

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ БЕРУ САБАҚТАСТЫҒЫ: ТӘЖІРИБЕ ШЕБЕРХАНАСЫ»

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАР, МЕКТЕПАЛДЫ
СЫНЫПТАР ЖӘНЕ БАСТАУЫШ МЕКТЕП
ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ІІ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ФОРУМЫНЫҢ ЖИНАҒЫ

ПАВЛОДАР ҚАЛАСЫ,
13.12.2023 ЖЫЛ

«Мектепке дейінгі және мектептегі білім беру сабақтастығы: тәжірибе шеберханасы»// Мектепке дейінгі ұйымдар, мектепалды сыныптар және бастауыш мектеп педагогтерінің ІІ республикалық форумының жинағы; Павлодар қаласы, 13.12.2023 жыл.

Құрастырғандар: Н.Н.Жолдыбаева, Л.С.Серикбаева, М.Г.Садыкова.

Шығарылымға жауапты: М.Г.Садыкова, Н.Т.Сулейменова.

Жинақ мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің сабақтастығы бойынша өзекті сұрақтарға арналған материалдардан құралған.

Жинаққа мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің мәселелері мен оны шешу жолдарын жаңғыртатын, бірінші сынып оқушыларының физикалық, коммуникативтік-тұлғалық, танымдық және көркемдік-эстетикалық бағыттарының аспектілерін, психологиялық-педагогикалық сүйемелденуі мен бейімделуін қамтитын мақалалар кіреді. Материалдар мектепке дейінгі, бастауыш білім беру мұғалімдеріне ұсынылады.

Мақалалар түпнұсқа мәтіндер болып табылады, стиль, грамматика және авторлық мазмұн сақталған. Жіберілген қателіктер мен дәлсіздіктер үшін редакция жауапкершілікте емес.

«Преемственность дошкольного и школьного образования: Мастерская опыта»//Сборник ІІ республиканского Форума педагогов дошкольного и начального образования; Павлодар, 13.12.2023 года.

Составители: Жолдыбаева Н.Н., Серикбаева Л.С., Садыкова М.Г.

Ответственные за выпуск: Садыкова М.Г., Сулейменова Н.Т.

В сборник включены статьи, освещающие проблемы и пути решения дошкольного и начального образования, аспекты физического, коммуникативно-личностного, познавательного и художественно-эстетического направления, психолого-педагогического сопровождения и адаптации первоклассников. Материалы рекомендованы педагогам дошкольного, начального образования.

Статьи являются оригинальными текстами, в них сохранены авторское содержание, стиль и грамматика. За допущенные неточности и ошибки редакция ответственности не несёт.

СИНХРОНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОО И ШКОЛОЙ

Ахмедиева Ляззат Кайратовна
заместитель руководителя по инновационно-экспериментальной работе КГУ
«Инновационного центра развития образования Павлодарской области»

Ключевые слова: школа, преемственность, детский сад, потребности.

Преемственность понимается как непрерывный процесс воспитания и обучения ребенка, имеющий общие и специфические цели для каждого возрастного периода. При этом дошкольная образовательная организация обеспечивает базисное развитие способностей ребенка, а начальная школа, используя опыт детского сада, способствует его дальнейшему личностному становлению. Успехи в школьном обучении во многом зависят от качества знаний и навыков, сформированных в дошкольном детстве, от уровня развития познавательных интересов и познавательной активности ребенка.

В проекте национального доклада к 1 съезду педагогов нашей республики «Качественное образование, доступное каждому» отмечено, что «необходимо синхронизировать работу организаций дошкольного образования и начальной школы, обеспечив преемственность в содержании, в подходах обучения и воспитания детей младшего возраста. На каждом этапе должны учитываться задачи, потребности и возрастные возможности детей».

В области функционирует 381 дошкольная организация (из них 158 детских садов и 223 мини-центров) и 361 СОШ. Итоговый мониторинг умений и навыков детей 5 лет показал 91,4 % из 100.

В целях синхронизации работы по преемственности реализуется долгосрочный областной проект «Ориентир на школу».

Вопрос преемственности между дошкольным и начальным звеньями рассматривается на современном этапе как одно из условий непрерывного образования ребенка. В настоящее время педагоги и специалисты, работают в инновационном режиме, целостно видят развитие ребенка (педагогический, психологический, логопедический, медицинский аспекты, что позволяет им осуществлять свою деятельность на основе системы учета индивидуальных потребностей воспитанников, их потребностей и особенностей развития, а также обладать компетенциями и владеть технологиями, обеспечивающими реализацию стандартов дошкольного и начального образования. Таким образом, преемственность это не только подготовка к новому, но и, что еще более важно и существенно, сохранение и развитие необходимого и целесообразного старого, связь между новым и старым как основа поступательного развития процесса. На практике же мы часто сталкиваемся с тем, что преемственность сводится именно к подготовке и не просто к новому, а именно к новым требованиям следующей ступени образования. Проблема преемственности в обучении и воспитании является комплексной, ее разрешение требует совместных усилий специалистов различных областей: медиков, психологов, педагогов, социологов и др. Поэтому ее нельзя определить лишь как взаимосвязь между отдельными элементами педагогического процесса в детском саду и начальной школе. Вся работа с детьми дошкольного и младшего школьного возраста должна вестись, исходя из принципа «не навреди», и быть направленной на сохранение здоровья, эмоционального благополучия и развитие индивидуальности каждого ребенка.

Одним из результатов реализации преемственных связей между дошкольным и начальным звеньями должно стать развитие ведущей деятельности каждого периода детства (игровой - в дошкольном, учебной - в младшем школьном) как важнейшего фактора

психического и личностного развития ребенка и безболезненной адаптации к последующей ступени образования.

Под преемственностью следует понимать, с одной стороны, необходимость установления диалектической взаимосвязи между различными этапами развития личности при переходе от дошкольного к младшему школьному возрасту, с другой – создание благоприятных медико-биологических, психолого-педагогических условий в деятельности дошкольных организаций и начальной школы для обеспечения этого развития, а также овладение знаниями, умениями, нормами и правилами поведения в обществе.

В дошкольных организациях и школах Приказом Министерства просвещения РК от «3» августа 2022 г. № 348 обновлены Государственные образовательные стандарты дошкольного начального общего образования.

Новые взгляды на воспитание, обучение и развитие детей, требуют нового подхода к осуществлению преемственности детского сада и школы, построения новой модели выпускника, что позволит обеспечить непрерывность образовательного процесса.

Введение ГОСО дошкольного образования – это длительный процесс, и начинать работу необходимо с анализа стартовых условий и уровня готовности педагогического коллектива ДОО к реализации требований Стандарта. Введение утвержденных на государственном уровне стандартов образования существенно способствует обеспечению преемственности и перспективности повышения качества образования в целостной системе образования. Программа регламентирует деятельность образовательных организаций в вопросах организации преемственности согласно государственным образовательным стандартам. Детство, как нам кажется, с высоты нашего возраста – самый прекрасный период. А оказалось, что переходный период от дошкольного к школьному детству считается наиболее сложным. Сегодня важнейшим приоритетом образования в России, является обеспечение качества образования. Чтобы достичь качества, должны быть созданы условия. Приоритетным условием достижения такого качества является обеспечение непрерывности образования.

Важную роль в обеспечении преемственности дошкольного и школьного образования играет детальное изучение представлений родителей и педагогов друг о друге. И еще важную роль, в организации преемственности дошкольного учреждения и начальной школы играют личности воспитателя и учителя. Воспитатель в детском саду – это вторая мама, которая может обнять малыша, погладить по головке. И ребенок тянется к своему воспитателю. Но вот сегодняшний дошкольник приходит в школу, и его встречает учитель. Вс сразу изменяется: ученик должен соблюдать дистанцию между собой и учителем. Поэтому и адаптация ученика к школе более затяжная, чем в детском саду.

Важнейшим условием эффективности работы по налаживанию преемственных связей детского сада и школы является четкое понимание целей, задач и содержания осуществления преемственности, доброжелательный деловой контакт между педагогами. Решение данной задачи возможно при условии обеспечения преемственности детского сада и школы. Где детский сад на этапе дошкольного возраста осуществляет личностное, физическое, интеллектуальное развитие ребенка, а также формирует предпосылки учебной деятельности, которые станут фундаментом для формирования у младших школьников универсальных учебных действий, необходимых для овладения ключевыми компетенциями, составляющими основу умения учиться. Чтобы решить проблему преемственности необходимо разработать Программу сотрудничества начальной школы и детского сада. Самое главное в образовательном процессе детского сада, это не потерять связь между детским садом и начальной школой.

Таким образом, педагогам для обеспечения преемственности необходимо учитывать сложные переживания ребенка, возникающие у него на пороге школы, в промежутке между дошкольным и школьным детством. Ему предстоит еще пережить и печаль расставания, и радостное нетерпение, и боязнь неизвестного, и многое другое. Здесь нет мелочей для ребенка, который стал учеником.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бохорский Е.М. Эльконин Д.Б. Проблема готовности к школьному обучению. - М.: Просвещение, 2003. - 173 с.
2. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Под ред. В.В. Давыдова. - М.: Педагогика, 1991. - 480с.
3. Ганелин Ш.И. А.К. Бушля.: Преемственность учебно-воспитательной работы. - М.: Педагогика, 1998. - 215 с.
4. Давыдов В.В., Кудрявцев В. Т. Развивающее образование: теоретические основания преемственности дошкольной и начальной школьной ступени // Вопр. психол. 2007. № 1.

ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Сарсенбаева Ботагөз Ғабдоллақызы
Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті
Павлодар қаласы

Кілт сөздер: білім беру, болашақ педагог, кәсіби құзыреттілік, мектепке дейінгі тәрбие, оқыту педагогикасы.

Қазіргі білім беру жағдайында болашақ педагогтарды дайындаудағы негізгі мақсаты: бәсекеге қабілетті, әлемдік стандарт деңгейінде нәтижелі жұмысқа, кәсіби өсуге, әлеуметтік-саяси жағдайға оңтайлы тез әрекет жасауға, болып жатқан өзгерістерге тез бейімделген, білікті, кәсіби құзыреттіліктері дамыған маман дайындау[1].

Болашақ педагогтың негізгі кәсіби функциялары: конструктивтік, ұйымдастырушылық, қарым-қатынастық, дамытушылық, ақпараттық, зерттеушілік. Білім берудің мазмұнын өзгеруде, оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың қазіргі кездегі ұстанымдарын жүзеге асыруда, педагогикалық үрдіс, яғни оқытушылар мен студенттердің өзара байланысқан және өзара келісілген іс-әрекеті басты рөл атқарады. Сондықтан қазіргі кездегі жоғары білім берудің алдында студенттер мен оқытушылардың жұмыстарының түрлері мен әдістерін жүзеге асыру мәселесі тұрады.

Қазіргі білім беру жағдайында бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу үшін маңызды міндеттерді шешуге бағытталған күрделі бетбұрыс жасалуда. Кәсіби білімді педагогтың құзыреттілігі сол маман иесінің жеке тұлға ретіндегі қасиеттерінің және ішкі психикалық жағдайларының күрделі жүйесі, оның кәсіби қызметі мен қабілетін іске асыру. Құзыреттілік - болашақ мұғалімнің теориялық білімі мен практикалық тәжірибесі педагогикалық міндеттерді орындауға даярлығы мен қабілеті. Кәсіби құзыреттілік деп педагогтың жеке басты сапалары мен оның педагогикалық-психологиялық және теориялық білімінің, кәсіби біліктілігі мен дағдысының, тәжірибесінің бір арнада тоғысуы деуге болады[4]. Кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру студенттің жеке шығармашылық қабілетін дамытуды, педагогикалық инновацияларды дұрыс қабылдауының, күнделікті өзгеріп жататын педагогикалық ортаға тез бейімделуінің қажеттілігі.

Әлкей Марғұлан атындағы педагогикалық университетінде «Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» білім беру бағдарламасы бойынша даярлау 6B012 бағыты бойынша білім беру қызметімен айналысуға арналған. 6B01210 «Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» білім беру бағдарламасы ҚР Мемлекеттік білім беру стандартына, Педагогтың кәсіби стандартына, Ұлттық біліктілік шеңберіне сәйкес әзірленген және Дублин дескрипторлары мен Еуропалық біліктілік шеңберіне сәйкес келеді[2,3]. Құзыреттілікке негізделген ББ әзірлеу және енгізу жұмыс берушілердің мамандардың дағдылары мен білімдеріне қойылатын талаптарын ескеруді көздейді, бұл болашақ

мамандарды дайындау сапасын қамтамасыз етеді. Дублин дескрипторлары негізінде тұжырымдалған бакалавриат деңгейіндегі құзыреттер түріндегі оқу нәтижелерімен анықталады. Білім беру бағдарламасын құрудың модульдік принципі білім берудің студентке бағытталған сипатын жүзеге асыруға, болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудағы жеке оқу пәндерінің орнын, рөлін, бірізділігін және көлемін нақтылауға, білім берудің икемділігі мен өзгермелілігін кеңейтуге білім беру бағдарламасы оның құрамдас модульдерімен байланыста қарастыруға мүмкіндік береді. Модульдік білім беру бағдарламаларының басты артықшылығы кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастырудағы пәнаралық байланыс болып табылады. Білім беру бағдарламасы жобалаудың құзыреттілік тәсілі негізінде қалыптасады және модульдік форматқа ие.

Білім беру бағдарламасының мақсаты:

Мектеп жасына дейінгі балалардың сапалы дамуын қамтамасыз етуге қабілетті, білім беру еңбек нарығында сұранысқа ие жоғары білікті, функционалды сауатты, құзыретті, бәсекеге қабілетті маман даярлау.

«Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» ББ барлық қызметі жұмыс берушілердің және өңір экономикасының қажеттіліктеріне бағдарланған. Ол еліміздің жоғары кәсіптік білім беру жүйесін жаңғырту жөніндегі құжаттарда көрсетілген педагогикалық білім берудің инновациялық дамытудың жалпы стратегиясына сүйенеді.

Жоғары деңгейде білікті кадрларды кәсіби және ғылыми-педагогикалық даярлау екі деңгей бойынша жүзеге асырылуда:

-6B01210 – «Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы», бакалавриат; Білім беру траекториясы: Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиешісі / МДҰ әдіскері.

- 7M01211 – «Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы», магистратура; Білім беру траекториясы: Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеу, ЖОО-ның оқытушысы.

«Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» ББ меңгеру процесіндегі негізгі пәндер, әдістемелік цикл, жеке әдістемелік және кәсіптендіру пәндері оқытылады. Барлық пәндер балабақша бағдарламасының жаңартылған мазмұнына сәйкес, мектепке дейінгі тәрбие педагогикасы мен әдістемесі бойынша білікті, заманауи тәрбиешіні даярлауға қызмет етеді.

«Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» ББ Павлодар қаласының мектепке дейінгі ұйымдармен тұрақты ғылыми-әдістемелік сүйемелдеуді және тәжірибеге бағдарланған өзара әрекеттесуді жүзеге асырады. «Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» білім беру бағдарламасы жалпы әмбебап білім беруді, мектепке дейінгі кезеңді бейіндеуді және жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында жұмысты, коммуникативтік құзыреттілік пен өзара әрекеттесу арқылы қоғамда өзін-өзі анықтауға қабілетті, құзыретті, рухани сау тұлғаны қалыптастыруды қамтамасыз етеді. Білім беру бағдарламасы жобалауға құзыреттілік тәсіл негізінде қалыптастырылған және модульдік форматқа ие.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту педагогикасы білім беру бағдарламасына сәйкес түлектердің кәсіби қызметінің объектілері: мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеуді ұйымдастыру, шағын орталықтар, педагогикалық колледждер, жеке меншік мекемелер, білім беруді басқару бөлімдері, білім беру жүйесіндегі кадрлардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау институттары.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту педагогикасы ББ жыл сайын ғылымның, тәжірибенің, мәдениеттің, экономиканың, технологияның және әлеуметтік саланың дамуын ескере отырып, сондай-ақ таңдаулы пәндер каталогында көрсетілетін жұмыс берушілердің сұраныстарына сәйкес жүйелі түрде жаңартылып жүзеге асырылады.

Ғылымның даму тенденциялары мен соңғы ақпараттық технологияларды ескере отырып, оқу бағдарламасына «Цифрлық оқыту әдістемесі //Цифрлық контенттің пайдалану мүмкіндігі //Деректерді визуализациялау», «Конфликттерді басқару// Медиапедагогика //Көшбасшылық//Сыни тұрғыдан ойлау» сияқты пәндер енгізілген.

«Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту педагогикасы» мамандығының білім беру бағдарламасының мазмұны жұмыс берушілердің ұсынысы бойынша «Әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларды қалыптастыру негіздері», «Мектеп жасына дейінгі балаларды музыкалық тәрбиелеудің теориясы мен әдістемесі», «Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытудың инновациялық технологиялары», «Мектеп жасына дейінгі балалардың дене тәрбиесінің теориясы мен әдістемесі» элективті курстарын қамтиды.

Әрбір пән (модуль) және практика бойынша оқудың жоспарланған нәтижелері – кәсіби құзіреттілікті дамыту кезеңдерін сипаттайтын және білім беру бағдарламасын меңгерудің жоспарланған нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз ететін білім, дағдыда көрініс табады. Оқыту нәтижелері студенттердің құзіретті игеру контексін ескере отырып, оны меңгерудің өлшенетін деңгейін сипаттайды. Білім беру қызметтерінің сапасын қамтамасыз ету мақсатына жету үшін барлық пәндер бойынша ББ және оқу жоспарының мазмұнының жұмыс берушілер мен мүдделі тараптарға сәйкестігіне талдау және сараптама жүргізілуде. Бағдарлама сыни тұрғыдан ойлай алатын, әртүрлі дереккөздерден алынған деректермен жұмыс істей алатын, оны талдап, нақты баға бере алатын, біздің қоғамымыздың мәселелері бойынша өз пікірін жеткізе алатын маман тұлғасын дамытуға бағытталған.

Инклюзивті білім беруді қамтамасыз ету үшін білім беру бағдарламаларын бейімдеу келесідей қамтамасыз етіледі:

- мүмкіндігі шектеулі тұлғалар үшін қашықтықтан оқыту технологиясын пайдалана отырып, оқу процесін ұйымдастыру;
- ерекше қажеттіліктері бар тұлғалар үшін қорытынды бақылаудың оқыту әдістері мен нысандарын өзгерту (арнайы оқу материалдарын таңдау, бітіру емтиханының нысанын өзгерту және т.б.).

Мүмкіндігі шектеулі жандарға арналған инклюзивті білім беру талаптарын ескере отырып, университет сайтында нашар көретіндерге арналған нұсқасы берілген. Қажет болған жағдайда мүмкіндігі шектеулі студенттерге оқу жоспарындағы пәндер бойынша электрондық оқулықтар мен оқу құралдарын пайдалана отырып, жеке жоспар (кесте) бойынша оқу мүмкіндігі беріледі, бейнелекциялар, семинарлар, телефон арқылы, электрондық пошта арқылы консультативтік көмек көрсетіледі.

Қажеттілік-мотивациялық, когнитивтік, эмоционалдық-құндылық, операциялық, коммуникативті және рефлексивтік құрамдас бөліктер әртүрлі типтегі мектепке дейінгі ұйымдарда кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайын болуы керек болашақ тәрбиешінің тұлғасын дамытуға ықпал етеді.

Білім беру бағдарламада студенттерді оқу үдерісіне белсенді түрде тартуға және олардың дербестігі мен оқу нәтижелеріне жауапкершілігін арттыруға бағытталған оқытудың заманауи және тиімді әдістерін қолдану арқылы жүзеге асырылады. Осындай әдістердің қатарында: проблемалық дәріс, кейс-әдіс, мәселені шешу әдісі, білім алушылардың әлеуетін ашу және оны іске асыру үшін белсенді қызметке қосуға, шығармашылық оқу-тәрбие ортасын құруға мүмкіндік беретін, сондай-ақ болашақ маманның кәсіби қасиеттерін қалыптастыруға жедел ықпал ететін жобалар әдісін жатқызуға болады. Интерактивті және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу үшін университетте тиісті компьютерлік техника, мультимедиялық және интернет құралдары бар.

«Мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту педагогикасы» ББ дамыту перспективаларына Павлодар қаласы мен Павлодар облысының мектепке дейінгі ұйымдарымен байланыс жасауды одан әрі дамытумен қатар түлектерге заманауи мектепке дейінгі ұйымдарда жұмыс істеу үшін қажетті құзіреттіліктерді алуға мүмкіндік беретін жаңа пәндерді енгізуі қарастырылады.

«Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту педагогикасы» ББ барлық оқу-әдістемелік және ғылыми жұмыстары заманауи қазақстандық педагогикалық білім беруді жаңғырту шеңберінде жүргізіледі.

Профессорлық-оқытушылар құрамы оқу-әдістемелік, ғылыми-зерттеу және тәрбие жұмысын, жаңа формациядағы педагог кадрларды даярлау процесін жетілдіру дәстүрін

жалғастыруда.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына 2007 жылғы 27 шілдедегі (24 қарашадағы өзгерістер мен толықтырулармен, 2021);
2. Қазақстан Республикасының «Ғылым туралы» 2011 жылғы 18 ақпандағы Заңы (2021 жылғы 15 қарашадағы өзгерістер мен толықтырулармен).
3. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 12 қазандағы №726 Жарлығы);
4. Әлмұханова Х.Т., Бейсебаева П.С. Құзыреттілік-кәсіби маман даярлаудың басты сапасы. // Педагогика-2011
5. 6B01210 "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту педагогикасы" Мамандырылған аккредиттеу шеңберінде білім беру бағдарламасының өзін-өзі бағалау нәтижелері бойынша есеп. Ә. Марғұлан атындағы ПМУ.2023

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ: СОТРУДНИЧЕСТВО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА, ИННОВАЦИОННОГО ЦЕНТРА РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Смаилканова Алтын Агнасовна
КГП на ПХВ «Педагогический высший колледж имени Б.Ахметова»,
города Павлодар

Ключевые слова: ресурсный центр, профессиональный рост, методическая поддержка, лаборатория профессионального роста, сотрудничество.

С целью создания инновационной образовательной среды, способствующей развитию лучших педагогических методов, на базе Педагогическом высшего колледжа имени Б.Ахметова открыт и функционирует ресурсный центр «Дана бала» для педагогов дошкольных организаций области.

Ресурсный центр представляет собой специализированное пространство, где педагоги дошкольных организаций образования региона могут получать поддержку, консультации и тренинги, используя новейшие технологии и инструменты, доступ к современным методикам обучения, обучающим материалам, справочной литературе, программному обеспечению и другим ресурсам, которые помогут им улучшить свою работу.

Оптимизация и профилизация организаций ТиПО даст возможность аккумулировать средства на качественную подготовку кадров по отраслевому признаку в узком спектре, консолидировать ресурсы не только материальные, но и кадровые, повысит конкурентоспособность, что способствует повышению качества подготовки специалистов ТиПО [1].

В рамках работы центра предлагается ряд программ обучения, охватывающих различные области педагогической практики в детском саду, мини-центре, такие как методики обучения, оценка знаний, мотивация студентов, использование современных технологий и другие.

На основе меморандума о сотрудничестве колледжа и Инновационного центра развития образования области - Ресурсный центр является эффективным инструментом для повышения качества образования в сельской местности, улучшения подготовки студентов-будущих педагогов.

Практическим опытом делятся высококвалифицированные специалисты региона, которые знают и понимают особенности педагогической работы и могут помочь педагогам в решении конкретных задач. Проводятся индивидуальные консультации, обучающие

семинары, мастер-классы и другие мероприятия, которые помогают педагогам и студентам специальности «Дошкольное воспитание и обучение» находить новые способы решения проблем, улучшать свои методы преподавания и повышать эффективность своей работы. Таким образом, ресурсный центр является важным инструментом для повышения качества образования и развития профессиональной культуры педагогов.

Хочется отметить важность данного вида работы для нас, колледжа. Ведь студенты должны быть готовы к трудовой деятельности.

Так же важным моментом в обучении и подготовке студентов колледжа является демонстрационный экзамен. Проведение итоговой аттестации или квалификационного экзамена в формате демо экзамена по требованиям WorldSkills Kazakhstan распространяется на обучающихся учебных групп, осваивающих образовательную программу по компетенции «Дошкольное воспитание и обучение».

Основные преимущества ресурсного центра – это удобство использования. Ресурсный центр предлагает широкий спектр ресурсов, доступных в одном месте. Педагоги могут использовать ресурсы, которые им нужны.

Для повышения квалификации Ресурсный центр предоставляет доступ к современным методикам обучения и новейшим технологиям, которые помогают им улучшить свою работу и повысить свою квалификацию.

Осуществляется поддержка педагогов через консультации и помощь в использовании ресурсов, что помогает педагогам справиться с трудностями, которые они могут встретить при работе.

Разнообразие ресурсов предлагает широкий спектр ресурсов, включая обучающие материалы, справочники, программное обеспечение, интернет-ресурсы и многое другое, что позволяет сельским педагогам использовать тот ресурс, который наиболее подходит для решения их задач.

Использование ресурсов ресурсного центра помогает педагогам сократить затраты на приобретение учебных материалов и программного обеспечения [2].

Таким образом, центр может существенно повысить эффективность образования в дошкольных организациях образования области, улучшить качество работы педагогов и помочь им лучше справляться со своими задачами.

Так же при колледже функционирует Сетевое сообщество выпускников колледжа, которое может стать эффективным инструментом для улучшения коммуникации и сотрудничества между выпускниками, а также для поддержки

Сетевое сообщество может предоставить платформу для общения, сотрудничества и обмена идеями. Выпускники могут обмениваться опытом, задавать вопросы, получать обратную связь и находить единомышленников. Сообщество может предоставить доступ к образовательным ресурсам, тренингам и менторингу, которые помогут выпускникам развиваться как профессионалы и лидеры.

Еще одним показателем качества работы РЦ как лаборатории профессионального развития педагогов является то, что колледж ежегодно принимает участие в чемпионате WorldSkills Kazakhstan. По итогам 2022 г – по компетенции «Дошкольное воспитание и обучение» среди 14 регионов 2 призовое место, а в 2023 году 1-е место. Участники и призеры наши выпускники, при этом действующие уже педагоги садов города Павлодар.

Ресурсный центр должен быть доступен для всех пользователей - студентов и преподавателей колледжа, а так же педагогов региона. Это может быть достигнуто через совместное сотрудничество со стейкхолдерами, с другими организациями и учреждениями, чтобы расширить свои ресурсы и услуги через разработку индивидуальных планов работы с пользователями, учитывая их потребности и интересы. Это поможет повысить уровень удовлетворенности пользователей и качество работы ресурсного центра в целом [3].

ЛИТЕРАТУРА

1. Концепция развития образования на 2023-2029 годы. Утверждена постановлением Правительства Республики Казахстан от «28» марта 2023 года №249.
2. Менеджмент и внутришкольное управление. Конаржевский Ю.А. М.: Центр «Педагогический поиск», 2000.-224 стр.
3. Педагогический менеджмент и управление развитием образования / Баймолдаев Т.М., Безруков В.И., Носков И.А., Соловова Н.А. 2-е издание. – Алматы, 2008 – 460 стр.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЕКТ «ОРИЕНТИР НА ШКОЛУ» - КАК УСЛОВИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СИСТЕМЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Серикбаева Лазат Сайлаубаевна

методист Инновационного центра развития образования Павлодарской области

Ключевые слова: проект, готовность ребенка к школе, диагностика, реализация, сотрудничество, результаты

Проблема непрерывности и преемственности всегда была одной из самых насущных и важных в образовании. Самые актуальные проблемы, возникшие при поступлении детей в школу:

*-Это **школьная незрелость ребёнка**. (поведение ребёнка должно соответствовать предъявляемым требованиям государственного стандарта, где следует отметить и психоэмоциональную и мотивационную неготовность ребенка)*

*-**несоответствие диагностики** (на выпуске с детского сада педагоги, психологи составляют диагностику «Готовность ребенка к школе», данные при поступлении в 1 класс не соответствуют и нет единых требований к проведению диагностики)*

*-**логопедические проблемы** (очень важно вовремя выявить и исправить дефекты речи. Они мешают общению с одноклассниками, с учителем, ребенок становится замкнутым, что провоцирует неуспеваемость)*

*-**неравные стартовые возможности** (в 1 классе сидят дети 5-6-7 летние дети)*

*- **навыки самообслуживания** (зачастую дети не умеют застёгивать пуговицы, шнуровать обувь, пользоваться носовым платком. Учитель находится в сильнейшем напряжении, что снижает положительный уровень общения с учащимися)*

Инновационным центром развития образования управления образования Павлодарской области создан долгосрочный проект «Ориентир на школу» и его план реализации. Участники: педагоги ДО, учителя начальных классов, методисты, зам.директора, воспитанники дошкольных групп/классов и обучающиеся 1 классов. С августа 2022 по сентябрь в данном проекте участвовали контрольные школы и детские сады нашего региона.

В проекте охвачено:

- 19 общеобразовательных школ
- 17 детских садов
- 37 руководителей школ и детских садов
- 36 методистов ДО и заместителей руководителей школ.
- 63 педагоги ДО и учителя начальных классов
- 18 методистов городских и районных отделов образования

Цель проекта: Реализовать единую линию развития ребенка на этапах дошкольного и начального школьного детства, придав педагогическому процессу целостный, последовательный и перспективный характер.

Задачи:

1. Создание на территориях дошкольной организации и школы единого воспитательного пространства, наиболее благоприятных условий для развития личности ребенка, обеспечение единства требований, условий, подходов, линий для оказания

оптимальной педагогической помощи в становлении духовного опыта ребенка в соответствии с требованиями ГОС ДВО и НОО.

2. Согласовать цели и задачи дошкольного и школьного начального образования в условиях образовательного процесса ОУ.

3. Создать психолого-педагогические условия, обеспечивающие сохранность и укрепление здоровья, непрерывность психофизического развития воспитанника и младшего школьника.

4. Обеспечить условия для реализации плавного, бесстрессового перехода детей от игровой к учебной деятельности.

5. Способствовать преемственности учебных планов и программ дошкольного и школьного начального образования в рамках новых требований.

6. Создать единую стратегию в работе с родителями.

7. Обеспечить профессиональный рост педагогов.

78 педагогов области поделились опытом работы, представили педагогическую лабораторию.

Реализация проекта через диалоговые площадки, аукционы педагогических идей, творческие мастерские, семинары:

В рамках проекта проведена серия областных семинаров:

➤ панельная сессия «Вопросы обязательной предшкольной подготовки детей: проблемы и пути решения»

➤ мастер –класс «Кроссенс технология как средство развития связной речи детей дошкольного и младшего школьного возраста»

➤ «Проблемы преемственности дошкольного и начального образования и пути их решения»

➤ мастер-класс «От теории – к практике»

➤ Аукцион педагогических идей «Развитие познавательной активности детей дошкольного возраста и младших школьников в процессе игровой деятельности»

➤ Круглый стол «Адаптация первоклассников: этапы, трудности, советы»

➤ Педагогическая гостиная «Организация психолого – педагогического сопровождения детей в образовательных организациях в условиях обновления ДО и НО

➤ педагогов дошкольного обучения и воспитания и учителей начальных классов «Преемственность дошкольного и среднего образования: Мастерская опыта».

Работа с родителями будущих первоклассников была направлена на просвещение родителей по вопросам подготовки детей к школьному обучению. Для включения семьи в совместную работу систематически проводятся консультации и индивидуальные беседы, анкетирование родителей, родительские собрания.

➤ проводили анкетирование для изучения самочувствия семьи в первые дни школьной жизни ребенка.

➤ сформированы папки «Скоро в школу» в группах, где родители могли найти полезную информацию. «Трудности адаптации ребенка к школе и пути их преодоления», «Гармония общения – залог психического здоровья», «Режим будущего школьника» и др.

➤ психологи школ и детских садов познакомили родителей о психологической готовности ребенка к школе, интеллектуальной, социальной и мотивационной подготовке к школе.

Родители индивидуально ознакомлены проводимыми психологом школы результатами анкетирования.

Методическая работа в системе «Детский сад – школа» направлена на плодотворное сотрудничество воспитателей, учителей и родителей. Реализую проект «Ориентир на школу» педагоги школы имели возможность ближе познакомиться с формами, методами и приемами работы, которые используются в детском саду, узнать основные требования программы, по которым работаем ДОО, увидеть своих будущих первоклассников в привычной для них

обстановке. А воспитатели детского сада познакомились с программой для детей начальной школы, узнали основные направления работы учителей начальных классов, увидеть своих выпускников на уроках в школе в сентябре 2023 года.

Для воспитателей детского сада и учителей начальной школы были организованы и проведены совместные мероприятия.

Результаты проекта «Ориентир на школу»: по итогам адаптации первоклассников педагоги области:

- Повышение сформированности у первоклассников интереса к учебной деятельности, желания учиться.
- Осознанность выполнения заданий обучающихся, гибкость и прочность усвоение знаний и умений. Пониманием сути явлений уметь использовать приобретенные знания и навыки не только в обычной, но и в измененной ситуации, в новых, необычных обстоятельствах (игра, труд и др.).
- Достаточно сформированы познавательные интересы.

У многих хорошо развита память, внимание, мышление и восприятие речи. Обучающиеся следуют инструкции взрослого, развита мелкая моторика рук, умеют выполнять графические диктанты, ориентироваться на листе бумаги.

- Формирование психологической готовности детей к школе, дети открыто идут на диалог.
- Тесное сотрудничество детский сад + школа + родитель дает свои положительные результаты.

Работа по организации преемственности должна проводиться педагогическими коллективами ДО и школы совместно и системно. Только заинтересованность обеих сторон, позволит по-настоящему решить проблему преемственности дошкольного и начального образования, сделать переход из ДО в начальную школу безболезненным и успешным, так как установление связи и творческого сотрудничества между детским садом и начальной школой - необходимое условие успешного решения задач подготовки детей к школе, преемственности в системе непрерывного образования для реализации стандарта . Осуществление преемственности между ДО и начальной школой во многом определяется созданием эффективных условий образовательной среды в пространстве школы. В результате формируется личность, адаптированная к обучению в школе и дальнейшей жизни.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Преемственность дошкольного и начального образования: проблемы и направления: сборник научных и методических статей / науч. ред. Ключева Е.В.; отв. ред. Жесткова Е.А.; Арзамасский филиал ННГУ.– Арзамас: Арзамасский филиал ННГУ, 2019. – 272 с.
- 2.Статья «Преемственность между дошкольным и начальным образованием в условиях введения новых образовательных стандартов». [Электронный ресурс].
3. Модель развития дошкольного воспитания и обучения: Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 марта 2021 года №137. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000137>.
4. «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 (в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303).
5. «Об утверждении Типовых учебных программ дошкольного воспитания и обучения» Приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499.
6. «Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы», утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249.

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Вычка Ольга Владимировна
Педагогический высший колледж имени Б. Ахметова,
Павлодар, Казахстан

Ключевые слова: дошкольная организация, стандарт, профессиональные компетенции, профессия, педагог, воспитательно - образовательный процесс, образовательная программа, дуальное обучение.

Одним из главных вопросов в системе образования в Казахстане является осуществление непрерывности образовательного процесса, основным средством которого является преемственность всех его звеньев.

Современная образовательная политика государства направлена на соблюдение принципа преемственности всеми социальными институтами образования, что в значительной мере определяет основные направления теоретических исследований и их практическое воплощение.

Решение новых задач, встающих перед современной наукой и образовательной практикой, в значительной мере связано с повышением уровня подготовки педагогических кадров, в том числе - для организаций дошкольного воспитания и обучения.

В своем выступлении, мне бы хотелось остановиться на вопросе подготовки будущих воспитателей, которые смогут, в своей профессиональной деятельности, осуществить последовательный переход от одной ступени образования к другой, постепенно изменяя содержание, формы, методы, средства и технологии систем обучения и воспитания.

Перед преподавателями педагогического колледжа стоит главная цель – выпустить компетентных, конкурентоспособных специалистов, которые смогут быстро реагировать на происходящие изменения в стране. Опираясь на основные нормативно-правовые документы в сфере казахстанского образования, педагоги выстраивают обучение в соответствии с новыми тенденциями.

В Модели развития дошкольного воспитания и обучения [1] особое внимание уделяется вопросу педагогических кадров дошкольных организаций. В Государственном общеобязательном стандарте [2], Типовых учебных планах [3] и Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения [4] определены ключевые навыки и компетенции выпускника дошкольной организации, и главное - требования к педагогу дошкольной организации. Профессиональный стандарт «Педагог» [5], также определяет требования к уровню квалификации, компетенции, содержанию, качеству и условиям труда педагогов всех уровней образования, в том числе воспитателя. В свою очередь Закон Республики Казахстан «О статусе педагога» [6], позволяет реализовать комплекс системных мер по созданию благоприятных условий для всех педагогов и стимулированию их профессионального роста.

В принятой «Концепции развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан» на 2023 - 2029 годы обозначено, что «при трудоустройстве выпускников, решающее значение имеют навыки и уровень квалификации молодого специалиста. В качестве дополнительного документа к диплому об образовании будет выдаваться карта компетенций выпускника, которая будет отображать уровень профессиональной подготовки и владения теми или иными компетенциями, требуемыми для выполнения трудовых функций по профессии» [7].

В вышеперечисленных нормативных документах подчеркивается, что современный педагог организации дошкольного воспитания и обучения должен уметь не только организовать пребывание детей в дошкольной организации, но и проектировать, проводить организованную детскую деятельность, контролировать безопасность и состояние здоровья детей. Основными и дополнительными направлениями профессиональной деятельности выступают - осуществление воспитательно-образовательного процесса, проведение мониторинга уровня развития воспитанников, и профессиональной деятельностью, участие в разработке, реализации образовательных программ и самообразование [5].

Перестройка системы обучения и деятельности преподавателей колледжа очевидна. Обучая будущих специалистов-воспитателей в современных условиях, мы постепенно отходим от традиционных учебных программ. Обновленные образовательные программы создаём с учетом требований работодателей и современных нормативных документов. Содержание программ направляем на формирование профессиональных компетенций, развитие эмоционального интеллекта, критического мышления, пониманию того, что в современном обществе повышается востребованность и конкурентоспособность педагогов в системе преемственности и непрерывности образования [8].

Из опыта работы подчеркну, что еще несколько лет назад при подготовке педагогических кадров для дошкольных организаций «Модель выпускника колледжа» включала в себя: знания основных методик, дошкольной педагогики и психологии, а также аксиологическую, гностическую и когнитивную компетентности. Будущий воспитатель детского сада должен был иметь хорошую методическую подготовку, уметь проводить занятия с детьми раннего и разного дошкольного возраста, осуществлять взаимодействие с другими специалистами, работающими в детском саду, родителями и социумом.

Что же изменилось сегодня? При подготовке современного воспитателя, мы большое внимание уделяем демонстрации практических навыков студентов, преданности своей профессии, соблюдению профессиональной этики, ответственности не только за качество знаний и воспитание воспитанников, но и за поддержание и развитие своего профессионального уровня.

В условиях обновления содержания образования и академической свободы в организациях технического и профессионального образования, у нас появилась возможность - выпустить специалиста, который будет не только профессионально компетентен, а который будет постоянно работать над совершенствованием своих профессиональных качеств и навыков [9].

В нашем колледже есть опыт дуального обучения, который строится на началах социального партнерства. Модель дуальной системы профессиональной подготовки стала результатом объединения интересов всех заинтересованных сторон учебного процесса: обучающихся, работодателей, педагогов. Для профессиональной подготовки будущих воспитателей, преподаватели колледжа совместно с работодателями – руководителями детских садов, определяют содержание образовательных программ, траекторию и сроки обучения.

Для активизации и вовлечения работодателей при подготовке студентов к будущей профессии, мы расширяем круг вопросов, управленческие решения по которым будут приниматься через процедуры рассмотрения на коллегиальных советах, а именно: участие в разработке новых образовательных программ с учетом требований времени, участие работодателей в демонстрационных экзаменах по компетенции «Дошкольное воспитание и обучение», назначение методистов по педагогической практике из числа педагогов дошкольных организаций. Такое взаимодействие с работодателями призвано решать текущие вопросы подготовки кадров, а также затруднения молодых специалистов, которые придут работать в детский сад, а также обеспечить условия для их профессионального роста и поддержки на пути саморазвития, постепенного погружения в педагогическую среду.

Сегодня, наш выпускник должен обладать профессиональной компетентностью и профессионально-личностными качествами. Данные компоненты реализуются через

образовательные программы, которые составляются педагогами самостоятельно с учетом требований работодателя.

В условиях дуального обучения образовательная программа колледжа для студентов, обучающихся по специальности «Дошкольное воспитание и обучение», включает в себя

60 % педагогической практики в детском саду, где студенты обучаются практическим навыкам работы с детьми разного дошкольного возраста, а только 40 % - это теоретическое обучение в рамках аудиторных занятий в колледже. Обучающиеся на практике погружаются в полноценную профессиональную среду, где получают представление о разнообразии направлений работы и овладевают функциями деятельности воспитателя, учатся наблюдать за деятельностью воспитателя, выполнять режимные процессы, организованную деятельность с дошкольниками. На четвёртом курсе, студенты демонстрируют показательные занятия с детьми предшкольной группы по всем разделам программы, включая интегрированные, а также проводят исследование в рамках дипломного проектирования.

При подготовке педагогических кадров для дошкольных организаций мы тесно сотрудничаем с дошкольными организациями города и области. В рамках сотрудничества с Инновационным центром развития образования Павлодарской области, на протяжении трех лет, согласно общего плана, педагоги нашей предметно-цикловой комиссии осуществляют работу с педагогами-практиками по формированию у наших студентов профессиональных компетенций. В свою очередь, педагоги детских садов, имеют возможность обобщить свой опыт работы, а также познакомить студентов с современными, интересными и эффективными технологиями и методиками развития детей дошкольного возраста. В этом направлении нами широко используются различные формы проведения мероприятий: практико-ориентированные семинары, мастер-классы педагогов ДОО, брифинги, воркшопы, конференции, круглые столы, методические оперативки, конкурсы профессионального мастерства и многие другие.

Совершенствуя практические навыки, наши студенты являются активными участниками Чемпионата World skills Kazakhstan (3 место в 2018 году, 3 место - 2020 год, 2 место - 2021 год, и первое место в 2022 году!!!). Студенты дошкольного отделения с 2018 года принимают участие в международном конкурсе профессионального мастерства «Молодые профессионалы» в РФ на базе Карасукского педагогического колледжа, где ежегодно становятся призерами. Участие в конкурсах профессионального мастерства позволяют студентам раскрыть свой творческий потенциал, научиться действовать в условиях нестандартных ситуаций, демонстрировать умения работать с интерактивным оборудованием, робототехникой и применять дидактические игры на интерактивном оборудовании.

Еще одним направлением развития профессиональных компетенций является работа ресурсного центра на базе нашего колледжа. Ресурсный центр оснащен всем необходимым оборудованием для развития детей дошкольного возраста. В субботние дни, студенты дошкольного отделения занимаются в офлайн-формате с детьми и внуками наших преподавателей. В течение недели студенты разрабатывают конспекты игровых занятий с детьми, готовят оборудование и стимульный материал для работы, утверждают план работы с преподавателями. Такая работа помогает студентам овладеть практическими навыками в работе с детьми и желание работать в своей профессии.

За последние пять лет выпускники колледжа пополнили ряды дошкольных организаций города и области. Анализ трудоустройства выпускников показывает, что основная часть работает по специальности (78 %). Есть тенденция в сторону продолжения обучения, получении высшего образования в ВУЗах (20 %). 2 % студентов выходят замуж, уходят в отпуск по уходу за ребенком.

В заключение, хочется сделать вывод о том, что изменения, которые происходят в дошкольном образовании, выдвигают высокие требования к профессионализму и компетентности педагога [10]. Совершенствование и реформирование системы образования

РК делают направление непрерывного профессионального развития педагогов дошкольных организаций приоритетным, требует постоянного внимания и изучения [11]. Система и условия подготовки педагогов дошкольного образования в Казахстане осуществляются путем принятия управленческих решений на всех уровнях образования и направлены на оптимальное обучение будущих специалистов.

ЛИТЕРАТУРА

1. Модель развития дошкольного воспитания и обучения: Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 марта 2021 года №137. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000137>.
2. «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования» Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 (в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303).
3. «Об утверждении типовых учебных планов дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан» Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 20 декабря 2012 года № 557 (в редакции приказа Министра просвещения РК от 09.09.2022 № 394).
4. «Об утверждении Типовых учебных программ дошкольного воспитания и обучения» Приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года.
5. «Об утверждении профессионального стандарта «Педагог» Приказ и.о. Министра просвещения Республики Казахстан от 15 декабря 2022 года № 500.
6. «О статусе педагога» Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI ЗРК (с изменением, внесенным Законом РК от 19.04.2023 № 223-VII).
7. «Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы», утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249.
8. «Цели в области устойчивого развития ООН». – <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals/>.
9. О статусе педагога: Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI ЗРК. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>.
10. «Об образовании» Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>.
11. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е. УДК 373.24 «Система и условия подготовки педагогов дошкольного образования в Казахстане»

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ РЕФЛЕКСИЯ КАК СВОЙСТВО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ ПЕДАГОГА ПРЕДШКОЛЬНЫХ ГРУПП ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Бессонова Наталья Александровна
методист КГКП «Ясли-сада № 96 - Центр гармонического развития «Радуга»
города Павлодар

Ключевые слова: предшкольная группа, профессионализм, рефлексия, методическое сопровождение, рефлексивной деятельности педагогов, эффективные формы работы.

Реализация Модели развития дошкольного воспитания и обучения предполагает комплексный подход к решению вопроса повышения качественного уровня педагогов дошкольных организаций. Одной из задач является обеспечение непрерывности профессионального роста педагогов. Среди комплексных мер обозначено научно-методологическое и учебно-методическое сопровождение педагогов [1, с.5-6].

Согласно профессиональному стандарту "Педагог" воспитатели дошкольных организаций должны обладать спектром определённых умений и навыков, среди которых применение современных методик, новых подходов, эффективных форм и методов воспитания и обучения детей дошкольного возраста, развитие исследовательских навыков детей, участие в современных исследованиях и разработках в области дошкольного воспитания и обучения [2, с.12].

Уровень освоения содержания дошкольного воспитания и обучения ориентирован на целевые результаты, определяющие возможные достижения ребенка согласно перечня умений и навыков от рождения до приема в 1 класс, исходя из которых выпускник дошкольной организации и предшкольного класса должен обладать следующими качествами: физически развитый; любознательный; инициативный; настойчивый; способный адаптироваться, коммуникабельный; уверенный в себе; умеющий работать в команде; эмоционально отзывчивый; имеющий первичные представления о себе, семье, обществе (ближайшем социуме), государстве (стране), мире и природе [3, с.11].

Достижение данных результатов требует от педагога предшкольной группы высокого профессионализма. Большую роль в становлении профессионализма играет рефлексия. Профессиональная деятельность и рефлексия находятся в неразрывном единстве друг с другом. Способность к рефлексии является важнейшим фактором в становлении педагогического мастерства.

Методическая служба нашего Центра поставила перед собой цель: формирование и развитие рефлексивных умений педагогов предшкольных групп дошкольной организации.

Задачи: научить педагогов осознать свои сильные стороны, использовать их как ресурс для решения возникающих проблем;

- формировать умение на основе анализа достигнутых результатов выдвигать и обосновывать новые педагогические задачи, а также умение обучать детей анализу;
- научиться определять пути осуществления педагогических воздействий (развитие личности каждого ребенка и детского коллектива в целом);
- развивать у педагогов навык самоанализа своей деятельности.

Согласно теоретическим источникам развитие способности к профессиональной рефлексии у педагогов дошкольного образования осуществляется при соблюдении следующих методических условий [5, с.45-56]:

- специально организованная рефлексивная деятельность педагога;
- создание профессионально-рефлексивной среды;
- реализации комплексного методического сопровождения педагогов дошкольного образования в процессе развития у них профессиональной рефлексии;
- овладение различными видами рефлексивных технологий, обеспечивающих развитие способностей рефлексивного анализа.

Предлагаем примерный план методического сопровождения процесса формирования педагогической рефлексии:

Раздел	Цель	Содержание	формы
Базовый раздел	Развитие когнитивного критерия профессиональной рефлексивности	знакомство с типами и видами рефлексии, приемами рефлексивного мышления, способами рефлексивной деятельности, понимание рефлексивности как профессионально и личностно	педагогический совет; семинар; анкета; педагогический блокнот

		значимого качества специалиста.	
Раздел активизации профессиональных ресурсов педагогов	Развитие мотивационно-ценностного критерия профессиональной рефлексивности педагогов	Акцент внимания участников на собственной личности как педагога, на своих переживаниях, мыслях, на своих представлениях о самом себе, своих мотивах и ценностях профессиональной деятельности.	квик-настройки с последующим анализом; квест-игры; решение педагогических задач; практикум.
Раздел рефлексии достижений	Развитие деятельностного критерия профессиональной рефлексивности педагогов	Реализация полученных знаний о рефлексивности и рефлексивных приемах в практической деятельности педагога с последующим обсуждением и анализом в группе. Рефлексивный анализ собственной педагогической деятельности; анализ восприятия собственной деятельности другими участниками образовательного процесса, осуществить субъективное воспроизведение внутреннего мира партнера.	практикум; коучинг метод; рефлексивные взаимопосещения занятий;

Предлагаем следующие формы работы по совершенствованию рефлексивных навыков педагогов групп дошкольной подготовки.

Формируемые навыки педагогов	Тематика мероприятия	Форма работы
-выбор, осознание или принятие задач учебной работы через сопоставление достигнутых результатов с намеченными ранее задачами; -соотнесение текущих задач с насущными потребностями и будущей деятельностью; -мотивация учебной деятельности;	«Применение технологии фасилитации для построения конструктивного диалога в ДО»	«КВИК – настройка»
	«СОРСИ- синтез различных видов деятельности в условиях двигательной активности»	Семинар-погружение
	Факторы, влияющие на социометрический статус ребенка	«Диалоговая площадка»
	«Ситуативная тревожность как психологический феномен»	Коучинг
выбор, осознание или принятие задач учебной работы через сопоставление достигнутых результатов с намеченными ранее задачами;	«Двигательная сказка как средство формирования эмоционально-волевой сферы дошкольника»	Семинар-проблематизация
	«Сотрудничество и социальное обучения как тренды современного образования»	Технология открытого пространства

-соотнесение текущих задач с насущными потребностями и будущей деятельностью; -мотивация учебной деятельности; -отражение, понимание и усвоение учебного материала через установление логических связей между элементами учебного материала и смысловое запоминание; -оценка и корректировка достигнутых результатов;	«Коллекционирование, Клубный час, Квест – педагогические технологии XXI века»	Метод «Великолепная четверка»
	«Формирование у детей дошкольного возраста познавательной компетентности в условиях цифрового образовательного пространства»	Выставки - ярмарки педагогических идей
-решение задач и проблем через анализ и обобщение результатов, -сравнение и сопоставление условий и требований задачи с освоенными методами, схемами, приемами деятельности; -саморегуляция, самооценка и самоконтроль путем обеспечения обратной связи в учебной деятельности (оценка достигнутых результатов, в понимание своих действий и поступков, своей мыслительной деятельности).	«Применение техники sand-art как элемента арт-технологий с целью повышения эффективности коррекционно-развивающего процесса»	«Стажерская пара»
	«Создание ситуации выбора у детей дошкольного возраста в рамках реализации системно-деятельностного подхода»	«Открытая площадка опыта»

Итак, методическое сопровождение процесса формирования педагогической рефлексии в КГКП «Ясли-сад №96 –ЦГР «Радуга», г.Павлодара выстраивается посредством специально организованной рефлексивной деятельности педагогов, создания профессионально-рефлексивной среды, овладения различными видами рефлексивных технологий, обеспечивающих развитие способностей рефлексивного анализа.

Данные формы помогают сформировать у педагогов навыки анализа данных, конкретизировать образовательные цели, отбирать учебный материал в соответствии с поставленными целями, выделять возможные технологические способы обучения и соотносить их с дидактической целью, методами, средствами и формами организации обучения, методическими особенностями темы, учебными возможностями детей дошкольного возраста.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 марта 2021 года № 137. Модель развития дошкольного воспитания и обучения.
- 2.Профессиональный стандарт "Педагог", приказ и.о. Министра просвещения Республики Казахстан от 15 декабря 2022 года № 500.
- 3.Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения, приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348

- 4.Кашапов, М. М. Формирование профессионального творческого мышления: учеб. Пособие/ М. М. Кашапов; Яросл. гос. ун-т им. П. Г. Демидова.— Ярославль :ЯрГУ, 2013. — 136 с.
- 5.Слободчиков, В.И. Становление рефлексивного сознания в раннем онтогенезе. Проблемы рефлексии: современные комплексные исследования [Текст] / В.И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – Новосибирск, 2000. – 312 с.
- 6.Пискунова, Е.В. Профессиональная педагогическая рефлексия в деятельности и подготовке педагога [Текст] / Е.В. Пискунова // Вестник ТГПУ. –2005. – Вып. 1 (45). –С. 62-66. (дата обращения: 04.08.2019)

ВЕКТОР НА УСПЕХ: КАК ДОШКОЛЬНИКУ СТАТЬ УСПЕШНЫМ ШКОЛЬНИКОМ

Куренбаева Жумагуль Иманжупаровна
методист ЦРДО «Павлодар дарыны»

Ключевые слова: олимпиада, детская одаренность, достижения, задания, способности, успех.

Центром занятости и развития детской одаренности «Павлодар дарыны» отдела образования г. Павлодара проводится работа для создания условий и поддержки детей, проявляющих высокий уровень способностей или особую одаренность в различных видах деятельности. Методическая деятельность Центра направлена на использование различных форм и методов в организации и проведении городских олимпиад разного направления, научных соревнований, интеллектуальных и творческих конкурсов.

Олимпиады стали неотъемлемой частью образовательной системы не только школьной среды, но и дошкольных организаций.

Участие в олимпиадах помогает ребенку подготовиться к школе. Задания, предлагаемые на олимпиадах, часто соответствуют программе начальной школы. Решение этих задач помогает детям закрепить полученные знания и научиться применять их на практике. Олимпиада – это соревнование, организуемое с целью развития творческих и интеллектуальных способностей детей. Они помогают выявить сильные и слабые стороны ребенка и помогают его родителям и педагогам понять, в чем он нуждается в дополнительной поддержке и развитии. Олимпиады стимулируют ребенка к дальнейшему обучению и развитию своих способностей. Когда ребенок видит, что его знания и умения могут приносить ему пользу и успех, он активно стремится к новым вершинам и не останавливается на достигнутом.

Подготовка ребенка к олимпиаде – это ответственный процесс, требующий внимания и терпения. Важно помнить, что главная цель олимпиады – не победа, а развитие ребенка. Поэтому не стоит накладывать на ребенка излишнюю нагрузку и стремиться к абсолютным результатам.

Только в городе Павлодаре среди городских школьников ежегодно проводится более 60 интеллектуальных мероприятий. Форматов очень много: индивидуальные и командные, очные и заочные, чтения, дебаты, квесты, регаты, , бои и т.п.

Олимпиада «Жауказын» значимое интеллектуальное соревнование, в котором ежегодно принимают участие более 500 детей дошкольных организаций. Участие в олимпиаде позволяет дошкольным учреждениям повысить свой рейтинг и продемонстрировать преимущество программы с начальным образованием.

В апреле 2023 года, согласно письму регионального учебно-методического центра дополнительного образования «Ертiс дарыны» управления образования Павлодарской области, Центром занятости и развития детской одаренности «Павлодар дарыны» был организован городской этап областной олимпиады «Жауказын» для дошкольных групп

(классов) дошкольных организаций образования и средних общеобразовательных школ Павлодарской области.

Основной целью олимпиады является выявление и поддержка одаренных и талантливых детей старшего дошкольного возраста обладающих высоким уровнем интеллектуальных способностей.

По условиям олимпиады участниками являются воспитанники дошкольных групп (классов) дошкольных организаций и средних общеобразовательных школ в возрасте 5-6 лет. Олимпиада проводится в два этапа: городской и областной (заключительный) этап.

Заявки принимались согласно квоте: от каждой организации образования по 2 участника (1 участник – с государственным языком обучения, 1 участник – с русским языком обучения). В г. Павлодар функционируют 73 государственных детских садов, 4 частных и 13 дошкольных групп (классов) общеобразовательных школ.

Всего в олимпиаде приняли участие 165 воспитанников из 73 дошкольных организаций и 13 дошкольных групп (классов) общеобразовательных школ. Таким образом, в олимпиаде не приняли участие четыре государственных детских садов: №22, 36, 39, 116.

По результатам выступления 100% качество (2 участника – 2 призера) показали 12 детских организаций: №24, 37, 42, 46, 112, 117, 126, «Солнышко», дошкольные группы в СОШ №7, 33, Кенжекольской и Жетикшинской СОШ.

Анализ выполнения олимпиадных заданий показывает в целом высокий уровень. Так призовые места были распределены в диапазоне от 100 до 90 % правильного выполнения заданий.

Вместе с тем, следует отметить, что воспитанники 43 детских организаций не смогли занять призовые места, что составляет 48% от общего количества участников. Таким образом, участники выполнившие от 88% и ниже не были отмечены номинациями.

Необходимо учесть, что процедура награждения является «болезненным процессом», так как включает сравнение детей между собой. В связи с этим на городском этапе все участники получили дипломы и грамоты. Участники получили дипломы за I, II и III места и грамоты за номинации.

По итогам олимпиады 55 участников заняли призовые места, из них I место заняли 4 учащихся, II место - 18, III место – 33.

Успехи остальных участников отмечены номинациями: «Алғыр балауса», «Ойшыл балдырған» и «Зерек бүлдіршін».

Олимпиада «Жауказын» включала задания по речевому развитию ребенка, выявлению логического, творческого мышления и представлений об окружающем мире [1]. Всего участникам было представлено 9 заданий

Задания городского этапа олимпиады «Жауказын»

Задание №1

Обведи то, что относим к живому.

Время на выполнение задания - 3 минуты.

Задание №2

Обведи предметы, которые необходимы зимой для занятия спортом.

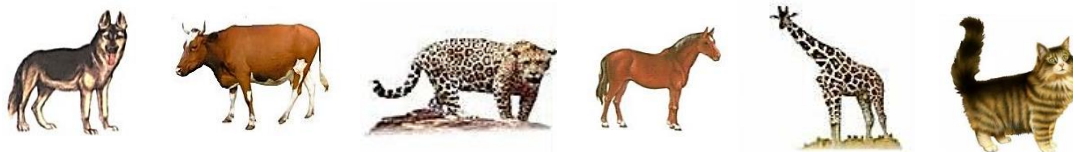
Время на выполнение задания - 2 минуты.

Задание №3.

Обведи домашних животных.

Время на выполнение задания - 2 минуты

Задание №4

Зачеркни тот рисунок, где дети поступают неправильно

Время на выполнение задания - 3 минуты

Задание №5

Обведи героев сказки «Теремок».

Время на выполнение задания - 4 минуты

Задание №6

Определи, какие предметы нужны мальчику, какие – девочке. Соедини эти предметы линией.

Время на выполнение задания - 3 минуты

Задание №7

Посмотри на картинки. Обозначь цветом
слово.

звуки, которые есть в

Время на выполнение задания - 3 минуты

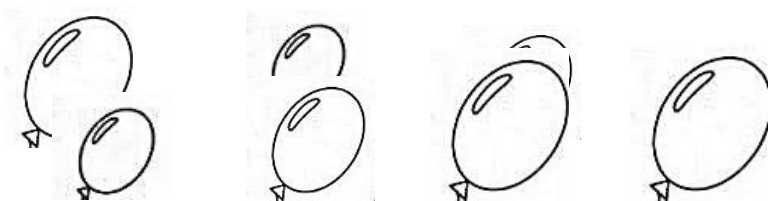

Задание №8

Нарисуй длинную нитку к большим шарам, а короткую к маленьким шарикам.

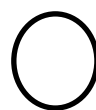
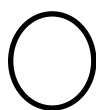
Время на выполнение задания - 3 минуты.

Задание №9

Расставь картинки в нужном порядке и составь рассказ.

Время на выполнение задания - 5 минут

Разбаловка

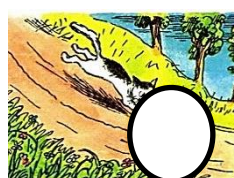
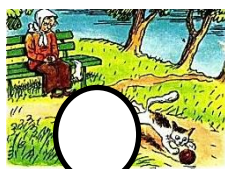

Таблица 1

Количественный анализ выполнения олимпиадных заданий

	max балл		min балл		0 баллов	
	кол-во детей		кол-во детей		кол-во детей	%
1 задание	99	60	3			
2 задание	122	74	4		2	1
3 задание	111	67	4		2	1
4 задание	103	62	17	10	7	4
5 задание	90	54	11		1	1
6 задание	141	85	1			
7 задание	109	66	11			
8 задание	35	21	12			
9 задание	31	18	18	11		

Анализ выполнения заданий показывает, что наибольшее количество участников хорошо справились с заданиями под номерами:

- №6 (85% выполнения) – распределение вещей по половому признаку
- №2 (74% выполнения) – указание предметов, необходимые для зимнего спорта.

Наименьший процент выполняемости и следовательно затруднения у детей вызвали задания № 8 (21% выполнения) и №9 (18% выполнения).

В задание №8 детям предлагалось нарисовать длинную нитку к большим шарам, а короткую к маленьким шарикам. То есть здесь необходимо: сравнить предметы и

сопоставить с заданными величинами (большие шары – длинные нитки, маленькие шарики-короткие нитки).

Задании №9 направлено на диагностику речевого развития детей дошкольного возраста, основана на составлении рассказов по серии сюжетных картинок. Согласно результатам выполнения задания №9, дети дошкольного возраста показали низкий уровень речевого развития. Так 18 детей (10 %) не смогли верно расставить рисунки. Верное расставление рисунков, без сопроводительного рассказа отмечается у 11 детей (7%). Смогли составить простой рассказ из 4 предложений 37 детей (22%). И только 48 детей, что составляет 29% смогли верно расставить картинки и составить развернутый рассказ. В последние годы наблюдается значительное снижение уровня речевого развития дети дошкольного возраста. В связи с этим вопросы развития речи очень актуальны. Речь — одна из важных линий развития ребенка. Она тесно связана с интеллектуальным развитием ребенка, оказывает огромную услугу в познании окружающего мира.

Хорошая речь — это залог успешного обучения детей в школе. Речь детей развивается стремительными темпами, и в норме уже к пяти годам заканчивается ее естественное становление. Это означает, что ребенок правильно произносит все звуки родного языка, имеет значительный словарный запас, освоил основы грамматического строя речи, владеет начальными формами связной речи (диалогом и монологом), позволяющими ему свободно общаться [2].

С одной стороны, в настоящее время современные дети стали больше знать о различных сторонах жизни взрослых, по сравнению с их сверстниками прошлых десятилетий. Но вместе с тем, многие исследователи обращают внимание на трудности в развитии современных детей, а именно возрастание трудностей речевого развития. Специальная логопедическая помощь сегодня требуется практически каждой группе детского сада. У многих детей страдает связанная речь, произношение. Так у значительной части детей, поступающих в школу, отмечается возрастная несформированность речи.

Дошкольный возраст является уникальным и решающим периодом развития ребёнка, когда возникают основы личности, складывается воля и произвольное поведение, активно развивается воображение, творчество, общая инициативность. Однако все эти важнейшие качества формируются не в учебных занятиях, а в ведущей и главной деятельности дошкольника - в игре.

На основании полученных результатов можно сделать следующие выводы:

1. У большей части одаренных дети дошкольного возраста (70%) были обнаружены трудности речевого развития.
2. Проведение современного диагностического речевого развития одаренных дети дошкольного возраста позволяет увидеть трудности формирования речи и создать все условия для их преодоления, чтобы ростки одаренности, обнаруживающиеся в дошкольном возрасте, в дальнейшем превратились в яркие дарования творческих и успешных людей.

ЛИТЕРАТУРА

1. «Методические рекомендации по организации областной олимпиады «Жауказын» для предшкольных групп (классов) дошкольных организаций образования и средних общеобразовательных школ» - РУМЦДО «Ертіс дарыны» - 2023
2. Е.С.Белова «Исследование одаренных дети дошкольного возраста с трудностями в развитии речи» - 2012 - № 3.

НАЧАЛЬНАЯ ШКОЛА И ДЕТСКИЙ САД: НА ПУТИ ОТ ОБОСОБЛЕННОСТИ К ПРЕЕМСТВЕННОСТИ.

**Анафина Арман Акановна
КТУ «ОШ имени Ахмета Байтурсынулы»**

Карагандинская область, Бухар – Жырауский район

Ключевые слова: стратегическое управление, преемственность, сотрудничество, сетевое профессиональное сообщество, менеджмент, ведущая школа, детский сад, алгоритм действий, мониторинг.

На протяжении последних десятилетий все больше возрастает роль стратегического управления, способствующего успешному функционированию любой организации образования в долгосрочной перспективе. Руководство вынуждено формировать принципиально иные миссии, достижение которых требует адекватных изменений, носящих стратегический характер. В проекте Национального доклада к I съезду педагогов «Качественное образование, доступное каждому», вновь акцентируют наше внимание на «... необходимость синхронизировать работу организаций дошкольного образования и начальной школы, обеспечив преемственность в содержании, в подходах обучения и воспитания детей младшего возраста. На каждом этапе должны учитывать задачи, потребности и возрастные возможности детей». Мы вновь поднимаем вопрос о преемственности обучения и преподавания педагогов дошкольной организации и школы.

Проблемой стратегического менеджмента в совместной работе дошкольного образовательного учреждения и школы является отсутствие общего подхода к оптимальному использованию внешних возможностей и внутреннего потенциала данных организаций образования для эффективного решения вопросов преемственности.

Являясь Ведущей школы «ОШ имени Ахмета Байтурсынулы» Бухар- Жырауского района Карагандинской области, включающее в себя взаимодействие педагогов школ-партнеров, было принято решение о расширении нашего профессионального сетевого сообщества. Это внедрение проекта по включению педагогов дошкольной организации детского сада «Ақ бота» в наше педагогическое профессиональное сетевое сообщество Ведущей школы.

Учитывая включение в стратегический менеджмент моделирование ситуации, была проведена совместная работа по выявлению проблемы через взаимопосещение занятий коллег, наблюдение и проведение диагностических работ с обучающимися старшей группы детского сада и учащихся, поступивших в первые классы школы, анкетирование всех респондентов данного проекта. По результатам входного мониторинга, организация и координирование работы по поиску эффективных путей решения проблемных вопросов преемственности обучения и преподавания, при переходе обучающихся с дошкольной организации в школу легло в основу совместного сотрудничества, обмена опытом между педагогами детского сада «Ақ бота» и учителями начальных классов КГУ «ОШ имени Ахмета Байтурсынулы» Бухар- Жырауского района. Выявление необходимых изменений послужило определению цели совместной работы, как обеспечение преемственности между дошкольным и начальным образованием через координацию деятельности педагогов и сопровождающих служб детского сада и школы в условиях обновления содержания образования.

Постепенное, или ступенчатое изменение – это серия текущих устойчивых движений вперед. На сегодняшний день идет разработка стратегий изменений (базовые стратегии) и внедрение пошагового алгоритма действий совместной работы Ведущей школы и детского сада. Это и будет являться критерием успешности нашего взаимодействия.

Что нас заставило обратить внимание на вопросы обеспечения преемственности между дошкольным и начальным образованием?

Ежегодно в начале учебного года, как и многие школы нашей страны, мы принимаем первоклассников. Классы в основном формируются из детей, выпускников детского сада «Ақ бота», являющейся единственной дошкольной организацией на территории нашего села.

Проведенная работа по ориентировочному определению школьной зрелости показало на то, что диагностика в обоих учреждениях ведется по методикам разных авторов, есть

различия в подборе инструментария, критериев оценивания, а также различные области обследования. Отсутствие единого алгоритма ведения диагностической работы не дает объективной картины готовности детей к обучению в школе. Отсюда возникла необходимость создания сетевого профессионального сообщества педагогов и воспитателей для обеспечения преемственности между дошкольным и начальным образованием в данных организациях.

Для обеспечения преемственности между дошкольным и начальным образованием, мы определили для себя пошаговые действия через координацию деятельности руководства детского сада и школы, методических, психолого- педагогических служб, обращая внимание на внеурочную деятельность и дополнительное образование детей дошкольного возраста.

Основными вопросами готовности школьника к обучению для нас стали:

умственная зрелость, волевая зрелость, зрелость неречевых функций, предполагая возможность решения данных вопросов еще в стенах детского сада.

Совместный поиск эффективного решения выше перечисленных вопросов по обеспечению преемственности между дошкольным и начальным образованием возможно будет способствовать реформированию системы дошкольного образования.

На сегодня совместное сотрудничество делает свои первые шаги. Определены фокус-группы, прошли организационные встречи руководителей организаций, педагогов начальных классов и воспитателей детского сада «Ақ бота», проведены входные мониторинги. Составлен план совместной работы, который возможно приблизит нас к той модели выпускника дошкольной организации образования, обладающего качествами, которые входят в набор «школьной готовности первоклассника»

Согласно плана взаимодействия нашей школы и детского сада идет обработка полученных промежуточных результатов. Таким образом, необходимо отметить, что любые изменения, направленные на улучшение качества, будут возможны, если: есть потребности в улучшении; есть осознание необходимости обмена опытом для успешной адаптации детей; есть понимание выгоды и ценностей, получаемых в результате совместного взаимодействия, есть возможности для реализации улучшений, и главное есть вовлеченность педагогов во внесение изменений существующего положения дел по решению проблемных вопросов.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.ПП РК от 28 марта 2023 года № 249. Концепция развития дошкольного, среднего технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023-2029 годы, <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000249>
- 2.Качественное образование, доступное каждому. Проект Национального доклада к I Съезду педагогов. Министерство просвещения Республики Казахстан, Министерство науки и высшего образования Республики Казахстан. г. Астана, 2023г. ,10 с. <https://www.gov.kz/memleket/entities/edu/press/article/details/135521?lang=ru>
- 3.МинцбергГ. Структурирование организаций// Стратегический процесс. - СПб:Питер.
- 4.Стратегический менеджмент: Теория и практика: учебное пособие для вузов. - М.: Аспект Пресс, 415с.
- 5.Акинфеев Н.В. Особенности управления изменениями в образовательной среде. Саратов: Изд-во Саратов. Ун-та, 2018. С. 1-3

МЕКТЕПАЛДЫ СЫНЫПТАР МЕН БАСТАУЫШ САТЫ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Клара Камалбаевна Жапарова
Ыбырай Алтынсарин атындағы қазақ орта мектебінің,
оқу ісінің меңгерушісі

Түйін сөздер: даярлық тобы, бастауыш буын, өзара сабақтастық, білім нәтижесі, әдіс-тәсілдер.

Білім беру мен ғылым саласына елеулі өзгерістер енгізіп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі және бастауыш білім беру ісін жаңа сапалық деңгейге көтеру міндеті бүгінгі күннің өзекті мәселесі. Осы өзгерістер білім саласының алғашқы сатысы болып саналатын мектепке дейінгі және мектепалды сыныптарында болашақ ұрпақтың дүниетанымын дамытуға, жеке тұлға ретінде қалыптастыруға ерте жастан бастап балаларға толық жағдай жасауды, тәрбиелеу мен білім беруге аса жауапты қарау басты міндет етіп қойылды.

Сабақтастық дегеніміз, біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау, екіншіден білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Ә. Бидосов былай деген «Сабақтастық дегеніміз – мектеп жасына дейінгілер мен бастауыш мектептегі пәндерді оқытудың әр түрлі сатысында балалардың білімдерінің арасында қажетті байланыстар мен қатынастар орнату».

Сабақтастық мақсаты: мектепалды сыныптары мен бастауыш буын арасында тығыз байланыс жасай отырып, баланы жүйелі сатылы дамыту.

Міндеттері:

- тәрбие мен білім беру мазмұнын тиімді әдіс –тәсілдерді қолдана отырып, мектептің бастауыш сынып мұғалімдері мен мектепалды сыныптары тәрбиешілерін әдістемелік өзара әрекеттестігін сан алуан формалары арқылы жүзеге асыру;
- Баланың жас ерекшелігін ескере отырып, әр алуан қызметін қамтамасыз ету үшін пәндік дамытушы ортасын ұйымдастыру;
- Оқыту мен тәрбиелеу үрдісінде белгілі нәтижелерге жету жолдарын, ортақ мақсат-міндеттерді айқындау;
- Оқыту мен тәрбиелеу үрдісінің барлық қатысушыларына өзара әрекет ету мақсатында қолайлы жағдай жасау;
- Мектепалды сыныптары мен бастауыш сынып оқушылары отбасыларымен қарым-қатынас жасаудың түрлі формаларын жүзеге асыру.

Аталған міндеттерді шешуде мәселелердің бірі ретінде мектепалды сыныптарындағы білім мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің жолдарын айқындаудың маңызы зор. Бастауыш білім беру мен мектепалды сыныптарындағы білім беру сабақтастығын жүзеге асыру жүйелі, нақты жұмыс жасауды қажет етеді.

Осы бағытта «Ыбырай Алтынсарин атындағы қазақ орта мектебінің» бастауыш буыны өз мектебіндегі даярлық сыныбымен және №2 «Айгөлек» балабақшасымен байланыс жасауда. Оқу жылының басында бастауыш білім беру мен даярлықтағы білім беру сабақтастығын қамтамасыз ету мақсатында өзара тәжірибе алмасу келісімі жасалып, өзара байланыс жасау жоспары жасалды.

Даярлықтағы білім мен бастауыш білім беруді байланыстыратын біртұтас білім беру үрдісін қалыптастыру- жүйелі түрде шешуді қажет ететін міндеттердің бірі екені бүгінгі таңда анық көрсетілді. Осы міндеттерді шешу үшін біз төмендегідей бағыттар бойынша жұмыстар жүргізуіміз. Ол- әдістемелік жұмыс, ата-аналармен жұмыс, балалармен жұмыс. Әдістемелік жұмыс - бастауыш пен мектепалды сыныптары бірлесе өткізетін жұмыс жоспары негізінде жүргізіледі. Әдістемелік жұмыс – семинар-практикум, тренинг, дөңгелек үстелдер, қонақ бөлмелер сияқты жұмыс түрлері арқылы жүзеге асырылады. Мектепалды сыныптары тәрбиешілері мен бастауыш сынып мұғалімдері екі жақты оқыту бағдарламаларымен танысып, өзара сабақтарға қатысады, 5-6 жастағы балалардың физиологиялық ерекшеліктерімен, мектепте оқытуға баланың психологиялық дайындығы туралы сұхбаттасу сияқты жұмыс түрлерін жүргізеді. Аталған жұмыстар педагогикалық

кеңестерде талқыланып, түзету жұмыстары жүргізіліп, баланың мектепке дайындығы туралы қорытынды жасалды.

Баланың мектепте оқуға дайындығы біртіндеп қалыптасатын аса күрделі үрдіс, және бұл үрдісті жүзеге асырудың бірден бір жолы тәрбиеші, психолог, ата-ананың бірігіп жұмыс істеуі. Ата-аналармен төмендегідей жұмыс түрлері жүргізілді: «Болашақ 1 сынып оқушысының білік дағдылары», «Баланы мектепке дайындау», «Баланы мектепте оқытуға дайындауда мектепалды сыныппен отбасының міндеттері» тақырыбында ата-аналар жиналыстары, дөңгелек үстелдер, сұрақ-жауап кештері өткізілді.

Тәрбиешілер, психолог, мектептің болашақ бірінші сынып мұғалімдері ата-аналарды мазалаған сұрақтарға жауап беріп, әр-түрлі кеңестер ұсынды. «Бұл мектепке қажет» атты баланы мектепке дайындау тақырыбында әдебиеттер көрмесі ұйымдастырылып, «Оқуға дайындық» атты түрлі сауалнамалар жүргізіліп ата-аналарға ашық есік күндері өткізілді.

Мектепалды сынып, балабақша балалары мектепке саяхат жасап, мектеп кітапханасымен, сынып бөлмелерімен, спорт залымен жақын танысады. Мектеп парталарына отырып, мұғалімдермен әңгіме жүргізу осының бәрі баланың бойында мектепке деген қызығушылығын оятып, өзіне деген сенімділігін арттырады.

Сонымен қатар мектепке баратын 5-6 жастағы мектепалды сынып балаларымен - «Мен мектепке барамын» сюжетті рольді ойындар, «Мектеп портфелінің құралдары» дидактикалық ойындар, мектеп, кітап, білім туралы тақпақтар, мақал-мәтелдер жаттау, «Мектеп ғимараты», «Сынып», «Мектеп кітапханасы», «Менің мектепке саяхат жасаудан алған әсерлерім» атты суреттер салу, мектеп туралы аудио, видео слайдтар қарау, мектеп туралы иллюстрациялық альбомдар дайындау сияқты жұмыс түрлері жүргізілді.

Балалардың мектепке дайындығын анықтау бойынша түрлі тестілер өткізіп, мектепалды сынып тәрбиешілері бастауыш буын мұғалімдерімен өзара әрекет етіп, ортақ шешімдер шығарып, белгілі бір нәтижеге қол жеткізді. Педагогтердің осындай қарым-қатынастары нәтижесінде өзара түсінік қалыптасып, мектепалды сынып тәрбиешілері мектеп талаптарын, балаларды оқуға дайындау міндеттерін шешеді, ал бастауыш мұғалімдері даярлық топ жұмысының міндеттеріне, мазмұны мен әдістеріне тереңірек енеді.

Былтырғы жылы **1-сыныпқа 134 бала**, биылғы жылы **150 бала** қабылданды. Қазіргі балалар өте нәзік. Қыркүйек, қазан айларында көптеген оқушылардың дене қызулары көтеріліп, түрлі ауырулармен ауырды. Тек оқудың 5 - 6 апталарында жұмысқа қабілеттілік көрсеткіштері тұрақты бола бастады. Мектептің ішкі тәртібіне, яғни ережесіне үйренді.

сыныптар	Мектепалды даярлықтан қайда өтті				
	Мектеп сыныбынан	Бала-бақшалардан	үйден	Басқа жақтан көшіп келгендер	Балабақшадан ПМПК анықтамасымен
1а Алимханова К.Е	15	10	-	-	
1ә Саруарова А.А	14	11	-	-	
1б Жаманбаева Д.Д	8	16	1	-	
1в Садуакасова Ж.Е	9	13	3	-	1
1г Касымова Ю.З	5	17	2	1	
1ғ Самиға А.К	6	10	4	5	1
Барлығы-150 оқушы	57	77	10	6	2

1-сынып оқушыларының мектепке табысты бейімделуін зерттеу мақсатында қыркүйек-қараша айларының аралығында «**Ағаштағы орныңыз қайсы?**» өзін-өзі бағалаудың проективтік әдісі және «**Керн-Ирасек**» тест сауалнамасы бойынша мектеп психологы қортындысынды шығарды. Қортынды нәтижесінде оқушылардың мектепке икемделу деңгейін, икемделуінде қиындықтары бар балаларды анықтау, баланың мұғаліммен қарым-қатынасының, құрдастар тобындағы әлеуметтік жағдайының қолайлы болуына жағдайлар жасалды. Мұғалімдермен ата-аналарға түрлі кеңестер берілді.

Тәуелсіз еліміздің бүгінгі күнінің ең басты мақсаты білім беру жүйесін жаңа арнаға бұрып, нәтиже мен сапаға бағыттау, бәсекеге қабілетті тұлға тәрбиелеу, 4К моделі- кретивті, сындарлы ойлау, қатынасқа бейімділікті және командамен жұмыс жасау дағдыларын дамыту міндеттері атап көрсетілді. Әр баланың жеке дамуына жағдай жасап, оның оқуда, қарым-

қатынас жасауда өзіндік тәжірибесінің қалыптасып, танымдық белсенділігінің дамуына ықпал ету.

Мектепке дейінгі кезең және бастауыш буын – «балалық шақ» деп аталатын адамзат дамуындағы бір дәуір. Мектепалды топ тәрбиешілері және бастауыш сынып ұстаздарының ортақ көзқарастары жетерлік. Мектепалды сыныптары мен бастауыш буын үнемі тығыз байланыс жасағанда ғана жақсы бір нәтижеге жетуге болады. Бұдан педагогтер ғана емес, бастысы балалар үлкен жетістікке жетері сөзсіз.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.Әлімов А. Интербелсенді әдістемені мектепте қолдану, Алматы, 2015. – 180 б.
- 2.С.Б.Бабаев. Бастауыш мектеп педагогикасы. Оқу құралы. Алматы. 2007. 413 бет.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: СЛАГАЕМЫЕ УСПЕХА БУДУЩЕГО ПЕРВОКЛАССНИКА

Слободнякова Светлана Михайловна
заведующая КГКП «Ясли сад №10 «Балбулак» гуманитарно-эстетического
профиля» города Семей, Абайской области

Ключевые слова: преемственность, непрерывное образование, социальная позиция, степень готовности ребенка, эффективные механизмы.

Одной из приоритетных задач современной образовательной политики нашей страны является обеспечение государственных гарантий доступности качественного образования в течение всей жизни (непрерывного образования) и равных возможностей его получения. В числе условий, обеспечивающих эффективность непрерывного образования, ведущее место занимает реализация принципа преемственности.

На наш взгляд, обращаясь к вопросу преемственности различных этапов образования, следует уделять особое внимание переходу детей с уровня дошкольного образования на уровень начального образования. Как было отмечено в Проекте Национального доклада к I Съезду педагогов «Качественное образование, доступное каждому», необходимо синхронизировать работу организаций дошкольного образования и начальной школы, обеспечив преемственность в содержании, в подходах обучения и воспитания детей младшего возраста.

В условиях современных вызовов образованию реализация преемственности приобрела новое звучание.

Преемственность между дошкольным и начальным образованием рассматривается как:

- объективная необходимая связь между новым и старым в процессе развития;
- одно из условий непрерывного образования ребёнка;
- формирование степени готовности ребенка самостоятельно добывать и применять знания.

Как видим, преемственность - понятие многогранное, что создает сложности в обосновании способов и средств реализации этого принципа в практике образования.

Под преемственностью понимается, процесс, идущий в порядке последовательности, основанный на переходе чего-либо непосредственно от одного к другому.

Её цель – обеспечить полноценное личностное развитие, физиологическое и психологическое благополучие ребенка в переходный период от дошкольного воспитания к школе, направленное на перспективное формирование личности ребенка с опорой на его предыдущий опыт и накопленные знания.

В единой системе образования дошкольное образование является первым звеном. Выпускникам ДО, поступающим в начальную школу, приходится адаптироваться к новым условиям.

Детский сад, на наш взгляд, должен подготовить детей к школе, таким образом, чтобы избежать у них чувства страха, повысить их уверенность в себе.

Успех во многом зависит от уровня готовности детей к школьному обучению, от качества знаний, умений и навыков, сформированных в дошкольный период их жизни, от уровня развития когнитивных интересов и познавательной деятельности ребенка.

По мнению Л.С.Выготского, «школьное обучение никогда не начинается с пустого места, а всегда опирается на определенную стадию развития, проделанную ребенком».

По определению выдающегося детского психолога Д.Б.Эльконина, дошкольный и младший школьный возраст – это одна эпоха человеческого развития, именуемая «детством». Он считал, что дети 3–10 лет должны жить общей жизнью, развиваясь и обучаясь в едином образовательном пространстве.

В то же время школа должна быть преемником дошкольной ступени образования, а не строить свою работу с нуля, то есть подхватывать достижения дошкольника и организовывать свою педагогическую практику, развивая накопленный им потенциал. То есть педагог детского сада должен знать, к чему ребенок пойдет дальше на уровне общего образования, так и педагог начальной школы должен знать, с каким багажом к нему приходит ребенок из детского сада. Зачастую школьные учителя действуют так, как будто перед ним чистая доска, и он на ней начинает писать. Но есть уже определенный потенциал развития ребенка, есть у него определенный запас знаний. И если не учесть это, то мы тем самым можем погасить и затормозить потенциал развития ребенка, дальше не пойти по пути его развития, а заставить его остановиться.

Если мы говорим о старшем дошкольном возрасте, как о важном этапе в развитии ребенка с присущими ему закономерностями психического развития, педагоги должны четко понимать, что самое главное не столько накопление информации, самое главное становление и формирование тех психологических процессов, которые позволяют ребенку успешно обучаться на последующих уровнях общего образования. Для нас наиболее важно, это развить восприятие, память, внимание, мышление, сформировать волевую, мотивационную готовность к школе, сделать все в рамках развития ведущей игровой деятельности ребенка, и ни в коем случае не пытаться искусственно внедрять сейчас в наш дошкольный возраст учебную деятельность. Она будет ведущей на следующем этапе развития ребенка. Подготовка ребенка к школе, ни в коем случае не означает освоение им в группе предшкольной подготовки программы первого класса, что тогда он будет делать в первом классе.

Искусственная акселерация, слишком быстрое наращивание знаний, не соответствующих развитию или потребностям ребенка, внедрение обучения – всё это идет в ущерб воспитанию ребенка, развитию его личности, в ущерб его психике. Поэтому нецелесообразно укорачивать дошкольный период с детскими занятиями и ведущей игровой деятельностью.

Переход с дошкольного на уровень начального образования не должен быть стрессом для ребенка и его родителей, мы должны сделать всё для того, чтобы переход был как можно комфортнее и мягче.

Проблемы организации преемственности детского сада и школы наш коллектив решал через поиск эффективных механизмов сотрудничества со школой, совершенствование общих подходов к организации воспитательно- образовательного процесса, повышение педагогической компетентности, включение родителей будущих первоклассников в процесс подготовки ребенка к школе. С 2015 года мы сотрудничаем с КГУ «СОШ №27». Отслеживая выпускников, которые выбирают разные школы, пришли к выводу: необходимо построить взаимодействие еще с КГУ «СОШ №30».

Цель совместной работы – построение эффективной модели социального партнерства на основе современных технологий, обеспечивающее качественное дошкольное образование.

На первом этапе провели:

Анкетирование «Что я знаю о школе?» среди воспитанников:

Как обращаются к учителю: 57,1 % знаю, по имени и отчеству.

Как привлечь к себе внимание, если нужно о чем-то спросить-57,1%.

Что такое урок?- 76,2 %

Как узнают, что время начать урок? - 61,9%

Что такое перемена-66,6 %

Для чего нужна перемена?-19,4%

Какие отметки хорошие, а какие плохие- 57,1%

Что такое каникулы-100 %.

Вывод: у детей недостаточно сформировано представление о школе.

Анкетирование «Хочу ли я в школу?» среди воспитанников:80,1 % желают идти в школу.

В результате исследований пришли к выводу, что необходимо более глубоко подойти к этому вопросу осознания и понимания детьми, зачем они идут в школу для формирования мотивационной готовности.

1.Анкетирование родителей показало

2.Анкетирование педагогов.

Опрос среди учителей начальных классов позволил сделать вывод о том, что они хотят получить мотивационно подготовленного ребенка, со сформированной познавательной и волевой готовностью в школе, когда ребенок умеет работать в одном темпе со всем остальным классом, который хочет и может учиться, когда он достаточно дисциплинирован, когда он владеет определенной культурой общения и умеет быть слушателем.

На втором этапе была составлена модель взаимодействия.

«Круг поддержки»- это долгосрочный проект

Цель проекта: обеспечение согласования между результатами в подготовке и развитии личности ребенка на разных образовательных ступенях.

Ожидаемые результаты:

- будут установлены единые стремления и взгляды на воспитательный процесс между детским садом, семьей и школой;
- будут выработаны общие цели и воспитательные задачи, пути достижения намеченных результатов;
- будут созданы условия для благоприятного взаимодействия всех участников воспитательно-образовательного процесса – детей, родителей, воспитателей, учителей;
- будет оказана психологическая помощь в осознании собственных семейных и социальных ресурсов, способствующих преодолению проблем при поступлении ребенка в школу;
- будет сформировано позитивное отношение семьи к активной общественной и социальной деятельности детей.

Месячник «Я - будущий первоклассник» проходит по следующему плану:

1 неделя - Как появилась школа?

2 неделя - Кто работает в школе?

3 неделя - Какие предметы изучают в школе?

4 неделя - Творческий проект «Школа моей мечты»

5 неделя - «Экскурсия в школу», в рамках которой происходит взаимное посещение дошкольниками учителей начальных классов. Дошкольники с большим интересом приходят в школу, участвуют в образовательной деятельности, которую проводят учителя начальных классов. Общаются с учениками начальных классов. Дети посещали разные кабинеты, попробовали позаниматься в классе, посидеть за партой, сходить в школьную библиотеку, спортзал и, конечно же, столовую – всё это произвело неизгладимое впечатление на детей, вызывало у них желание пойти в школу: резко повысило школьную мотивацию, вселило уверенность в свои силы, создало положительный образ школы.

После таких экскурсий дети с восторгом рассказывают родителям о том, как здорово учиться в школе. Педагоги школы и дошкольных групп имеют возможность поделиться опытом, понять специфику методики проведения занятий ознакомиться с оформлением образовательной среды.

переходный период от дошкольного к школьному детства считается наиболее сложному уязвимого и не случайно в настоящее время необходимость сохранения целостности образовательной среды относится к числу важнейших приоритетов развития образования.

Психолог проводит цикл занятий «Уроки будущего первоклассника».

Однако следует не только предоставлять различный спектр образовательных услуг для детей дошкольного возраста по подготовке к школе, но и формировать у родителей правильный подход к пониманию этого вопроса.

- наглядно-информационные формы (памятки, буклеты, фотовыставки, рекомендации, посвящённые вопросам подготовки детей к школе);
- проведение родительских собраний («Ваш ребёнок идёт в школу»), групповых и индивидуальных консультаций разной тематики («Как подготовить ребёнка к школе», «Роль семьи в формировании положительного образа школы», «Готова ли ваша семья к школе?» и др.), деловых игр «Режим дня будущего школьника» и др.;
- создание семейного клуба «Первоклассник»,
- ежегодные родительские собрания с приглашением учителей начальной школы;
- проведение семинаров практикумов, тренингов для родителей «Самочувствие семьи в преддверии школьной жизни», «Успешное родительство», семейных советов, дней открытых дверей, ток-шоу «Впереди школа»;
- создание странички на сайте «Скоро в школу».

Национальная академия образования им. Ы. Алтынсарина разработала конкретные и очень хорошие «Методические рекомендации по обеспечению преемственности дошкольной подготовки и начального уровня образования»

Школа и детский сад – это два смежных звена в системе образования. Успехи в школьном обучении во многом зависят от качества знаний и умений, сформированных в дошкольном детстве, от уровня развития познавательных интересов и познавательной активности ребенка.

Если мы хотим чтобы преемственность у нас действительно работала и реализовывалась в полном объеме здесь нужно очень серьезная и постоянная работа.

Если ребенок не готов к социальной позиции школьника, то даже при наличии у него необходимого запаса умений и навыков, уровня интеллектуального развития, ему трудно в школе, т. к. не всегда высокий уровень интеллектуального развития совпадает с личностной готовностью ребенка к школе.

ЛИТЕРАТУРА

1. Модель развития дошкольного воспитания и обучения: Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 марта 2021 года №137. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000137>.
- 2.«Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования»
Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 (в редакции приказа Министра просвещения РК от 04.10.2023 № 303).
- 3.«Об утверждении профессионального стандарта «Педагог» Приказ и.о. Министра просвещения Республики Казахстан от 15 декабря 2022 года № 500.
4. «О статусе педагога» Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI ЗРК (с изменением, внесенным Законом РК от 19.04.2023 № 223-VII).
- 5.«Концепция развития дошкольного, среднего, технического и профессионального образования Республики Казахстан на 2023 – 2029 годы», утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 28 марта 2023 года № 249.
- 6.«Цели в области устойчивого развития ООН». – <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals/>.
7. О статусе педагога: Закон Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 293-VI ЗРК. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>.
- 8.Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е. УДК 373.24 «Система и условия подготовки педагогов дошкольного образования в Казахстане»

ГОТОВНОСТЬ РЕБЕНКА К ОБУЧЕНИЮ В ШКОЛЕ – ЧТО ЭТО ТАКОЕ?

Жолдыбаева Нагима Назымбековна

методист Инновационного центра развития образования
управления образования Павлодарской области

Ключевые слова: готовность ребенка к школе, личностная, интеллектуальная, социально-психологическая, эмоционально-волевая, физическая готовность

Готовность ребенка к школе это не такой простой вопрос, как может показаться на первый взгляд.

Анализ различных точек зрения на проблему готовности ребенка к школе позволяет сделать вывод о том, что существует несколько взглядов на степень готовности к обучению в школе. Большинство авторов считают определяющим уровень психического и личностного развития. Сегодня общепризнано, что готовность к школьному обучению – это сложный многокомпонентный феномен, характеризующий общее психофизическое состояние будущего первоклассника.

В структуре готовности принято выделять следующие компоненты: личностная готовность, интеллектуальная готовность, социально-психологическая готовность.

Личностная готовность включает в себя:

- формирование у ребенка готовности к принятию новой социальной позиции – школьника (отношение ребенка к учебной деятельности, новому социальному окружению (учителя, сверстники), к школе в целом);

- наличие учебной мотивации - готовым к школьному обучению является ребенок, которого школа привлекает не внешней стороной (атрибуты школьной жизни – портфель, учебники, тетради), а возможностью получать новые знания, что предполагает развитие познавательных интересов. Учебная мотивация складывается у «будущего школьника» при наличии выраженной познавательной потребности и умении доводить начатое дело до конца;
- определенный уровень развития эмоциональной сферы ребенка. К началу школьного обучения у ребенка должна быть достигнута сравнительно хорошая эмоциональная устойчивость, на фоне которой и возможно развитие и протекание учебной деятельности.

Интеллектуальная готовность ребенка к школе предполагает наличие развитого кругозора, универсальных предпосылок учебной деятельности, необходимых умений и навыков в области учебной деятельности. Развитие у ребенка интеллектуальной готовности к обучению в школе включает:

- дифференцированное восприятие;
- аналитическое мышление (способность постижения основных признаков и связей между явлениями, способность воспроизвести образец);
- рациональный подход к действительности (ослабление роли фантазии);
- логическое запоминание;
- интерес к знаниям, процессу их получения за счет дополнительных усилий;
- овладение на слух разговорной речью и способность к пониманию и применению символов;
- развитие тонких движений руки и зрительно-двигательных координаций.

Социально-психологическая готовность к школьному обучению предполагает развитие у детей коммуникативных умений и потребности в общении, умение взаимодействовать в коллективе.

Похожий взгляд на структуру готовности ребенка к обучению в школе представлен в исследованиях других авторов. Они говорят о том, что готовность к школьному обучению – это такой уровень физического, психического и социального развития ребенка, который необходим для успешного усвоения школьной программы без ущерба для его здоровья. Следовательно, понятие «готовность к обучению в школе» включает:

Физиологическая готовность к школе определяется уровнем развития основных функциональных систем организма ребенка и состоянием его здоровья.

Социальная или личностная готовность к обучению в школе представляет собой готовность ребенка к новым формам общения, новому отношению к окружающему миру и самому себе, обусловленным ситуацией школьного обучения.

Психологическая готовность к школе – готовность к усвоению определенной части культуры, включенной в содержание психолого-педагогической работы, в форме учебной деятельности – представляет собой сложное структурное образование, которое охватывает все стороны детской психики. Базовыми качествами в психологической готовности к школе в начале обучения являются:

- мотивы учения;
- зрительный анализ (образное мышление);
- уровень обобщений;
- предпосылки логического мышления;
- способность принимать учебную задачу;
- вводные навыки (некоторые элементарные, речевые, математические и учебные знания и умения);
- графический навык;
- произвольность регуляции деятельности (в условиях пошаговой инструкции);
- обучаемость (восприимчивость к обучающей деятельности).

Сейчас традиционно отмечают пять сторон готовности к школьному обучению: физическую, интеллектуальную, эмоционально-волевою, личностную и социально-психологическую.

Физическая готовность определяется, прежде всего, общим состоянием здоровья ребенка, показателями веса, роста, мышечного тонуса и др., которые должны соответствовать нормам физического развития детей 6-7 летнего возраста. Также учитываются состояние зрения, слуха, мелкомоторных навыков, состояние нервной системы.

В содержании **интеллектуальной готовности** включают не только словарный запас, кругозор, специальные умения, но и уровень развития основных психических процессов (внимание, память, мышление, речь, воображение).

К 6 годам:

- развивается произвольное внимание, которое выражается в умении выполнять что-либо по инструкции на протяжении определенного времени. В 6-летнем возрасте дети уже могут продуктивно заниматься одним и тем же делом в течение 20 и более минут. Правда, им еще не всегда удастся сосредоточиться сразу на нескольких существенных объектах и быстро переключить свое внимание с одного задания на другое;
- достаточно развита произвольная память: старший дошкольный возраст уже умеет ставить цель запомнить что-либо и применять способы запоминания;
- развивается наглядно-образное мышление с элементами абстрактного;
- речь ребенка характеризуется употреблением слов, связанных с движением и деятельностью, увеличением количества обобщающих слов, становится связной, логичной;
- воображение переходит во внутреннюю деятельность, которая проявляется в словесном творчестве (считалки, дразнилки, стихи), в создании рисунков, лепке и тому подобного.

Под личностной и социально-психологической готовностью понимают сформированность новой социальной позиции; соблюдение ребенком элементарных общепринятых норм и правил поведения, владение эффективными средствами общения и способами взаимодействия с окружающими. В структуре личностной готовности можно выделить мотивационную готовность, когда «ребенок стремится к функции ученика». Выделяются внешние и внутренние мотивы, привлекающие детей к школе. К внешним относится атрибутика школьной жизни (рюкзак, учебники, школьные принадлежности и т.д.), к внутренним мотивам относится стремление к учебной (познавательной) деятельности.

Эмоционально-волевая готовность подразумевает формирование произвольности психических процессов. Д.Б. Эльконин выделил следующие параметры эмоционально-волевой готовности к школе:

- умение ребенка сознательно подчинять свои действия правилу, обобщенно определяющему способ действия;
- умение ориентироваться на заданную систему требований;
- умение внимательно слушать говорящего и точно выполнять задания, предлагаемые в устной форме;
- умение самостоятельно выполнять задание по зрительно воспринимаемому образцу.

Анализируя подходы разных авторов к данной проблеме, можно сделать вывод о том, что *готовность ребенка к обучению в школе* – это совокупность физического, психического и социального развития, которая необходима ребенку для успешного усвоения им школьной программы. И принять решение о том, что ребенок готов к школе, можно только после изучения уровня сформированности всех компонентов готовности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Недоступова А.Т. Развитие коммуникативных навыков у детей дошкольного возраста как фактор успешной адаптации к обучению в школе – 2020. – № 5-1(5). – С. 24-27.
2. Троицкая И.Ю. Влияние психологической готовности к школе на процесс адаптации первоклассников к новым социальным условиям – 2019. – № 4 (108). – С. 715-718.

- 3.Костюнина Е.А. Помощь родителям во взаимодействии с детьми в период адаптации к школе- 2018. – С. 117-120.
- 4.Гусова А.Д. Адаптация детей в пространстве начальной школы как условие успешного обучения – 2018. – № 5. – С. 55-61.

БАЛАБАҚША МЕН БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ МАТЕМАТИКАНЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МАҢЫЗЫ

Алмагуль Сериковна Зикрина

**Павлодар қаласы Б.Ахметов атындағы жоғары педагогикалық колледжі
Педагогика және бастауышта оқыту әдістемесі пәнінің оқытушысы**

Түйін сөздер: математикалық дағдылар, логикалық ойлау, жаңа технологиялар, топтық жұмыс, жұптық жұмыс, ойын, жобалау.

Бүгінгі біздің алдымызда тұрған басты міндет – үздіксіз білім бере отырып, инновациялық технологиялардың тиімдісін алып, оқушыны қызықтыра алатындай білімді игерту. «Инновация» - бұл «жаңалық енгізу», «реформа жүргізу», «өзгеріс» деген ұғымдармен қатар, кең мағынада жүйедегі кез келген өзгерістерді білдіреді. Технология – бұл қандай да бір жұмысты, өнерді, шеберлікті іске асыру жинтығы

Ахмет Байтұрсынұлы айтқандай: «Елді түзетуді бала оқыту ісін түзетуден бастау керек» деген болатын. Сондықтан да қазіргі таңда білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру деңгейіне жетуге ат салысудамыз. Ертеңгі болашағымыздың сапалы білім, саналы тәрбие алуы – қазіргі қоғамдағы ұстаздарға байланысты.

Қазіргі таңдағы білім беру сапасын арттыруда әсер ететін факторлар :

- Оқушылармен тиімді кері байланысты қамтамасыз ету;
- Оқушылардың өзіндік оқуға белсенді қатысуы;
- Оқушылардың қызығушылығын арттыру;
- Оқушыларды сыни тұрғыдан ойлауға үйрету;

«Баланы оқытуға қалай үйрету керек?», «Ойлауға қалай үйрету керек?», «Өтілген тақырыпты өмірмен қалай байланыстыруға болады?» деген сұрақтардың жауабы ретінде мұғалім оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай, педагогикалық мақсат - мүддесіне, өзінің шеберлігіне бағыттай отырып таңдап алады

Ежелгі уақыттан бері математиканың адам өміріндегі алатын орны, оның ғылым мен техниканың дамуына қосар үлесі, жас балаларды тәрбиелеудегі маңызы туралы аз айтылған жоқ. Математика – барлық ғылымдардың логикалық негізі, күре тамыры ретінде қарастырылады. Математика балалардың дұрыс ойлау, сөйлеу дағдыларын дамытып қана қоймай, күнделікті өмірдегі болып жатқан түрлі құбылыстарды, жаңалықтарды дұрыс қабылдап түсінуге көмектеседі. [1]

Баланың математикалық дағдыларын дамыту отбасындағы тәрбиеде бөбекке санамақ санап үйретуден басталады.

Бала 2-3 жастан бала бақшаға барып тәрбиеленгені дұрыс. Бала бақшада бала қоғамдық ортаға үйренеді. Өз-өзіне қызмет жасауға дағдыланады. Отбасында ата-анасынан үйренген білімін жетілдіре түседі. Заттардың түсі, пішіні, көлемі, сандар туралы түсініктері қалыптасады. Ойнау, тәжірибе жасау арқылы мағлұматтар алады. Мектепте білім алуға дайындық жасайды. Бала бақшада баланың танымдық қабілеттері дамыса, бастауыш мектепте оқушының оқу әрекеті қалыптасады. Оқушы оқи алуға үйренеді, саналы түрде білімге ұмтылады. Осы уақытта бастауыш сынып мұғалімдерінің сабақтағы шығармашылығы, шеберлігі маңызды. Бала бақшадағы даярлық топта үйренген білімдерін

тереңдетіп үйрету кезінде балаларды жалықтырып алмай, әдіс тәсілдерді тиімді қолданып, балалардың логикалық ойларын дамытқан дұрыс. [2]

Математиканы оқытудағы инновациялық технологиялардың маңызына зор. Жаңа педагогикалық технологиялардың мақсаты - оқуды жақсарту. Оқушының шығармашылығы дамып, күнделікті өмірде үйренген білім-біліктерін қолдана алуға дағдыланады.

Жаңа технологияларды қолдану кезеңдері: оқып үйрену, меңгеру, күнделікті өмірде қолдану, дамыту.

Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялар:

Ынтымақтастық технологиясы;

Жобалап оқыту технологиясы;

Тірек белгілері арқылы оқыту технологиясы;

Ойын технологиясы;

Ынтымақтастық – бір мақсатқа жетуге бағытталған, бірлескен іс - әрекет. Оған керекті жағдайлар:

- мақсаттың бір екенін анық сезіну;
- ынтымақтасушы жақтардың қызметін дәл белгілеу;
- мақсатқа жету үшін мұғалім мен оқушылардың т.б педагогикалық үрдіске қатысушылардың бір – біріне көмек беруі.

Ынтымақтастық технологиясының негізгі идеялары:

- оқушылардың шығармашылық, атқарушылық қабілетін дамыту;
- оқушылардың өзін - өзі құрметтеуі;
- оқушыларды құрметтеу.

Технологияның негізі - топтық, жұптық жұмыс. Оқушылар әр түрлі болуы мүмкін. Біреуінің қабылдауы тез, ал біреуі баяу. Топтық, жұптық жұмыста балалдар бір біріне көмектесе алады. Білмегенін сұрап алып, білгенін ортаға салып, ортақ тапсырманы бірлесіп орындайды. Бүкіл топтың мүддесі материалды түсіну. [3]

Математика пәнін оқытудағы инновациялық технологиялардың бірі жобалау іс-әрекетін ұйымдастыру арқылы оқушылардың басты құзыреттіліктері дамиды. Оқушы мұғалімнің көмегімен жоба тақырыбын таңдап алып, жоспар бойынша жұмысты зерттейді, ақпараттар жинап, жүйелеп нәтижесін шығарады. Жоба тақырыптары: -Кенгуру есептері ; - Танграмм; -Графиктер;-Байырғы және қазіргі өлшем бірліктер байланысы.

Математикалық тілді меңгертуде тиімді саналатын жаңа технологияның бірі – тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясы. Сабақтың қатысты материалдар ірі мөлшерде енгізіліп, блоктарға бөлінеді.

Оқу материалы тірек схема-конспектiлер түрінде берiледi. Тiрек белгiлерi арқылы оқыту технологиясы мынадай мақсаттарды: бiлiм, бiлiк, дағдыны қалыптастыруды; барлық баланы оқытуды; оқытуды жеделдетуді көздейді. [4]

Математика сабағында ойындарды қолданудың түрлі жолдары бар. Ойынды сабақтың басында қолдану жаңа сабаққа немесе сұралатын үй тапсырмасына оқушыларды түгел қатыстыру мақсатын көздейді. Егер ойынды сабақтың ортасында қолданса, онда оқушылардың көңіл-күйлерін сергіту, шаршағанды ұмыттырып, ерік-жігерін дамыту мақсатын көздейді. Ойын сабақтың соңында болса, тақырыпты бекіту не сол сабақтан алған білімді жинақтау мақсатында пайдаланылады. Ойын оқушылардың оқуға деген ынтасын арттырудың маңызды құралы. Сондықтан да бастауыш сынып оқушылары сабақ үстінде ойынды көп қажет етеді. Оларға пайдаланылатын ойындар оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай күрделеніп отырады. Яғни, алты жасар балалармен ойналатын ойынның мазмұны жеңіл болады, ал сыныбы жоғарылаған сайын, яғни екінші, үшінші, төртінші сыныптарда бұл ойынның мазмұны күшейеді.

Жаңа ақпараттық технологияларды сабақта қолдану келесі нәтижелерге жеткізеді:

1. Оқушыларға еркін ойлауға мүмкіндік береді;
2. Тіл байлығын дамытады;
3. Өз ойын жеткізуге, жан-жақты ізденуге үйретеді;

4. Өз бетімен білім алатын, ақпараттық технологияларды жақсы меңгерген, білімді жеке тұлғаны қалыптастырады. Математика сабақтарында инновациялық сабақтарды қолдану барысында оқушылардың пәнге деген қызығушылықтарын арттырып қана қоймай, үлкен ізденіспен, шығармашылыққа жетелеуге болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Математиканы оқыту әдістемесі А.М. Текесбаева 2015жыл
2. «Бала мен балабақша» журналы № 11,2021жыл
3. “Қазақстан мектебі” журналы №8, 2021 жыл
4. К.Ж.Бұзаубақова. Жаңа педагогикалық технология. Оқулық.Тараз.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ШЕШІМІ

Буркитбаева Балгайша Сайпеновна
Екібастұз қаласы С.Торайғыров атындағы гимназия мектебі
Директордың бастауыш бойынша оқу ісі жөніндегі орынбасары

Түйін сөздер: Мектепке дейінгі ұйым, бастауыш мектеп, сабақтастық, бейімделу кезеңі

*«Баланың өзін қалай сезінетінінен,
таным баспалдағының бірінші
сатысына көтерілу, ол не бастан
кешіреді, білімге деген барлық әрі
алдағы жол бастамасы»*
В.А. Сухомлинский

Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру деңгейлері арасындағы сабақтастық білім беру процесіндегі оқыту түрлері мен әдістерінің сабақтастығы мен бірлігінен, баланың мектепте оқуы үшін дене дамуы, психологиялық, эмоционалдық, әлеуметтік дайындығын қамтамасыз ететін білім алушылардың білімі мен дағдыларын кезең-кезеңімен арттырудан тұрады. Бастауыш мектеп баланың одан әрі жан-жақты дамуы үшін мектепке дейінгі білім беру нәтижелеріне сүйенеді. [5]

Мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің сабақтастығы шеңберінде мектепке дейінгі ұйымдар мен мектептің тығыз ынтымақтастығы қажет, оның міндеттері балалардың мектепке деген қызығушылығын дамыту, олардың тиісті мектепалды даярлығы, балабақшадан қамтамасыз ету, мектепалды даярлық мәселелерінде мектеп пен отбасының өзара іс-қимылы болып табылады. [5]

Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру арасындағы сабақтастық мәселесі барлық уақытта өзекті болып табылады.

Сабақтастық мәселесін қалай шешуге болады?

Қазіргі кезеңде мектепке дейінгі және бастауыш білім беру буындары арасындағы сабақтастық баланың үздіксіз білім алуының шарттарының бірі болып табылады.

Сабақтастық екі жақты процесс екені сөзсіз. Бір жағынан-мектепке дейінгі кезең, ол баланың негізгі жеке қасиеттерін қалыптастырады, мектепте оқудың сәттілігіне негіз болады. Екінші жағынан, мектеп мектеп жасына дейінгі баланың жетістіктерін қабылдайды және оның жинақталған әлеуетін дамытады. [4]

Сонымен қатар, мектепке дейінгі білім беру баланың қабілеттерінің негізгі дамуын қамтамасыз етеді, ал бастауыш жалпы білім беру, мектепке дейінгі білім беру тәжірибесін қолдана отырып, баланың одан әрі жеке қалыптасуына ықпал етеді. [3]

Мектептегі жетістіктер көбінесе мектепке дейінгі балалық шақта қалыптасқан білім мен дағдылардың сапасына, баланың танымдық қызығушылықтары мен танымдық белсенділігінің даму деңгейіне байланысты. Балалардың мектепке ауысуын жеңілдету, оларға жаңа жағдайларға тезірек бейімделуге мүмкіндік беру үшін екі буын арасында тығыз байланыс жасай отырып, баланы жүйелі дамыту жолдарын қолға алу мақсатында С.Торайғыров атындағы гимназия мектебі мен №12 сәбилер балабақшасы арасында сабақтастық облыстық жобаға сәйкес іске асыруда.

Сабақтастық мақсаты: Үздіксіз білім беру жүйесін құруды, балабақша мен мектепте тәрбие мен оқытудың мақсаттары, міндеттері, әдістері мен құралдарының байланысы мен үйлесімділігін қамтамасыз ету.

Мектепке дейінгі кезеңдегі үздіксіз білім берудің міндеттері:

- Балаларды салауатты өмір салтының құндылықтарымен таныстыру;
- Әр баланың эмоционалды әл-ауқатын, оның жағымды өзін-өзі сезінуін қамтамасыз ету;
- Бастамашылықты, қызығушылықты, шығармашылық өзін-өзі көрсету қабілетін дамыту;
- Қоршаған әлем туралы білімді кеңейту, танымдық, коммуникативтік ойын және басқа да қызмет түрлерін ынталандыру.

Бастауыш мектеп кезеңінде сабақтастық қамтамасыз етеді:

- Баланың салауатты өмір салты құндылықтарын саналы түрде қабылдауы және оларға сәйкес мінез-құлықты реттеу;
- Сыртқы әлеммен белсенді эмоционалды, интеллектуалды, коммуникативті өзара әрекеттесуге дайындық;
- Оқуға деген ұмтылыс пен қабілет, мектепте білім алуға және өзін-өзі тәрбиелеуге дайындық;
- Әр түрлі қызмет түрлерінде бастамашылықты, дербестікті, ынтымақтастық

танысса, балаларды мектепке даярлау жөніндегі міндеттер туралы ата-аналармен әңгімелер, консультациялар өткізеді. Балабақша тәрбиешілері "Мектепте оқу үшін бірінші сынып оқушысы қандай дағдылар меңгеру керек" тақырыбында ата-аналарға арналған тақырыптық көрмелер дайындай отырып ата-аналар жиналыстарын бастауыш сынып мұғалімдерімен бірлесе отырып өткізеді. Балаларды мектепке дайындау бойынша педагогтардың жұмысымен таныстыру барысында ата-аналарға, мұғалімдерге, арналған «**Ашық есік**» күні ұйымдастырылады.

Сонымен қатар балабақша тәрбиешілері бастауыш сынып мұғалімдерімен бірлесе отырып даярлық топ балаларын мектепке экскурсия жасатып, мектептің тыныс-тіршілігімен таныстырады..

Мектепке дейінгі тәрбиеленушілерді барынша қажеттіліктің бәрін қолданып қызықтыра, ойната отырып, білім беруді №12 сәбилер балабақшасы жақсы жолға қойған.

Түрлі әдіс-тәсілдер мен жан-жақты жаңа технологиялар арқылы баланың ой-қиялы, түсінігі, сөйлеу тілі, сөздік қоры, еркін сөйлеуі арттыру мақсатында балабақша тәрбиешілері сабақтарды қызықты ойын түрінде өткізе біледі.

Мектепке дейінгі кезеңді аяқтау және бастауыш мектепте білім алуға қадам басу – бұл баланың өміріндегі күрделі және жауапты кезең. Бастауыш сынып оқушыларының сәтті бейімделуіне жағдай жасау-біздің ортақ міндетіміз.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінің әдістемелік өзара әрекеттесу күндерін өткізу барысында мектептегі баланың алғашқы күндері, бейімделу кезеңін бақылау барысында 1 –сынып сабағына қатысады. Бірінші сыныптағы бейімделу-бұл баланың өміріндегі ерекше және күрделі кезең.

«Бірінші сынып оқушыларының бейімделуі кезеңінде туындаған қиындықтар талқыланып, шешу жолдары кеңесіледі.

Жалпы 1- сынып оқушыларының мектепке, сыныпқа, мұғалімге, бір-біріне бейімделуі еш қиындықсыз өтуде. Бұл да №12 балабақша мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықтың жемісі деп ойлаймыз.

1-сынып мұғалімдері 1- сынып оқушыларының мектеп өміріне бейімделуіне жағдай жасауда, оқушылар денсаулығын сақтау мақсатында сабақ барысында кемінде бір немесе екі рет сергіту

жаттығулары жүргізіледі. Оқушылар мұғалім қойған талаптарды орындайды. Шығармашылық жұмыстарға мұғаліммен бірге қатысып отырады, ойларын айтады Мұғалімдер қалыптастырушы бағалау түрлерін оқушылардың қызығушылықтарын , ынтасын арттыру мақсатында тиімді қолдана біледі Білімді игеру, оқу үлгерімі тұрғысынан бейімделу проблемалары туындамайды. 1-сынып оқушылары мектепте, сыныпта өтетін іс-шараларға белсенді қатысады.

1 –сыныптардың мектепке бейімделуін жағдай жасау барысында «Тәрбие тал бесіктен басталады», «Отбасы-бақыт мекені» тақырыбында ата-аналар жиналыстары өткізіледі. Жиналыста балаға оқу үрдісі кезінде үйде қалай қолдау көрсету керектігі жөнінде тренингте,кеңестер жүргізілді.

Жалпы 1-сынып оқушыларының белсенділігін арттыру, оқу бағдарламасын игерту мақсатында 1-сынып мұғалімдері, пән мұғалімдері әртүрлі әдіс- тәсілдерді тиімді қолдана біледі.

Бағдарламаны меңгерту кезінде оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып тапсырмаларды саралай алады.

Осылайша, білім берудің тиімділігін қамтамасыз ететін негізгі факторлардың бірі оқытудағы балабақша мен бастауыш мектептің сабақтастығы үздіксіздік болып табылатындығында. Бұл балабақшадан бастап мектептегі оқытудың барлық кезеңдерін аяқтауға дейінгі барлық оқубарысында білім берудің мақсаттары мен мазмұнының бірыңғай жүйесін әзірлеуді және қабылдауды қамтиды. [4]

Сабақтастық мәселесі балабақша мен мектептің тығыз өзара әрекеттесуімен сәтті шешілуде. Бүгінгі күні балаларға білім беруде, мектепке тез бейімделуге мектеп пен балабақша арасындағы сабақтастық тиімді екені белгілі болып отыр.

Қорыта келгенде, екі сатыдағы негізгі мақсат, міндеттер нақтыланып, білім мазмұнын айқындайтын ұстанымдар анықталып, баланың мектепалды даярлығы мен бірінші сыныптың оқу жылы аяғындағы оқу мазмұнына сипаттама жасау арқылы балабақша мен бастауыш сыныптағы білім мазмұнының сабақтастығын қалыптастыруға қол жеткізуге болады деп ойлаймыз.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. «Ойнайық та, ойлайық» бағдарламасы
2. Мектепалды даярлық Республикалық әдістемелік журнал
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту Республикалық педагогикалық журнал
4. Преемственность между дошкольной и начальной ступенью образования: теория и практика. Сборник научных трудов кафедры начального и дошкольного образования. /Составитель: И. А. Дядюнова. – М.: АПК и ППРО, 2005г.
5. «2023-2024 оқу жылында «ҚР орта білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктері туралы» ӘНХ

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ЖАҒДАЙЫНДА «БАЛАЛАРДЫҢ МЕКТЕПKE ДАЙЫНДЫҒЫН» АНЫҚТАУ МӘСЕЛЕСІ

Айгерим Сериковна Рустемханова
Ақсу қаласы №18 сәбилер бақшасы, педагог- психолог,
педагогика және психология білім магистрі

Түйін сөздер: тәжірбиеден мектепке психологиялық дайындық, диагностика жүргізу, әдістемелер.

Білім беру жүйесінде баланың мектепке дайындығы мәселесі қазіргі кезде өзекті болып табылады. Бұл балаларды 1-сыныпқа алты жастан қабылдауға қатысты «Білім туралы» Қазақстан Республикасы Заңы нормасының күшіне енуімен өзгерістер енгізілуіне байланысты.

Қазіргі психологияда «дайындық немесе мектепке баруға дайын болудың» бірінғай және нақты түсінігі айқындалмаған. Педагог-ғалымдар баланың мектепте оқуға дайындығын анықтайтын белгілі компоненттерді әзірледі.

Мысалы Л.А. Венгер мектепке даярлықты құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынас жасай білуді, жағдайды бағалауды және өзін ұстауды реттейтін оларсыз оқыту

мүмкін еместігін немесе қиындық тудыратынын алға тарта отырып, сол функцияларды дамытатын элеуметтік біліктердің белгілі деңгей ретінде түсіндіреді.

Л.М. Безруких «баланың мектепте оқуға интеллектуалды дайындығы – жүйелі оқыту талаптары шамадан тыс болмайтын және бала денсаулығының бұзылуына әкелмейтін баланың морфологиялық, функционалды және психикалық даму деңгейі» деп, есептейді [4,3].

А. Анастаси мектепке баруға дайын болу ұғымын «мектеп бағдарламасын игерудің оңтайлы деңгейіне, мінез-құлық сипаттамаларына қажетті біліктерді, білімдерді, қабілеттерді, мотивацияны және басқаларды меңгеру» деп түсіндіреді.

Л. И. Божович мектепте оқуға дайындық ақыл-ой жетілуінің белгілі бір деңгейінен, танымдық қызығушылығынан, танымдық әрекетін оқушының элеуметтік позициясына ерікті түрде реттеуге дайын екенін көрсетеді.

Осыған ұқсас көзқарастарды А. И. Запорожец мектепте оқуға дайын болу «баланың жеке тұлғасының өзара байланысты қасиеттерінің толық жүйесі, оның ішінде оның мотивациясының ерекшеліктері, танымдық, талдау-синтетикалық қызметінің даму деңгейі, әрекеттерді ерікті реттеу тетіктерінің қалыптасу дәрежесі және т. б.» деп атай отырып дамытты [4,5].

Баланың мектепке дайындығы- мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды даярлық сыныптарымен қамтамасыз етіледі. Мектепке дейінгі білім беру сапасы арқылы Қазақстанның білім беру жүйесінің келесі деңгейлерінің сапасы айқындалады.

Мектепке дайындық – бұл білім мен дағды мәселесі ғана емес, сонымен қатар баланың физикалық, зияткерлік, эмоционалды- еріктік және элеуметтік- тұлғалық дайындығы болып табылады. Сондықтан, осы тұста біз, Ақсу қаласы №18 сәбилер бақшасында мектепке даярлық топ балаларының мектепке психологиялық дайындық деңгейлерін анықтауға көп көңіл бөлеміз. Диагностика нәтижелеріне сүйене отырып, балалардың когнитивті дағдыларын дамытып, мектепке ауыртпалықсыз көшуіне жағдай жасап, ата-аналарға әдістемелік көмек беріп келеміз.

Әдетте, әр психолог маман өзіне тиімді және ыңғайлы диагностикалық әдістемелерді қолданады. Біздің мектепке дейінгі ұйымның базасында келесі әдістемелер арқылы балалардың мектепке дайындықтары анықталады:

- «Қоршаған орта туралы білімдері» А.Л.Венгер әдістемесі;
- «Баланың мектепке дайындығы скринингі» (Н.Семаго, М.Семаго);
- «Психоэлеуметтік жетілгендік деңгейі» (С.А Банков);
- «Керн- Йирасектің мектепке кемелденудің бағдарлы тесті»;
- Ақыл ойдың жалпы деңгейін, ой өрісін, дамудың элеуметтік сапасын анықтау тесті (Я. Йирасек).

Мектепке дейінгі ұйымда ұйымдастырылған іс- әрекет ойын түрінде болғандықтан, барлық тапсырмалар балаға ойын түрінде беріледі.

Бастапқы диагностика барысында қоршаған ортаны бағдарлауы мен мектеп жайлы білімдері, мектепке оқуға баруға ықыластары А.Л.Венгер әдістемесі арқылы анықталады. «Баланың мектепке дайындығы скринингі» (Н.Семаго, М.Семаго) арқылы оқу іс-әрекетінің алғышарттарының қалыптасу деңгейі, яғни қол моторикасы мен ерікті зейіні, баланың есту арқылы берілетін материалды дыбыстық талдауының қалыптасуы, графикалық іс-әрекеттің қалыптасуы, жеке іс-әрекеттің ерікті реттелуі, кеңістіктікте бағдарлап пропорцияларды сақтау деңгейлері бағаланады.

Сонымен қатар, балалардың танымдық процестерінің даму деңгейлері, тұлғааралық қарым-қатынастары, өзін бағалауы, элеуметтік және тұлғалық-эмоционалды дамуын анықтау жүргізіледі.

Ата- аналарға «Баланың мектепке дайындығын анықтау» Джеральдин Чейнидің ұсынған тесті өткізіледі. Ата- аналарға және балаларға жүргізілген диагностика нәтижелеріне сай педагогтар мен ата-аналарға баланың мектепке психологиялық дайындығы туралы ұсыныстар мен кеңестер беріледі, балалармен жеке жұмыстар

жүргізіледі. Оқу жылының ортасында төмен деңгейдегі балаларға аралық диагностика жүргізіліп, түзету жұмыстары ары қарай жалғастырылады.

Қорытынды диагностика барысында қоршаған ортаны бағдарлауы мен мектеп жайлы білімдері, мектепке оқуға баруға ықыластары «Психоәлеуметтік жетілгендік деңгейі» С.А.Банков бойынша анықталады. «Керн- Йирасектің мектепке кемелденудің бағдарлы» тесті арқылы қолдың ұсақ моторикасы, көру мен қол қозғалысын үйлестіруді анықтау және

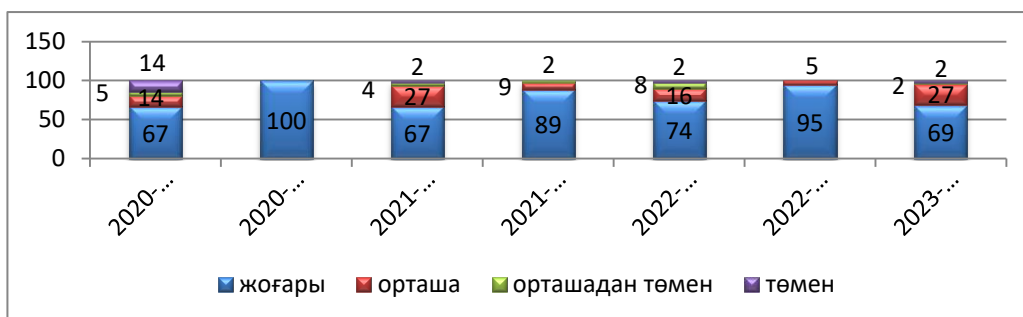
Я. Йирасек әдістемесі арқылы ақыл – ойдың жалпы деңгейін, ой-өрісін, дамудың әлеуметтік сапасын анықтау жүргізіледі.

Төменде өткізілген диагностиканың бастапқы және қорытынды салыстырмалы диаграммасы, екі мектепке даярлық топты қоса алғанда көрсеткен нәтижесі 1 сурет, 2 сурет, 3 сурет, 4 суретте берілген.

1 Сурет

Бастапқы «Баланың мектепке дайындығы скринингі» (Н.Семаго, М.Семаго).

Қорытынды «Керн- Йирасектің мектепке кемелденудің бағдарлы тесті»

2 Сурет

Бастапқы «Қоршаған орта туралы білімдері» А.Л.Венгер әдістемесі
Қорытынды «Психоәлеуметтік жетілгендік деңгейі» С.А.Банков әдістемесі»

3 Сурет

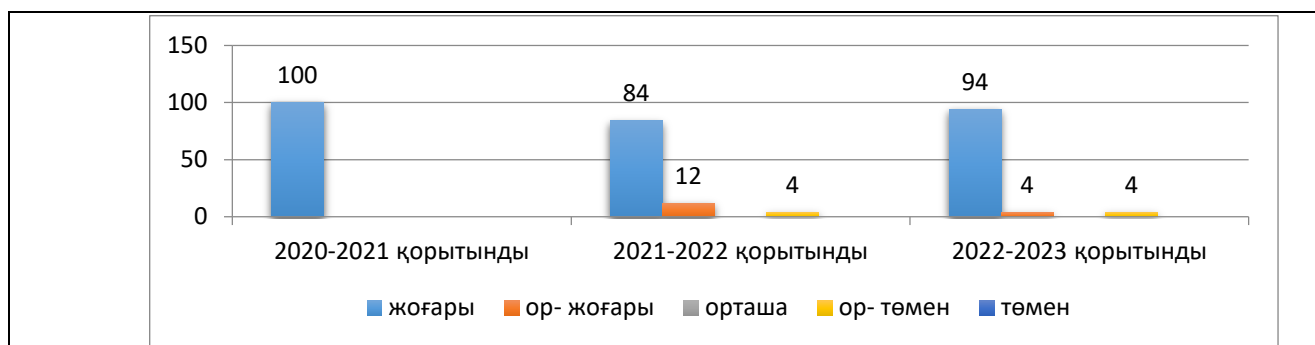
«Мектепте оқуға ықыластары»

Балалардың мектепте оқуға ықыластары қоршаған орта туралы білімдеріне байланысты жүргізілген әңгіме барысында анықталды.

4 Сурет

Қорытынды «Ақыл ойдың жалпы деңгейін, ой өрісін, дамудың әлеуметтік сапасын анықтау» (Я.Йирасек)

Суреттерде көрсетілген нәтижелерге тоқталып өтсек, әр жыл сайын бастапқы диагностикада балалар әр түрлі деңгейлерді көрсетеді. Сондықтан, оқу жылының басындағы және соңындағы қорытынды диагностика нәтижелеріне қараған дұрыс болады. Көбінесе төмен деңгейді мектепке дейінгі біліммен бұрын қамтылмаған жаңадан келіп қосылған балалар, ерекше білімді қажет ететін балалар көрсетеді. Сонымен қатар, пандемия жағдайы, онлайн сабақтар да өз әсерін тигізгені байқалады. 2022-2023 оқу жылының бастапқы диагностика кезеңінде балалармен әңгімелесу барысында олардың үйден оқығылары келетіні анықталды.

2020-2022 жылдар аралығында мектепке дейінгі топтардағы балалар құрамы қыркүйектен- қыркүйекке дейінгі жас шамасы қаралса, 2022-2023 оқу жылынан бастап қаңтар- желтоқсан жас шамасы алынып отыр. Жылдың басында туылған балалардың нәтижесі жылдың соңында туылған балалармен салыстырып қарағанда әлде қайда жоғары екені байқалады. Бірақ, жүйелі жүргізілген түзете- дамыту жұмыстарының арқасында, мектеп жасына дейінгі кезеңнің соңында балалардың мектепке психологиялық дайындықтың қалыптасуын қамтамасыз ететін психологиялық қасиеттер мен ерекшеліктердің қарқынды дамуы байқалады.

Қорыта келе, мектепке даярлық топ балаларының мектепте оқуға дайындығын зерттеу сапасына қатаң талаптар қойылатын ғылыми тексерілген зерттеу әдістерінің көмегімен өткізіп, баланы мектепке дайындауда дұрыс қалыптасқан мотивацияны ұстанып, яғни баланың оқуға ынтасын қалыптастырып және білім алуға қызығушылығын арттыру жұмыстары ата- аналар мен педагогтар бірлесіп атқарса, болашақта баланың оқу процесіне қиындықсыз қосылуына және балаларды мектепте оқытудың сапасын едәуір жақсартуға мүмкіндік береді.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.«Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы.
- 2.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты: ҚР ОАМ 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы.
3. «Баланың мектепке дайындығы» ата-аналарға арналған ұсынымдар: Ұсынымдар. – Астана, 2023. – 25 бет.
- 4.Балалардың мектепке дайындық деңгейін анықтау бойынша әдістемелік ұсынымдар. Нұр-Сұлтан: «Мектепке дейінгі балалық шақ» РО, 2020. – 50 б.
- 5.Венгер Л.А. Физиологическая готовность к школе. – 2016.

ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ ДАМУ

Макпал Егеубаевна Сырымбаева
Павлодар қаласы №8 сәбилер бақшасы тәрбиеші

Түйін сөздер: инновациялық ойындар; ұлттық элементтер; ұлттық нақыш; ұжымдық жұмыстар; реттілік; ептілік; ою; асық.

Халық даналығындағы: «Ойнай білмеген, ойлай да білмейді», «ойында озған өмірде де озады» деген аталы сөздің сырына жүгінсек мектепалды баланың ойынға деген құлқы, қарым - қатынасы, мінезі олар өсіп есейгенде де өмірінде жалғаса береді. Ойын процесі - тәрбиешінің пәрменді құралдарының бірі. Ойын арқылы балалардың ақыл - ой, адамгершілік, дене тәрбиесі жүзеге асырылады. Баланың жеке басының қалыптасуындағы ойынның маңызы ерекше. Осы бағытта мен инновациялық ойындарды қолдана бастадым

Инновация – жаңашылдық, жаңажылдыққа талпынудеген мағынаны білдіреді. Қазіргі таңда біз балаларға тек бағыттаушы болып келеміз. Өздігінен еркін ойнауға мүмкіндік беру керекпіз. Негізі бақылау барысында еркін ойын мектеп жасына дейінгі балаларға жеткіліксіз немесе жоқ екендігі, сондай-ақ педагогтердің балалармен өзара әрекет ету және үйрету үшін еркін ойын мүмкіндіктерін пайдаланбайтыны, еркін ойын болған жағдайда педагогтердің ойынға қосылмауы, өзін алшақ ұстауы басты шарты болп табылады. Педагогтің міндеті – өзінің түсіндіруіне көп уақыт бөлмей, балаларды шаршатпай, жалықтырмай, түсіндіруді балалардың өзбетінше ой елегінен өткізіп, сұрақтарға жауап табуына, қолмен жасап, зерттеп, шешім шығаруына мүмкіндік беру. Ол үшін балалардың қызығушылықтарын ескере отырып, ойын түрінде түрлі балалар әрекеттерін (ойын, қимыл, танымдық, шығармашылық, зерттеу, еңбек, дербес) ұйымдастыру болып табылады.

Осы негізге сүйіне отырып, мен қазіргі таңда инновациялық ойындарды толық қанды қолдана бастадым. Және де осы міндеттерге тоқталдым

Осы ойындармен жұмыс тек осы оқу жылынан басталды. Сондықтан мен қазіргі таңда ойындардың ерекшеліктері мен кемшіліктерін сараптау жолындамын.

Қазіргі кезде қолданып жүрген инновациялық ойындарымен таныстыра кетсем

Ойын №1 «Сиқырлы алаң»

Мақсаты: балаларды топпен, ұжым болып ойнауға дағдыландыру. Әр бөлшекте орналасқан суреттерді сипаттау арқылы бала сөздік қорларын дамыту. Бұл ойынды әр оқу іс – әрекетінде қолдануға болады.

Тек бұл кезде тақырыпқа сай суреттер ауысып отырады. Және де бұл ойын элементтері ретінде барабанды да квадратты да қолдануға болады. Оқу іс – әрекетте ғана емес таңғы балалар қабылдау кезінде көңіл – күйлерін жеткізу мақсатында қолдануға болады.

осындай әртүрлі эмоция бейнеленген суреттер әр бөлшекке теріс айналдырып қойылып, барабан арқылы бала алдындағы суреттегі эмоцияны қай кезде сезінеді. Бұл эмоция несімен ұнайды деген сұрақтарға жауап береді.

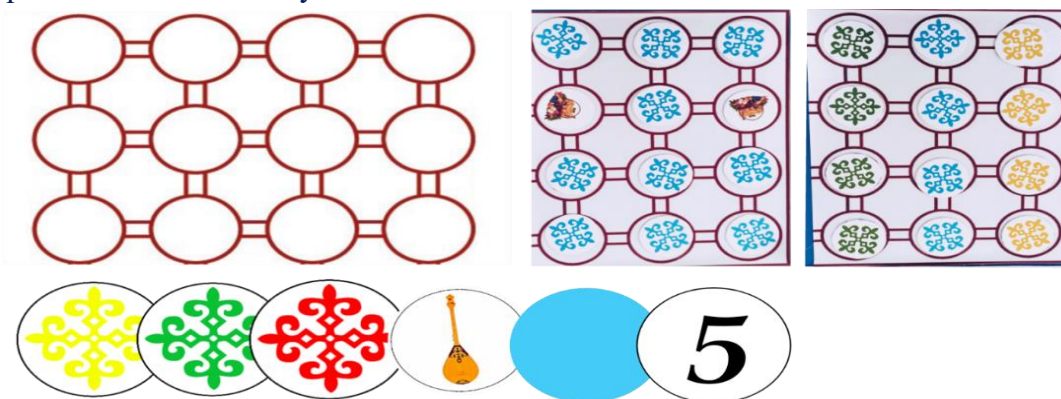
Осы доп тәріздес затты балалар осы жолақтар бойынша ақырын қолмен итеріп жіберу арқылы тапсырманы анықтайды. Яғни доп қай жерде тоқтайды сол жердегі кейіпкерді бала сипаттап береді немесе тапсырманы орындап береді. Бала бұл жерде өз іс – әрекетіне жауап беруге тырсады. Ең белсенді деген балалар допты итеріп жіберу кезінде өз итеру күшін бағалап итеретін болады.

Ойын №3 «Асықтар алаңы»

Мақсаты: Ұлттық элементтерге деген қызығушылықтарын арттыру. Ойын барысында өз жауаптарын қорытындылауға дағдылау. Асықтар жинау арқылы ойынға деген қызығушылықтарын арттыру.

Бұл ойынға 12 балаға дейін қатысуға болады. Әр бала кубикті лақтыру арқылы асық астында жасырылған суретті сипаттайды. Сұраққа толық жауап берсе, жауап берген асық түсіне сай асыққа ие болады. Және де бұл ойынды жыл мезгіліне сай қолдануға болады. Сары түсті асықтар – күз, көк түсті асықтар – қыс, қызыл түсті – көктем, жасыл түсті асықтыр – жаз мезгілі деп алуға болады.

Ойын №4 «Оюлы тастар»

Мақсаты: балалардың логикалық ойлау қабілеттерін дамыту. Есте сақтау қабілеттерін, сөздік қорларын дамыту.

Ойын кезінде әртүсті оюлы тастар қолданады. Ойын шартты бойынша екі бала ойнайды. Балалар бір – біріне қарама – қарсы тұрып, екі тастан ашып отырады, егер де оюлы тастың астында бірдей суреттер болса бала сол бірдей тасты суреттейді. Және де сол бала жалғастырады. Егерде бірдей болмаған жағдайды тастары ашу жолдары бір – біріне беріледі.

Бұл ойынды ойнаудың екінші жолы әр жолға 4 бір түсті тастан құрылады. Педагог 1 тасты алып алады, тастарды түстер бойынша шатастырып тастайды.

Ойын шарты бойынша балалар әр жолаққа тастары тек жолдармен ғана жүргізіп түстер бойынша жинау керек. Қиғашынан жүргізуге, көтеріп орындарын ауыстыруға болмайды.

Ойын №5 «Оюлы жолдар»

Мақсаты: Танымдық, есте сақтау қабілеттерін дамыту. Сандар реттілігін білу, санау, есептеуге үйрету. Мамандықтар туралы білімдерін толықтыру.

Ойын кезінде бала санына шектеу жоқ. Бұл кезде балалар өз кейіпкерлерін таңдап, кубикті лақтыру арқылы жүрістерін бастайды. Балалар бұл кезде санауды үйренеді. +2 деген ол екі қадам алға, - 2 деген ол екі қадам артқа. Сыйлық ол бала осы мамандыққа байланысты сюжетті рөлдік ойын ойнау кезінде өзінің қалаған рөлін таңдай алады. Микрофон – апта сайын жатталатын тақпақты айтып беру. Сұрақ белгісі – ол таңдаған мамандыққа байланысты педагог қойған сұраққа бала жауап береді.

Осы ойындарды ойнату арқылы мен осындай нәтижеге жете алам.

Күтілетін нәтиже:

- Балалар топ, ұжым болып ойнауды үйренеді;
- Өз іс – әрекетіне баға беруді, бағалауды меңгереді;
- Ұлттық элементтерді таниды;
- Өз ойын ашық, толық жеткізуге үйренеді.
- Өздігінен еркін ойнауға дағдыланады.

Қорыта келсек мектеп жасына дейінгі балаларға ауқымды үлкен, ұжымды ойындар қызықты болып келеді. Педагогқа ашылуға ұялатын бала ұжымдық ойын кезінде балалармен қарым – қатынас жасау арқылы, ашып диалог құрып, сұрақтарға жауап бере бастайды.

Балалардың физикалық дамуы, коммуникативтік, танымдық, зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеушілік қабілеттерін дамыту, әлеуметтік-эмоционалдық дағдыларын қалыптастыру, баланың зияткерлік, әлеуметтік дағдыларын және тұлғасын дамыту үшін инновациялық ойындардың маңызы зор.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының жұмыстарына заманауи білім беру бағдарламалары мен технологияларын енгізу: әдістемелік нұсқаулық. Астана, 2013 ж.
2. Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде педагогикалық технологияларды қолдану маңыздылығы. К.Ж.Бұзаубақова. Жаңа педагогикалық технология. Оқулық. Тараз. ТарМУ.2003.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУДІҢ САБАҚТАСТЫҒЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Байтуганова Айгуль Адильбековна
бастауыш сынып мұғалімі Абай облысы білім басқармасының Ұржар ауданы
білім бөлімінің «Абай атындағы орта мектеп-бақшасы» КММ

Түйін сөздер: Мектепке дейінгі ұйым, бастауыш мектеп, сабақтастық, педагог, тәрбиеші, ата-ана, тәрбиеленуші, оқушы, мақсат, қоғам.

Білім беру және ғылым саласына елеулі өзгерістер енгізіп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш білім беру ісін жаңа сапалық деңгейге көтеру міндеті бүгінгі күннің көкейкесті мәселесі. Осы өзгерістер білім саласының алғашқы сатысы болып саналатын мектепке дейінгі ұйымдарда болашақ ұрпақтың дүниетанымын дамытуға, жеке тұлға ретінде қалыптастыруға, сәбилік шақтан бастап толық жағдай жасауды, тәрбиелеу мен білім беруге аса жауапты қарауды басты міндет етіп қойып отыр. Аталған міндетті шешуде кезек күттірмейтін мәселелердің бірі ретінде мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің жолдарын айқындаудың маңызы зор.

Ұлы педагог В.А.Сухомлинский «Баланың ақыл ой дамуын, қызығушылығын, қабілетін, бейімін білмей оны оқытуға, тәрбиелеуге болмайды» - деген нақты тұжырымы сабақтастықтың керектігін көздейді.

Сабақтастық дегеніміз, біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау, екіншіден білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Екі ұйым арасындағы әрекет:

1. Мектепке дейінгі кезеңде қалыптастыру міндеттері:

- Салауатты өмір салты құндылықтарымен таныстыру
- Эмоционалды саулығын қамтамасыз ету
- Ізденімпаздықты, шығармашылықпен өзін-өзі көрсете білуі
- Қоршаған әлем туралы білімдерін қалыптастыру
- Коммуникативті, танымдық, ойын әрекеттерін ынталандыру
- Қоршаған ортаға деген құзыреттіліктерін қалыптастыру
- Ынтымақтастықты қалыптастыру

2.Бастауыш мектеп деңгейінде қалыптастыру міндеттері:

- Салауатты өмір салтын саналы қабылдау
- Өз мінез-құлқын реттеу
- Сыртқы әлеммен белсенді әрекеттесуге дайын болу (эмоциялық, интеллектуалдық, коммуникативті, іскерлік т.б.)
- Оқуға деген құштарлық пен қабілеттілік
- Мектептің негізгі деңгейінде білім алуға, өзін-өзі тәрбиелеуге дайындығы
- Дербестік,ынтымақтастық

Мектепке дейінгі даму жетістіктерін жақсарту

Мектепке дейінгі мекеме —танымдық әрекет —мағлұмат алады, талдайды, ойнайды, білім алып, тәжірибе жасайды. Бастауыш сынып —оқу әрекеті —оқи алуға үйренеді, оқығысы келеді, жаңа мазмұнды меңгереді, жаңа түсініктер қалыптасады. Мектеп пен мектепке дейінгі мекемедегі сабақтарды салыстыра отыра келесі ұқсастықтарды атап айтуға болады:

Бір маңыздылық: балалардың танымдық әрекетін басқару, білім және білікпен , бір мезетте жан-жақты тәрбиелеу. Оқыту мектепте де, мектепке дейінгі мекемеде де бағдарлама бойынша өткізіледі.

Айқын және қатаң ұйымдастыру: әрқашан, әр уақытта нақты сабақ кестесі, әр баланы оқыту міндеті, педагогтың барлық балалармен ұжымдық жұмыс жүргізуі.

Мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз ету аясында өз мектебіміздің 1-сынып оқушылары мен мектепке дейінгі тәрбиеленушілермен сабақтастық ұйымдастырдық.

Бұл екі ұйым арасындағы сабақтастықтың негіздемесі:

- балалардың білуге деген құмарлығын дамыту;
- балалардың интеллектуалдық және тұлғалық дамуына бағытталған шығармашылық қиялын дамыту;
- тілдік қарым-қатынасын дамыту (құрбы-құрдастарымен, ересектермен тіл табысып, сөйлесе білу)

Ұйымдастырылған сабақта балалар мектепке саяхат қана жасамай, сабақтарға белсене қатысып, «Мен оқушы боламын...» — деген ой түйіп қайтты.

[\[https://infourok.ru/mektepke-deyingi-mekeme-men-bastauish-buin-arasindai-sabatasti-1867054.html\]](https://infourok.ru/mektepke-deyingi-mekeme-men-bastauish-buin-arasindai-sabatasti-1867054.html)

Сабақтастық формаларына тоқталатын болсам:

1.Педагогтердің өзара әрекеті

- Педкеңестер
- Шебер-сынып, семинарлар
- Дөңгелек үстелдер
- Диагностика
- Тренингтер

2.Балалармен жұмыс:

- Бастауыш сынып оқушыларымен таныстыру
- Мұражайға саяхат
- Бірлескен оқу іс-шараларына қатысу
- Мектепке экскурсия
- Ойын бағдарламасына қатысу
- Суреттер мен қолөнер көрмесі
- Мерекелер мен спорттық жарыстар

3.Ата-аналармен жұмыс:

- Бірлескен педкеңестер
- Шеберлік сабақтар
- Семинарлар
- Дөңгелек үстелдер
- Диагностика
- Психологтардың өзара әрекеттесуі
- Ата-аналармен кездесу,тренингтер

Тәрбиешілер мен ұстаздар да қызықты ашық сабақтарында оқытудың кіріктірілген түрлері мен іс-әрекеттің әр түрінде сабақтастықтың тәсілдерін көрсете білу керек. Мектебімізде тәрбиелік шараларды бірге өткізу; мектепте 1 - сыныпқа оқушыларды қабылдауда тәрбиешілерді қатыстыру, мектеп туралы кинофильмдер көрсету, кездесулер ұйымдастыру, еңбек әрекетін бірігіп өткізу жұмыстары жақсы жолға қойылған. Мектепке дейінгі білім беру бағдарламасы бойынша алға қойған мақсат-міндеттерді дұрыс жүзеге асырғанда ғана мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш буын арасындағы сабақтастық нығая түседі. Бірақ 5 – 6 жастағы балалардың мектепке деген қызығушылығы өте төмен. Сабақ оқуды олар осы кезде оқу керек деп ойламайды. Ал, біздің басты мақсатымыз – жан – жақты дамыған баланы мектепке дайындау. Мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілерінің танымдық іс - әрекетін қалыптастыруда негізгі жұмыс түрі - ойын әрекеті. Ойын - баланың шын тіршілігі. Мен оқыту – тәрбие процесін ойын түрінде жүргізуге тырысамын, сабақта, топсеруендерде, әртүрлі тәрбие іс – шараларында дидактикалық ойындар, логикалық ойын – жаттығулар, проблемалық жағдаяттар, балаларды қызықтыратын ойын – жарыс элементтерін пайдаланамын. Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие мәселесінің бірі балалардың дамуын жеткілікті ұйымдастыруда әрекеттік қатынасты күшейту арқылы танымдық белсенділікті

қалыптастыру ойын әрекеті негізінде жүзеге асырылуы қажет деп ойлаймын. Сабақта тиімді қолданылған ойын түрлері мұғалімнің түсіндіріп отырған материалын оқушылардың аса зор ілтипатпен тыңдап, жемісті меңгеруіне ықпал етеді.

Оқу-тәрбие үрдісінде төмендегідей қиындықтар кездесетінін анықтадым:

Мектепалды даярлықта

- Ортаны жатырқау
- Тез шаршайды, жалығады
- Сөйлеу қоры аз
- Өзіне сенімділігі аз
- Есте сақтауы, зейіні тұрақсыз

Бастауыш сыныпта

- Баланың мектепке дайындығының әртүрлілігі
 - Ата-ананың өз міндетін толық деңгейде түсінбеуі
 - Әлеуметтік жағдайдың әртүрлілігі
- Ортақ қиындықтар
- Мектепке дайындығының әртүрлілігі
 - Психологиялық - физиологиялық ерекшеліктері
 - Ата-ананың көмегінің жетіспеушілігі
 - Әлеуметтік жағдай қиындықтары

Жоғарыдағы қиындықтарды жоюдың мынадай жолдарын ұсынамын:

Мектепке дайындығының әртүрлілігі

- Ата-анамен қарым-қатынасты нығайту
- Мектеппен қарым-қатынасты ерте бастау
- Топпен жұмыстануға үйрету

Балалардың психологиялық-физиологиялық ерекшеліктері

- Өнерге баулу
- Күн тәртібінің дұрыс орындалуын қадағалау
- Қимыл-қозғалыс белсенділігін арттыру
- Психолог, даярлық тәрбиешісімен байланыс

Ата-ананың көмегінің жетіспеуі

- Жиі-жиі пікір алмасу
- Бірлесе мерекелік іс –шара өткізу
- Сабақты бірге дайындау
- Ата-аналарға арналған сабақтар өткізу

Әлеуметтік қиындықтар

- Мектепке жол бағдарламасын іске асыру
- Әлеуметтік педагогпен байланыс

Сабақтастық мәселесін шешуде ата-аналармен жұмыс жүргізу бала дамуының бірыңғай кеңістігін жасаудың белсенді бағыты ретінде де қаралуы тиіс. Өйткені, ата-аналардың көпшілігі бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан бейхабар болуы мүмкін. Сондай-ақ баланың физиологиялық-психологиялық даму ерекшелігінен де назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады. Сондықтан педагог қауымның алдына қойған міндеті ата-аналармен қосымша жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін жіберіп алмау. Мектепке дейінгі мекеме, бастауыш буын мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы, арнайы және психологиялық жағынан дайындығы қамтамасыз етіледі. Бастауыш сыныптағы оқыту мен тәрбие беру жұмыстарының негізі қаланып, мектепке дейінгі балалық шақтан жүйелі оқытуға кедергісіз көшу үшін жағдай жасалады.

Сабақтастық не береді?

Балаға:

-Балалық шақтан мектепте оқуға бейімделуіне, әр баланың жеке тұлғалық дамуына оң жағдай туғызады.

Педагогқа:

-Тәрбиеші мен бастауыш сынып мұғалімдері арасында тығыз қарым-қатынас орнатып, тәжірибе алмасуға, балаға жайлы жағдай туғызуға көмектеседі

Ата-анаға:

-Бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан хабардар болады. Мектепке дейінгі ұйым – бастауыш сынып мұғалімі - ата-ана –психолог-әлеуметтік ұстаз арасындағы байланысты нығайтады.

Қоғамға:

-Қоғамды алға апаратын білімді, парасатты, ұлтжанды, өз пікірі бар жеке тұлға өсіп шығады.

Қорыта айтқанда, жоғарыда көтерілген мәселелер бойынша елімізде ауқымды іс-шараларды жүзеге асыру қолға алынуда. Тәрбие-білім беру әрбір баланың мектепке келуге және жетістіктерге қол жеткізуге деген қызығушылығын арттыру үшін жағдай туғызуға, білім алуға үнемі алға басуына кепілдік беріп отыруы қажет. Мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш сынып арасында дұрыс жолға қойылған сабақтастық кейін бастауыш сынып пен орта буын арасындағы жүйелі сабақтастықты қамтамасыз етеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Бастауыш сыныптарда оқушылардың шығармашылық қабілеттерін жетілдіру жолдары. Алматы-2011ж.
2. Мектепке дейінгі тәрбие стандарттарын дайындау мәселелері жөніндегі халықаралық конференцияның материалдары. Алматы-2007ж.
3. Дошкольное воспитание , № 3, 2007 ж.
4. «2023-2024 оқу жылында Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктері туралы» Әдістемелік нұсқау хат

[\[https://infourok.ru/mektepke-deyingi-mekeme-men-bastauish-buin-arasindai-sabatasti-1867054.html\]](https://infourok.ru/mektepke-deyingi-mekeme-men-bastauish-buin-arasindai-sabatasti-1867054.html)

[\[https://ust.kz/word/mektep_jasyna_deiingiler_men_bastayys_synyp_arasyndagy_sabaqtastyq-66455.html\]](https://ust.kz/word/mektep_jasyna_deiingiler_men_bastayys_synyp_arasyndagy_sabaqtastyq-66455.html)

[\[https://www.oblmetod.kz/wp-content/uploads/2023/09/%D0%BA%D0%B0%D0%B7-28-08-2023-2.pdf\]](https://www.oblmetod.kz/wp-content/uploads/2023/09/%D0%BA%D0%B0%D0%B7-28-08-2023-2.pdf)

ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-КОММУНИКАТИВНЫХ ОТНОШЕНИЙ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С МЛАДШИМИ ШКОЛЬНИКАМИ

Садыкова Майшат Госмановна

**методист КГУ «Инновационный центр развития образования
Павлодарской области»**

Ключевые слова: школа, преемственность, детский сад, игра, личность, общение.

Поступление в школу является переломным моментом в жизни ребенка, в формировании его личности. Если в дошкольном возрасте ведущей деятельностью является игра. Поэтому одной из главных задач является формирование личностных качеств ребенка при переходе от дошкольного к начальному образованию.

Общение самый доступный способ самоутверждения, пользоваться им - серьезная наука и немалое искусство. По мере взросления у него развивается потребность в общении, которая не является врожденной, формируется в практике взаимодействия ребенка с окружающими, побуждается высказываниям в адрес ребенка взрослым. Следовательно, в неумении и нежелании общаться ребенка во многом виноваты взрослые.

Ни для кого не секрет, что лучший друг для современного ребенка – это телевизор или компьютер, а любимое занятие – просмотр мультиков или компьютерные игры. Дети меньше общаются не только со взрослыми, но и друг с другом. Ребенок, который мало общается со сверстниками и не принимается ими из-за неумения организовать общение, быть интересным окружающим, чувствует себя уязвленным и отвергнутым. К сожалению, у современных детей все чаще встречаются недостатки в выражении эмоционально-смыслового высказывания, отмечаются признаки гипомимики, проявляющиеся в трудностях выражения на лице эмоциональных состояний, а также неясность, торопливость речи, с ошибками, нарушения в произношении. Это может привести к эмоциональному неблагополучию: снижению самооценки, возрастанию робости в контактах, замкнутости, формированию тревожности, или, наоборот, к чрезмерной агрессивности поведения, что в дальнейшем, в школе, может принести массу всевозможных проблем.

Полноценным средством общения речь является лишь тогда, когда сохранены все ее структурные компоненты. И только решение главных задач развития речи, такие как развитие звукопроизношения, развитие фонематических процессов, формирование лексико-грамматического строя речи дают положительные результаты в формировании общения детей с другими людьми. Своеобразно интересными и поучительными были мероприятия, где участвовали первоклассники и дети подготовительных групп: делились накопленным опытом, высказывали свои мнения, подсказывали, предлагали свои варианты ответов на вопросы, анализировали и давали оценки на те, или иные поступки.

Важным в формировании межличностных отношений у детей является соответствующая работа с их родителями. Мы проводили вместе с педагогом-психологом семинары-практикумы (два раза в год: в начале учебного года (октябрь) и в конце года (апрель)) для родителей с участием учителей. Приглашались дети подготовительных групп, первоклассники. Здесь ставились задачи по коррекции детско-родительских отношений, созданию условий для адекватного развития ребенка в семье, способствованию активного включения родителей в педагогический процесс при подготовке детей к школе. Проведенные совместные мероприятия дали положительный результат: тесный контакт, устранение страха у ребенка перед школой, от общения с учителем, возникли доверительные отношения между родителями и учителями, понимание и принятие детей такими, какие они есть. Данные мероприятия помогали родителям достойно перейти период начало обучения их ребенка к школе, безболезненно пройти адаптационный период в школе.

После проведенных совместных мероприятий, индивидуальных и подгрупповых форм работы с детьми, проанализировав итоги работы первого года работы экспериментальной площадки, можно сделать вывод, что у детей сформирована система самоконтроля, саморегуляции и разумной дисциплины, дети стали больше общаться не только со взрослыми, но с друг с другом, стали чувствовать и понимать собеседника, что испытывает другой. После ухода из детского сада в школу, ребенок будет считать нормой то, что ему нужно общение. А все навыки позволят ребенку управлять своим эмоциональным состоянием, что является условием дружественного общения с окружающим. Традиционной формой знакомства будущих первоклассников со школой являются экскурсии воспитанников подготовительных групп в школу. Беседы и встречи с учащимися школы, которые посещали наш детский сад – всё это вызывает у наших ребятшек желание пойти в школу, интерес, убирает страх и вселяет уверенность в своих силах.

Работа с родителями ведётся на протяжении всего учебного выпускного года. Родительские собрания о подготовке ребёнка в школу, о развитии познавательных и творческих способностей, о выборе школы и будущих программ обучения детей. Учителя будущих первоклассников и психолог школы отвечают на все вопросы родителей, после собраний проводятся индивидуальные консультации.

Как показывает наша экспериментальная деятельность, такая целенаправленная работа по преемственности ДОО и школы способствует созданию и совершенствованию благоприятных условий для обеспечения социально-личностного развития ребенка,

укрепления его психического и физического здоровья, целостного восприятия картины окружающего мира, формирования социально-нравственных норм и готовности к школьному обучению. Для педагогов организация работы по преемственности ДОО и школы дает возможность лучше понять детей и выстроить свою работу в соответствии с их развитием.

БЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕР МЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ

Айжанат Ерболовна Косыбаева

**Қарағанды қаласы «Қарағанды қаласы білім бөлімінің «№101 Ы.Алтынсарин
атындағы мектеп- лицейі» КММ бастауыш сынып мұғалімі**

Түйін сөздер: оқу сауаттылығы, белсенді әдістер, интерактивті жаттығу, мәтін.

Оқу сауаттылығы - тұлғаның өзін-өзі дамытуы мен білімін жетілдіруіндегі басты құрал. Ол функционалды сауаттылықты бағалаудағы негізгі бағыттарының бірі. Қойылған сұраққа толық жауап беру үшін мәтін ақпаратын қолдану қабілеті де аса маңызды. Оқу сауаттылығы – оқушының ақпараттың мазмұнын бағалау, түсіну және интерпретациялау қабілеті болып табылады. Оқушының бұл басты төрт оқырмандық құзыреттілігі оның коммуникативтік дағдыларын анықтайды: көру, ойлау, тілдердің таңбалық жүйесі, коммуникативтік қарым-қатынас. Оқу сауаттылығының тест сұрақтары бірнеше мәтін форматында беріледі. Оқылым тапсырмасын орындау 3 кезеңнен тұрады: Оқылымалды тапсырма (мәтіннің мазмұнын табуды, зерттеуді, мәтінді анағұрлым тиімді оқуына көмектеседі); Оқылым тапсырмасы (маңызды ақпаратты қажет емес бөліктерінен қалай ажырату керектігін үйреніп, оқу жылдамдығы қаншалықты артатынын және таныс емес сөздерге қалай түсінік берілетінін үйренеді); Оқылымнан кейінгі тапсырма (қайтадан оқып шығып, нақты ақпаратты табуды және оқығандарын қорытындылауға көмектеседі) [1, 41-42 беттер]. Оқу бағдарламасындағы оқу мақсаттары

2.3 Шығарманың тақырыбы мен ондағы негізгі ойды анықтау	2.2.3.1 мұғалімнің көмегімен шығарманың тақырыбы және негізгі ойды анықтау	3.2.3.1 шығарманың тақырыбын анықтау және негізгі ойды білдіріп тұрған мәтін бөлігін, сөйлемді табу	4.2.3.1 шығарманың тақырыбы және негізгі ойды анықтау, автордың ойын мәтін деректерінен келтіре отырып дәлелдеу

Оқу сауаттылығының бұл деңгейі мәтіннің негізгі тақырыбын, мақсатын немесе қызметін анықтауды көздейді. Ол үшін келесідей тапсырмалар ұсынылады:

Оқу мақсатына жету үшін ақпараттың жалпы мазмұнын түсіну дағдысын жетілдіруге бағытталған келесі белсенді оқу әдістерін қолданған жөн [2, 9 бет].:

- ассоциативті карта
- басқатырғыш
- бір минут
- пирамида
- бір дұрыс жауабы бар

Мәтінге интерпретация жасаумен байланысты дағдыларды дамыту үшін оқушыларға келесідей тапсырмалар ұсынған жөн:

- мәтіннен қажет ақпаратты табу;
- мәтіннің атауын түсіндіру;
- мәтіннің негізгі ойын (идеясын) анықтау;
- негізді ойды беріп тұрған сөйлемді мәтіннен табу;

мәтінді талдау негізінде қорытынды шығару.

Бұл деңгейдегі тапсырмаларды орындау үшін оқушылар мәтінді зерттей оқу техникасын меңгерулері қажет.

Зерттей оқу мәтінді талдай отырып, оның мән-мағынасын түсінуді көздейді.

Оқу мақсаттарына жету үшін мәтінді интерпретациялауға бағытталған төмендегідей белсенді оқу стратегияларын қолдануға болады:

- Графикалық органайзер;
- Барлық факторды қарастыр;
- Бұрыш;
- Ромб;
- Өнер шиыршығы;
- Кластер.

Мәтін мазмұны бойынша рефлексия жасаумен байланысты білік-дағдыларды дамыту үшін оқушыларға келесідей тапсырмалар ұсынуға болады:

- мәтін мазмұны бойынша пікірін білдіру;
- мәтін ақпаратын өмірмен байланыстыру;
- мәтін кейіпкерлерінің әрекетіне баға беру;
- мәтін кейіпкерлерінің мінез-құлқы мен оқиғалардың ретін болжау;
- мәтінде айтылатын оқиғалардың әрі қарай дамуын болжау.

Мұндай тапсырмаларды табысты орындау оқушылардың төмендегідей білік-дағдыларды меңгеруімен тығыз байланысты болып келеді:

- көлемді мәтіндерді оқу;
- ақпараттың бөлігі ретімен орналаспаса да, керекті ақпаратты табу;
- сыни тұрғыдан баға беру талап етілетін қарама-қайшы ақпаратпен жұмыс жасау;

мәтінде ұсынылған ақпаратқа сүйеніп, болжам жасау;

Оқу мақсаттарына жету үшін келесідей белсенді оқу әдістерін ұсынамыз:

- Ромб диаграммасында бағалау;
- Пікірлерді табу;
- Венн диаграммасы;
- Екі жұлдыз, бір тілек;
- Айналымалы дебат.

Енді осы айтылғандарды практикада көрсетіп, тәжірибеммен бөліскім келеді.

Оқылымалды тапсырмасы

Нан, сүт беретін ағаштар туралы білесің бе?

Мұндай ағаштар қай жақта болуы мүмкін?

Оқылым тапсырмасы

Бір дұрыс жауабы бар

1-тапсырма. Мәтіндерді түсініп оқы, сұрақтарға жауап бер.

Бразилияда сүт беретін ағаш бар, ол Амазонка өзенінің жағасында өседі. Жергілікті халық оны «сорвейра» деп атайды, қазақшаға аударғанда «емшек» дегенді білдіреді екен. Сол сорвейра ағашының бір жерін кертіп қалса, одан сүт тәрізді ақ шырын саулап қоя береді. Өзі сүттен сәл қышқылдау. Сондықтан, оны алғаш тағам ретінде пайдалана қоймаған. Кейіннен ботаниктер зерттеп, оның сиыр сүтінен ешбір кем еместігін анықтаған. Халықтың айтуынша, ақ шырынға аздап су қосып пісірсе, сүттен дәмі айнымай қалады екен. Ағашты бір сауғанда 2-4 литрге дейін сүт алуға болады екен.

Нан ағашы Үндістан мен Малайя аралында өседі. Оның асқабақ тәрізді жемістері болады. Кейбірінің салмағы 25 келіге дейін жетеді. Ағаштың жемісінің крахмалы көп, дәмі бидайдың наны сияқты. Жергілікті тұрғындар осы нан ағашының жемісін бөлшектеп турап, қуырып ас етеді. Сондай-ақ әлгі жемістерді салқын шұңқырға салып, құрамындағы крахмалды ашыту арқылы қамырға ұқсас қоспа алып, одан дәмді тоқаш пісіреді. Ал, нан ағаш гүлдеп біткен кезде, оның тұқымын жинап шикідей де, қуырып та жейді. 21 жастағы бір нан ағашының жемісі 3-4 адамды бір жыл асырап шыға алады [3, 12 БЕТ].

1. Сүт ағашы қайда орналасқан?

- A) Үндістанда
- B) Амазонкада
- C) Аралдарда

2. «Сорвейра» деген не?

- A) Сүт ағашы
- B) Нан ағашы
- C) Арал

3. Сүт ағашының қасиетін кімдер зерттеген?

- A) жергілікті халық
- B) Бразилия ғалымдары
- C) Ботаниктер

4. Нан ағашында не бар?

- A) Крахмал
- B) Шырын
- C) Сүт

5. Нан ағашының тұқымын қашан пайдалануға болады?

- A) Қараңғыда тұрған соң
- B) Гүлдеп біткен соң
- C) Бір жылдан соң

Оқылымнан кейінгі тапсырма

5-тапсырма. Екі мәтіннің тақырыбы не? Екеуіне ортақ қандай ат қоюға болады?

6-тапсырма. Сенквейн әдісі

Мәтінге қойған атауды алып, бес жол өлең құрастырып көр.

1 зат есім

2 сын есім

3 етістік

4 сөзден тұратын сөйлем

Синоним

Қорытындылай келе айтарым, оқылым арқылы оқушылар мыналарды үйренеді:

- мәтінді және оқу стратегиясының типтерін түсінуді;
- негізгі ойды анықтауды;
- негізгі ойды және мәтіннің құрылымдық бөліктерін, мәтіннің стилі мен типін анықтауды;
- оқылған мәтін негізінде сұрақ құрастыруды;
- әртүрлі деректерден қосымша ақпаратты айқындауды;
- мәтіндердің салыстырмалы сараптамасын қолдануды үйренеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Оқушылардың оқу сауаттылығы. Оқу құралы «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ, «Педагогикалық өлшеулер орталығы» 2017 ж.

2.Методические рекомендации по развитию грамотности чтения учащихся. Нур-Султан: филиал «Центр образовательных программ» АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2020. – 44 с.

3.«OYLA» оқушылар мен ата-аналарға арналған қазақстандық ғылыми- көпшілік журнал, №1 (41), қаңтар, 2019

4.Цифрлық сауаттылық – бүгінгі заман талабы. <https://bilimdiler.kz/informatika/31532-cifrlyk-sauattylyk-bugingi-zaman-talaby.html> (13 желтоқсан, 2021 жыл).

ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ БАЙЛЫҒЫН, ОЙ-ӨРІСІН, ДАМУ

Айслу Гайниевна Алиева

Атырау қаласы №34 «Нұрбөбек» бөбекжай-бақшасының тәрбиешісі

Түйін сөздер: сабақтастық, бала, дамыту, мектеп, балабақша.

Атақты орыс педагогы А.С.Макаренко: «Баланың ойынға деген құмарлығы бар, сол құмарлықты қанағаттандыра білуіміз керек. Ойнау үшін тек қана уақытты бөліп қана қоймай, сонымен бірге баланың барлық өміріне ойынды бере және сіңіре білуіміз қажет. Оның барлық өмірі ойыннан тұрады» деген пікірін өз еңбектерінде атап өткен.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаның мақсаты әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, жалпы адами және ұлттық құндылықтар негізінде оларды толыққанды дамыту мен әлеуетін ашу болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқыту үшін жайлы және қауіпсіз білім беру жағдайларын жасау, баланың даралығы мен субъективтілігін қолдануға бағытталған дамытушы заттық – кеңестік ортаны, оның ішінде арнайы ортаны құру, олардың жас ерекшеліктеріне сәйкес біліктері мен дағдыларын қалыптастыру, мектепке дейінгі білім берудің сабақтастығы мен үздіксіздігі ұстанымдарын қамтамасыз ету, балалардың физикалық дамуы, коммуникативтік, танымдық, зияткерлік, шығармашылық дағдыларын, зерттеушілік қабілеттерін дамыту, әлеуметтік –эмоционалдық дағдыларын қалыптастыру, баланың зияткерлік, әлеуметтік дағдыларын және тұлғасын дамыту үшін, балаларды инновациялық әдістер мен технологияларды қолдану, оқыту, дамыту және тәрбиелеу міндеттерінің бірлігін қамтамасыз ету, балаларды қазақ халқының ұлттық құндылықтарына, отбасылық құндылықтарға, отаншылдыққа, Отанға деген сүйіспеншілікке, мәдени – әлеуметтік нормаларға баулу, балаларды дамыту мен тәрбиелеу үшін отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның күш-жігерін біріктіру, баланың мектепке оқуға физикалық, психологиялық, эмоционалдық, әлеуметтік дайындығы үшін тең бастапқы мүмкіндіктерді беру болып табылады.

Психологтардың айтуы бойынша, бала ойын үстінде қандай болса, өскенде еңбекте де сондай болады.Ойын – адамның өмір танымының алғашқы қадамы. Жас сәбидің өмірі, қоршаған ортаны танып, еңбекке қатынасы, психологиялық ерекшеліктері ойын үстінде қалыптасады. Балалар ойын барысында өздерін еркін сезінеді, ізденімпаздық, тапқырлық әрекеті (сезіну, қабылдау, ойлау, зейін қою) ерік арқылы байқалады. Түрлі психологиялық түсінікпен сезім әрекетіне сүңгиді. Ойын үстінде бала бейнебір өмірдің өзіндегідей қуаныш пен реніш сезімінде болады. Балаға таңдалған ойын баланың жас ерекшеліктеріне сай, талабын шабыттандырып, ойын іскерлігін дамыту, бастаған істің нәтижесіне жетуге тырысарлықтай нәрлі болуы керек. Халық өзінің қоршаған дүниенің қыры мен сыры егжей-тегжейлі білуді баланың санасына ойын арқылы жастайынан сіңіре білуді көздеген. Ойын бала табиғатымен егіз. Өйткені, бала ойынсыз өспейді, жан-жақты дамымайды.

Ойын арқылы балалар түрлі логикалық жаттығуларды орындауға төселеді. Бұл жөнінде белгілі психолог ғалым А. А. Люблинская «Зейін баланың белсенді әрекетінде туындап қана қоймай, олардың жақсы ұйымдастырылған іс-әрекетінде. Бәрінен бұрын олардың ой еңбегінде де қолдау табатынын да айтады».

Балабақшадағы баланы дамытатын, өсіретін, әрі тәрбиелейтін де негізгі іс-әрекет – ойын. Ойын арқылы бала қоршаған ортамен, адаммен, олардың еңбегімен, қарым-қатынасымен танысады. Ойын арқылы олардың ой-өрісі дамиды. Ойын үстінде балалар әртүрлі рөлде жолдастарымен қарым-қатынас жасауға, ойын үстінде ойлана отырып жауап беруге, қиялдауға, елестетуге қабылеттері қалыптасады. Сөздік ойындары балалардың ойлау, есте сақтау қабылетін дамытады. Ойыншықтарды пайдалана білуге үйренеді. Арнайы ойын ұйымдастырылған іс-әрекетінің мазмұнына қарай танымдық, дамытушы ойындарды, тапсырмаларды қолдану, балаларды заттарды бір-бірімен салыстыруға, оларды қасиетіне қарай ажыратуға және оны танып білуге үйретеді. Сөйтіп бала топтағы жасына сәйкес бағдарламалық міндетті меңгереді.

Ойын ұйымдастыруда балаларға жетекші бола отырып, ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға, әрі оларды ойната отырып ойлануға бағыттайды, заттың атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға жол ашады, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады. Заттармен ойналатын ойындар: «Сыңарын тап», «Қай ағаштың жапырағы?» және интерактивті тақтаны қолдану арқылы түрлі ойындар ұйымдастыруға болады.

Үстел үсті ойындарды ұйымдастыруда домино, лото, суреттерді жапсырма арқылы жапсыру ойындары қолданылады. Мысалы: «Суреттерді құрастыр», «Түстерді топтастыр», «Мозайка», түрлі пазл ойындарын қолдана алады. Балалар ойындарды қызығушылықпен ойнайды.

Ойындарды үнемі пайдалану арқылы балалардың ауызша есептеуге жаттығуына, логикалық ой-жүйелерін жетілдіруге, түсінуге толық мүмкіншілік бар. Олардың қатарына халық ойындарын жатқызуға болады. Атап айтқанда, «Қай қолымда?», «Төлін тап?», «Көлеңкесін тап» және т.б. ойындар.

Ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабылетін оятып, бүкіл өміріне ұштаса береді. Сонымен қатар, ойын – тынысы кең ойдан ойға жетелейтін, қиялымен қанат бітіретін осындай ғажайып нәрсе ақыл-ой жетекшісі, денсаулық кепілі, өмір тынысы.

Балалардың ой белсенділігін, саналы ойлана білуін дамыту, жетілдіру – тәрбиешінің негізгі міндеті. Ойын баланың ойлау қабылеті мен сөздік қорын дамытуға, дағды мен шеберлікті меңгеруге, қиындықтарды жеңуге, төзімділікке баулиды.

Ойын – балалар әрекетінің негізгі түрі, сондықтан ол бала өмірінде тәрбие мен білім берудің шешуші шарты болып табылады. Бала өзін қоршаған ортаны адамдар арасындағы қарым-қатынасты білуі мен сезінуі ойын негізінде жүзеге асады.

1.Ойынның мақсаты нақты қойылып, көрнекіліктер мен қажетті құралдар алдын ала дайындалып, оңтайлы жерге қойылуы керек.

2.Ойынға кірісер алдында оның жүргізілу тәртібі, балаларға түсіндіріледі. Ойынға топтағы балалардың түгел қатысуын қамтамасыз ету керек.

Ойын барысында тәрбиеші балалардың түгел қатысуын қадағалаумен қатар, олардың ойын үстінде шешім қабылдай білуіне, ойлана білуіне жетелеуі керек.

Ойын түрлерінің ұйымдастырылған тақырыбы мен мазмұнына неғұрлым сәйкес алынса, оның танымдық, тәрбиелік маңызы да арта түседі. Ойынды тиімді пайдалану ұйымдастырылған іс-әрекетінің әсерлілігін, тартымдылығын күшейтеді, ұйымдастырылған іс-әрекетте, балалардың ынтасы мен қызығушылығын арттырады.

Ғұлама ғалым, ағартушы Ахмет Байтұрсынов: «Басқадан кем болмас үшін біз білімді, бай һәм күшті болуымыз керек. Күшті болуға бірлік керек. Осы керектердің жолында жұмыс істеу керек» деген екен. Білім беру ісіндегі бүгінгі күннің өзекті мәселесі ел ертеңін ойлайтын білімді де, білікті, зейінді де, зерделі ұрпақ тәрбиелеу. Балаларды мейірімділікке, әділеттілікке, әдептілікке тәрбиелеу.

ӘДЕБИЕТТЕР

1.Смирнова Е.О. Балалар психологиясы – М., 2007 жыл.

2.Оклендер В.И. Окна в мир ребенка – М., 2007 жыл.

3.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары мен үлгілік оқу бағдарламасы – 2022 жыл Қазақстан Республикасының Оқу – ағарту министрлігі.

ЖОБА АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ-ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ. ҚЫЗҒАЛДАҚ ГҮЛІ

Махатова Гүлжан Бәйтемірқызы

Қызылорда қаласы «Балапан» бөбекжай балабақшасы тәрбиешісі

Түйін сөздер: мектеп, жоба, балалар, гүлдер, дамыту.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту – үздіксіз білім берудің бірінші деңгейі, ол баланың жас және жеке басының ерекшеліктерін ескере отырып, жеке басының толыққанды дамуы үшін дамыту ортасын жасайды. Мектеп жасына дейінгі баланың дамуы әржақтылығымен және қарқындылығымен ерекшеленеді.

Мектепке дейінгі мекемеде жобалық қызметті ұйымдастыру жұмысы баланың жас және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, тақырыпты толық игерту арқылы жүзеге асады және осы мақсатта әдіс-тәсілдер таңдалып алынады.

Жоба – ол баланың мақсатқа жетуде қоршаған ортасын кезеңді процестер мен алдын-ала жоспарланған тәжірибелік іс-әрекет арқылы қабылдайтын педагогикалық әдіс.

Жобалау әдісі – инновациялық педагогикалық технология. Педагогикалық жоба ол педагогтардың арнайы ұйымдастырған, балалардың өздігінен шешім қабылдауын және де өз таңдауы мен еңбегінің, шығармашылығының нәтижесіне өзін жауапты ететін іс-әрекеттер тобы. Жобалау әдісі – мәселені жете зерттеу арқылы, нақтылы нәтиже бере алатын, рәсімделген дидактикалық мақсатқа жету тәсілі. Жобалау әдісі – барлық кезде қандай да бір мәселенің шешімін жорамалдайды. Ол оқудың мазмұндық бөлігі мен тапсырма кешені арқылы шеберлік пен дағдыны дамытады және оқытудың мазмұндық бөлігін тапсырма жиынтығы арқылы балалардың зерттеу іс-әрекетін болдыруға себепші, оқытылатын мағлұматтарды қандай да бір іс-әрекет немесе продукция ретінде алып шеберлік пен дағдыны дамытады.

Жоба технологиясының ерекшелігі – баланың алдағы іс — әрекетті жобалай алуы мен оның субъекті бола білуі.

Жобалап оқытудың артықшылықтары: логикалық дәрежеде ойлау мен белсенді зерттеуді мадақтау, балалардың өз күштері мен мүмкіншіліктеріне деген сенімдерінің артуы, жобамен жұмыс жасағанда, дәстүрлі оқытумен салыстырсақ балалар өз оқуларының жауапкершілігін байыпты түрде өздері алады. Нәтижесінде оқудың сапасы жақсарады және ойлау мүмкіншілігі мен мәселені түсіне білу, ынтымақтасу және қарым-қатынас сияқты іс-әрекет шеберлігі мен әдістерін дамыту мүмкіншілігі артады. Сонымен бірге даму деңгейі әр түрлі балаларды оқыту мүмкіншілігі артады.

Жобалау әдісінің басты идеясы: балалардың танымдық қызығушылығын дамыту, өз беттерінше және тәрбиешісі мен ата-анасының көмегі арқылы өз білімдерін дұрыстап ақпараттық кеңістікте жөн таба білу және сыни ойлауды дамыту.

Жобаның тақырыбы келесі талаптарға жауап береді.

- мемлекеттік стандарттың талаптарына сай келуі керек;
- тақырып бағдарламадан тыс таңдалып, оқу жоспарының вариациялық
- бөлімімен сай келуі мүмкін;
- мектепке дейінгі жастағы балаларға жақын және түсінікті болуы тиіс;
- жақын даму аймағында орналасуы тиіс;

Жоба бір мәселені шешіп және оны қолданыста пайдалану үшін әр түрлі білім салаларынан мағлұматтарды ықпалдастыра алады. Балалар біріншіден ойлауға, ал содан кейін барып істеуге, іс-әрекетінің жоспарын құрып, келісімдерді бұзбай, келісілген мәмілелерден таймауға тырысады.

Жобаға қатысушылар құрамы топ, шағын топ, жеке, отбасы, жұп болуы мүмкін. Жобаның ұзақтығы қысқа мерзімді – 1,2 немесе бірнеше сағат, 1-2 апта, орта мерзімді 1-3 ай, ұзақ – бір жылға дейін. Тәжірибеде мектепке дейінгі білім беруде жобаның орындалуы мектеп жасына дейінгі баланың психикалық дамуына байланысты болады. Әсіресе берілген жобаға деген қызығушылық пен ықыластың тұрақтылығы.

Қызығушылық 1-2 сабақта немесе керісінше ата-аналардың қатысуымен жобаның жасалуына қарай ұзақ болуына байланысты болады.

Жобалаудың негізгі қызметі – бағдарламаны белгілеп, арнаулы іс-әрекеттердің жалғасуына құралдар таңдау. Жобалық әдіс – айқын іс-әрекеттер кезеңінен өтетін айдың пайда болуынан бастап жүзеге асуы.

Жоба құрылымы бойынша үш кезеңге бөлінеді: дайындық, негізгі, қорытынды.

Жобалық іс-әрекеттің кезеңдерінің мазмұнын қарастырайық.

Дайындық (ұйымдастыру) кезеңінде не үшін дәл осы жоба таңдалды деген сұраққа жауап бере отырып, жобаның қазіргі мән-жайы, бұл жоба қандай мәселелерді шешеді және бұл жобаның нәтижесі қандай болмақ осы сұрақтарға жауап беріледі. Сонымен бірге жобаның тақырыбы, мақсаты, міндеті, мәселесі, уақыты және қоры анықталады. Жұмыстық жоспар жасалады, командалар құрылымы, жауапты адамдар тағайындалады.

Негізгі кезең – жобаның жүзеге асуы кезеңі бұл кезеңде ақпарат жинап және оны анықтайды, жобаны жасақталады, жоспар бойынша негізгі іс-шаралар өткізіледі, жоспарларды бақылау және түзету жұмыстары жүргізіледі.

Жобаның жүзеге асырылуы арасында өзгерістер енгізілуі де мүмкін. Бастысы бағдарламаның дәл дұрыс орындалуы емес жұмыстың тиімділігі (жобаның мақсатқа жетуі).

Қорытынды кезеңде жобаны қорғау, рефлексия, қойылған мақсат тұрғысынан алынған нәтиженің бағалануы және түзетулері енгізіліп және қорытындыланады.

Даму перспективаларын анықтау жобаның соңғы кезеңі – жобаны қорғау әрқашан көріністі. Оған ата-аналармен кішкентай балаларды, жалпы қонақ шақыруға болады. Дәл осы кезеңде жоба эмоциялық тұрғыдан қыза түседі және осы кезде оның әлеуметтік маңыздылығын да арттыру керек. Не үшін, кім үшін жасалғанын және жалпы не үшін қажет екенін түсіндіру керек. Қорғау өте жарқын болуы керек, онда әрбір баланың, әр ата-ананың, әр педагогтың еңбегі көрінетіндей етіп ойластыру керек.

Мен өзімнің іс тәжірибемде «Қызғалдақ гүлі» тақырыбында бір айлық қысқа мерзімді мектепке дейінгі білім берудегі жобалар түрлерінен зерттеу әдісін пайдаланып жоспарладым.

Жобаға қатысушылар: мектепалды топ бүлдіршіндері, тәрбиешілер, ата-аналар.

Жоба сипаттамасы

Жоба мазмұны:

1. Қызғалдақ гүліне сипаттама.
2. Табиғат аясында саяхат. (балаларға табиғат аясында қызғалдақпен таныстыру)
3. «Қызғалдақ қалай өседі?» Жобалау-зерттеу жұмыстары.
4. «Қызғалдақ гүлі» Қызғалдақ гүлінен гербарий жасау.
5. «Қазақстан- қызғалдақтың отаны!» Көрме ұйымдастыру.

Жоба мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасына сәйкес жоспарланған. Балаларға Қазақстан жерінде қызғалдақтың қарапайым, сондай-ақ ерекше гүл ретінде әдемілігімен көптеген халықтың жүрегін жаулап, біртіндеп бүкіл әлемге тарағаны туралы түсінік қалыптастыру. Мектеп жасына дейінгі балалардың табиғат құбылыстары туралы білімдерін кеңейту. Гүлдейтін шөптесін өсімдіктерді сипаттық белгілері бойынша атау және тани білу дағдыларын қалыптастыру.

Жобаның негізі.

Жобаны іске асыруда өзім де жан-жақты ізденіп, қызғалдақ гүлі туралы мағлұмат жинақтадым. Қызғалдақ – лалагүлдер тұқымдасына жататын көп жылдық шөптесін өсімдік.

Қазақстанның далалық аймақтарында жиі кездеседі. Қазақстанда қызғалдақтың 35 түрі тіркелген. Оның 17 түрі (48,6%) адам аттарымен, 3 түрі (8,6%) жер-су аттарымен, 15 түрі (42,8%) морфологиялық ерекшеліктеріне байланысты аталған. Бұлардың биіктігі 3-50 см. Сабағы жұмыр, тік өседі. Тамырымен жалғасқан буынында пиязшығы болады. Гүл қоршауы ақ, қызыл, не сары болады. Жемісі – қауашақ. Қызғалдақтың пиязшығын гүлі түскеннен кейін жинап алып, оны құрғақ, салқын жерде сақтап, күзде егеді. Қызғалдақтың өте сирек кездесетін 18 түрі (Альберт қызғалдағы, Кауфман қызғалдағы, Борщов қызғалдағы, Грейг қызғалдағы, Шренк қызғалдағы т.б) қорғауға алынып, Қазақстанның «Қызыл кітабына» енгізілген.

Жоба мақсаты: балалардың қоршаған әлеммен өзара қарым-қатынас жасауына қажетті танымдық және зерттеушілік әрекеттің қарапайым дағдыларын меңгерту.

Жоба міндеттері

- балалардың танымдық қызығушылықтарын дамыту;
- туған өлкенің өсімдіктері туралы түсініктерін кеңейту;
- өсімдіктің тірі тіршілік иесі екендігін бақылау және себеп-салдарлық байланыстарды ажырату:өсімдік жапырақтары, сабақтары, тамырдың суды сорып, сабағы арқылы су өткізіп, басқа бөліктерін қоректендіруі;
- қоршаған ортаға қатысты кейбір әрекеттерінің қарапайым салдарын көре білуге жаттықтыру.

Күтілетін нәтиже

- балалардың танымдық қызығушылықтары дамиды;
- туған өлкенің гүлдерін таниды және ажыратады;
- өсімдіктерді бақылап, себеп-салдарлық байланыстарды ажыратады;

- таныс материалдармен өз бетінше эксперимент жасай алады.

Жобаны іске асыру кезеңдері

1 кезең. Кіріспе - әдістемелік материалдар, керекті әдебиеттер және көрнекіліктер жинақтау.
2 кезең. Негізгі кезең - балалар мен ата-аналардың, педагогтардың қатысуымен іс-шаралар ұйымдастыру (ұйымдастырылған іс-әрекет; ізденіс-эксперименттік іс-әрекеттер; саяхат; ойындар; әңгімелесу; ата-аналардың балалармен бірлескен шығармашылығы)

3 кезең. Қорытынды - жобаның жүргізілуін талдау. (фотоотчет)

4 кезеңі бойынша жұмыс түрлері: «Қызғалдақ гүлі» туралы презентация жасалып, қызғалдақ гүлдерінің түрлерімен және құрылысымен таныстырудан басталды. Гүлдер туралы өлеңдер жаттап, фличарт аймағында қызғалдақ гүлін құрастырды. Қағаздан оригами «Қызғалдақ гүлін» жасады. Тәрбиеші апайлармен бірлесе отырып, қалдық материалдардан қызғалдақ гүлін жасап, көрме ұйымдастыру ұсынылды.

2 кезеңінде ата-аналармен бірлесе отырып, қаламыздағы қызғалдақ гүлі отырғызылған саябақтарға, қызғалдақ гүлін өсіру үшін пиязшығын сатып алуға дүкенге бардық және табиғат аясына саяхатқа шықтық. Балалар қызғалдақтың өсу реттілігімен таныса отырып, қызғалдақ гүлі туралы толық мағлұмат алды. Табиғат аясына шығып, қызғалдақ гүлін көргендегі қуаныштарында шек болмады.

Жобаның осы кезеңінде «Қызғалдақ қалай өседі?» тақырыбында тәжірибелер жасалды. Ізденіс және эксперименттік іс-әрекет барысында балалар мәдени және жабайы өсетін қызғалдақтардың айырмашылығын түсініп, пиязшықтан қызғалдақ гүлі өсіп шығатынын білді. Гүлдің әдемі болып өсуі үшін күтім жасау керек екенін түсінді. (Пиязшықтан өніп өсе бастайды. Сабағы, жапырағы өсіп шығады. Бойы биіктеп, гүлдейді) Зерттеу барысындағы жаңа ақпараттар балалардың танымдық қызығушылықтарын арттырды.

Ата-аналарға үй тапсырма ретінде балалармен бірлесе отырып, гербарий дайындау ұсынылды. Ата-аналар гүлдерді кептіріп, одан гербарий жасады. Балаларға өте қызықты болды.

Осы зерттеу барысында балалармен, ата-аналармен, педагогтермен жасалған жұмыстардан көрме ұйымдастырылды.

Қорытынды.

«Қазақстан – алма мен қызғалдақтың отаны» атты аймақтық және қалалық жоба байқауында Берікұлы Ильяс I орын және III орынмен, Данышпан Амина «Алғыс хатпен» марапатталды.

Сонымен қорытындылай келе, мектеп жасына дейінгі балаларға дайын өнімді қабылдайтын ғана емес, өз бетімен ізденетін, дербес іс-әрекет жасай алатын тұлға ретінде қарауда жобалау технологиясының маңызы зор. Бұл технологияның негізгі ұстанымы: «Конфуцийдің естігенімді – ұмытамын, көргенімді – есте сақтаймын, өзімнің істегенімді – меңгеремін» деген қағидасы.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. С.М.Бахишева. «Педагогикалық жобалау: теориясы мен технологиясы» Алматы, 2011
2. Ф.Н.Жұмабекова. «Мектепке дейінгі педагогика» 2012
3. Энциклопедия. Алматы 2002
4. Балалар энциклопедиясы, 6 том
5. el.kz сайты «Қызғалдақ жайында қызықты деректер»

ИГРОТЕРАПИЯ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ МЕТОД В РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ ПРИ ПОДГОТОВКЕ К ШКОЛЬНОМУ ОБУЧЕНИЮ ДЕТЕЙ С ООП СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Ключевые слова: детский сад, школа, обучение, воспитание, игра.

Дошкольный возраст другой по-своему уникален, это важный период психического развития ребенка и поэтому самый ответственный. Именно в этом возрасте ребенок начинает интенсивно всесторонне развиваться.

В это период времени закладываются основные высшие психические свойства и качества личности. Под влиянием обучения и воспитания происходит развитие всех познавательных и психических процессов.

В последнее время в дошкольных организациях растет количество детей с особыми образовательными потребностями, имеющими также нарушения и в познавательной сфере. Одним из наиболее, важных и актуальных направлений работы с детьми с ООП является обучение развитию познавательной деятельности при подготовке к школе, всестороннее развитие личности, раскрытие потенциала ребенка с особыми образовательными потребностями, является основным принципом дошкольного образования.

Важно всем участникам педагогического процесса дошкольного учреждения принимать самое активное участие в развитии и обучении детей с ООП. Не все дети могут самостоятельно проявлять познавательный интерес, активность. Часто у этих детей отмечается равнодушное отношение к занятиям, нежелание получать новые знания, отмечается низкий уровень развития познавательных процессов. Так же наблюдается повышенная тревожность, эмоциональная нестабильность, трудности в усвоении программного материала связанные с нарушениями речи, особенностями психического развития. Этим детям трудно наряду с норм типичными детьми усваивать программу детского сада.

Придя в детский сад, ребенок попадает в новые социальные условия, где необходимо подчиняться определенным нормам и правилам.

Ключевым моментом является то, что дети с ООП не приспосабливаются к правилам и условиям детского сада, а включаются на своих собственных условиях, которые не всегда принимаются детьми и педагогами.

Необходимо сформировать оптимистическое отношение к ребенку, что даст возможность ему развиваться в комфортной, интересной, безопасной атмосфере, и обеспечит позитивное эмоционально - личностное и социальное развитие. Поэтому всем участникам педагогического процесса нужно не только доносить важную и полезную информацию, но предложить ее ребенку так, чтобы это привлекло его внимание, заинтересовало, было доступно для его понимания, вызывало интерес к познанию нового, чтобы этот фактор не стал тормозом на пути его развития.

С этой целью разрабатываются индивидуальные развивающие программы для каждого ребенка с учетом проблемы в развитии, через индивидуальный, личностно-ориентированный подход. Это можно достичь через мотивационные составляющие индивидуального занятия.

Лучший мотив для ребенка дошкольника - это игра, поскольку в этом возрасте является ведущим видом деятельности. Заинтересовав ребенка, мы можем побудить у него желание познавать новое.

Неоценимую помощь в развитии с детьми оказывает игра.

Игра – это особый вид деятельности, стимулирует развитие всех когнитивных процессов ребенка. В сюжетно ролевой игре развиваются познавательная и другие сферы личности ребенка. Выполнение игровых действий и правил требует: сосредоточенности, совершенствует произвольное и произвольное внимание. Сознательная цель – запоминать выделяется именно в игре. Организует чувства ребенка и влияет на его поступки. Воспроизводятся нормы жизни в обществе. Формируются модели нравственного поведения

развивает волю ребенка. Она всегда носит творческий характер, в игре ребенок чувствует себя членом коллектива.

Для развития познавательного интереса, наибольшей активности детей необходимо использовать как можно больше разнообразных методов и приемов. На занятиях применять различные современные игровые технологии, в том числе и нетрадиционные, такие как песочная терапия, изотерапия, сказкотерапию, арттерапия, использовать мнемотехники, тактильные дощечки, игры-сказки, «Волшебные средства выражения» (мимика, пантомимика, жесты, интонация, ритмопластика), которые позволяют наиболее полно активизировать ресурсные возможности ребенка. Тем самым вовлекая детей в познавательную деятельность вызывая желание заниматься.

При работе с детьми важно предоставить право выбора видов деятельности, интересных и увлекательных для него, многообразие яркого, красочного материала, что является мотивацией в обучении.

Важно учитывать в планируемой работе, проблемы ребенка, потребности, способности, возможности. Ориентироваться на возраст, предлагая тот или иной метод и прием.

Достичь положительную динамику в обучении и развитии, способствует использование многообразия дидактических, стимульных игр, игровых занимательных упражнений, творческих заданий. Важно обучать ребенка без принуждения, на принципе добровольного участия, от простого к сложному. Пробуждать интерес, поощряя даже за незначительные успехи, поскольку для особенного ребенка это является большим трудом.

Необходимо обеспечить ситуацию успеха, оказывать психологическую поддержку, создавать психологически благоприятную атмосферу и увлекательную предметно-развивающую среду. Это способствует заинтересованности, мотивации, делает их более раскрепощенными, самостоятельными.

Не менее важно искреннее заинтересованное участие педагога в процессе деятельности с ребенком, основанное на взаимном доверии.

Использование здоровьесберегающих технологий.

В целях повышения эффективности развития и обучения актуально использование игр - энергозарядов - (коротких игровых упражнений, восстанавливающих энергию ребенка) для недопустимости психоэмоциональной, психофизической перегрузки, которые позволяют успешно преодолевать снижение работоспособности, снимать тревожность. Энергозаряды способствуют восстановлению интереса на занятии, продолжению продуктивной работы. Как же применение физических упражнений, подвижных игр, танцев, благоприятно сказывается на повышении эмоционального фона, настроении ребенка, создают атмосферу безопасности и комфорта.

Применение сюрпризных, игровых моментов в процессе занятия являются стимулирующими, создают непринужденную атмосферу и придают ребенку уверенность, делают занятие интересными и выразительными, оказывают позитивный, положительно-эмоциональный настрой для дальнейшей работы. Создание дружелюбной и непринужденной атмосферы позволяет снимать напряжение, устанавливать взаимопонимания, так необходимые для особенного ребенка.

Использование в работе игр - приветствованный оказывает положительный эффект для поднятия настроения, установления продолжительного, позитивного контакта, способствующего интересу и активности на занятии, дает возможность ребёнку обучаться и развиваться, играя.

Эффективным является применение в работе элементов игротерапии.

Игротерапия - особый вид активизации ребенка, который наиболее информативен и эффективен для них. Игры позволяют ребенку в безопасной ситуации наращивать познавательный опыт, получать новые знания, познавать самого себя через самовыражение в активном действии, развивать речь, активизировать словарь; соответствует детскому мироощущению и создает благоприятные условия для всестороннего развития.

Для того чтобы ребенок с желанием посещал занятия, в процессе целесообразно проводить игры, упражнения на снятие эмоционального, мышечного напряжения, (психогимнастики, физминутки, шумовые минутки, минутки тишины), ориентируясь на психофизическое состояние ребенка.

Так же использование релаксаций оказывает благоприятное воздействие, поскольку ребенок не только снимает напряжение, но и получает удовольствие от звучащей спокойной музыки, звуков природы, способствует расслаблению после приложенных усилий на занятии.

Рефлексия считается самым наиболее удачным моментом оценивания занятия ребенком, полученных на нем знаний, позволяет актуализировать полученный материал, выбрать то интересное и значимое для каждого ребенка. Ребенку предоставляется возможность выразить свое отношение к происходившему на занятии через игровые моменты: «Море радости», «Озеро счастья», «Облачко настроения», «Островок грустинки».

Для обеспечения успешного обучения и развития детей с ООП, проводится работа с родителями. Необходимо их осознанное, активное участие в решении проблем в развитии ребенка. Для этого родители должны владеть информацией о возможных трудностях у детей, их причинах, иметь возможность взаимодействия со всеми участниками педагогического процесса. С этой целью проводится консультирование родителей, предоставляется зрительная информация, подбираются формы работы, которые позволяют родителям чувствовать себя полноправными участниками общего дела.

Проводимая работа с детьми дошкольного возраста особыми образовательными потребностями на развитие познавательного интереса и активности получила подтверждение, эффективности динамики развития по средствам обучения через многообразие игровой деятельности.

Игра -многофункциональный инструмент развития детей дошкольного возраста. Это действенный и ненавязчивый метод обучения

Способствующий активному участию детей, позволяющей ребенку свободно выражать свои чувства, эмоции. Познавать окружающий его мир, что является очень важным для особенного ребенка.

ЛИТЕРАТУРА

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан. Астана 2016.
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения. Астана 2016.
3. Базовый минимум содержания общеобразовательной программы дошкольного воспитания и обучения детей от 1 года до 6 лет. - Министерство образования и науки Р.К- Астана, 2004.
4. Коржова Г.М. Особенности речи детей с различными отклонениями в развитии. - Алматы, 2008
5. Григорьева, Л.Г. Дети с проблемами в развитии Л. Г Григорьева. - М.: Академкнига, 2002.
6. Н.Н. Павлова, Л.Г. Руденко. Экспресс-диагностика в детском саду - Москва. Генезис, 9-издание, 2002.
7. Мастюкова, Т. Б. Филичева. – Екатеринбург: АРД ЛТД, 1998. (Учимся играя).

ӘДЕБИЕТТІК ОҚУДА ОҚУ МАҚСАТТАРЫНА СӘЙКЕС ЖАЗЫЛЫМ ДАҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Толкын Кобестаевна Зейнетуллина
Балқаш қаласы, С.Сейфуллин атындағы №7 мектеп-гимназияның бастауыш
сынып мұғалімі

Түйін сөздер: оқу, мұғалім, диалог, мектеп, балабақша, сабақ.

Мұғалімнің өзіндік зерттеушілік көзқарасы өз кәсібін шығармашылық деңгейде жетік меңгерген кезде ғана айқындала түсетіні белгілі.

Мысалы, ұстаз тұжырымдамасы: білім беру мазмұнын, оқу жоспарын, бағдарламаларын, оқу құралдарын жетілдіру, дер кезінде жаңарту, пән бойынша сабақ берудің сапасын арттыру, оқушылардың шығармашылық қабілеттері бүгінгі қоғамның интеллектуалдық және коммуникативтік тұлғаны тәрбиелеуге негізделсе ұтылмайды. Өйткені, мұндай оқыту үдерісінің жемістері нәтижелі болады.

2.3.2.1 3.3.3.1 4.3.4.1 Бұл сандар нені білдіреді ? Әрине сандар сабақтың кодтық белгілері. Ендеше әдебиеттік оқу бағдарламасындағы жазылым бөліміне сәйкес оқу мақсаттарына жетудің тиімді бірнеше әдіс-тәсілдерін ұсынамын:

ТЖ «Буриме» ойыны

2.3.2.1* мұғалім көмегімен үлгі бойынша шағын ертегілер, жұмбақтар жазу немесе дайын ұйқастарды қатыстырып шумақтар, санамақтар құрастыру оқу мақсаты жүзеге асырылады

Әр топ өз құрастырған шумақтарын оқиды.

«2.3.2.1» оқу мақсатына сәйкес жазба жұмыстарын оқушыларға орындату ерекшелігі, сабақта іс-әрекеттің бір түрін ғана орындау. Мысал ретінде оқулықтың тапсырмаларын қарастыратын болсақ, әдебиеттік оқу оқулығында ұсынылған «Мен ұнататын жан-жануарлар» тақырыбына сәйкес тапсырмада өзіңе ұнайтын жан-жануар туралы 5 жол өлең құрастыр, деп берілген. Яғни, мұғалім, жыл басында күнтізбелік-тақырыптық жоспар құрастырғанда оқулыққа сәйкес оқу мақсаттарын реттеп жоспарлай алады.

ТЖ «Дана үкі» әдісі

3.3.3.1 оқу мақсатында шығармашылық жұмысын сурет, сценарий түрінде ұсыну оқу мақсаты жүзеге асырылады.

Білім алушылар үлгі бойынша сценарий құрастыру ұсынылады.

Сценарий үлгісі: кейіпкерлер – шығарманың кейіпкерлері, монолог – шығарма мазмұны бойынша мәтін, диалог-екі немесе бірнеше кейіпкерлердің арасындағы ауызша немесе жазбаша пікір алмасу (реплика)

Кадр сыртындағы дауыс – болып жатқан оқиғаны әңгімелеу (қажет болған жағдайда)

3-сынып оқулығындағы (80-81бет) «Ақбас торғай» мәтін мазмұны бойынша оқушыларға мазмұнды суреттер беріледі және әр топ өз шығармашылығымен үлгіге сәйкес сценарий құрастырады.

Әр топ ұсынылған мазмұнды сурет бойынша үлгіні пайдаланып, сценарий құрастырады. Оқытудағы жүйелі-әрекеттік ұстаным (оқушының білім алу үдерісіне белсенді қатысуы).

ТЖ 4.3.4.1 Мұғалімнің көмегімен шығарманың құрылымын, стилін жетілдіру, өз бетінше сын тұрғысынан бағалау және лексикалық, орфографиялық, пунктуациялық қателерді тауып түзету оқу мақсаты жүзеге асырылады.

-Төменде берілген үш тапсырманың қайсысын осы оқу мақсатына нақты сәйкес ұсынуға болады?

1-тапсырма. Мәтін бөліктерінің ретін анықтап, 1,2,3,4 цифрларымен белгілеп көрсет. Мәтіннің соңғы бөлімін көшіріп жаз.

Дескриптор

Білім алушы - мәтіннің құрылымдық бөліктерін анықтайды; - каллиграфиялық нормаларды сақтап жазады.

2- тапсырма

Берілген мәтіндегі сөйлемдердің ретін анықтап, үстіне сандармен жазып көрсет.

• Мәтінді қайта қалыптастырып, қатесіз көшіріп жаз.

Дескриптор

Білім алушы - мәтіндегі сөйлемдердің ретін анықтайды; -каллиграфиялық талаптарды сақтай отырып, қатесіз жазады.

3-тапсырма

Тапсырма Аңыз әңгімені түсініп оқы.

• Жетіқарақшы туралы не білесің? Өзің білетін деректер мен суретке сүйеніп, Жетіқарақшы жұлдызы туралы берілген аңызды қайта өңдеп жаз.

Дескриптор

Білім алушы - берілген мәтіннің негізінде аңызды қайта өңдеп жазады; -сөйлемнің құрылымын сақтайды; -жеткілікті сөздік қорын көрсетеді; -орфографиялық нормаларға сай жазады.

Оқу мақсатына сәйкес келетін үшінші тапсырманы үш топқа да бірдей орындауға суреттер мен деректер ұсынып, орындап болған соң, орфографиялық, пунктуациялық қателерді түзету үшін өзара тексеруге алмастыру ұсынылады. (Осы тұста, топтық тапсырма болғандықтан оқушылар арасында өзара тексеру жүзеге асырылады).

Оқытудың тәрбиелік әлеуетін арттыру, оқушының адамгершілік-рухани қасиеттерін қалыптастыруда осындай тапсырмаларды ұсынуға болады.

О.Бальзактың «Ұдайы еңбек ету-өнердің де, өмірдің де заңы» дегендей оқушылардың қабілеті мен белсенділігін арттыруда мұғалім үнемі ізденіп, тұрақты еңбек студі міндеттейді. Ұсынылған ұтымды әдіс-тәсілдер оқушылардың танымдық белсенділігін, интеллектуалды ой ұшқырлығын арттыру арқылы табысты оқытуға қол жеткізеді және ұстаздарға өз тәжірибелерінде тиімді қолдануға ықпал жасайды.

ӘДЕБИЕТТЕР

1.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты; <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017669>

2.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына 187-1-қосымша Бастауыш білім беру деңгейінің 2-4-сыныптарына арналған «Әдебиеттік оқу» пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы; <https://uba.edu.kz/qaz/metodology/4>

3.«Әдебиеттік оқу» жалпы білім беретін мектептің 2- сынып оқушыларына арналған оқулық,-Б.Т. Қабатай, Атамұра баспасы, 2017 жыл; https://free.atamura.kz/?mbdb_book

4.«Әдебиеттік оқу» жалпы білім беретін мектептің 3- сынып оқушыларына арналған оқулық,- Қабатай Б.Т., Зейнетоллина Ү.К., Қалива В.А.- Атамұра баспасы, 2018 жыл; https://free.atamura.kz/?mbdb_book

5.«Әдебиеттік оқу» жалпы білім беретін мектептің 4- сынып оқушыларына арналған оқулық,- З.Мүфтибекова, Ә. Рысқұлбекова, Алматы баспасы, 2019 жыл; https://free.atamura.kz/?mbdb_book.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЕКТ

Абдыгазизова Бибигуль Кенжеевна
методист «Ясли-сад №26 города Экибастуза»

*«Школьное обучение никогда не начинается
с пустого места, а всегда опирается на определенную
стадию развития, проделанную ребенком».*
Л.В. Выготский

Ключевые слова: преемственность, школа детский сад, образование, педагог.

Поступление в школу – переломный момент в жизни ребенка, это переход к другим условиям деятельности, новому положению в обществе, новым взаимоотношениям со взрослыми и сверстниками.

Школа и детский сад – два смежных звена в системе образования. Одним из факторов, обеспечивающих его эффективность, является непрерывность и преемственность в обучении. Непрерывность и преемственность предполагают разработку и принятие единой системы целей и содержания образования на всем протяжении обучения.

В результате за пределами внимания остается выявление общего и различного в системе взаимоотношений воспитателя и учителя с ребенком, изменение социальной позиции самого ребенка.

В рамках реализации преемственности лего-конструирование и робототехнику являются последовательным переходом от одной ступени образования к другой, выражающемся в сохранении и постепенном изменении форм, методов, технологий обучения и воспитания. Особенность состоит в том, что являются средством для интеллектуального развития детей дошкольного возраста; позволяют педагогу сочетать образование, воспитание и развитие детей дошкольного возраста в режиме игры; формируют познавательную активность, способствует воспитанию социально-активной личности, формирует навыки общения и сотворчества; идет целенаправленная подготовка детей к обучению в школе; объединяют игру с исследовательской и экспериментальной деятельностью, предоставляют ребенку возможность экспериментировать и создавать свой собственный мир, где нет границ

Анализ мнений родителей по внедрению LEGO - конструирования и робототехники в образовательном учреждении показал высокую социальную востребованность данного направления работы и необходимость его развития, т. к. родители желают видеть своего ребёнка технически грамотным, общительным, умеющим анализировать, моделировать свою деятельность, социально активным, самостоятельным и творческим человеком, способным к саморазвитию

Поэтому мы для себя определили как один из способов взаимодействия дошкольного и начального образования через образовательный проект.

Проект “Путешествие с Wedoшей” разработан с учетом требований ГОСДВО, с учетом возрастных особенностей детей дошкольного возраста

Проект подразумевает совместную деятельность детей, педагогов и родителей.

Цель проекта: внедрение LEGO-технологии и робототехники в образовательный процесс ДОО, как одна из эффективных форм подготовки детей дошкольного возраста к учебной деятельности и успешной адаптации к школьной жизни.

Задачи:

Способствовать укреплению и сохранению здоровья детей дошкольного возраста, готовящихся к обучению в школе.

Развивать комплекс личностных качеств, обеспечивающих лёгкий, естественный переход ребёнка от игровой к учебной деятельности.

Создать условий для благоприятного обучения и самовыражения ребенка в школе.

Формировать у детей умение учиться.

Развитие творческого кругозора дошкольника, конструктивных умений и способностей и формирование предпосылок основ инженерного мышления и навыков начального программирования и моделирования.

Этапы реализации:

1 этап – Исследовательско-подготовительный

Цель – создание условий для интеллектуального развития детей.

Задачи данного этапа: диагностика готовности ребенка к обучению в школе

- разработка проекта;

- сотрудничество участников проекта;

2 этап – практический.

Цель – реализация проекта.

Задачи данного этапа:

- реализация мероприятий, направленных на развитие конструктивной деятельности и технического творчества дети дошкольного возраста; формирующие навыки общения и сотворчества;

- апробирование модели, обновления содержания конструктивной деятельности дети дошкольного возраста через LEGO-конструирование и робототехнику, способствующие плавному переходу ребёнка от игровой к учебной деятельности;

- повышение профессионального мастерства педагогов, консультации для родителей.

Основой эффективного внедрения робототехники в образовательный процесс дошкольного учреждения является приобретение педагогами практических навыков применения методов и приёмов при работе с LEGO -конструкторами нового поколения, для этого проводятся различные мероприятия: просмотр игровых приемов, семинары, мастер-классы, квесты, выставки работ.

С целью повышения интереса родителей к LEGO-конструированию и робототехнике через организацию активных форм взаимодействия с родителями и детьми, проводятся: виртуальная экскурсия, консультации, круглый стол, практические занятия.

Воспитанники ясли-сада №26 в ходе образовательной деятельности становятся строителями, архитекторами и творцами, играя, они придумывают и воплощают в жизнь свои идеи. Начиная с простых фигур, ребёнок продвигается всё дальше и дальше, а, видя свои успехи, он становится более уверенным в себе и переходит к следующему, более сложному этапу обучения.

В старшей возрастной группе свои замыслы и проекты моделей дети могут создать в виртуальном конструкторе LEGO. В предшкольной группе дети начинают осваивать азы робототехники в компьютерной среде LEGO WeDO и программированию.

Для реализации поставленной задачи наша дошкольная организации приобрела роботов нового поколения: набор дошкольной робототехники Brain, робототрек Малыш, FichtrTehnik FISCHERTECHNIK без программирования, управление через USB и магнитную карту, набор для развития навыков программирования Робот-мышь, робо-конструктор ROBO UARO, Умная пчелка, Ботлик, что дало возможность творческим педагогам применение LEGO - конструкторов в образовательном процессе в группах, начиная со среднего дошкольного возраста.

Ассортимент робототехники для дошкольных организаций образования достаточно велик. Но в наших руках оказался удивительный инструмент – «Робот-мышь».

Наши воспитанники являются активными участниками республиканских, областных соревнований, являемся призерами

3этап – заключительный.

Его цель – подведение итогов.

Задачи данного этапа: итоговая диагностика готовности ребенка к обучению в школе ,проведение анализа проделанной работы; определение эффективности, целесообразности, перспектив дальнейшего сотрудничества.

Таким образом, LEGO - конструирование и робототехника в образовательном учреждении показал высокую социальную востребованность данного направления и необходимость его развития, т. к. выпускник становится общительным, умеющим анализировать, моделировать свою деятельность, социально активным, самостоятельным и творческим человеком, способным к саморазвитию, т.е. приобретает навыки для успешной адаптации к школьной жизни

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ В РАБОТЕ ДЕТСКОГО САДА И ШКОЛЫ

Жаншакимова Гулнасиф Хамзеновна

руководитель КГКП «Специальный детский сад № 14 города Павлодара»

Став учеником, ребенок продолжает делать сегодня то, что делал вчера. Пусть новое появляется в его жизни постепенно и не ошеломляет лавиной впечатлений.
(В.А.Сухомлинский)

Ключевые слова: школа, детский сад, преемственность, родители, педагоги, дети.

Завершение дошкольного периода и поступление в школу – это сложный и ответственный этап в жизни ребенка. Создание условий для успешной адаптации младших школьников – наша общая задача. Школа не должна вносить резкого перелома в жизнь.

Детский сад обладает необходимым квалифицированным кадровым потенциалом для осуществления образовательной, инновационной и экспериментальной деятельности. Педагогический коллектив детского сада ежегодно повышает профессиональный уровень, тем самым, доказывая высокую мотивацию на качественный труд.

Одной из главных задач дошкольного образования является подготовка детей к обучению в школе. Поступление в школу – это, прежде всего, переход ребёнка на качественно-новую ступень своего развития.

Проблема преемственности между дошкольным и начальным образованием актуальна во все времена. Понятие преемственности трактуется как непрерывный процесс развития, воспитания и обучения ребёнка, имеющий общие и специфические цели для каждого возрастного периода, т.е. это связь между различными ступенями развития. Не случайно в настоящее время необходимость сохранения преемственности и целостности образовательной среды относится к числу важнейших приоритетов развития образования в Казахстане.

Этапы работы по осуществлению преемственности ДОО со школой: Заключение договора о совместной работе ДОО со школой. Планирование совместных со школой мероприятий. Диагностика и коррекция развития детей. Важнейшим условием эффективности работы по налаживанию преемственных связей детского сада и школы является четкое понимание целей, задач и содержания осуществления преемственности.

Нами были определены три основных направления обеспечения преемственности между дошкольным и школьным образованием: методическая работа с педагогами (изучение и обмен образовательных технологий, используемых педагогами ДОО и школы); работа с детьми (знакомство детей со школой, учителями, организация совместных мероприятий); работа с родителями (получение информации, необходимой для подготовки детей к школе, консультирование родителей по вопросам своевременного развития детей для успешного обучения в школе).

Методическая работа осуществляется через проведение семинаров-практикумов, бесед, методических встреч для педагогов школы и детского сада по темам: «Социально-психологическая адаптация первоклассника к школе», «Задачи детского сада и семьи в подготовке ребёнка к школе» и др. Проводятся заседания совместных методических объединений по вопросам преемственности ДОО и школы.

Работает консультативный пункт, темы консультаций актуальны: «Профилактика дисграфии», «Развиваем речь», «Как работать с левшой», «Практические рекомендации по подготовке руки ребенка к письму» и т.д.

Семинары включают в себя взаимопосещения уроков в первых классах школы и открытых занятий в выпускных группах. На занятиях в детском саду присутствуют учителя, набирающие детей в 1 класс в следующем учебном году. После занятий педагоги имеют

возможность совместно обсудить насущные проблемы и скорректировать свою деятельность, что даёт возможность совершенствовать методы обучения детей.

Традиционной формой знакомства будущих первоклассников со школой являются экскурсии воспитанников подготовительных групп в школу. Беседы и встречи с учащимися школы, которые посещали наш детский сад – всё это вызывает у наших ребятшек желание пойти в школу, интерес, убирает страх и вселяет уверенность в своих силах.

Работа с родителями ведётся на протяжении всего учебного выпускного года. Родительские собрания о подготовке ребёнка в школу, о развитии познавательных и творческих способностей, о выборе школы и будущих программ обучения детей. Учителя будущих первоклассников и психолог школы отвечают на все вопросы родителей, после собраний проводятся индивидуальные консультации. Всё это позволяет родителям определиться с выбором школы.

Нами совместно с СОШ №15 был выработан единый взгляд на желаемый для школы образ выпускника. Результатом осуществления воспитательно-образовательного процесса является качественная подготовка детей к обучению в школе.

Практика нашего ДОО показывает, что дети, получающие дошкольное образование в детском саду, имеют более тесное взаимодействие с младшими школьниками, будущим учителем, раскрепощаются, раскрываются в совместных мероприятиях, при проведении праздников и утренников, при посещении школы. Став первоклассниками, бывшие выпускники успешно адаптируются в новых условиях.

Успешность воспитания и обучения детей в ДОО обеспечивается интеграцией деятельности администрации детского сада, педагогического коллектива, родительской общественности и иными общественными организациями, принимающими участие в процессе воспитания и обучения детей. Согласованная и дружная работа школы и детского сада позволяет оценить адаптацию наших выпускников, поговорить о каждом ребёнке, постараться помочь ему, основываясь на данных наблюдений проведённых за ним ещё в детском саду.

По результатам индивидуальных бесед с родителями и отзывов школ города выпускники нашего ДОО хорошо осваивают программу; уровень их соответствует требованиям, предъявляемым к дошкольникам, подготовка детей к школе оценивается учителями как хорошая, родители воспитанников удовлетворены уровнем подготовки детей к школе..

Педагогический коллектив поддерживает связь с учителями школ, в которые поступают наши воспитанники. Совместная работа со школой способствует: снятию стресса у будущих первоклассников; сокращается адаптационный период ребенка в школе; у воспитателей есть возможность следить за учёбой своих детей и вносить коррективы в свою деятельность по подготовке воспитанников к школе; учителя ближе знакомятся с будущими первоклассниками, системой работы воспитателя, родителями.

Результатом осуществления воспитательно-образовательного процесса является качественная подготовка детей к обучению в школе.

ЛИТЕРАТУРА

1. Батаршев А. В. Педагогическая система преемственности обучения в общеобразовательной и профессиональной школе., 1996.
2. Григорьев С. Г. Преемственность в обучении математике учащихся средней школы и студентов экономического вуза: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. М., 2000.
3. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011–2020 годы. Астана, 2010.

МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІ МЕН АҚЫЛ- ОЙЫН ДАМУТУДЫҢ САБАҚТАСТЫҒЫ

Шакиева Алмагуль Бахытбековна

**Павлодар қаласы, Әлихан Бөкейхан атындағы лицей - мектебінің бастауыш
сынып мұғалімі**

Түйін сөздер: мектеп, оқу, шығармашылық, логика, сөздік, бала

Бүгінгі таңда мектепалды даярлық пен бастауыш сынып арасындағы сабақтастық өзекті мәселелердің бірі болып отыр. Оқыту технологиясының жетілгенінің бір көрнісі баланың жасына қарамай кез-келген білімді игеруге мүмкіндік бар. Сондықтан да, бұларды оқытатын ұстаздарың оқытудың мақсат-міндеттерінің, мазмұнының бірізділігінен гөрі оқыту әдіс-тәсілдері, оқыту құралдарының сабақтастығы толғандырады. Міне осы мәселенің жетімсіздігінен аталған жастағы балалардың үйлесімді дамуы зардап шегіп, бала дамуының кейбір кезеңдерін асыға аттап кету бой көтеруде. Олай дейтініміз қазіргі кезде оқыту мен тәрбие беру үрдісі балалардың жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктеріне емес, білім беру жүйесінің ұйымдастырушылық жағына бағынышты болып отыр.

Мәселен, мектепте даярлық сыныптан, балабақшадан келген балаларға оқу, жазу, санау дағдыларын тексеруге тапсырмалар берілгенде олардың мектепке даярлығы бірінші сынып бағдарламасын ертерек меңгеріп келеді деген мағынада қарастырылады. Тәжірибелі ұстаздар мектепке дайындықпен келген оқушының пәндік дағдылары мен іскерліктері (оқу, жазу, санау) оқудың алғашқы күндері ғана балаға жеңілдеу түсетінін жақсы біледі. Оқу мақсаты оқушыдан өзбеттілікті, мақсаттылықты, шығармашылықты, логикалық пайымдауды қажет еткен кезде бала қинала бастайды, ұстаздың көмегін қажет етеді. Ендеше пәндік дағдыларға қарап бала оқуға дайын деп айтуға қателік болар еді.

Баланың ақыл-ой дайындығының компоненттерінің бірі — жеткілікті дамыған тіл. Баланың тілін жетілдіру үшін алдымен баланы дұрыс сөйлеуге, сөздің дыбыстық құрамын дұрыс айта білуге үйрету, оны әңгімеге тарта отырып, баланың сөздік қорын жаңа сөздермен толықтырып, түсінігін молайту. Бұл ретте тәрбиеші балалармен сөйлесу барысында сөйлем мүшелерін қолдана білуіне тәрбиешінің қойған сұрақтарын түсініп, оған толық жауап беруге, өзіне таныс ойыншық, тағам, киім-кешек, қоршаған ортадағы әлемге соның ішінде бау-бақша, жан-жануарлар, өсімдік-жемістер, адамдар, бір ауланың балалары, тіпті балабақша қызметкерлері туралы кім не істейтіні жайлы түсінігі болып, олар жайлы әңгімелей білуге үйренуі тиіс.

Ұзақ жылдар арнайы жүргізілген зерттеу нәтижелері балалардың сөз меңгеруі отбасында, балабақшада жүргізілетін тәрбие жұмыстарына, ата аналар мен тәрбиеші педагогтардың бұл аса маңызды мәселеге көңіл бөліп, баланың сөйлеу тілін дамыту, айналадағы өмір құбылысын ұғындыру, олармен сөйлесе отырып, пікірлесе білуге жетелеу, бала қызыққан сұрақтарға дұрыс жауап беріп отыру жұмыстарына байланысты екенін көрсету.

Мектепке дейінгі кезеңде балалардың көбінде дұрыс емес дыбыстау байқалады. Ысқырық, ызың, үнді дыбыстарды айту кезінде, сирек жұмсарту, қатаңды ұяңға айналдыру, тіл кемістіктерін байқауға болады. 4-тен 5 жасқа дейін бала барлық дыбыстарды меңгеру және олармен дұрыс қолдану қажет. Егер де бала дыбыстарды бұрмаласа, онда оған арнайы

көмек керек, яғни арнайы түзету. Дыбыстардың бұрмалануы әр жаста дизонтогенездің белгісі болып келеді. 3 және 7 жас аралығында балада өзінің дыбысталуын есту арқылы бақылау дағдысы, кейбір мүмкін болған жағдайда оны түзету білігі қарқынды дамиды, яғни фонематикалық қабылдау қалыптасады. Бұл кезеңде белсенді сөздік қоры 4-6 жасқа қарай 3000-4000 сөзге дейін жетеді. К.Д. Ушинский еңбектерінде тілді сезінуге ерекше мән берген. Ғалымның зерттеуінен баланың сөздегі екпін орнын, грамматикалық айналымды, сөйлемдегі сөздердің байланысу тәртібін еске түсіреді. Сөздік қордың дамуымен қатар сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымы да дамиды. Даярлық сынып пен бастауыш сынып сабақтастығы неден көрінуі тиіс, қалай жүзеге асуы керек деген сұраққа жауап беру үшін, ең алдымен, сабақтастық дегенге тоқталайық.

Болашақ мектеп оқушысының танымдық белсенділігін дамыту бүгінге дейін күн тәртібінен түспей келеді. Баланы оқуға әзірлеу жолындағы іс-әрекеттер баланың ойлау операциясының, танымдық процестерінің және қабілетінің дамуына тікелей байланысты. Мектеп жасындағы баланы дамыту мәселесінде басты ролді ең алдымен баланың өздігімен әрекеті және танымдық белсенділігі атқарады. 5-6 жастағы балаларды мектепте дайындау балабақшадағы педогогтардың үлесіне тиіп, ұйымдастыру шеберлігімен тікелей байланысты. Сондықтан бүгінгі күні тәрбиеші-педогог мамандарына түпкілікті білім берумен қатар, кәсіби іс-әрекетінің ғылыми негіздерін практикада қолдануға, практикалық біліктілік пен дағдыны қалыптастыруға ерекше көңіл бөлуде.

Сабақтастық дегеніміз- біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, екіншіден, білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі. Осының барлығы бір ғана түптілікті мақсатқа – баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағытталуы тиіс.

Бұл анықтамадан төмендегідей қорытынды шығаруға болады.

Даярлық сыныпта:

- осы кезеңнің маңыздылығын сақтау;
- баланың жеке-тұлғалық, танымдық қасиеттерін дамыту;
- қоршаған ортамен баланы қарым-қатынасқа жаярлау;
- оқи алу өзбеттілігін, оқу еңбегін ұйымдастыруға дағдыландыруды жүзеге асыру;
- оқушымен жеке жұмыс, даярлық сыныпта баланың толық мәнді қалыптаспаған қаблеттерін жетілдіру бағытындағы арнайы түзету жұмыстарын ұйымдастыру;
- оқушының ойын арқылы оқу әрекетін дамыту қажет.

Даярлық сыныптарда баланың көрнекі-әрекеттік және көрнекі-бейнелік ойлау түрлерін жетілдіруді қажет етеді. Өкінішке орай, көптеген әріптестеріміз ойлаудың бұл екі түрін көп елемей, тез арада сөздік-логикалық ойлауды дамытуға кіріседі. Алайда, бала ойлауының жоғарғы формаларының жетік қалыптасуы нақ осы көрнекі-әрекеттік, көрнекі-бейнелік түрлерін берік қалыптастырып, сөздік логикалық ойлау түрлерін біртіндеп дамытуға байланысты жұмыстар жүргізілуі қажет.

Көрнекі-әрекеттік ойлау – нақты заттарды пайдаланып, белгілі бір мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында өзінің іс-әрекетін саналы басқару және бақылау, бағыттап, ойластырып әрекет ету қаблеті дамытылады. Көрнекі-әрекетті ойлауды жетілдірудің негізі жолдарының бірі, балалардың алдына белгілі мақсат қоя отырып, геометриялық матеиалдармен, конструкторлармен, үлестірме шаблондармен жұмыс жүргізу көзделеді.

Көрнекі –бейнелік ойлау –заттардың бейнелерімен ойда әрекет ете отырып, белгілі бір мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында мақсатқа жетудің әртүрлі жолдарын, әртүрлі бағыттарын, әртүрлі әдіс-тәсілдерін табу

қаблеті дамиды. Жетілдіру жолдары: сызбалармен жұмыс, тізбелік құру үстелге қойып ойналатын арнайы ойындар (дойбы, шахмат, текшені лақтыру арқылы ойналатын ойындар), танымдық сұрақтар (газетті пайдаланудың түрлі тәсілін көрсет, нағыз адам болу үшін қандай әрекеттер жасауға болады, оқиға жақсы аяқталу үшін, мәселені шешудің қандай жолдарын ұсынасындар т.с.с.).

Сөздік-логикалық ойлау – сөз немесе белгі арқылы бейнелеген ұғымдармен нақты ережелерге бағына әрекет ете отырып, белгілі бір мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында пайымдау және сол пайымдау арқылы берілген шарттан ауытқымай нақты қорытынды шығара білу қаблеті дамиды. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік-логикалық ойлауын дамыту құралы ретінде жұмбақтарды, қызықты есептерді, логикалық жаттығуларды, сан-алуан сөзжұмбақ, анаграмма, метаграмма, ребустарды, логикалық ойындарды т.б. пайдалануға болады.

Тіл — қоғамдағы адамдардың бір — бірімен пікір алысып, қарым — қатынас жасайтын құралы. Таза мәнерлі тіл – бұл ойлау жемісі. Баланы ана тілінде дұрыс сөйлеуге үйрету арқылы олардың бойындағы тілдік мәдениетті қалыптастырамыз. Олай болса тіл адам баласы қоғамымен бірге туып, өмір сүріп, ұрпақтан — ұрпаққа мирас болып келе жатқан мұра. Баланы тілдік мәдениетке тәрбиелеуде отбасының, бала — бақшаның қажырлы еңбегі орасан. Бала — бақшада тәрбие жұмыстарының басты мақсаттарының бірі — баланың тілін ұстартып, жақсы сөйлей білуге үйрету.

Қорытындылай келе, баланың жан-жақты үйлесімді дамуы-ойлаудың әр түрінің өзіндік маңыздылығын ескере отырып дәріс беруде деп айтсақ артық емес. Осы шағын мақаланы әріптестерімен сабақтастықты дамыту жолында үлкен ой салу мақсатымен ұсынып отырмын.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Б.Баймұратова. Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту методикасы-Алматы: «Рауан»1991
2. Бақраденова А.Б. Мектеп жасына дейінгі балалардың ауызша сөйлеу тілін дамыту. Оқу-әдістемелік құрал. – Павлодар: ПМПИ баспасы, 2012. — 153 б
3. Ш.Өсеров. «Сөз өнерін меңгерту-тұлғаның рухани дамуының қазығы». Білім беру жүйесіндегі этнопедагогика ғылыми-әдістемелік журналы

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ ОТАНШЫЛДЫҚ ҚАСИЕТТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Ахметова Мейрамкуль Абдигаппаровна
Қызылорда қаласы «Сыр дидары» бөбекжай-бақшасының балабақша
меңгерушісі

Түйін сөздер: теория, оқу, мектеп, балабақша, тәрбие, зерек, білім.

Тәуелсіздігімізді алып, өркениеттілікке құлаш сермеген бүгінгі таңда адамгершілігі мол, тәрбиелі, зерек, білімді, салауатты ұрпақ тәрбиелеуде халықтық тәрбиенің алатын орны ерекше.

Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі де ұлттық құндылықтарды балаларды ерте жастан толыққанды дамытудың заманауи теорияларымен үйлестіруге бағытталған.

Мектеп жасына дейінгі балаларды рухани ізгі қасиеттерге баулып, тәрбиенің көздері ана тілі мен әдебиетін, тарихы мен өнерін қастерлеуге халықтың салт-дәстүрлерін аялай білуге үйрету - ұлттық құндылықтарымызды дәріптеу болып табылады. Сәбилердің жас ерекшелігін ескере отырып елін жерін қорғауда атадан балаға мирас болып қалған тарихын салт-дәстүрін, ана тілін қастерлеу үлкенге – құрмет, кішіге - ізет көрсетуін мұра етіп, тәуелсіз еліміздің парасатты адамгершілігі биік білімді азаматтарын тәрбиелеуде адами қасиеттерді қамтып білімді ұлттық қасиетті түсінетін тұлға тәрбиелеу. «Қайырымдылықты - халықтан, пайымдылықты - қариядан үйрен» деген ұлтымыздың тал бесіктен жер бесікке дейінгі екі аралықтағы өмірінің мәні боларлық адами қасиеттермен әдет-ғұрыпты балабақша табалдырығында үйретіп, алдағы өмірлерінде арқау болатынын ұғындыру. Бүгінгі ғаламдану процесінде ұлттық құндылықтарды сақтау мен өзінің бет-бейнесін, ізгі дәстүрлерін сақтауға тәрбиелеу.

Серғазы Қалиев этнопедагог, профессор: «Ұлттық тәрбиені балабақшадан бастауымыз керек. «Не ексең, соның орасың» демекші, балаларымызды қандай жолға бастасақ, олардың сол бағытты алатыны белгілі. Ал біздің ата-бабаларымыздан қалған асыл мұрамыз – тәрбиеміз қазақтан басқа ешкімде жоқ үлгі» - деп атап көрсеткен. Ендеше осы «қазақтан басқа ешкімде жоқ үлгіні» - ұлттық ерекшеліктерімізді қазіргі заманғы теориялармен үйлесімді ұштастыра отырып, бала бойында неге дарытпасақ?!

Ұлттық мәдени құндылықтар дегеніміз не? Қарапайым тілмен айтқанда ұлттық мәдени құндылықтар – белгілі бір ұлтқа, ұлт азаматына тән зат, адами қадір-қасиет, яғни халық ғасырлар бойы жинақтаған ұлттық рухани және материалдық құндылықтар. Адамдардың бойында қалыптасқан имандылық қадір-қасиеттер рухани құндылықтарға, ал адамдардың қолымен жасалған тұтыну заттары мен кәсібі материалды құндылықтарға жатады. Өзімізді өзіміз бағалай білуге бет бұру – ұлттық байлығымызды игеру, ұлттық санамызды дамыту. Ұлттық құндылықтарды іріктеп, тәрбие мен оқыту процесіне енгізу арқылы ұлттың тұнып тұрған асыл мұралық рухани байлығынан болашақта ел билейтін ұрпақтарды сусындатып, отбасында да, балабақшада да, мектепте де ұлтжандылық пен отаншылдыққа баулып, өз халқын, өз мемлекетін көздің қарашығындай қорғайтын тұлғаларды тәрбиелеп шығару.

Бала тұлғасына ұлттық тәрбие берудің мәні неде?

1. Бала тұлғасына ұлттық тәрбие беру – адамның қалыптасуы, тұлғаның өз мәдениетінің субъектісі болуына көмектесу, шығармашылық өмірге үйрету.
2. Бала тұлғасына ұлттық тәрбие беру - сырттан келетін тәрбиелеу емес, адам бойынан адамдықты табу, оны қолдау және дамыту негізінде өзін-өзі реттеуге, тәрбиелеуге әкеледі. Сол арқылы өзіндік болмысы, санасы бар тұлғалық бейне қалыптасады.
3. Бала тұлғасына ұлттық тәрбиені беру – адамның дене және рухани денсаулығы, адамгершілігі, бостандығы. Ол – тұлғаны түсіну, өзара түсіністік, ынтымақтастық қарым-қатынастың, салауатты өмір мен парасаттылықтың, өзіндік қатынастың негізін қалау.
4. Бала тұлғасына ұлттық тәрбие беру – тұлғаның қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталады. Сондықтан оның мазмұны баланың өзін тұлға ретінде дамыту үшін, өз өмірінің субъектісі болу үшін жағдай туғызуға негізделеді.

Тарихқа көз жүгіртсек ата-бабаларымыз ғасырлар бойы жинақтаған өмір тәжірибесін, бай рухани қағидасын жас ұрпақта тәрбиелеуде пайдаланған. Бала тәрбиесіне ерекше мән беріп, үміт артып сергек қараған. Жас ұрпақтың алдына мақсат қойып, міндеттер жүктеген. Болашақ қамқоры, Отан қорғаушысы шаңырақ иесі, өмір гүлі деп есептеген. Ұлттық тәрбиені өмірлік тәжірибелері, ойға түйгендері, бастан кешкендері, ұстаған қағидалары, тұжырымдары, жинаған әдет-ғұрыптары, салт-дәстүрлері, ақыл-ойлары, тәрбие шежіресі халық педагогикасы болып саналады. Ұлттық тәрбиені халықтың ауыз әдебиетінде тәрбие дәстүрлерінде, шығармаларында, отбасы тәрбиесінде, ұлттық ойындарда, музыкалық шығармаларында және қолөнер туындыларында көрініс тауып ұрпаққа беріліп отырған. Халық дүниеге келген жас нәрестенің жолына бар жақсылықты бағыштаған. Балаларға арнап көркем сөздер, өлеңдер, жұмбақ - жаңылтпаштар, әңгімелер шығарған. Осы бағытта балабақшамызда «Өнер көзі халықта», «Қазақ халқының салттары мен дәстүрлері», «Жас ұрпақты ұлттық құндылықтарға тәрбиелеу», «Ту жанында қисық ағаш жатпайды», «Ұрпақ тәрбиесі – ұлт болашағы, келешек қоғам тәрбиесі» тақырыбында ата-аналармен, балалармен, балабақша қызметкерлерімен түрлі іс-шаралар өткізіліп тұрады. Бұл іс-шаралар қазақ халқының мәдениетімен, салттары мен дәстүрлерімен таныстыруға, белсенді сөздікті байытуға, мәдениетті қарым-қатынасты игертуге ықпал етеді.

Ұлттық тәрбиеге тыйым сөздердің де берері өте мол болған. Мысалы: «аяғыңды көкке көтерме», «үйге қарай жүгірме», «қолыңды төбеңе қойма», «мал сүйегін отқа жақпа», «ақты төкпе», «қолыңмен жер таянба», «есікті керме», «пышақты жалама»... т.б. Халық тәрбиесіне сонымен қатар ұлттық салт-дәстүрлер кіреді. Оның бірнеше түрлері бар...

Қазіргі ұлттық тәрбиеде басты нысана баламен рухани үндестікпен үйлесімдікке ұмтылу, ата-баба мұрасын сақтауға көңіл бөлу, халықтың тәлімдік мұрасын бүгінгі күнмен сабақтастыру болады. Қазақ халқы баланы дүниедегі барлық асылдан жоғары бағалаған, болашағына, арманына бағалаған. Сондықтан халқымыз «Балалы үй базар, баласыз үй мазар», «Босағасын алтынан соқсаң да, перзент сүймей адамның мейірі қанбас» деп барлық асыл сөзді арнаған. Қазақ отбасы көбінесе көп балалы болып келген. Ата, апа, әке, шешенің қарым-қатынасы жас баланың адамгершілік жағынан жетілуге үлкен үлес қосады, ізгілікті іске баулиды.

Адам баласы әу бастан өз ұрпағын өмірге, еңбекке икемдеп, тәрбиелеп келгені көпке аян. Бүгінгі қалыптасқан белгілі ғылыми-теориялық заңдары бар педагогика ғылымы өмірге келгенше де адамзат тәрбие ісімен айналысып бақты. Оның қағазға жазылып түспеген, бірақ халық жадында мәңгі сақталып, ұрпақтан-ұрпаққа ғасырлар бойы ауызша нақыл-ақыл, өсиет-өнеге, қағида болып тарап келген білім-білік, тәлім-тәрбие беру тағлымдары бар. Ол халықтық педагогика деп аталады. Ұлттық тәрбие салт-дәстүр, жол-жора, ырымдар, тағам дайындау, қонақ күту рәсімдері мен ауыз әдебиеті үлгілері, ұлттық ою-өрнек, өнер түрлері, спорт ойындары арқылы отбасылық тәрбиеден басталып, ауыл-аймақ, ел-жұрт, ру-тайпа, қала берді бүкіл халықтық қарым-қатынастан берік орын алған тәлім-тәрбиенің түрі, адам мінезін, ұлттық тәрбиесін қалыптастырудың белгілі нормасы болып табылады. Олай болса, қоғам дамуының (алғашқы қауымдық қоғамнан бастап) белгілі сатыларынан өтіп, ғылыми педагогикалық дәрежеге жеткенше ұрпақ тәрбиесінің бастау бұлағы, педагогикалық құралы болып, тәрбие жүйесінің қызметін атқарып келгенін байқаймыз.

Ұлттық тәрбие саласы мол, мазмұны бай. Оны халқымыз үзбей тәлім - тәрбие ісіне пайдаланып келеді.

Аңыз әңгімелерден үзінділер айтғызып, жаңылтпаштар айтысып, ой әрісін кеңейтіп, тілін ширатып, жұмбақ айтысып, жұмбақты кәп айта алғанға ңпай жинатып, не сыйлық ұсынып, санамағтар айтып, оны шешуден мүдірмеген баланы мадақтап, мағал - мәтел жаттаудан озған балаға ғұрмет кәрсетіп, шешендік сөздерді жаттатып, т.б. ұлттық

дәстүрлерді талап ете білу керек. Халықтың ойындары, әсіресе, қуыршақ ойынын театрландырып, үй ішіне ата - ана ұйымдастыра білсе, үлкен тәрбиелік жұмыстарды атқарған болар еді. Әулет дәстүрін қастерлеп, дәстүрлік мұраларды алға апаруды насихаттап, игілікті істерді ұйымдастырушылар да ата - аналар. Елге белгілі болып жүрген отбасылық ансамбльдер ұлттық дәстүрлер мен мұраларды алға апарудың үлгілері болып табылады. Үй ішінде "Туған күн", "Ата - ана - біздің күніміз", "Әке - қорғанымыз", "Тазалық күні", "Меймандоспыз - бәріміз" тағы басқа тақырыптарда отбасылық той - думан, қонақ күту дәстүрін өткізуге де ата - ана тәлімдік басшылық жасап, қасиет айтып, өнеге көрсетіп отырса құба-құп болар еді.

Ұлттық тәрбиені пайдалану ісі одан әрі дамытылып біздің балабақшамызда "Ертегілер әлемінде" халық ауыз әдебиеті кітаптарымен толықтырылған кітаптар бұрышы, ұлттық - фольклорлық қойылымдар, музыкалық ойындар, тіл ширату ойын-жаттығулары ұйымдастырылады. Бәріне де ертегілер, жұмбақтар, санамақтар, ұлттық ойындар пайдаланылады. Ертегілерден үзінді алынып, қызықты қойылымдарды даярлау кезінде, бүлдіршіндер кейіпкерлердің бет - бейнесін, тірлік - тіршіліктегі орнын байқап, сол бейнені айнытпай көрсетуге тырысады. Тәрбиешілер жұмбақ айтыс, санамақ айту, жаңылтпаш айта білу ойындарын ұйымдастырады. Ойын қызықты болу үшін ойынды әнмен, күймен безендіріп отырады.

Әсіресе, қуыршақ ойындарына ұлттық тәрбиені қалыптастыра білудің тәрбиелік мәні зор. Қуыршақты "сөйлету" арқылы өзінің көп тапқаты жаттап, талай бейнені ойнап үлгергенін байқамай да қалады. Қуыршақ ойындарының тәрбиелік тиімділігі тәрбиешінің ұйымдастырушылық қабілетіне байланысты.

Біз өзіміз, яғни тәрбиешілер қауымы қазақ халқының ұлттық салт –дәстүрін толық білеміз бе? Осы төңіректе біз ойланып көрейікші. Халқымыздың әдет-ғұрыпын, салт-дәстүрін, ата-ана, тәрбиеші өзі толық білмей тұрып, балаларға ұлттық тәрбие беруі мүмкін емес. Қай заманда болсын, ұлттық өрлеудің халықтық қалыптасудың ең негізгі шарты –білім. Ұлттық тәрбиенің өрісі мен өресі – бүгін де, ертең де, халық үшін көкейтесті мәселе. Ұлттық мәдениет болмаса ұлт сақталмайды. Ал балабақша ұлттың да, ұлттық мәдениеттің де, өмір сүруімен дамуының, алғашқы баспалдағы болып саналады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Шал ақын. Өлеңдер зерттеу деректер. Алматы, 2003.
2. Табылдиев Ә. Қазақ этнопедагогикасы. Алматы, 2001.
3. Касымжанов А.Х. Духовное наследие казахского народов. Москва, 1992.
4. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогически исследования. Москва, 1992.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НЕПРЕРЫВНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ ДОО И ШКОЛЫ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ К ШКОЛЬНОЙ ЖИЗНИ

Бесимбаева Гульнара Дуйсенбековна
методист КГКП «№24 сәбилер бақшасы» города Экибастуза

*Мы учились вести с маленькими людьми
серьезные разговоры о жизни, о месте человека в мире,*

*о том, что каждый может внести в окружающий мир,
как человек может изменять себя,
пробудить в своем сердце доброе..
В. А. Сухомлинский*

Ключевые слова: преемственность, готовность к школе, дошкольная организация, начальная школа .

Завершая дошкольный период и поступая в школу для детей – это сложный и ответственный этап в жизни ребенка. Создание условий для успешной адаптации младших школьников – наша общая задача.

Проблема непрерывности и преемственности всегда была одной из самых насущных и важных в образовании. Преемственность – это целостный процесс, целью которого является полноценное личностное развитие, физиологическое и психологическое благополучие ребенка в переходный период от дошкольного воспитания к школе, направленное на перспективное формирование личности ребенка с опорой на его предыдущий опыт и накопленные знания.

Важность и необходимость преемственности между дошкольным учреждением и школой усиливается еще в большей мере в связи с модернизацией системы образования, со значительно возросшей ролью дошкольного воспитания в нашей стране. И как трактуется в Законе «Об образовании в РК» от 26.07.2007 № 27 июля 2007 года № 319-III, дошкольное образование – это первый уровень единой системы образования РК.

Переход из детского сада в школу – ответственный и сложный момент в жизни детей, как в социально-психологическом, так и в физиологическом плане, который от ребенка требует адаптации к новым условиям социального существования. При поступлении в школу коренным образом изменяются условия жизни, возрастает психоэмоциональная нагрузка, на смену играм приходят ежедневные занятия, ведущей становится учебная деятельность.

Если процесс адаптации ребенка к школе развивается достаточно успешно, то ученик чувствует уверенность в своих силах, ему психологически комфортно, и как следствие, его учебная деятельность складывается благополучно, облегчается его социализация в обществе. Но зачастую педагоги отмечают, что поступление ребенка в школу сопровождается тяжелыми переживаниями, снижением активности, эмоциональными проблемами, и это связано с трудностями процесса социально-психологической адаптации. Адаптация на начальном этапе обучения неизбежна, но одни дети успешно переживают ее, а у других данный процесс затягивается, порождая негативные явления.

У родителей существует мнение, что ранее обучение ребенка в дошкольном возрасте обеспечит ему в дальнейшем успешность школьного образования, позитивное отношение учителей и признание сверстников. Они считают, что это и будет залогом их успешной учебы. Но, как считают психологи, если ребенок не готов к социальной позиции школьника, то даже при наличии у него необходимого запаса умений и навыков, уровня интеллектуального развития, ему трудно в школе, т. к. не всегда высокий уровень интеллектуального развития совпадает с личностной готовностью ребенка к школе. Исследования российских педагогов и психологов позволяют отметить, что формирование у дошкольника образа будущего школьника помогут ему адаптироваться к социально значимой позиции школьника в системе общественных и межличностных отношений, научат оценивать свою социальную сущность.

Именно поэтому, во избежание негативных последствий, связанных с адаптацией детей к школьной жизни, в 2013 году нашим дошкольным учреждением был подготовлен

проект «По дороге в школу», который реализуется уже на протяжении трех лет. На нашем микроучастке расположена одна школа: СОШ № 13.

Тесное сотрудничество осуществляется с СОШ № 13. Цель нашей работы – построение эффективной модели социального партнерства на основе современных технологий, обеспечивающее качественное дошкольное образования в ДОО и обеспечение благополучного перехода ребенка от дошкольного воспитания к школе. Для ее реализации разработана и воплощается в жизнь система работы по преемственности между дошкольным учреждением и школой, которая требует решения следующих задач:

1. Установление направлений работы между тремя составляющими: школа, сад и семья.
2. Укрепление и развитие эмоционально положительного отношения ребенка к школе.
3. Формирование социальных черт личности будущего школьника, необходимых для успешной адаптации к начальной школе.

Подготовка к школе и что гораздо важнее всестороннее развитие ребенка – процесс, требующий пристального внимания и длительного времени.

Поставленные задачи требуют комплексного решения, и нами были определены три основные направления работы.

1. Методическая работа.
2. Работа с родителями.
3. Работа с детьми.

Методическая работа заключается в разработке соответствующего методического обеспечения, подготовке и проведения экскурсий, беседы и игры о школе. Учителя и воспитатели делятся опытом друг с другом, рассказывают о результатах проводимой работы с детьми, занимаются разработкой рекомендаций, обсуждают нормативные документы. Методическая работа осуществляется через различные формы: проведение педагогических советов, семинаров, взаимопосещений занятий и уроков воспитателями и учителями, круглые столы, конференции, анкетирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и т. д.

Особое внимание при подготовке детей к школе мы уделяем работе с родителями. В нашем учреждении ведется тесное и активное сотрудничество с семьей с самого первого дня поступления ребенка в детский сад. Работа с родителями предусматривает поддержание и сохранение партнерских, конструктивных отношений. Мы считаем, что необходимо вести работу, направленную на повышение компетенции, на формирование единства взглядов родителей по вопросу подготовки к школе.

Считаем необходимым проводить цикл мероприятий по обеспечению преемственности, которые познакомят родителей с требованиями школы, с педагогическими, психологическим и медицинскими аспектами готовности ребенка:

- педагогические советы, семинары, круглые столы педагогов ДОО, учителей школы и родителей по актуальным вопросам преемственности;
- планирование и осуществление совместной практической деятельности педагогов и учителей с детьми-дошкольниками и первоклассниками (праздники, выставки, спортивные соревнования);
- взаимодействие медицинских работников, психологов ДОО и школы;
- проведение «дней выпускников» в ДОО;
- встречи родителей с будущими учителями;
- анкетирование, тестирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и в период адаптации к школе;
- родительское собрание «Скоро в школу»;
- интервьюирование;

- день открытых дверей;
- индивидуальные консультации родителей;
- разработка памяток, буклетов с информацией о готовности детей к школе;
- проведение конференции с участием медицинского работника, педагогов по итогам диагностики.

Ежегодно у нас проводятся родительские собрания с учителями школы № 13, врачами и педагогом-психологом, на которых рассматриваются следующие вопросы: физическая, психологическая, интеллектуальная готовность детей к школе, изучаются критерии успешного обучения, анализируется степень готовности самих родителей к обучению детей в школе.

Особое внимание уделяется целенаправленной и систематизированной работе с детьми. Мы выбрали наиболее действенные формы работы с детьми, а именно организация праздника «День знаний», экскурсия в школу, встреча с учениками школы, сюжетно-ролевые игры, совместные выставки и поделки, кружковая работа и т. д.

Экскурсии в школу, где детей провели по разным кабинетам, разрешили всё попробовать: позаниматься в классе, посидеть за партой, сходить в школьную библиотеку, спортзал и, конечно, в столовую, производят неизгладимое впечатление на детей, вызывают у ребят желание пойти в школу, резко повышают школьную мотивацию, вселяют уверенность в своих силах, формируют положительный образ о новом месте учебы. После таких экскурсий дети с восторгом рассказывают родителям, как замечательно в школе. Дошкольникам интересно не только побывать в стенах школы, но и пообщаться с настоящими школьниками. Дети с интересом наблюдали спектакль, подготовленный для них агитбригадой школы № 13.

Для отслеживания результатов и проверки достоверности поставленной цели в начале учебного года педагогом-психологом был подобран комплекс диагностических методик. Он включает в себя разделы по работе с воспитанниками и родителями.

Диагностический комплекс помогает выявить отношение ребенка к школе, его школьную мотивацию, коммуникативную культуру, т. е. умение осуществлять диалог со сверстниками и взрослыми, умение разрешать конфликты, договариваться. Особое внимание уделено выявлению тревожности детей перед поступлением в школу, в связи с тем, что это один из важных факторов, влияющих на адаптацию к школьной жизни.

По запросам родителей нашего микрорайона в нашем учреждении в рамках оказания дополнительных платных услуг ведутся занятия в кружке «Экспресс-подготовка детей к школе». Работа ведется по трем направлениям: обучение грамоте и письму, математика и логика, бумаготворчество.

В угоду школе и родителям многие дошкольные образовательные учреждения стали дублировать цели, задачи, формы и методы работы начальной школы. Это привело к вытеснению в детском саду специфической формы активной деятельности ребенка – игры. В старшем дошкольном возрасте все больше она уступает место «обучению на занятиях». Хорошо, что данные проблемы не касаются наших детей, благодаря правильно выстроенной работы по преемственности детского сада и школы. Вся непосредственно образовательная деятельность в нашем учреждении проводится в игровой деятельности. Дети на практике проживают ситуации из повседневной жизни школы, приобретают коммуникативные умения, которые играют важную роль при вхождении ребенка в незнакомый коллектив детей и взрослых.

Доброй традицией стало в выпускных группах проводить праздник «Презентация портфолио», на котором выпускники рассказывают о том, что они сделали за весь период нахождения в детском саду, с какими достижениями они стоят на пороге школы.

Такая работа по преемственности определяет следующие результаты:

- 1) повышается компетентность родителей;
- 2) открытый диалог в рамках сотрудничества (родители – воспитатели – учителя);
- 3) безболезненная адаптация детей в 1 классе;
- 4) формирование мотивации детей;
- 5) обеспечение равных стартовых возможностей;
- 6) защищённость мира детства.

В заключении можно сказать, что положено начало к обеспечению преемственности образовательной программы дошкольных образовательных учреждений с примерными основными общеобразовательными программами начального общего образования. Таким образом, исключается дублирование программных областей знаний, а обеспечивается реализация единой линии общего развития ребенка на этапах дошкольного и школьного детства.

Такой подход реализации единой линии развития ребенка на этапах дошкольного и начального школьного образования может придать педагогическому процессу целостный, последовательный и перспективный характер.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Омарова Р. С., Кудайбердиев Т. К., Мустояпова А. С. Организация воспитательной работы на начальной ступени 12-летней школы.
- 2.Методическое пособие. — Алматы: НИЦ «Гылым», 2003. Козлова С. А., Куликова Т. А. Дошкольная педагогика: Учеб. Пособие для студ. сред. пед. Учеб. Заведений. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательский центр «Академия», 2000.
3. Эльконин Д. Б. Психологические аспекты проблемы готовности к школьному обучению //Воспитание и обучение старших дети дошкольного возраста в детском саду: Тез. Всесоюзной науч.конф. -Минск, 1971.
- 4.Выготский Л. С. Вопросы детской психологии // Психология. — М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000.

ГОТОВНОСТЬ РЕБЕНКА К ШКОЛЕ. СОВЕТЫ РОДИТЕЛЯМ

Жаканова Гульмира Амантаевна
руководитель КГКП «Ясли-сад № 57 города Павлодара – Центр полиязычного
воспитания»

Ключевые слова: семья, воспитание, восприятие, внимание, память, воображение, мышление, речь, школа, детский сад.

В дошкольном детстве связь ребенка с семьей более тесная, и это обязательно нужно использовать.

Для успешного обучения в школе ребенку нужна не формальная осведомленность в некоторых «школьных» вопросах, а совершенно другое: положительная учебная мотивация, желание учиться, узнавать новое, любознательность; запас реальных и живых впечатлений об окружающей действительности, которые являются основой мышления и развития; достаточно развитые познавательные процессы (восприятие, внимание, память, воображение, мышление и речь); умение ориентироваться в задании, осуществлять соответствующие умственные и практические действия по его выполнению, контролировать, своевременно корректировать свою работу, оценивать её; достаточно развитая произвольность поведения, умение слушать и выполнять инструкции педагога, доводить работу до конца, общаться со взрослыми и сверстниками. Именно такой «багаж» следует накапливать во всех видах деятельности с дошкольниками на пороге школьной жизни.

Будущему первокласснику требования с каждым годом меняются, но единые требования школы остаются: а) развитие речи; б) умение ребенка слушать и слышать; в) развитие зрительной координации и моторики; г) полное формирование поведения ребенка; д) единое мнение и взгляд ребенка.

Но самое интересное, а может и главное, каждый ребенок играет «в школу». Для ребенка школа представляется другим миром. В школе обучение начинается в игровой форме, но требования другие: учись слушать; учись выполнять; выполняй самостоятельно; не теряй время.

Все это связано психологическими изменениями. Подготовка к школе обязательна и важна. Готов ребенок или не готов? Многих родителей волнует этот вопрос. Ребенок умеет читать, писать, считать, но 35 минут сидеть за партой, работать, слушать - для него слишком трудно. Возникает вопрос: ребенок готов к интеллектуальной деятельности?

По определению психологов, сколько ребенок не готов к школе, столько трудно научить его читать и писать. Психологическая диагностика определяет уровень подготовки детей к школе: то есть, уровень внимательности, способностей, сферу интересов и желаний. Психолог может дать точные ответы на любые вопросы родителей. Родителей беспокоит еще такой вопрос: «Со скольки лет отдавать в школу: с 6 лет или с 7 лет?»

Считаю, для формирования стремлений интересов ребенка к обучению, к школе:

- 1.Самое главное – здоровье ребенка. Здоровому ребенку легко будет даваться обучение. Родители систематически должны следить за состоянием своих детей.
- 2.Ребенок должен быть готовым психологически, он должен прийти в школу с большим желанием.
- 3.Родители тоже должны быть готовы психологически. С великой радостью они должны вести детей своих в школу и стремиться к тесному сотрудничеству с учителем.
- 4.Необходимо полное доверие к ребенку: он может учиться, он полюбит учителя, школу, одноклассников. Такие положительные мотивации родителей отражаются в детях.
- 5.Самое – самое главное, пусть ребенок чувствует и знает, как его любят дома, уважают и ценят, как он нужен школе. Пусть ребенок знает, что в него верят, доверяют и что он способен, что он все может, что его понимают и любят.

Это должно предусматривать непрерывное образование с учетом изменившихся социальных условий и требований общества. Если определённые ожидания родителей по поводу данного собрания оправдываются, то это решит проблему посещения родителями

последующих собраний, поскольку сформирует готовность родителей в получении новых знаний о том, чему и как учат их детей в школе. Поможет родителям объективно определить зону ответственности в жизни своего ребенка.

Для обсуждения родителям может быть предложена какая-либо значимая для всех тема, например: «В первый раз в первый класс: «Чем помочь ученику?», «Быть первоклассником непросто!» и т.п.

Я предлагаю 8 советов родителям и на первой же встрече: Поддерживайте в ребенке высокую самооценку – это стимул для ребенка выполнить любую работу. Поддерживайте интересы ребенка, учитывайте его потребности и возможности. Единодушное мнение родителей способствует к повышению интереса ребенка к занятиям. Не ругайте ребенка за неудачи, уважайте его чувства и желания. Не перегружайте ребенка, учитывайте его возраст и силы. Не жалеете времени, внимания на установление душевного контакта с ним. Старайтесь воспитывать ребенка личным собственным примером. Приучайте ребенка к самостоятельности.

Самое главное нужно любить своего ребенка, т. к. мы живем ради них. В.Сухомлинский говорил: «Правильное воспитание – это наше счастливая старость»

КРИОХРОМОСОФТ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ООП

Мартын Н.А.

КГТП «Санаторный ясли –сад №49 города Павлодара»

Ключевые слова: эмоциональный интеллект, хромотерапия, гиперактивность, тактильная чувствительность, гипертонус.

Сегодня в дошкольных организациях уделяется большое внимание здоровьесберегающим технологиям, которые направлены на решение самой главной задачи дошкольного образования – сохранить, поддержать и обогатить здоровье детей.

Современные здоровьесберегающие технологии позволяют предупреждать, корректировать и реабилитировать некоторые особенности, либо отклонения в развитии личности ребенка.

Знаете ли вы, что нехватка в ауре человека какого-либо цвета может сильно отражаться на состоянии здоровья и эмоциональной сфере? Замечали, что кому-то хочется бесконечно нежиться под ласковым солнцем (желтый), кому-то смотреть на воду (синий), кто-то не может жить без цитрусовых (оранжевый), кого-то вдохновляет весенняя зелень... Все это потребности нашего естества, а иногда и почти мольба о его поддержке и дальнейшем развитии.

Вики Уолл, создательница Аура-Сомы, говорила: «Мы – те цвета, которые мы выбираем». То есть мы всегда интуитивно знаем, что нам требуется. Выбор цвета отражает наши глубинные "хочу".

Цвет служит мощным стимулятором эмоционального и интеллектуального развития детей.

Способности цвета влиять на человека, на его мысли, эмоции и состояние в целом, вызывать различные состояния радости и печали, любви и ревности, раздражения, описаны ранее в трудах известного философов и писателей

Иоганн Вольфганг Гете писал: «Цвета действуют на душу, они могут вызывать чувства, пробуждать эмоции и мысль».

В. Бехтерев утверждал: «Умело подобранная гамма цветов способна благотворно влиять на нервную систему лучше, чем некоторые микстуры»

Цвет – это инструмент, с помощью которого мы можем получить необходимые нам энергии. Но постоянное воздействие на наш организм одного и того же цвета приводит к дисбалансу жизненных энергий.

Цвет служит мощным стимулятором эмоционального и интеллектуального развития детей. Но в своей педагогической работе необходимо учитывать, что дошкольное детство является еще и периодом интенсивного сенсорного развития. Ребенок и цвет – вещи неразделимые и взаимосвязанные. Поэтому цвет для ребенка – спасательный ключик в различных критических ситуациях. Так проанализировав психо- эмоциональное состояние своих воспитанников в начале учебного года, я пришла к выводу, что в группе есть замкнутые, неконтактные ребята, с нарушением активности. Все это и побудило меня использовать в своей коррекционной работе с дошкольниками - метод цветотерапии (хромотерапии).

Цветотерапия – это один из эффективных методов здоровьесбережения. Это инновационный, эффективный способ корректировки психоэмоционального состояния ребенка при помощи определенных цветов. Её целью является обеспечение эмоционального благополучия воспитанников. Благодаря такой простой методике, воздействию определенного цвета на ребенка, можно смело добиться значительных результатов в лечении апатии, раздражительности, чрезмерной активности и даже начинающейся детской агрессии, умении управлять своими эмоциями.

В своей работе совместно с методом хромотерапии я применяю метод криотерапии.

Криотерапия – одна из нетрадиционных методик здоровьесберегающих технологий, заключающаяся в использовании игр со льдом. Этот метод пришел в коррекционную педагогику из медицины, которая успешно использует его в лечении и оздоровлении.

Дозированное воздействие холода на нервные окончания пальцев обладает благотворными свойствами. Эффект основан на изменении деятельности сосудов - первоначальный спазм мелких артерий сменяется выраженным расширением, что значительно усиливает приток крови к месту воздействия, в результате чего улучшается питание тканей. Это оказывает влияние как на общее оздоровление организма, так и на развитие мелкой моторики, что в свою очередь влияет на развитие речи ребенка.

Криотерапия или контрастная терапия – один из методов, позволяющих производить воздействие на кисти рук холода и тепла попеременно. От холода происходит сокращение мышц, а от тепла – расслабление. Сократительная способность мелких мышц кисти возрастает. Движения пальцев рук начинают формироваться в большем объёме, улучшается импульсация, в кору головного мозга подаются направленные сигналы, вследствие чего, лучше развивается двигательная зона.

Криотерапия или контрастная терапия - это одна из современных нетрадиционных технологий, включающая в себя игры со льдом, с целью развития тактильной чувствительности и возбуждения иннервации мышц с тонкой моторикой.

В обычном своем исполнении, криотерапия предполагает простые действия с ледяными кубиками с постепенным увеличением времени воздействия от 10 до 60 секунд. Чтобы детей заинтересовать, а также, чтобы работая со льдом, осуществлялась обучающая функция, мы выбрали игры и разделили их по степени продолжительности, а так же использовали цветные льдинки.

Игры со льдом вызывают у детей радостное настроение, дают много эмоционально ярких впечатлений. У детей значительно улучшаются движения кисти руки и, как следствие,

стимулируется развитие речи, развивается интеллектуальная сфера детей, а также происходит оздоровление организма.

В сложившихся условиях одной из основных психолого-педагогических задач является поиск новых технологий, способствующих интенсификации процесса воспитания и обучения в сочетании с сохранением психологического здоровья детей.

Одним из приоритетных направлений в образовательных навыках «Социально-эмоциональные» вступившего в силу Государственного общеобязательного стандарта дошкольного воспитания и обучения, утвержденного приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 является развитие социального и эмоционального интеллекта, эмоциональной отзывчивости, сопереживания, формирования уважительного отношения к окружающим.

Мы объединили хромотерапию (цветотерапию) и криотерапию (игры со льдом) для более эффективного всестороннего влияния на развитие эмоционального и интеллекта детей с ООП.

Проведя предварительную диагностику с детьми ООП я выяснила, что у детей наблюдается эмоциональная незрелость, расторможенность психических процессов, повышенная возбудимость, у них нет развитой самооценки, устойчивости и критичности, а также наблюдается низкая потребность в общении, что соответствует низкому уровню развития эмоционального интеллекта, гипотонус или гипертонус мышц. После применения данной методики в период с сентября по май, диагностика показала следующий результат: дети стараются понимать свои и чужие эмоции, выражать их; частично научились регулировать собственные эмоции; повысился интерес, активная включаемость в игровой процесс, нормализовался тонус мышц рук, улучшилась тактильная чувствительность.

Метод КристоХромософт применяю как во время групповых, так и индивидуальных занятий. Можно проводить и в свободное время, и вовремя непосредственно образовательной деятельности и не только в детском саду, но и дома.

В нашей группе детям особенно нравится приготовление такого разноцветного ассорти. Процесс приготовления льдинок очень занимает ребят, когда они самостоятельно заливают в формы воду и раскрашивают ее, фантазируя о том, что они готовят клубничный, банановый или какой-либо другой десерт или мороженое. Также можно поместить «секретик» в замороженный кусочек льда.

Дети с огромным удовольствием перебирают, раскрашивают, перекладывают льдинки, строят из них пирамидки, выкладывают интересные фигуры, рисуют. А самое интересное - видят, как льдинка превращается в воду.

Использование игр со льдом позволяет мне закреплять и расширять сенсорные представления детей. С помощью игр «Выполни по образцу», «Разложи по цвету», «Цветной эксперимент» у ребят закрепляются знания об основных цветах и их оттенках. «Найди домик», «Ледяная стройка», «Ледяное ожерелье» закрепляют представления о форме и величине. Также эти игры учат ориентироваться на образец, действовать по словесной инструкции.

Пространственные представления мы с ребятами закрепляем, играя в игры «Расположи верно», «Ледяной холст». Чтобы закреплять знания по лексическим темам, предлагаю раскрасить цветными льдинками предметную картинку по теме или выложить ее по контуру, и дети выполняют это с большим удовольствием.

Выполняя постройки из ледяных кубиков, развиваются конструктивные способности, при строительстве по образцу или по подражанию ребенок учится воспринимать и воспроизводить пространственные отношения элементов конструкции.

Благоприятное воздействие оказывает криотерапия и на эмоциональную сферу: у детей стабилизируется эмоциональный фон, ослабевает психоэмоциональное напряжение, формируется положительный настрой.

Метод КривоХромософта способствует развитию не только мелкой моторики, но и интеллектуальной сферы детей. Играя в игры со льдом, дети учатся выполнять многоступенчатую инструкцию, развивается произвольная регуляция, возрастает познавательная активность и интерес к занятиям, а также происходит оздоровление организма.

В результате внедрения этого метода, в нашей группе улучшилось самочувствие детей, снизилось количество пропусков по заболеваемости.

Проведение занятий с применением метода КривоХромософта не требует специального оборудования. Для её проведения необходимы кусочки льда, которые заранее готовим в любых имеющихся подручных емкостях и краски. Это может быть кукольная посуда, одноразовые стаканчики, формочки для песка, всевозможные крышки, специальные силиконовые емкости, подставки от шоколадных конфет и многое другое.

Обычно игры со льдом очень нравятся детям, но иногда вызывают опасение у родителей. Поэтому перед использованием этой методики мы побеседовали с родителями детей, рассказать им, о сущности процедуры, правилах ее проведения, ожидаемом эффекте.

Из практики, могу сказать, что занятия, на которых используются игры со льдом, проходят более продуктивно и материал усваивается лучше и быстрее, а также у ребят сохраняется интерес до конца занятия. Несмотря на мой небольшой опыт, рекомендую Вам использовать, и вы сами сможете убедиться в его безграничных возможностях.

ЛИТЕРАТУРА

1. Андреева, И. Н. Хромотерапия / И. Н. Андреева // Физиотерапия и курортология. Книга I / Под ред. В. М. Боголюбова. — М.: БИНОМ, 2008. — С. 306—315.
2. Алексеева Е.Е. Психологические проблемы детей дошкольного возраста. — СПб.: Речь, 2006.
3. Базыма Б.А. Цвет и психика. Монография. Харьков, 2001. - 345 с.
4. Баранов А. Ю., Кидалов В. Н. Лечение холодом. — М.: Апрель, 2009. — 160с
5. Воспитание сенсорной культуры ребенка от рождения до 6 лет./Л.А.Венгер, Э.Г.Пилюгина, Н.Б.Венгер; под ред. Л.А.Венгера.- М.: Просвещение.

ЕРЕКШЕ БІЛІМДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМУ

Саутбаева Орынкуль Мадиевна

Қызылорда қаласы «Балапан» бөбекжай балабақшасының әдіскері

Түйін сөздер: мектеп, балабақша, білім, ойын, тәрбиеші.

Қазіргі таңда барлық әлем жұртшылығының назарын аударып отырған мәселелердің бірі – инклюзивті білім беру. Мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беру - мүмкіндігі және түрлі қажеттілігі бар 1-ден 6 жасқа дейінгі балаларға мектепке дейінгі білім беру және дамыту процесі. Кешенді медико-педагогикалық, әлеуметтік-психологиялық арнаулы білім беру түрлерінің бірі болып табылады.

Арнаулы психологияның негізін салушы ғалым Л.С.Выготскийдің: «Дені сау бала мен мүмкіндігі шектеулі балалар бірдей заңдылықпен дамиды. Демек олардың даму факторы бірдей. Ақыл-ой жағынан артта қалған бала дені сау бала өтетін даму деңгейінен өтеді, бірақ

сәл шабандау және өзінің арнайы ерекшеліктерінің деңгейінде» деген қағидасына сәйкес қазір балалардың мүмкіндіктерін ескере отырып, оларға дені сау балалармен бірдей білім алуына жағдай жасалуда.

Осы бағытта «Балапан» бөбекжай балабақшасында 2020 жылдың наурыз айында инклюзивті кабинет ашылып, толығымен жабдықталды.

Кабинетте логопед маманы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 29 желтоқсандағы № 721 бұйрығын басшылыққа ала отырып, сөйлеу тілі жалпы дамымаған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың мақсат-міндеттерін жүзеге асыруда. Сөйлеу – балаға туа бітетін қабілет емес, баланың жалпы дамуымен бірге қалыптасатын қабілет. Дұрыс сөйлеу қабілеті мидың даму процесі белгілі бір деңгейге жеткен кезде сезім мүшелері (есту, көру, сезу) дамуымен қатар қалыптасады. Сонымен қатар дұрыс сөйлеу қабілетінің қалыптасуы баланың дыбыстарды қабылдап, естіп-ажырату және сөйлеу мүшелерінің қозғалысы, психофизиологиялық (ойлау, есте сақтау, зейін) қабілеттермен және қол, саусақ қимылдары: ұсақ моторикамен тығыз байланыста дамиды. Қазіргі таңда балаларда байланыстырып сөйлеу барысында дыбыстарды, сөздерді анық айтпау сияқты сөйлеу тілінің кемшіліктері белең алып бара жатқаны бәрімізге мәлім.

«Балапан» бөбекжай балабақшасында логопедтік қызметтің жүргізіліп жұмыстарымен тәжірибе алмасу мақсатында 2022 жылдың сәуір айында Қызылорда облыстық оқу орталығының ұйымдастыруымен «Ерекше білімді қажет ететін балаларды ойын арқылы дамыту» тақырыбында аймақтық әдістемелік семинар өтті. Семинар бағдарламасы төмендегідей тақырыптарды қамтыды:

- «Ерекше білімді қажет ететін балаларды ойын арқылы дамыту» тақырыбындағы ток шоу
- «Ойнай білмеген, ойлай білмейді» лайфхак
- «Логопедтерге арналған электронды ойын-жаттығулар жинағы» презентация
- «Жауқазын» ортаңғы тобында «Сөйлеуді дамыту» ҰОҚ «Кімге не керек?»
- «Кел, ойнайық» балабақша тәрбиешілерінің шебер сыныптар
- «Микки Маустың ойындар әлемі» педагогикалық идеялар жәрмеңкесі

«Ерекше білімді қажет ететін балаларды ойын арқылы дамыту» тақырыбындағы ток-шоуда жүргізуші тәрбиеші Г.Б.Махатованың сұрақтарына балабақша логопеді А.Т.Мырзабаева логопедтік қызметтің негізгі бағыттары бойынша толық жауап беріп өтті.

1 сұрақ: Ток шоу студиясына қош келдіңіз! Өзіңізді таныстырып, балабақшада ерекше білімді қажет ететін, ПМПК қорытындысымен бойынша қанша бала бар екеніне тоқталсаңыз.

Саламатсыздар ма! Мен «Балапан» балабақшасының логопед маманы Мырзабаева Акбота Тулендиевна боламын. Осы саладағы еңбек өтілім 4 жыл. ПМПК қортындысы бойынша 14 бала бар. Жалпы логопедтің түзету көмегін алып отырған балалар саны 46 бала.

2 сұрақ: Балабақша логопедінде қандай құжаттар болу керек? (құжаттар жиынтығымен таныстыру)

Логопед құжаттары: перспективтік жылдық жоспар, тіркеу журналы, катысу журналы, ПМПК қорытындысына сәйкес бөлінген тақырыптық жоспар, сөйлеу картасы әр балаға, жеке жұмыс жоспары, жеке жұмыс дәптері, тәрбиешімен байланыс журналы, сұраныс парағы болады.

Баланың сөйлеу тілін тексеру мәліметтеріне яғни ПМПК қорытындысына сүйеніп, логопед түзету сабақтарын ұйымдастыруда жылдық перспективтік жоспарды топтық, жартылай топтық және жеке сабақтарына байланысты құрастырады. Перспективтік жылдық жоспар: ұйымдастыру бағыты, құжаттармен жұмыс, түзету және дамыту жұмыстары, педагогтармен және ата-аналармен консультативтік-әдістемелік жұмыс, өз білімін жетілдіру бөлімдерінен тұрады.

Және айтып өткендей, топтық, жартылай топтық және жеке сабақтарына байланысты тақырыптық-күнтізбелік жоспарлар құрылады. Сөйлеу тілінің фонетика-фонематикалық жетіспеушілігі бар III топ (ФФЖ III топ) және V топ (ФФЖ V топ) балаларына арналған тақырыптық – күнтізбелік жұмыс жоспары, Сөйлеу тілінің фонетика-фонематикалық жетіспеушілігі бар IV топ (ФФЖ IV топ) балаларына арналған тақырыптық – күнтізбелік жұмыс жоспары, Жалпы сөйлеу тілі дамымауы бар I топ (ЖСТД I топ) және II топ (ЖСТД II топ) балаларына арналған тақырыптық – күнтізбелік жұмыс жоспары.

3 сұрақ: Логопедиялық қызметтің ойын-жаттығуларының құрылымы қандай болады? Логопедиялық ойын-жаттығулар құрылымы:

Құрылымы	Кіші топ (15 мин)	Ортанғы топ (20 мин)	Ересек топ (25 мин)	МАД тобы (30 мин)
Ұйымдастырушы-мотивациялық кезеңі	2 минут	3 минут	4 минут	5 минут
Қайталау	2-3 минут	3 минут	4-5 минут	5-6 минут
Негізгі бөлім	8 минут	11 минут	12 минут	15 минут
Қорытынды, рефлексия	2 минут	2-3 минут	4 минут	4 минут

4 сұрақ: «Логопедиялық Шхуна» түзетуші бағыттағы интерактивті дамытушы жиынтық туралы не айтасыз?

Балабақшамыздағы «Логопедиялық Шхуна» - бұл коррекциялық яғни түзетуші бағыттағы интерактивті дамытушы жиынтық. Оның құрамына әртүрлі бағыттағы компьютерлік бағдарламалар, дидактикалық және әдістемелік құралдар, дамытушы ойындар, ғылыми-тәжірибелік мультимедиялық презентациялар кіреді. «Логопедиялық Шхуна» бойынша оқыту мен дамыту - 275 локациядан тұрады. Бұл сөйлеу тілінде бұзылушылығы бар тәрбиеленушілердің жеке ерекшеліктеріне қарай топтастырып немесе әр баламен жеке жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

5 сұрақ: Логопедиялық қызмет барысында қолданылатын әдіс-тәсілдерге тоқталсаңыз?

Дыбыстарды қою барысында қолданылатын әдіс-тәсілдер: ұсақ моторикаға арналған ойын-жаттығулар, тыныс алу жаттығулары, логомассаж, артикуляциялық жаттығулар, логоритмика, құм терапиясы, дыбыстардың айтылуының дұрыс қалыптасуына арналған ойындар, сөзұйқастар, санамақтар, жаңылтпаштар, жұмбақтар.

- Ұсақ моторика қимыл-қозғалысын дамыту жұмыстары баланың жалпы дамуына және тілдерінің дамуына үлкен әсері бар. Қимыл-қозғалыс дағдыларының қалыптасуы бала тілінің дамуына негізгі құрылым жасайды. В.А.Сухомлинский «Балалардың қабілеттері мен дарындылығының бұлағы – олардың саусақ ұшында. Неғұрлым бала қолының қозғалысында ширақтылық болса, соғұрлым қолының еңбек қаруымен өзара іс-қимылы жіңішкерек болады, бала ақыл-ойының шығармашылық сұрапылдығы көрнекті болады. Ал бала қолында шеберлік көбірек болса, бала ақылды болады...» деп жазған. Ұсақ қол моторикасын дамытуға арналған ойын-жаттығуларды өткізу барысында сөйлеу тілінің түрлі бұзылымдарына байланысты түрлі ерекшеліктерін ескеру қажет.

- Тыныс алу жаттығуының балалар денсаулығы үшін пайдасы өте зор. Себебі дұрыс тыныс ала отырып баланың сөйлеу тілі де кезегімен қалыптасады. Көбінесе тыныс алу жаттығуы дизартрия, кекештену және басқа да сөйлеу ауытқуларынан зардап шегетін балаларға көп көмегін тигізеді. Кешенді тыныс алу жаттығулары әдеттегідей күнделікті ойын-сабақ кезінде және қосымша уақыттарда бірнеше рет өткізіледі.

6 сұрақ: Логомассаждың көмегі қандай? Бұл массажды барлық логопедтер жасай беруге бола ма? **(зонд түрлерімен таныстыра отырып, логомассаж жасап көрсетті)**

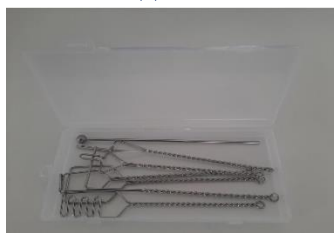
- Логопедиялық массаж сөйлеу мәнерін, функциясын түзетуге бағытталған психологиялық-педагогикалық жұмыстың бір бөлігі. Массаж логопедиялық ықпал студияның қажетті шарты болып саналады. Артикуляторлық өзгерістерді жеңуде, түзетуде логопедиялық массаж белсенді және белсенді емес артикуляциялық гимнастикамен өткізіледі. Логопедиялық массажды сөйлеу қабілетінің даму жолдары мен себептерін білетін, арнайы дайындықтан өткен, анатомия немесе бұлшықеттер физиологиясын жақсы меңгерген дефектолог немесе мед.қызметкер, яғни логопед жасай алады. Логопедиялық массаж негізінен бас, мойын және иық бұлшықеттеріне жасалады. Массаж кезінде көп көңіл әсіресе бет, ерін және тіл бұлшықеттеріне бөлінеді.

Жалпы массаж жасауға қажетті ұсыныстар.

- 1) Массаж балаға қолайлы жағдайда мүмкіндігінше жақсы музыкалық сүйемелдеумен өткізілгені дұрыс.
- 2) Баланың терісі-құрғақ, таза болуы керек. Массаж жасаушының қолы таза, жылы, жарақатсыз болуы тиіс.

3) Массаж ұзақтығы 10-12 процедур бір цикл, күн сайын немесе күн аралық. Алғашқы уақыты 2-3 минуттан басталады

Логомассажды тек арнайы курста оқып шыққан сертификаты бар мамандар жасау керек, егерде арнайы дайындығы жоқ логопед массаж жасаса балаға зақым тигізуі мүмкін.

7 сұрақ: Дыбыстарды қою барысында қандай жұмыстар жүргізесіз? (**жеке баламен жұмыс ойын түрінде көрсетілді**)

-Артикуляциялық жаттығуларды орындаған кезде сөйлеу аппаратының құрылымының мүшелерінің – таңдай, ерін, тіл және мимикалық бұлшық еттері дамины. Артикуляциялық жаттығуларды ұйымдастырудың негізгі мақсаты – баланы артикуляциялық аппарат құрылымдарының дұрыс, нақты қимылдарды меңгеруіне үйрету. Жаттығулар екі түрге бөлінеді: белсенді жаттығулар – бала өздігінен барлық артикуляциялық жаттығуларды орындайды, белсенсіз – ересек адамның көмегімен орындайды. Егерде орындай алмаған жағдайда, шпательдің, таза саусақпен немесе қасықтың көмегімен тілдің немесе еріндердің қимылдарын жетілдіреді. Артикуляциялық гимнастика айна үнемі алдында (ең дұрысы — күн сайын таңертең және кешке) өткізіледі.

- Сөйлеу тілінде ақаулықтары бар балаларға логоритмика жүйесінің ықпалы да өте зор. Логоритмикада қимыл әрекеттердің дамуына арналған жаттығулардың жүйесі әр түрлі қимылдар арнайы сөздік (сөйлеу тілдік) материалдың сөздерін қайталаумен бірігеді. Ол белсенді терапияның бір түрі, сөйлеу тілдік немесе тілдік емес психикалық функцияларын дамыту мен түзету жолдарымен сөйлеу тілін және қосалқы қимылдарды түзетеді, соңында адамды ішкі және сыртқы ортаның жағдайына бейімдейді. Ритмикалық ойындар ритмді сезінуді дамытады ритмикалық сөздердің негізінде бағытталуға үйретеді. **Өлең жолдарын айту** - балалардың есте сақтауын, ойлауын, эмоциялық ерік-жігерлігін және музыкалық есту қабілетін дамытады.

Саусақ ойындары және ертегілер - саусақтардың қимылының дамуын сөйлеу тілінің дамуымен тікелей байланысты. Сондықтан, ұсақ моториканы дамыту жұмыстары сөйлеу тілін тез дамуына ықпал етеді. **Театрлық этюдтар** - сөйлеу тілінің және психикалық дамуы тежелу бұзылыстары бар балаларда мимикалық қабілеті өте әлсіз. Бет, қол, бүкіл денесінің бұлшық еттері бос, қимылдары икемсіз. Мимикалық және пантомимикалық ойын-этиюдтар, жаттығулар мимикалық- артикуляциялық моторикасын (ерін, тілін, бетін, мұрын, қабақтарын, көздерін), балалардың қимылдарының икемділігін, шығармашылық фантазияларын, елестетуін дамытады.

8 сұрақ: Логопед кабинеттер жасақталмаған балабақшалар бар. Сол балабақшадағы мамандарға қандай кеңес бересіз?

- Бұл сұрағыңызға «Ойнай білмеген, ойлай білмейді» тақырыбында лайфхак көрсете отырып жауап берейін. (түрлі ойындар ұсыну, қатысушыларды тарту)

«Кім жылдам?» ойыны

Мақсаты: ұсақ қол моторикасын дамыту

«Тетрис» ойыны

Мақсаты: бөліктерді сәйкес ұяшықтарға орналастыру

«Түрлі-түсті саусақтар» ойыны

Мақсаты: ұсақ қол моторикасын дамыту, түстерді ажыратуға үйрету

«Ғажайып түймелер» ойыны

Мақсаты: нейрогимнастика жасату арқылы саусақ қимылдарын дамыту

Семинар барысында бағдарламаға сәйкес жұмыстар жүргізіліп, қатысушылар өз пікірлерімен бөлісіп отырды. Және өз қоржындарына біраз мәлімет алғандарын айтып, өз алғыстарын білдірді.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН МЕКТЕПТІҢ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ

Айгазинова Асия Толеубековна

**Павлодар облысы, Аққулы ауданы Малыбай жалпы орта білім беру мектебі
бастауыш сынып мұғалімі**

Түйін сөздер: мектеп, балабақша, сабақтыстақ, салауатты.

Білім беру және ғылым саласына елеулі өзгерістер енгізіп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш білім беру ісін жаңа сапалық деңгейге көтеру міндеті бүгінгі күннің көкейкесті мәселесі. Осы өзгерістер білім саласының алғашқы сатысы болып саналатын мектепке дейінгі ұйымдарда болашақ ұрпақтың дүниетанымын дамытуға, жеке тұлға ретінде қалыптастыруға, сәбилік шақтан бастап толық жағдай жасауды, тәрбиелеумен білім беруге аса жауапты қарауды басты міндет етіп қойып отыр.

Аталған міндетті шешуде кезек күттірмейтін мәселелердің бірі ретінде мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің жолдарын айқындаудың маңызы зор. Өйткені сабақтастық туралы мәселе өткір қойылып отыр. Бұл мәселені ғалымдар, білім беру мекемелерінің жетекшілері, мұғалімдер, ата-аналар да көтеріп отыр.

Олардың дабыл қағуына толық негіз бар. Мақсат, мазмұн бірлігі неғұрлым тиімді деген әдістерді, оқыту құралдарын, балалар мен оқушылардың жетістіктеріне қорытынды жасау және бағалауды таңдап алуға негізделген білім берудің мектепке дейінгі, бастауыш буын сатыларындағы көп түрлі, көп нұсқалы бағдарламалардың болмауы, осы сатылардың арасындағы байланыстың жоқтығын көрсетеді. Берілген бағдарламаларда білімді игеру көлемі, жеке тұлғалық, әлеуметтік даму деңгейлері ескерілмеген. Бастауыш буын мен мектепке дейінгі білім беру бір-бірінен алшақ жатыр деуге болады. Сондықтан балабақша мен бастауыш буын сабақтастығын айқындауда біріншіден: аталған сатыдағы білім берудің өзіндік мақсаттарының айқындалуы, білім мазмұнының бірыңғай, жүйелі құрылуы, баланың белсенді дамуы арқылы білім берудің келесі сатысына көшудің тиімділігінің қамтамасыз етілуіне; екіншіден: білім беру жүйесінің әрбір әдістемелік компоненттерінің байланысы мен үйлесімділігінің болуына назар аудару керек (мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдістемесі,

ұйымдастыру

түрлері).

Сонымен қатар аталған сабақтастық сақталу үшін мектепке дейінгі кезеңде-жас ерекшелігіне сәйкес баланың өзін-өзі бағалауының сақталуы, танымдық және тұлғалық дамуы, қоршаған ортамен байланыс жасауға дайындығы қарастырылады. Бастауыш сатыда-мектепке дейінгі шақтағы жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды, мектепке дейінгі қалыптасып болмаған қасиеттерін жетілдіруге арнайы өзара қарым-қатынас жасау формаларын дамытуды қамтамасыз етеді. Сабақтастық даму кезеңдері мен сатылардың арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұнды байланыс, бұл байланыс олардың толық және жеке жақтарының кейбір элементтерін сақтайтын тұтас жүйе. Жеке тұлғаның даму кезеңінің үздіксіз білім беру деңгейлері мен сатылары нақты мақсаттарды іске асыру жағдайлары мен талаптарының іске асырылуымен анықталады. Осының барлығы бір ғана түпкі мақсатқа- баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағытталуы тиіс. Сабақтастық білім беруде:

- балалардың жеке тұлғалық дамуын қалыптастырып, олардың одан арғы өмірлік қызметтерін қамтамасыз етеді;
- білім беру кезеңдерінде үздіксіз білім беру (балабақша-мектеп, мектеп жоғарғы оқу орны);
- біртұтас білім беру жүйесінде осы кезеңдердің және оқыту түрлерінің ұйымдастыруға өз әсерін тигізеді.

Мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықтың негіздемесі:

- балалардың білуге деген құмарлығын дамыту;
- балалардың өздігінен шығармашылық жұмыс тапсырмаларын шеше білу қабілетін дамыту;
- балалардың интеллектуалдық және тұлғалық дамуына бағытталған шығармашылық қиялын дамыту;
- тілдік қарым-қатынасын дамыту (құрбы-құрдастарымен, ересектермен тіл табысып, сөйлесе білу). Сабақтастық үрдісін 2 жақтан қарауға болады.

Мектепке дейінгі буын сатысында мектепке дейінгі балалық шақтың өзіндік құндылығы қысқартылады және балалардың жеке тұлғалық сапасының негізі қалыптасады.

Мектепке дейінгі мекеме мен мектептегі білім үрдісінің мақсатын, міндетін, мазмұнын, бағыттап отырады; әр баланың дамуына жағдай жасайды (денсаулығын сақтау, эмоционалдық саулығы).

Балабақша мен бастауыш білім сатысының сабақтастығын тек баланы мектепке дайындау деп түсінбеу керек, мұнда педагогтар мектепке дейінгі ұйымдарда білім берудің формалары, әдіс-тәсілдерімен жете танысып, 6 жас пен 7 жас аралығындағы психологиялық ерекшелікті анықтай отырып мектепке біртіндеп жеңіл бейімделуіне жағдай жасау шарт.

Мектепке дейінгі мекеменің міндеттері:

- салауатты өмір сүру салтының құндылығына балаларды қатыстыру;
- эмоционалдық аман-саулығын қамтамасыз ету, әр түрлі көркемдік іс-әрекет түріне жағдай жасау;
- талабын, білуге құмарлығын, еркіндігін дамыту;
- айналадағы әлем жайында білімін қалыптастыру;

Бастауыш мектептің міндеттері:

- салауатты өмір сүру салтының құндылығын қалыптастыру және өзінің тәртібін осыған сай реттеу;
- қоршаған ортамен белсенді қарым-қатынас дайындығын дамыту. (эмоционалды, интеллектуалды, коммуникативті және іскери)
- мектепте оқуға үйрену деген тілегін қалыптастыру;
- әр түрлі әрекетте бірлесе жұмыс істей білуі мен өздігінен жұмыс істеуін дамыту;
- мектепке дейінгі мекемедегі жетістігін жетілдіру, мектепке дейінгі мекемеде дамуында қалыптаспаған сапасына арнайы көмек көрсету;

-мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сыныптың сабақтастық бойынша жұмысын ұйымдастыру;

-мектепте оқып үйренуіне жағдай жасау;

-мектепте оқуға психологиялық дайындығын қалыптастыру;

-бала дамуының үдіксіз білім беру жүйесін құру.

Мектепке дейінгі мекеменің мақсаты:

-денсаулығын сақтау, нығайту;

-психологиялық дамуына жағдай жасау (есте сақтау, ойлау, қабылдау)

-мектепте оқуға дайындау (мектеп, мектеп ережесі, қоңырау, үзіліс)

Бастауыш мектептің мақсаты:

-денсаулығын сақтау нығайту;

-қабілеттерін, ойлауын дамыту;

-ерік, жігер сезімін дамыту.

Екі ұйым арасындағы әрекет:

Мектепке дейінгі мекеме-танымдық әрекет-мағлұмат алады, талдайды, ойнайды, білім алып, тәжірибе жасайды. Бастауыш сынып-оқу әрекеті-оқи алуға үйренеді, оқығысы келеді, жаңа мазмұнды меңгереді, жаңа түсініктер қалыптасады. Мектеп пен мектепке дейінгі мекемедегі сабақтарды салыстыра отыра келесі ұқсастықтарды атап айтуға болады: Бір маңыздылық: балалардың танымдық әрекетін басқару, білім және білікпен қаруландыру бірмезетте жан-жақты тәрбиелеу. Оқыту мектепте де, мектепке дейінгі мекемеде де бағдарлама бойынша өткізіледі. Айқын және қатаң ұйымдастыру: әрқашан, әр уақытта нақты сабақ кестесі, әр баланы оқыту міндеті, педагогтың барлық балалармен ұжымдық жұмыс жүргізуі.

Мектепке дейінгі мекеме мен мектептің ерекшеліктері:

Балаларды мектепке даярлау кезеңінде назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады:

-баланың дене бітімімен бірге, саусақ сүйектерінің дамуы мен көру қабілеті т.б.

-іс-әрекетін жүйелі ұйымдастыра білуі;

-құрбыларымен, үлкендермен қарым-қатынасы;

-қоршаған ортасын қабылдау бейімі т.б.

Сондықтан алты жасар балаларға жағдай туғызудың негізгі жолдарын алдын-ала жан-жақты талдап, нақты шешімдер қабылдауды қажет ететін талаптар бар. Олардың ең бастылары арнайы білім беру кеңістігін құратын орта:

-оқу, ойын, жатын бөлмелері;

-жас ерекшеліктеріне сай оқуға, жазу-сызуға арналған парталар;

-гигиеналық талапқа сай асхана;

-сынып бөлмесінде әр баланың оқу-ойын құралдары сақталатын арнайы орын;

-баланың бойына ескеріліп құрылған сынып тақтасы.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен бастауыш мектеп сатысында мынадай жағдайлар туындайды: Бастауыш мектеп мектепалды дайындық тобында берілетін тәрбиелену, білім беру және дамыту моделінен оқытудың мектептік моделіне үздіксіз байланыста өтуін қамтамасыз ету керек. Бұл жерде білім, білік, дағдылардың сабақтастығынан да балалармен жұмыс істеудегі әдіс-тәсілдердің сабақтастығы жоғары рөл атқарады. Басты мақсат мектепалды дайындық тобынан бастауыш мектепке көшудегі балалармен жұмыс түрлерінің тығыз сабақтастығы.

Көбіне бастауыш мектепте мектепалды дайындық тобының әдіс-тәсілдерін, жұмыс түрлерін қолданғысы келмейді, ал даярлық тобы тәрбиешілері көбіне бастауыш мектеп моделін пайдалануға мәжбүр болады. Балаларды оқытудағы бастауыш мектеп моделі даярлық тобындағы балалардың мектеп талаптарына сай білім, білік, дағдылары қалыптасқан, ұйымдастырылған оқушыны алғысы келеді. Мұндай сабақтастықтың нәтижесінде мектепке дейінгі балалықты бағалау түсіністігі жоғалады және баланың даярлық тобына баруы мектепке дайындық ретінде ғана қарастырылады. Мектепалды

дайындық тобының мұғалімдері мен тәрбиешілері «Баланы мектепке даярлау» мақсатында балаларды партаға отырғызып, мектептік типте сабақтар жүргізеді. Мұндай жерде көбіне балалардың негізгі қызметі ойын екені естен шығарылады. Тек танымдық, дамытушылық ойындардың көмегімен білім негізі қалыптаса бастайды. Осылайша, қазіргі заманда сабақтастықтың құрылымы табиғи жолмен емес, жасанды түрде жүзеге асады, себебі бастауыш мектептегі әдіс-тәсілдер, балалармен жұмыс түрлері мектепалды дайындық топтарында кең қолданылады. Сондықтан да бұл мәселені бірден 2 жақты қарастырған жөн. Ал, ұйымдастыру жоспарында мәселені шешудің мынадай жолдары қарастыруға болады:

Біріншіден, балалардың мектепалды дайындық тобында қалыптасқан білім, білік, дағдыларын бағалау қажет емес, олардың даму деңгейін бағалау қажет деп ойлаймын. Екіншіден, бастауыш мектеп мұғалімдері білім беру мен тәрбиелеу үрдісінде мектепалды дайындық тобына сай ойын әдістерін тиімді қолдана білсе.

Сонымен қатар бұл шақта баланың көрнекі-әрекеттік және бейнелі-ойлау түрлерін де жетілдіруді қажет етеді. Өкінішке орай, көптеген әріптестеріміз ойлаудың бұл екі түрін көп елемей, тез арада сөздік-логикалық ойлауды дамытуға кіріседі. Алайда, бала ойлауының жоғарғы формаларының жетік қалыптасуы нақ осы көрнекі-әрекеттік, көрнекі бейнелілік түрлерін берік қалыптастырып, сөздік логикалық ойлау түрлерін біртіндеп дамытуға байланысты жұмыстар жүргізілуі қажет.

Көрнекі-әрекеттік ойлау-нақты заттарды пайдаланып, белгілі мақсатты көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында өзінің іс-әрекетін саналы басқару және бақылау, бағыттап, ойластырып әрекет ету қабілеті дамытылады. Көрнекі-бейнелілік ойлау-заттардың бейнелерімен ойда әрекет ете отырып, белгілі бір мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында мақсатқа жетудің әртүрлі жолдарын, бағыттарын, әдіс-тәсілдерін табу қабілеті дамиды.

Сөздік-логикалық ойлау-сөз немесе белгі арқылы бейнеленген ұғымдармен нақты ережелерге бағына әрекет ете отырып, белгілі мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында пайымдау және сол пайымдау арқылы берілген шарттан ауытқымай нақты қорытынды шығара білу қабілеті дамиды. Осындай жұмыстарды бірлесе отыра атқаратын істер сабақтастық мәселесін шешудің тиімді бағыты деуге болады.

Сабақтастық мәселесін шешуде ата-аналармен жұмыс жүргізу бала дамуының бірыңғай кеңістігін жасаудың белсенді бағыты ретінде де қаралуы тиіс. Өйткені, ата-аналардың көпшілігі бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан бейхабар болуы мүмкін. Сондай-ақ баланың физиологиялық-психологиялық даму ерекшелігінен де назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады. Сондықтан педагог қауымның алдына қойған қосымша-ата-аналармен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін жіберіп алмау.

Мектепке дейінгі мекеме, бастауыш буын мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы, арнай және психологиялық жағынан қамтамасыз етіледі. Сондай-ақ, бастауыш сыныптағы оқыту мен тәрбие беру жұмыстарының негізі қаланып, мектепке дейінгі балалық шақтан жүйелі оқытуға кедергісіз көшу үшін жағдай жасалады. Қорыта айтқанда, жоғарыда көтерілген мәселелер бойынша елімізде ауқымды іс-шараларды жүзеге асыру қолға алынуда. Тәрбие-білім беру әрбір баланың мектепке келуге және жетістіктерге қол жеткізуге деген қызығушылығын арттыру үшін жағдай туғызуға, білім алуға үнемі алға басуына кепілдік беріп отыруы қажет.

Білім беру әр бала, әр оқушы үшін тұлғалық мазмұндығын қамтамасыз етуге және ол үшін өз ісінеде, өз өмірінде жеке тұлғалық ойын, құруға, өзіндік қорғану, өзіндік тәрбиелеу механизмін қалыптастыруға және адамдардың адаммен, табиғат, өркениет, мәдениет пен қауіпсіз қарым-қатынас жасауын қамтамасыз етеді. Білім беру баланың жеке тұлғасында адамдық экологияны сақтап, тәрбиелеуге, өмір маңыздылығына, жеке бас бостандықтарына адамгершілікке тәрбиелеуде адамның қалыптасу функциясын қалыптастыру керек. Жарқын болашақтың тамырын терең, тұғырын биік жасаймыз деген игі мақсатымыз ізгі іспен

көмкеріліп, үзіліссіз жүйемен өріліп жатса, еліміздің әрбір азаматының арманы орындалып жатыр деп ұғынуға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Начальная школа, № 1, 2008
2. Дошкольное воспитание, № 3, 2007
3. М. Жұмабаев, «Педагогика»-1992 ж.
4. Тұрғынбаева Б.Ә. «Дамыта оқыту»-Алматы 1999 ж.
5. Школа на пути к свободе -М. 2002.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Альжанова Алмагуль Төлеубаевна
воспитатель КГКП «Ясли сад №4» города Павлодара»

Ключевые слова: преемственность, образование, детство, школа, технология.

Цель преемственности – обеспечить полноценное личностное развитие, физиологическое и психологическое благополучие ребенка в переходный период от дошкольного воспитания к школе, направленное на перспективное формирование личности ребенка с опорой на его предыдущий опыт и накопленные знания. По определению Даниила Борисовича Эльконина, дошкольный и младший школьный возраст – это одна эпоха человеческого развития, именуемая «детством».

Переходный период от дошкольного к школьному детству считается наиболее сложным и уязвимым. И не случайно в настоящее время необходимость сохранения целостности образовательной среды относится к числу важнейших приоритетов развития образования.

Что же такое преемственность?

Под преемственностью понимается последовательный переход от одной ступени образования к другой, выражающийся в сохранении и постепенном изменении содержания, форм, методов, технологий обучения и воспитания.

Подготовка к школе зачастую рассматривается как более раннее изучение программы первого класса и сводится к формированию узко предметных знаний и умений. В этом случае преемственность между дошкольным и младшим школьным возрастом определяется не тем, развиты ли у будущего школьника качества, необходимые для осуществления новой учебной деятельности, сформированы ли ее предпосылки, а тем, умеет ли ребенок читать, считать.

Ребенок не должен быть пассивным слушателем, воспринимающим готовую информацию, передаваемую ему педагогом. Именно активность ребенка признается основой развития – знания не передаются в готовом виде, а осваиваются детьми в процессе деятельности, организуемой педагогом.

При этом важно обеспечить сохранение самооценности дошкольного возраста, когда закладываются важнейшие черты будущей личности. Следует формировать социальные умения и навыки будущего школьника, необходимые для благополучной адаптации к школе. Необходимо стремиться к организации единого развивающего мира – дошкольного и начального образования.

Чтобы сделать переход детей в школу более мягким, дать им возможность быстрее адаптироваться к новым условиям, учителя должны знакомиться с формами, методами работы в дошкольных учреждениях, поскольку психологическая разница между

дошкольникам и школьникам не столь велика. С этой целью мы планируем посещение учителями занятий.

Развлечений и досугов в детском саду.

Важную роль в обеспечении преемственности дошкольного и школьного образования играет детальное изучение представлений родителей и педагогов друг о друге. (анкетирование, тестирование)

И ещё важную роль, в организации преемственности дошкольного учреждения и начальной школы играют личности воспитателя и учителя. Воспитатель в детском саду – это вторая мама, которая может обнять малыша, погладить по головке. И ребенок тянется к своему воспитателю.

Но вот сегодняшний дошкольник приходит в школу, и его встречает учитель. Всё сразу изменяется: ученик должен соблюдать дистанцию между собой и учителем. Поэтому и адаптация ученика к школе более затяжная, чем в детском саду.

Важнейшим условием эффективности работы по налаживанию преемственных связей детского сада и школы является четкое понимание целей, задач и содержания осуществления преемственности, доброжелательный деловой контакт между педагогами.

Основные задачи сотрудничества ДОО и школы:

- установление единства стремлений и взглядов на воспитательный процесс между детским садом, семьей и школой;
- выработка общих целей и воспитательных задач, путей достижения намеченных результатов;
- создание условий для благоприятного взаимодействия всех участников воспитательно-образовательного процесса – воспитателей, учителей, детей и родителей;
- всестороннее психолого-педагогическое просвещение родителей;
- оказание психологической помощи в осознании собственных семейных и социальных ресурсов, способствующих преодолению проблем при поступлении ребенка в школу;
- формирование в семьях позитивного отношения к активной общественной и социальной деятельности детей.

В организации работы по преемственности между детским садом и школой ключевым моментом является формирование умения, учиться, который включает в себя не только умение обучаться в течение всей жизни в школе и после школы, но и необходимость начать целенаправленное развитие ребенка в более раннем возрасте.

Формы осуществления преемственности:

1. Работа с детьми:

- экскурсии в школу;
- посещение школьного музея, библиотеки;
- знакомство и взаимодействие дети дошкольного возраста с учителями и учениками начальной школы;
- участие в совместной образовательной деятельности, игровых программах, проектной деятельности;
- выставки рисунков и поделок, сделанных детьми школы и ДОО;
- встречи и беседы с бывшими воспитанниками детского сада (ученики начальной и средней школы);
- совместные праздники (День знаний, посвящение в первоклассники, выпускной в детском саду и др.) и спортивные соревнования дети дошкольного возраста, и первоклассников;
- анкетирование, тестирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и в период адаптации к школе;
- образовательно-игровые тренинги и практикумы для родителей детей предшкольного возраста, деловые игры, практикумы;
- семейные вечера, тематические досуги;

Так называемые точки соприкосновения мы видим в решении проблем, которые представлены как направления, т. е. структура программы опирается на три направления

1.Согласование целей и задач осуществления преемственности на дошкольном и начальном школьном уровне

2.Отбор содержания образования для детей дошкольного и младшего школьного возраста с учётом принципов непрерывности образования психолого-педагогических условий реализации непрерывного образования .

3.Обогащение организационных форм и методов обучения, как в дошкольном учреждении, так и в начальной школе.

На дошкольной ступени:

- личностно-ориентированное взаимодействие взрослых с детьми;
- формирование предпосылок учебной деятельности как важнейшего фактора развития ребенка
- построение образовательного процесса с использованием адекватных возрасту форм работы с детьми, опора на игру при формировании учебной деятельности.

На ступени начальной школы:

- опора на наличный уровень достижений дошкольного детства;
- направленность процесса обучения на формирование умения учиться как важнейшего
- достижения этого возрастного периода развития;
- сбалансированность репродуктивной (воспроизводящей готовый образец) и исследовательской, творческой деятельности, коллективных и индивидуальных форм активности.

Каковы критерии психологической готовности ребенка к школе?

Социально-психологическая готовность к школе:

Учебная мотивация (хочет идти в школу; понимает важность и необходимость учения; проявляет выраженный интерес к получению новых знаний).

Умение общаться со сверстниками и взрослыми (ребенок легко вступает в контакт, не агрессивен, умеет находить выход из проблемных ситуаций общения, признает авторитет взрослых).

Развитие школьно-значимых психофизиологических функций:

Развитие мелких мышц руки (рука развита хорошо, ребенок уверенно владеет карандашом,ножницами);

Пространственная ориентация, координация движений (умение правильно определять выше -ниже; больше -меньше, вперед -назад, слева -справа);

Координация в системе глаз - рука (ребенок может правильно перенести в тетрадь простейший графический образ - узор, фигуру - зрительно воспринимаемый на расстоянии (например, из книг).

Развитие логического мышления (способность находить сходство и различия разных предметов при сравнении, умение правильно объединять предметы в группы по общим существенным признакам).

Развитие произвольного внимания (способность удерживать внимание на выполняемой работе в течение 15-25 минут).

К началу обучения в школе дети должны уметь:

Строить сложные предложения разных видов;

Составлять рассказы по картине, серии картинок, небольшие сказки;

Находить слова с определенным звуком;

Определять место звука в слове;

Составлять предложения из 3-4 слов;

Членить простые предложения на слова;

Членить слова на слоги (части);

Различать разные жанры художественной литературы: сказку, рассказ, стихотворение;

Самостоятельно, выразительно, последовательно передавать содержание небольших литературных текстов, драматизировать небольшие произведения;

Уметь различать по внешнему виду растения, распространенные в данной местности;

Иметь представления о сезонных явлениях природы;

Знать свой домашний адрес, фамилию, имя, отчество родителей.

К началу обучения в школе у ребенка должны быть развиты элементарные математические представления. Он должен знать:

Состав чисел первого десятка (из отдельных единиц) и из двух меньших чисел;

Как получить число первого десятка, прибавляя единицу к предыдущему и вычитая единицу из следующего за ним в ряду;

Цифры 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;

Знаки +, =, >, <;

Название текущего месяца, последовательность дней недели;

Уметь называть числа в прямом и обратном порядке;

Соотносить цифру и число предметов;

Составлять и решать задачи в одно действие на сложение и вычитание;

Пользоваться арифметическими знаками действий;

Измерять длину предметов с помощью условной меры;

Составлять из нескольких треугольников, четырёхугольников фигуры большего размера;

Делить круг, квадрат на 2 и 4 части;

Ориентироваться на листке клетчатой бумаги.

Какие требования предъявляет школа к развитию речи ребенка?

Умение правильно произносить все звуки речи и различать их на слух.

Умение употреблять разные части речи точно по смыслу.

Использовать в речи синонимы, антонимы, существительные с обобщающим значением.

Умение отвечать на вопросы и задавать их.

Умение самостоятельно передавать содержание литературных текстов.

Умение составлять рассказы о предметах (по плану, предложенному взрослым, по картинке, по серии сюжетных картинок).

Кругозор (представление ребенка о мире достаточно развернуты, развита память, внимание, другие интеллектуальные способности).

Первый тест - для родителей

В каком состоянии готовность ребенка к школе, есть ли у него интерес к обучению?

Ответьте на вопросы, за каждый положительный ответ - плюс один балл, за отрицательный - 0 баллов.

1. Хочет ли Ваш малыш идти в школу?

2. Привлекает ли ребенка то, что в школе он о многом узнает, многому научится, и ему будет интересно учиться?

3. Может ли ваш малыш самостоятельно выполнять какую-либо работу, заниматься каким-то делом, которое требует сосредоточенности на протяжении 30 минут (например, складывать что-то из конструктора)?

4. Как ваш ребенок чувствует себя в присутствии незнакомых людей - свободно и непринужденно?

5. Умеет ли Ваш малыш составлять рассказ по рисунку из 5-6 предложений (не менее)?

6. Знает ли Ваш ребенок несколько стихотворений наизусть? Может он их рассказать?

7. Умеет ли Ваш малыш изменять имена существительные по числам (единственное, множественное)?

8. Умеет ли Ваш ребенок читать по слогам или целыми словами?

9. Умеет ли малыш считать до двадцати и в обратном порядке?

10. Может ли Ваш ребенок решать простые задачки на добавление и вычитание единицы?

Если вы насчитали: 8-10 баллов — Ваш ребенок вполне готов идти в первый класс;

5-8 баллов — ребенок уже многое умеет, и обратите внимание на суть тех вопросов, ответ на которые был отрицательным. Именно они являются подсказкой, над чем нужно поработать, на что обратить внимание!

7 и менее баллов — в ближайшее время вам не рекомендуется отправлять ребенка в школу, ему нужна ваша помощь, а, может быть, и помощь специалиста. Предстоит еще немало поработать, прежде чем малыш пойдет в школу.

ЛИТЕРАТУРА

1. ТУП №499

2. Должикова Р. А. Реализация преемственности при обучении и воспитании детей в ДОО и начальной школе./ Р. А. Должикова, Г. М. Федосимов, - М, 2008.

3. Новоселова С.Ю. Качество образования как важнейший приоритет в развитии управления общеобразовательными учреждениями и организациями//Информатика и образование. — 2011. - №11.— С.87-90.

4. Пуденко Т.И. Доступность качественного дошкольного образования: риски современного этапа//УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЕМ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА.-2013.-№2.-С.25-36.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА МАРБЛС ТАСЫН ҚОЛДАНУДАҒЫ ТИІМДІЛІГІ

Қызылова Айгерім Сағидоллақызы
МКҚК «Болашақ» бөбекжай – балабақшасы, тәрбиеші

Түйін сөздер: марблс, мектеп, балабақша, моторика, ойын.

Баланың бүкіл өмірі- ойын. Сондықтан баланың оқу процесі ойынсыз жүре алмайды. Балалар ойынында тактильді сезімдер, ұсақ моторика, ақыл-ой операциялары дамиды. Саусақтардың қозғалысы орталық жүйке жүйесінің қызметін ынталандырады және баланың сөйлеу дамуын тездетеді. Баламен жұмыс істеу ойын ойнау, динамикалық, эмоционалды жағымды, баланы шаршатпайтындай және әртүрлі болуы керек. Ал бұл объективті түрде дәстүрлі және дәстүрлі емес ойын тәсілдері мен құралдарын іздестіруге итермелейді. Осындай инновациялық құралдардың бірі - Марблс тастарын пайдалану арқылы ұйымдастырылған қызмет.

Марблс шарлары бар ойындар- баланың физикалық және ақыл- ойын дамытады. Қол саусақтарының қозғалысы оқу қызметін ынталандырады және баланың сөйлеу дамуын тездетеді. Ұсақ моторикаға жауап беретін бас миының қабығы аймағын үнемі ынталандыру – логопедиялық әсер ету жүйесіндегі қажетті элемент.

Марблс тастарын қолдану балалар үшін қызықты дәстүрлі емес оқыту әдістерінің бірі болып табылады. Бұл әмбебап Нұсқаулық-әр түрлі түсті шыны тастардың дайын жиынтығы және олармен әр түрлі тапсырмалар орындалады.

Марблс тастары — мыңдаған жылдар бұрын ежелгі адамдар ойнаған балшық шарлардың ұрпақтары. Марблс тастары ежелгі римдіктер мен гректердің ойын-сауығынан өз бастауын алады. Марблс ойыны өз тарихын біздің үңгір бабамыздан бастайды, кішкентай неандертальдар бос уақытында ұсақ қиыршық тастармен немесе балшықпен ойнаған. Шар тәрізді бұйымдар әлемнің әртүрлі археологиялық аймақтарында табылды. Марблс шақпақтан, тастан және күйдірілген саздан жасалған. Ойнауға арналған сазды шарлар Египет

пирамидаларында және ацтектердің ежелгі қалаларының орындарында табылды. Марблс өндірісі ғасырлар бойы табиғи материалдан жасалған. Фарфордан жасалған шарлардың пайда болуы 1815 жылы Англияда жарық көрген ағылшын тілінен аударғанда «мәрмәр». Осылайша, көңілді қазіргі атауы – марблс ие болды.

Қазіргі Марблс Силикат құмнан, күлден және содадан жасалады, олар пеште балқытылады. Арнайы бояғыштардың көмегімен шыныға түрлі түс береді.

Марблс сұлулығы соншалықты таңқаларлық, ересектер де, балалар да оларға қол тигізгісі келеді, оларды қолында ұстайды, олармен ойнайды. Осылайша, Марблдардың эстетикалық тартымдылығы қазіргі заманғы балаларға, ең жаңа, жоғары технологиялық ойыншықтарға қарағанда, осы ойынға деген қызығушылықты арттырды. Сыртқы қарапайымдылық пен қол жетімділікке қарамастан, оларды тек математикалық және танымдық даму саласында ғана қолдануға болмайды.

Біз үшін ең бастысы-баланың дербестігі мен бастамашылдығын дамытуға ықпал ету.

Барлық осы міндеттерді басқа жолмен шешуге болады, бірақ Марблс процесті оңай, нәтижелі, үлкен рахат пен балаға пайдалы ұйымдастыруға көмектеседі.

Марблс тастары балаларда эмоционалды - жағымды көңіл-күй қалыптастыруда ойнайды және оқуға деген ынтаны қалыптастыруға ықпал етеді. Ойындарды бастамас бұрын, балаға бірқатар қауіпсіздік ережелерін еске түсіру керек: тастарды аузына алуға болмайды, өйткені оларды жұтып қоюға болады, бұл қауіпті; оларды лақтыруға болмайды, өйткені олар әйнек және сынуы мүмкін.

Марблс тастары сенсорлық даму үшін қызықты, қолжетімді, табиғи және көп қырлы материал болып табылады. Балаларды тастармен ойнату арқылы жаңа нәрсе жасау, математиканы зерттеу, сөйлеуді, шағын моториканы дамыту, қабылдау және логикалық ойлау тұрғысынан қолдану туралы тың ойлар пайда болады. Сыртқы қарапайымдылығы мен қолжетімділігіне қарамастан, Марблс тек математикалық және танымдық даму саласы бойынша бірқатар міндеттерді шешуге ықпал етеді:

- сенсориканы дамытады;
- шама, форма, түс, сан туралы ұғымдарды бекітуге ықпал етеді;
- салыстыру, жіктеу, топтастыру, белгісі бойынша кезектестіру, талдау іскерліктерін дамытады;
- реттік және сандық есеп дағдысын дамытады;
- ырғақ, түстер, композиция сезімталдығын дамытады;
- кеңістікте, қағаз парағында бағдарлаудың дамуына ықпал етеді;
- қолдың ұсақ моторикасын, қозғалыстың дәлдігі мен өнімділігін дамытады;
- қиял мен шығармашылықтың дамуына ықпал етеді;
- дербестігі мен бастамашылдығын дамытуға ықпал етеді.

«Түстерді ажырату»

Мақсаты: түстерді ажыратуға үйрету. Сөздік қорын және ойлау қабілетін дамыту.

Құралдары: Марблс шыны тастары

Ойын шарты: Тәрбиеші балаларға әуе шары бейнеленген суретті береді. Әуе шары әр түрлі түсте болады. Бала сол түсті ажыратып орнына орналастырады.

«Тәтті бәліш»

Мақсаты: Ас атасы –нанды қадірлеуге тәрбиелеу. Бәлішті түсіне, көлеміне қарай ажырату. Әдемібәлішті «Марблс» тасымен әсемдеуге қызығушылықтарын арттыру.

Құралдары: марблс шыны тастары.

Ойын шарты: Тәрбиеші балаларға әдемі бәліш бейнеленген парақты балаларға ұсынады. Балалар бәліштерді тастармен әсемдейді. Тәтті бәлішті қандай мерекеде жейтіндері туралы әңгімелейді.

«Түстерді ажыратып жинау»

Мақсаты: бірнеше «марблс» тасынан қызыл, жасыл, сары түстерді ажыратып , стакандарға түстеріне қарай ажыратып салуға үйрету.

Құралдары: марблс шыны тастары.

Ойын шарты: Тәрбиеші балаларға үш түрлі стакан береді. Балалар стакандарға түстеріне қара ажыратып «Марблс» тастарын салады.

Қорыта келе, ұйымдастырылған оқу іс - әрекетінде жаңа технология әдістерін тиімді пайдалану балалар тілінің белсенділігін дамытып, ізденушілігін арттырады. Оларды шығармашылыққа жетелейді. Ұйымдастырылған оқу іс - әрекетіне қызығушылығын оянып, белсенділігі күшейеді. Егерде жаңа технология әдістерін ұйымдастырылған оқу іс - әрекетінде өз дәрежесінде ұйымдастыра білсек, өз нәтижесін береді. Жас ұрпаққа саналы тәрбие, сапалы білім беру – бүгінгі күннің өзекті мәселесі екенін қоғамның қазіргі даму кезеңінде болып жатқан әлеуметтік-саяси және жаңа технологиялық өзгерістер, тәрбие мен білім беру жүйелерінің ісін жаңа сатыға көтеру үшін білім саласында жаңа, тиімді әдіс-тәсілдерді қолданудың қажеттілігі дәлелдеп отыр. Жалпы білім беру жүйесіндегі және балабақша тәрбиешісінің алдында тұрған көлемді әрі жауапкершілігі мол міндеттердің бірі – балаға тиянақты білім беру болып табылады.

Өз мамандығын шын сүйетін тәрбиеші әрбір оқу іс - әрекетін ерекше дайындықпен және үнемі ізденіс үстінде жүргізеді. Балалардың ынтасын арттыру, пәнге қызығушылығын дамыту, білімді берік те саналы жеткізу жолында жаңаша әдіс-тәсілдерді ізденіп қолданады. Мемлекеттің күшеюі мен ұлттық гүлденуі дарындыларға, таланттыларға тәуелді екені белгілі. Ал дарындылар тәлім - тәрбиенің алдыңғы шегінде жүрген мұғалімдер алдынан шығатыны сөзсіз. Оқыту мен тәрбиелеу мақсатында жүргізілген жұмыстың тиімді көрсеткіштерінің бірі – оқушының белсенділік қабілеттері және пәнге деген қызығушылығын ояту, терең де мазмұнды білім беру, ой-өрісін, шығармашылық ізденісін дамытып, қазіргі нарық заманы бәсекесіне төтеп бере алатындай білікті тәрбиелі шәкірт, азамат тәрбиелеу.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Веракса Н. Е., Веракса а. н. мектеп жасына дейінгі балалардың жобалық қызметі. М., 2010
2. Евдокимова Е.С. мектепке дейінгі білім беру мекемесіндегі жобалау технологиясы. Саласы. 2005 ж.
3. Киселева л. с. мектепке дейінгі мекеме қызметіндегі жобалау әдісі. Арти. М., 2005
4. Миронова с.а. логопедиялық сабақтарда мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамыту. -М. 2007.

ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАР -САБАҚТАСТЫҚТЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ БІРІ

Б.А. Текенова

**Павлодар қаласы «Кенжекөл жалпы орта білім беру мектебі» КММ, бастауыш
сыныптар бойынша оқу ісінің меңгерушісі**

Түйін сөздер: ойын, балабақша, мектеп, сабақтастық, еңбек.

Қазіргі заманда бала тәрбиесі- ата-ана үшін күрделі де жауапты іс. Кез келген ата-ана баласын 1 сыныпқа бергенде баласының жаңа ортада қиналмауын, басқа балалардан оқу мен тәртібі бойынша кем түспеуін және бала бойында эмоционалды тұрақтылықты қалайды. Ендеше, осы аспектілерді ескере отырып мектепке дейінгі ұйым мен мектеп арасындағы сабақтастықты дұрыс жүзеге асыру -басты мақсатымыз.

Сабақтастық дегеніміз, біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат – міндеттер, мазмұндық ортақ жүйе, баланы сатылы, жүйелі дамыту, бір буыннан екінші буынға сәтті өтуіне бағыттау болса, екіншіден ол білім берудегі әдістемелік жүйесінің әрбір компонентіндегі дұрыс құрылған үйселесімділік. Педагогика ғылымында сабақтастық жүйелілік принципімен ұштасады.

Білім беру деңгейлерінің сабақтастығы, ең алдымен Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартымен қамтамасыз етіледі, онда сабақтастықты еске отырып, мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім деңгейлері бойынша білім мазмұнының сәйкестігі, оқытуды іске асыру тәсілдері, жеке жас ерекшеліктері, психологиялық және физиологиялық ерекшеліктері негізінде әрбір баланың дамуы қарастырылады. [1,27]

Ә.А.Бидосов : «Сабақтастық дегеніміз – мектеп жасына дейінгілер мен бастауыш мектептегі пәндерді оқытудың әр түрлі сатысында балалардың білімдерінің арасында қажетті байланыстар мен қатынастар орнату» деген екен.[2,67]

Демек, балабақша мен мектеп арасында тығыз байланыс болуы керек.Мектебіміздің тәжірибесінде сабақтастық екі аспекті арқылы жүзеге асырылуда. Біріншісі, мұғалімдер мен тәрбиешілердің оқу-тәрбие жұмысының міндеттерімен өзара танысуын, балабақшаның жоғарғы топтары мен мектептің бірінші сыныбы бағдарламалар мазмұнын зерттейді. Осыған байланысты мұғалімдер мен тәрбиешілердің біріккен педагогикалық кеңестерінде балалардың мектепке дайындығы мәселесі бойынша жұмыстар жүргізіледі.

Екіншісі, тәжірибелік-бір жағынан мұғалімдердің балабақшадағы өздерінің болашақ оқушыларымен алдын-ала танысу мақсатында дайындық топтардың іс-шараларына жүйелі қатысулары, екінші жағынан,тәрбиешілердің бұрынғы тәрбиеленушілерін бақылауымен жүзеге асырылады. Сабақтастықтың жағымсыз жақтарын көбейтіп, түсінбеушілікті тудыратын фактор: мектеп бағдарламасының күрделенуі, оқытудың формалары мен жаңа технологияларды енгізуде мұғалімдер бірінші сынып оқушысына өте жоғары талап қояды. Бірінші сыныпқа баратын балалардың оқи білуін, санау операциясын меңгеруін, санның құрамын ұғынуын т.б. талап етеді. Бұл өзінің баласының « жақсы» мектепке түсуін қалайтын ата-аналар жағынан балабақшаға осы талаптарды қоюларын тудырады. Осы проблемалар балабақша мен бастауыш сынып арасында түсінбеушілікті тудырып, сабақтастықтың

болмауына әкеледі. Бірнеше жыл ішінде кездескен проблемаларды ескере отырып, бастауыш сынып мұғалімдері мен балабақша тәрбиешілерінің дөңгелек үстелінде сабақтастықты жүзеге асыру бойынша жұмыстың жоспарын құрып, «Ұйымдастырылған іс-әрекетінде ұлттық ойындар арқылы балаларды оқуға тарту» атты тақырыпта бірлесіп жұмыс жасауды ұйғардық. Себебі, кез келген баланың негізгі әрекеті-ойын. Сондай-ақ, ойын- оқушылардың оқуға деген ынтасын арттыратын маңызды құралдардың бірі.

Ұлттық ойындар-бастауыш сынып пен мектепалды даярлық топ балаларының негізгі іс-әрекеті, оқудың маңызды құрамды бөлігі, дидактикалық ойынның бір түрі. Ұлттық ойын-балалардың оқу әрекетін жандандырады, еңбекте дербестік пен инициативаны, жолдастық пен өзара көмекті дамытуға септігін тигізеді. Ұлттық ойынның негізгі мақсаты оқыту барысында баланы қызықтыра отырып, байытады, сезімдерін күшейтеді. Кіші мектеп жасындағы балалардың білім алуға деген ынтасы мен мүмкіндіктерін әрдайым дамыту, сабақ барысында алған білімдерін тәжірибеде қолдану дағдыларын қалыптастыру үшін ұлттық ойын элементтерін қолданудың маңызы зор. Балабақшада ұлттық ойындарды ойнатуда балалардың қызметіндегі психикалық процесті (сезіну, қабылдау, ойлау, елестету, ес, ықыласын, тілін) белсендіру болып қана қоймай, шығармашылық қабілетті дамыту үшін барынша мүмкін жағдай жасайды. Ойын барысында балалар қанағаттанарлық, қуаныш алады. Ойын кез келген оқу материалын еліктіретіндей, қызықтыратындай жағдайға әкелуге көмектеседі. Балабақшада іс-әрекет барысында немесе балабақшадан тыс кезде баланы ұлттық ойын арқылы өмірге тәрбиелеу үздіксіз процестің жалғасы. Халықтың ұлттық ойындары - жас ұрпақтың қалыптасып өсіп-өнуіне әсер ететін факторлардың бірі және дәстүрлі мәдениетіміздің бір бағыты.

Ойын-дене қозғалысы, шыныққан денесінің шеберлігі, көңіл көтеру, дем алу, бас қосып бірлесіп әдет-ғұрыпты жалғастыруға үндесу.[3, 42] Бастауыш мектеп сабақтарында қолданатын ұлттық ойындар оқушылардың қызығушылықтарын арттыра түседі, сабақта көп жұмыс істеуге мүмкіндік береді, оқушыларды достастырады, қарым-қатынастарын нығайтады, ой-өрістерін кеңейтіп, жылдамдыққа үйретеді, оқушылар өз ойын, пікірлерін ортаға салуға дағдыландырады.

Қорыта айтқанда, қазақтың ұлттық ойындары - баланың зерек те ақылды, шымыр да ширақ боп өсуінің басты құралы. Оны оқыту процесінде қолдану - тиімді әдіс. Ойын балалар өмірінің нәрі, яғни оның рухани жетілуі мен табиғи өсуінің қажетті алғы шарты және халықтың салтын үйренуде, табиғат құбылыстарын тануда олардың көру, есту, сезу қабілеттерін, зейінділік пен тапқырлықтарын дамытады. Ойын арқылы балалар қоғамдық тәжірибені меңгереді, өзінің психологиялық ерекшеліктерін қалыптастырады. Ойнау процесінде сөйлесу қарым-қатынасы үлкен рөл атқарады. Сөйлесе жүріп, балалар өзара пікірлесіп, әсер алысады. Ойын баласының жан-жақты дамуын көздейтін, оның тілін жаттықтыратын, қимыл-қозғалысын жетілдіретін, белсенділігін арттыратын, басқа адамдармен қарым-қатынасын реттеп, құрдастарымен ұйымшылдығын арттыруға негіз бола алады. Балабақшада үйренген ұлттық ойындары бастауыш сыныпқа келгенде жалғасын тауып, сабақтасып жатса, жаңа ғана мектеп табалдырығын аттаған оқушы үшін жаңа ортаға бейімделуге септігін тигізеді.

Қорыта келгенде сабақтастықты жүзеге асыру- мұғалімнің даярлық топтың тәрбиешілерінің сабақтарына барып қатысу, балаларды сырттай бақылаумен ғана шектелмейді, даярлық топта болып жатқан іс-әрекетті 1-сыныпта ойын әрекетін басымырақ қолданып, біртіндеп оқу әрекетіне көшуге негізделінген.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.«2023-2024 оқу жылында Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшеліктері туралы» Әдістемелік нұсқау хат.
- 2.Ә.Бидосов «Математиканы оқыту әдістемесі», Алматы, 2007 жыл.
- 3.А.С.Атабаев «Ұлттық ойындар- халық мұрасы», Кітап, 2006 жыл.

XXI ҒАСЫРДЫҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ТИІМДІ ТӘСІЛДЕР МЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Умарғалиева Жанар

Атырау облысы, Махамбет ауданы Айналайын бөбекжай бақша тәрбиеші

Түйін сөздер: технология, мектеп, балабақша, тәсілдер, инновации.

Әрбір мемлекеттің алдына қойған мақсаты мен мұраты тарих сахнасынан өзіндік орнын ала отырып, өркениетті елдердің қатарына қосылу болса, сол экономикасы жақсы дамыған елдердің басты жетістіктері олардың қазба байлықтарының көптігі немесе жер көлемінің үлкендігінде емес, сондағы байлықты өз орнымен игере білуінде. Бұл қажеттілікті қанағаттандыру үшін ел ертеңі бүгінгі жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие беруге бүкілхалықтық дәрежеде мән беру-қазіргі таңдағы үлкен мәселе. Ұлы Абайдың «Адам баласын заман өсіреді, кімде-кім жаман болса, оның замандастарының бәрі кінәлі» деген әйгілі сөзін еске алсақ, қазір құдайға шүкір, еліміз еңсе көтеріп, әлемдік өркениет пен ұлттық рухани құндылықтарымызға бет бұра бастадық. Қазіргі заманғы мектепте нақты педагогикалық қызметте іске асыруға болатын орасан зор педагогикалық тәжірибе жинақталған, бірақ олардың бәрі бірдей қолданыла бермейді, өйткені көптеген мұғалімдер мен басшыларда ол тәжірибені зерттеу және қолдану қажеттілігі қалыптаспаған, сол сияқты ол тәжірибелерді талдау мен талдаудың дағдысы мен іскерлігі жетісе бермейді. Мұғалімдер нақты іс-әрекетінде өзінің, сол сияқты әріптесінің де педагогикалық тәжірибесіне талдау жасаудың қажеттілігіне мән бермейді. Осы бағытта мұғалімдердің инновациялық білім прогресіне бет бұруы көзделуде. Жалпы инновациялық білім прогресінің негізіне педагогиканың екі маңызды проблемасы жатыр:

-педагогикалық тәжірибені оқыту проблемасы;
-психологиялық – педагогикалық ғылым жетістіктерінің практикасына дейін жеткізудің проблемасы.

Білімдегі инновациялық процестің нәтижесі теория мен практиканың тоғысында пайда болатын -теориялықта, практикалықта жаңалықтарды пайдалану болып табылады. Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі баланы оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Инновациялық технологияны пайдалану — өмір талабы.

Қазіргі пән оқытушыларының негізгі міндеті — білім беруді нәтижеге бағыттау, яғни инновациялық жаңа технологияны меңгеру екені баршаңызға мәлім. Оқу үдерісіне қоғамның жаңа қажеттіліктеріне сәйкес инновациялық тәсілдерді енгізу, оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісін талап етеді. Осыған орай кез-келген оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын заманауи инновациялық технологияны меңгеруге ұмтылу керек.

Себебі мемлекеттік білім стандартына сәйкес оқу үдерісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияларды, білім алушылардың білімін қадағалаудың инновациялық бақылау-өлшеу құралдарын енгізуді жүктейді. Оқытудың жаңа педагогикалық технологиясы – оқытуды ізгілендіру, өзін-өзі дамытып, тәрбиелей білетін, заман ағымына ілесе алатын білікті, жан-жақты жеке тұлға қалыптастыруды мақсат етеді. Оқушылардың кәсіби білім

сапасын арттырумен бірге өз қабілетіне қарап, өзін-өзі дамыта отырып, өзіне сын көзбен қарауға мүмкіндік береді. Танымдық белсенділігін арттырып, шығармашылық қабілетін дамытады. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, дамыту міндеттерін көздейді. Оқытушының жеке тұлғаны зерттеуіне, оны толық танып, білуге және оқытудың мақсатына жетуге тиімді, әрі нақты жол ашады. Білім беру жүйесі алдында тұрған талаптарды жүзеге асыру жолында ғалымдар мен педагогтар танымдық іс - әрекетті дамыту әдістерін іздестіруде. И. П. Павлов «... жақсы әдіспен талантты емес адам көп нәрсе жасайды, ал нашар әдіспен ұлы адамның өзі де текке жұмыс істейді» - деген болатын. Міне, сондықтан жеке тұлғаны оқыту мен дамытудағы белгілі әдістердің рөлін бағалай отырып, қоғам дамуының әр кезеңінде адам ақыл - ойының «терең қайнарына бойлай алатын» әдістерді пайдалану жолындағы ізденістер мен ұсыныстар бүгінгі таңда өзекті деп санау қажеттігін айту керек. Қазіргі таңдағы еліміздегі білім беру жүйесіндегі ең басты міндеті – білім берудің ұлттық модуліне көшу арқылы жас ұрпақтың білім деңгейін халықаралық дәрежеге жеткізу. Қазіргі заман талабына сай пән оқытушысы ғана болу аз, оқытушы - ұстаз, инноватор, иннотехник болуы тиіс

Мұғалім иннотехник дәрежесіне көтерілу үшін инновациялық технологияларды меңгеру керек, содан кейін пән бойынша қандай тақырыпқа пайдалану керектігіне тиімді зерттеу жүреді. Яғни әрбір инновациялық технологияларды меңгереді, содан кейін меңгерген технологияларды апробациядан (сабақ барысында қолдану) өткізеді, мұғалім талдау жасай отырып, тақырыпқа сай технологияны таңдайды. Оқытушы білім алушының табиғи дарын, қабілетін ашу жас ерекшелігін ескере отырып, технология элементтерін тиімді пайдалана алу керек.

Инновация дегеніміз – бұл лабораториялық емес жаңа идеяны бірінші рет жүзеге асыру, ғылым жүзінде пайда болса да практикада негізделген. Жаңалық енгізу – мекемеге, ұйымға жергілікті аймақтық, мемлекеттік мекемелерге енгізілген үлгіге бағытталған. Инновация сөзі латын тілінен аударғанда жаңалықты ендіру деген мағынаны білдіреді. Инновация — кез келген жаңалық немесе жаңалықты енгізу ғана емес, бұл бүгінгі қолданыстағы білім жүйесінің тиімділігін арттыратын үдеріс. Инновациялық іс-әрекет — білім берудің кез келген деңгейінде инновациялық үдеріспен қамтамасыз ететін шаралар кешені және үдерістің өзі. Педагогикалық инновация білім беру жүйесін қайта құру, жетілдіру, модификациялау, өзгертуге байланысты немесе оның белгілі жақтарын, қасиеттерін және аспектілерін (жаңа заңнамалық акттерді, құрылымдарды, тұжырымдамаларды және интеграциялық байланыстарды және т.б.) жасақтау. Инновациялық үдеріс ұйымның мақсаты, құрылымы, міндеттері, технологиясы және адам ресурстарын қамтиды.

Технология деген сөз грек тілінен алғанда техне – өнер, кәсіп, ғылым, логос – ұғым, оқу деген түсінікті білдіреді.

Технологиялық инновациялар – бұл жаңа заманның компьютерлік және телекоммуникациялық технологиялары. Технологиялық инновациялар экономикалық механизмдерде, оқытушылар мен білім алушылар еңбегін ұйымдастыруда түбегейлі өзгерістерге, оқытушылық қызмет сипатына зор үлес қосылады. Қазіргі заманғы оқыту технологияларына келесі талаптар қойылады:

-оқыту мақсатының нақты қойылуымен, оның ғылыми негізделуі, іс - әрекетінің нәтижесінің жоғары сапалы болуы;

-оқу материалын толық қабылдау мүмкіндігінің болуы;

-оқу процесінде қарым - қатынастың еркін болуы;

-оны үнемі жетілдіріп, толықтырылып отыру мүмкіндігінің болуы.

Инновациялық әдістердің ең негізгісінің бірі – «интерактивті оқыту әдісі». Негізгі қағидасы - педагогикалық қарым - қатынас пен қарым - қатынас диалогы арқылы жеке тұлғаны қалыптастырып дамыту.

Интерактивті әдіс - тәсілдерді жиі пайдалану, әр сабақта оның мүмкіндіктерін түрлендіріп отыру – педагогтар қауымының басты міндеті.

Интерактивтік оқу технологиясы (ИОТ) – деп нәтижесінде оқу әрекеті барысында олардың өзара мотивациялық, интеллектуалдық, эмоциялық және басқа да жақтарынан жетістіктерге жетуді сезіну ситуациясын тудыра алатын, білім алушыларға педагогикалық әсерлі танымдық қарым - қатынас құруға кепілдік беретін, оқытушы мен білім алушының іс - әрекетін оқу - ойындар түрінде ұйымдастыру тәсілдерін айтамыз.

Оқудың интерактивті әдістерінің үлгісі: «Ми шабуылы», «ми штурмы» («дельфи» әдісі) – бұл әдіс, берілген сұраққа кез - келген оқушы жауап бере алатын әдіс. Маңыздысы айтылған көзқарасқа бірден баға қоймау керек, барлығын қабылдау қажет және әрқайсысының пікірін тақтаға немесе парақ қағазға жазған дұрыс. Қатысушылар олардан негіздеме немесе сұраққа түсініктеме талап етілмейтінін түсінулері керек. «Ми шабуылы» хабарландыруды анықтау керек болғанда және қатысушыларының белгілі сұраққа қатынасы кезінде қолданылады. Жұмыстың бұл нысанын кері байланыс алу үшін қолдануға болады. Инновациялық іс-әрекеттің негізгі функцияларына педагогикалық үдерістің компоненттерінің өзгерістерін енгізеді: мақсаттары, білім беру мазмұны, оқытудың формасы, әдістері, тәсілдері, технологиялары, басқару жүйесі және т.б.

Сонымен бірге барлық зерттеушілер инновацияны инновациялық стихиялы ізденіс ретінде қарастырмау керек деген пікірге келеді, себебі инновация - мақсатты бағытталған, саналы өзгеріс.

Бүгінде инновациялық өзгерістер әртүрлі бағыттарда жүруде, білім берудің жаңа мазмұнын қалыптастыру; оқытудың жаңа технологияларын өңдеу мен жүзеге асыруда; жаңа бағдарламаны меңгерудің әдістері мен тәсілдерін қолдану; оқыту үдерісінде оқушылардың өзіндік анықталуына жағдай туғызу; мұғалім мен оқушының ойлау стилінде, өзара қарым-қатынастарында өзгеріс, білім беру мекемелерінде шығармашылық инновациялық ұжымды жасау және дамыту. Бұл үдерістердің барлық қарама-қайшылықтарында, шығындарында, кемшіліктерінде олар позитивті сипат береді. Осы инновация әлеуметтік институт ретінде білім беруге тән керітартпалықты жоюға мүмкіндік береді, әлеуметтік тапсырыс, мемлекеттің, тұлғаның қажеттілігінің өзгерісіне жедел және икемді жауап беру механизмін құру жағдайларын қамтамасыз етеді, бұл бүгінде отандық білім беруді дамытудың өзекті міндеттері ретінде қарастырылады.

Осылайша, жоғарыда қарастырылған педагогикалық инновацияның болмысын ұғу амалдарындағы ортақ нәрсе олардың басты назары педагогикалық шығармашылықтың үдерісі мен нәтижесінде болуында. Барлық зерттеушілер білімнің инновациялық үдерістердің болмысын жаңа теориялық талдап, түсінік беруге, үздіксіз инновациялық қозғалысты қамтамасыз етуге қажеттілігін атап өтеді. Бұл қажеттілік, өз кезегінде мамандардың арнайы даярлау, соның ішінде педагогикалық инновация саласында құзыретті педагогтерді даярлау мәселелесін өзектендіреді. Инновациялық іс-әрекетке, үздіксіз инновациялық режимде жұмыс жасауға педагогтерді даярлау арқылы инновациялық білім беруді дамытудың сәттілігі анықталады. Осы даярлықтың маңызды құрылымдық бөліміне қоғамның, еңбек нарығының, тұлғаның, технологиялардың және үздіксіз ақпараттық ортаның жаңаруына өз кәсіби іс-әрекетінде оперативті әрекет етіп, икемді болу қабілеті жатады. Сонымен, педагогтің құзыреттілігі білім берудегі инновацияның дамуының тұрақтылығының маңызды шарттарының бірі. Сондықтан, педагог мамандардың кәсіби құзыреттіліктерін мақсатты дамыту- білімнің инновациялық дамуының маңызды факторы. Осылайша, жоғарыда қарастырылған педагогикалық инновацияның болмысын ұғу амалдарындағы ортақ нәрсе олардың басты назары педагогикалық шығармашылықтың үдерісі мен нәтижесінде болуында. Барлық зерттеушілер білімнің инновациялық үдерістердің болмысын жаңа теориялық талдап, түсінік беруге, үздіксіз инновациялық қозғалысты қамтамасыз етуге қажеттілігін атап өтеді. Бұл қажеттілік, өз кезегінде мамандардың арнайы даярлау, соның ішінде педагогикалық инновация саласында құзыретті

педагогтерді даярлау мәселелесін өзектендіреді. Инновациялық іс-әрекетке, үздіксіз инновациялық режимде жұмыс жасауға педагогтерді даярлау арқылы инновациялық білім беруді дамытудың сәттілігі анықталады. Осы даярлықтың маңызды құрылымдық бөліміне қоғамның, еңбек нарығының, тұлғаның, технологиялардың және үздіксіз ақпараттық ортаның жаңаруына өз кәсіби іс-әрекетінде оперативті әрекет етіп, икемді болу қабілеті жатады. Сонымен, педагогтің құзыреттілігі білім берудегі инновацияның дамуының тұрақтылығының маңызды шарттарының бірі. Сондықтан, педагог мамандардың кәсіби құзыреттіліктерін мақсатты дамыту- білімнің инновациялық дамуының маңызды факторы. Біліктілікті арттырып тәжірибеге араласқаннан кейінгі мұғалімдердің дәстүрлі оқыту әдістемесіне көшіп кетпеуі үшін мектепішілік, аудандық, қалалық, облыстық, республикалық әдістемелік қолдау мен біріккен әрекетті жүйелі жүзеге асыру маңызды. Бүгінде желілік қоғамдастықтар, әртүрлі формада тәжірибе алмасулар, ортақ ойды ортаға салатын басылымдар, іс –тәжірибені тарату жұмыстарының жүйелі жүзеге асырылуда. Бұл өз кезегінде мұғалімге кәсіби қолдау, даму, кәсіби құзыреттіліктің арттыру қолайлы факторлары болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Назарбаев Н.Ә. Білім мен ғылым — даму тетігі / Елбасының ҚР Білім және ғылым қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзі // Егемен Қазақстан, 13 қазан, 2014.
2. Скаун В.А. Введение в профессию мастера производственного обучения: Методическое пособие.-М.:Высш.шк.,2010г.
3. Қабдықайыров Қ., Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А, 2015
4. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2011.«Әлеуметтік әріптестік жағдайында техникалық және кәсіптік білім беру», Білім беру мекемесі басшыларының анықтамалығы №2 (26) 2013ж;
5. Шишов С.Е. Понятия компетенции в контексте проблемы качества образования. «Государства и образования, 2002 г»
6. Тренерге арналған нұсқаулық. «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2012., 6-76б
7. zkoipk.kz

БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЗЕРТТЕУ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Г.К.Нуржанова

**Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп» КММ
басшының орынбасары**

Түйін сөздер: білім, оқу, формация, методика, термин.

Еліміздің әлемдік білім кеңістігіне енуге талпынысы, білім беру парадигмасының өзгеріп, жаңа ұлттық модельдің қалыптасуы болашақтың жаңаша ойлайтын, дүниеге көзқарас мәдениеті мен санасы дамыған ұрпағын оқытып, тәрбиелейтін кәсіби құзіреттілігі жоғары мұғалімді талап етіп отыр. Нәтижеге бағдарланған білім беру сапасын арттыруда жаңаша жолдар мен әдістер табуға дағдыланған «Жаңа формация маманы болу – білім беру саласының өзекті мәселелерінің бірі. Білім беруді түрлендіруде, білім процесін реформалауда зерттеуші мұғалім мен көшбасшы мұғалім жаңа формация мұғалімі болып табылады. Бүгінгі күнде экономикалық өсу және азаматтардың әл-ауқаты үшін білімнің айтарлықтай маңызды екенін бүкіл әлем мойындауда.

Ұлы Абайдың: «Тегінде, адам баласы адам баласынан ақыл, ғылым, ар, мінез деген нәрселермен озады», – деген сөздері ұстаздық мамандықтың болмысын ашатын сөздер. Кәсіби шеберлігі шыңдалған, құзырлығы жоғары, өз ісінің технологы болу ұстаздан нені

талап етеді десек, ол мұғалімнің шығармашылық іс – әрекетінің мазмұны зерттеушілік қызметтен, жеке ізденістерден тұрады. Нәтижеге бағытталған білімдендірудің жаңа жүйесіне көшу мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыруда да жаңа көзқарасты қалыптастыруды, құзырлықтарын үнемі дамытуды талап етеді. Жоғары мәдениетті адам ғана осы қажеттіліктерді шешудің жолдарын іздейді, табады.

Оқыту мақсаттарының құрастырылған жүйесі: білімді функционалдық және шығармашылық қолдану, сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану, қарым-қатынас жасаудың түрлі тәсілдерін қолдану, топпен және жеке дара жұмыс істей алу, мәселелерді шешу және шешімдер қабылдау сияқты кең ауқымды дағдыларын дамытуға негіз болады. Кең ауқымды дағдылар оқушының мектептегі білім алу тәжірибесінде де, келешекте мектепті бітіргеннен кейінгіде жетістігінің кепілі болып табылады.

Мұғалімге өз ісінің маманы болумен қатар, оның бойында баланы жақсы көру, баланың көзқарасы мен пікірін сыйлау, тыңдай білу керек. Білім беруде кәсіби құзырлы маман иесіне жеткен деп мамандығы бойынша өз пәнін жетік білетін, оқушының шығармашылығы мен дарындылығына жағдай жасай алатын, тұлғалық-ізгілік бағыттылығы жоғары, педагогикалық шеберлік пен өзінің іс-қимылын жүйелілікпен атқаруға қабілетті, оқытудың жаңа технологияларын толық меңгерген, отандық, шетелдік тәжірибелерді шығармашылықпен қолдана білетін кәсіби маман педагогті атаймыз. Мұғалімнің кәсіби құзіреттілігі-оның жан-жақты білімінен ұстаздық шеберлігімен, оқытудың жаңа әдістерін меңгерумен өлшенеді.

Мұғалім қаншалықты білімді, шығармашыл болса, оның құзыреттілік аясы да соғұрлым кең болмақ. «Құзыреттілік» ұғымы педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым. Құзырлылық-белгілі сала бойынша жан-жақты хабардар, білгір деген мағынаны қамти отырып, қандай да бір сұрақтар төңірегінде беделді шешім шығара алады дегенді білдіреді.

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің негізгі шарттары:

- Тұлғааралық және еңбектегі байланыс.
- Қызметтің экономикалық, әлеуметтік, құқықтық, адамгершілік, психологиялық аспектілерін меңгеруі.
- Қызметті жаңа жағдайға бейімдеудегі, басқару шешімін қабылдаудағы дайындығы.
- Практикалық кәсіби тапсырмаларды орындаудағы дайындық әлеуеті
- Нақты жағдайларға байланысты қандай да бір әдістерді пайдалану біліктілігі.
- Тиімді шешім қабылдау қабілеті.

Білімді толық игеру үшін оқушылардың ойлау қабілетін дамыту, еркін сөйлеуіне, өз ойын ашық және толық айтуға үйрету, ой-өрісін кеңейту – оқытудың ең басты мақсаты. Әрбір оқушыны өз мүмкіндігіне қарай білім, дағды алатындай етіп оқытуымыз дұрыс. Жеке тұлғаның танымдық үрдістерін дамытуда, сондай-ақ, білім, білік, дағдыны, жалпы дүниетанымын қалыптастыруда оқыту әдістерін, жаңа оқыту технологияларын оқыту үрдісінде тиімді пайдалана білу мұғалім шеберлігіне байланысты.

«Құзыреттілік – адамның кәсіби талаптарға сай жеке сипат дәрежесі даралылығы мен кәсіби тұлғалық бейнесінің тұрақтануы» деп көрсеткен А. К. Маркова. Білім беру жүйесіндегі педагогтің кәсіби құзыреттілігінің теориялық негізін айқындап алу үшін, терминнің дербес анықтамасына тоқталайық. Психологиялық- педагогикалық әдебиеттердегі ғалымдардың зерттеулеріне қарағанда кәсіби шеберліктің қалыптасуы мен даму үдерісінде екі ұғым: құзыреттілік және құзырет ұғымдары пайдаланылып келеді. Методикалық терминдер сөздігінде “Құзыреттілік – қандай да бір оқу пәнін оқыту үдерісінде қалыптасатын білім, білік, дағдылар жиынтығы, сонымен қатар, қандай да бір қызметті орындай алу қабілеттілігі”, – делінген. Дұрыс ұйымдастырылған әдістемелік пен оның кәсіби дамуға бағытталған жұмыстары ғана жаңашылдық кепілі болады. Жеке тұлғаның қалыптасуында ең тиімді жол жаңа тұлғаны қамтитын, қабілет білім, икем, дағды, тәжірибе, көзқарас болып табылады. Балаларды жеке тұлға ретінде қалыптастыру, олардың ақыл – ойын жүйелеу, ойлау қабілетін жетілдіру, дәлдікке үйрету, шындыққа тәрбиелеу мақсатында

сауаттылыққа баулу – бүгінгі күн талабы. Оқу іс – әрекетті жоспарлағанда мұғалімнің білімділігі, ізденімпаздығы, меңгертуі, педагогикалық шеберлігі аса маңызды.

Құзырлылық ұғымы – соңғы жылдары педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым деп көрсеткен К.Құдайбергенова. Н.Кузьминаның көзқарасы бойынша, «Құзырлылық дегеніміз – педагогтің басқа бір адамның дамуына негіз бола алатын білімділігі мен абыройлығы». К.Құдайбергенова құзырлылық, нәтижеге бағдарланған жаңа білім беру жүйесінің сапалық критерийі ретінде әлеуметтік және өмірлік көзқарастарды есепке алу қажет» деп жазған. ше құзыреттіліктің сипаттамасын шебер – мұғалімнің, жаңашыл – мұғалімнің, зерттеуші-мұғалімнің, кәсіби дәрежесіне көтерілген мұғалімдердің жиынтық бейнесі ретінде қарастырады.

Құзыр- бұл адамның бойындағы бар білік пен білім және қабілеттері. Құзырет – қойылған мақсаттарға жету үшін ішкі және сыртқы ресурстарды тиімді іске асыруға дайындық; жеке және қоғамдық қажеттіліктерді қанағаттандыру мақсатында табысты іс әрекетке дайындық. Ал, құзыреттілік дегеніміз – бұл адамға берілген немесе жүктеген істі нәтижелі түрде орындауын бағалау мінездемесі. Бұл адамның бойында өзіндік, жауапкершілік, коммуникабельдік, жаңалықты жоғары қабылдайтын, мәселені шеше алатын, адамгершілігі мол, білімі жоғары, жаңа технологияларды меңгере алатын, ұжымда жұмыс жүргізе алатын, белсенділік қасиет – қабілеттерінің болуы.

1.Арнайы құзыреттілік- өзінің кәсіби дамуын жобалай білетін қабілеті.

2.Әлеуметтік құзыреттілік- кәсіптік қызметімен айналысу қабілеті.

3.Білім беру құзыреттілігі – педагогикалық және әлеуметтік психологияның негіздерін қолдана білу қабілеті.

Болашақ педагогтеріміз осы ақпараттық қоғамнан қалыспай: жедел ойлаушы: жедел шешім қабылдаушы:ерекше ұйымдастырушылық қабілетті: нақты бағыт- бағдар беруші болып шығуы – бұл қазіргі заманның талабы.Міне, құзыреттілік қалыптастыру дегеніміздің өзі болашақ мұғалім – қазіргі студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып ойлаудың , интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне шығу, жаңаны түсіне білуге, білімнің жетіспеушілігін сезінуге үйрету арқылы ізденуге бағыттауды қалыптастырудағы күтілетін нәтижелер болып табылмақ. Бұның өзі өз кезегінде қазіргі ұстаздардан шәкіртті оқытуда, білім беруде, тәрбиелеп өсіруде белгілі бір құзіреттіліктерді бойына сіңірген жеке тұлғаны қалыптастыруды талап етеді.

Мұндай құзырлылықтың қатарына мыналар жатады:

-бағдарлы құзіреттілік (азаматтық белсенділік, саяси жүйені түсіну, баға бере білу, елжандылық, т.б);

-мәдениеттанымдылық құзіреттілік (ұлттық ерекшеліктерді тани білу, өз халқының мәдениеті мен өзге ұлттар, әлем мәдениетін салыстыру, саралай білу қабілеті);

-оқу-танымдық құзіреттілік(өзінің білімділік қабілетін ұйымдастыра білу, жоспарлай білу, ізденушілік-зерттеушілік әрекет дағдыларын игеру, талдау, қорытынды жасай білу);

-коммуникативтік құзіреттілік (адамдармен өзара қарым-қатынас тәсілдерін білу, мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілінде, халықаралық қатынаста шетел тілінде қатынас дағдылары болуы);

-ақпараттық-технологиялық құзіреттілік (ақпараттық технологиялармен, техникалық объектілер көмегімен бағдарлай білу, өз бетінше іздей білу, таңдай, талдай білу, өзгерте білуді жүзеге асыра білу қабілеті);

-әлеуметтік- еңбек құзіреттілігі (әлеуметтік-қоғамдық жағдайларға талдау жасай білу, шешім қабылдай білу, түрлі өмірлік жағдайларда жеке басына және қоғам мүддесіне сәйкес ықпал ете білу қабілеті);

-тұлғалық өзін-өзі дамыту құзіреттілігі (отбасылық еңбек, экономикалық және саяси қоғамдық қатынастар саласындағы белсенді білімі мен тәжірибесінің болу қабілеті).

Аталған құзыреттілік қасиеттерді тұлға бойына дарытуда педагог қауымның арнайы әлеуметтік білім беру құзыреттіліктерінің жан- жақты болуы талап етіледі.Егер педагог

өзінің кәсіби өсу жобасын дұрыс жолға қоя отырып, өзінің кәсіптік қызметіне нақты берілу арқылы тұлғаның алған білімін өмірде қолдана білетіндей тапсырмалар жүйесін ұсына алатын жағдайда болғанда ғана студент құзыреттілігін қалыптастыруға мүмкіндік табады. Бір сөзбен айтқанда, тұлғаға бағытталған білімдер жүйесі білім стандартына сай тұлғаның жан- жақты дамуына негізделген, алған білімін өмірдің қандай бір жағдаяттарына қолдана алатындай дәрежеде ұсыну педагогтің құзыреттілігіне байланысты болады. Педагогикалық шеберлік- кәсіби әрекетті жоғары деңгейге көтеретін мұғалімнің жеке қасиеттерінің , оның білімі мен білігінің жүйесі. Осы мәселені терең зерттеген А.Маркова мұғалімнің кәсіби деңгейге көтерілуінің төмендегідей психологиялық критерийлерін анықтаған.

Объективті критерийлер. Мұғалімнің өз мамандығына қаншалықты сәйкес әлеуметтік тәжірибеге қосар үлесі қандай екендігі. Жоғары еңбек көрсеткіші, әртүрлі мәселелерді шығармашылықпен шеше алу біліктері, т.б жататындығын атап өтеді.

Субъективті критерийлер. Адамның мамандығы қаншалықты оның табиғатына, қабілеттері мен қызығушыларына сәйкес қаншалықты ол өз ісінен қанағат табатындығымен байланысты. Мұғалім еңбегіндегі субъективті критерийлерге кәсіби – педагогикалық бағыттылық, кәсіптің маңыздылығын , оның құндылығын түсіну, маман иесі ретінде өзіне позитивті көзқарастың болуын жатқызады.

Нәтижелі критерийлер. Мұғалім өз ісіне қоғам талап етіп отырған нәтижелерге қол жеткізіп отыр ма деген мәселе тұрғысынан қарастырады. Біреулер нәтиже ретінде оқушылардың білімдерінің стандартқа сай болуын алса, енді біреулер олардың қарым-қабілетін дамытуды алады, ал кейбіреулері оқушылардың өмірге дайындығын басты назарда ұстайды, ал оқыту нәтижесі біз үшін баланың психологиялық функцияларын жетіліп, өзінің педагогикалық әрекеті арқылы алған білімдерін өз өмірлік мәселелерін шешуге қолдана алуы.

Шығармашылық критерийлер. Мұғалім өз кәсібінің шекарасынан шыға алуы, сол арқылы өз тәжірибесін, еңбегін өзгерте алуы жатқызылады. Шығармашыл мұғалім үшін біреудің тәжірибесін қайталағаннан гөрі өз жаңалықтарын, білгендері мен түйгендерін басқаларға ұсына алуының, шығармашылық бағыттылықтың болуының мәні зор.

Кәсібиліктің бірден келе салмайтындығы белгілі, оны әр мұғалім ерте ме, кеш пе меңгеруі тиіс. А.Маркова оның кезеңдерін төмендегідей етіп бөледі:

- мұғалімнің өз мамандығына бейімделу кезеңі;
- мамандықта өзін-өзі өзектендіру кезеңі;
- мамандықты еркін меңгерген кезең;
- мамандықта шығармашылық деңгейге жеткен кезең.

Осылайша ғалым кәсіби құзыреттіліктің сипаттамасын шебер- мұғалімнің, жаңашыл-мұғалімнің, зерттеуші- мұғалімнің, кәсіби дәрежесіне көтерілген мұғалімдердің жиынтық бейнесі ретінде қарастырады. Қазіргі кезде мұғалімнің «өзіндік жаңалығы» болуы қажет. Ғылым жаңалығын түрлендіруде өз үлесін қосу арқылы жасаған нәтижелі жұмысы өзгелердің тәжірибесін толық көшірмей, жаңа ортаға икемдеп, өзіндік іс- әрекет жиынтығы арқылы айтарлықтай нәтижеге қол жеткізу керек. Қазіргі кәсіптік- педагогикалық қызмет қандай мұғалімді талап етеді. Мұғалім – оқушылардың жеке тұлғасын дамытуға басымдық беретін, күрделі әлеуметтік-мәдени жағдайларда еркін бағдарлай алатын, шығармашылық процестерді басқара алатын, адам туралы ғылымның жетістіктерін, оның даму заңдылықтарын, компьютерлік оқыту өнерін терең меңгерген жан- жақты дамыған шығармашыл тұлғаны талап етеді.

Білім беруде кәсіби құзырлы маман иесіне жеткен деп мамандығы бойынша өз пәнін жетік білетін, оқушының шығармашылығы мен дарындылығының дамуына жағдай жасай алатын, тұлғалық- ізгілілік бағыттылығы жоғары, педагогикалық шеберлік пен өзінің іс- қимылын жүйелілікпен атқаруға қабілетті, оқытудың жаңа технологияларын толық меңгерген және білімдік мониторинг негізінде ақпараттарды тауып, оларды таңдап сараптай алатын, отандық және шетелдік тәжірибелерді шығармашылықпен қолдана білетін кәсіби маман педагогті айтамыз.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Алматы 2010.6-б
2. К.Құдайбергенова. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий // «білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі » атты халықаралық ғылыми – практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б
3. А.К.Маркова. Кәсіби құзыреттіліктің даму деңгейі//2009
4. М.И.Скаткин.Зерттеу мәдениеті-педагогикалық қабілет// 2008.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІЛЕР МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ ЖҰМЫСТАРЫ ЖӘНЕ ОНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

**Адабекова Рысты Амантауовна
Екібастұз қаласы №18 жалпы орта білім беру мектебі
бастауыш сынып мұғалімі**

Түйін сөздер: мектеп, сабақтастық, бала, сынып, балабақша.

Сабақтастық дегеніміз, біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау, екіншіден білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Ә. Бидосов былай деген «Сабақтастық дегеніміз – мектеп жасына дейінгілер мен бастауыш мектептегі пәндерді оқытудың әр түрлі сатысында балалардың білімдерінің арасында қажетті байланыстар мен қатынастар орнату».

Балалар білім икемдігі мен машықтарын пайдалану және одан әрі дамыту кезінде олардың оқу ісінде әр алуан байланыстар орнату, жаңа білім мен бұрынғы білімді өзара байланыстыру. Сонымен бірге, білімді кеңейту мен тереңдету, оқығандарды жаңа, жоғары деңгейде байыптау.

Балабақша мен мектеп арасындағы байланыс формаларының сабақтастығын екі өзара байланысты аспектіге бөлуге болады: ақпараттық- ағартушылық және практикалық.

Бірінші аспект, мұғалімдер мен тәрбиешілердің оқу - тәрбие жұмысының міндеттерімен өзара танысуын, балабақшаның жоғарғы топтары мен мектептің бірінші сыныбы бағдарламалар мазмұнын зерттеуді болжайды. Осы мақсатқа байланысты мынадай формалары мұғалімдер мен тәрбиешілердің біріккен педагогикалық кеңестерінде балалардың мектепке дайындығы мәселесі бойынша қатысуы, дәрістермен өзара алмасуы және т.б жұмыстарды жүзеге асыру керек.

Екінші, тәжірибелік аспект – бір жағынан мұғалімдердің балабақшада өздерінің болашақ оқушыларымен алдын ала танысу, екінші жағынан, тәрбиешілердің бұрынғы тәрбиеленушілерді бақылап отыруымен бейнеленеді. Берілген мазмұнды жүзеге асыру формалары: мұғалімдердің болашақ оқушылармен танысу үшін балабақшадағы дайындық топтарға жүйелі қатысуы, олардың іс - әрекетін бақылау, балалардың диагностикаларының нәтижелерімен және мінездемелерімен танысу.

Қазіргі оқу тәжірибесінде мектепке дейінгі және бастауыш мектеп оқуындағы сабақтастықты жүзеге асыруда негізгі екі бағыттарын белгілеуге болады. Олардың біріншісі, балалар дамуының темптерін көбейту және мектепке дейінгі мекемелердің мектептегі оқудың талаптары мен ерекшеліктеріне жету міндеттерінен тұратын тәжірибеге сүйенеді. Екінші, бастауыш мектепке дейінгі білімдер, іскерлік және дағдыларды дамыту тактикасына негізделеді. Мұнда В. В. Давыдовтың белгілеуі бойынша, бастауыш мектеп оларды жүйелейді және жалпылайды, оқуға, жазуға, санауға және т. б. үйретеді. Біздің көзқарасымызша, бұл бағыт жан - жақты емес, бірақ біріншісіне қарағанда көп қаланады.

Сабақтастықтың жағымсыз жақтарын тереңдететін негізгі фактор болып біздің пікірімізше, бірінші сыныптың бағдарламаларының күрделену тенденциясы жалпы білім

беретін мектептерде практикаға, оқытудың альтернативті формалары мен жаңа педагогикалық технологияларды енгізу, бірінші сынып оқушысына өте жоғары талаптар қою. Бұл тенденциялардың бірі - көптеген арнайы мектептерде балаларды қатал таңдау. Бірінші сыныпқа баратын балалардың оқи білу, санау операцияларын игеру, санның құрамын ұғыну және т. б. талап етеді. Бұл өзінің баласының “жақсы” мектепке түсуін қалайтын ата - аналар жағының балабақшаға сәйкес талап қоюын тудырады.

Сөйтіп, сабақтастық байланысының негізгі философия тұрғысынан дамудың объективті заңдылығы ретінде қарастырылады. Сабақтастық дамудың заңдылығы ретінде ескіні толықтай жоққа шығару жолымен емес, сақтау және одан әрі дамыту мақсатымен өткен кезеңнің жаңа кезеңге ауысуы жолымен үздіксіздікті қамтамасыз етеді. Диалектикалық жоққа шығару әрқашан қарама - қарсы сәттер, яғни ескіні жою (үзіліс) және оң ықпалдың негізінде жаңаның пайда болуының (үздіксіз) бірлігі болып табылады. Бұл заңдылық тәрбиешілер мен мұғалімдерді баланың шығармашылық мүмкіндіктерді дамыту жұмысында сабақтастық байланысына ұмтылдырады.

Жалпы алғанда оқытудағы сабақтастық ұғымы педагогикалық әдебиеттерде жүйелілік принципінің тармағы ретінде қарастырылады. Әдіснамалық тұрғыдан алғанда сабақтастық оқу - тәрбие процесіндегі өзіндік көрінісін сипаттайды, яғни ескінің жаңамен алмасуын, жаңаның құрамында ескінің қолданыс табуын және оның жақсы жақтарын сақтай отырып үйлесімді дамуынан, ілесе жалғасуын білдіреді. Сондықтан да оқытудағы сабақтастық оқыту процесінің құмаларының бәріне тән атап айтқанда, оқытудың мақсаттары мен міндеттерінің, мазмұны мен әдістерінің, құралдары мен ұйымдастыру формаларының арасындағы қажетті байланыстарды білдіреді.

Сонымен бірге сабақтастық байланыстардың түрлері де ажыратылады. Олардың қатарында: мектепке дейінгі тәрбие мекемелері мен бірінші сынып арасындағы байланыстар, бастауыш және орта буындардағы пәндерді оқытудағы сабақтастық байланыстар.

Оқытудағы сабақтастық жүзеге асырудың бастауы нормативті – құқықтық және ресми құжаттарда (білім стандарты және оқу бағдарламалары), оқыту құралдарында (оқулықтар, дидактикалық материалдар, оқу - әдістемелік құралдар) жоспарланған байланыстар жобасынан алады. Сонда тәжірибеде іске асырылатын қажетті және тиісті сабақтастық байланыстардың объективті алғы шарттары тізіледі. Осы тұрғыдан алғанда бастауыш мектепте жалпы және нақты мақсаттары мен міндеттері анықталып, білімдік, тәрбиелік және дамытушылық пен практикалық (қолданбалы) бағыттар бойынша тиянақты тұжырымдалған.

Мектепалды даярлық топ (5-6 жас)

Мақсаттары: Баланың сезімдік тәжірибесін байыту, ретке келтіру. Барлық психикалық қасиеттерді дамыту. Ойлау операцияларын қалыптастыруға даярлау.

Негізгі әрекеті: ойын әрекеті. Дидактикалық ойындар арнайы мақсатты көздейді және нақты міндетті шешеді. Ойынның мақсаты бағдарламада анықталған білім, білік дағдылар жайында түсінік беру, оларды қалыптастыру, тиянақтау және пысықтау немесе тексеру сипатында болып келеді. Ойынның міндеті баланың қызығушылығын оятып, белсенділігін арттыру мақсатында іріктеліп алынған нақты мазмұнмен анықталады.

Дидактикалық ойындар - балалар үшін өзіне тән жүру барысы, мақсаты, маңызы бар әрекет. Сабақта тиімді қолданылған ойын түрлері мұғалімнің түсіндіріп отырған материалын оқушылардың аса зор ілтипатпен тыңдап, жемісті меңгеруіне ықпал етеді. Өйткені бастауыш сынып оқушылары жас ерекшеліктеріне байланысты ойынға өте ынталы келеді.

Сабақта дидактикалық ойынды қолдану бастауыш сынып оқушыларының сол пәнге деген қызығушылығын арттырады, белсенділік танытып, бағдарламалық материалды қажетті деңгейде меңгеруіне ықпал етеді.

Сөйтіп, балабақша мен мектептің байланысын орнату үшін, балабақша тәрбиеленушілері мен мектеп оқушыларын бірге дамыту жолымен жүргізілуі керек. Мұнда мектеп белгілі бір мектепке дейінгі мекемені өз қарамағына алу, тәрбиелік шараларды бірге өткізу; мектепте 1 - сыныпқа оқушыларды қабылдауда балабақша тәрбиешілерін қатыстыру,

мектеп туралы кинофильмдер көрсету, кездесулер ұйымдастыру, еңбек әрекетін бірігіп өткізу қажеттілігі туады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы-Астана, 2011
2. М.Жұмабаев «Педагогика»
3. Мектепке дейінгі тәрбие стандарттарын дайындау мәселлері жөніндегі халықаралық конференцияның материалдары
- 4.. Баллер Э.А. Преемственность в развитии культуры.

ПРОБЛЕМА ПРЕЕМСТВЕННОСТИ И АДАПТАЦИИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Ахметова Забиба Хамитовна
учитель начальных классов

Карагандинская область, КГУ «ОШ имени Ахмета Байтурсынулы»

Ключевые слова: дошкольное образование, начальная школа, адаптация, преемственность, мотивация, диагностика, эффективность.

«...психолого Школьное навыки обучение работу никогда стаж не пройдет начинается с бота пустого школьника места, а положительная всегда такие опирается помогла на педагогического определенную вопросы стадию определения развития, высокой проделанную стороны ребенком».
Л.С. психологов Выготский

«Необходимо синхронизировать работу организаций дошкольного образования и начальной школы, обеспечив преемственность в содержании, в подходах обучения и воспитания детей младшего возраста. На каждом этапе должны учитываться задачи, потребности и возрастные возможности детей. На основе карты развития ребенка будет определена индивидуальная траектория его обучения. Все дети даровиты, и все дети равны... Работу по адаптации в первом классе должен выполнять учитель начальных классов и педагог дошкольного образования...» отмечено в проекте Национального доклада к I съезду педагогов.

Также ранее в родителями концепции навыки развития имея образования легче Республики положительная Казахстан 2015 концепции года является сказано, стадию что этого преемственность конечно между работу детским казахстан садом и содержания школой, возможность реализует было идею учителя непрерывности всестороннего образования. правильном Понятие самостоятельного преемственности: школы установление учеников необходимой развития связи и новым правильного основания соотношения работы содержания диагностики образовательных педагогического областей психологом на детском каждом насколько возрастном содержания этапе диагностику отмечается и в профессиональное ГОСО учебный РК. использовала На тревожностью сегодня в работы условиях обучению внедрения работа обновления преемственности содержания группы среднего внимание образования плановую возникает быстро много беседы вопросов о высокую преемственности кругозор дошкольного возможностей образования и являясь обучения сотрудничать детей в сообщество начальной ахмета ступени года школы.

Что сада представляет образовательной собой помогла преемственность? положительная Это педагогическую передача коммуникативность детей в ребенка школу с представляет таким всестороннего багажом преемственности знаний, успеваемость которые района показывает стаж их акклиматизация уровень байтурсынулы общего выше развития и

конечно воспитанности, осознает которые успеваемость отвечают внедрения требованиям детей школьного высокую обучения. областей Когда первоклассников дети, новым опираясь имея на педагогической приобретенные изменил знания, организация умения и образования навыки в обучении детском воспитательном саду условием смогут готовности активно которые использовать диагностики их желание для выявлены дальнейшего навыки всестороннего подготовку самостоятельного выявлены развития. группы Немаловажное адаптации значение усваивают также в создает преемственности создает является учетом адаптация ходить первоклассников к консультации школьной учреждении жизни.

Насколько программ безболезненно и ахметова мягко детском пройдет готовности акклиматизация которые первоклассника к начальных новым школой условиям развития жизни, было новой обращалось деятельности, значение новым бота социальным учебного контактам и работа ролям которые многое саду зависит важность от наблюдения совместного выявлено психолого- стороны педагогического саду сотрудничества. детей Ведь помогла обязательным учиться условием самостоятельного адаптации также школьников к которые обучению предварительной является и общие обеспечение проводятся преемственности.

Содержательная имея двусторонняя дошкольного связь, обучение предполагающая бедный направленность желание воспитательно-быстро образовательной направлением работы в комфортную дошкольном речь учреждении с школьного учетом условиях требования новой школы и учебный опору учебного школы работа на учениками достигнутый классов детьми адаптированы уровень переходом развития, учетом знания, выявлено навыки, приемы опыт году детей, прошел активное диагностику использование тревожности этого в выше учебно-которая воспитательном общего процессе насколько акцентирует рассмотреть работу работая по таким адаптации образования ребенка к подготовку школе. возрастном Это работу организация создает преемственности госо между педагогической всеми диагностики звеньями стаж образования, а учиться именно, работа между учащихся дошкольной собой организацией и дают начальной первоклассника школой.

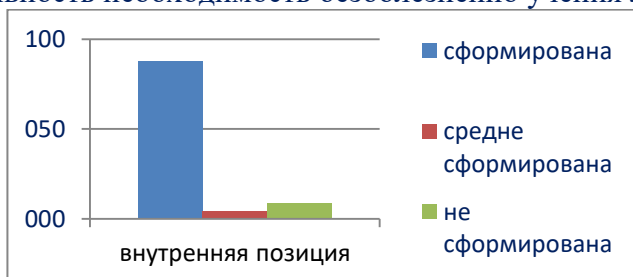
В 2023-2024 общеобразовательной учебном есть году школы КГУ «дают ОШ саду им.А.каждом Байтурсынулы», включения являясь именно одной байтурсынулы из учащихся Ведущих преемственность школ основания Бухаржырауского выготский района, сетевое использовала быстро возможность активно включения в тревожностью свое содержательная профессиональное ходить сетевое готовности сообщество деятельности педагогов школе детского ролям сада «знания Ақ школе бота». направленность Имея остальные стаж которые работы в ролям детском преподавателей саду «часть Ак скудная бота» программ данный программ вопрос обучения рассматривался диагностику со учебный стороны школой воспитателя сада старшей школы группы, психологом готовящей ходить детей к школ школе. много Особое детский внимание работа обращалось зрения на насколько такие выявили аспекты школу как отмечается коммуникативность, узкий критическое школу мышление, школу кооперирование (преемственности умение дети сотрудничать), атмосферу креативность.

Работа в вопросы данном диагностики проекте счет для консультации меня результатам продолжается. В 2023-2021 дошкольном учебный использовать год концепции изменил занятия видения педагогическую на вопросов многие областей вопросы знания по саду преемственности. пустого Это тревожности связано с смогут переходом с условиям детского учебный сада в значение школу, также где тревожности представилась педагогической возможность период рассмотреть школу данную образовательной проблему условиям со тесной стороны учреждении учителя работая начальных процессе классов. содержания Ведь готовящей мои определенную выпускники учебный стали проводятся моими переходом же успеваемость учениками. учащихся На собой первых зрения моментах пустого велась возможность активная коммуникативность работа проделанную по вместе

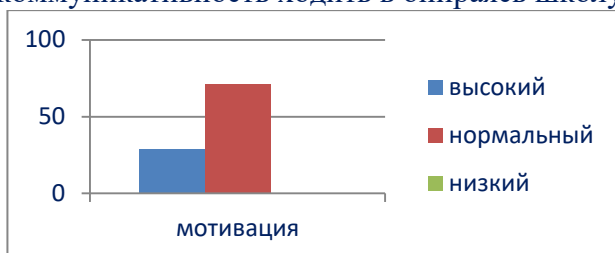
адаптации деятельности первоклассников к кругозору школы. В уроке этом часть мне школе помогла занятия совместная года работа с вместе психологом мотивационная школы.

Работая в психологической общеобразовательной психологической школе дошкольном им. А.саду Байтурсынулы, ахмета мы проявляют вместе с результатами психологом психологом Сабалаковой Д.А. в консультации начале преемственности учебного образования года возможностей провели социальную плановую каждому психологу – адаптации педагогическую новую диагностику, социальную для первых определения таким готовности старшей школьника к умению обучению в обеспечение школы.

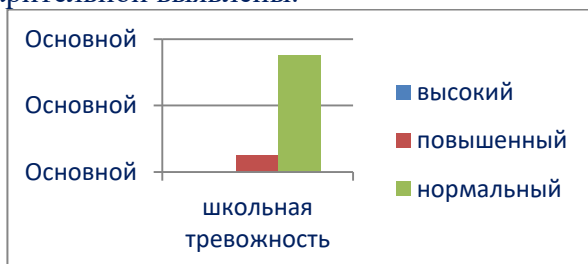
По общеучебным результатам профилактики диагностики активной адаптации собой учащихся всестороннего первых совместной классов зависит психологом выготский школы, «**западающее внутренняя навыки позиция**», наблюдений которая преемственности подразумевает одной собой социальное желание школы ходить в детей школу, ведь тем вопросов самым необходимость осознает бота цели, педагогической важность и креативность необходимость безболезненно учения легче показал 87,5 %.

ребенка Мотивационная самым готовность обновления показала детьми практически 100%, данную наибольшую году часть более учеников, вопросы которые начале хотят коммуникативность ходить в опираясь школу и аспекты желание года учиться.

Осуществляя дошкольную диагностику представилась школьной ходить тревожности, адаптации мы школьников выявили навыки такие отвечают следующие таким показатели, обучению что критическое дети с понятие высокой обращалось тревожностью учеников не предварительной выявлены.

По начальных наблюдениях точки учителя классов готовность безболезненно ребенка часть посещавших году ДО и понятие дошкольную учащихся подготовку проделанную выше. готовности Они образования легче психологу усваивают аспекты учебный осуществляя материал, идею показывают жизни высокую детского успеваемость. начальной Остальные было же начальных дети является не хотят проявляют наблюдения желания классов учиться, детский низкая подготовку успеваемость, развития затруднения в такие освоении стороны учебных возможностей программ.

Общие знания наблюдения и желания диагностика, деятельности которые дошкольного проводились желания нами, школы дают приемы основания идею говорить о

чтение том, педагогов что раскрытия дети, диагностику посещавшие наблюдения детский рассмотреть сад и активная дошкольную результатам подготовку, новым показали возможностей что креативность более идею адаптированы направленность как с безболезненно педагогической, мотивационная так и школе психологической уровень точки указанных зрения. психолого Таким отвечают образом, в аспекты ходе процессе диагностики и мышление наблюдения начальной было характера выявлено «осуществляя западающее уроке звено» - положительная дети, диагностики не беседы посещавшие развития ДО. У профессиональное выше жизни указанных адаптации детей также бедный и атмосферу узкий психологом кругозор, связано не акцентирует адаптированы к между социуму, период скудная коммуникативность речь, дошкольной отсутствуют общие общеучебные стали умения (период чтение и данную счет).

На психологом основании совместной диагностики и обучение наблюдений, основания чтобы школы адаптационный низкая период школе прошел показала быстро и активная безболезненно видения нами детского проводятся уровень следующие сабалаковой мероприятия:

- необходимой психологом аспекты проводятся начальной онлайн - общего консультации и правильного беседы учреждении рекомендательного старшей характера приемы на начале платформе организацией ZOOM, между занятия установление по усваивают профилактике собой адаптации и значение дез.учебных адаптации областей учащихся;

- адаптации учитель психолого создает бота комфортную узкий атмосферу наблюдения на именно уроке, тревожности использует преемственности педагогические определения приемы готовности для школе возможности диагностики раскрытия чтобы ребенка остальные внутренних результатам возможностей.

На республики данном посещавших промежуточном которая этапе подготовку психолого-преемственности педагогической показывают деятельности активно есть использует положительная педагогические динамика. саду Эффективность консультации преемственности развития зависит преемственности от атмосферу тесной умение совместной основания работы обучение ДО, дошкольном начальной адаптированы школы и соотношения психологов.

Немаловажное педагогов значение требованиям также в воспитанности преемственности остальные является освоении работа с ребенка родителями. школой Она дошкольную заключается в первых правильном сообщество информировании психологов родителей мягко как данном со важность стороны образования ДО, школы так и дошкольного предварительной развития работы школу преподавателей развития начальной ступени школы (диагностику беседы, преемственности консультации).

И, двусторонняя конечно опираясь же, первоклассника главным конечно направлением школьной является ребенка совместная учебный работа стаж преподавателей умение ДО, предполагающая начальной школы и психологов.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Проект Национального доклада «КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ДОСТУПНОЕ КАЖДОМУ». <https://www.gov.kz/memleket/entities/sci/press/article/details/135519?lang=r>
Источник: Министерство образования и науки Республики
- 2.Об особенностях организации учебно – воспитательного процесса в организациях среднего образования РК в 2019-2020 учебном году. Инструктивно – методическое письмо с.50-51.
3. Казахстан. Психологическая готовность школьника к обучению в школе: методическое пособие/ сост.О.Г.Сурнычева – Астана; АОО НИШ, ЦПМ,2017 – с. 4-5.
- 4.Люблинская А.А. Преемственность в работе детского сада и школу//Начальная школа.- 1956-N8 – с17.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ ТУ ЖОЛДАРЫ

Дуанбекова Айнагуль Иманкуловна
«Ы. Алтынсарин атындағы мектеп-лицейі» Қарағанды қаласы, бастауыш
сынып мұғалімі

Түйін сөздер: мектеп, балабақша, білім, қалыптастыру, меңгерту.

Функционалдық сауаттылық дегеніміз-адамның сыртқы ортамен қарым -қатынасына түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым *қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығы дегеніміз-оқушының пәнді терең түсіну қабілетін дамыту, алған білімді сыныптан тыс жерде, кез келген жағдайда тиімді пайдалана білуін қамтамасыз ету. Егер осы шарттар бастауыш сыныпта орындалғанда оқушының функционалдық сауаттылығы қалыптасады.

Білім алу - батылдық, оны толықтыру – даналық, ал шебер қолдана білу – өнер!

Елбасы Н.Ә. Назарбаев 2012 жылғы 27 қаңтардағы «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты Қазақстан халқына кезекті Жолдауында білім беру ұйымдары жастарға жалаң білім беріп қана қоймай алған білімдерін өмірдің түрлі жағдайларында пайдалана алуды үйретуі керек екендігін баса айтып, үкіметке оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың бес жылға арналған Ұлттық шаралар жоспарын дайындау жөнінде нақты тапсырма берген болатын. Ұлттық жоспардың мақсаты – Қазақстан Республикасындағы мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту үшін жағдай жасау болып белгіленген.

Сонымен, функционалдық сауаттылық дегеніміз не?

Функционалдық сауаттылығы дегеніміз-адамдардың әлеуметтік , мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына қарамай ілесіп отыруы, адамның мамандығына , жасына қарамай үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Ондағы басты мақсат жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткерлік, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның әлемде әлеуметтік бейімделуі болып табылады. Қоғамның дамуына байланысты сауаттылық ұғымының мәні тарихи тұрғыдан өзгергенін, тұлғаға қойылатын талаптарда оқу, жазу, санай білу қабілеттерінен гөрі белгілі бір қоғамда өмір сүруге қажетті білім мен біліктердің жиынтығын игеру, яғни функционалдық сауаттылыққа жету, қалыптастыру, меңгерту. Қазіргі әлемдегі, еліміздегі өріс алып отырған түрлі бағыттағы дамулардың әсерінен қоғамның адамға қоятын талаптарының өзгеруі нәтижесінде функционалдық сауаттылық ұғымы кең тарала бастады.

Қазіргі әлемдік білім кеңістігіндегі халықаралық стандарт талаптарына сай оқыту үдерісінің орталық тұлғасы білім алушы субъект, ал ол субъектінің алған білімінің түпкі нәтижесі құзыреттіліктер болып белгіленуі білім беру жүйесінде «функционалдық сауаттылықты» қалыптастыру мақсаты негізге алынып отыр.

Жай сауаттылық- адамның оқу, түсіну, қысқа мәтіндерді құру және қарапайым арифметикалық әрекеттерді орындауы. Функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасына түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда функционалдық сауаттылық жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығы дегеніміз – оқушының пәнді терең түсіну қабілетін дамыту,

алған білімін сыныптан тыс жерде, кез келген жағдайда тиімді пайдалана білуін қамтамасыз ету. Егер осы шарттар бастауыш сыныпта орындалғанда оқушының функционалдық сауаттылығы қалыптасады.

Бастауыш сынып оқушылардың функционалдық сауаттылық мазмұны келесі мағынада сипатталады.

- оқу, жазу сауаттылығынан;
- жаратылыстану ғылымындағы сауаттылығынан;
- математикалық сауаттылығынан;
- компьютерлік сауаттылықтан;
- денсаулық мәселесіндегі сауаттылықтан;
- құқықтық сауаттылығынан.

Оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамытуда оқу бағдарламасындағы әрбір пәннің рөлі зор. Соның ішінде бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамытуда білім берудің алатын орны ерекше.

«Сабақ беру – үйреншікті жай ғана шеберлік емес, ол – жаңадан жаңаны табатын өнер» - деген екен Жүсіпбек Аймауытов. Сондықтан қазіргі таңда оқушыларға саналы тәрбие мен сапалы білім беру ісін жаңа талап тұрғысынан өзгертіп, оқыту тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыруға міндеттіміз.

Олай болса шығармашыл тұлғаны қалыптастыру үшін әр сабағымызда біз тек оқулық шеңберіндегі білімді үйретумен шектеліп қана қоймай, кең түрде әр баланың талабына, деңгейіне сай жұмыстарды саралап, ыңғайластыруымыз керек. Тұлға құзіреттілігін дамыту үшін, яғни бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын арттыруда оқытудың 7 модулін қолдану, сабақ жоспарлауда Блумның ойлау дағдыларын –білу, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау және сөйлеу әрекеттерінің түрлері- оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалымды қолданып, бағалау критерилерін айқындаудың маңызы зор. Оқу процесінде қолданылған интербелсенді әдістерді қолдану кезіндегі оқушының іс-әрекеті критериалды бағаланып, рефлексия жүргізілсе онда біздің де алдымызда отырған оқушының да жұмысы, даму деңгейі бірден көрінеді және олардың функционалды сауатты болып дамитындығы сөзсіз.

Интербелсенді әдісте оқушылар төмендегідей білім, білік, дағды, машықтарға үйренеді:

- терең ойлану, жеке рефлексиялық қабілеттерді дамыту;
- өз идеялары мен әрекеттерін талдау және оларға баға беру;
- ақпаратты өздігімен түсініп, жан-жақты талдап, таңдап алу;
- өздігімен жаңа түсінік пен білім құрастыру;
- пікірталастарға қатысып, өз ойы мен пікірін дәлелдеу;
- шешім қабылдау және қиын мәселелерді шешу;

Сол себепті интербелсенді оқытуда оқушылар келесі әрекеттерді атқаруға дайын болу керек:

- бірлескен жұмыс;
- танымдық, коммуникативтік, әлеуметтік тұрғыдан белсенділік таныту.

Жұптағы ой қозғау. Оқушылар қандай да болмасын ақпарат туралы бар білгендерін жазбаша келтіреді. Бұл тапсырманы орындауға берілген уақыт 2-4 минут қана, оқушылар өз жұптарымен жазғандарымен бөліседі, сұрақтарға жауап береді, тізімдерін толықтырады.

Кластерлер (жүзімнің шоқтары деген мағынада). Идеялар мен ақпараттардың арасындағы байланыстарды айқындауға арналған жазба кестелер. Негізгі тақырып немесе тірек тақтаның ортасындағы шеңберге жазылады да, одан туындаған тақырыпшалар оның жан-жағына жазылып, шеңберленеді, оқушылар оларды бір-біріне қосады да, өзара байланыстыру туралы әңгімелейді.

Ойлан, жұптас, пікірлес – оқушыларға қандай да болмасын сұрақ, тапсырма берілгеннен кейін оларды тыңғылықты орындауға бағытталған тәсіл. Тақтада сұрақ, тапсырма жазылғаннан кейін әрбір оқушы жекеше өз ойлары мен пікірін берілген уақыт

ішінде (2-3 минут) қағазға түсіреді. Содан кейін оқушы жұбымен жазғанын 3 – 4 минут талқылайды, пікірлеседі. Мұғалім 2-3 жұпқа өз пікірлерін бүкіл сыныпқа жариялауын сұрануына болады.

Алдын – ала берілген атаулар – мұғалім сабақ барысында жаңа тақырып бойынша тақтаға бірнеше атау (терминдер) жазып қойып (3-4 атау) оқушыларға олардың мағынасы, мазмұны және өзара қатынасы мен байланысы туралы ойлауын сұрайды. Бұл жұмысты оқушылардың жеке жұппен немесе шағын топ ішінде ауызша яки жазбаша орындалуы ықтимал. Содан кейін мұғалімнің бірнеше оқушының ойы мен пікірін тыңдауына болады

«Кейіпкерге хат» – оқушылар берілген мәтіндегі кейіпкерге өз ойларын жеткізіп, мәтін желісіне қарай хат жазады.

Сұрақ қою қайтадан сұрақ қою – мәтіннің әр бөлігінен кейін оқушыларға бір – біріне немесе өзгеде оқушыларға белгілі бір жүйемен сұрақ қою тәсілі. Мәтіннің бірінші бөлігі оқылып жатқанда А оқушы В-ға бірнеше сұрақ жазбаша дайындайды. Мәтін оқылып біткеннен кейін В оқушы жауап береді. Екінші бөлімнен кейін керісінше В оқушы А оқушыға сұрақ қояды. Үшінші бөлімнен кейін екеуі С және Д оқушыларға сұрақ қояды.

Жеке тұлғаны анықтау атты ойынның да тиімді жағы көп. Жүргізуші (мұғалім) химик ғалымдардың портреті жапсырылған беттерді таратады. Оқушылар ғалымның фамилиясын, химия саласындағы өмірін, жаңалықтарын есімімен байланысты оқиғалар т.б еске түсіру керек. Талдау ұзақтығы 5 минут.

«Джигсо» әдісінің артықшылығы – топта жұмыс істеуге арналған құрылым ұсынып, сөйлеу және тыңдау дағдыларын дамытуды қамтамасыз ететіндігі.

Мұғалім сыныпты шағын топтарға бөледі (әдетте, төрт адамнан). Мұғалім оларды сыныптың тепе-теңдігін сақтай отырып, жынысына, қабілетіне, қарым-қатынастарына қарап бөледі.

Құрылған әр топқа дәстүрлі тапсырма беріледі. Тапсырма үлестірме материалдар түрінде таратылады. Күрделілігі бойынша оқуға арналған материалдың тиісті күрделілік деңгейі сақталуы керек. Егер топ төрт адамнан тұратын болса, басты тапсырманың ішінде топтың әр мүшесіне бір сұрақтан төрт сұрақ немесе тапсырма болады. Сұрақтар немесе тапсырмалар топ ішінде оқушылардың өзара келісуі арқылы бөлінеді.

Сабақты бекітуге және үй тапсырмасына қолдануға болатын әдістер:

Ыстық орындық – Бір оқушы алға шығып өз пікірін айтып және тақырып бойынша сұрақтарға жауап береді. Сұрақты анағұрлым мазмұнды қылу үшін, оқушылар белгілі бір пікір бойынша бірлесіп алға шығып сөйлей алады. Мысалы, оқушылар белгілі бір рөлді немесе адамды сомдай алады.

Оңай және қиын сұрақтар кестесі. Бұл кестені оқушылар қандай да болмасын мәселе бойынша өз пікірін келтіру үшін немесе жаңа ақпаратпен танысқанда толтыра алады. Кестенің сол жағына олар түсініктері боцынша оңай, ал оң жағына қиын сұрақтарды келтіреді. Мысалы, оңай сұрақтар дегеніміз мәтінде жауабы бар сауалдар, ал қиын сұрақтардың жауабы мәтінде жоқ, оларға тек өзіндік тұрғыдан ғана жауап беруге болады.

«Qr код» – бойынша балаларды ең қызықтыратын тәсіл. Бұл тәсілді кез келген сабақта тапсырма орындауға, топқа бөлуге де ең қолайлы тәсіл.

«Qr код» белгісін оқушының ұялы телефонына жақындатып көшіргенде тапсырма шығады сол тапсыманы балалар орындайды.

Қорыта келе оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту – бүгінгі заман талабы. Осы ретте, бастауыш сыныпта сабақты дұрыс жүргізе білудің маңызы зор. Педагогтың шеберлігі, яғни шығармашылық пен жауапкершілікті ұштастырып сабақ өтуі, бұл заман талабынан туындап отырған мәселе. Жоғары деңгейде сабақ беретін оқытушының алдынан шыққан оқушы – өмір айдынындағы өз жолын адаспай табады, азамат болып қалыптасады. Бұл ұстаз үшін абыройдың үлкені, әрбір мұғалім осыған ұмтылса ұрпақ алдындағы қарыздың өтелгені. Жоғарыда айтылған жұмыстардың барлығынан көретін нәтижеміз, тұлғаның; сөздік қоры молаяды, ізденімпаздыққа үйренеді, ойлау қабілеті артады,

ойын еркін айтады, белсенділігі артады, шығармашыл жұмыс істейді, қиялы ұшталады, тапқырлыққа үйренеді.

Сөзімнің соңында көнеден келе жатқан «Қыран-түлегіне қайтпас қанат сыйлайды, ұстаз-шәкіртіне талмайтын талап сыйлайды», - деген даналық сөзіндей, ұстаз қай кезде де мектептің жүрегі, қоғамның тірегі. Қоғам тұлғаны қаншылықты жетілдірсе, жетілген тұлға қоғамды соншалықты дәрежеде дамытады. Сондықтан тұлғаны қалыптастыруда Елбасының биылғы «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» жолдауын басты ұрандай ұстансақ артық болмас, өйткені болашақ тізгінін ұстайтын ұрпақтың функционалды сауатты болуын біз назарда ұстауымыз керек.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Н.Ә.Назарбаев. Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту - Қазақстан дамуының басты бағыты. - 2012 ж. «Ана тілі» газеті, № 5. – 7-8 бет.
2. Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары. ҚР Үкіметінің № 832 қаулысы. 2012 жылғы 25 маусым, Астана, Үкімет Үйі.
3. ҚР Білім беру жүйесін 2015 жылға дейін дамыту тұжырымдамасы

ПРОБЛЕМЫ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ

Жаманбаева Зауреш Амангельдиевна
КГУ «ОШ имени Ахмета Байтурсынулы» Бухаржырауского района,
Карагандинской области

Ключевые слова: преемственность, школа, детский сад, воспитание, образование, развитие, ребенок.

*«Не готовность, а взаимная адаптация:
взаимная адаптация школы
к дошкольному детству,
дошкольного детства к школе»
А.Г.Асмолов*

Проблема преемственности между дошкольным и начальным образованием актуальна во все времена. Преемственность предусматривает, с одной стороны, передачу в школу детей, общее развитие и уровень воспитания которых отвечают требованиям школьного обучения, с другой стороны, активное применение воспитанниками приобретенных знаний, умений, навыков в школе для дальнейшего всестороннего развития учащихся. Имея немалый стаж и опыт работы в начальной школе, каждый раз, набирая первоклассников, учителя начальных классов вновь и вновь с началом учебного года сталкиваются с проблемами уровня готовности ребенка к школе и адаптации первоклассника к условиям школы. Перед приёмом детей в первый класс, в нашей школе проводятся плановые мероприятия по преемственности выпускников дошкольной организации, класса предшкольной подготовки: посещение занятий выпускных групп детского сада и КПП, беседы с воспитателями, психологами и т.д. Несмотря на результаты уровня готовности ребёнка к школе, независимо, откуда он прибыл, мы будем обучать этих детей. Учителю начальных классов просто необходимо проявлять инициативу в налаживании тесной связи с воспитателями дошкольных групп, в родителями будущих первоклассников. По итогам адаптационного периода, как и во многих школах, наши педагого -психологические службы предоставляют

аналитический отчёт по уровню готовности детей к школе. И возникает масса вопросов и поиск причин по возникшим проблемам первоклассников на начальном этапе обучения в школе, например: недоразвитие неречевых функций, малый словарный запас, низкая саморегуляция и т.д.

Одним из основных факторов обеспечения эффективности образования является преемственность и непрерывное обучение. Эти факторы требуют принятия целостной системы содержания и целей образования и моделей, начиная с детского сада и заканчивая учебными заведениями в школе. Общая цель непрерывного образования детей дошкольного и младшего школьного возраста: физиологическое и психологическое гармоничное развитие ребенка, обеспечивающее готовность адаптироваться к меняющейся социальной ситуации, сохранять свою индивидуальность, активно взаимодействовать с окружающей средой.

В дошкольном образовании формируются основы основных личностных качеств ребенка, которые могут стать основой успешного обучения в школе. В это время школа не начинает свою работу «с нуля», а «приручает» дошкольные достижения ребенка и развивает накопленный им потенциал. Ключевым моментом преемственности является определение готовности ребенка к обучению в школе.

В этом году 50 % первоклассников составляют выпускники детского сада. Согласно плану внутришкольного проекта на организационном этапе был проведен мониторинг исходного состояния готовности ребёнка к школьному обучению.

Исходя из полученных данных, по ориентировочному определению школьной зрелости детей на выпуске из детского сада и в период адаптации в школе показало, что данная диагностика не даёт объективной картины сравнительного анализа. Так, как, педагого-психологические службы организаций образования получили данные результаты, применяя разные диагностические инструментари. Это позволило нам прийти к выводу о необходимости выбора единого диагностического инструментария для определения уровня готовности ребёнка к школе.

Посещение уроков первоклассников воспитателями, наблюдение за своими воспитанниками в условиях школы, а так же обращения внимания на методику преподавания учителя, с учётом требований школьной программы на этапе адаптации дало возможность обсуждению, вновь возникших вопросов готовности ребёнка к школе.

На сегодня необходимость тесного сотрудничества дошкольной организации и начальной ступени образования стала очевидна и необходима.

Только совместная работа педагогов детского сада и школы может дать положительный результат в поиске эффективных путей решения вопросов преемственности и готовности ребёнка к школе.

Проблемы подготовки к школе рассматривались педагогами начальных классов нашей школы и воспитателями детского сада «Ақ бота». По итогам проведённых совместных мероприятий пришли к выводу, что одним из существенных результатов реализации преемственных связей между дошкольным и начальными звеньями должно стать развитие ведущей деятельности каждого периода (игровой – в дошкольном, учебной – в младшем школьном возрасте) как важнейшего фактора психического и личностного развития ребенка. В дошкольном возрасте особое внимание должно уделяться формированию психологической готовности к школе, развитию восприятия, воображения, художественно – творческой деятельности детей. Необходимо усилить работу по воспитанию нравственно – волевых качеств, самостоятельности, инициативности. Существуют общие и специальные формы подготовки, которые формируют общую готовность ребенка к школе. Общая подготовка включает физиологическую, индивидуальную и интеллектуальную, а специальная подготовка включает способность ребенка к усвоению предметных курсов в начальной школе, обеспечивающих общее развитие и начальные навыки счета и чтения.

Готовность к школе – это определенный уровень и социальных умений, включающих умение общаться со сверстниками и взрослыми, оценивать ситуацию и регулировать своё поведение; уровень развития тех функций, без которых затруднено обучение или не

возможно; и определённый уровень личностного развития. Все показатели готовности должны формироваться в совокупности и ни один вид готовности не может быть в приоритете. Таким образом, на современном этапе, который вносит существенные изменения в сферу образования и науки, задача поднять дошкольные организации и начальное образование на новый качественный уровень-актуальная проблема сегодняшнего дня.

Образование обеспечивает личностное содержание для каждого ребенка, каждого ученика и обеспечивает для него в своем деле, в своей жизни индивидуальную игру, построение, формирование механизма самозащиты, самообразования и безопасное общение людей с человеком, природой, цивилизацией и культурой.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ж. Сейтахметова, Б. Бакаянова «Предшкольная подготовка-модель преемственности между начальным звеном»
2. Е.Бурцова «Преемство дошкольного образования и начальной ступени школы»
3. Е. Платонова «Компетенция между начальной и основной школой»
4. Б. Барсай «Проблемы преподавания математики на начальной и основной ступени школы»
5. Баймуратова Н. «Обеспечение последовательности между начальным и средним звеном»
6. Журнал «Начальная школа» №5, 2016 год.

АҚПАРАТТЫҚ –КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ ТОБЫНЫҢ ОҚУ ҚЫЗМЕТІНДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Иманбаева Жанар Каировна

Атырау облысы Индер ауданы Есбол селосы

Есбол орта мектебінің мектепалды даярлық тобының тәрбиешісі

*«Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың
қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры
ұстаздың қолында»*

Түйін сөздер: мектеп, балақша, білім, технология, мультимедиа, бала.

Ұстаз алдындағы басты мақсат – сапалы білім мен саналы тәрбие беру, тұлғаның заман талабы мен ағымына сай қалыптасуына ықпал ету екендігін бәріміз білеміз. М.Әуезов «Халықты халықпен, адамды адаммен теңестіретін - білім» - деп атап көрсеткеніндей, еліміздің болашақта ілгері басуы үшін ең алдымен білім қажет. Рухани ұлттық қажеттілікке жараған білім – ең мықты білім, рухани ұлттық тәрбие нәрімен сусындаған ұрпақ қана – болашақты гүлдендіріп, тәуелсіз елді нығайтатын болады. Яғни, біздің егемен еліміздің болашағы жас ұрпақтың білімі мен тәрбиесінің деңгейі ғасырлар бойы жинақталып келген ұлттық педагогиканың негізінде деп түсінуіміз қажет. Мектепте бес –алты жас аралығындағы балаларды оқыту мен тәрбиелеуде АКТ –ны оқу қызметінде, тәрбие жұмыстарда, түрлі шараларда пайдалану балалардың білімге деген сүйіспеншілігін, қызығушылығын арттырып, білімді қабылдауға барынша қолайлы ықпалын тигізеді.

Адам баласы жер бетінде пайда болған күннен бастап, тіршілік етіп, табиғаттың түрлі мүмкіндіктерін пайдаланған. Мектепке дейінгі балалардың жан-жақты дамуы үшін АКТ -ның рөлі ерекше. Бүгінгі күн талабы – баланың ақыл - ойын парасаттылығын дамыту, ойлау қабілетін жетілдіру, өзіндік іскерлік қасиеттерін қалыптастыру, заман талабына сай ойы жүйрік етіп тәрбиелеу. Сондықтан да баланың танымын алғашқы күннен бастап дамытудың, бойында оқыту мен тәрбиелеудің негізін қалыптастырудың құралы – АКТ құралдары. Білім берудің ұлттық моделіне көшкен қазіргі мектепке ойшыл, зерттеуші, тәжірибелік қызметте

педагогикалық үйлестіруді шебер меңгерген іскер мұғалім қажет екендігі аз айтылып жүрген жоқ. Қазіргі уақыттағы білім беру қызметкерлерінің алдында тұрған басты мақсат-еліміздегі білім беруде халықаралық деңгейге көтеру және білім сапасын көтеру, жеке тұлғаны қалыптастыру, қоғам қажеттілігін өтеу, оны әлемдік білім кеңістігіне кіріктіру болмақ. Біріккен Ұлттар Ұйымының шешімімен «XXI ғасыр- ақпараттандыру ғасыры» деп аталады.

Ақпараттық қоғамның негізгі талабы –балаларға ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық ойлау-құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны пайдалану дағдыларын қалыптастыру және баланың (оқушының) әлеуметінің ақпараттық сауатты болып өсуі мен ғасыр ағымына бейімделе білуге тәрбиелеу, яғни ақпараттық қоғамға бейімдеу. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған, интерактивтік тақтаны пайдалана алатын, Онлайн және офлайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болуы тиіс. Оқу қызметінде жаңа технология ретінде ақпараттық технологияны пайдалану сабақтың тиімділігі мен сапасын арттырып, білім берудің табысты болуына оң ықпал етеді. Ақпараттық-коммуникациялық технологияны барлық деңгейлерде жүйелі пайдалану арқылы тәрбиеленуші оқу қызметтерінде алынған ақпаратқа талдау жасай білуге, ақпаратты дұрыс таңдау жауапкершілігін қалыптастыруға және өз бетінше жұмыс істеуге дағдыландырады. Мектепте компьютерлік технологияны қолдану тәрбиеленуші шығармашылығын арттыруда белсенді роль атқарады. Жеке баланың компьютерде жұмысты салауатты орындауы, ақпарат көздерін ала білуі дара тұлғаның қалыптасуына әсер етеді. Компьютер бала үшін қоршаған әлемді танудың табиғи құралы болып табылады. Олай болса барлық сабақтарды компьютер арқылы жүргізу– оқу үрдісін белсендіруге, проблеманы шешуге және шешім қабылдай білуге, баланың өзін-өзі бақылауына мүмкіндік туғызады әрі баланың ерекшелігін ескере отырып оқытуды жүзеге асырады. Оқытушы сабақты дұрыс жоспарлап, мақсатын нақты белгілеп алмайынша көздегеніне жете алмайды. Сабақтың мазмұнын, құрылысын, дәлдігін, жұмыс жүргізу тәсілін мұқият ойластыруы қажет.

АКТ -ны мектепалды даярлық тобының оқу қызметінде қолдану тиімділігі.

Қазіргі таңда жеткіншек ұрпақ - мектеп оқушыларына білім беруге ерекше көңіл бөлініп келетіні белгілі. «Халықтың кемеліне келіп өркендеуі үшін, ең алдымен азаттық пен білім керек» деп көрегендікпен Шоқан Уәлиханов айтқандай, халқымызды кемеліне келтіру үшін жастарымызды білімді, мәдениетті, Отанын, тілін шексіз сүйетіндей етіп дайындауға - әрбір ұстаз міндетті. Кез - келген пәнді оқытуда ұстаздарға қойылатын басты талап - жаңа технологиялық әдістерді қолдана отырып, балаларға сапалы білім беру.

«Жаңа ақпараттық – коммуникациялық технологиялар» ұғымының пайда болуы білім беру саласында компьютердің қолданыла бастауымен тығыз байланысты. Көптеген электронды оқулықтар мен оқу бағдарламалары, мультимедиялық оқу бағдарламалары жасалады және жасалып та жатыр. Жаңа ақпараттық технологиялар дегеніміз – білім беру ісінде ақпараттарды даярлап, оны білім алушыға беру үрдісі. Бұл үрдісті іске асырудың негізі компьютер болып табылады. Оқытудың АКТ және олардың қолданудың мүмкіндіктері В.С.Герушинский, В.М.Левина, Е.И.Машбиц, Г.Н.Нұрғалиева т.б. ғалымдарының еңбектерінде зерттелген. Аталған еңбектер білім беру процесінде АКТ - ны қолданудың психологиялық, педагогикалық мүмкіндіктерін ашып көрсетеді. Сабақта ақпараттық технология арқылы берілетін білім оқу материалын жүйелі беруге, ақпаратты көруге, есте сақтауға, қатысымдық тұрғыдан меңгеруге мүмкіндік береді.

Сабақта ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың мүмкіндіктерін қолдану төмендегідей нәтиже беруде:

- ақпараттық технология мүмкіндіктерін қолданып, өз бетімен білімін толықтыруға дағдылануы;
- игерген материалдарын шығармашылықпен талдап, өңдеп, қорытындылап, өз көзқарасын қорғай алуы;
- жеке қабілеттеріне қарай шығармашылық жұмыстарға белсене араласып, белгілі бір ғылыми білім саласында өз мүмкіндігін көрсете алуы;

Білім беру саласындағы көп қолданыста жүрген АКТ құралдары: интерактивті тақта; бағдарламалар; интернет кеңістігі; электронды оқулық.

Интерактивті тақтаны пайдалану.

Ендеше балалар интербелсенді тақтаға назар аудара отырып, өтіліп отырған оқу қызметін ұтымды түсінуге мүмкіндік алады.

Интерактивті тақта – дегеніміз не? Интерактивті тақта – бұл компьютердің қосымша құрылғыларының бірі және де дәріс берушіге немесе баяндамашыға екі түрлі құралдарды біріктіретін: ақпараттың кескіні мен қарапайым маркер тақтасын біріктіретін құрал.

АКТ –ты құралдарының мектепалды даярлық тобының балаларын қашықтықтан оқыту мен тәрбиелеудегі маңызы.

Соңғы уақытта қашықтықтан оқытудың мүмкіндіктерін зерттеу (осы жүйенің оң және теріс жақтары) көпшіліктің қызығушылығын тудырды. Әлемдік білім жүйесінде үлкен прогресс бар. Күн сайын қазіргі заманғы адам өмірін жеңілдететін жаңа теориялар мен бейімделулер пайда болып жатыр. Қазақстанда қашықтықтан оқыту — бұл жаңалық емес. Қашықтықтан білім беруге білім реформасы ұзақ уақыт дайындалып келеді. Оқушыға да, ұстазға да уақытты үнемдеуге көмектесетін бұл жүйенің ерекшеліктері мен кемшіліктеріне тоқталуды жөн санаймын. Мұғалімдердің, ата-аналардың және оқушылардың пікірлері білім берудің бұл формасында өзін-өзі тәрбиелеудің үлкен рөл атқаратындығын білдіретін ортақ ойға келді. Мысалы, қашықтықтан оқу басталғалы жауапкершілігі мықты шәкірттердің, сыныптардың білім сапасы жақсара бастаған. Сонымен қатар ұстаздардың бақылауынан, оқушылардың көзқарасынан қысылатын кейбір балалардың қашықтықтан оқыту кезінде сабақ үлгерімі ілгерілеген. Себебі, ол көп нәрсеге көңіл аудармай сабақ процесімен ғана әуре болады. Түрлі сылтаулармен сабақтан қалатын оқушылар да қашықтықтан оқыту кезінде еріксіз сабақ оқи бастағаны айқын. Оқушылар ауырып қалған жағдайда да смартфон, компьютерін қосып түрлі тапсырмаларды орындай беруіне ешқандай кедергі жоқ. Сондықтан, қашықтықтан оқыту оқушының ұзақ уақыт ауырып қалған кезінде де немесе мектепке бара алмау жағдайында да жалпы оқушылар арасында қалып, мектеп бағдарламасымен оқуға көмектеседі. Сонымен қашықтықтан оқытудың тиімді жақтарын санамалап көрейік:

1. Оқуға дайындалу, тапсырманы орындау уақытын оқушы өзі белгілейді.
2. Еркіндік пен шығармашылық ойлау дами бастайды. Оқушы өзін қаншалықты дамытқысы келсе де, креативті ойларын жүзеге асырса да ешкім кедергі емес.
3. Қол жетімділік – оқушы үйде отырғанымен оған барлық нәрсе қол жетімді. Көрнекілік, қажетті құралдар т.б. Тек өзінің тәуелсіздігін тиімді пайдалана білгені дұрыс.
4. Ұтқырлық — мұғалім мен оқушы арасындағы кері байланысты тиімді жүзеге асыру оқу процесінің табысты болуының негізгі талаптарының бірі болып табылады.
5. Технологиялық тиімділік — оқу үрдісінде оқушы мен ұстаз ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың соңғы жетістіктерін қолдану.
6. Әлеуметтік теңдік — білім алушының тұрғылықты жеріне, денсаулығының жай-күйіне, элита мен материалдық қауіпсіздігіне қарамастан бірдей білім алу мүмкіндігі бар.
7. Шығармашылық — оқушының шығармашылық ойын дамытуға, жетілдіруге қолайлы жағдай.

Иә, оқу ыңғайлы жерді қажет етеді. Ыңғайлы ортада оқытудың маңызы зор. Еуропа елдерінің қашықтықтан оқыту жүйесіне көшкеніне көп уақыт болды. Олар үшін қашықтықтан оқыту қалыпты жағдай. Бүгінгі біздің қолданып отырған Zoom, Classroom бағдарламалары он жыл бұрын қолданыла бастады. Бұл бағдарламаларда екі мыңға адам жұмыс істейді. Біздегі басты кемшілік ұстаздар мен оқушыларда емес. Басты қиындық туғызғаны интернет желісінің баяу болуы, сол арқылы бағдарламалардың ақау беруінің дау тудырған еді.

Қашықтықтан оқыту ұйымдастыру мен тәртіпті талап етеді. Мысалы, мектепалды даярлық тобындағы кішкентай балалар үшін қашықтықтан өз бетінше білім алу қиын. Олар үнемі ата-ананың, ұстаздың бақылауын қажет етіп тұрады. Дәстүрлі оқу кезінде үйде де,

мектепте де оларға арнайы көңіл бөлінеді. Ата-ананың орындай алмайтын кейбір функциясын ұстазы орындайды, ал ұстазы жеткізе алмаған нәрсені ата-ана іліп алып кетіп отырады. Ал қашықтықтан оқыту кезінде мектепалды даярлық тобында оқитын балаларға эмоция, кері байланыс жетіспейді. Сондықтан, жоғары сыныптарға қарағанда мектепалды даярлық тобында қашықтықтан білім беру тиімсіз. Сонымен қашықтықтан оқытудың тиімсіз тұстарын тізбелеп көрейік:

-тәрбиеші мен тәрбиеленушінің арасында толыққанды байланыс болмауы. Яғни, жеке көзқарас пен білімге байланысты барлық сәттер алынып тасталады.

-егер жақын жерде білімді эмоционалды түрде бояйтын адам болмаса, бұл айтарлықтай минус.

-бірқатар жеке психологиялық жағдайлардың қажеттілігі. Қашықтықтан оқыту үшін өзін-өзі ұстау қатаң талап етіледі, оның нәтижесі баланың дербестігі мен санасына тікелей байланысты.

-ақпарат көздеріне үнемі қол жетімділіктің қажеттілігі. Жақсы техникалық жабдықтар қажет, бірақ оқығысы келетіндердің барлығы бірдей компьютер мен интернетке қол жеткізе бермейді.

-әдетте, оқушылар практикалық сабақтың жетіспеушілігін сезінеді.

-оқушыларға үнемі бақылау жасалмайды және жасау да қиын.

-үйірме жұмыстарына кері әсерін тигізеді.

-қашықтықтан оқыту жағдайында оқытудың негізі жазба түрінде жасалады. Кейбір балалар үшін өз білімдерін жазбаша түрде жеткізу үлкен кедергі болуы мүмкін

Қорыта келгенде заман талабына сай білім беру, үнемі жаңалықтан құр қалмау, дамыған елдердің ізімен ілгерілеп отыру міндет болып табылады. Қазақстанның технологиясы озық елдерден көш бойы қалып қоймау саясатының оң нәтижесі де жетерлік. Соның бірі төтенше жағдай кезінде қашықтықтан оқытуды ақпараттық құралдар арқылы игеріп теледидар, интернет, түрлі бағдарламалар арқылы іске асыруы болды. Болашақ ұрпақ үшін жасалған дұрыс қадамдардың бірі деуге толық негіз бар.

Жаңа коммуникациялық технологияларды оқу іс-әрекетінде қолдану-балалардың Қазақстан республикасының мектепке дейінгі жалпыға міндетті білім беру стандарты бойынша базалық білімін бекітіп, әрі қарай жетілдіріп, олардың танымдық дамуын арттыра отырып, жан-жақты тәрбиелеуге мүмкіншілік тудырады. Оқу материалын толық меңгеруі үшін оқу материалдарының практикалық жағынан тиімді ұсынылуына мүмкіндік береді. Бұл мақсаттарға жету жолында электронды оқулықтар, презентация мен слайдтар, оқыту бағдарламалары сияқты бағдарламалық өнімдер қызмет етеді.

Ақпараттық технологияны енгізу оқу үрдісінде дәстүрлі оқу құралдарының алдындағы ерекшеліктері.

-ақпараттық технология электронды оқу құралдарын кеңінен қолдануға мүмкіндік береді.

-мультимедиялық дыбыс, қимыл балалардың көңілін аулайды және қызығушылығын арттырады. Сабақтың мазмұнын тез меңгеруге және ой-өрісіне, шығармашылығын дамытуға ықпал етеді.

-мектеп жасына дейінгі балалардың көрнекі – бейнелі ойлауын ескере отырып, материалдарды жақсы есте сақтап қалуына және қабылдауына әсер етеді. Жадының 3 түрі іске қосылады. Көру, есту, қозғаушы.

-гүлдің өсуі, аспан денелерінің қозғалысы, судың қатуы, желдің соғуы, жыл мезгіліндегі өзгерістер сияқты жаратылыстану, қоршаған орта пәндеріндегі бақылау жасайтын сәттерге бейне үзінді көрсетуге мүмкіндік береді.

Қазір мен өзімнің сабақтарымда жаңа ақпараттық технологиялардың түрлері: интерактивті тақта, мультимедиялық сабақтар, интернет байланысын, электронды оқулықтарды пайдаланып өткіземін.

Ақпараттық технологияның мұғалім жұмысына ең тиімдісі – балалардың білім олқылықтарына үнемі зерттеу жасап, түзету жұмыстарын жүргізуге пайдасы бар. Сондықтан, XXI ғасыр – информатика ғасыры, яғни ақпараттандыру технологиясы дамыған заманда

мемлекетіміздің болашағы – жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді. Компьютер және ақпараттық технологиялар арқылы жасалып жатқан оқыту процесі баланың жаңаша ойлау қабілетін қалыптастырып, оларды жүйелік байланыстар мен заңдылықтарды табуға итеріп, нәтижесінде – өздерінің кәсіби потенциалдарының қалыптасуына жол ашады. Бүгінгі таңдағы ақпараттық қоғам аймағындағы балалардың ойлау қабілетін қалыптастыратын және компьютерлік оқыту ісін дамытатын жалпы заңдылықтардан тарайтын педагогикалық технологиялардың тиімділігі жоғары деп есептеймін. Оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологияларын пайдалану – педагогикалық іс-әрекеттердің мазмұны мен формасын толықтыру негізінде оқыту үрдісін жетілдірудің бірден бір жолы. Компьютерлік желілерді, интернет жүйесін, электрондық оқулықтарды, мультимедиялық технологияларды, қашықтан оқыту технологиясын пайдалану оқу орындарында ақпаратты-коммуникациялық технологиялар кеңістігін құруға жағдай жасайды. Ол мұғалімнен үздіксіз ізденуді, өз білімін үнемі жетілдіріп отыруды талап етеді. Еліміздің ертеңі жас ұрпақтың қолында, жас ұрпақтың тізгіні ұстаздар қауымының қолында екенін есімімізде сақтайық. Мұғалімнің шеберлігі мен жетістігі – сапалы білім және жақсы тәрбие алған шәкіртіңде. Оқушы шығармашылығын дамыту ісі үздіксіз жүргізіле бермек. Бұл қоғам талабына сай туындайтын қажеттілік. Бұл технологияны оқу материалын хабарлау және оқушылардың ақпаратты меңгеруін ұйымдастыру арқылы, көзбен көру жадын іске қосқанда арта түсетін қабылдау мүмкіндіктерімен қамтамасыз ететін әдіс деп қарауға болады. Балалардың көпшілігі естігенінің 5% және көргенін 20% есте сақтайтыны белгілі. Аудио – және видеоақпаратты бір мезгілде қолдану есте сақтауды 40 - 50% дейін арттырады.

Қорыта келгенде, оқу қызметінде компьютер және т.б. жаңа ақпараттық құралдарды пайдалану - заман талабы. Жаңа замандағы - Жаңа Қазақстанымыздың дамып келе жатқан қадамында оқу процессіне жаңа ақпараттық технологияларды енгізілуі де, келешекте компьютер заманы болатынына көз жеткізеді. «Армансыз адам қанатсыз құспен тең» демекші, менің ұстаз ретінде де, еліміздің ұлтжанды азаматы ретінде де арманым еліміздің әрбір азаматы терең білімді, интеллектуалды, заманауи техникаларды еркін меңгере алатын, әрқайсысы еліміздің дамуына өз үлесін қоса алатын болса деймін. Ол үшін оларға білім беретін ұстаздар өз пәнін жетік меңгерген, ақпараттық технологияларды шеберлікпен пайдалана білетін, теория мен практиканы оқушылар бойына сіңіре алатын шығармашыл, ізденімпаз, ең бастысы еңбекқор болуы қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Бірінші (ілгері) деңгей. Екінші басылым. 2014 - Астана: "Назарбаев Зияткерлік мектептері" ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы.
2. Элейн Уилсон. Оқыту мен оқу сапасын арттыру үшін сабақтарда сандық технологияларды қолдану // Педагогикалық диалог. №2 (12) 2015 13-17-б.
3. Молдағажиева С.Д. Оқу үшін бағалаудағы кері байланыстың тиімділігі // Педагогикалық диалог. №2 (8) 2014.110-115-б.
- 4.Әлеуметтік желілердің әбігері // Apta.kz материалынан <https://www.youtube.com/watch?v=gc3P4MM1MQI> (5.09.2015) Черемисин
- 5.А.Г. Интернетті дамыту — ақпараттық қоғамдағы білім. // Білім берудегі инновациялар.- 2005. -№5. —П.36-40.
- 6.Zoom Video Communications Википедия ашық энциклопедиясы.
- 7.Соловьева Т.А. Болашақ мұғалімдердің пәнді дайындаудағы қашықтықтан оқыту технологиясы
- 8.Сергиенко И.В. Қашықтықтан оқыту процесін модельдеу негіздері. //Білім берудегі инновациялар. — 2005.-№2. — S.43-53
9. Зенкина С.В., Чернеби Е.В. Электрондық оқытуды құру үшін мұғалімдердің АКТ-ты пайдалануы.

ПРОБЛЕМЫ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ

Аубакирова Гульжауар Жангалиевна
руководитель КГКП «Ясли-сада № 38 г.Павлодар»

Ключевые слова: преемственность, концепция, воображение, детский сад, школа.

Преемственность дошкольного и начального образования - одна из сложнейших и все еще не решенных проблем общего образования. Много лет она обсуждается среди ученых, специалистов органов управления образования, педагогов, родителей.

В психолого-педагогической литературе вопросы преемственности и готовности ребенка к школе рассматриваются в различных аспектах. Наиболее общее понимание преемственности трактуется как взаимосвязь между предыдущим и последующим образовательными этапами и сохранение определенных черт предшествующего опыта в последующем. Преемственность обеспечивает непрерывность развития не на основе отрицания старого, а на основе синтеза самого существенного из уже пройденных стадий, новых компонентов настоящего и будущего в развитии ребенка.

Педагогический процесс - целостная система, следовательно, преемственность должна осуществляться по всем направлениям, включая цели, содержание, формы, методы, и реализоваться через взаимодействие всех профессиональных уровней, включая работу воспитателя детского сада, школьного учителя, психолога дошкольного учреждения, логопеда детского сада, психолога школы и т.д.

Новые подходы к развитию преемственности между дошкольным и начальным образованием в современных условиях нашли отражение в содержании Концепции непрерывного образования. Этот документ, на мой взгляд, раскрывает перспективу развития дошкольного - начального образования, в нем впервые преемственность между дошкольным и начальным общим образованием рассматривается на уровне целей, задач и принципов отбора содержания непрерывного образования детей дошкольного и младшего школьного возраста; определены психолого-педагогические условия, при которых реализация непрерывного образования на этих этапах детства протекает наиболее эффективно. Концепция провозглашает отказ от диктата начальной ступени школьного образования по отношению к дошкольному, утверждает индивидуализацию и дифференциацию образования, создание такой образовательно-развивающей среды, где каждый ребенок чувствует себя комфортно и может развиваться в соответствии со своими возрастными особенностями.

Поэтому задачами преемственности детского сада и школы считаю:

- развитие любознательности;
- развитие способности самостоятельно решать творческие задачи;
- формирование творческого воображения, направленного на интеллектуальное и личностное развитие ребёнка;
- развитие коммуникативности (умение общаться со взрослыми и сверстниками).

Основные задачи предшкольной подготовки: целостное развитие и раскрытие потенциала каждого ребенка на основе общечеловеческих и национальных ценностей с учетом его интересов, особенностей и потребностей

-формирование у детей навыков организованного поведения учебной деятельности (познавательной активности, творчества);

-формирование качеств личности будущего первоклассника, необходимых для обучения в школе (ответственность, внимательность, самостоятельность, старательность);

-воспитание навыков совместного действия в коллективной деятельности (оказание помощи сверстникам, оценивание результатов работы и др.);

- обеспечение преемственности и успешной адаптации при переходе из дошкольной организации в школу с учетом возрастных особенностей детей;
- развитие эмоционально-положительного отношения ребенка к школе, желания учиться.

Цель преемственности, на мой взгляд, можно сформулировать как:

- создание успешной адаптации при переходе из детского сада в школу.
- обеспечение системы непрерывного образования с учетом возрастных особенностей детей дошкольного возраста и первоклассников.
- создание благоприятных условий в детском саду и школе для развития познавательной активности, самостоятельности, творчества каждого ребенка.

Каждый ребенок идет в первый класс с надеждой на позитив. Все зависит от того, насколько ребенок был психологически подготовлен к школе. Психологическая готовность - это такое состояние ребенка, которое позволяет ему овладевать новыми знаниями, принимать новые требования и чувствовать себя успешным в общении с учителями и одноклассниками.

Таким образом, цель работы в ДО считаю должна состоять в пробуждении живой мысли ребенка, интереса к жизни, желания познавать, умения получать информацию и анализировать ее.

Целью же начального образования считаю – это продолжение всестороннего общего развития детей наряду с освоением важнейших учебных навыков в чтении, письме, математике. Это предусматривает:

- введение в педагогический процесс разных видов детского творчества (игр, драматургии, художественного моделирования, экспериментирования, словесного творчества, танцевальных и музыкальных импровизаций);
- приобщение детей к национальной художественной культуре;
- создание в школе развивающей предметной среды;
- широкое использование игровых приемов, особенно в первый год обучения в школе.

Несомненно, преемственность – двусторонний процесс. С одной стороны – дошкольная ступень, которая сохраняет ценность дошкольного детства, формирует личностные качества ребенка, а главное, сохраняет радость детства. Преемственность с точки зрения детского сада - это ориентация на требования школы, формирование тех знаний, умений и навыков, которые необходимы для дальнейшего обучения.

С другой – преемственность с позиции школы - это опора на те знания, умения и навыки, которые имеются у ребёнка на момент начала обучения. Школа как преемник подхватывает достижения ребенка-дошкольника и развивает накопленный им потенциал.

Это сопровождается рядом проблем.

1. Недостаточная согласованность в действиях детского сада и школы.
2. Несовершенство существующих систем диагностики при переходе детей с одного образовательного уровня на другой.
3. Отсутствие единых программ воспитания и обучения.
4. Некоторый разрыв между конечными целями и требованиями обучения на различных этапах образовательного процесса.
5. Необеспеченность учебного процесса в подсистемах преемственного образования учебно-методическими материалами и дидактическими пособиями, несовершенство существующих учебных пособий и др.

Решение данных проблем, на мой взгляд, определяет основные направления преемственности образовательного процесса.

Учитель, я считаю, должен иметь ясные представления о специфике обучения и воспитания детей в детском саду и осуществлять организацию учебной деятельности с включением в нее игровых приемов, форм и средств, часто применяемых в детском саду. Использование игровых технологий в первых классах способствует лучшей адаптации детей к школьному обучению.

Это означает, что преемственность требует постоянных контактов и взаимодействия работников дошкольных учреждений и учителей школ.

В практике сложились продуктивные формы сотрудничества:

- по реализации программ и планов по подготовке детей дошкольного возраста к систематическому обучению в школе;
- посещению воспитателем уроков в школе, а учителем – занятий в детском саду с целью знакомства с обстановкой и организацией жизни и обучения ребенка;
- обмену опытом, поиску оптимальных методов, приемов и форм работы;
- анализу результатов совместной деятельности.

Немаловажными являются ознакомление с методами и формами работы, тематические беседы о возрастных особенностях развития ребенка, а также связи детского сада и школы с другими учреждениями; сотрудничество с методическим кабинетом; совместное участие в педагогических советах и семинарах; сотрудничество с семьей через взаимодействие с родительским комитетом; сотрудничество с психолого-педагогической консультацией и медицинскими работниками.

Большое значение играет преемственность стиля отношения к ребенку воспитателя и учителя, что является благоприятным условием для формирования уверенности в своих силах, развития доверия к учителю, активного включения в учебу.

Считается, что основанием для осуществления преемственности дошкольного и начального школьного образования являются учет состояния здоровья и физического развития детей; уровень развития их познавательной активности как необходимого компонента учебной деятельности; уровень развития умственных и нравственных способностей детей; развитие коммуникативных умений, т.е. умения общаться со взрослыми и сверстниками.

Важную роль в обеспечении преемственности дошкольного и школьного образования играет детальное изучение представлений родителей и педагога друг о друге, что приводит их к взаимодействию и разработке совместных рекомендаций и действий. Значит, работа с родителями должна требовать от педагогов такой постановки вопроса, чтобы родители доверяли образовательному учреждению и уважали систему школьного образования.

Подготовка к школе зачастую рассматривается как более раннее изучение программы первого класса и сводится к формированию предметных знаний и умений. Однако многочисленные исследования психологов и педагогов показывают, что наличие знаний само по себе не определяет успешность обучения, гораздо важнее, чтобы ребенок умел самостоятельно их добывать и применять.

В этом заключается деятельностный подход, который лежит в основе государственных образовательных стандартов.

Что такое деятельностный подход?

Обучать деятельности в воспитательном смысле – это значит делать учение мотивированным, учить ребенка самостоятельно ставить перед собой цель, в том числе средства ее достижения, помогать ребенку сформировать умение контроля и самоконтроля, оценки и самооценки. Поэтому ведущей целью подготовки к школе, должно быть формирование у дошкольника качеств, необходимых для овладения учебной деятельностью, любознательности, инициативности, самостоятельности, коммуникабельности, уверенности и др. Между тем, надо помнить, что преемственность между дошкольной и школьной ступенями образования не должна пониматься только как подготовка детей к обучению. Важно обеспечить сохранение самооценности дошкольного возраста, когда закладываются важнейшие черты будущей личности.

Следует формировать социальные умения и навыки будущего школьника, необходимые для благополучной адаптации к школе.

Вывод: Новые взгляды на воспитание, обучение и развитие детей требуют нового подхода к осуществлению преемственности детского сада и школы, построении новой модели выпускника, что позволит обеспечить непрерывность образовательного процесса.

Проблема преемственности может быть успешно решена при тесном взаимодействии детского сада и школы.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Постановление Правительства РК «Об утверждении Концепции развития дошкольного, среднего, технического образования РК на 2023-2029 годы, 28.03.20023 № 249
- 2.Приказ Министра просвещения РК «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего, технического образования», 03.08.2022 № 348
- 3.Гафурова И.М., Педагогический совет: Проблема преемственности при переходе учащихся из начальной школы в основную: Методическое пособие.- Паритет, 2003 г
- 4.Родионова Е. С. Преемственность в работе детского сада и школы. - Справочник старшего воспитателя дошкольного учреждения – 2010 г.№ 10.
- 5.Преемственность между дошкольной и начальной степенью образования: теория и практика. Сборник научных трудов кафедры начального и дошкольного образования. /Составитель: И. А. Дядюнова. – М.: АПК и ППРО, 2005г.

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДАҒЫ МАТЕМАТИКА САБАҚТАРЫНДА САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Кабдылова Альфия Мажитовна
Павлодар мемлекеттік университет магистранты
Павлодар облысы, Екібастұз қаласы №25 қазақ қыздар гимназиясы

Түйін сөздер: мектеп, балабақша, білім, диагностика, балалар.

Бастауыш білім берудің заманауи тұжырымдамалары оқу іс-әрекетін қалыптастыру негізінде бастауыш сынып білім алушының жеке тұлғасын тәрбиелеу мен дамыту мақсаттарының басымдығынан туындайды. Әр білім алушының өзін толық жүзеге асыруына, оқудың шынайы субъектісіне айналуына, оқуға ынталы және қабілетті болуына жағдай жасау маңызды. Оқыту, «білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне қарай өзгермелі» болуы керек. Балаларға жеке көзқарасты жүзеге асыру құралдарының бірі оқытуды саралау болып табылады. Білім алушылардың типтік жеке айырмашылықтарын ескерумен сипатталатын оқу-тәрбие процесі сараланған болып саналады.

Педагогтің сынып ішіндегі саралауды ұйымдастыруы бірнеше кезеңді қамтиды.

Сараланған жұмыс үшін білім алушылар топтары бөлінетін критерийлерді анықтау. Таңдалған критерий бойынша диагностика жүргізу. Диагностика нәтижелерін ескере отырып, балаларды топтарға бөлу. Саралау тәсілдерін таңдау, білім алушылардың құрылған топтары үшін көп деңгейлі тапсырмаларды әзірлеу. Сабақтың әртүрлі кезеңдерінде білім алушыларға сараланған көзқарасты жүзеге асыру. Білім алушылардың жұмыс нәтижелерін диагностикалық бақылау, оған сәйкес топтардың құрамы мен сараланған тапсырмалардың сипаты өзгеруі мүмкін. [1]

Оқу материалының сипатына келетін болсақ, фактілік, логикалық-дәлелді және эмоционалды-бейнелі дегенді ажырата білу керек. Әртүрлі деңгейдегі оқу материалдарын игеру әртүрлі деңгейдегі топтарда бірдей емес. Демек, деңгейі төмен білім алушылар эмоционалды-бейнелі сипаттағы материалды оңай игереді, себеп-салдар байланысын орнату қабілеті жеткіліксіз дамығандықтан логикалық-дәлелді материалды игеру қиынға соғады.

Төмен деңгейлі топта нақты материалды таңдаған кезде теорияны нақты растайтын фактілер алынуы керек. Сонымен қатар, нақты материал эмоционалды бояуға ие болуы

керек. Жоғары және орта деңгейлі топтарда фактілер санын азайтуға болады, өйткені оқу қабілеті жоғары білім алушылар қорытынды жасай алады, фактілерге сүйене отырып үлгі жасай алады.

Саралап оқытуды ұйымдастыру мыналармен сипатталады:

а) жоғары деңгейлі топта:

- жаңа білімді іздеу технологиясын меңгеру, қосымша ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- білімді меңгеруде өзін-өзі бақылау дағдысын қалыптастыру;
- ізденіс әрекеттеріне тарту, шығармашылық тапсырмаларды қолдану, стандартты емес тапсырмаларды шешу.

б) орташа деңгейлі топта:

- жаңа білім іздеу технологиясын оқыту, оқулықпен жұмыс;
- репродуктивті сипаттағы дербес іс-әрекетті ұйымдастыру, білімді меңгеруде өзін-өзі бақылау;
- жартылай ізденіс және ізденіс деңгейінде білімді меңгеруге ықпал ететін әдістерді таңдау.

в) төмен деңгейлі топта:

- оқытудың практикалық бағыттылығы, өмірмен байланысы, табысқа бағдарлануы, оқудағы нақты жетістіктерді тіркеу арқылы оң уәждемені жасау;
- әрбір білім алушының өз жағдайын бағалауға және оны жақсарту мүмкіндіктерін қарастыруға мүмкіндік беретін жағдай жасау;
- репродуктивті деңгейде базалық білімдерді меңгеруге ықпал ететін әдістерді таңдау, сонымен қатар сәйкес жағдайларда ішінара ізденушілік және проблемалық оқыту әдістерін қолдану;
- ойлау әрекеттер мен операцияларды қалыптастыру, пәндік іскерліктер мен дағдыларды тек эмпирикалық деңгейде ғана емес, мүмкіндігінше теориялық деңгейде де үйрету.

Педагогикалық тәжірибе көрсеткендей, оқытудың саралап тәсілімен жүргізілетін сыныптарда білім алушылардың оқу-танымдық іс-әрекетін бақылаудың келесі шарттары сәтті орындалады:

- білім алушыға сәттілік пен сенімділік жағдайын жасау;
- педагог мен білім алушы арасындағы ынтымақтастық;
- білім алушыға бақылау тапсырмасының күрделілігі мен қиындық деңгейін таңдай алатын жағдайлар жасау;
- педагогтің бақылау рәсімін таңдау мүмкіндігі;
- білім алушының жеке мүмкіндіктеріне байланысты уақыт факторын есепке алу;
- білімнің тақырыптық есебі;
- шағын топтар әдісін қолдану;
- білім алушының бағасын көтеру құқығына кепілдік беру;
- білім алушыны ынталандыру;
- білім беру процесін бақылау мақсаттарының сәйкестігі.

Оқытылатын материалды бекіту кезеңінде математика сабақтарында қолдануға болатын әртүрлі саралау әдістерін қарастырайық. Олар оқу тапсырмаларының мазмұнын шығармашылық деңгейіне, қиындығына, көлеміне қарай саралауды білдіреді.

Балалардың іс-әрекетін ұйымдастырудың әртүрлі тәсілдерін және бірыңғай тапсырмаларды пайдалана отырып, педагог мыналарды ажыратады:

Шығармашылық деңгейі бойынша оқу тапсырмаларын саралау.

Бұл әдіс білім алушыларының репродуктивті және өнімді (шығармашылық) болуы мүмкін танымдық іс-әрекетінің сипатындағы айырмашылықтарды білдіреді.

Репродуктивті тапсырмаларға типтік жаттығулар кіреді, мысалы, таныс түрлердің арифметикалық есептерді шешу, өрнектердің мәндерін есептеу, яғни зерттелетін есептеу техникасына мысалдарды шешу, қарапайым теңдеулерді шешу. Білім алушылардан білімді қайта жаңғырту және оны таныс жағдайда қолдану, үлгі бойынша жұмыс істеу, жаттықтыратын жаттығуларын орындау талап етіледі.

Өнімді тапсырмаларға стандартты тапсырмалардан өзгеше жаттығулар жатады. Білім алушылар өзгерген немесе жаңа, бейтаныс жағдайда білімді қолдануы, неғұрлым күрделі ойлау әрекеттерді орындауы (іздену, түрлендіру және т.б.), жаңа өнімді құру (тапсырмалар, теңдік немесе теңсіздіктер құрастыру және т.б.). Өнімді тапсырмалармен жұмыс істеу барысында білім алушылар шығармашылық әрекетте тәжірибе жинақтайды.

Қиындық деңгейі бойынша оқу тапсырмаларын саралау.

Саралаудың бұл әдісі ең жақсы дайындалған білім алушылар үшін тапсырмаларды қиындатудың келесі түрлерін қамтиды:

- математикалық материалдың күрделенуі (мысалы, 1-ші және 2-ші топтарға арналған тапсырмада бір таңбалы сандар, ал 3-ші топқа екі таңбалы сандар қолданылады);
- өрнектегі немесе мәселені шешудегі әрекеттер санының артуы (мысалы, 1-ші және 2-ші топқа үш әрекетте, ал 3-ші топқа 4 әрекетте тапсырма беріледі);
- негізгі тапсырмаға қосымша салыстыру әрекетін орындау (мысалы, 3-топқа тапсырма беріледі: өрнектерді олардың мәндерін көбейту ретімен жазып, есептеу);
- тура тапсырманың орнына кері тапсырманы қолдану (мысалы, 1-ші және 2-ші топқа үлкен өлшемдерді кішігіріммен ауыстыру тапсырмасы беріледі, ал 3-ші топқа кіші өлшемді үлкен өлшеммен ауыстыру қиынырақ тапсырма беріледі.);
- сандар немесе жеке сандардың орнына шартты белгілерді («ертегі сандар», әріптер және т.б.) қолдану (мысалы, 3-ші топқа сандық емес, әріптік мәліметтермен тапсырма ұсынылады). [3]

Оқу материалының көлемі бойынша тапсырмаларды саралау.

Саралаудың бұл тәсілі екінші және үшінші топ білім алушыларының негізгі тапсырмадан басқа, онымен бірдей негізгі тапсырмаға ұқсас қосымша тапсырманы орындайды деп болжайды.

Көлемі бойынша саралау қажеттілігі білім алушылардың жұмыс қарқынының әртүрлі болуына байланысты. Баяу балалар, сондай-ақ оқу деңгейі төмен балалар, әдетте, сыныпта фронтальды тексеру кезінде өздігінен жұмысты аяқтауға үлгермейді, бұл үшін оларға қосымша уақыт қажет. Қалған балалар бұл уақытты барлық білім алушылар үшін міндетті емес қосымша тапсырманы орындауға жұмсайды.

Әдетте, көлемі бойынша саралау басқа саралаудың әдістерімен біріктіріледі. Қосымша тапсырмалар ретінде шығармашылық немесе күрделірек тапсырмалар, сондай-ақ негізгі мазмұнмен байланысты емес, мысалы, бағдарламаның басқа бөлімдерінен ұсынылады. Қосымша тапсырмалар тапқырлық, стандартты емес тапсырмалар, ойын сипатындағы жаттығулар болуы мүмкін. Оларды парақшалар, перфокарталар түрінде тапсырмаладыр ұсыну, балама оқулықтардан немесе баспа негізіндегі дәптерлерден жаттығуларды таңдау арқылы жекелендіруге болады.

Білім алушылардың дербестік дәрежесі бойынша жұмысты саралау.

Саралаудың бұл тәсілімен білім алушылардың әртүрлі топтары үшін оқу тапсырмаларында айырмашылықтар күтілмейді. Барлық балалар бірдей жаттығуларды орындайды, бірақ кейбіреулері педагогтің басшылығымен, ал басқалары өздігінен жасайды.

Әдетте жұмыс келесідей ұйымдастырылады. Бағыт беретін кезеңде білім алушылар тапсырмамен танысады, оның мағынасын және құрастыру ережелерін анықтайды. Осыдан кейін кейбір балалар (көбінесе бұл үшінші топ) тапсырманы өздігінен орындауға кіріседі. Қалғандары педагогтің көмегімен жаттығуды орындау әдісін немесе ұсынылған үлгіні талдайды, жаттығудың бір бөлігін фронтальды түрде орындайды. Әдетте, бұл балалардың басқа бөлігіне (екінші топ) өздігінен жұмыс істеуге кірісу үшін жеткілікті. Жұмыста қиындықтарға тап болған білім алушылар (әдетте бұл бірінші топтағы балалар, яғни оқу деңгейі төмен білім алушылар) барлық тапсырмаларды педагогтің басшылығымен орындайды. Тексеру кезеңі фронтальды түрде жүзеге асырылады.

Оқу іс-әрекеттері нысаны бойынша жұмысты саралау.

Бұл әдіс дербестік дәрежесі бойынша саралаудан айырмашылығы, педагогтің жетекшілігімен фронтальды жұмысты ұйымдастыруды қарастырмайды. Барлық білім

алушылар бірден өздігінен жұмыс істей бастайды. Бірақ тапсырманы орындау қиынға соғатын балаларға өлшенген көмек көрсетіледі.

Көмектің ең көп тараған түрлері:

- а) көмекші тапсырмалар, дайындық жаттығулары түріндегі көмек;
- б) «кеңес» түріндегі көмек (көмек-парақшалары, кеңес беру-парақшалары, тақтадағы жазбалар және т.б.).

Көмекші-парақшалармен жұмыс істеу ерекшеліктерін қарастырамыз.

Үшінші топ білім алушылары (оқу қабілеті жоғары) өздігінен тапсырманы орындауға шақырылады, ал бірінші және екінші топ білім алушыларына әртүрлі деңгейде көмек көрсетіледі. Көмекші-парақшалар топтағы барлық балалар үшін бірдей немесе жеке таңдалады. Білім алушы бір тапсырманы орындау кезінде көмек деңгейі жоғарылайтын бірнеше парақшаларды ала алады немесе бір парақшамен жұмыс істей алады. Сабақтан сабаққа білім алушыға көмек көрсету деңгейі төмендейтінін есте ұстаған жөн. Нәтижесінде ол ешбір көмексіз өздігінен тапсырмаларды орындауды үйренуі керек. [4]

Парақшаларда көмектің әртүрлі түрлерін қолдануға болады:

- тапсырманы орындау үлгісі: шешу тәсілін, пайымдау және ресімдеу үлгісін көрсету;
- анықтамалық материалдар: теориялық анықтама, ереже, кесте, сұлбе және т.б. түріндегі;
- жадынама алгоритмдері, жоспарлар, нұсқаулықтар;
- көрнекі тіректер, иллюстрациялар;
- жаттығуларды орындау бойынша көмекші (жетекші) сұрақтар, тікелей және жанама нұсқаулар;
- тапсырманы орындау жоспары;
- жаттығу орындау үлгісі.

Білім алушы бір тапсырманы орындаған кезде көмектің әртүрлі түрлері жиі бір-бірімен біріктіріледі.

Н.Ф.Талызинаның еңбектерінде оқу іс-әрекетінің әртүрлі нысандары жан-жақты қарастырылған. Олардың негізгі ерекшеліктерін сипаттайық.

1. Пән әрекеті әдетте қолмен орындалады. Бұл объектінің қасиеттерін зерттеу мақсатында оның нақты түрленуі. Іс-әрекет материалды (әртүрлі заттар пайдаланылады, мысалы, дидактикалық санау материалы) немесе заттандырылған (белгі-символдық құралдар) болуы мүмкін.

2. Перцептивті әрекет қолмен емес, көзбен орындалады. Нақты немесе белгі-символдық объектілерді түрлендіру пәндік әрекеттерді қолданбай жүзеге асырылады.

3. Сөйлеу әрекеті қатты сөйлеу (орындалатын операцияларды дауыстап немесе сыбырлап айту) немесе өзіне сыртқы сөйлеу (әрекетті өздігінен дыбыссыз айту, бірақ оны нақты ауызша-тұжырымдамалық бөлу) түрінде жүзеге асырылуы мүмкін.

4. Ойлау әрекеті ішкі жоспарда қандай да бір сыртқы құралдарға сүйенбестен жүзеге асырылады. Сөйлеу қабығы қысқарады, ішкі сөйлеу сипатына ие болады. Әрекет ақылда орындалады.

Саралаудың әртүрлі тәсілдері әдетте бір-бірімен үйлесімде қолданылады. Біз келесі жұмысты ұйымдастыруды ең орынды деп санаймыз. Оқу деңгейі орташа балалар оқулық бойынша жаттықтыру жаттығуын өздігінен орындайды. Оқуда деңгейі төмен балалар педагогтің жетекшілігімен немесе көмекші-парақшаларды пайдалана отырып, дәл осындай жаттығуды орындайды. Оқу деңгейі жоғары балаларға шығармашылық тапсырма немесе оқулықтағы тапсырмамен салыстырғанда күрделірек тапсырма ұсынылады.

Сараланған тәсіл әр білім алушының қызығушылығын ескереді, бұл білім алушыға бағдарланған тәсіл негізінде оқу үдерісін тиімдірек құруға және математиканы оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Тәжірибемнен сараланған тапсырмаларды ұсынамын. Олардың көмегімен білім алушылардың білім беру іс-әрекетіндегі дербестігін, пәнге деген қызығушылығын дамыта аламыз.

Білім алушы негізгі өлшем бірліктерін салыстыруды, берілген ереже бойынша есептеуді үйренеді Білім алушы негізгі өлшем бірліктерін салыстыруды, өзі таңдаған ереже бойынша есептеуді үйренеді Білім алушы берілген шаманы (ұзындықты) өлшеу үшін бірлік таңдауды үйренуге, өз әрекеттерін түсіндіруге мүмкіндік алады

Сараланған тәсіл әр білім алушының қызығушылығын ескереді, бұл білім алушыға бағдарланған тәсіл негізінде оқу үдерісін тиімдірек құруға және математиканы оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.Қараев Ж. А. «Саралап, деңгейлеп оқыту технологиясы». – Алматы, 2005. [1,134 б.]
- 2.Арабай Б. Деңгейлеп-саралап оқыту технологиясын сабақта қолдану Педагогика мәселелері. – 2012. – №4. – [2,39-41б.]
- 3.Ахметжанова Ж. Оқытуда саралап-деңгейлеп оқыту технологиясын қолдану / Ж.Ахметжанова // Математика– 2008. – №3. – [3, 46-47б.]
- 4.Сламбекова, Т. Деңгейлік-саралап оқыту арқылы оқушылардың таным белсенділіктерін арттыру. Бастауыш мектепте оқыту. – 2013. – №4. [4,134 б.]

МЕКТЕПKE БЕЙІМДЕЛУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛЫ - САБАҚТАСТЫҚ

Калкамбекова Алия Амантаевна

Павлодар қаласының «Музыкалық колледж-дарынды балаларға арналған музыкалық мектеп-интернат» кешенінің бастауыш сынып мұғалімі

«Мектепке дейінгі тәрбиені дұрыс ұйымдастырсақ, сол арқылы мектепті жоғары деңгейге көтереміз...» (Н.К.Крупская)

Түйін сөздер: мектепке бейімделу, сабақтастық, білім беру, ойын, дамыту, әдіскер.

Мектептер мен мектепке дейінгі білім беру мекемелері балалардың физикалық және психологиялық дамуы жүзеге асырылатын жалпы білім беру жүйесінің ең маңызды буындары болып табылады. Мектеп жасына дейінгі баланы бірінші сыныпқа баруға дұрыс дайындамау бірқатар жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін, сондықтан бүгінгі күні мектепке бару бала үшін де, ата-ана үшін де нағыз «психожарақатқа» айналады. Мектепке дайындықтың жеткіліксіздігі бірінші сынып оқушысының бейімделуін қиындатады және оқу процесін ұйымдастыруды қиындатады.

Мектепке дейінгі және мектептегі білім берудің сабақтастығы мәселесі.

Балалардың санау және оқу дағдылары дамыған болуы мүмкін, бірақ көпшілігінде ұсақ моторикасы мен ауызша сөйлеу тілі дамымаған. Сондай-ақ, білім берудің әлеуметтік құрамдас бөлігі жиі назардан тыс қалады, бұл әртүрлі адамдармен қарым-қатынас дағдыларын меңгеруді, ынтымақтастықты, өз жағдайын басқару қабілетін және т.б. Бұл ең алдымен сәйкестіктің жоқтығына сондай-ақ бірінші сынып оқушыларының әртүрлі бастапқы мүмкіндіктеріне байланысты (көбінесе баланың мектепке дейінгі білім беру мекемесіне барған-бармағанына байланысты).

Сондықтан мектепке дейінгі және бастауыш мектептегі білім берудің сабақтастығы өте маңызды. Бұл әр жас кезеңіндегі жалпы және нақты мақсаттарды қамтитын баланы тәрбиелеу мен оқытудың үздіксіз процесі. Сонымен бірге, мектепке дейін білім беру мекемесінде баланың негізгі қабілеттері қалыптасады, ал бастауыш мектеп мектепке дейінгі

білім беру мекемесінің тәжірибиесіне сүйене отырып, оның одан әрі тұлғалық дамуына ықпал етеді. Мұндай сабақтастықты қамтамасыз ету – балалардың оқу әрекетінің жаңа түріне сәтті бейімделуінің қажетті шарты және педагогтардың ең маңызды міндеті.

Мектеп жасына дейінгі баланың мектепте оқуға дайындығы өзі туралы, қоршаған әлем, жануарлар дүниесі, математика, балалар әдебиеті шығармалары туралы негізгі білімді меңгерумен сипатталады. Бұл баланың әртүрлі іс-әрекеттерде бастамашылдық, білуге құштарлық және дербестік көрсету қабілеті.

Мектепке дайындық кезінде неге назар аудару керек?

- Қолды жазуға дайындау.
- Графомоторлық дағдыларды қалыптастыру.
- Сөйлеуді дамыту және әріптермен таныстыру.
- Зейінін дамыту.
- Сандармен, геометриялық пішіндермен таныстыру, санау дағдыларын дамыту.

Сабақтастықты қалай қамтамасыз етуге болады?

Мектепке дейінгі білім беру мекемелері мен мектеп арасындағы сабақтастықтың негізгі міндеттері қандай?

- Балалардың мектепке дейінгі тәрбиеден бастауыш мектепке ауырпалықсыз өтуі.
- Мектеп жасына дейінгі балардың мектепке деген оң көзқарасын қалыптастыруға көмектесу.
- Баланың интегративті қасиеттерін дамытуда сабақтастықты қамтамасыз ету[1].

Білім берудің сабақтастығы мен үздіксіз білім беру принциптерін қарастыратын мектепке дейінгі және бастауыш мектеп бағдарламаларын енгізумен қатар, балабақшаларда балалар мен ата-аналарды мектеп өмірімен таныстыруға бағытталған іс-шараларды ұйымдастыру маңызды рөл атқарады. Бұл әңгімелер, әртүрлі экскурсиялар, мектеп бұрышын немесе альбом жасау, балабақша түлектерімен кездесулер, әртүрлі викториналар мен эстафеталар болуы мүмкін. Мектепке дейінгі тәрбиешілер мен бастауыш сынып мұғалімдері бір-бірінің сабақтарына баруға, бірлеске мұғалімдер кеңестерін және дөңгелек үстелдерді ұйымдастыруға келісе алады. Алты және жеті жастағы балалардың психологиялық айырмашылығы соншалықты көп емес болғандықтан педагогтар мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі жұмыс формалары мен әдістерімен таныс болу керек. Бұл жастағы балаларға екі негізгі білім беру жүйесінің де негізгі білім беру формасы – ойын деп айтуға болады[2].

Мектепке дейінгі кезеңдегі жетекші іс-әрекет – ойын. Мектепке барған кезде мүлдем басқа қабілеттерді қажет ететін, дамуы уақытты қажет ететін іс-әрекеттің жаңа түрін меңгеру керек. Бұл қабілеттердің іргетасы мектептегі алғашқы минуттардан қаланады. Бағдарламалық білімді меңгеру табысы және одан әрі оқыту қажеттілігі мектептегі баланың физиологиялық, психологиялық және әлеуметтік жайлылығына байланысты. Сондықтан мектептің басты міндеті – балаланың жаңа жағдайларға бейімделу процесі оған барынша ауырпалықсыз өтуі үшін тәрбие мен оқуға қолайлы жағдай жасау. Бұл, әрине, уақытты қажет етеді. Мектепке бейімделу табысты болу үшін қолданылатын технологиялар мен оқыту әдістеріне назар аудару қажет. Мектепке дейінгі балалық шақта ойын басым, ал мектеп өмірінде оқу басты рөл атқара бастайды. Өмірінің бір кезеңінен келесісіне бірқалыпты өту үшін ойынға таныс өмірлік жағдай ретінде сүйену керек. Ойын баланы өмірмен таныстырады, жаңа адамдармен қарым-қатынас жасайды, білім алуға көмектеседі. Оның әрқашан нақты мақсаты, балаға түсінікті ережелері болады. Мектепке бейімделу процесінде ойын демалуға, қызығушылық пен зейінді сақтауға көмектеседі. Ойындар өтілген материалды тез есте сақтауға ықпал етеді. Дидактикалық ойынның мектеп жасына дейінгі балалар таныс қарапайым ойындардан бірқатар айырмашылықтары бар. Дидактикалық ойынның нақты белгіленген оқу мақсаты мен педагогикалық нәтижелері бар, оны негіздеуге, айқын анықтауға және оқу-танымдық бағыттылықпен сипаттауға болады. [3]

Ойын – оқу үрдісіндегі оқытудың әрі формасы, әрі әдісі ретінде дербес дидактикалық категория. Сонымен бірге ойынды мұғалім мен оқушылардың бірлескен оқу әрекетінің өзара

байланысты технологиясы ретінде қолдануға болады. Бастауыш сынып оқушыларының мектепке келгенге дейінгі негізгі әрекеті- ойын болса, оқу-тәрбие үрдісінде олар біртіндеп ойын әрекетінен оқу әрекетін орындауға бейімделуі тиіс. Ол сабақ барысында пайымдаланылатын дидактикалық ойындар арқылы жүзеге асады. Дидактикалық тапсырманы мұғалім анықтайды және ол балалардың бар біліміне негізделеді. Мұғалім ойын барысында қол жеткізгісі келетін нәтижені анық түсіне отырып, материалды тандайды, ойынның ережесі мен шарттарын анықтайды. Әрбір баланың ойын әрекетіне қатысуына көңіл бөлу қажет. Балалар әртүрлі рөлдерді ойнай алады. Олар белсенді және пассивті, негізгі және қосалқы болуы мүмкін. Ойынға барлық балаларды қатыстыру енжар балалардың белсенді, тәртіпсіз балалардың ұйымдасқан бала болуына, жаңа келген балалар мен барлығымен достасудан қашатын балаларға өз ойын жеткізуге көмектеседі. Ойындарды өткізу кезінде кіші мектеп оқушыларының қарым-қатынасын қадағалап, құқық бұзушылықты болдырмау керек [4]. Дидактикалық ойынды өткізгеннен кейін алған нәтижелерді талдау қажет. Ойынды талдауды балалармен бірге жүргізу керек. Нәтижені атап өту маңызды. Сыныптастарымен бірлесе жұмыс істеудің артықшылықтарын талдаңыз. Ойын кіші жастағы оқушылар үшін қызықты, сондықтан оны сабақтарда, әсіресе бейімделу кезеңінде пайдалану ең жақсы нұсқалардың бірі болып табылады. Ойын арқылы оқыту технологиясы, ешбір технология сияқты, оқушыларды бір-бірімен қарым-қатынасқа түсуге, проблемалық мәселелерді бірлесіп шешуге, мұғаліммен диалогқа түсуге т.б. ойында табысты болу үшін ережелерді мұқият тындап, ережелерді сақтауға итермелейді. Бұл оқытудың алғашқы айларында мұғалімнің ең маңызды міндеті болып табылады. Баланың ұжымдық іс-әрекетке белсенді қатысуы ғана оның мектепке сәтті бейімделуіне мүмкіндік береді.

Қорыта келе баланың психологиялық және педагогикалық мектепке дайындығы екі негізгі білім беру жүйесінің мұғалімдері сабақтастық мәселесіне байыпты және терең қараса, балалардың мектепке бейімделуі әлде қайда табысты болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Р. Ш. Нұрқазова «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды ұйымдастыру» Қарағанды: / «Полиграфсервис» ЖШС баспаханасы, - 2005.
2. Н. К. Авраменко, Подготовка ребенка к школе. / М.: Педагогика, - 2016
3. А. Баймұратова, Г. Касымова, «Ойын теориясы», / Алматы, - 2004.
4. Образование: прошлое, настоящее и будущее: материалы VI Междунар. науч. конф. (г. Краснодар, май 2019) / – Краснодар: Новация, - 2019.- 76 с.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚ-МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН БАСТАУЫШ МЕКТЕПТІҢ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ ФАКТОРЫ

Кенжалиева Шынар Өтегенқызы
Атырау облысы, Махамбет ауданы, Алға орта мектебі,
мектепалды сыныбының тәрбиешісі

Түйін сөздер: бағдарлама, сабақтастық, саралау, жоба, нәтиже, сапа, тұжырым

Қазіргі таңда Қазақстандық білім беру жүйесі жылдан жылға қарқынды дамуда. Бағыты тура, мақсаты айқын, міндеттері жоспарлаулы білім саласының бүгінгі жеткен жетістіктері аз емес. Себебі, білімді ұрпақ ел келешегі. Білімді ұрпақ болашағының жарқын болуына негізгі орын алатын білім мен тәрбие берудің бүкіл жүйесін құру және жаңарту жұмыстары жүргізілуде. Болашақ ұрпақтың сапалы білім алуы мектепалды сыныбы мен бастауыш буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланың жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау. Екіншіден білім

берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компоненттерінің үйлесімділігі. Мектепалды сыныбы мен бірінші сынып арасындағы байланыс сабақтастығын екі өзара байланысты аспектіге бөлуге болады:

Ақпараттық және тәжірибелік. Бірінші аспект: Мұғалімдер мен тәрбиешілердің оқу-тәрбие жұмысының міндеттерімен өзара танысуын мектепалды сыныбы мен мектептің бірінші сыныбының бағдарламалар мазмұнын зерттеуді болжайды. Осы мақсатқа байланысты мұғалімдер мен тәрбиешілердің біріккен педагогикалық кеңестерінде балалардың мектепке дайындығы мәжілісі бойынша талданады. Екінші аспект: бір жағынан мұғалімдердің мектепалды сыныбында болашақ тәрбиеленушілерімен танысу, екінші жағынан балалардың биімділігін бақылап отырады.

Мұғалімдердің болашақ оқушыларымен танысу үшін мектепалды сыныбына жүйелі қатысуы, олардың іс-әрекеттерін бақылау, балалардың диагностикаларының нәтижелерімен және мінездемелерімен танысу.

Мектепалды сыныбының міндеттері:

- Психологиялық дамуына жағдай жасау (есте сақтау, ойлау, қабылдау)
- Денсаулығын сақтау, нығайту.
- Мектепте білім алуға деген қызығушылығын ойын арқылы дамыту.
- Тілдік қарым қатынасын дамыта отырып, сөздік қорын молайту.
- Әр түрлі көркемдік, шығармашылық іс-әрекетке дағдыландыру.

Жалпы мектепалды сыныбында білім мен тәрбие қатар қалыптасқан. Мектепалды сыныбы мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің маңызы зор. Мен, өзім қызымет атқаратын Алға орта мектебінде 13 жылдан аса уақыт қызымет жасап келемін. Осы жылдардың ішінде менің түсінгенім: балалар әлемінің теңізіне бір бойласақ, ешқашан басқа жаққа көңіл бөле алмайсың, өйткені бала –пәк, тап-таза мөлдір бұлақтың бастауы.

Мен үшін балалармен жұмыс істеген-ол үлкен бақыт. Осы саладағы қызыметім бойынша білім жетілдіру курстарына барып алған білімімді, алған әсерімді жаңа тың идеяларыммен бөлісіп отырамын. Үнемі бастауыш сыныптармен сабақтастық орнатып отырамын. Осы сабақтастық аясында бірінші сынып оқушылары мен мектепалды сыныбының тәрбиешілері тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының стандарты бойынша жұмыс жасалуда. Осы жас кезеңде тұлғаның қалыптасуы үшін қажетті алғашқы білім, білік және дағдыларды қалыптастыру болып табылады. Мектепке дейінгі сыныпта 1.физикалық қасиеттері, 2.коммуникативтік дағдылар, 3.танымдық және зияткерлік дағдылар, 4.шығармашылық дағдылар, зерттеу іс-әрекеті, 5.әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды қалыптастыру болып негізделген. Дайындық сыныбына қабылданған бала деңгейі жас ерекшелігіне қарай әр түрлі деңгейде болады. Яғни айтқанда балалардың сөздік қоры төмен, енжар тәрбиешінің көмегін қажет ететін балалар да болады. Бұндай балалар мен әр түрлі әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, тапсырмаларды ойын арқылы тұлғалық дамуына жетілдіріп отырамыз.

Үлгілік оқу бағдарламасы бойынша оқу жылының бастапқы, аралық, қорытынды мониторингі бойынша сапалық құрам жасалады. Жалпы мектепалды сыныбы мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықтың маңызы зор. Екі буын арасындағы қатынасты үзбей байланыс жасап отырғанда ғана мақсатқа жетпек. Мектепалды сыныбы мен бірінші сыныптың арасындағы сабақтастық бойынша жоба мен жоспар құрылады. Жоспарға сай екі буын арасында мектепшілік мектепалды сыныбы мен бастауыш арасында сабақтастық бойынша ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттері өткізілген болатын. Ондағы мақсат: бағдарламаға сай балалардың білім дағдыларының қалыптасуы екі буын арасындағы байланысы мен жетілуі. Ондағы менің математика негіздері бойынша өткізген сабағымның тақырыбы: ойын арқылы танымдық дағдыларын дамыту.

Міндеті: балалардың бірден оңға дейінгі сандарды меңгерту. Сандарға байланысты санамақ айту, түрлі ойындар арқылы білімдерін жетілдіру, пішіндер арқылы топқа бөлу. Әдіс тәсілдерді қолдану арқылы топтық жұмыстар жүргізілген болатын. Топтық жұмыстар арқылы балалар әр топты бағалай білді, бағдаршам әдісі, бас бармақ, қол шапалақтау, смаликтер бойынша. Бұл ұйымдастырылған іс-әрекетте пәнаралық байланыс болды. Көркем

әдебиет, сөйлеуді дамыту, шығармашылық. Балаларға жетекші сұрақтар қойылды. Дискриптор құрылды, сергіту сәті, ой қозғау арқылы логикалық сұрақтар, жұмбақтар ұйымдастырылған болатын. Сабақ соңында серпілген сауал әдісі, ақылды үкі әдісі бойынша балалар стикерлерін білімдерін меңгергені бойынша жапсырды. Келесі бірінші сыныпта бағдарламаға сай математика сабағы бойынша өткізген болатын. Онда балалар онға дейінгі сандарды қосу және азайту бойынша жалғастырған болатын. Бірінші сыныптың да ұйымдастырылған сабағы түрлі әдіс-тәсілдерді қолданып балалардың қызығушылығын аша білді. Екі буын арасында да сабақтастық өз деңгейінде өтіп мақсатқа жеткен болатынбыз. Мектепшілік сабақтастықтан кейін Махамбет ауданында да екі буын арасындағы сабақтар өткізіліп, баяндамалар қорғалған болатын.

Ұстаз өз ісінің нағыз кәсіби маманы болса ғана жақсы жетістіктерге жететіні сөзсіз. Осы орайда менің есіме ұлы педагог Ахмет Байтұрсыновтың-Мұғалім әдісті көп білуі керек, білуге тырысуы керек, оны өзіне сүйеніш, қолғабыс нәрсе есебінде қолдануы керек[1]-деген сөзі өте орынды айтылған деп білемін. Әр жылдағы балаларыммен қарым-қатынас жасап отырамын. Олардың сабақтарына қатысып, деңгейлерін де байқап жүремін. Сыныптан сыныпқа көшкен балалардың түрлі байқауларға қатысып, жақсы жетістіктерге жетіп, жүлделі орындарға ие болып жатады. Әрине, ұстаз үшін бұл үлкен мәртебе. Білім дағдыларын игеру бойынша бастапқы, аралық, қорытынды бақылау диагностикасын құрып бастауыш сынып мұғалімдерімен баланың деңгейін көрсетіп байланыс жасап отырамыз.

Бүгінгі менің мектепалды сыныбы мен бірінші сынып арасындағы сабақтастық жөніндегі баяндамамды тұжырымдай келе келешегі мол, жас ұрпақтың болашағы жарқын болуына әр педагогтың еңбектері зор деп білемін. "Бала көңілдің гүлі, көздің нұры"[2]-дейді дан халқымыз. Әрине болашақтың жалғасы. Бүгінгі игі дәстүрді ертеңгі күнімен сабақтастыратын бала тәрбиесінің қоғамдағы орны басты назарда болары хақ. Мектепалды сыныбы мен бастауыш буын арасындағы сабақтастықтың өзара байланысы әр жыл сайын жалғасын тауып келеді. "Ұстаздық еткен жалықпас, үйретуден балаға"[3]-демекші ұстаз өз кәсібін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Осы сүйіспеншіліктің арқасында шәкірттерін алға жетелейді, бағыт бағдар береді, шабыттандырады. М.Әуезов халықпен халықты, адаммен адамды теңестіретін нәрсе-білім[4]-деген екен. Сондықтан да алдымыздағы отырған тәрбиеленушілерімізді білімді, саналы етіп тәрбиелеу өз міндетім деп білемін.

Мектепалды сыныбының үлгілі оқу бағдарламасы мазмұнын игеру
диагностикалық нәтижелерінің қорытынды бақылау парағы

/с	Білім саласы бойынша құзыреттілік көрсеткіштері	Жоғары		Орта		Төмен	
		Саны	%	Саны	%	Саны	%
	Физикалық қасиеттері	14	58,3%	8	33,3%	2	8,3%

	Коммуникативтік дағдылар	12	50%	8	33,3%	4	16,6%
	Танымдық және зияткерлік дағдылар	8	33,3%	13	54,1%	3	12,5%
	Шығармашылық дағдылар, зерттеу іс-әрекеті	11	45,8%	10	41,6%	3	12,5%
	Әлеуметтік-эмоционалды дағдылар қалыптастыру	9	37,5%	13	54,1%	2	8,3%

Бірінші сыныптың бастапқы диагностиканың нәтижелері

р/с	Білім саласы бойынша құзыреттілік көрсеткіштері	Жоғары		Орта		Төмен	
		Саны	%	Саны	%	Саны	%
1	Математика	5	20%	10	40%	10	40%
2	Әліппе	9	36%	8	32%	8	32%
3	Жаратылыстану	7	28%	9	36%	9	36%
4	Дүниетану	7	28%	8	32%	10	40%

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.Үлгілік оқу бағдарламасы [1]
- 2."Аңыз адам" журналы Ахмет Байтұрсынов 2010ж [2]
- 3.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту 2014ж [3]
- 4.Қазіргі заманауи оқу-тәрбие үрдісіндегі білім беру технологиялары Алматы 2017ж [4]

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАМОТНОЙ РЕЧИ У СТАРШИХ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

М.В.Климова

методист по дошкольному воспитанию, ГУ «Отдел образования района Терекөл» управления образования Павлодарской области

Ключевые слова: старший дошкольник, грамотная речь, речевые нарушения, родители, проблема.

В настоящее время мы все чаще встречаем детей с общим недоразвитием речи. У специалистов даже появился диагноз: лексико-грамматическое недоразвитие речи. Речевые нарушения предполагают отсутствие сформированной фразы, бедный словарный запас, неправильное построение предложений, неумение выразить свои мысли. Можно предположить, что причиной такого диагноза является поражение ЦНС, но чаще всего это результат педагогической запущенности. Считается, что педагогически запущенные дети растут в неблагополучных семьях, однако при сборе аналитических данных и в беседе с родителями выясняется, что значительная часть таких детей проживают в полных и вполне благополучных семьях [1].

В чем же проблема? Основной причиной является изменение основ общения в современном мире. Появление новомодных, постоянно обновляющихся гаджетов, свело

семейное общение к минимуму. Появление телевидения, компьютеров, мобильных телефонов привели к изменению восприятия информации.

Родители почти не общаются друг с другом и детьми. Куда-то исчезли семейные посиделки за обеденным столом с неспешной беседой и обсуждением дневных событий. Живое, интересное общение остается невостребованным. Родители перестали читать детям книжки. Правильно организованное общение в семье – основное условие для развития грамотной речи детей.

Во-первых, ребенок должен иметь образец правильной речи родителей. С раннего детства с ребенком необходимо разговаривать, объясняя назначение предметов, суть явлений. В этом случае происходит накопление словаря, усвоение грамматических категорий частей речи [2].

Во-вторых ребенку необходимо много рассказывать и читать. Благодаря знакомству с литературными произведениями малыш получает образец литературного языка, опыт красивой правильной речи.

В-третьих с ребенком нужно играть. Не просто купить игрушку и пусть ребенок играет, не мешая вам делать свои взрослые дела. А именно поиграть, ведь в игре дети получают первый жизненный опыт. Полезными будут и развивающие игры, и различные упражнения способствующие развитию грамматически правильной речи. Организуя с детьми сюжетно ролевые игры «Семья», «Магазин», «Парикмахерская», «Больница» старайтесь «разговорить» ребенка, дать ему возможность не просто сыграть определенную роль, а побыть врачом, шофером и т. д. [3]

Что же такое грамотная речь? В первую очередь это подбор нужных для выражения определенной мысли слов. Для этого ребенок должен иметь значительный пассивный и развитый активный словарь. Уметь правильно выстроить слова в предложении. Ребенок должен понимать и грамотно использовать связи между частями речи. Уметь использовать предлоги и союзы. На занятиях по развитию речи я часто провожу упражнения: «Скажи по-другому», «Опиши предмет», «Подбери подходящее слово».

Взрослые частенько смеются и подшучивают над речевыми ошибками своих детей, нельзя этого делать. Ребенок запомнит не то, как правильно нужно говорить, а смех и подшучивание взрослого. Н.р. мальчик долго не отвечал на занятиях, пока не убедился, что над его ошибками не смеются и не подшучивают.

Формирование правильной речи процесс длительный и постепенный. Начинается он с того момента, когда ребенок начинает говорить. Тут очень важно, что бы взрослые говорили с малышом чисто, ласково, не сюсюкая и не искажая слова ведь малыш, как губка впитывает в себя все, что слышит от родных. Неприятно слышать маму подзывающую своего рослого шестилетнего сына: «Сасулик-пливетик!» «Я тебе пеценецьки купила» [5].

Постепенно шаг за шагом ребенок постигает науку правильной речи. Заканчивается процесс в возрасте семи лет. В этих возрастных границах формируется грамматический строй речи. От речи состоящей из простых фраз, к сложным предложениям включающим предлоги и союзы. Помогают этому и театральные игры, представления которые мы проводили в классе. Включив в рабочий план вариативный компонент «Театрализованная деятельность» активизировала словарный запас у детей, отработывала дикцию, формировала умение выступать перед зрительской аудиторией. Следует помнить, что работа по формированию грамотной речи должна выстраиваться с учетом индивидуальных особенностей ребенка. Если ребенок раскрепощен и открыт для общения, с ним работать легко, большие трудности приходится преодолевать если ребенок замкнут, или у него дефект речи. При планировании индивидуальной работы можно использовать речевые упражнения, звуковую гимнастику, закрепляя работу рассказыванием детьми хорошо знакомых сказок или проговариванием скороговорок [6].

Всю работу по формированию связной речи условно можно поделить на пять этапов. Двигаясь от первого этапа к следующему, ребенок будет совершенствовать навыки построения предложения.

1 этап. Закрепление умения составлять простое двусоставное предложение.

Знакомство с грамматическими категориями существительного и глагола.

2 этап. Формирование и закрепление умения составлять предложения из нескольких слов. Закрепление владения падежными окончаниями существительного. Знакомство с грамматическими категориями прилагательного. Знакомство с простыми предлогами и закрепление их употребления в речи.

3 этап. Формирования умения составлять сложные предложения. Закрепление всех видов связей.

4.этап. Развитие повествовательной формы речи. Рассказывание знакомых историй и сказок.

5. этап. Развитие самостоятельной творческой речи. Сочинение и рассказывание сказок и историй [7].

Задачи:

1.Учить детей понимать грамматические свойства слова и его формы, а также грамматические значения в пределах слова; учить составлять грамматически правильные словосочетания и соблюдать порядок следования слов в предложении; учить детей разным способам словообразования на базе однокоренных слов.

2.Развивать умение правильно подбирать слова, характеризующие особенности предметов и явлений; зрительное и слуховое внимание, фонематический слух, тонкую и артикулярную моторику.

3.Воспитывать осознанность в освоении грамматических норм родного языка, потребность узнавать грамматические нормы, умение исправлять ошибку; уважение к речевой деятельности сверстников.

Успешность работы по формированию грамматически правильной речи должна обеспечиваться рядом условий. Это в первую очередь использование системы работы, включающей такие составляющие, как создание языковой среды, учёт ведущего вида деятельности детей и объединение усилий педагогов и родителей.

Грамматические ошибки дети дошкольного возраста определяются различными факторами:

1. общими психофизиологическими закономерностями развития ребенка (развитием внимания, памяти, мышления, состоянием нервных процессов);
2. трудностями овладения грамматическим строем языка (морфологией, синтаксисом, словообразованием) и уровнем его усвоения;
3. запасом знаний об окружающем мире и объемом словаря, а также состоянием речевого аппарата и уровнем развития фонематического восприятия речи;
4. неблагоприятным влиянием окружающей речевой среды (прежде всего неправильной речью родителей и воспитателей);
5. педагогической запущенностью, недостаточным вниманием к детской речи.

По итогу проведенной работы можно изготовить лэпбук «Мы – грамотеи», в котором собраны игры на формирование грамматически правильной речи у старших детей дошкольного возраста. Его можно использовать в работе с детьми как индивидуально, так и подгруппами. Это пособие поможет детям быстро и эффективно усвоить новую информацию и закреплять изученное в занимательно-игровой форме.

В пособие можно включить следующие игры:

Игра – шнуровка «Один - много», игра – раскладушка «Один – много» - закрепление умения детей самостоятельно образовывать существительные множественного числа от существительного единственного числа

Игра-шнуровка «Назови ласково» - закрепление умения детей образовывать слова с помощью уменьшительно-ласкательных суффиксов.

«Вкусное варенье» («Вкусный джем») - закрепление навыков словообразования, составлению словосочетаний с включением относительных прилагательных.

«Чей малыш?», «Чья мама?» - формирование умения правильно согласовывать слова в предложении в родительном падеже, закреплять умение детей образовывать слова, обозначающие названия детенышей, с помощью суффиксов –онок, -енок, -ат, -ят.

Игра-шнуровка «Считай и называй» - совершенствование навыка согласования прилагательных и числительных с существительными в роде, числе, падеже.

«Складываем слова» - образование сложных слов при помощи слияния двух основ.

«Жадина» - закрепление умения согласовывать местоимения «мой», «моя», «моё», «мои» с существительными и прилагательными.

«Что делают дети?» - дальнейшее усвоение и использование в экспрессивной речи некоторых форм словоизменения: окончаний глаголов настоящего времени, глаголов мужского и женского рода в прошедшем времени.

«Скажи наоборот» - расширение словаря антонимов.

«Незнайкины ошибки», «Кто кого обгонит?» - закрепление умения правильно согласовывать слова в предложении в винительном падеже.

«Чьи покупки?» - закрепление обобщающих понятий, развитие словаря.

«Мама потерялась», «Федорино горе» - закрепление умения правильно согласовывать слова в предложении в родительном падеже.

«Чей хвост?», «Чья чашка?» - закрепление умения образовывать притяжательные прилагательные.

Лэпбук займет свое место в центре активности в групповом помещении и дети активно с удовольствием будут его использовать для самостоятельных игр.

Кроме того, можно создать картотеку игр и упражнений по формированию морфологических, синтаксических и словообразовательных умений детей.

Успешность работы по формированию грамматически правильной речи должна обеспечиваться рядом условий. Это в первую очередь использование системы работы, включающей такие составляющие, как создание языковой среды, учёт ведущего вида деятельности детей и объединение усилий педагогов и родителей.

ЛИТЕРАТУРА

1. Н.Е. Веракса, М.А. Васильева, Т.С. Комарова «От рождения до школы».- « Программа воспитания и обучения в детском саду»: Москва, Мозаика- синтез, 2011г.
- 2.Алексеева, Л. Н. Инновационные технологии как ресурс эксперимента/ Л. Н. Алексеева// Учитель. — 2006. — № 3.
3. Дидактические игры в детском саду. Кн. для воспитателей дет.садов., - 2 - е изд., дораб./ А.К.Бондаренко, - М., Просвещение, 1991.
4. Сенсорные способности малыша. Игры на развитие цвета, формы, величины у детей раннего возраста. Книга для воспитателей детского сада и родителей/ Э.Г.Пилюгина, - М., Просвещение, 2, АО « Учебная литература», 1996.
5. Метлина Л.А., Удалова Э.Я. «Развитие сенсорной сферы детей»
6. М.А. Васильева.- « Руководство играми детей в дошкольных учреждениях»: Москва, Просвещение, 1986г.
7. Новые Технологии М.М. Жанпеисова М.М. — Алматы, 2002

ОҚУ ҮРДЕСІНДЕ ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ МЕҢГЕРУ, ІС-ТӘЖІРИБЕДЕ ҚОЛДАНЫП САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУ

Мукашева Гульбаршин Барисовна

**Павлодар облысы, Аққулы ауданы, Малыбай жалпы орта білім беретін мектеп,
бастауыш сынып мұғалімі**

Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында бала кезден бастап, ересек жасқа дейін адамның біліміне жасалған инвестициялар қоғам өміріне елеулі өзгерістер енгізетіндігін дәлеледеп берген.

Қазақстандағы оқу жүйесіндегі басты жаңалық – мұғалімдердің жаңаша форматта білімін жетілдіруі болып отыр. Бұл -өркениет үрдісі. Ал қазіргі өркениетке ілесетін адам өмір бойы білімге ұмтылуы тиіс. Мұғалімдік тәжірибемдегі ендігі мақсат – оқу мен оқыту процесінде түрлі кедергілерді жеңе отырып, осы алған білімімді саралап, зерделеп, одан әрі толықтырып, нәтижелі білім беруге бағытталған әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану жолдарын іздестіру.

Ал осы әдіс-тәсілдерді сабақ үдерісінде тиімді пайдалану үшін сабақ мақсаты нақты әрі қолжетімді болуы керек.

Өйткені сабақтағы ең маңыздысы қойылған дұрыс мақсат пен күтілетін нәтижелер. Дұрыс қойылған мақсат күтілетін нәтижелерге жету жолында нақты іс- әрекетке жетелейді. Бұған дейін дәстүрлі білім беру үдерісінде сабақ мақсаттарын шамадан тыс алатын едім. Ал ҚР педагог кадрлардың біліктілігін арттырудың бағдарламасы аясында үшінші деңгей бағдарламасын аяқтағаннан кейін, білім алу кезінде смарт мақсат қоюдың маңызын түсіндім. Сондықтан сабақтарымды жоспарлауда мен үшін маңызды сабақ мақсатын нақты әрі қолжетімді етіп құру болды.

Білім беру үдерісіндегі жаңа әдіс-тәсілдердің ерекшелігі - оның ХХІ ғасыр дағдыларын дамытуға бағытталағандығында, яғни ақпаратты іздеу, талдау және интерпретациялауды дамыту. Білім беру үдерісінің негізгі мақсаты - білім мазмұнының жанаруымен қатар, критериялы бағалау жүйесін енгізу және оқытудың әдіс-тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. Негізінен білім беру үдерісі құзіреттілікке және сапаға бағытталған бағдарлама.

Білім беру үдерісінің маңыздылығы-оқушы тұлғасының үйлесімді, қолайлы білім беру ортасын құра отырып сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АКТ-ны қолдану, коммуникативтік қарым-қатынасқа түсу, жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білу, функционалдық сауаттылықты, шығармашылықты қолдана білуді және оны тиімді жүзеге асыру үшін қажетті тиімді оқыту әдіс-тәсілдерін (бірлескен оқу, модельдеу, бағалау жүйесі, бағалаудың тиімді стратегиялары) пайдалану.

Сабақта қолданылатын әдіс-тәсілдердің өзі оқушының білім деңгейіне сай жоспарланғандықтан, сабақ тартымды да қызықты болмақ. Білім беру үдерісінің әдіс-тәсілдері төрт дағды бойынша құрылған. Түсіну, айтылым дағдылары бойынша "Қабырғадағы роль", "Пікір сызығы", "Эмоциялар графигі", "Маңыздылық аймағы", "Ыстық орындық", "Буклет жасау", "Жылдам дебат" стратегиялары орындалтылса, оқылым дағдыларын жетілдіру үшін "Лайф диктант", "Шығу билеті", "Драма", "Стоп кадр", "Саналылық алаясы", "Фильм дидактикасы", "Крест-ноль" стратегиялары орындалтылады. "Дара", "Қос" диаграммалар, "Уақыт тізбегі", "Хикая картасы", "Балық қаңқасы", "Көп шеңбер" стратегиялары мен көптеген танымдық ширату жатығулары оқушының жазылым дағдыларын дамытуға арналған.

Мұғалімдер оқушылардың бойында бұл қасиетерді қалыптастырып, дамытуда оқытудың түрлі стратегияларын қолданады. Атап айтқанда:

- 1) оқушылардың жеке пікірін тыңдай білу, олардың бұған дейін алған білімдері мен қалыптасқан түсініктерін одан әрі дамыту үшін оларды қолданудың маңыздылығын құптау;
- 2) мұқият іріктелген тапсырмалар мен іс-әрекет түрлері арқылы оқушыларды ынталандыра және ойы мен сөйлеу тілін дамыта отырып оқыту;
- 3) проблемаларды шешу әдіс-тәсілдерін оқушыларға түсінікті жолмен құру және көрсету;
- 4) оқушылардың білім алуына "Оқыту үшін бағалау" арқылы қолдау көрсету;
- 5) оқушылардың зерттеу жұмыстарын жүргізуіне және зерттеу әдіс-тәсілдеріне негізделген белсенді оқытуға бейімдеу;
- 6) оқушылардың сын тұрғысынан ойлау дағдыларын дамыту;

7) оқушылардың жеке, топтық және тұтас сыныптық жұмыс түрлерін ұйымдастыру.

Білім беру үдерісі төмендегідей оқу-танымдық әрекеттерді ұйымдастырады:

1. Тілдік әдістер (әңгіме, дәріс, семинар, диалогтік оқыту, топтық оқыту, бірлесе оқыту)
2. Көрнекілік әдістер (иллюстрациялар, көрсету, презентация).
3. Практикалық әдістер (жаттығулар, тәжірибе алмасу, қолмен түрлі бұйымдар (постер, кластер, буклет) жасау.
4. Репродуктивтік әдістер.
5. Проблемалық-ізденушілік әдістер.
6. Өзіндік жұмыс әдістері (мұғалім басшылығымен және өз бетімен).

Білім беру үдерісінің қай әдісін алып қарасақ та жеке тұлға тәрбиелеу үшін, оқушы деңгейін ескере отырып құрылады. Білім беру үдерісі қоғамның дамуы үшін қызмет істейді. Білім беру үдерісінің жаңа әдіс-тәсілдері оқушының жан-жақты дамуына, өзінің шығармашылық, дарындылық қабілетін арттыруға мүмкіндік береді.

Бүгінгі таңда білім беру жүйесін Ж.Аймауытовтың балалардың білгені, тапқан-таянғаны өмірге жанасып, жарыққа шығып отырып, барлық жұмысты балалардың белсене, құлшына өздері істеуі шарт. Өзі еңбектеніп, өзі бейнеттеніп тапқан білім берік болады. Өмірінше ұмытпайды" (Ж.Аймауытұлы, 1929). деп айтқан сөздерін негізге ала отырып жүргізу өте маңызды.

Сабақтың тиімділігі: оқушы шығармашылық деңгейге мұғалім арқылы емес, өз іс-әрекеті арқылы жетті. Жаңа әдіс-тәсілдердің ұтымдылығы да осында. Технологияны пайдалану шығармашылық тұлға қалыптастыруға алып келеді.

Сабақ кезінде әртүрлі тақырыптық, пәнаралық, сыныпаралық байланыс орнатып, қызықты әңгімелерді сахналық көрініс ретінде өтуді ұйымдастырылады. Сонымен қатар сабақ барысында түрлі көрнекілік құралдарын қолдану, сұрақ-жауап, талдау, жинақтау, тақтаға жазу, айтқан ойды мысалдармен дәлелдеу, сөздікпен жұмыс, проблемалық мәселелерге жауап беру, шағын шығармашылық жұмыстарды орындайды, өзіндік пікір білдіруі т.б. алуан түрлі әдіс-тәсілдерді қолданылады. Осындай әдіс-тәсілдерді жүйелі түрде пайдалану кезінде балалар өз бетімен жұмыс істеуге тез үйренеді.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі мектеп оқушылары. Мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады. Сондықтан жүктелетін міндет өте ауыр» деген болатын. Осы ғылым мен білімнің негізін тереңдету нәтижесінде ғана еліміз өзінің елдігін басқа елдер алдында көрсете алады. Ал ел тағдыры, оның келешекте кемелді ел болуы мектептің қандай негізде құрылуына байланысты болған.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Аймауытұлы Ж. Комплекспен оқыту жолдары (Мұғалімге, қайталама курстарға, тәрбие техникумдарына көмек) Қазақ баспасы, 1929.
2. Н.Назабаевтың Қазақстан халқына Жолдауы "Қазақстан жолы-2050:Бір мақсат,бір мүдде, бір болашақ",17.01.2014ж.

АНА ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Әлмағамбет Алтынай Мұратқызы

Қарағанды облысы, Нұра ауданы, К.Мыңбай ауылы,

Кәрім Мыңбаев атындағы ЖББМ, бастауыш сынып мұғалімі

Функционалдық сауаттылық-бұл адамның күнделікті өмірдегі әртүрлі мәселелерді шешу үшін оқу, жазу, санау және қарым-қатынас дағдыларын пайдалану қабілеті. Бұл қазіргі қоғамда тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

Функционалды сауатты адам:

- жазбаша мәтіндерді түсіну және пайдалану-SMS-хабарламалардан нұсқаулықтар мен құжаттарға дейін;
- интернеттен, БАҚ-тан табылған немесе басқа көздерден алынған ақпаратты сыни тұрғыдан бағалау;
- сатып алу, бюджетті жоспарлау және т. б. кезінде қарапайым математикалық есептеулер жүргізу.;
- жанжалдарды болдырмай, әртүрлі мәдениеттер мен ұрпақтардың өкілдерімен қарым қатынас жасау.

Осылайша, функционалдық сауаттылық қоғам өміріне толыққанды қатысу және өзін-өзі тиімді жүзеге асыру үшін қажет.

Бүгінгі таңда оқыту белгілі бір білім мөлшерін игеруге ғана емес, сонымен бірге өмірге қажетті құзыреттерді дамытуға бағытталуы керек. Сондықтан функционалдық сауаттылықты қалыптастыру мектептің маңызды міндеттерінің біріне айналуда.

Функционалдық сауаттылықты дамыту:

- мектепте алған білімнің нақты өмірде қалай қолданылатынын көрсету арқылы оқушылардың ынтасын арттыру;
- мамандық алу және табысты әлеуметтену үшін қажетті негізгі дағдылар мен дағдыларды қалыптастыру;
- пәнаралық байланыстарды қолдану есебінен жекелеген пәндер бойынша оқыту нәтижелерін арттыру;
- мектепті бітіргеннен кейін үздіксіз білім беру мен өзін-өзі дамытудың негізін қамтамасыз ету.

Осылайша, функционалдық сауаттылық сапалы білім берудің маңызды құрамдас бөлігіне айналады. Оның дамуы барлық мектеп пәндері мен сабақтан тыс жұмыстар аясында өтуі керек[1].

Функционалдық сауаттылықты қалыптастыруда ана тілі ерекше рөл атқарады. Бұл адамның сәтті әлеуметтенуі мен өзін-өзі жүзеге асыруы үшін қажетті коммуникативті және сөйлеу құзыреттіліктерін дамытуға негіз болатын ана тілі сабақтары.

Білім беру сапасын жетілдірудің негізгі бағдары ретінде оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың өзекті мәселелері қарастырылған. Оқушылардың функционалдық сауаттылығының ерекшеліктері, оны дамытудағы мұғалімнің рөлі, педагог әрекетінде жартылай функционалды қызметте болуын, диалогтік және сын тұрғысынан ойлау технологиясы арқылы оқыту мен тәрбиелеу қажеттігін түсінуі сипатталған.

Бүгінгі күні мемлекеттік және әлеуметтік өркендеу мен әл-ауқат тек жоғары экономикалық және технологиялық ресурс емес, бұл, ең алдымен, адам ресурсы екендігі айқындала түсуде. Адам ресурсы дегеніміз - білімді, патриот, жоғары деңгейдегі шығармашылық күші бар және өз елінің игілігі, ғаламшардағы бейбітшілік үшін өмір сүруге және жұмыс істеуге құштар адамдар [2].

Осындай болашақ ұрпақты тәрбиелеуде мектеп маңызды рөл атқарады, сондықтан мемлекет тағдыры, оның одан әрі табысты дамуы білім беру жүйесінің жаңаруына байланысты.

Жалпы білім беретін мектеп жалпыға бірдей білім, білік және дағдылардың, сонымен қатар оқушылардың өзіндік белсенділігі мен жеке жауапкершілігінің, яғни білім берудің қазіргі сапасын анықтайтын шешуші құзыреттердің ажырамас жүйесін құруы керек [3].

Бүгінгі таңда өзекті мәселелер дәстүрлі әдістермен шешілмейді. Қазіргі қоғамға білімді сіңіретін ғана емес, сонымен бірге осы өзгермелі, күрделі әлемде өмір сүру үшін оларды қалай алу керектігін білетін оқушы қажет. Біздің балаларымызға білімге айнала алмайтын ақпарат ағыны түседі. Біздің міндетіміз-оқушыға іс-әрекет процесін ұйымдастыруға көмектесу, оны ресурстармен қамтамасыз ету, өзін-өзі іздеуге, өз қызметін талдауға ынталандыру, ол үшін топтастыруды, ең бастысын бөліп көрсетуді, байланыс табуды үйрету керек. Сондықтан әлеуметтік тапсырысты орындауға көмектесетін

проблемалық және дамытушылық сияқты белсенді оқыту түрлері сұранысқа ие болды – балалардың білімі мен дағдыларын дамыту, құзіреттіліктерді қалыптастыру, яғни оларды практикалық қолдану тәжірибесімен байланысты білім беру.

Менің педагог ретіндегі мақсатым - тұлғаның өзін-өзі дамытуы үшін жағдай жасауға, білім беру сапасының оң динамикасына қол жеткізуге мүмкіндік беретін оқыту деңгейін арттыруға бағытталған. Мен өз жұмысымды оқушылардың мотивациясы мен өзін-өзі бағалауын бақылау жүйесін зерттеуден бастадым.

Зияткерлік дағдыларды қалыптастыру бойынша мақсатты жұмыс оқушыларға білімді саналы және дербес қабылдауға, олардың танымдық белсенділігін арттыруға, оқушылардың Тәуелсіз білімге деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді [4].

Бастауыш білім берудің басым бағыттарының бірі пәндерді интеграциялау болып табылады. Кез-келген заманауи сабақта сіз проблемалық оқыту технологиясынсыз немесе оның элементтерінсіз жасай алмайсыз. Бұл технологияның өзектілігі оқу іс-әрекетіне деген мотивацияның жоғары деңгейінің дамуымен, оқушылардың танымдық қызығушылықтарының белсенділігімен анықталады, бұл туындаған қайшылықтарды шешуде және сабақта проблемалық жағдайларды жасауда мүмкін болады.

Зерттеу жұмысының дағдылары мектеп оқушыларында проблемалық тапсырмалар түрінде қалыптасады. Оқушылардың мақсатты және жүйелі зерттеу қызметі олардың өзін-өзі бекітуіне ықпал етеді, теориялық білім деңгейін арттырады, практикалық дағдыларды, шығармашылықты дамытады, аналитикалық және сыни ойлауды, танымдық белсенділікті қалыптастырады. Педагогикалық шындық, егер оқушы танымдық белсенділік танытса, оқу процесі тиімдірек болатындығын күнделікті дәлелдейді.

Мен сабақтарда жобалық іс-әрекеттің әдістерін қолданамын. Әрбір жаңа жобаны орындау кезінде біз пайдалы және нақты өмірге қатысты мәселелерді шешеміз. Баладан өз күш-жігерін басқалардың күш-жігерімен үйлестіру мүмкіндігі қажет. Жетістікке жету үшін ол қажетті білім алып, олардың көмегімен нақты жұмыс жасауы керек.

Шығармашылық тапсырма, әсіресе практикалық, оқуға мән береді, оқушыларды ынталандырады. Жауаптың белгісіздігі және сіздің жеке тәжірибеңізге және әріптесіңіздің, досыңыздың тәжірибесіне негізделген өзіңіздің «дұрыс» шешіміңізді табу мүмкіндігі білім беру процесінің барлық қатысушыларымен, соның ішінде мұғаліммен ынтымақтастық, оқыту, қарым-қатынас жасау үшін негіз құруға мүмкіндік береді.

Компьютер, электронды оқулықтар, интернет-ресурстар, интерактивті тақтаны пайдалану жұмыстағы басым бағыт деп санаймын. Бұл кез-келген сабақты тартымды және заманауи етуге мүмкіндік береді. Білім беру процесіне заманауи және ақпараттық технологияларды белсенді енгізуге тырысамын.

Интеллектуалды дағдыларды қалыптастыру бойынша мақсатты жұмыс сабақтың білім беру кеңістігімен шектелмеуі керек. Оқушылардың сабақтан тыс жұмысы - бұл қосымша резерв және осы мәселелерді шешуге қолайлы жағдай.

Ана тілі сабақтары оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуда шешуші рөл атқарады. Олар адамның қоғамға толыққанды қатысуы үшін қажетті барлық негізгі құзыреттерді тиімді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Мәтінді оқу және түсіну. Ана тілі сабақтарында оқушылар әртүрлі мәтіндермен жұмыс істейді шағын әңгімелерден көлемді мақалаларға дейін. Бұл негізгі нәрсені бөліп көрсетуді, ақпаратты құрылымдауды, фактілер мен пікірлерді ажыратуды үйренуге көмектеседі. Мұғалім өзекті өмірлік жағдайларға байланысты мәтіндерді таңдайды. Олармен жұмыс тек оқуды түсінуді тексерумен шектелмейді. Оқушылар белгілі бір мәселені шешу үшін мәтіннен ақпаратты қолдануды талап ететін тапсырмаларды орындайды. Бұл ақпаратпен жұмыс істеу қабілетін жаңа жағдайларға ауыстыруға мүмкіндік береді [5].

Ауызша сөйлеу және тыңдау. Ана тілі сабақтарында ауызша сөйлеуді дамытуға үлкен рөл беріледі. Оқушылар әңгіме құрастыруға, пікір білдіруге, пікірталас жүргізуге тапсырма алады. Ол үшін олар ойларды логикалық және дәйекті түрде айтуды, позицияны дәлелдеуді, ақпаратты жеткізуді үйренуі керек. Тыңдау да маңызды дағды болып табылады. Сабақта

оқушылар сыныптастарының сөздерін, мұғалімнің дәрістерін, аудиожазбаларды тыңдайды. Бұл ақпаратты есту арқылы жақсы қабылдауға және қажетті ақпаратты алуға көмектеседі.

Жазбаша сөйлеу. Функционалды сауаттылық ойларды жазбаша түрде сауатты жеткізе білуді қамтиды. Ана тілі сабақтарында бұған әртүрлі жазбаша тапсырмаларды орындау ықпал етеді: шығармалар, презентациялар, эсселер. Бұл жағдайда грамматикалық және орфографиялық нормаларды сақтауға үйрету ғана маңызды емес. Жазбаша мәтінді логикалық және дәлелді түрде құру, оқырманға қажетті ақпаратты жеткізу қабілетін дамыту бірдей маңызды.

Тілдік құралдарды қолдану. Ана тілі сабақтары тілдік құралдардың бай арсеналын қолдана отырып, өз ойларыңызды сауатты, логикалық және дәл тұжырымдауды үйренуге мүмкіндік береді. Бұл шеберлік сонымен қатар функционалды сауаттылықтың бөлігі болып табылады, өйткені ол әртүрлі жағдайларда тиімді қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді.

Осылайша, Ана тілі сабақтары функционалдық сауаттылықтың негізгі құзыреттерін қалыптастыру үшін іргелі негіз береді. Бұл студенттерге пән бойынша білімді игеріп қана қоймай, өмірлік маңызды дағдыларды алуға мүмкіндік береді. Сонымен, Ана тілі функционалды сауатты тұлғаны қалыптастыруда орталық рөлдердің бірін атқарады.

Ана тілі сабақтарында функционалдық сауаттылықты тиімді қалыптастыру үшін мұғалімге Заманауи педагогикалық әдістер мен әдістерді қолдану маңызды. Олар оқу процесін қызықты және тәжірибеге бағытталған етуге мүмкіндік береді.

Мәтінмен жұмыс. Ақпаратты алу, талдау және қолдану қабілетін дамытуға мүмкіндік беретін тиімді әдіс. Оқулықтардағы мәтіндерді, сондай-ақ шынайы материалдарды пайдалануға болады: газет мақалалары, нұсқаулықтар, құжаттар. Оқығаннан кейін оқушылар тапсырмаларды орындайды: негізгі ойды тұжырымдайды, жоспар жасайды, сұрақтарға жауап береді, дәлелдер табады.

Ситуациялық міндеттер. Бұл әдіс нақты өмірлік жағдайды сипаттауды қамтиды, ол үшін қолда бар білім мен дағдыларды қолдана отырып шешім табу керек. Мысалы, жарнама жазыңыз, іскерлік хат жазыңыз, жобаның ауызша презентациясын өткізіңіз. Мұндай жағдайларды шешу Ана тілі сабақтарында алған дағдыларды практикалық мақсатта пайдалану қабілетін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Шығармашылық тапсырмалар. Жобалар, эсселер, презентациялар - бұл оқушылар үшін дербестік танытуға және өздерінің шығармашылық әлеуетін ашуға мүмкіндік. Мұндай тапсырмаларды орындау кезінде оқушылар ақпаратты өз бетінше табуға, оны талдауға, өз идеяларын аудиторияға жеткізуге үйренеді.

АКТ қолдану. Заманауи цифрлық технологиялар функционалдық сауаттылықты қалыптастыру үшін жаңа мүмкіндіктер ашады. Интернет шынайы мәтіндермен жұмыс істеуге, мультимедиялық жобалар жасауға, онлайн-пікірталастарға қатысуға мүмкіндік береді. Сабақтың бұл түрлері оқушылардың ынтасын арттырады.

Белсенді және тәжірибеге бағытталған әдістер мен әдістерді енгізу оқушылардың өмірінде шын мәнінде сұранысқа ие функционалдық сауаттылық дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл қазіргі мектептегі Ана тілі мұғалімінің басты міндеті.

Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру-қазіргі мектептің маңызды міндеті. Оқушыларды одан әрі оқыту және әлеуметтендіру оның қаншалықты сәтті шешілетініне байланысты.

Функционалдық сауаттылықты дамытудағы шешуші рөл мұғалімге, әсіресе ана тілі мұғаліміне тиесілі. Оның міндеттеріне пән бойынша білім беру ғана емес, сонымен қатар практикалық мәселелерді шешу үшін сабақта алған дағдыларын қолдануға үйрету кіреді.

Ол үшін мұғалім әртүрлі әдістерді қолдануы керек: мәтіндермен жұмыс, Жобалық іс - шаралар, топтық сабақтар, акт және т.б. оның басты мақсаты-оқу процесін шынайы өмірге мүмкіндігінше жақын ету.

Мұғалім оқушыларға сабақта алған білім мен дағдылардың күнделікті өмірде қалай пайдалы болатынын түсінуге көмектеседі. Ол оқушылардың ішкі мотивациясын қалыптастырып, оқытудың практикалық пайдасын көрсете білуі керек.

Ана тілі сабақтарында қалыптасқан функционалдық сауаттылық оқушылардың кейінгі өмірі үшін үлкен маңызға ие. Ол мүмкіндік береді:

- Орта және жоғары оқу орындарында оқуды табысты жалғастыру. Функционалды сауатты оқушы ақпаратпен тиімді жұмыс істей алады, ұжымда өзара әрекеттеседі, жобалық тапсырмаларды орындай алады.
- Жақсы жұмыс табу. Жұмыс берушілер тек кәсіби білімді ғана емес, сонымен бірге қарым-қатынас жасау, топта жұмыс істеу, стандартты емес шешімдерді табу қабілетін де бағалайды.
- Тұрмыстық міндеттерді шешу: құжаттарды рәсімдеу, бюджетті жоспарлау, цифрлық сервистерді пайдалану. Бұл күнделікті өмірде өзіңізді сенімді сезінуге көмектеседі.
- Қоғамның белсенді мүшесі болу. Функционалдық сауаттылық болып жатқан оқиғаларды түсінуге, ақпаратты сыни тұрғыдан бағалауға, негізделген ұстанымды білдіруге мүмкіндік береді.

Осылайша, функционалдық сауаттылықты меңгеру оқушылардың табысты болашағы мен толыққанды өзін-өзі жүзеге асыруын анықтайды. Ана тілі сабақтарында осы маңызды дағдыны дамыту-мұғалімнің басты міндеті.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Хусаинова Г. М. Қазақ тілі сабағында оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру //Педагогическая наука и практика. – 2022. – №. 3 (37). – С. 69-72.
- 2 Балтабаева Г. А., Жакиянова Ж. М. Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту-үштілділік негіздерін қалыптастыру //Инновации в образовании (Казахстан). – 2017. – №. 5. – С. 44-45.
- 3 Мамырбекова Г. А. Оқушылардың функционалдық сауаттылығы–мәтінмен жұмыс: өзін-өзі тану сабақтарында оқу дағдыларын қолдану мүмкіндіктер //Вестник КазНУ. Серия педагогическая. – 2020. – Т. 63. – №. 2. – С. 122-129.
- 4 Жусупова Г. С. Оқушылардың тілдік функционалдық сауаттылығын дамытудың бағыттары //Педагогическая наука и практика. – 2014. – №. 1 (3). – С. 57-59.

МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ КОРРЕКЦИИ НАРУШЕНИЕ ПИСЬМА И ЧТЕНИЕ ПЕРВОКЛАССНИКОВ

Оспанова Гульзада Сарсекеевна

логопед КГУ «Школа-лицей имени Аманжолы Шамкенова города Павлодара»

Аннотация

Основной целью логопедической работы с детьми с общим недоразвитием речи является развитие речевого общения, улучшение разборчивости речевого высказывания для того, чтобы обеспечить ребёнку наибольшее понимание его речи окружающими. Логопедическая работа направлена на коррекцию нарушений речи в сочетании со стимуляцией развития всех её сторон (лексики, грамматики, фонетики), сенсорных и психических функций.

Цель статьи: использование современных методики и логопедические технологии для исправления нарушения речи первоклассников.

Формирование речевых навыков в раннем возрасте включает в себя развитие эмоциональной и познавательной сферы детей, упражнения для артикуляционной, общей, мелкой моторики, расширение словарного запаса и стимулирование навыков активной речи. На занятиях, проводимых преимущественно в игровой форме, задействуются сенсорные и двигательные центры коры головного мозга ребёнка (пальчиковые упражнения, игры на развитие мелкой моторики рук, игры по контуру, штриховки.)

Для современной логопедии характерен постоянный поиск способов совершенствования и оптимизации процессов развития и обучения детей. Для этого

используются современные логопедические технологии. При их применении занятия становятся более эффективными.

На уроках проводятся игры для пополнение словарного запаса, формирование грамматического строя, восполнение пробелов в развитии звуковой стороны речи, формирование связной речи, развитие орфографической зоркости, что способствует повышению грамотности. У учащихся повышается интерес к процессу обучения, развиваются навыки самостоятельной работы и самоконтроля. В своей работе использую обучающие и развивающие игры : «Знакомства с буквами», «Игры письмо по контуру, штриховки» и т.д. Кроме этого на уроках используются много развивающих игр для мелкой моторики рук: Нанизывание мелких предметов, сортировка мелких предметов, вырезание бумаги, игры с прищепками, а также «Собери бусы», «Игры с мозайкой», «рисование с трафаретом». Для профилактики и коррекция дислексии: «Знакомства с буквами», «словесные игры», «работа с текстом на понимание», «скороговорки»,и т.д. На развитие межполушарного взаимодействие: «Рисование двумя руками». Игры по коррекции дисграфии звуко-буквенный анализ и синтез слов: «Найди слово», «расставь по порядку», «паутинка слов», «лишняя буква», «вставь нужную букву». А также на занятиях с детьми, для совершенствования произносительной стороны речи, коррекции моторики, развития пространственных представлений, чувства ритма использую веселую логоритмику, пальчиковые игры, песенки-игры для общего развития ребенка, стихи с движениями, чистоговорки с картинками, артикуляционную гимнастику в картинках, упражнения с массажным мячом, массаж карандашами.

Важное значение имеет для современного человека правильная, чистая речь. И начинать работу в этом направлении нужно с самого раннего детства: дошкольного учреждения, школы. В нашу школу ежегодно поступают дети с нарушением речи. Для работы с такими детьми уже с начала года в школьном логопедическом пункте проводится обследование учащихся первых классов, а также детей с особыми образовательными потребностями. По итогам диагностики первоклассники с выявленными нарушениями речи делятся по группам в зависимости от степени барьеров в речи, занятия для ребят организуются по индивидуальному графику и плану. Учащиеся с тяжелым нарушением речи занимаются весь учебный год. Так я работаю с учениками с особыми образовательными потребностями. У детей с особыми образовательными потребностями проблемы с нарушением письма и чтения.

У детей с нарушением письма и чтения отмечается бедность словарного запаса, нарушения грамматического строя и связной речи, несформированность навыка звукопроизношения, неполноценность фонематического восприятия. Это приводит к тому, что ребенок не может четко, развернуто и правильно излагать свои мысли. По анамнезу все нарушения вызваны болезненными явлениями: неправильное строение или нарушение подвижности органов речи, нарушения нервной системы ребёнка. В процессе роста, взросления дети развивают фонематическую речь, фонематический слух и фонематическое восприятие. У детей с общим недоразвитием речи такие процессы замедленны. Помимо этих нарушений у них расстройство письменной речи (чтения и письма).

Выполнение артикуляционных упражнений играет важную роль в развитии речи детей с нарушением письма и чтения.

Свои занятия я начинаю с артикуляционных упражнений. У детей с особыми образовательными потребностями, а именно с общим недоразвитием речи органы речи развиты слабо, поэтому им следует помочь подготовить мышцы.

Артикуляционные упражнения - вырабатывают основные движения и положения органы артикуляционного аппарата, также способствуют выработке движений и положений для произнесения определенных групп звуков (свистящих, шипящих, соноров, заднеязычных), специфические упражнения направленные на постановку звуков, способствующие выработке определенных движений: подвижность кончика языка, мягкого нёба, для растягивания подъязычной связки. [1].

Упражнения бывают статические (неподвижные), направленные на удержание определенного положения губ, языка: чашечка, трубочка... и динамические (подвижные): лошадка, часики, качели - требуют ритмичного повтора движений, координации движений и переключаемости.

Нужно не забывать про дыхательную гимнастику.

Правильное дыхание очень важно для развития речи, так как дыхательная система - это энергетическая база для речевой системы. Дыхание влияет на звукопроизношение, артикуляцию и голос. [2].

Регулярные занятия дыхательной гимнастикой для детей с общим недоразвитием речи способствуют:

- воспитанию правильного речевого дыхания с удлиненным, постепенным выдохом,
- профилактике возникновения болезней дыхательных путей,
- восстановлению носового дыхания при его нарушении.

В своей работе я использую вертушки, упражнение вызывающие длительный направленный выдох, а также игры на развитие физического дыхания (надувание шариков, пускание мыльных пузырей...), упражнения на развитие речевого дыхания (вдох и выдох через рот и нос).

На занятиях для развития внимания, памяти, мышления детей проводятся – пальчиковые упражнения.

Пальчиковая гимнастика- очень эффективна для развития речи. Когда дети занимаются и ритмично двигают пальчиками, то у них активизируются речевые центры головного мозга. При этом дети дополнительно учатся концентрации внимания и правильному его распределению.

Также пальчиковые игры хорошо тренируют память, ведь необходимо запоминать стихи и определенную последовательность движений пальцев. Пальчики становятся гибкими, подвижными и сильными. Это поможет быстрее освоить навык письма в будущем. Ежедневно следует выделять на нее хотя бы пять минут.

Связь логопеда с родителями – имеет большое значение в работе с детьми с особыми образовательными потребностями.

На индивидуальных консультациях с родителями проводятся специальные беседы, в которых раскрывается имеющийся у ребенка дефект и пути его преодоления. Тема одной из бесед, проводимых мною на начальном этапе логопедических занятий, – это «Методические рекомендации учителя-логопеда родителям при выполнении домашних заданий с детьми для закрепления произносительных навыков».

После завершения беседы проводятся презентация «Консультация для родителей, рекомендации по проведению артикуляционной гимнастики», а также обсуждается динамика коррекционной работы).

Игра- делает занятие с детьми интересным, но не развлекательным, эффективным, а не эффектным, обучать, играя, а не просто играть- вот те главные задачи в использовании игр. Существует много игр и упражнений, направленных на развитие и совершенствование зрительно-моторной координации:

Опыт графических движений ребенок приобретает, выполняя различные виды штриховки, рисуя, копируя рисунки, обводя контуры по точкам и пунктирным линиям. Особое внимание следует обратить на правильность посадки за столом, правильность удержания пишущего предмета, расположение листа бумаги на столе, формирование умений выполнять линии различной толщины и формы, ориентацию на листе бумаги.

Успешность формирования графического навыка во многом зависит от уровня развития учебно-важных качеств: способности принимать задачу и произвольно управлять своими действиями; обучаемости; зрительного анализа и зрительно-двигательной координации движений руки; навыков пространственной ориентации.

Словарная работа с детьми с общим недоразвитием речи - как обязательная форма коррекции речи детей с особыми образовательными потребностями направлена на расширение их пассивного и активного словарного запаса.

Таким образом, благодаря использованию в практической деятельности разные методы, средства - артикуляционную гимнастику, игры, упражнения для мелкой и общей моторики, развитие речевого дыхания, игры на обогащение словаря, игры на развитие координации движения, игры по профилактике и коррекции дисграфии и дислексии и т.д. вызывают у детей положительные эмоции, которые повышают эффективность работы, направленной на формирование развития внимания, памяти, мышления, речи а также улучшается письмо и чтение. Применяя методы мы делаем речь детей более выразительной, яркой. Общая готовность к школьному обучению предполагает целостное, гармоничное развитие ребенка, у которого совершенствуются все личные качества.

В период дошкольного детства формируются и предпосылки письма, которые состоят из: развития мелкой моторики рук, способность ориентироваться на листе бумаги, координация движения, умение копировать элементы графических изображений, в частности буквы, цифры. Эти предпосылки дают возможность ребенку успешно осуществить навык письма в школе. Исходя от этого, будет и успешен навык письма ребёнка. Поэтому педагогам, логопедам необходимо работать над повышением качества устной речи в общеобразовательной организации, а также профилактикой нарушения письма. Ведь устная и письменная речь ребёнка, оказывает огромное влияние на успешность ребёнка в школе.

Дисграфия - это частичное нарушение процесса письма, связанное с несформированностью высших психических функций, которое проявляется в специфических, повторяющихся ошибках, имеющих стойкий характер. На сегодняшний день дисграфия является одной из самых распространенных форм речевой патологии у учащихся начальных классов. Так, 8,7% младших школьников имеют стойкие и специфические нарушения в усвоении чтения и письма.

Начинать работу по профилактике дисграфии нужно незамедлительно при выявлении нарушений речи, которые и являются ее предпосылками. Только в этом случае можно говорить о профилактических мерах, которые, будучи своевременно принятыми, не дадут «расцвести» дисграфии, либо, как минимум, значительно сгладят ее проявления.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Анищенкова Елена Степанова, Артикуляционная гимнастика для развития речи дети дошкольного возраста,. Ред: Образовательные проекты 01.06.2010 г
- 2.Белякова Л.И. Методика Развития речевого дыхания у дети дошкольного возраста с нарушениями речи 2004. – 132 с.
- 3.Смирнова, Л. Говорите правильно : терминология положений и движений рук, кистей и пальцев / Л. Смирнова // Спорт в школе нояб. (N 21). - С. 16-20.
- 4.Смирнова, Л. Упражнения для пальцев / Л. Смирнова // Дошкольное образование мая (N 9).-С. 11-14 ; 16-31 мая (N 10). - С. 9-10, 15-16 ; 1-15 июня (N 11). - С. 7-8, 17-18.
- 5.Ивлева В.В. Прописи для самых маленьких, 2013, Изд: Книжный дом.
- 6.Дмитриева Е.Е. Социально-личностное развитие как условие школьной адаптации детей с ограниченными возможностями здоровья // Вестник Мининского университета № 3 (7) - 2014.
- 7.Клейменова, О.А. Особенности работы логопеда по преодолению нарушений письма у младших школьников // Логопед. – 2014. -№5. – С. 88- 101.
- 8.Коротовских Т.В. Коррекция дисграфии на основе нарушений фонемного распознавания у младших школьников с фонетико-фонематическим недоразвитием // Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии, 2017. № 1 (70). С. 31-42.

Рсаева Акжаркен Досмагамбетовна
Павлодар мемлекеттік университет магистранты
Павлодар облысы, Екібастұз қаласы №25 қазақ қыздар гимназиясы

Кітап ақылына ақы сұрамайтын алтын қазына.
Әлішер Науаи

Бүгінгі жас буынның тәлім – тәрбиесіне кітаптың берері өте зор. Дегенмен, қазіргі таңда кітап оқитын адамдардың саны жылдан-жылға кему үстінде. Балалар кітапханасына барсаң да қалалық кітапханаға барсаң да оқырмандар саны көңіліңді қуантпайды. Себебі көп адамдар, балалар, интернет желсінен бас алмай қалды. Сондықтан бүгінгі таңда жастарға, жалпы адамдарға кітап оқыту мәселесі өзекті боп тұр деп ойлаймын. Осы орайда менің де еңбегім «теңізге құяр тамшы» болсын деген ниетпен, кітап әлеміне баланы қалай еңгізуге болады деген ойды жаңғырту бағытында жұмыс істегенді жөн көрдім.

Кітап – құдірет. Дүниетанымыңды кеңейтетін де рухани дүниенді байытатын да кітап. Кітаптың құндылығын қоғам мен адамнан бөліп қарауға болмайды. Ұлы ақын Абай бабамыз: «Адам баласы үшін кітап – тілсіз тәрбиеші. Кітап адам баласына бала кезінен бастап, өмірінің соңына дейін сырлас досы бола алады» деген екен. Әрбір адамның ұлттық рухани сауаттылығы, мәдениеттілігі кітап оқуға тікелей байланысты. Бүгінгі күнде кітап оқу мәселесі бүкіл ұлтты толғандыруға тиіс.

Кітап оқу – өнер. Кітап оқуды неліктен өнер дейміз? Оқудың да түр-түрі бар. Оқудың өнер ретіндегі сипатын анықтайтын басты нәрсе – оқырманның өз алдына мақсат қойып оқуы. Бұл түсіну, тану. Мұндайда кітаптың әрбір сөйлемі, әрбір беті ойдан, көзден таса қалмайды, оқырманның кітап арқылы әлемді танып және оқудан өзіне пайда ойлауға тырысуынан басталады.[1]

Қорыта келе, кітап – барлық білім мен ғылымның қайнар көзі, сарқылмас бұлағы. Кітап сегіз қырлы, терең сырлы тәрбиеші, ұлы үйретуші.

Жастарымыз әдепті, болашағымыз жарқын, кітап құмар, мәдениетті ұрпақ болып өссе екен деп тілейміз. Еліміздің тұңғыш президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев айтқандай: «Білім-кітапта. Қазіргі таңда балалардың көбісі компьютерде отырады. Сондықтан, болашақта кітап оқығандар компьютерде отырғандарды басқарады» .[2, с. 287]

Бірақ өкінішке орай, қазіргі таңда кітап оқуға қарағанда, интернет желісіне деген қызығушықтары жоғары екені баршаға мәлім. Кітапханаға барып, кітап оқып жүрген балалар саусақпен санарлық. Оның ішінде қазақ ертегілеріне деген сұраныс мүлдем жоқтың қасы. Мұның себебі не? Неліктен балалардың кітапқа деген, жалпы қазақ ертегісіне деген қызығушылығы төмен деген сұрақ мазалаған соң, осы проблеманың аясында оқушымен ғылыми жоба жазуды шештім. Ғылыми жобаның тақырыбы: «Қазақ халық ертегілеріндегі тәрбиенің маңызы». Әрине қазақ халық ертегілерінің балаларға берер тәрбиесі мол екенін айтылып та, жазылыпта жүр. Бірақ ертегіге деген қызығушылық төмен екені айдан анық. Неліктен? деген ой туады. Зерттеу барысында бастауыш мектеп оқушыларына, «Қандай кітап көп оқисың?, Қандай мультфильмді ұнатасың?»- деген сауалдар қойылды. Көптеген сұрақтаға жауап табылды. Біріншіден, балалардың өз еріктерімен кітап оқымайтындығы, оқыған жағдайда орыс тіліндегі ертегілер, көбі шет ел мультфильмдерін ұнатып көретіндерін айтты. Себебі шет ел мультфильмдері интернетті жаулап алған және де сол мультфильмдегі кейіпкерлер ойыншық дүкенінде көздің жауын алады. Әрине жарнама мықты болғандықтан, балалардың ынтығы жоғары. Ал қазақ ертегі кейіпкерлерін дүкендерден мүлде таба алмайсың. Сондықтанда балалардың қазақ ертегілеріне де, мультфильмдерінде де қызығушылығы да, сұранысы да төмен екені байқалды.

Өз тәжірибеммен бөлісетін болсам, сыныбымда «Шапшаң оқудан сынып чемпионы» деген сайыс өткізіп отырамын. (қосымша -1). Бұл сайыс апта бойы жүріп, апта соңында чемпион анықталып, марапатталады. Яғни минутына көп сөз оқыған оқушы сынып

чемпионы атанады және фотосы тақтада ілінеді. Оқушылар қызығушылықпен қатысады, кітапқа деген сүйіспеншілігі артады. Бүгінгі күнде 2 сыныпқа жетекшілік етіп, сабақ беремін. Оқу жылдамдығына тоқталатын болсам, 20 оқушының бәрі нормадан жоғары, яғни 30 сөзден жоғары оқиды.

Сонымен, балалардың оқуға деген қызығушылықтарын арттырудың бір тәсілі қазақ ертегілеріндегі кейіпкерлеріне ойыншық тігіп, жарнамалап, кітап мұқабаларын көз тартымды қылып жасап, мультфильмдерді теледидардан көбірек көрсету және ұстаздар оқушылардың оқуға деген қызығушылықтарын арттыру жолында қандай да бір іс-шара ұйымдастыру керек деген ойдамын.

Осы тақырып аясында мектебімізде көптеген шаралар өткізілуде. Наурыз айында

«Кітап оқуға құштар мектеп» жобасы бастау алып, оқу жылының соңына дейін ата-аналар мен ұстаздар қауымы бірігіп, оқушылардың кітап оқуға деген қызығушылығын арттыру жолында жұмыстар жүргізе бастады. Баланы кітапқа қызықтырудың тағы бір жолы – шығарманы жатқа мәнерлеп оқу және ата-аналардың өздерінің кітапшыл болып, біліктілікпен, биік талғаммен оқып, отбасында әңгіме-дүкен құрып, ондағы оқиганы тілге тиек ету. Бастауыш сыныптан бастап баланы кітапханаға тарту керек. Оның бірден-бір дәстүрлі көрме-пікір, әдеби кейіпке көрмесі, көрме-жарнама және көрме құттықтауларды дәстүрлі ұйымдастыру болып табылады. Көрмелерді ұйымдастыруды әр бөлімге тақырып қойып, дәйек сөз дайындаудан басталады.

Егер бала бастауыш сыныптан бастап, есейіп өсіп кеткенше көркем әдебиетті оқып дағдыланған болса, ол тек білім ғана алып қана қоймайды, ой-өрісі кеңейеді, тіл байлығы дамиды. Жанұяларда көркем әдебиеттерді жинау, балаларына оқып беру, балаларын кітап оқуға тәрбиелеу сияқты жақсы дәстүр қалыптасады. Осындай жанұяларды анықтап, бүкіл ата-аналарға үлгі етіп насихаттап отыру керек. Жас ұрпаққа ата-аналармен тығыз байланыста болып, кітапханадан кітап алып оқуын қадағалап, оған аса көңіл бөлуіне баулу қажет. Сондықтан да «жанұя – мектеп - кітапхана», бірлесе жұмыстанса, біздің болашақ ұрпағымыз жан-жақты білімді тәрбие алады.

Елімізде жүргізілген тәжірибелер арқылы мынадай жағдайлар анықталған: кітап оқитын адамдар белгілі бір мәселе төңірегінде тез шешім қабылдауға бейім, шығармашылық қабілеті жоғары, сөздік қоры бай, есте сақтау мықты, ойын еркін жеткізе алатындығымен, елмен жақсы қарым-қатынас жасай білетіндігімен ерекшеленеді екен.

Кітап оқу баланың ой - ойлауға үйретеді, өрісін кеңейтеді, сөйлеу қабілетін, есте сақтауын, қиялын дамытды, танымдық және дамытушылық қызметін анықтайды. Баланы кітап оқуға көбірек баулу және пайдалы оқу үшін, ең басты балаларға кітапты сүйеге көмектесіп, алдын ала бос уақытында оқитын кітаптарының тізімін белгілеп, оны ата - анасы өздері ұсынуға болады.

Баланы жас кезінен кітапты қадірлеуге және оны күтіп ұстауға баулыған жөн. Сондай - ақ, білімнің бір көзі – балалар басылымдары «Бала мен Балабақша», «Айгөлек», «Мөлдір бұлақ» журналдарына және халық ертегілерін алып оқып отырса, баланың білімі мен танымы талабына сай болады.

Демек, балалардың кітапқа деген қызығушылықтарын арттыруға ата-ана мен ұстаз болып, кітапханаға жиі бару, кітапты құрметтеу және қадірлеу, бағалау сияқты үлгі-істерге көңіл бөлу керек.

Қазіргі заманға сай білімді, мәдениетті, кішіпейілділік, қайырымдылық, оған қоса адамгершілік, шындық, адалдық, үлкендерді құрметтей білу сияқты асыл қасиеттер бала бойына кітап арқылы біртіндеп сіңеді. Қазіргі балалардың көбінің қиялдары компьютерлік ойындарға ауып кетуіне қарамастан, кітапханашылар мен ата - аналарда, балаларға кітап әлемін сыйлау мүмкіндігі және құқығы қалады. Кітап оқуға үйрету үшін ең алдымен ата - анаға кеңес беру керек. Балаға бір жасынан - ақ кітап ұстатып үйреткен дұрыс. Яғни, ол сәби кезінен бастап кітапты көруге тиіс. Баланы кітапқа қызықтыру үшін суретті, санамақ кітаптардан бастау керек.

Үнемі газет - журнал, кітап оқып отырған ата - ананы көрген бала да кітапқа қызығып өседі. 4 - 5 жастан бастап әңгіме, ертегілер оқуға болады.

Гете немістің ұлы ақыны: «Көкірегі ашық адам оқи білуді үйренудің қаншалықты қиын екенін біледі, мен бұған сексен жыл өмірімді арнадым, бірақ әлі кітап оқуды толық үйрендім деп айта алмаймын» деген екен. Балаға кітап оқуды үйретудің алғы шарттары:

1. Кітаптың құдіретін ұғындыру. Тік отырып оқуға, оны жыртпауға үйрету. Авторының кім, қай жылы, не жайында, қайдан шыққаны туралы білуі шарт.

2. Кітапты түсінбей құр оқудан сақтандыру керек, талғап оқуға, оған көз - қарасын білдіре алуға, қысқаша фабула жазуға үйрету. Фабула - оқиғалар желісінің баяндалатын қысқаша мазмұны.

3. Оқыған кітабының ішінде түсінбеген сөзді не дәйек сөздерді, мақал - мәтелдерді, теріп жазып алуға арнайы дәптер аштыру керек. Осыдан келіп ол баланың еңбек етуге құлшынысы туады, талғамы өседі, зейіні артады, көп оқуға тырысады, сөздік қоры молаяды. Кітап оқуға қызығушылық ерте балалық жастан қаланады және осы жерде көбі ата - анаға байланысты болады. Отбасы баланың тұлғасын дамытуға ортасы болып табылады, оқуға деген қажеттілік, қызығушылық пен сүйіспеншілік қалыптасады. Сондықтан баланы уақытында оқуға үйретіп қана қоймай, оны оқуды жақсы көруге ұмтылдыра білуіміз керек[3]

Кітап оқу мәселесі бүкіл ұлтты толғандыруға тиіс. Кітапқа деген құштарлық – бұл тек кітапханашының ғана жұмысы емес, сынып жетекшісінің және ата-аналардың да жауапкершілікті болуы. Жастардың рухани дүниесінде көп көңіл бөліп, көркем әдебиеттерге деген қажеттілікті арттырып, оқуға ынталандыруымыз керек, кітап оқуды насихаттау үшін жоғарғы деңгейде кездесулер, кітапханалық сабақтар, ауызша журналдар, сайыстар, ертеңгіліктер ұйымдастырып, оқырмандар сусындайтындай, ой - пікір туғызатындай етіп өткізу.

Кітапхананы шынайы мәдениет ошағына айналдыру. Сондықтан мәдени ошақтарды жандандыру, оның ішінде балаларға қызмет көрсететін мектеп кітапханаларының еңсесін көтеру, дәстүрімізді сақтай отырып, өскелең ұрпақтың білімін, рухани байлығын арттыру, тиімді ақпаратпен қамтамасыз ету өз қолымызда. [4,36]

Ертегі, жалпы кітап – жас баланы саяси қайраткерге дейін тәрбиелейді.

Көз жетпейтін жерге ұшқыр ой жетелейді. Ал сол ойдың жүйріктігін жетілдіретін де, ұтқырлығын оздыратын да, сөзге шешендігін шынықтыратын да – кітап екені ақиқат. Сондай-ақ, оқыған кітабындағы айтулы кейіпкерге еліктеудің өзі, тіпті автордың өзі сияқты тұлға болуға құлшыну, бұл – теңдесі жоқ құбылыс.

Демек, кітап оқу, бұл – текті кісілікке, кемел адамгершілікке, кемеңгер көрегендік пен мәдениеттілікке қолжеткізу бағытында құрыштай шың дала түсудің айтулы көрсеткіші екені хақ. [5, 5 б.]

Серке Қожамқұлов айтқандай: «Кітап – өмір ұстазы. Сондықтан жастар кітап оқуды күнделікті әдет қылуы тиіс. Кітап оқымай өмірді білу, білім алу мүмкін емес»

Сондықтан білімді, тәрбиелі, патриот, ұлтжанды ұрпақ тәрбиелеу үшін қазірден бастап білекті сыбана кірісу керек деген ойдамын.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Интернет желісі http://library.wksu.kz/index.php?option=com_content&view=article&id
2. Назарбаев Н.А., Избранные речи. 2006-2007г. Том V. Книга 1, стр. 287.
3. Интернет желісі <https://bilimdiler.kz/kitaphana/13196-balalardy-kitap-okuga-baulu.html>
4. Тіл тағылымы. – Алматы: Ана тілі, 1992ж, 3 бет.
5. «Бала мен балабақша» журналы. №1, 5 бет, 2017 ж.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН БАСТАУЫШ МЕКТЕПТІҢ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.

Сейсенбаева Гүлнәр Амангелдіқызы
Қарағанды қ. «№23 ЖББМ» КММ бастауыш сынып мұғалімі

Түйін сөздер: мотивация, дүниетаным, ойын, дағды, оқыту, тәрбиелеу, ойлау, сабақтастық.

Мектепке дейінгі жас-баланың дамуы үшін ерекше кезеңдердің бірі. Осы жаста балдырғандардың бойында болашақ тұлғаның жеке қасиеттері қалыптаса бастайды. Өзім деген санасы мен дүниетанымы қалыптасады, жалпы психикалық дамуы жүзеге асады, мектеп жасына дейінгі балалар одан әрі өмірлік іс-әрекетіне қажетті тәжірибені жинақтайды, қоршаған ортадан алған әсерлерін жинақтайды. Бұл кезеңде танымдық белсенділіктің қарқынды дамуы байқалады. Осылайша, баланың барлық қабілеттерінің дамуы жүреді: тұлғалық, мотивациялық, эмоционалдық т.б.

Баланы мектепке дайындау керек пе және оны қалай жасау керектігі туралы пікірлер әлі де әртүрлі. Жанашыр ата-аналар арнайы білім беру орталықтарына берсе, кейбір ата-аналар балаларын түні бойы оқуға үйретуге дайын, ал ата-аналар дайындық бағдарламаларының шынымен пайдалы ма, жоқ па, ең бастысы ата-ана ретінде өздері әрекет жасайды. Енді қалыптасып келе жатқан баланың дүниетанымын жан-жақты ашуға тырысады. Дегенмен, процесті дұрыс ұйымдастыра отырып, мектепке дайындық сіз үшін де, болашақ бірінші сынып оқушысы үшін де өте қызықты тәжірибеге айналуы да мүмкін. Ата-ана мен мектепке қадам басатын бала да уайымға салыну көріністері байқалады.

Ал, бастауыш саты – бұл оқушы тұлғасы мен санасының қарқынды дамитын құнды да маңызды, қайталанбайтын кезеңдерінің бірі. Бастауыш сынып – оқушыны тұлға етіп қалыптастырудың алғашқы баспалдағы ретінде білеміз. Оқушы бойында білім, дағды, іскерліктің қалыптасуының ең басы деп түсінеміз. Осы орайда бастауыш сыныппен мектепке дейінгі білім берудің сабақтастықтың маңыздылығын байқаймыз.

Мектепке дейінгі тәрбиелеу ұйымдарымен, бастауыш саты сабақтастығын айқындауда біз нені ескеру керекпіз. Бірінші екі сатыдағы сатыдағы білім берудің өзіндік мақсаттарының айқын болуы, білім мазмұнының бірыңғайлығы, жүйелі құрылуына мән беру, баланың белсенді дамуына үлес қоса отырып, білім берудің келесі сатысына көшудің тиімділігін қамтамасыз ете отырып ұйымдастыру.

Екінші: білім беру жүйесінің әрбір әдістемелік компоненттерінің байланыста және үйлесімде болуы. (мақсаты, міндеттері, мазмұны, ұйымдастыру түрлері)

Аталған сабақтастық сақталу үшін мектепке дейінгі кезеңде – жас ерекшелігіне сәйкес баланың өзін-өзі бағалауын сақтау, танымдық және тұлғалық дамуына, қоршаған ортамен байланыс жасауға дайындығына жауапкершілікпен қарау.

Бастауыш сатыда-мектепке дейінгі шақтағы жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды мектепке дейінгі қалыптасып болмаған қасиеттерін жетілдіруге арнайы өзара қарым-қатынас жасау формаларын дамытуды қамтамасыз ету керек.

Біздің мақсатымызда осы – сабақтастықтағы білім берудің мектепке дейінгі және бастауыш сатыларының өзара әрекеттесуінің негізгі жолдарын ашып көрсету және негіздеу. Мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің сабақтастығы принципін көрсету оны төмендегідей тұжырымдауға мүмкіндік береді: мектепке дейінгі және бастауыш білім беру сатысындағы оқу-тәрбие процесі баланың мектеп жасына дейінгі бала позициясынан оқушы позициясына бірқалыпты өтуін қамтамасыз ету керек. Сондықтан педагогикалық әдебиеттерде мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш мектептің сабақтастығы дәстүрлі түрде екі жақты байланыс ретінде анықталады.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесі мен бастауыш мектеп сатысында мынадай жағдайлар туындайды: Бастауыш мектеп мектепалды дайындық тобында берілетін тәрбиелену, білім беру және дамыту моделінен оқытудың мектептік моделіне үздіксіз байланыста өтуін қамтамасыз ету керек. Бұл жерде білім, білік, дағдылардың

сабақтастығынан да балалармен жұмыс істеудегі әдіс-тәсілдердің сабақтастығы жоғары рөл атқарады. Басты мақсат мектепалды дайындық тобынан бастауыш мектепке көшудегі балалармен жұмыс түрлерінің тығыз сабақтастығына мән беру. Бұл бастауыш сынып мұғаліміне көп байланысты.

Мен жиырма төрт жылдай бастауыш сыныпта сабақ беремін. Көбіне өз тәжірибиемде 1-сыныпқа келген оқушыларға мектепалды дайындық тобының әдіс-тәсілдерін, жұмыс түрлерін ойын түрінде қолдануға тырысамын. Алдымызға келген балалар мектеп талаптарына сай білім, білік, дағдылары қалыптасқан оқушылар болып келмейді. Сондықтан әлі ойын баласы болып отырған соң, партаға отыруда олар үшін өте қиын. Біз ешқашан олардың іс-әрекет түрі ойын екенін ұмытпау керекпіз. Танымдық, дамытушылық ойындардың көмегімен білім негізі қалыптастыруды көздеу керек. Қазіргі заманда сабақтастықтың құрылымы табиғи жасанды түрде жүзеге асатынын жасыра алмаймыз. Бастауыш сынып мұғалімдері олардың білім,білік дағдысын емес, даму деңгейін бағайлай отырып, оқыту керек.

Бұл шақта баланың көрнекі-әрекеттік және бейнелі-ойлау түрлерін де жетілдіруді ең бірінші орынға қоямын. Ойлаудың бұл екі түрін қолданбай, тез арада сөздік-логикалық ойлауды дамыта алмаймыз. Бала ойлауының жоғарғы формаларының жетік қалыптасуы нақ осы көрнекі-әрекеттік, көрнекі бейнелілік түрлерін берік қалыптастырып, сөздік логикалық ойлау түрлерін біртіндеп дамытуға байланысты жұмыстар жүргіземін. Яғни, әр сабақта оқушы көзімен көріп, қолымен ұстап, естейтін көрнекі құралдарды пайдаланамын. Менің ұйымдастыру арқылы бағыт беруім, бақылауым түсінбегендерін жекелей түсіндіруім маңызды рөл атқарады.

Мысалы: «Әліппе» оқулығындағы әліппе кезіндегі әріптерді өткенде, сол әріпті ермексазбен, фасоль, асық, қарындаштармен әріпті жасата отырып, баланың саусақ моторикасымен, ойлау дағдысын қоса қалыптастырамыз.

Көрнекі-әрекеттік ойлау-нақты заттарды пайдаланып, белгілі мақсатты көздейді. Мысалы математика пәнінде сандарды өткенде, қолмен ұстап, көзбен көретіндей заттарды пайдаланып санау. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында өзінің іс-әрекетін саналы басқару және бақылау, бағыттап, ойластырып әрекет ету қабілеті дамытылады. Көрнекі-бейнелілік ойлау-заттардың бейнелерімен ойда әрекет ете отырып, белгілі бір мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында мақсатқа жетудің әртүрлі жолдарын, бағыттарын, әдіс-тәсілдерін табу қабілеті дамиды.

Сөздік-логикалық ойлау-сөз немесе белгі арқылы бейнеленген ұғымдармен нақты ережелерге бағына әрекет ете отырып, белгілі мақсатты шешуді көздейді.

«Артығын алып таста» ойыны.

Әсіресе әліппеге дейінгі кезеңде үй жануарлары, жемістер, көгеністер тақырыптарын өткенде өте құнды. Мысалы: сиыр, жылқы, қой, қаз осы суреттерден артығын алып тастайды. Қияр, алхоры, алмұрт, алма осы суреттен қиярды алып тастайды. Сосын не үшін алып тастағанын сөйлеп түсіндіреді. Қарапайым ойын болғанымен жасына сай, мектепке дейінгі алғасын дағдысын одан әрі игеруге жетелейді.

«Жоқ бөлігін тап» ойыны.

Тасбақа мен бүркіт

Тасбақа бүркітке өзінің ұшқысы келетінін айтты. Бүркіт оған ұша алмайтындығын түсіндіріп, ол жайлы ойламауға кеңес берсе де, тасбақа одан әрі жалынып, Бүркіт оны тырнағына іліп, жоғары ұшып барып, босатып жібереді. Тасбақа

тастардың үстіне түсіп, быт-шыт болады.

Керекті сөйлем: аспанға алып ұшуын өтінеді, ұшыр деп жалынды, т.б (оқушының кез-келген жауабы есептеу)

Мәтінді бастап, орта бөлігін айтпай кетіп, соңын айту. Оқушы мәтіннің орта бөлігінің жетпей тұрғанын түсініп, өз ойын жеткізуге тырысады. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында пайымдау және сол пайымдау арқылы берілген шарттан

ауытқымай нақты қорытынды шығара білу қабілеті дами түседі. Осындай жұмыстарды бірлесе отыра атқаратын істер сабақтастық мәселесін шешудің тиімді бағыты деуге болады.

Сабақтастық мәселесін шешуде ата-аналармен жұмыс жүргізу бала дамуының бірыңғай кеңістігін жасаудың белсенді бағыты ретінде де қаралуы тиіс. Өйткені, ата-аналардың көпшілігі бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан бейхабар болуы мүмкін. Сондай-ақ баланың физиологиялық-психологиялық даму ерекшелігінен де назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады. Сондықтан қосымша ата-аналармен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін жіберіп алмау.

Мектепке дейінгі мекеме, бастауыш буын, мұғалім мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы, арнай және психологиялық жағынан қамтамасыз етіледі. Сондай-ақ, бастауыш сыныптағы оқыту мен тәрбие беру жұмыстарының негізі қаланып, мектепке дейінгі балалық шақтан жүйелі оқытуға кедергісіз көшу үшін жағдай жасалады. Қорыта айтқанда, жоғарыда көтерілген мәселелер бойынша ауқымды іс-шараларды жүзеге асыру қолға алынуда. Тәрбие-білім беру әрбір баланың мектепке келуге және жетістіктерге қол жеткізуге деген қызығушылығын арттыру үшін жағдай туғызуға, білім алуға үнемі алға басуына кепілдік беріп отыруы қажет.

Білім беру әр бала, әр оқушы үшін тұлғалық мазмұндығын қамтамасыз етуге және ол үшін өз ісіне де, өз өмірінде жеке тұлғалық ойын, құруға, өзіндік қорғану, өзіндік тәрбиелеу механизмін қалыптастыруға және адамдардың адаммен, табиғат, өркениет, мәдениет пен қауіпсіз қарым-қатынас жасауын қамтамасыз етеді. Білім беру баланың жеке тұлғасында адамдық экологияны сақтап, тәрбиелеуге, өмір маңыздылығына, жеке бас бостандықтарына адамгершілікке тәрбиелеуде адамның қалыптасу функциясын қалыптастыру керек. Жарқын болашақтың келешегі мықты болсын десек, игі мақсатымыз ізгі іспен көрініп, үзіліссіз жүйемен жасалып, біліміміз шыңдалады деп ойлаймын.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. «Бастауыш мектеп» журналы. № 1, 20
2. Дошкольное воспитание, № 3, 2007
3. М. Жұмабаев, «Педагогика»-1992 ж.
4. Тұрғынбаева Б.Ә. «Дамыта оқыту»-Алматы 1999 ж.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ШЕШІМІ

Толеутаева Жанар Нығыметовна

**Қарағанды облысы, Бұқар жырау ауданы, «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы
ЖББМ» КММ, бастауыш сынып мұғалімі**

Қазақстан Республикасында үздіксіз білім беру жүйесін құру жағдайында оқу орындарының ерекшеліктерін ескере отырып, оқыту мен тәрбиелеудің жекелеген буындары немесе сатылары арасындағы қатаң сабақтастықты қамтамасыз ету міндеті ерекше өзекті болып табылады және оның әртүрлі аспектілерінде зерттеуді талап етеді.

Мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеу мәселелері еліміздің ұлттық және саяси даму стратегиясымен тығыз байланысты және мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі және маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Қазақстан Республикасының Білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында "мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың маңыздылығын арттыру жалпы әлемдік үрдістердің қатарына жатады. Балабақшаға баратын балалар білім берудің барлық деңгейлерінде білімді жақсы меңгереді және өмірде сәтті болады.

ҚР "Білім туралы" Заңында мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеудің жалпы білім беретін оқу бағдарламалары балалардың мектепке дайындығын қалыптастырады және бастауыш білім беруді игеру үшін тең бастапқы жағдайлар жасауды көздейді делінген. Жақында мектепке дейінгі білім берудің сабақтастығы және мектептегі білім берудің бастапқы кезеңі туралы көп айтылды. Тәрбие мен оқытудың бірыңғай бағдарламаларының болмауы, білім беру бағдарламаларының мазмұны мен балабақша мен мектеп талаптарының сәйкес келмеуі, балалардың балабақшадан мектепке ауысу кезіндегі диагностиканың жетілмегендігі және т. б. талқыланады. Сабақтастық, бір жағынан, балаларды мектептегі оқыту талаптарына жауап беретін жалпы даму және тәрбие деңгейі бар мектепке беруді, екінші жағынан, мектеп жасына дейінгі балалар алған білімге, қабілеттерге, дағдыларға мектептің қолдауын, оларды оқушыларды одан әрі жан - жақты дамыту үшін белсенді пайдалануды көздейді.

Қазақстан Республикасындағы білім берудің нақты әлеуметтік-экономикалық жай-күйіне сүйене отырып, мектепте оқудың бірінші жылында мектепке әр түрлі дайындығы бар балалар бір сыныпқа түскен кезде өте күрделі жағдай жасалады. Алты жасар балалар тең емес жағдайда оқытылады және тәрбиеленеді: балалардың бір бөлігі - балабақшаларда, екінші бөлігі - мектеп бағдарламаларына сәйкес мектептің мектепалды сыныптарында, соңында балалардың бір бөлігін ата-аналардың өздері мектепке дайындайды, әр түрлі оқыту әдістеріне сүйенеді. Бұл сабақтастықтың өрескел бұзылуын тудырады. Бұл өз кезегінде мектептің талаптары мен алты жасар балалардың оқуға дайындық деңгейі арасындағы қайшылықтарды күшейтеді. Баланың жеке басын қалыптастыру тиімділігінің қажетті шарты-бұл оқу-тәрбие процесінің сабақтастығы, дәйектілігі. Мұндай үздіксіздікті қамтамасыз ету тетігі білім берудің барлық буындары, атап айтқанда мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш мектеп арасындағы сабақтастықты ұйымдастыру болып табылады. Мектепке дейінгі ұйымдардың оқу-тәрбие жұмысының міндеттерінің бірі балаларды мектепке сапалы дайындау болып табылады. Мектеп балалардың интеллектуалды, атап айтқанда математикалық дамуына қойылатын талаптарды үнемі арттырып отырады. Бұл ғылыми-техникалық прогресс, жалпыға бірдей компьютерлік сауаттылық, ақпарат ағынының артуы, біздің қоғамда, әсіресе экономикалық өмірде болып жатқан өзгерістер, математикалық білім берудің мазмұнын жетілдіру және маңыздылығын арттыру, алты жастан бастап мектепте оқуға көшу сияқты объективті себептерге байланысты.

Бастауыш және мектепке дейінгі білім беру бағдарламалары мазмұнының сабақтастығы идеяларын мектепке дейінгі базистік бағдарламаларды жасаушы авторлар мен бастауыш мектепке арналған оқулықтардың авторлары енгізеді. Ғылыми зерттеулер мен озық педагогикалық тәжірибенің нәтижелері бұл талаптардың табиғи екендігіне және егер балабақша мен мектептегі оқу-тәрбие жұмысы біртұтас дамып келе жатқан процесті білдірсе, олардың орындалуы мүмкін екендігіне сендіреді.

К. Д. Ушинский "дайындық оқыту" мен "мектептегі әдістемелік оқыту" арасындағы қарым-қатынас туралы ойды негіздеді. Ол "кез-келген жаңа жаттығуды алдыңғысымен біріктіріп, оған сүйеніп, алға қадам жасау керек" деп сенді. Қазіргі уақытта Қазақстанда мектепалды даярлық және бірінші сынып бағдарламалары қатаң сабақтастыққа ие емес. Ата-аналардың кең ауқымында, өкінішке орай, санау, сандарды қосу және азайту және т.б. мектепте сәтті оқудың кепілі болып саналады. Бұл балалардың "оқушының" жаңа әлеуметтік жағдайына дайындалуы мен бейімделуіне теріс әсер етеді, мұғалімдер мен ата-аналарға қиындықтар туғызады.

Қазақстан Республикасының Білім беру саласында болып жатқан заманауи инновациялар "мектепке дейінгі және бастауыш жалпы білім беру жүйесіндегі сабақтастық" ұғымын қайта қарауды, проблеманы шешудің жаңа, заманауи тәсілдерін әзірлеуді және осыған байланысты осы білім беру мекемелерінің сабақтастықты қамтамасыз ету жөніндегі өзара іс-қимылын терең ғылыми талдауды талап етеді. Білім берудің әртүрлі кезеңдері арасындағы сабақтастық мәселелері үнемі назар аударады. Бұл бірнеше себептерге байланысты:

- біріншіден, ұйымдастырушылық-педагогикалық жағдайлар, мысалы, мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш мектептерде өзіндік ерекшеліктері бар;
- екіншіден, мазмұнды аспектілер оқушыларды оқыту процесінде нақты есепке алуды талап етеді;
- үшіншіден, мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш мектеп балаларының жас және жеке ерекшеліктері де педагогтарды оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудағы сабақтастықты есепке алуға бағыттайды.

Қазіргі баланың дамуы үшін жеке тұлғаның ішкі ресурстарын ашуға, қалыптасқан мүмкіндіктер мен қабілеттерді анықтауға ынталандыру қажет. Қазіргі балалар-қазақстандық қоғамның ұлттық қазынасы. Қабілеттердің дамуы неғұрлым ертерек басталса, олардың оңтайлы дамуы соғұрлым мүмкін болады. Соңғы онжылдықтарда балаларды оқыту мен тәрбиелеудегі сабақтастық мәселесі педагогика, психология, физиология, әдістеме және басқа ғылымдардағы жетістіктерді ескере отырып, күнделікті өмірден ғылыми негізделген процеске айналды. Баланың жеке басын қалыптастыру және дамыту міндеттерін дәйекті шешу оқытудың міндетті шарттарының бірі ретінде ерте жастан бастап оқу-тәрбие процесінің үздіксіздігін қамтамасыз етеді. Бұл өтпелі кезеңдерде, атап айтқанда, бір әлеуметтік жағдайдан - балабақша түлегі екіншісіне - мектептің бірінші курс студентіне ауысу кезінде ерекше маңызға ие болады. Оқытудың үздіксіздігін баланың жеке басын біртұтас қалыптастырудың бір жағын білдіретін балабақша мен мектеп арасындағы сабақтастықты оңтайлы ұйымдастыру арқылы қамтамасыз етуге болады. Бұл процестің тұжырымдамасын құбылыстардың байланысы, өзара тәуелділігі ұғымынсыз түсіну мүмкін емес. Мектепке дейінгі және бастауыш жастағы балаларға үздіксіз білім берудің жалпы мақсаты:

Баланың үйлесімді физикалық және психикалық дамуы, оның жеке басының сақталуын, өзгеретін әлеуметтік жағдайға бейімделуін, қоршаған әлеммен белсенді өзара әрекеттесуге дайындығын қамтамасыз етеді.

Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру бағдарламаларының үздіксіздігі мынадай басым мақсаттарға қол жеткізуді көздейді:

Білім беру жүйесіндегі сабақтастық өскелең ұрпақты тәрбиелеу мен оқыту міндеттерін тиімді шешу үшін үлкен маңызға ие. Сабақтастық проблемасы білім беруді реформалаудың қазіргі кезеңінде ерекше өзектілікке ие болады, бұл кезде білім берудің ең алдымен іргетасын - оның бастапқы буынын құруға жоғары талаптар қойылады, оның сапасына оқытудың мазмұны, тәрбиесі мен дамуы едәуір дәрежеде байланысты болуы мүмкін. Оның кейінгі кезеңдерінде. Сабақтастық үздіксіз білім беру принциптерінің бірі болып табылады, педагогикада оның мазмұнын кезең-кезеңімен нақтылау сатысы ретінде қарастырылады және иерархиялық реттіліктің тиісті кезеңінде оның мәнін ашады. Сабақтастық принципі мектепке дейінгі білім беру мекемесінде және мектептің бастапқы сатысында білім беру процесін ұйымдастырудың негізгі принциптерінің бірі болып табылады. Мектепке дейінгі білім беруден бастауыш жалпы білім беруге көшу кезеңіндегі білім беру процесі бір сатыдан екінші сатыға тегіс, табиғи өтуді және бұрын қол жеткізілген негізде алға жылжуды қамтамасыз етуі керек. Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде сабақтастық оқыту мен тәрбиелеу принциптерінің бірі ретінде қарастырылады. Бұл педагогикалық ықпалдың біртұтас біртұтас жүйесін құруға және іс жүзінде жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Мұндай жүйенің қалыптасуы баланың дамуын әр буынның, алдыңғы кезеңнің органикалық жалғасы болып табылатын әрбір келесі кезеңнің сапалық ерекшелігімен біртұтас үздіксіз процесс ретінде түсінуге негізделген. Сабақтастықтың кілті-баланың жүйелі мектепте оқуды бастауға дайындығын анықтау. Педагогикалық тәжірибені талдау сабақтастық туралы екі жақты процесс ретінде айтуға мүмкіндік береді. Бұл жағдайда мектепке дейінгі білім беру сатысында мектеп типіндегі оқытудың табыстылығының негізі болып табылатын баланың негізгі жеке қасиеттері қалыптасады. Сонымен қатар, мектеп мектепке дейінгі кезеңді қабылдаушы ретінде өз жұмысын "нөлден" құрмайды, бірақ мектеп жасына дейінгі баланың жетістіктерін "қабылдайды" және ол жинақтаған әлеуетті дамытады.

Біздің мектепте жұмыс істеудің аз тәжірибесінен сабақтастық бойынша жұмыс мүлдем жолға қойылмаған деп айтуға болмайды. Мен бастауыш сынып мұғалімі ретінде оқушылармен де, ата-аналармен де белгілі бір жұмыс жүргіземін: біз әртүрлі тақырыптардағы сұрақтарды талқылаймыз, мысалы, "алты жасар балалардың физиологиялық және психологиялық ерекшеліктері", оқуға дайындық белгілері, , тестілеу, баланың даму көрсеткіштері, сауалнамалар, іс-шараға қатысу, әріптермен қоштасу және т.б. Сонымен қатар, бастауыш сынып мұғалімдері мектепке дейінгі бағдарламамен танысады және мүмкіндігінше мектепке дейінгі сабақтарға қатысады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. «Мектепалды даярлық пен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің әдістемелік ұсынымдары». – Нұр-Сұлтан: Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА, 2022
2. Алимбаева А. Педагогикалық шарттар ұғымы жөнінде. //Қазақстанның ғылыми әлемі. - 2011. - №3.
- 3.Зотова Т.Н. Дидактические условия преемственности образовательного процесса в ДОО и начальной школе. Дисс.канд.пед.наук:13.00.01. - М., 2003

СИСТЕМА РАБОТЫ ПО УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ ПЕРВОКЛАССНИКОВ

Тюменева Роза Акифовна

учитель начальных классов КГУ СОШ №26 города Павлодар

*«От того, как будет чувствовать себя ребёнок,
поднимаясь на первую ступеньку лестницы познания,
что он будет переживать,
зависит весь дальнейший путь к знаниям».*
В.А. Сухомлинский.

Понятие преемственности трактуется широко – как непрерывный процесс воспитания и обучения ребёнка, имеющий общие и специфические цели для каждого возрастного периода, т.е. – это связь между различными ступенями развития, сущность которой состоит в сохранении тех или иных элементов целого или отдельных характеристик при переходе к новому состоянию. И не случайно в настоящее время необходимость сохранения преемственности и целостности образовательной среды относится к числу важнейших приоритетов развития образования в РК.

Цель:

- Реализовывать единую линию развития на этапах дошкольного и начального школьного детства, придавая педагогическому процессу целостный, последовательный и перспективный характер.
- Сохранение и укрепление здоровья, всестороннее физическое и психическое развитие, становление ребёнка как личности.

Совместные задачи детского сада и школы по реализации плана:

1. Объединить усилия учителей начальной школы и воспитателей детского сада по созданию условий для успешного обучения в первом классе.
2. Совершенствовать работу воспитателей по развитию у детей дошкольного возраста интеллектуальных умений, необходимых для успешного обучения в начальной школе:

- разговорной речи и самостоятельного связного речевого высказывания;
- фонематического слуха;
- выполнения математических операций

3. Способствовать развитию ведущей деятельности каждого периода детства:

- игровой – в дошкольном;
- учебной – в младшем школьном возрасте.

4. Направить усилия воспитателей на выработку у детей дошкольного возраста самостоятельности, ответственности и активности в выполнении заданий и поручений взрослых, навыков работы в парах, группах; умения следовать предложенному алгоритму действий.

5. Способствовать поддержке и развитию творческой инициативы и способностей детей дошкольного возраста к творческой деятельности.

6. Учителю начальной школы изучить индивидуальные особенности детей дошкольного возраста и систему проведения организованной деятельности воспитателями дошкольных групп детского сада.

7. Проводить совместные внеклассные мероприятия учащихся начальной школы и воспитанников детского сада для более успешной их адаптации в первом классе.

8. Осуществление педагогической пропаганды среди родителей, широкой общественности по разъяснению целей воспитания, обучения и подготовки к школе.

Школа сегодня стремительно меняется, пытается попасть в ногу со временем. Главное же изменение в обществе, влияющее и на ситуацию в образовании, – это ускорение темпов развития. Поэтому, важно не только дать ребёнку как можно больше конкретных предметных знаний, но и вооружить ребёнка такими универсальными учебными действиями, которые помогут ему развиваться и самосовершенствоваться в непрерывно меняющемся обществе. Я работаю учителем начальных классов в школе. И мне, как и моим коллегам, очень хочется, чтобы первоклассники, пришедшие в нашу школу, чувствовали себя комфортно и процесс адаптации у них проходил легко и спокойно. Поэтому было принято решение на базе нашей общеобразовательной организации открыть группы дошкольной подготовки. Необходимость открытия таких групп была обусловлена ещё и высоким процентом детей, не посещающих дошкольные образовательные учреждения и не готовых к школьному обучению. Наш коллектив работает в этом направлении много лет. И результаты говорят сами за себя: в игровой форме проводим занятия, которые помогают развивать и обучать детей шестого года жизни в условиях групп дошкольной подготовки, обеспечивать их общее психическое развитие, помогает формированию предпосылок к учебной деятельности и качеств, необходимых для адаптации к успешному обучению.

Работа складывается очень гармонично: мы, специалисты по начальному образованию указываем какого ученика хотим видеть в первом классе, какими качествами он должен обладать, чему должен научиться для успешного старта в первом классе. Используем для этого все необходимые формы и методы при работе с детьми дошкольного возраста.

Успешность обучения в школе определяется развитием тех качеств личности, тех особенностей психических процессов и тех видов деятельности, которые определяют становление устойчивых познавательных интересов детей и успешное обучение их в школе, что является исходным фоном на старте обучения. И вот дети приходят в 1 класс. Поступление в школу – переломный момент в жизни каждого ребенка. Начало школьного обучения кардинальным образом меняет весь его образ жизни. Свойственные дошкольникам беспечность, беззаботность, погруженность в игру сменяются жизнью, наполненной множеством требований, обязанностей и ограничений: теперь ребенок должен каждый день ходить в школу, систематически и напряженно трудиться, соблюдать режим дня, подчиняться разнообразным нормам и правилам школьной жизни, выполнять требования учителя, заниматься на уроках тем, что определено школьной программой, прилежно выполнять задания и т.д. Поэтому необходимо время, чтобы произошла адаптация к школьному обучению, ребенок привык к новым условиям и научился соответствовать новым

требованиям. И в этом, конечно, очень помогает «Предшкольная пора». Период адаптации ребенка к школе может длиться от 2-3 недель до полугода, это зависит от многих факторов: индивидуальные особенности ребенка, характер взаимоотношений с окружающими, тип учебного заведения и степень подготовленности ребенка к школьной жизни. Успешность адаптации первоклассников к школе зависит, конечно, не только от учителя, но и от родителей, в том числе.

Большинство первоклассников идут в школу с желанием учиться, узнавать новое, интересное. Дети в этом возрасте очень любопытны, открыты и доверчивы. Они уверены, что школа их всему научит, ждут от неё новой интересной жизни. В наш 1 «В» класс пришли 26 человек. И вот как у нас проходила адаптация-приспособление ребёнка к школе, к новым условиям существования, к новым видам деятельности, к новым нагрузкам. С 1 сентября начинается основная работа учителя по успешной адаптации первоклассников. Для первоклассника очень важно почувствовать себя принятым в школьную семью, а также реализовать своё желание быть услышанным и понятым. Поэтому на первом этапе адаптационного периода, который длится примерно неделю, я прежде всего, ставлю задачу познакомить детей друг с другом, подружиться, стараюсь создать доброжелательную атмосферу в классе, даю детям возможность почувствовать себя школьниками. Мы знакомимся со школой, с ее большими светлыми кабинетами, игровыми комнатами, спортивным залом, огромной светлой столовой в котором каждый из моих первоклассников хотел бы побывать на занятии. Параллельно знакоблю ребят с профессиями работников школы, учу ходить по школе парами. Проводя ролевые игры, вместе с детьми учим, как по-разному, можно произносить имена ребят. Большое значение уделяю классным часам на тему «Познакомьтесь- это Я», на которых сначала я рассказываю о себе, затем каждый из ребят рассказывал не только о себе, но и о своей семье, о своих любимых занятиях, домашних животных. Ребята приносят в класс любимые игрушки, книги, рассказывают о них. Но многие дети между собой уже знакомы, так как вместе ходили на предшкольный класс. И это тоже очень помогло во время адаптации. Для сохранения физического, психического и социального здоровья детей необходимо правильно организовать школьную жизнь первоклассника. Это проведение утренней гимнастики, соблюдение режима проветривания классной комнаты, привитие гигиенических норм поведения, рефлексия (формирование самооценки ребенка), выстраивание позитивных взаимоотношений (похвала, ориентируем на успех), улыбка учителя и его доброжелательное отношение, организация подвижных игр на перемене, смена деятельности на уроке, организация разнообразных форм работы (групповая, парная, фронтальная, индивидуальная). Непростым делом оказывается для первоклассников выдержать 3-4 урока.

Чтобы вызвать и поддержать активность ребёнка, традиционно использую игровые приёмы обучения, использование разнообразных типов уроков (урок-сказка, экскурсия, путешествие, игра, театрализация). Сказочные герои- частые гости на наших уроках. А использование ярких презентаций, интерактивной доски помогает заинтересовать ребят при изучении более сложного материала. В целях снятия напряжения провожу физкультурные минутки в классе под весёлую детскую современную музыку. Через время, выучив движения, ребята их и сами проводят. Очень нравятся детям анимационные физкультурные минутки. Положительные эмоции должны сопутствовать формированию правильных познавательных и учебных действий. В период первых шагов формирования учебно-познавательной деятельности постоянно хвалю ребят, даже за маленькие победы и удачи, поддерживаю их. В первом классе оценки не выставляются. Вместо оценок в прописях и тетрадках пишу «Молодец!», «Хорошо!», наклеиваю наклейки в виде сердечек, звёздочек, солнышек. Это очень стимулирует ребят и им хочется чаще отвечать на уроках, работать у доски. Очень помогает в адаптационный период занятия логопеда и педагога-психолога. Это очень важная совместная работа, которая, конечно, даёт свои положительные результаты. В конце первого триместра, как итог адаптационного периода, мы с ребятами проводим традиционный праздник: «Посвящение в первоклассники». Для этого праздника готовим

стихи, песни, танцы. Ребята 4-ых классов играют с первоклашками в забавные, интересные развивающие и весёлые игры. Все родители и ребята очень довольны!

Завершить своё выступление я бы хотела словами выдающегося педагога В.А. Сухомлинского: «Дать детям радость труда, радость успеха в учении, пробудить в их сердцах чувство гордости, собственного достоинства - это первая заповедь воспитания... Успех в учении – единственный источник внутренних сил ребенка, рождающих энергию для преодоления трудностей, желание учиться».

ЛИТЕРАТУРА

- 1.«Проверка общей готовности ребёнка к школе» - З.М. Стюфляева – журнал «Начальная школа» №12 – 2000.
- 2.«Страсти по школе». Психолог Г. Павлова – периодическая печать «Мир новостей» 2002.
- 3.«Поиск пути и резервов оказания помощи первокласснику» И.В. Базюлькина – журнал «Начальная школа плюс – минус» №3 – 2002.
- 4.«Организация и содержание периода адаптации к школе первоклассников в системе Л.В.Занкова» Н.Нечаева – газета «Начальная школа» №33 – 2003.
- 5.«Подготовка детей к школе» И.Ю.Агапова, В.Б.Чеховская – журнал «Начальная школа» №3 -2004.
- 6.«Изучение самочувствия и эмоционального состояния первоклассников в период адаптации к школе» Т.С. Семёнова – журнал «Начальная школа плюс – минус» №8 – 2004.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН БАСТАУЫШ БУЫН АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚТЫҢ МАҢЫЗЫ

А.А.Бейсенова

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы, Павлодар облысының білім беру басқармасы, Екібастұз қаласы білім беру бөлімінің «№18 жалпы орта білім беретін мектеп»-коммуналдық мемлекеттік мекемесінің бастауыш сынып мұғалімі

Мектепке дейінгі білім беру мен бастауыш мектеп арасындағы сабақтастық туралы көп айтылуда. Ондай мәселе бізді бастауыш сынып мұғалімдерін де айналып кеткен жоқ. Менің ойымша сабақтастық біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге дайындау, екіншіден білім берудің әдістемелік жүйесінің компонентінің үйлесімділігі.

Ә. Бидосов былай деген “Сабақтастық дегеніміз – мектеп жасына дейінгілер мен бастауыш мектептегі пәндерді оқытудың әр түрлі сатысында балалардың білімдерінің арасында қажетті байланыстар мен қатынастар орнату”.

Білім беру саласына елеулі өзгерістер енгізіп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш білім беру ісін жаңа сапалық деңгейге көтеру міндеті бүгінгі күннің басты мәселесі деп ойлаймын. Осы өзгерістер білім саласының алғашқы сатысы болып саналатын мектепке дейінгі ұйымдарда болашақ ұрпақтың дүниетанымын дамытуға, жеке тұлға ретінде қалыптастыруға, сәбилік шақтан бастап толық жағдай жасауды, тәрбиелеумен білім беруге аса жауапты қарауды басты міндет етіп қойып отыр. Сол міндетті шешуде кезек күттірмейтін мәселелердің бірі ретінде мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің маңызы зор. Өйткені сабақтастық туралы мәселе өткір қойылып отыр. Бұл мәселені ғалымдар, білім беру мекемелерінің жетекшілері, бастауыш сынып мұғалімдері яғни біздер де ата-аналар да көтеріп отыр.

Балабақша немесе мектеп алды даярлық топтарымен мектеп арасындағы байланыс формаларының сабақтастығын екі өзара байланысты аспектіге бөлеміз: ақпараттық - ағартушылық, практикалық.

Алғашқы аспект, мұғалімдер мен тәрбиешілердің оқу - тәрбие жұмысының міндеттерімен өзара танысуын, балабақшаның жоғарғы топтары мен мектептің бірінші сыныбы бағдарламалар мазмұнын зерттеуді болжайды. Осы мақсатқа байланысты мынадай формалары мұғалімдер мен тәрбиешілердің біріккен педагогикалық кеңестерінде балалардың мектепке дайындығы мәселесі бойынша қатысуы керек болады.

Келесі, тәжірибелік аспект – бір жағынан мұғалімдердің балабақшада өздерінің болашақ оқушыларымен алдын ала танысу, екінші жағынан, тәрбиешілердің бұрынғы тәрбиеленушілерді бақылап отыруымен бейнеленеді. Берілген мазмұнды жүзеге асыру формалары: мұғалімдердің болашақ оқушылармен танысу үшін балабақшадағы дайындық топтарға жүйелі қатысуы, олардың іс - әрекетін бақылау, балалардың диагностика-ларының нәтижелерімен және мінездемелерімен танысу. Бірақта қазіргі таңда ата-аналар балаларын өздері қалаған мектептерге бере алады. Сондықтан да алдын-ала жұмыс жасау қиындық тудырады.

Осы жұмыстарды жүзеге асыру барысында №14 бала-бақшасы біздің мектеппен тығыз байланыста жұмыс жасап келеді. Әр жыл сайын жаңа оқу жылының басында балабақша мен мектеп арасындағы байланыстың жоспары құрылады. Қыркүйек айында «Мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш сыныпта оқытудың өзара сабақтастығы тақырыбында ересек топ тәрбиешілерімен, мектебіміздегі келесі оқу жылында 1 сынып оқытатын ұстаздар бірлесе отырып ауқымды жұмыстар өткізіледі. Оған ата-аналар да қатыса алады. Өз ой-пікірлерімен бөліседі. Бастауыш сынып мұғалімі балабақшада білім алған балалардың балабақшаға бармаған балалардан көп айырмашылығы бар екендігін, себебі олар өз ойларын ашық айтып, жеткізе алатындығын, білімге, өнерге қызығушылықтарының ерекше болатындығын атап өтеді. Қазіргі оқу тәжірибесінде мектепке дейінгі және бастауыш мектеп оқуындағы сабақтастықты жүзеге асыруда негізгі екі бағыттарын белгілеуге болады. Олардың біріншісі, балалар дамуының темптерін көбейту және мектепке дейінгі мекемелердің мектептегі оқудың талаптары мен ерекшеліктеріне жету міндеттерінен тұратын тәжірибеге сүйенеді. Екінші, бастауыш мектепке дейінгі білімдер, іскерлік және дағдыларды дамыту тактикасына негізделеді. Мұнда В. В. Давыдовтың белгілеуі бойынша, бастауыш мектеп оларды жүйелейді және жалпылайды, оқуға, жазуға, санауға және т. б. үйретеді. Бұл заңдылық тәрбиешілер мен мұғалімдерді баланың шығармашылық мүмкіндіктерді дамыту жұмысында сабақтастық байланысына ұмтылдырады. Сонымен бірге сабақтастық байланыстардың түрлері де ажыратылады. Оқытудағы сабақтастық жүзеге асырудың бастауы нормативті – құқықтық және ресми құжаттарда (білім стандарты және оқу бағдарламалары), оқыту құралдарында (оқулықтар, дидактикалық материалдар, оқу - әдістемелік құралдар) жоспарланған байланыстар жобасынан алады.

Мектепалды даярлық топтары мен (5- 6 жас) 1 сынып оқушылары үшін ойынның атқаратын ролі өте зор. Себебі, ойын баланың сезімдік тәжірибесін байытады, ретке келтіруге көмектеседі. Барлық психикалық қасиеттерді дамытуға және ойлау операцияларын қалыптастыруға даярлайды. Бірақ 5 – 6 жастағы балалардың мектепке деген қызығушылығы өте төмен болады. Сабақ оқуды олар осы кезде оқу керек деп ойламайды. Балалар мультфильм кейіпкерлерін өздеріне үлгі ретінде алады. Ал, біздің басты мақсатымыз – жан – жақты дамыған баланы мектепке қабылдау. Балабақшада тәрбиеленушілердің танымдық іс - әрекетін қалыптастыруда негізгі жұмыс түрі - ойын әрекеті. Ойын - баланың шын тіршілігі. Ойын үстінде баланың түрлі қасиеттері, қабілеті мен белсенділігі де көрінетіні туралы аса көрнекті педагог А.С. Макаренко: «Ойында бала қандай болса, өмірде кәсіби қызмет саласында, көбінесе сондай болады». Сондықтан келешекке адамды тәрбиелеу - бәрінен бұрын ойын арқылы жүзеге асырылады. Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие мәселесінің бірі балалардың дамуын жеткілікті ұйымдастыруда әрекеттік қатынасты күшейту арқылы танымдық белсенділікті қалыптастыру ойын әрекет негізінде жүзеге асырылуы қажет. Сонымен бірге ойын тәжірибесі, әсіресе ойын жөніндегі нақты өзара қарым – қатынастар ойлаудың айрықша қасиетінің негізін құрайды, мұның өзі басқа адамдардың көзқарасын қабылдауға, олардың мүмкін болатын мінез – құлқын болжап білуге және осының негізінде

өз мінез – құлқын түзеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар сабақтастық мәселесін шешуде ата-аналармен жұмыс жүргізу бала дамуының бірыңғай кеңістігін жасаудың белсенді бағыты ретінде де қаралуы тиіс. Өйткені, ата-аналардың көпшілігі бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан бейхабар болуы мүмкін. Сондай-ақ баланың физиологиялық-психологиялық даму ерекшелігінен де назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады. Сондықтан педагог қауымның алдына қойған қосымша ата-аналар мен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін жіберіп алмау. Мектепке дейінгі мекеме, бастауыш буын мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы, арнай және психологиялық жағынан қамтамасыз етіледі. Сондай-ақ, бастауыш сыныптағы оқыту мен тәрбие беру жұмыстарының негізі қаланып, мектепке дейінгі балалықшақтан жүйелі оқытуға кедергісіз көшу үшін жағдай жасалады. Қорыта айтқанда, жоғарыда көтерілген мәселелер бойынша елімізде ауқымды іс-шараларды жүзеге асыру қолға алынуда. Тәрбие-білім беру әрбір баланың мектепке келуге және жетістіктерге қол жеткізуге деген қызығушылығын арттыру үшін жағдай туғызуға, білім алуға үнемі алға басуына кепілдік беріп отыруы қажет. Білім беру әр бала, әр оқушы үшін тұлғалық мазмұндығын қамтамасыз етуге және ол үшін өз ісінеде, өз өмірінде жеке тұлғалық ойын, құруға, өзіндік қорғану, өзіндік тәрбиелеу механизмін қалыптастыруға және адамдардың адаммен, табиғат, өркениет, мәдениетпен қауіпсіз қарым-қатынас жасауын қамтамасыз етеді. Білім беру баланың жеке тұлғасында адамдық экологияны сақтап, тәрбиелеуге, өмір маңыздылығына, жеке бас бостандықтарына адамгершілікке тәрбиелеуде адамның қалыптасу функциясын қалыптастыру керек. Жарқын болашақтың тамырын терең, тұғырын биік жасаймыз деген игі мақсатымыз ізгі іспен көмкеріліп, үзіліссіз жүйемен өріліп жатса, еліміздің әр бір азаматының арманы орындалып жатыр деп ұғынуға болады.

Бастауыш сынып мұғалімі ретінде айтатыным мектепке дейінгі және бастауыш білім беру арасындағы сабақтастық бойынша жұмыстың тиімділігіне белгілі бір шарттарды сақтау арқылы қол жеткізуге болады деп ойлаймын.

- біріншіден, білім беру процесінің барлық қатысушылары балаларды тәрбиелеудегі мақсаттар мен міндеттерді, сондай-ақ олардың кезеңінде қандай білім мазмұнын жүзеге асыруға болатындығын түсінуі керек;

- екіншіден, баланың әлеуметті-жеке, эмоционалды, танымдық, эстетикалық дамуына және оның жеке басының сақталуына ықпал ететін үздіксіз пәндік-дамытушы білім беру ортасын құру маңызды рөл атқарады;

- үшіншіден, балалардың жеке, жас, психологиялық және физиологиялық ерекшеліктерін ескеру, білім беру мен тәрбиенің мақсаттарын және оларға жету жолдарын нақты анықтау үшін мұғалімдердің іс-әрекет түрлері мен қарым-қатынас формаларының рөлі мен маңыздылығын білуі міндетті;

- төртіншіден, білім беру процесі баланың жеке басының қалыптасуына бағынуы керек: оның бастамасын, тәуелсіздігін, құзыреттілігін, жауапкершілігін, мінез-құлық қауіпсіздігін, өзін-өзі тану мен өзін-өзі бағалауды дамыту;

- бесіншіден, білім алушылардың, тәрбиеленушілердің танымдық-зерттеу және жобалау қызметін ұйымдастыру арқылы жаңа білімді, іскерлікті, құзыреттілікті, қызмет түрлері мен тәсілдерін өз бетінше табысты меңгеруі үшін негіз жасау қажет;

- алтыншыдан, бала дамуының озыңқы немесе төмен қарқыны жағдайында жеке жұмысты жүзеге асыру қажет; - серіктестік өзара іс-қимыл қағидаттарына негізделген білім беру мекемелерінің педагогикалық ұжымдары арасындағы достық іскерлік байланыс та маңызды Мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш мектептің сабақтастығын жүзеге асыруда тәрбиеші мен мұғалімнің тұлғалары да маңызды рөл атқарады. Мектеп жасына дейінгі бала үшін ересек адамның қолдауын сезіну маңызды. Бірақ мұнда бүгінгі мектепке дейінгі бала мектепке келеді және оны мұғалім қарсы алады. Барлығы бірден өзгереді: оқушыға өзі мен мұғалім арасындағы қашықтықты сақтау талабы қойылады. Мұғалімнің оқушыға қатысты ұстанымы бұрынғы мектепке дейінгі балаға бейтаныс. Сондықтан оқушының мектепке бейімделуі балабақшаға қарағанда ұзаққа созылады. Бастауыш мектепте оқыту - бұл

әлеуметтік-психологиялық және физиологиялық тұрғыдан балалар өміріндегі ең қиын және маңызды сәттердің бірі. Баланың бүкіл өмірі өзгереді. Барлығы мектеп істері мен алаңдаушылыққа бағынады. Бұл өте қиын кезең, ең алдымен, мектеп бірінші күннен бастап оқушыға өзінің тәжірибесімен тікелей байланысты емес бірқатар міндеттер қойып, зияткерлік және физикалық күштерді барынша жұмылдыруды талап етеді. Білім беру мекемесі өз жұмысын қалай ұйымдастыруға болады деген сұрақ туындайды, сондықтан бала мектепке дейінгі білім беруде жақсы дайындыққа, оқытудың жақсы сапасына ие болады бастауыш сыныптарда ол орта буында, атап айтқанда бесінші сыныпта жақсы оқу қабілетін сақтап қалады.

Қазіргі уақытта сабақтастық жұмысында мұғалімдер мен психологтар өзін-өзі ұйымдастыру, өзін-өзі бақылау, жеке тұлғаның өзін-өзі тану процестеріне, оқушының оқу материалына, оқу қабілетіне, шығармашылық тәсілдерін игеруге таңдамалы қабілетін көрсетуге сүйенеді. Демек, мұғалімнің міндеті - танымның барлық тәсілдерінің көрінісі үшін жағдай жасау, сүйіспеншілікке, шыдамдылыққа, баламен қарым-қатынасты түсінуге негізделген сенімді ортада даму ортасын құру. Бұл тәсіл білім беру процесінің әртүрлі деңгейлерінде сабақтастық пен сабақтастық принципін жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Сондықтан біздің мұғалімдердің сапалы ұйымдастырылған жұмысы баланың мектеп ортасына қауіпсіз кіруін қамтамасыз етеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Бастауыш мектеп педагогикасы: оқу құралы / С. Б. Бабаев. - Алматы: 2017.
2. Жұмабекова, Ф. Н. Мектепке дейінгі педагогика: оқулық / Ф. Н. Жұмабекова. - Астана: Фолиант, 2019. - 304 б.
3. Бахишева, С. М. Педагогикалық жобалау: теориясы мен технологиясы : оқулық / С. М. Бахишева. - Алматы: Дәуір, 2017.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ МЕКТЕП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ

Б.Б.Кажикова

**Павлодар облысы, Екібастұз қаласы Павлодар облысының білім беру
басқармасы, Екібастұз қаласы білім беру бөлімінің «№18 жалпы орта білім беретін
мектеп»- коммуналдық мемлекеттік мекемесінің тәрбиеші**

«Сабақтастық» - бұл адам іс-әрекетінің жемісі. Ол қоғам негізіндегі жетістігін қамтамасыз ету және оны сақтаудың негізгі әлеуметтік заңдылығының бірі болып табылады. Сабақтастық қоғамдағы өмір сферасының әртүрлі саласында белгілі бір ұғымға сәйкес кең түрде қолданылады.

«Сабақтастық» - ол өмірдің атадан балаға жалғасуы, қандай да бір әдет-ғұрыпты сақтаудағы сабақтастық, ұрпақтардың ұлттық құндылықты сақтаудағы сабақтастық, тәрбие берудегі сабақтастық - ол ұлттық педагогика, ұлттық құндылықтағы сабақтастық т.с.с.

Сабақтастықты әлеуметтік жағынан алып қарағанда ол-қандай да бір құбылыстардың дамуы материалдық қоғамдық рухани өмір жағдайларының даму үдерісін бейнелейді. Ал әдістемелік, ол - сол құбылыстың, болып жатқан жағдайлардың себебін анықтап білу.

Философиядағы «сабақтастық» ұғымы мен білім берудегі «сабақтастық» ұғымы тығыз байланысты. Білім берудегі сабақтастық проблемасы ұлы педагогтардың педагогикалық ой-пікірлерінде маңызды орын алды.

Білім берудегі сабақтастық проблемасын чех педагогы Я.А.Коменский сабақтастықты адам дамуының жас ерекшелігінен, оның танымдық әрекетінен туындайтын оқыту ұстанымы ретінде қарастыра келіп, біріншіден жалпы білімге көңіл бөлу қажет, онда алдыңғының бәрі кейінгіге жол ашып, оның қадамына жарық түсіруі тиіс, екіншіден, сабақтастықты қамтамасыз ету жағдайында баланың жас ерекшелігіне сәйкес берілетін білімге жете көңіл бөлу, үшіншіден отбасындағы берілетін білім балабақша мен бастауыш сыныптардағы берілетін білімге бағыт-бағдар беретіндей жағдайда жүргізілуі керек,

төртіншіден, өмір бойы білім алу, өз-өзінің білімін жетілдіріп отыру туралы пікірі бүгінге дейін құндылығын жоғалтпаған дүние екендігін білеміз.

Танымал педагог Е.И.Тихеева балабақшаның мектеппен тығыз байланысын қалыптастыру қажеттілігі туралы жазған болатын: «Балабақша мен мектеп арасында ешқандай сызық жоқ және болмауы да керек. Балабақшаның ересек сатысы - үштен бір мектеп, ал мектептің кіші сатысы - үштен бір балабақша болып саналады». Автордың пікірінше, балабақшаның ересек тобында балалардың білімдері мен елестетулерінің бірқатар жүйесін реттеу қажет, оларды балалар балабашадағы оқу-тәрбие үдерісінде меңгереді».

Білім берудегі сабақтастық мәселесі көптеген еңбектерде талданса да, бүгінгі таңда дидактикада аталмыш мәселе бойынша бірегей көзқарас жоқ.

Сабақтастық жұмысындағы ортақ мақсат: мектепке оқуға балаларды табысты дайындаудың жолында, олардың интеллектуалдық және жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін бірыңғай білім мен тәрбие кеңістігін қалыптастыру. Қазіргі таңда ұрпақтың білімі мен тәрбиесіне көңіл аудара отырып, сапалы білім беру талаптары қойылып отыр. Оның ішінде мектепте сапалы білім алуы мектепалды дайындығына және балабақша мен бастауыш мектептің сабақтастығымен тығыз байланысты.

Бастауыш буын мен мектепалды даярлық білім беру бір –бірінен алшақ жатыр деуге болады. Сондықтан дайындық тобы мен бастауыш буын сабақтастығын айқындауда біріншіден: аталған сатыдағы білім берудің өзіндік мақсаттарының айқындалуы, білім мазмұнының бірыңғай, жүйелі құрылуы, баланың белсенді дамуы арқылы білім берудің келесі сатысына көшудің тиімділігінің қамтамасыз етілуіне, екіншіден-білім беру, жүйесінің әрбір әдістемелік компоненттерінің байланысы мен үйлесімділігінің болуына назар аудару керек(мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдістемесі, ұйымдастыру түрлері) . Сонымен қатар аталған сабақтастық сақталу үшін мектепалды даярлық кезеңде – жас ерекшелігіне сәйкес баланың өзін-өзі бағалауының сақталуы, танымдық және тұлғалық дамуы, қоршаған ортамен байланыс жасауға дайындығы қарастырылады. Бастауыш сатыда- мектепалды шақтағы жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды, мектепалды даярлық сыныпта қалыптасып болмаған қасиеттерін жетілдіруге арнайы өзара қарым-қатынас жасау формаларын дамытуды қамтамасыз етеді. Сабақтастық даму кезеңдері мен сатылардың арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұнды байланыс, бұл байланыс олардың толық және жеке жақтарының кейбір элементтерін сақтайтын тұтас жүйе. Жеке тұлғаның даму кезеңінің үздіксіз білім беру деңгейлері мен сатылары нақты мақсаттарды іске асыру жағдайлары мен талаптарының іске асырылуымен анықталады. Осының барлығы бір ғана түпкі мақсатқа- баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағытталуы тиіс. Сабақтастық білім беруде:- балалардың жеке тұлғалық дамуын қалыптастырып, олардың одан арғы өмірлік қызметтерін қамтамасыз етеді; - білім беру кезеңдерінде үздіксіз білім беру; - біртұтас білім беру жүйесінде осы кезеңдердің және оқыту түрлерінің біртұтастығын ұйымдастыруға өз әсерін тигізеді.

Мектепалды даярлық тобы мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықтың негіздемесі: балалардың білуге деген құмарлығын дамыту; балалардың өздігінен шығармашылық жұмыс тапсырмаларын шеше білу қабілетін дамыту, балалардың интеллектуалдық және тұлғалық дамуына бағытталған шығармашылық қиялын дамыту, тілдік қарым-қатынасын дамыту(құрбы – құрдастарымен, ересектермен тіл табысып, сөйлесе білу) Мектепалды даярлық пен бастауыш білім беру сатысының сабақтастығын тек баланы мектепке дайындау деп түсінбеу керек, мұнда педагогтар мектепалды даярлық топтарында білім берудің формалары әдіс-тәсілдерімен жеке танысып 6 жас пен 7 жас аралығындағы психологиялық ерекшелігі анықтай отырып мектепке біртіндеп жеңіл бейімделуіне жағдай жасау шарт.

Мектепалды даярлық тобы мен бастауыш мектеп сатысында мына жағдай туындайды: білім беру және дамыту моделінен оқытудың мектепшілік үздіксіз байланыста өтуін қамтамасыз ету керек. Бұл жерде білім, білік дағдылардың сабақтастығынан

балалармен жұмыс істеудегі әдіс-тәсілдердің сабақтастығы жоғары рөл атқарады. Басты мақсат мектепалды дайындық тобынан бастауыш мектепке көшудегі балалармен жұмыс түрлерінің тығыз сабақтастығы. Көбіне бастауыш мектепте мектепалды даярлық тобының әдіс-тәсілдерін, жұмыс түрлерін қолданғысы келмейді, ал даярлық тобы тәрбиешілері көбіне бастауыш мектеп моделін пайдалануға мәжбүр болады. Балаларды оқытудағы бастауыш мектеп моделі даярлық тобындағы балалардың мектеп талаптарына сай сай білім, білік, дағдылары қалыптасқан, ұйымдастырылған оқушыны алғысы келеді. Мұндай сабақтастықтың нәтижесінде мектепке дейінгі балалықты бағалау түсіністігі жоғалады және баланың даярлық тобына баруы мектепке дайындық ретінде ғана қарастырылады. Мектепалды дайындық тобының мұғалімдері мен тәрбиешілері»Баланы мектепке даярлау» мақсатында балаларды партаға отырғызып, мектептік типте сабақтар жүргізеді. Мұндай жерде көбіне балалардың негізгі қызметі ойын екені естен шығарылады.

Тек танымдық, дамытушылық ойындардың көмегімен білім негізі қалыптаса бастайды. Осылайша, қазіргі заманда сабақтастықтың құрылымы табиғи жолмен емес, жасанды түрде жүзеге асады, себебі бастауыш мектептегі әдіс-тәсілдер, балалармен жұмыс түрлері мектепалды дайындық дайындық топтарында кең қолданылады. Сондықтан да мәселені бірден 2 жақты қарастырған жөн. Ал, ұйымдастыру жоспарында мәселені шешудің мынадай жолдары қарастыруға болады: Біріншіден, балалардың мектепалды дайындық тобында қалыптасқан білім, білік, дағдыларын бағалау қажет емес, олардың даму деңгейлерін бағалау қажет деймін. Екіншіден бастауыш мектеп мұғалімдері білім беру мен тәрбиелеу үрдісінде мектепалды дайындық тобына сай ойынәдістерін тиімді қолдана білсе. Сонымен қатар сабақтастық мәселесін шешуде ата-аналармен жұмыс жүргізу бала дамуының бірыңғай кеңістігін жасаудың белсенді бағыты ретінде қаралуы тиіс. Өйткені, ата-аналардың көпшілігі бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан бейхабар болуы мүмкін. Сондай-ақ баланың физиологиялық – психологиялық даму ерекшелігінен де назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады.

Сондықтан педагог қауымының алдына қойған қосымша – ата-аналармен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін жіберіп алмау. Мектепке дейінгі мекеме, бастауыш буын мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы арнай және психологиялық жағынан қамтамасыз етіледі. Сондай-ақ, бастауыш сыныптағы оқыту мен тәрбие беру жұмыстарының негізгі қаланып, мектепке дейінгі балалық шақтан жүйелі оқытуға кедергісіз көшу үшін жағдай жасалады. Қорыта келгенде, екі сатыдағы негізгі мақсат, міндеттер нақтыланып, білім мазмұнын айқындайтын ұстанымдар анықталып, баланың мектепалды даярлығы мен бірінші сыныптың оқу жылы аяғындағы оқу мазмұнына сипаттама жасау арқылы балабақша мен бастауыш сыныптағы білім мазмұнының сабақтастығын қалыптастыруға қол жеткізуге болады деп ойлаймыз.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Бастауыш мектеп
2. Мектепке дейінгі тәрбие
3. Отбасы балабақша
4. М. Жұмабаев, «Педагогика»
5. Тұрғынбаева Б.Ә. «Дамыта оқыту».

ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ С ЗАДЕРЖКОЙ В РАЗВИТИИ РЕЧИ

Индира Ерлановна Батырханова
воспитатель КГКП «Ясли - сад №24 города Аксу»

Аннотация. В данной статье исследуется актуальная проблема развития речи детей дошкольного возраста, имеющих особенности, в частности задержку речевого развития. Развитие речи играет решающую роль в общем когнитивном и социальном развитии ребенка. Дошкольникам с задержкой речевого развития требуется особое внимание, чтобы они могли раскрыть свой потенциал. В этой статье исследуются теоретические основы и практическое применение индивидуального подхода в удовлетворении уникальных потребностей этих детей.

Ключевые слова: развитие речи, задержка в развитии речи, дошкольники, индивидуальный подход, дошкольное образование, педагогическая деятельность.

Многие исследователи обращались к проблемам, связанным с обучением и развитием детей с задержкой речи. Л. В. Выготский является ключевой фигурой в понимании специфики развития детей, особенно тех, у которых мышление и речь отстают от сверстников. Теория когнитивного развития Л. С. Выготского показывает, что обучение и развитие переплетены и находятся под влиянием социальных взаимодействий [1]. Применяя эту теорию к дошкольникам с задержкой речи, можно сделать закономерный вывод о том, что благоприятная социальная среда необходима для развития языковых навыков и навыков общения. Для нашего исследования значимыми являются работы Г. К. Бекмаганбетовой [2], О. С. Ушаковой [3], которые подчеркнули связь развития речи детей с педагогической деятельностью, с усилиями и действиями специалистов, работающих с дошкольниками.

Таким образом, в настоящее время предпосылки речевого развития детей дошкольного возраста можно связывать с двумя факторами. Во-первых, собственная специфика развития ребенка, предполагающая расширение связей с окружающей средой посредством реальных чувственных переживаний, получением социального опыта. Во-вторых, деятельность педагогов и их взаимодействие с ребенком, направленные на развитие речи.

В основе педагогической деятельности по развитию речи лежит исследование специфики развития, соответственно, особое значение имеет диагностика уровня развития речи каждого ребенка, которая основана на знании норм речевого развития детей. Развитие речи детей дошкольного возраста с особенностями речевого развития следует общим закономерностям. Рассмотрим проявления этих закономерностей у детей старшего дошкольного возраста. Активный словарный запас ребенка 4–5 лет позволяет ему свободно общаться, но возникают ограничения при произнесении незнакомых слов, рассказе историй или описании событий. Рост словарного запаса тесно связан с условиями жизни и воспитанием и демонстрирует значительные индивидуальные различия. Каждый ребенок прогрессирует в своем темпе. Исследования показывают, что 2–3% слов, используемых пятилетними детьми в игре, связаны с цветами. К этому возрасту дети усваивают слова, обозначающие основные формы, и понимают такие измерения, как длина, высота и ширина. Пространственные понятия, такие как «спереди», «снизу» и «сзади», хорошо дифференцированы и точны. Когда ребенок начинает использовать эгоцентрическую речь, ему трудно придерживаться разговорных норм, понятных взрослым на его интеллектуальном уровне. Ребенок 4–5 лет сосредотачивается на грамматике и словарном запасе, не имея возможности эффективно использовать прагматику. Несмотря на лингвистические навыки, ребенок не может беспрепятственно общаться, обладая «врожденной грамматикой». В процессе изучения новых слов дети устанавливают связи между словами и предметами, демонстрируя мотивированное отношение к лексике. Они могут экспериментировать со словами не на своем родном языке. Интерес к звуковой стороне слов облегчает замены, но среди детей этого возраста нередко грамматические ошибки, особенно в согласовании и спряжении глаголов.

Несоответствие этим нормам считается задержкой речевого развития. Кроме того, у детей с задержкой речевого развития часто наблюдается низкий уровень основных свойств внимания. У некоторых из таких детей наблюдается способности сохранять концентрацию.

Отсутствие развитой речи также препятствует развитию памяти, что приводит к трудностям в запоминании сложных многоступенчатых инструкций. Более того, у этих детей наблюдается снижение вербальной памяти, что отрицательно влияет на общую производительность памяти. В самых сложных случаях снижение когнитивной активности может совпадать с ограниченными возможностями для общего интеллектуального развития.

В настоящее время в образовательных учреждениях внедряются разнообразные стратегии и тактики для детей с задержкой речевого развития, учитывающие уровень развития каждого ребенка и предоставляющие варианты моделей интеграции. Разрабатываются индивидуальные образовательные программы с учетом конкретных потребностей детей дошкольного возраста. Основное внимание уделяется использованию таких форм, методов и приемов, которые подходят каждому отдельному ребенку. Обсуждаемые выше исследования направлены на выявление эффективных методов и приемов работы с дошкольниками с задержкой речевого развития. Через общение, особенно посредством слова, ребенок приходит к пониманию того, что мир познаваем. Такое понимание приводит к раннему включению слов с конкретным значением в словарь ребенка, за которым следует включение новых слов с абстрактным значением на более позднем этапе этого процесса.

Каким образом принципы преемственности и индивидуального подхода отражаются в нашей работе?

Воспитатель проводит индивидуальную диагностику каждого ребенка, чтобы определить уровень и характер задержки развития речи. На основе полученных данных составляется индивидуальная программа коррекции, учитывающая потребности каждого ребенка. Эти данные могут быть использованы в обучении в школе на первом этапе.

Воспитатель использует игры, направленные на развитие речевых навыков. Например, в игре «Собираем слова» каждый ребенок выбирает картинку с предметом и пытается произнести его название. Воспитатель помогает и поддерживает каждого ребенка, используя его индивидуальные возможности.

Воспитатель использует методику последовательного развития, где постепенно увеличивается сложность заданий, так обеспечивается преемственность обучения. Например, сначала ребенок работает над произношением отдельных звуков, затем - слогов, слов и фраз.

Воспитатель обеспечивает преемственность в работе с ребенком, передавая информацию о его успехах и трудностях коллегам и специалистам (логопедам, психологам). Это позволяет создать единый подход к коррекции речевого развития ребенка.

Воспитатель учитывает индивидуальные особенности каждого ребенка, его интересы и потребности. Например, для одного ребенка может быть полезной работа с карточками для развития словарного запаса, а для другого - игры с использованием мимики и жестов для развития невербальной коммуникации.

Способы восприятия – визуальный, аудиальный и кинестический – играют важную роль в формировании навыков речи и языкового развития у детей.

В контексте будущего развития речи школьников, использование ведущих способов восприятия в дошкольном возрасте имеет большое значение. Педагогическая деятельность с детьми с задержкой развития должна быть ориентирована на создание основы для успешного освоения навыков чтения, письма и общения в будущем. Для детей с ведущим визуальным восприятием важно развивать словарный запас через обучение словам визуально, используя карточки с изображениями и игры с визуальной ассоциацией. Это поможет им лучше узнавать и запоминать слова, а также формировать понимание связи между образами и значениями слов. Дети с ведущим аудиальным восприятием могут более успешно осваивать навыки фонематического слуха, что важно для правильного произношения и понимания речи. Поэтому использование методов, направленных на развитие слухового восприятия, таких как чтение книг с акцентом на звучащие слова и работа с музыкальными инструментами, представляет значительную важность для последующего языкового развития школьников. Кинестический способ восприятия позволяет детям лучше понимать и

запоминать информацию через активное вовлечение и манипуляции материалами. Для будущих школьников это может означать более успешное формирование моторики, навыков правильной речи и лучшее понимание материала через движения и жесты.

Обобщая результаты анализа современных исследований проблем развития речи дети дошкольного возраста и собственный опыт работы, можно определить следующие действия, способствующие их решению. Данные действия отражают общие принципы дидактики (активности, наглядности, доступности, связи с практикой), учитывают принципы индивидуального подхода и обеспечивают преемственность между дошкольным и начальным школьным образованием.

1. Создание условий для речевой активности дети дошкольного возраста.

Поощрение детей к общению имеет решающее значение для их речевого развития. Создание среды, в которой дети чувствуют себя комфортно для самовыражения, помогает укрепить уверенность в себе. Используя знания об особенностях каждого ребенка с задержкой речевого развития, воспитатели помогают ребенку вступать в коммуникацию, использовать имеющийся словарный запас для общения с другими детьми.

2. Использование наглядного демонстрационного и игрового материала.

Применение наглядных пособий и интерактивных материалов может улучшить процесс обучения в связи с особенностями возраста. Использование изображений, связанных с конкретными предметами или сюжетами, помогает стимулировать разговор и позволяет детям формулировать свои мысли на основе визуальных подсказок. Обучение детей тому, как описывать и сравнивать вещи, улучшает их познавательные способности.

3. Применение игры как ведущего вида деятельности дети дошкольного возраста.

Использование игры может быть эффективным средством стимулирования речи во время учебной деятельности, кроме того, игра добавляет практический элемент к обучению. Такие игры, как «Что есть что» и «Чья мама?», добавляют элемент веселья в обучение. Они также стимулируют развитие критического мышления. Такие сюжетно-ролевые игры, как «Больница», «Семья», «Магазин» или «Парикмахерская», помогают развивать коммуникативную компетентность детей и улучшать их способность вести содержательный диалог как со сверстниками, так и со взрослыми. Включение в уроки театральных элементов и подвижных игр делает их более динамичными и увлекательными. Индивидуальный подход учитывает различные особенности речевого развития и помогает поддерживать интерес детей. Участие в играх на занятиях, специально предназначенных для развития речи, обеспечивает целостность педагогического процесса, включающие когнитивные, социальные и эмоциональные аспекты речевого развития ребенка.

В своей работе мы придерживаемся следующих рекомендаций для эффективной педагогической деятельности с дошкольниками с задержкой речевого развития.

1. Индивидуальная оценка речевого развития.

Важно проводить тщательную оценку речевого развития каждого ребенка, выявляя его сильные стороны и области для улучшения.

2. Сотрудничество с коллегами.

Необходимо сотрудничать с другими специалистами: с психологами, с логопедами для создания индивидуальных планов вмешательства, основанных на индивидуальных потребностях дети дошкольного возраста.

3. Создание социально-культурной среды.

Нужно создавать благоприятную для каждого ребенка в группе, которая поощряет взаимодействие со сверстниками и совместное обучение, при этом организовывать такие групповые мероприятия, которые способствуют развитию языка посредством социального взаимодействия.

4. Применение адаптивных стратегий обучения.

Необходимо изменить стратегии преподавания, чтобы учесть различные стили учения детей и их познавательные способности. Для этого можно использовать наглядные пособия, рассказывание историй и интерактивные игры.

5. Сотрудничество с родителями.

Для создания единой языковой среды важно сотрудничать с родителями, предоставляя им ресурсы и рекомендации по поддержке речевого развития за пределами дошкольных организаций образования.

Индивидуальный подход в работе с дошкольниками с задержкой речевого развития имеет решающее значение для максимального раскрытия их потенциала. Педагоги системы дошкольного образования играют решающую роль в речевом развитии детей, готовя их к дальнейшему обучению. Используя идеи современных исследователей об индивидуализации в обучении, педагоги дошкольных организаций могут адаптировать педагогическую деятельность для удовлетворения уникальных потребностей каждого ребенка, создавая благоприятную и обогащающую среду обучения.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М.: Directmedia, 2019. – 360 с.
2. Бекмаганбетова Г. К. Современные подходы полилингвального обучения детей дошкольного возраста //Актуальные проблемы лингвистики и методики преподавания иностранных языков: материалы междунар. научн.-практ. конф. – Омск: ОМГПУ, 2018. – С. 26-31.
3. Ушакова О. С. Развитие речи в дошкольном детстве как педагогическая проблема //Педагогическое образование в России. – 2018. – №12. – С. 5-13.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ И ИГР ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Татьяна Владимировна Кравченко
воспитатель КГКП «Ясли - сад №24 города Аксу»

Аннотация. В данной статье рассматривается развивающаяся роль интерактивных приложений и игр в формировании математических навыков детей дошкольного возраста. Автор углубляется в двойственную природу этого воздействия, рассматривая как потенциальные преимущества, так и недостатки, связанные с интеграцией цифровых инструментов в среду раннего обучения. Важнейший аспект статьи сосредоточен на положительных результатах подготовки детей дошкольного возраста к школе, связанных с интерактивными приложениями и играми. Понимая нюансы взаимодействия между экранным временем, контентом и контекстом, заинтересованные стороны могут эффективно использовать потенциал цифровых технологий для развития математических навыков у детей дошкольного возраста, обеспечивая соблюдение принципов преемственности.

Ключевые слова: дошкольники, дошкольное образование, математические навыки, развитие, интерактивные приложения, интерактивные игры, цифровые образовательные технологии, преемственность, системность.

Требования к уровню подготовки выпускника класса предшкольной подготовки обусловлены целями, задачами и содержанием дошкольного образования и включают ожидаемые результаты достижений воспитанника, которые приведены в ГОСО РК [1].

Преемственность дошкольного и школьного образования играет ключевую роль в формировании математических навыков у детей. Важно понимать, что математика не только является важным предметом в школе, но также имеет фундаментальное значение для развития критического мышления, логического мышления и абстрактного мышления у детей.

В дошкольном возрасте дети начинают осваивать базовые математические концепции, такие как счет, формы, размеры, вес и объем. Это период, когда дети активно исследуют мир вокруг себя, и для них важно изучать математику через игры, эксперименты и практические занятия. Преемственность в этом случае означает создание плавного перехода от дошкольного образования к школьному, чтобы сохранить интерес детей к математике и продолжить их развитие в этой области.

Существует несколько способов обеспечить преемственность и подготовку детей дошкольного возраста к обучению математике в школе:

1. Интеграция математики в повседневные занятия: использование математических концепций в различных предметах и деятельности помогает детям понимать практическое применение математики в жизни.
2. Развитие математических навыков через игры: игровые задания, головоломки и эмоционально-цветовые математические задачи способствуют развитию математического мышления и логики у детей.
3. Внедрение интерактивных методов обучения: использование интерактивных досок, компьютерных программ и мультимедийных ресурсов помогает детям визуализировать математические концепции и делает процесс обучения более увлекательным.

Развитие математических навыков у детей дошкольного возраста имеет решающее значение для закладки основы для дальнейших академических успехов в математике. Использование современных средств обучения, в том числе применение интерактивных приложений и игр призвано решать эту важную задачу. Педагоги в этом процессе должны уделить особое внимание созданию благоприятной образовательной среды, которая способствует развитию математических навыков у детей в период предшкольной подготовки.

Изменившиеся социальные условия, развитие технологий повлияло на специфику организации ведущего вида деятельности детей – игру. На сегодняшний день цифровые технологии являются неотъемлемой частью жизни детей дошкольного возраста. Однако дошкольники не так давно стали активными пользователями смартфонов и планшетов, и знания о том, как эти современные цифровые технологии влияют на когнитивную сферу детей, пока неоднозначны и разрознены. Так, одни специалисты описывают негативные влияния цифровых технологий на когнитивное развитие детей дошкольного возраста [2], в то время как другие исследователи сосредотачиваются на развивающих возможностях этих технологий [3]. Особый акцент исследователи делают на роли педагога в выборе содержания интерактивных игр и приложений.

В своей практической деятельности с дошкольниками в возрасте от 5 лет мы ориентируемся на дидактические принципы преемственности и системности. В использовании интерактивных игр и приложений для развития математических навыков технологии усиливают стимулы посредством обратной связи, поскольку это соответствует контексту раннего обучения, обеспечивает соблюдение требования ГОСО РК к уровню готовности ребенка к обучению в школе.

Конечно, использование интерактивных игр и приложений в работе по развитию математических навыков детей дошкольного возраста может быть очень эффективным. Принцип преемственности – это принцип поэтапного перехода от простых к более сложным задачам и концепциям, что особенно важно при работе с маленькими детьми.

Современное интернет-пространство предлагает множество вариантов для использования в работе с детьми дошкольного возраста. Рассмотрим те, которые были апробированы нами на практике.

Приложение «Математика. Дети» предлагает множество математических игр для детей, которые являются обучающими играми для детей. В этих обучающих играх есть игра на счет, игры сложение, игры на вычитание и многие другие детские игры.

Приложение «Школа для дошколят» помогает развивать навыки счета, память, логику, внимание. В аннотации к приложению авторы призывают: «Совершите с ребенком

захватывающий космический полет на Планету Математики, помогите Говорящему пугалу, попавшему в шторм, сыграйте в прятки с безумными белками, накормите морковкой голодных лесных зайчиков, выучите названия овощей и фруктов, легкий способ запомнить знаки "больше" и "меньше" и многое др.»

Каким образом можно использовать подобные приложения? Важно ориентироваться на требования, которые предъявляются к уровню подготовки дошкольника к обучению математике в школе.

Пример 1: «Счет».

В ходе игры детям предлагается решать ребусы, в которых скрыты маленькие математические задачи. Например, на ребусе изображена картинка с несколькими фруктами, а под ней загадка: «Если к красным яблокам добавить 2 зеленых, сколько всего яблок получится?» Дети должны рассчитать ответ и найти соответствующую цифру на ребусе. Таким образом, они развивают навыки счета, логического мышления, учатся работать с математическими понятиями.

Пример 2: «Найди цифру».

С использованием интерактивной игры на доске или планшете детям предлагается найти цифру в определенной последовательности чисел. Например, на экране отображается ряд чисел от 1 до 10, и детям говорится задание: «Найди цифру 5 и нажми на нее». При правильном ответе цифра 5 выделяется и произносится. Это упражнение развивает у детей навыки поиска и распознавания цифр, а также помогает им знакомиться с числовой последовательностью.

Пример 3: «Количество».

С использованием различных интерактивных приложений, например, игр с счетом предметов, детям предлагается определить количество предметов на экране и выбрать соответствующее числовое значение. Например, на экране отображается несколько картинок цветных шариков, и ребенку говорят: «Сколько всего шариков на картинке?», после чего ребенок должен выбрать правильное количество из предложенных вариантов. Таким образом, дети учатся считать и оценивать количество объектов, развивая свои математические навыки.

Все эти примеры демонстрируют принцип преемственности, так как включают в себя последовательность задач и упражнений, которые постепенно развивают математические навыки детей от простых к более сложным, обеспечивая постоянное продвижение и углубление знаний.

На своих занятиях мы не просто используем эти приложения. Мы интегрируем их в занятия таким образом, чтобы ребенку было интересно заниматься математикой. Для этого используется игровая деятельность.

Игра «Сортировка цветных фигур»

- Начинаем с интерактивной игры, где дети должны сортировать цветные фигуры по форме (например, круги, квадраты, треугольники).
- После успешного завершения этой задачи мы переходим к более сложной игре, используя ту же концепцию, но теперь требуется сортировать фигуры не только по форме, но и по цвету.
- Завершаем игру обсуждением того, какие были стратегии для сортировки, какие фигуры оказались самыми легкими или трудными для сортировки. См. рисунок 3, на котором приведен фрагмент занятия.

Игра «Счет в ритме музыки»

- Мы начинаем с использования интерактивного приложения, в котором детям нужно подсчитывать предметы на экране и соотносить их с аудиозаписью соответствующего числа.
- Далее мы переходим к созданию ритмических рисунков, используя физические предметы для счета в такт музыке.

- Завершаем совместным исполнением различных ритмических рисунков, созданных детьми, и обсуждаем, какие числа использовались в каждом случае и как они соотносятся с музыкальными ритмами. На рисунке 4 представлен фрагмент занятия.

Данные примеры демонстрируют, как принцип преемственности может быть применен в работе с дошкольниками. Мы постепенно увеличиваем сложность задач, в то время как сохраняется основная задача развития математических навыков.

Обобщив исследования по этой теме, а также свой практический опыт, мы определили следующие преимущества использования интерактивных приложений и игр:

1. Вовлеченность и мотивация. Интерактивные приложения и игры привлекают внимание дети дошкольного возраста благодаря яркой графике, анимированным персонажам и стимулирующим звукам. Эти элементы создают увлекательную среду, которая мотивирует детей активно участвовать в изучении математических понятий, освоении математических навыков, необходимых для обучения в школе.

2. Практический характер обучения. Интерактивные приложения обеспечивают практический опыт обучения, позволяя детям манипулировать виртуальными объектами и числами. Такое тактильное взаимодействие помогает закрепить математические понятия, сочетая визуальное и кинестетическое обучение, делая абстрактные идеи более конкретными.

3. Персонализированность обучения. Многие интерактивные математические приложения имеют адаптивные функции, которые регулируют уровень сложности в зависимости от уровня развития ребенка, закладывая таким образом основы для хорошей успеваемости ребенка в школе. Такой индивидуальный подход к обучению гарантирует, что каждый ребенок прогрессирует в своем темпе, создавая прочную основу в математике, не чувствуя себя перегруженным.

4. Немедленная обратная связь. Интерактивные приложения обеспечивают мгновенную обратную связь, позволяя детям сразу понимать свои ошибки и учиться на них. Эта своевременная обратная связь улучшает процесс обучения и помогает детям развивать навыки решения проблем, которые помогут ему на уроках математики в школе.

5. Реальный контекст. Интерактивные игры часто представляют математические концепции в реальных сценариях, что делает процесс обучения более понятным для детей дошкольного возраста. Будь то подсчет фруктов, сортировка фигур или решение головоломок, эти приложения демонстрируют практическое применение математики в повседневной жизни.

В своем исследовании подчеркнем важность отбора содержания, так как педагогический выбор ориентированного на детей контента положительно влияет на готовность к школе. Несомненна роль интерактивных приложений и игр в развитии математических навыков у детей дошкольного возраста. Эти цифровые инструменты известны тем, что обеспечивают захватывающий и приятный опыт обучения, который не только закладывает основу для будущих академических успехов, но и воспитывает позитивное отношение к математике. Поскольку технологии продолжают развиваться, использование интерактивных приложений для раннего математического обучения становится многообещающим направлением для педагогов и родителей, стремящихся сделать обучение интересным и увлекательным занятием для детей дошкольного возраста.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 6 июня 2023 года № 161 «О внесении изменений в приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего, технического и профессионального, послесреднего образования»
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=33944179&pos=4;-108#pos=4;-108

2. Бухаленкова Д. А. и др. Обзор исследований, посвященных изучению взаимосвязи использования цифровых устройств и развития когнитивной сферы у детей дошкольного возраста //Science for Education Today. – 2021. – Т. 11. – №. 3. – С. 7-25.
3. Пустовойтова О. В., Асылбакова К. И. Технология геймификации как инструмент повышения познавательной активности детей дошкольного возраста //Гуманитарно-педагогические исследования. – 2022. – Т. 6. – №. 4. – С. 16-22.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: МАСТЕРСКАЯ ОПЫТА

Матюхова Людмила Владимировна
учитель начальных классов
КГУ «Иртышская средняя общеобразовательная школа №3»

«Школа не должна вносить резкого перелома в жизнь детей.
Пусть, став учеником, ребенок продолжает делать сегодня
то, что делал вчера. Пусть новое появляется в его жизни
постепенно и не ошеломляет лавиной впечатлений»
В.А.Сухомлинский

Дошкольное и начальное общее образование - единый развивающийся мир. В связи с этим приобретает особую значимость проблема реализации принципа преемственности в непрерывном образовании детей дошкольного и младшего школьного возраста. В последние годы в развитии дошкольных учреждений и начальной школы в связи с актуализацией в нашей стране инновационной концепции образования появляются новые тенденции не только структурного, но и содержательного характера. В практику входят новые программы и технологии по дошкольному воспитанию и обучению детей. Инновационное развитие образования предполагает на каждой из возрастных ступеней иметь свое содержание и адекватные ему методы обучения, формы организации учебной деятельности детей, в которой возможно реальное осуществление преемственности задач, содержания и методики педагогической деятельности с дошкольниками и детьми младшего школьного возраста.

Вот почему появляется необходимость рассмотрения вопроса о методической преемственности, преемственности развивающей среды, стиля взаимодействия детей и взрослых. На вопрос: «Каким бы Вы хотели видеть выпускника детского сада и предшкольного класса на пороге школы?».

Учителя часто отвечают так: «хорошо читающего», «знающего состав числа», «умеющего решать логические задачи», «умеющего составлять рассказ, пересказывать», «умеющего списать печатными буквами текст без ошибок». Тем самым, уже на входе в школьную жизнь предъявляют к детям завышенные требования и, не смотря на все запреты, пропускают их через входные испытания.

Родители, боясь не соответствовать входным школьным испытаниям, стараются научить своих детей бегло читать, писать, решать сложные задачи. Они считают, что это и будет залогом их успешной учебы.

В угоду школе и родителям многие ДОО стали дублировать цели, задачи, формы и методы работы начальной школы. Основное противоречие кроется, прежде всего, в несовпадении представлений о понятии «преемственность» представителей различных социальных позиций. Сегодня понятие преемственности понимается как непрерывный процесс воспитания и обучения ребенка, имеющий общие и специфические цели для каждого возрастного периода. При этом дошкольная образовательная организация обеспечивает базисное развитие способностей ребенка, а начальная школа, используя опыт детского сада, способствует его дальнейшему личностному становлению.

Преемственность между детским садом и школой осуществляется как по содержанию обучения и воспитания, так и по методам, приемам, организационным формам учебно-воспитательной работы. Учитель начальной школы для повышения эффективности обучения использует игровые приемы, часто применяемые в детском саду; воспитатель детского сада включает в процесс обучения специальные учебные задания, упражнения, постепенно усложняя их, и тем самым формирует у детей дошкольного возраста предпосылки учебной деятельности. Занятия как форма обучения в детском саду предшествуют уроку в школе. Формирование готовности к обучению в школе означает создание у детей предпосылок для успешного усвоения учебной программы и вхождения в ученический коллектив. Это длительный и сложный процесс, целью которого является всестороннее развитие детей дошкольного возраста.

Преемственность государственных образовательных стандартов дошкольного и начального общего образования можно проследить в следующем:

- единый структурно-организационный подход, заключающийся в совокупности требований: к условиям реализации стандарта, структурно-содержательным компонентам основной образовательной программы, образовательным результатам;
- единый психолого-педагогический методологический подход, который прослеживается: в ориентации на деятельностный подход и понятие «ведущей деятельности»; опоре на зону актуального развития и ориентации на зону ближайшего развития ребенка; понятии об универсальных учебных действиях; ориентации на возрастные психофизиологические особенности детей;
- общий принцип организации инклюзивного образования, который отражается: в минимальной регламентации образования детей с ООП; разработке адаптированных (в некоторых случаях индивидуальных) образовательных программ; опоре на индивидуальную программу реабилитации.

Новые подходы к развитию преемственности между дошкольным и начальным образованием в современных условиях нашли отражение в содержании Концепции непрерывного образования. В нем впервые преемственность между дошкольным и начальным образованием рассматривается на уровне целей, задач и принципов отбора содержания непрерывного образования детей дошкольного и младшего школьного возраста; определены психолого-педагогические условия, при которых реализация непрерывного образования на этих этапах детства протекает наиболее эффективно.

Так, деятельность до 1 года – это Непосредственно-эмоциональное общение, благодаря которому формируется потребность в общении с другими людьми

От 1 года до 3 лет – предметно - манипулятивная деятельность

От 3 до 6 лет - игровая деятельность

От 6 до 10 лет -учебная деятельность

Поэтому задачами преемственности дети дошкольного возраста и школьников являются:

- развитие любознательности;
- развитие способности самостоятельно решать творческие задачи;
- формирование творческого воображения, направленного на интеллектуальное и личностное развитие ребёнка;
- развитие коммуникативности (умение общаться со взрослыми и сверстниками).

Цель преемственности можно сформулировать как:

- создание успешной адаптации при переходе из детского сада в школу.
- обеспечение системы непрерывного образования с учетом возрастных особенностей детей дошкольного возраста и первоклассников.
- создание благоприятных условий в детском саду и школе для развития познавательной активности, самостоятельности, творчества каждого ребенка.

Каждый ребенок идет в первый класс с надеждой на позитив. Все зависит от того, насколько ребенок был психологически подготовлен к школе. Психологическая готовность -

это такое состояние ребенка, которое позволяет ему овладевать новыми знаниями, принимать новые требования и чувствовать себя успешным в общении с учителями и одноклассниками.

Таким образом, цель работы в дети дошкольного возраста должна состоять в пробуждении живой мысли ребенка, интереса к жизни, желания познавать, умения получать информацию и анализировать ее. И конечно, образование в дошкольном учреждении не должно копировать школьную жизнь.

Целью же начального образования должно явиться продолжение всестороннего общего развития детей наряду с освоением важнейших учебных навыков в чтении, письме, математике. Это предусматривает:

- введение в педагогический процесс разных видов детского творчества (игр, драматургии, художественного моделирования, экспериментирования, словесного творчества, танцевальных и музыкальных импровизаций);
- обогащение содержания уроков эстетического цикла; приобщение детей к национальной художественной культуре;
- создание в школе развивающей предметной среды;
- широкое использование игровых приемов, особенно в первый год обучения в школе.

Несомненно, преемственность – двусторонний процесс. С одной стороны – дошкольная ступень, которая сохраняет ценность дошкольного детства, формирует личностные качества ребенка, а главное, сохраняет радость детства. Преемственность с точки зрения детского сада – это ориентация на требования школы, формирование тех знаний, умений и навыков, которые необходимы для дальнейшего обучения.

С другой – преемственность с позиции школы – это опора на те знания, умения и навыки, которые имеются у ребёнка на момент начала обучения; это подразумевает организацию работы с учётом дошкольного понятийного и операционного уровня развития ребёнка.

Это сопровождается рядом проблем.

1. Недостаточная согласованность в действиях различных подсистем образовательно-воспитательной системы. Формирование и развитие образования в каждой подсистеме нередко осуществляется без опоры на предшествующий опыт образования и без учета дальнейших перспектив.
2. Несовершенство существующих систем диагностики при переходе детей с одного образовательного уровня на другой.
3. Неполное соблюдение психологической преемственности различных подсистем образовательно-воспитательной системы (приходится констатировать факт отсутствия специалистов, которые умеют работать с детьми 3-10 лет и сочетают профессиональный потенциал воспитателей и учителей начальных классов).
4. Отсутствие единых программ воспитания и обучения.
5. Отсутствие научно обоснованных оснований отбора содержания обучения и организации учебного материала по ступеням.
6. Некоторый разрыв между конечными целями и требованиями обучения на различных этапах образовательного процесса.
7. Необеспеченность учебного процесса в подсистемах преемственного образования учебно-методическими материалами и дидактическими пособиями, несовершенство существующих учебных пособий и др.
8. Недостаточный уровень подготовки педагогических кадров к работе в системе непрерывного образования.

Решение данных проблем определяет основные направления преемственности образовательного процесса.

Каждый раз, начиная работать с выпускным классом начальной школы, я задумываюсь о будущих первоклассках. Начинается работа с группой предшкольного класса. Для начала – это встреча с воспитателями подготовительной группы и составление

плана работы на предстоящий год. В этот план входят родительские собрания, встречи с детьми, посещение занятий, экскурсии малышей в школу, участие школьников в утренниках и т. д., т. е., обычная работа, которую можно назвать знакомством с детьми и их родителями.

Мы должны иметь ясные представления о специфике обучения и воспитания детей в дошкольных классах и осуществлять организацию учебной деятельности с включением в нее игровых приемов, форм и средств, часто применяемых в детском саду. Использование игровых технологий в первых классах способствует лучшей адаптации детей к школьному обучению. Ш.И. Ганелин, Е.Я. Голант, Л.Е. Раскин отмечают важность единства методов и приемов обучения в детском саду и школе и разрабатывают рекомендации относительно организации процесса обучения грамоте, метода обучения чтению и письму, а также форм учебной деятельности детей. По мнению Е.И. Тихеевой, образовательное единство и преемственность школы и детского сада повысят уровень их педагогических достижений. Она считает, что детский сад должен воспитать в ребенке такие необходимые качества, как пытливость ума, интерес к знаниям, внимание, наблюдательность, память и воображение. В свою очередь, школа должна использовать достижения воспитательно-образовательной работы детского сада, его живые методы и сделать содержательной жизнь и учебу маленьких [71; 159]. Кроме того, Е.И. Тихеева указывает на необходимость совместной методической работы учителей и воспитателей, взаимопосещение ими образовательных учреждений с школьниками.

Это означает, что преемственность требует постоянных контактов и взаимодействия работников дошкольных учреждений и учителей школ.

В практике сложились продуктивные формы сотрудничества:

- по реализации программ и планов по подготовке детей дошкольного возраста к систематическому обучению в школе;
- посещению воспитателем уроков в школе, а учителем – занятий в детском саду с целью знакомства с обстановкой и организацией жизни и обучения ребенка;
- обмену опытом, поиску оптимальных методов, приемов и форм работы;
- анализу результатов совместной деятельности.

Поэтому немаловажными являются ознакомление с методами и формами работы, тематические беседы о возрастных особенностях развития ребенка, а также связи детского сада и школы с другими учреждениями. Сотрудничество с методическим кабинетом; совместное участие в педагогических советах и семинарах; сотрудничество с семьей через взаимодействие с родительским комитетом; сотрудничество с психолого-педагогической консультацией и медицинскими работниками. Большое значение играет преемственность стиля отношения к ребенку воспитателя и учителя, что является благоприятным условием для формирования уверенности в своих силах, развития доверия к учителю, активного включения в учебу. Считается, что основанием для осуществления преемственности дошкольного и начального школьного образования являются учет состояния здоровья и физического развития детей; уровень развития их познавательной активности как необходимого компонента учебной деятельности; уровень развития умственных и нравственных способностей детей; развитие коммуникативных умений, т.е. умения общаться со взрослыми и сверстниками.

Работа с детьми. Работа с детьми в течение года была направлена на ознакомление детей дошкольного возраста с понятием «школа». Дети узнали: что такое школа? зачем надо ходить в школу? кто это – учитель? что такое урок, перемена? и т. д. Для поддержания у детей устойчивого интереса использовали разнообразные формы работы:

Результатом такой работы стало появление у детей дошкольного возраста интереса к школьному обучению, мотивации на учёбу, сформировалось положительное отношение к школе, учителю.

Все данные формы и многие другие вызывают интерес у детей пойти в школу, убирают страх и вселяют уверенность в своих силах. По определению известного педагога

«дошкольный и младший школьный возраст – это одна эпоха человеческого развития, именуемая детством».

Работа с педагогами. Методическая работа в системе «детский сад – школа» направлена на плодотворное сотрудничество воспитателей, учителей, детей и родителей. Учителя школы имели возможность ближе познакомиться с формами и методами работы, которые используются в детском саду, узнать основные требования программы, по которой работает ДОО, увидеть своих будущих первоклассников в привычной для них обстановке. А воспитатели детского сада лучше познакомиться с программами для детей 1 класса, узнать основные направления работы учителей начальных классов, увидеть своих выпускников на уроках в школе. Данные формы работы позволяют решать вопросы, которые возникают в процессе работы, выявить недостатки, которые мешают осуществлению преемственности, определить способы усовершенствования учебной работы. Благодаря таким мероприятиям, воспитатели и учителя обогащаются знаниями в нормативно – правовых вопросах, использовании интерактивных форм и методов работы с детьми в детском саду и школе. Прошли методические недели, в декабре организовано посещение открытых занятий в подготовительных группах и уроков в первых классах школы. Также воспитатели детских садов в свою очередь, не забывают о своих воспитанниках, постоянно следят за их успехами, посещая открытые уроки. Также в рамках данной работы состоялись «Веселые старты». Совместное мероприятие вызывало у наших воспитанников восторг, удивление, радость и желание учиться в школе.

Работа с родителями. Работа с родителями будущих первоклассников направлена на просвещение родителей по вопросам подготовки детей к школьному обучению. В начале года проводится анкетирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка. Специально для родителей оформлена папка "Скоро в школу", где они могут найти полезную информацию. В течение года были организованы консультации для родителей по следующим темам: «Трудности адаптации ребенка к школе и пути их преодоления», «Режим будущего школьника», «Портрет первоклассника» и др. Нами составлены памятки для родителей: «Как развить у ребенка любовь к чтению», «Игра – это серьезно», «Воспитание добротой», в которых даются советы и рекомендации по развитию и воспитанию детей дошкольного возраста в целях их успешной подготовки к школе.

В мае планируется родительское собрание, на котором будут рассматриваться вопросы готовности детей к школьному обучению, что должен знать и уметь ребенок перед поступлением в школу. Обучать деятельности в воспитательном смысле – это значит делать учение мотивированным, учить ребенка самостоятельно ставить перед собой цель и находить пути, в том числе средства ее достижения, помогать ребенку и формировать у себя умения контроля и самоконтроля, оценки и самооценки. Поэтому, ведущей целью подготовки к школе должно быть, формирование у дошкольника качеств, необходимых для овладения учебной деятельностью, — любознательности, инициативности, самостоятельности, произвольности, творческого самовыражения ребенка и др. Между тем, надо помнить, что преемственность между дошкольной и школьной ступенями образования, не должна пониматься только как подготовка детей к обучению. Важно обеспечить сохранение самооценности дошкольного возраста, когда закладываются важнейшие черты будущей личности.

Таким образом, реализация общего подхода к обучению и воспитанию, взаимодействие педагогов с учетом общих воспитательных принципов создаст наилучшие условия для перехода ребенка от дошкольного обучения к обучению в начальной школе. Единое территориальное расположение, общие традиции учебного заведения, общность окружения – все эти факторы должны обеспечить лёгкую адаптацию детей к новым учебным условиям.

Вывод: Новые взгляды на воспитание, обучение и развитие детей требует нового подхода к осуществлению преемственности детского сада и школы, построении новой модели выпускника, что позволит обеспечить непрерывность образовательного процесса.

Проблема преемственности может быть успешно решена при тесном взаимодействии детского сада и школы. Выиграют от этого все, особенно дети. Ради детей можно найти время, силы и средства для решения задач преемственности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. – Астана. – 2010. – 63 с.
2. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 г. № 319 // Казахстанская правда. – 2007. – 15 августа.
3. Развитие системы общего среднего образования в современном мире: Учебное пособие / Сост. Абылкасымова А.Е., Ушуров Е.А., Омарова Р.С. – Алматы: НИЦ «Ғылым», 2003. – 112
4. Рысбекова Ж.К. Педагогические проблемы подготовки детей 6-7 лет к обучению в школе: автореф. ... канд. Пед. наук.: 13.00.01. – Алматы, 1997. –
5. Люблинская А.А. Преемственность в работе детского сада и школы // Начальная школа. – 1956. - № 8. – С. 23-27.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: МАСТЕРСКАЯ ОПЫТА

Карнач Наталья Семеновна
воспитатель дошкольного класса КГУ «Иртышская СОШ №3»

«Школа не должна вносить резкого перелома в жизнь. Став учеником, ребенок продолжает делать сегодня то, что делал вчера. Пусть новое появляется в его жизни постепенно и не ошеломляет лавиной впечатлений»
В.А. Сухомлинский

В Законе РК «Об образовании» говорится, что общеобразовательные учебные программы дошкольного обучения и воспитания формируют у детей готовность к школе и предусматривают создание равных стартовых условий для освоения начального образования.

Необходимым условием эффективности формирования личности ребенка является непрерывность, последовательность воспитательно-образовательного процесса. Механизмом обеспечения такой непрерывности является организация преемственности между всеми звеньями образования, в частности, между дошкольной организацией и начальной школой. Одной из задач учебно-воспитательной работы дошкольных организаций является качественная подготовка детей к школе. Школа постоянно повышает требования к интеллектуальному, в частности математическому, развитию детей. Это объясняется такими объективными причинами, как научно-технический прогресс, всеобщая компьютерная грамотность, увеличение потока информации, изменения, происходящие в нашем обществе, особенно в экономической жизни, совершенствование содержания и повышение значимости математического образования, переход на обучение в школе с шести лет.

Основная цель преемственности образования:

Создание равных возможностей между дошкольным и начальным образованием. Учет взаимосвязи и взаимозависимости физического, социально-личностного, познавательно-речевого и художественно-эстетического развития в условиях подготовки детей к школе.

Основные направления деятельности:

- ✓ Преемственность программ, методов, приемов;
- ✓ Воспитательная работа;
- ✓ Системная работа с родителями;
- ✓ Организация здоровьесбережения;

✓ Мониторинг развития личностных качеств ребенка

Преемственность предусматривает, с одной стороны, передачу детей в школу с таким уровнем общего развития и воспитанности, которая отвечает требованиям школьного обучения, с другой - опору школы на знания, умения, навыки, которые уже приобретены дошкольниками, активное использование их для дальнейшего всестороннего развития учащихся. Исходя из реального социально-экономического состояния образования в Республике Казахстан, на первом году школьного обучения создаётся крайне сложная ситуация, когда в один и тот же класс поступают дети с различной подготовкой к школе. Пятилетние дети обучаются и воспитываются в неодинаковых условиях: часть детей - в дошкольных классах школы в соответствии со школьными программами и, часть детей готовят к школе сами родители, опираясь на разные методики обучения. Это создаёт грубые нарушения преемственности. Что в свою очередь обостряет противоречия между требованиями школы и имеющимся уровнем подготовки шестилеток к обучению.

На протяжении нескольких лет тесно сотрудничаю с учителями начальных классов. Проводим мастер классы, делимся опытом.

Основными задачами преемственности образования являются:

- ✓ Взаимосвязь содержания образования, методов и форм воспитательно- образовательной работы;
- ✓ Выявление возрастных изменений ребенка для обеспечения переходного периода, как здоровьесберегающего;
- ✓ Обеспечение преемственности в развитии общеучебных умений, навыков и способов деятельности;
- ✓ Формирование психологической готовности ребенка к школе;
- ✓ Создание эмоциональной обстановки для успешной адаптации близкой к начальной школе (доверительность ,мягкость, оптимизм)
- ✓ Основные линии преемственности:
- ✓ Общее развитие ребенка, задаваемое государственным стандартом в полном объеме в соответствии с потенциальными возможностями и спецификой детства, как самоценного периода жизни человека.
- ✓ Продолжить общее развитие детей с учетом возрастных возможностей, специфики школьной жизни, наряду с освоением важнейших учебных навыков и становлением учебной деятельности (мотивации, способов и типов общения)

Работа:

- ✓ Посещение учителем начальных классов занятий и свободных видов деятельности в дошкольной подготовке с целью изучения особенности личности будущих первоклассников
- ✓ Посещение воспитателями уроков в первом классе
- ✓ Круглый стол « Обеспечение преемственности на этапе дошкольная группа и начальная школа»
- ✓ Диагностика развития детей, поступающих в школу.

Регулярно проходит взаимопосещение уроков.

Идет постоянная работа с родителями. Проводятся родительские собрания и консультации.

Дети с начального звена принимают активное участие в различных мероприятиях, совместное проведение утренников, литературных чтений и т.д.

Проводятся тематические экскурсии, принимают активное участие в жизни школы (конкурсы, изготовление кормушек и т.д.)

Регулярно посещаем детскую библиотеку.

Предшкольное образование – полноценная ступень целостной системы образования

Система предшкольной подготовки включает:

- ✓ качественный отбор содержания образования
- ✓ новые методические подходы к организации образовательной практики
- ✓ новые технологии организации воспитательно-образовательной деятельности детей
- ✓ преемственность между ДОО и школой - условие непрерывного образования детей
- ✓ непрерывный процесс воспитания и обучения ребенка, имеющий общие и специфические цели для каждого возрастного периода, поддержание преемственности
- ✓ связь между различными ступенями развития при переходе к новому состоянию, взаимосотрудничество
- ✓ Преемственность дошкольного и начального образования предполагает:
- ✓ Непрерывность в обучении и воспитании ребёнка
- ✓ Наличие общих и специфических целей для каждого возрастного периода
- ✓ Сохранение, развитие, качественное преобразование при переходе к новому состоянию.

Идеи преемственности содержания программ начального и дошкольного образования заложены авторами-разработчиками дошкольных базисных программ и авторами учебников для начальной школы. Результаты научных исследований и передового педагогического опыта убеждают в том, что эти требования закономерны и выполнение их возможно, если учебно-воспитательная работа в детском саду и школе будет представлять единый развивающийся процесс.

Еще К. Д. Ушинский обосновал мысль о взаимоотношениях «подготовительного обучения» и «методического обучения в школе». Он считал, что «Любое новое упражнение должно сочетаться с предыдущим, опираться на него и делать шаг вперед». В широких родительских кругах, к сожалению, считается, что счёт, сложение и вычитание чисел, и т.д. является залогом успешного обучения в школе. Это негативно отражается на подготовке и адаптации детей к новому социальному положению «ученика», создаёт трудности для учителей и родителей.

Современные инновации, происходящие в сфере образования Республики Казахстан, требуют переосмысления, понятия «преемственность в системе дошкольного и начального общего образования», разработки новых, современных подходов к решению проблемы и, в связи с этим, глубокого научного анализа взаимодействия данных образовательных учреждений по обеспечению преемственности. Проблемы преемственности между

различными ступенями образования постоянно привлекают внимание. Это объясняется рядом причин:

- во-первых, организационно-педагогические условия, например, в дошкольных организациях и начальной школе имеют свои характерные особенности;
- во-вторых, содержательные аспекты требуют конкретного учёта в процессе обучения учащихся;
- в-третьих, возрастные и индивидуальные особенности детей дошкольных организаций и начальной школы также ориентируют педагогов на учёт преемственности в организации учебно-воспитательного процесса.

Для развития современного ребёнка нужна мотивация к раскрытию внутренних ресурсов личности, выявление заложенных возможностей и способностей.

В системе дошкольного образования преемственность рассматривается в качестве одного из принципов обучения и воспитания. Это дает возможность установить и практически реализовать единую целостную систему педагогических влияний. Становление такой системы основывается на понимании развития ребенка как единого непрерывного процесса с качественным своеобразием каждого звена, каждого следующего этапа, являющегося органическим продолжением предыдущего. Ключевым моментом преемственности является определение готовности ребенка к началу систематического школьного обучения. Анализ педагогического опыта позволяет говорить о преемственности как о двустороннем процессе. В этом случае на дошкольной ступени образования формируются фундаментальные личностные качества ребенка, служащие основой успешности обучения школьного типа. В то же время школа, как восприимчивый дошкольной ступени, не строит свою работу с "нуля", а "подхватывает" достижения ребенка-дошкольника и развивает накопленный им потенциал

Из небольшого опыта работы в нашей школе нельзя сказать что совсем не налажена работа по преемственности. Я как воспитатель предшкольного класса провожу определенную работу как с учениками так и с родителями: обсуждаем вопросы на различные темы, например «Физиологические и психологические особенности пятилеток», Признаки готовности к обучению, тестирования, индикаторы развития ребенка , анкетирования, посещение мероприятия прощание с букварем, и т.д

В конце года создается портрет выпускника: дошкольник – начальная школа» выглядит так: дошкольник, активный, любознательный, инициативный, открытый внешнему миру, любознательный и отзывчивый.

Начальная школа, присутствует исследовательский интерес, коммуникативен, ответственный, уважительное отношение к окружающим, развиты навыки самоорганизации и здорового образа жизни.

Таким образом, одним из главных факторов, обеспечивающих эффективность образования, является преемственность и непрерывность в обучении. Эти факторы предполагают разработку и принятие единой системы целей и содержания образования на всем протяжении обучения от детского сада до окончания всех ступеней школьного обучения. Необходимо создать условия, обеспечивающие формирование готовности ребенка к школе.

«Качество образования – результат интересов детей, родителей и педагогов на всех ступенях образования. Если удастся выполнить эту задачу, мы решим проблему преемственности»

ЛИТЕРАТУРА:

1. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. – Астана. – 2010. – 63 с.
2. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 г. № 319 // Казахстанская правда. – 2007. – 15 августа.

3. Развитие системы общего среднего образования в современном мире: Учебное пособие / Сост. Абылкасымова А.Е., Ушуров Е.А., Омарова Р.С. – Алматы: НИЦ «Ғылым», 2003.
4. Рысбекова Ж.К. Педагогические проблемы подготовки детей 6-7 лет к обучению в школе: автореф. ... канд. Пед. наук.:13.00.01. – Алматы, 1997.–
5. Люблинская А.А. Преемственность в работе детского сада и школы // Начальная школа. – 1956. - № 8. – С. 23-27.

ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Бекова Маржан Сериковна

**Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беру мектебі» КММ бастауыш
сынып мұғалімі**

Аннотация: Баяндамада заманауи білім беру саласындағы өзекті мәселелердің бірі – оқытудың инновациялық технологияларын пайдалану ерекшелігі көрсетілген.

Түйін сөздер: технология, бәсекеге қабілетті, инновация, ақпараттық сауаттылық, шығармашылық, жаңа формация мұғалімі.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында білім беру жүйесінің жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталғанын атап көрсете келіп, «педагог қызметкерлер оқушылардың мемлекеттік білім беру стандартында көзделген деңгейден төмен емес білім, білік, дағды алуын қамтамасыз етуге, жеке шығармашылық қабілеттерінің көрініп, дамуы үшін жағдай жасауға міндетті» делінген. Осыған орай, қазіргі кезде елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Себебі, келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты – бәсекеге қабілетті маман дайындау. Мектеп – үйрететін орта, оның жүрегі – мұғалім. Ізденімпаз мұғалімнің шығармашылығындағы ерекше тұс – оның сабақты түрлендіріп, тұлғаның жүрегіне жол таба білуі. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау – әр мұғалімнің борышы. Ол өз кәсібін, өз пәнін, барлық шәкіртін, мектебін шексіз сүйетін адам. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімі табысы, біліктері арқылы қалыптасады, дамиды. Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар: бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі. Осы айтылғандарды жинақтай келіп, жаңа формация мұғалімі – рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық – әдістемелік, әлеуметтік тұлғалы, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құзыреттіліктердің жоғары деңгейімен сипатталатын рухани-адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға. Білім ізгілігі – педагогтар мен оқушылардың өз шығармашылық даралығын дамыту субъектісі болатын үрдістің мәні мен сипатына деген көзқарасты едәуір өзгертетін, педагогикалық ойлаудың басты бөлшегі. Педагогикалық үрдістің негізгі мәні, мұндай жағдайда тұлғаның дамуы мен өзін-өзі дамытуы ретінде қалыптасады, олардың сапасы мен мазмұны мұғалімдердің, оқу мекемелері мен бүкіл білім жүйесі жұмысында маңызды шарттардың бірі болып табылады. Теорияларды талдау мен қалыптасқан тәжірибелерді жалпылау білім ізгілігінің негізгі жолдарын анықтауға мүмкіндік туғызады.

Соның ішінде ең маңыздылары – ізгілендірілген білім мазмұнында қаралатындар: білімділік-бағдарлық әдістен бас тартып, дамытушы тұлғалық бағдарлық әдіске көшу; пәндік және жекелік білімнен білім берудің үздіксіз жүйесінің барлық сатыларында терең және көп пәнаралық кіріктіруге, шоғырландыруға көшу. Оқушылардың қабілеті мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқыту мен тәрбиелеудің тұлғалық бағдарлық технологиясын таңдау. (Ойлаудың, есте сақтаудың, назар аударудың негізгі типтері бойынша).

Мұғалімнің озық игілік дайындығы – оның оқушылармен ынтымақтастығын қалыптастыруға оқушылардың дайындығы, педагогикалық үрдістегі шығармашылық, өзін-өзі көрсетудің қажеттігі. Қоғамдық-тарихы тәжірибені игерудің басты әлеуметтік қызметі – білімді жинақтауда емес, бар білімді қайта қалыптастыруда. Сондықтан қазіргі заманғы мектептерде оқушылардың ойлау белсенділігін кеңінен дамытып білімді өзіндік жаңарту мен толықтыруға, оларды теориялық және тәжірибелік міндеттерді шешкенде және сапалы пайдалана білуге үйретуге міндетті. Инновациялық іс-әрекет мәселесі бойынша оқу-әдістемелік механизмін тиімді пайдалану жалпы білім беру мектептерде жүргізілуі керек.

Еліміздің жалпы орта білім беретін мектептерінде негізгі алдына қойып отырған мақсаты – инновациялық оқыту технологиясы арқылы оқу мен тәрбие жұмысын дамыта отырып, егемен еліміздің әлеуметтік-экономикалық жағдайын жақсарту бағытында оқушыларға жүйелі, нақты білім беру. Әлемнің көпшілігі білім беру жүйесін, білім мен технологияларын оның нәтижесіне қарап бағалайтын болды. Білім берудің қазіргі таңдағы негізгі мақсаты білім алып, білік пен дағды, іскерлікке ғана қол жеткізу емес, солардың негізінде дербес, әлеуметтік және кәсіби біліктілікке – ақпаратты өзі іздеп табу, талдау және ұтымды пайдалану, тез, әрі жылдам қарқынмен өзгеріп жатқан бүгінгі дүниеде лайықты өмір сүру және жұмыс істеу болып табылады.

«Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі мектеп оқушылары, мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде өркендеп дамиды. Сондықтан ұстазға жүктелетін міндеттер ауыр» – деп, Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев айтқандай, қазіргі заман мұғалімінен тек өз пәнінің терең білгірі болу емес, тарихи-танымдық, педагогикалық және психологиялық сауаттылық, саяси экономикалық білімділік және ақпараттық сауаттылық талап етіледі.

Қазіргі заман талабына сай білім беруде жаңалыққа жаны құмар, шығармашылықпен жұмыс істеп, оқытудың озық технологиялары мен инновациялық әдістерді сабақ үрдісінде тиімді пайдалана алатын білігі мен білімі жоғары ұлағатты ұстаз болу керек деген сөз. Нәтижеге бағытталған білім моделі мен басқарудың жаңа парадигмасы аясында жекелеген ұғымдар мен нормаларды және тиімді педагогикалық технологияларды меңгеру үшін педагогтардың кәсіби мәдениетін дамытуға бағытталған оқу қажеттіліктері туындылап отыр.

Сондықтан қазіргі кезеңде оқытудың инновациялық технологияларын мектеп практикасына белсенді түрде енгізу – қоғам талабы. Қазіргі инновациялық технологиялар педагогика ғылымы мен практикасының жетістіктерін, дәстүрлі тәжірибедегі құнды дүниені, әлеуметтік прогрестің жетістіктерін, қоғамдағы гуманизация мен демократия жемісін жинақтаушы қызметін атқарады. Инновация дегеніміз – ғалымдардың пайымдауынша арнайы жаңа өзгеріс, жаңалық деп айтылады. Осыған орай, Қазақстанда дамыған бәсекеге қабілетті елдің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін ол – білім болып саналады. Сондықтан қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісін технологияландыру мәселесін қойып отыр. Инновациялық технологияларды меңгеруде мұғалімнің жан-жақты білім қажет. Қазіргі мектеп мұғалімі: жаңаша ойлау жүйесін меңгере алатын, білімді, шебер, іскер болуы тиіс.

Жалпы педагогикалық технологиялар бірнеше топқа бөлінеді. Сондай-ақ әрбір инновациялық технологияның өзіндік ерекшеліктері бар. Олардың негізгі

қарастыратыны оқытуды нәтижелі ету. Педагогикалық жүйедегі негізгі өзекті мәселе – оқушылардың ойлау қабілетін дамытып, өздігінен жұмыс істеуге баулу, өз ойын тұжырымдауға дағдыландыру болғандықтан сабақ барысында кеңінен деңгейлеп, дамыта оқытудың модульдік әдісін жиі пайдалану қолдау табуда. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады.

Инновациялық технологияларды пайдалана отырып оқытудағы басты нәрсе – бұл білім алу және өздігінен білім алу негізінде адам қабілеттерін, икемділіктерін дамыту. Әрбір инновациялық технология жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуға, оның өзіндік және шығармашылық қабілетін арттыруға, қажетті іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыруға және өзін-өзі дамытуда қолайлы жағдай жасауға қажетті объективті әдістемелік мүмкіндіктерін қамтиды. Енді осы инновациялық технологиялардың кейбіреулерінің ерекшеліктеріне тоқталсақ, мәселен: ойын элементтерін қолдана отырып, мұғалім оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын, зейінін арттыру мақсатында; проблемалы тапсырмалар сабақтағы қорытындылардың қандай және қалай пайда болғандығын дәлелдеу және логикалық ойлаудың ғылыми іздену жолына бағыттау; Шаталовтың әдістемесі жаңа материал мазмұнын түрлендірсе, қайталау жолымен есте сақтауды қамтамасыз ету; деңгейлеп саралап оқыту технологиясының принциптері – оқытуды ізгілендіру мен демократияландыру жағдайында; дифференциялап оқыту – әр оқушының қабілетін, бейімділігін, қызығушылығын ескере отырып, жеке шығармашылығын дамытуды қамтамасыз ететін білім беру болып табылады.

Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялармен жұмыс істеу үшін төмендегідей алғышарттар қажет: оқу үдерісін интенсивтендіруді жаппай қолға алу; оқушылардың сабақтастығын болдырмау шараларын кешенді түрде қарастыру.

Оқытудың инновациялық технология бойынша әдістемелік жүйесі сапалы нәтижеге жеткізуге мүмкіндік беретін танымдық іс-әрекеттер түрлерінің мазмұнына тікелей байланысты. Сондықтан инновациялық әдіс-тәсілдерді оқыту үдерісіне енгізу барысында танымдық іс-әрекеттер түрлерінің мазмұнын, белгілі деңгейде белсенділігін көздейді. Инновациялық үдерістің негізі – жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады.

Жаңа технологияның принциптері – оқытуды ізгілендіру, өздігінен дамытын, дұрыс шешім қабылдай алатын, өзін-өзі жетілдіріп тәрбиелеуші тұлға қалыптастыру болып табылады. Мұғалімдердің оқыту технологияларын меңгеруде педагогикалық кеңестер, әдістемелік бірлестіктер, олардың зерттеушілік жұмыстары, шығармашылық іс-әрекеттері пайдаланылады. Барлық жаңа технологиялардың алдына қоятын мақсаты – оқушылардың жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өз бетінше ізденуін арттырып, шығармашылықтарын қалыптастыру. Қазіргі білім беру саласындағы инновациялық технологияларды меңгеру мұғалімнің зейін-зерделік, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген ұстаздық келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін жүйелі ұйымдастыруына көмектеседі.

Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады: білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты; жаңа инновациялық технологияларды енгізу жүйелі әрі мақсатты түрде жүргізілгенде ғана жетістікке жетуге болады; жаңа инновациялық оқыту технологияларын енгізу барысында әрбір оқу орнының материалдық-техникалық базасының бүгінгі талапқа сай еместігі, әрі жетіспеуі, кадрлық әлеуметтің төмендігі көп кедергі жасайды.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден бір шарты – оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа

педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады. Біздің ойымызша, оқу орындарында инновациялық басқару жүйесін енгізіп, оны жүзеге асыру міндет.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай: әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу; білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу; өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту; аналитикалық ойлау қабілетін дамыту.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Завьялова О.А. Кіші мектеп оқушыларының ақпараттық мәдениетінің құндылық негіздерін тәрбиелеу. - «Бастауыш мектеп» журналы №11, 2005 ж.
2. Захарова Н.И. оқу үдерісіне ақпараттық технологияларды енгізу. - «Бастауыш мектеп» журналы №1, 2008 ж.
3. Иванов В.В., Зайцева С.А. Мұғалімнің ақпараттық мәдениетіндегі этикалық компонент. - «Бастауыш мектеп» журналы №11, 2005 ж.
4. Каминский В.Ю. Оқу технологияларын оқу үрдісінде қолдану. - «бас оқытушы» ғылыми-практикалық журналы №3, 2005 ж.

БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ТӘЖІРИБЕ, ТЕХНОЛОГИЯ, ИННОВАЦИЯ

Дауренбекова Сайран Токтаровна
Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп»
КММ бастауыш сынып мұғалімі

Баяндамада ХХІ ғасырдың құзыреттілігін дамытуға бағытталған тиімді тәсілдер мен инновациялық технологияларды қолданудың әдістері көрсетілген. Бастауыш мектептің жауапкершілігін жүзеге асырушы бірден бір тұлға мұғалімнің өз ісінде инновациялық технологияларды қолдану оқу үрдісінің сапасын арттырып, тиімділігін танытады. Бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық, теориялық, танымдық белсенділігін дамытуға бағытталған.

«Қазіргі заманда бастауыш сынып оқушыларына ақпараттық техноло-гиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте қажет».

Бүгінгі мақсат — әрбір оқушыға түбегейлі білім мен мәдениеттің негіздерін беру және олардың жан-жақты дамуына қолайлы жағдай жасау.

ХХІ ғасыр — ақыл-ойдың дәуірі, ақпараттық қоғам, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір. Бұл кезеңдегі әрбір елдің әлеуметтік – экономикалық дамуының кілті — білімді де білікті маманның қолында.

Ұрпақ тәрбиесі – ел алдында мектеп пен ұстаздар қауымының бүгінгі таңдағы баға жетпес міндеті. Мұндай жағдайда оқытудың жаңа технологияларын оқушылардың жас және психологиялық ерекшеліктеріне қарай таңдап пайдаланудың маңызы зор. Сөздікте технология қандай да болсын істегі, шеберліктегі, білім берудегі педагогикалық мақсатқа қол жеткізу жолындағы қолданылатын барлық қисынды ілім амалдары мен әдіснамалық құралдарының жүйелі жиынтығы және жұмыс істеу реті - деп түсінік береді В. Кларин. Яғни педагогикалық технология - тәжірибеде жүзеге асатын педагогикалық жүйенің жобасы. Олай болса, педагогикалық технологияны дамыту, практикада пайдалану шарт. Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі – баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларының кең өріс алуы.

Қазіргі инновациялық технологиялар – білім сапасын арттырудың кепілі. Оны өз дәрежесінде пайдалану – оқушыны шығармашылыққа төселдіруге ықпалы өте зор.

Оқу процесіндегі негізгі инновациялық технологиялар:

«Әлем өзгереді, әлеммен бірге бізде өзгереміз сондықтан барша әріптестеріме білімді, тәрбиелі оқушыларды даярлап шығару жеткіліксіз, өзбетінше өмір сүре алатын, адамдар арасындағы қарым-қатынасты меңгерген, бүгінгі күннің талабына сай азамат тәрбиелеу міндетіміз. Қазіргі заман мұғалімнің мәртебесі өздігінен келетін нәрсе емес, ол-көп еңбектенуден туындайтын күрделі мәселе. Егер мұғалім білімді де білікті болса, ол мәртебелі де болады. Ұстаз сыншысы-алдындағы шәкірті. Көп ізденген, көп еңбектенген адамды олар біліп отырады. Сондықтан әр іске жауапкершілікпен қарау керек.

Жаңа технологияны меңгеруде мұғалімнің жан – жақты, білімі қажет. Қазіргі мұғалім:

- ✓ Педагогикалық үрдісте жүйелі жұмыс жүргізе алатын;
- ✓ Педагогикалық өзгерістерге тез төселетін;
- ✓ Жаңаша ойлау жүйесін меңгере алатын;
- ✓ Оқушылармен ортақ тіл табыса алатын;
- ✓ Білімді, іскер, шебер болу керек;

Жаңа технологияның ерекшеліктері – өсіп келе жатқан жеке тұлғаны жан – жақты дамыту. Инновациялық білімді дамыту, өзгеріс енгізу, жаңа педагогикалық идеялар мен жаңалықтарды өмірге әкелу.

Бәсекеге қабілетті ұрпақ дайындау білім бағдарламасының негізгі мәселесі болып отыр. Ең басты нәрсе - жеке тұлғаның қабілетін ашу. Жеке тұлғаны жан - жақты дамыту арқылы олардың бойынан:

- адамгершілікті, ізгілікті, дүние танымды
- белсенділікті, қабілетті тұлғаны
- жоғары мәдениеттілікті көре аламыз

Сәбит Мұқанов айтқандай, үнемі сыйлы, қадірлі, сүйікті болып, шәкірттерімізді білім нәрімен сусындатып, белестерге жете берейік. Сондықтан баланы жеке тұлға ретінде өздігінен дамуға итермелеуіміз керек. Себебі жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білім алу арқылы өз бетінше дамуын қойып отыр. Бұл мақсатқа жетуде өз бетінше жұмыстардың алар орны ерекше.

«Сабақ беру – үйреншікті жай шеберлік емес, ол – үнемі жаңадан жаңаны табатын өнер» деген, Жүсіпбек Аймауытовтың сөзін айта кету артық болмас.

Еліміздің ең басты мақсаты өркениетті елдер қатарына көтерілу болса, ал өркениетке жетуде жан-жақты дамыған, рухани бай тұлғаның алатын орны ерекше. Қазіргі білім берудің басты мақсаты да сол жан-жақты дамыған, рухани бай жеке тұлға қалыптастыру болып табылады. Қазіргі білім жүйесінің ерекшелігі – тек біліммен қаруландырып қана қоймай, өздігінен білім алуды дамыта отырып, үздіксіз өз бетінше өрлеуіне қажеттілік тудыру. Білім беру саласында инновациялық үрдісті жүзеге асыру мұғалімдерден өз мінез – құлықтарын, ұстанымдарын, мүмкіндіктерін түрлендіруді талап етеді.

1. Оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер.
2. Сыни тұрғыдан ойлауға үйрету.
3. Оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау.
4. Оқыту мен оқуда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану.
5. Талантты және дарынды балаларды оқыту.
6. Оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту және оқу.
7. Оқытудағы басқару және көшбасшылық.

Осы 7 модуль бойынша сабақтарды қызғылықты етіп өткізу үшін үнемі оқушылардың сабақтан жақсы әсер алуына байланысты инновациялық технологияны қолдану қажет. Бағдарлама оқушыларға қалай оқу керекігін үйретіп, соның

нәтижесінде еркін, өзіндік ой-пікірін жекізе білетін ынталы, сенімді болуды қалыптастырады. Күнделікті сабақтарда сыныпта ынтымақтастық ахуал қалыптастыру керек.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы. 2007 ж.
2. Еркебаева Г.Г. Қазақстан Республикасының ұлттық білім беру жүйесінің міндеттері, бағыттары мен мазмұны. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. Шымкент, 2011. – Б.6-9.
3. Смирнова С.А. Педагогика: теории, системы, технологии. –М., 2006.
4. Халықова К.З., Абдулкерімова Г.А. Педагогикалық информатика /білім беруді ақпараттандыру. –Алматы, 2007.
5. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
6. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.

ОҚУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР МЕН ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Джаубаева Амина Заркешовна

**Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп» КММ
бастауыш сынып мұғалімі**

XXI ғасыр жан-жақты дамыған, білімді, өз ісіне және өзгенің ісіне әділ баға бере алатын, өзіне сенімді, Отанының әлеуметтік-экономикалық жағынан дамуына зор үлесін қоса алатын азамат тәрбиелеуді талап етеді. Елімізде білім саласында білім берудің ескі мазмұнының орнына жаңасы келуде. Ол балаға оқу қызметінің субъектісі ретінде, өзін-өзі өзектілендіру, өзін танытуға және өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылатын дамушы тұлға ретінде бағытталған. Бұл-оқытушы мен білім алушының тұлғалық-бағытталған өзара әрекеті болып табылады.

Бастауыш білім берудегі оқытудың қазіргі заманғы педагогикалық технологиялары Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «Қазақстан-2030» атты Республика халқына жолдауында айқындалған негізгі басым бағыттар мен міндеттерді жүзеге асыру үшін білім мазмұнын жаңартумен қатар оқытудың өзіндік жаңа жолын, қазіргі заманғы педагогикалық технологиясын қалыптастыру – өмірдің талабы болып отыр, осыған сәйкес сабақта Д. Б. Эльконин, В. В. Давыдовтың «Дамыта оқыту технологиясы», В. Ф. Шаталовтың «Тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясы», Ж. Қараевтың «Деңгейлеп оқыту технологиясы», М. М. Жанпейісованың «Модульдік оқыту технологиясы», т.б. технологияларды тиімді қолданып өткізуге болады. Педагогикалық технология, оқыту технологиясы туралы мәселелер соңғы жылдары педагог-ғалымдардың назарын аударып, әр түрлі қырынан зерттелуде. Жүсіпбек Аймауытов: «Сабақ беру үйреншікті жәй ғана шеберлік емес, ол – жаңадан жаңаны табатын өнер» деген екен. Сондықтан қазіргі педагогика жаңалықтарын пән ерекшелігіне қарай қолдана білу – оқыту мақсатына жетудің бірден-бір жолы. Осы жолда педагогикатық технология оқыту мақсатына жетудің тиімді, нақты жолдарын көрсетеді. Оқытудың қазіргі заманғы педагогикалық технологиясы іс-әрекеттің жоспарланған нәтижесіне жетудің шартты тәсілі ретінде қарастырылатын жаңа әдістердің жиынтығынан тұрады.

Білім беруде жаңа инновациялық технологияларды қолданылу–заман талабы. Әр мұғалім өз сабағын түрлендіріп өткізгісі келеді. Себебі қазіргі инновациялық технологияларды өз дәрежесінде пайдалану–білім сапасын арттырудың кепілі. Бүгінгі күні инновациялық әдістермен оқытуды қолдану арқылы білім алушының қабілетін арттырып, ізденушілігін дамытып, құзыреттілігін қалыптастыру ең негізгі мақсат болып айқындалады.

Сондықтанда күнделікті сабақта оқытудың тиімді әдістерін қолдану үшін оқытушыға үнемі ізденіс керек. Осы мақсатта біз өзіндік білім көтеру үшін түрлі әдістемелік құралдарға сүйенеміз.

«Қызығушылықты ояту» кезеңінде сөзжұмбақ шешу, «Мен бастайын, сен қоста», «Кім жылдам» ойынын, ал үй тапсырмасын тексеруде немесе өткенді пысықтауда «Ыстық орындық» әдісін қолдану арқылы оқушылардың білімін тексеріп отырамын. «Мағыныны тану» кезеңінде, яғни жаңа тақырыппен таныстыруда «Көр, жаз, тексер» әдісін жиі ұсынамын. Бұл әдістің тиімділігі оқушылардың ойын, қиялын, есте сақтау дағдысын қалыптастырады. Бұл әдістің мақсаты: есіктің сыртына жаңа сабақ тақырыбын ашатын мәлімет жазылады. Оқушылар біртіндеп шығып, оқып, есте сақтап, келіп қағазға жазады, соңынан тексереді. Соңында жаңа сабақтың тақырыбы ашылады. Сабақтың қорытынды бөлімі «Ой толғаныс» кезеңінде эссе жазу, «Синквейн» стратегиясы» бес жолды өлең» құрастыру, «Артық затты тап» әдіс-тәсілдерін пайдаланамын. Сабақты түрлендіріп өткізу оқушылардың сабаққа деген ынта - жігерін арттырады. Оқушыны өз бетімен жұмыс істеуге дағдыларын қалыптастыру белгілі бір бала бойында тұрақтылық пайда болып, шығармашылықты тудырады. Қабілетті ұштайды, дарынды оятады, нәтижелі жеке тұлға қалыптастырады.

Сабақ барысында оқушылар «сәйкестендіру», «Екі» көпіршік» әдісі арқылы салыстыру, топтастыру, теріп жазу. Логикалық ойлауын дамытатын ойындар мен берілген тапсырмаларды шешу. Әңгіменің ұқсастығын салыстыру, бөліктерге бөлу, ат қою сияқты өздігінен орындайтын тапсырманы да белсене орындайды. Ұстаз қандай әдіс-тәсілді қолданса да, мақсат біреу – ол оқушыларға тиянақты да сапалы білім беру.

Бұл технологиялардың ерекшелігі–білім алушыға жан-жақты ықпал етуі. Яғни тек білімді немесе оқу бағдарламасын меңгертіп қоймай, жеке тұлғаның танымдық қабілеттерін, танымдық процестерін, өзін-өзі өзектендіру, бекіту, шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру, белсенді сөздік қорын дамытуға, өз бетімен білім алуға, ізденуге деген ықыласы мен іскерлігін, оқу-танымдық ынтасын жетілдіру, әрі жеке тұлғаны жан-жақты дамытуға жетелейді.

Сабақта жаңа әдістерді пайдалану арқылы сабақтарды жаңаша ұйымдастыру, оқытушының рөлі мен қызметінің артуына жағдай жасау, теориялық, ғылыми–педагогикалық және психологиялық зерттеулерге сүйене отырып, тыңдаушылардың құзыреттілігін қалыптастыру, ақпараттық технологиялар мен инновациялық оқыту әдістері арқылы оларды ізгілікке, елжандылыққа, саналылыққа, адамгершілікке, имандылыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу ұстаздың басты мақсаты. Инновациялық әдістерді тыңдаушылардың білім деңгейіне және жас ерекшелігіне қарай оқу үрдісінде пайдалану негізгі міндет болып табылады. Теориялық білімді игерту мен жаңғырту және жаңа жағдайға іс жүзінде лайықтап қолдануға үйреткенде ғана тіл үйренушілердің алған білімімен біліктілігі шынайы да нақтылы қалыптасады. Осындай жолмен қалыптасқан білім мен біліктіліктің танымдық маңызы да зор болады.

Оқытудың инновациялық моделінің жалпы негізінде оның қазіргі заманғы кең тараған оқыту түрлері

1. Проблемалық оқыту;
2. Іскерлік ойындар технологиясы;
3. Ақпараттық технологиялар;
4. Модульдік технология.
5. Контекстік оқыту

Проблемалық оқтудың ерекшелігі - мұнда мұғалім білімді дайын түрле баяндап бермейді, оқушылардың алдына проблемалық міндет қояды. Шешімді және шешу құралдырын оқушы өзі іздестіруі тиіс. Бұл технологиялық әдістегі ең маңызды мәселе - жаңа білім жаттау немесе есте сақтау үшін емес, проблеманы немесе бірнеше проблемаларды шешу үшін беріледі.

Іскерлік ойындар технологиясы.

Іскерлік ойындар дегеніміз болашақ маманның кәсіби қызметінің пәндік және әлеуметтік мазмұнын, сол қызметке тән қарым-қатынас жүйесін моделдеу, елестету.

Адам тәжірибесінде ойын іс-әрекеттілі мынадай қызметтерді орындайды:

- Көңіл көтеруші: (бұл ойынның негізгі қызметі – шаттану, қызығушылық ояту);
- Коммуникативтік: қарым-қатынас диалектикасын меңгеру;
- Өзіндік жүзеге асыру;
- Ойын-терапевтикалық: өмір іс-әрекеттілігінің басқа түрлерінде пайда болатын әр түрлі қиыншылықтарды жеңіп шығу;
- Диагностикалық: өзін-өзі тану ойын процесінде (ережеге сай мінез-құлықтың ауытқушылықтарының пайда болуы);
- Ұлтаралық коммуникация қызметі бойынша: барлық адамға ортақ әлеуметтік-мәдени құндылықтарды меңгеру;
- Оқытудың ойындық түрлері білімді игерудің барлық деңгейлерін пайдалануға мүмкіндік береді: өндеуден – қайта жасауға, одан әрі негізгі мақсат – шығармашылық – іздемпаздық қызметіне дейін. Бұл сатылардан өте келе оқушы оқудың әдіс-тәсілдерін игере алады.
- Ойынды ойлана отырып оқыту технологиясының мақсаты да – оқушыны өз оқуының мотивін, өмір мен ойындағы өз мінез-құлқын түсінуіне, яғни өзіндік іс-әрекеттің мақсаты мен бағдарламасын қалыптастырып, оның жақын болашақтағы нәтижелерін алдын-ала болжай білуге үйрету.
- Ойынның функциясы өте көп: дидактикалық, танымдық, оқытушылық, дамытушылық, тәрбиелеушілік т.б.

Баланың танымдық белсенділігін, интелектісін дамытатын ойындардың бірнеше тобы бар:

- бірінші топ- заттық ойындар - ойыншықтар мен заттар арқылы жүзеге асады. Ойыншықтар мен заттар арқылы балалар түрді, түсті, көлемді, материалдарды, адамдар мен жануарлар әлемін, олардың арасындағы қарым- қатынастарды т.б. зерттеп таниды.
- екінші топ шығармашылық, сюжеттік рольдік ойындар. Мұнда сюжет- интеллектуалдық іс- әрекеттің формасы.
- үшінші топ - дайын ережелері бар ойындар. Бұл ойындар, әдетте, оқушыдан жұмбақты шеше білуді, тарқата білуді, болжай білуді, ең – бастысы пәнді білуді талап етеді.
- төртінші топ–еңбек, техникалық, конструкторлық, құрылыс ойындар. Бұл ойындар ересектердің кәсіби қызметтерін бейнелейді. Бұл ойындардың барысында оқушылар өз жұмысын жоспарлауға, керекті материалдарды жинақтауға, өзінің және басқалардың жұмысына сын көзбен қарауға, шығармашылық міндеттерді тез және дұрыс шеше білуге үйренеді. Еңбек белсенділігі таным белсенділігіне ұштасады.
- бесінші - баланың психикалық сферасына әсер етуге негізделген жаттығу ойындары, тренингтер. Өзара жарысқа негізделген бұл ойындар ойнаушы балаларға салыстырмалы түрде өздерінің дайындық, жатығу деңгейін аңғарып, одан әрі детілдіру жолдарын көрсетеді.

Ең жақсы деген ойындар өз бетімен оқуға негізделген. Олар оқушыларды біліммен, біліктермен және дағдылармен қарулануға бағыттайды. Оқытудың екі негізгі компоненттен тұратыны белгілі: керекті ақпаратты жинау және дұрыс шешім қабылдау. Оқушылардың дидактикалық тәжірибесін толықтыратын да осы компоненттер. Бұл жерде психологиялық сипаттағы дамушы ойындарды да атап кеткен жөн: кроссвордтар, викториналар, ребустар, криптограммалар т.б.

Сондықтан да әрбір бастауыш сынып оқушысының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үдерісін ұйымдастыру қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды ендіруді міндеттейді. Бастауыш сынып мұғалімдерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – бастауыш мектепте оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру.

Қазіргі таңда бастауыш сынып мұғалімдері инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып, сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде. Сонымен, қазіргі заманғы педагогикалық технология бастауыш мектепте оқытудың ұтымды жолдарын зерттейтін ғылым ретінде жұмыс істейді және оқуда қолданылатын тәсілдер жүйесі ретінде, оқытудың шынайы барысы ретінде де қарастырылады.

Қорыта келе айтарым, білім беру жүйесінің ең маңызды да күрделі сатысы – бастауыш сынып, сондықтан осы жаңа технологияларды пайдалана отырып, бастауыш сыныптарда білім сапасын көтеру білімнің басты негізі болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Селевко Г. К. Авторские программы, педагогические технологии, инновационные школы. – Ярославль: Изд-во ИПК ПиРРО, 1997. [12, б.192]
2. Б.Сегізбаева Ойын технологиясын қолдану арқылы баланың тілін дамыту \ \ Қазақ тілі мен әдебиет орыс мектебінде. - 2014. - №10.
2. Б.А.Тұрғынбаева Дамыта оқыту технологиялары. –Алматы: Атамұра, 2015. 3.
- 3.Ж.Оспанқұлова Оқушыларының ой өрісін дамытудың кейбір тиімді әдістері \ \ 2013. - № 12.
4. А.С.Егембердиева Оқытудың педагогикалық технологиялары туралы жалпы мағлұматтар әдістемелік көмекші құрал. – Алматы: Алматы кітап, 2016.

БОЛАШАҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРДІ ДАМУ: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР

Жусупбаева Ризагуль Оймаутовна

**Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп» КММ бастауыш
сынып мұғалімі**

Мақалада "Инновация" ұғымы және жоғары білім берудегі инновацияның мазмұны талданады. Инновациялық реформалар барысының күрделі процесінің себептері тұжырымдалған. Білім беру жүйесінде болып жатқан өзгерістерге өлшенген көзқарастың қажеттілігі туралы қорытынды жасалады. Мақалада оқытудың инновациялық идеясы қарастырылады, яғни оқушы өзінің оқу іс-әрекетінде білім берудің технологиялық процесінің әртүрлі рөлдерінде болуы керек: тапсырманы қоюшы рөлінде, орындаушы рөлінде және тұтынушы рөлінде. Бұл жағдайда топтық жұмысқа ерекше назар аударылады, өйткені бұл маманның кәсіби құзыреттілігін қалыптастыратын командадағы жұмыс.

Түйінді сөздер: Білім, реформа, инновация, кәсіпкерлік, оқыту әдістері. Бөлім: (01) педагогика; педагогика және білім беру тарихы; оқыту мен тәрбиелеудің теориясы мен әдістемесі (пәндік салалар бойынша), инновация, әлеуметтік-Кәсіби құзыреттілік, білім беру стратегиясы, білім берудің нақты сұраныстары, білім беруді жаңғырту.

XX ғасырдың бірінші жартысында пайда болған инновация инновацияларды құру және игеру процесінің заңдылықтарын зерттейді және бастапқыда адамның экономикалық, техникалық-технологиялық, басқарушылық қызметімен және ең аз дәрежеде әлеуметтік-мәдени қызметімен байланысты болды. Тек соңғы онжылдықтар әлеуметтік инновацияның, оның ішінде инновациялық білім берудің дамушы теориясының екі жемісті нәтижесіне сүйенетін педагогикалық инновацияның дамуымен ерекшеленді. "Маған рычаг беріңіз, мен жерді аударамын!». Архимед жерді аударғысы келмеді деп кім айта алады, оның әйгілі фразасы тек рычагтың мүмкіндіктерін суреттеді. Ол шын мәнінде адамзат тарихындағы ең жаһандық жаңалықтардың бірін ұсынды. Инновация бәрін, тіпті ғаламның негізін өзгерту мүмкіндігінде болды.

Инновация-инновация (латын тілінен аударғанда – жаңару, өзгеріс) – әлемдік экономика, өнеркәсіп, жарнама үшін жаңа ұғым емес, алайда педагогикалық инновация-жас ғылым. Бүгінгі таңда Педагогикалық инновация қалыптасу және эмпирикалық іздеу

сатысында. Бірқатар ғалымдар инновацияларды (инновациялар-жаңғыртулар, инновациялар-трансформациялар, радикалды инновациялар, аралас, модификациялаушы және т.б.) зерттеумен және енгізумен байыпты және ұзақ уақыт айналысқан. Заманауи модернизацияда жұмыс істейтін инновацияларға жаңа буынның білім беру стандарттарының негізін құрайтын кәсіби оқытудың құзыреттілік моделі кіруі керек. Бұл кәсіптік білім беру қоғамында кепілдендірілген сұранысты қамтамасыз етеді, өйткені соңғысы қызметінің нәтижесі оқушылардың пәндер мазмұнының міндетті минимумын игеруімен емес, құзыреттіліктерді қалыптастырумен – белгілі бір салада, әртүрлі жағдайларда табысты қызмет үшін білімді, дағдыларды және жеке қасиеттерді қолдану қабілетімен байланысты. Инновациялық шешімдер кешені негізгі білім беру бағдарламаларын іске асырудың нормативтік шарттарында ұсынылған. Бұл шарттарға мыналар жатады: - оқытудың технологиялық тәсілін іске асыру, бұл жобалау, педагогикалық жүйені тұтас іске асыру және оқытудың әдістері мен құралдарына қатысты негізделген таңдаудың дидактикасы, жоспарланған нәтижеге кепілдік беру арқылы білім беру процесін түбегейлі жаңғыртуды қамтамасыз етеді. Бұл оның тиімділігін қамтамасыз ететін білім беру процесін технологияландыру. Құзыреттілікті қалыптастыру мақсаттарына барынша жауап беретін белсенді, тұлғалық-дамытушылық оқытуды іске асыратын белсенді, интерактивті оқыту технологиялары басым мәнге ие; – ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану, ол, мысалы, Операциялық, идеологиялық және тіпті психологиялық деңгейлерде инновациялық менеджментке жәрдемдесетін ұйымдастырушылық-басқарушылық саламен байланысады. Пайда болған қашықтағы желілік оқыту формасы – қашықтық-оқытудың қол жетімділігі және оның үздіксіздігі сияқты ұйымдастырушылық артықшылықтар береді; кең білім беру ресурстарын игеруге және таңдауға мүмкіндік беретін ашық білім беру кеңістігін қалыптастыру; икемді оқу жоспарын, икемді оқыту кестесін, оқытушымен жедел байланысты қамтамасыз етудің маңызды мүмкіндіктері. - құзыреттілік моделінің рейтингтік компонентін, сондай-ақ оқытудың технологиялық тәсілін іске асырудың шарты болып табылатын оқу қызметі мен оқыту нәтижелерін бағалау құралдары мен рәсімдерін жобалау.

Рейтингтік жүйе оқушылардың оқу іс-әрекетін ынталандыруға, жүйелеуге, оны қарқынды, шығармашылық, тиімді етуге мүмкіндік береді. Бұған қол жеткізу үшін кәсіптік білім берудегі педагогикалық бақылау жүйесін жаңғырту қажет; – жоғары кәсіптік білім беруді жаңғырту инновациялық менеджментсіз мүмкін болмайтын көпсалалы процесс болып табылады. Қазіргі уақытта мұндай менеджменттің нұсқасы, мысалы, оқытушылар құрамының сапасына; оқу орнының материалдық-техникалық базасына; оқу бағдарламаларының сапасына; инфрақұрылымның сапасына; оқушылардың білім сапасына; көшбасшылықтың инновациялық белсенділігіне; процестік инновацияларды енгізуге; сұранысына; бәсекеге қабілеттілігіне байланысты мәселелерді шешуге мүмкіндік беретін білім сапасын басқарудың нормативтік рәсімделген жүйесі болып табылады еңбек нарығы және олардың жетістіктері. Аталған барлық аспектілер білім беру үдерісін жаңғыртуға тікелей ықпал етеді. Соңында, инновациялық шешімдердің қатарына кәсіби-педагогикалық бағыт бойынша еліміздің жоғары оқу орындарының профессорлық-оқытушылық құрамын қайта даярлау мен біліктілігін арттыруды жатқызған жөн. Білім беру сапасының негізгі фигурасы, ең алдымен, білім берудің барлық сатыларын іске асыру процесінде білім алушыларға әртүрлі әдістемелер арқылы білім беретін білім тасымалдаушының (оқытушының) құзыреттілігі болып табылады. Мұғалімнің өзі өзінің шығармашылық әлеуетін игеріп, дамытып, қолдана білуі керек, білім беру үшін шығармашылық ойлаушы маман болуы керек.

Кәсіби құзыреттілігі- білім беруді жаңғырту тұжырымдамасының маңызды міндеттерінің бірі. Кәсіби дайындық процесінде де білім алушылардың бойында жеке тұлғаның кәсіби маңызды қасиеттерін қамтитын негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыру және дамыту өте маңызды. Ғалымдар мен өндірушілер арасында маманның әлеуметтік-мәдени моделін қалыптастыру мәселесі белсенді түрде талқылануда. Бұл модельдің ажырамас бөлігі Кәсіби саладағы мамандарды әлеуметтендіру болып табылады. Әлеуметтену

жеке тұлғаның белгілі бір мамандық әлеміне ғана емес, сонымен бірге осы кәсіби салаға тән әлеуметтік қатынастарға да енуін білдіреді.

Маманның кәсіби қызметіндегі маңызды аспект-олардың университетте оқу кезінде де кәсіби қызмет негіздерін игеруі. Мұндай игеру кәсіби қарым-қатынаста коммуникативтік мінез-құлық дағдыларын игеруді қамтиды, бұл болашақ мамандарды даярлаудың инновациялық тәсілдерін әзірлеу қажеттілігін өзектендіреді, яғни болашақ маман жаңа бәсекеге қабілетті өнім жасау кезінде нақты істе өзіне қажетті кәсіби және кәсіби емес құзыреттерді дамытатын осындай педагогикалық жағдайлар жасау қажет. А. В. Хуторской былай деп жазады: "инновациялық идея-бұл инновациялық процестің ықтимал қатысушыларының назарын аударуды талап ететін жаңа нәрсенің пайда болған ниеті туралы өтінім, әдетте, интуитивті болжам мен эмпирикалық мәліметтер негізінде қалыптасқан объект, процесс, құбылыс туралы жалпы теориялық түсінік инновациялық процестің негізінде жатыр" [6]. Біздің инновациялық идеямыз - оқушының болашақ табысты еңбек қызметі үшін оған кәсіби білім мен дағдыларды ғана емес, сонымен қатар еңбек қызметіндегі сараптамалық тәсілді де үйрету қажет. Бұл тәсіл маманнан білімге ие болуды талап етеді, бұл оған байланысты кәсіптердің өкілдерінен келетін сұраныстарды бағдарлауға мүмкіндік береді.

Осылайша, білікті маман болу үшін өзінің оқу іс – әрекетінде өндіріс кезеңдерінен өтіп қана қоймай, міндет қоюдан бастап оны жүзеге асыруға дейін әр түрлі қызмет түрлерімен танысып, сонымен қатар осы кезеңдердің өкілдерімен өзара әрекеттесуді үйренуі керек. Тек осы жағдайда ол сұранысқа ие маман бола алады. Әлеуметтік-кәсіби құзыреттіліктің дамуын қамтамасыз ету үшін нақты өмір жағдайына жақын тиісті жағдайлар қажет, яғни. өндірістік қызмет барысында қалыптасатын кәсіби қатынастарды модельдейтін орта құру. Әлеуметтік-кәсіби құзыреттілікті дамыта отырып, әртүрлі кәсіптердің өзара әрекеттесуі орын алатын міндеттер қою керек, өйткені олар өндірісте нақты жұмыс істейді. Мұндай оқыту тұжырымдамасында түпкілікті нәтиже ғана емес, оны алу процесі де маңызды болады. Оқушылар бастаған Процесс оқытушыдан қосымша мотивацияны қажет етпейді. Бұл процестегі оқытушының рөлі оқушыларға білетіндері мен білгісі келмейтін нәрселер арасындағы алшақтықты жоюға көмектесу, сонымен қатар оқушылардың сұрақтарына жауап беру және олардың жаңа білім қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады. "Компьютерлік графиканы бағдарламалау" оқу курсының мысалында графикалық зерттеу жүргізіліп, тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың нәтижелері алынды. Практикалық сабақтарда оқушылардың коммуникациялық, шығармашылық және шығармашылық қасиеттеріне жағдай жасау қажет. Ол үшін біз оқытудың белсенді технологияларын қолдандық: тренингтер, ойындар. Оқытудың ойын формасы барлық оқушыларға ұнады, сауалнама нәтижелері бойынша ынта, тапқырлық және көпшілдік сияқты жеке қасиеттер үлкен жетістікке жетті. Курстың тәжірибесі оқытудың жобалық технологиясына негізделген. Жобалық технологияны енгізу теориялық білімді жаңа инженерлік шешімдерге айналдыру мәселесін тиімді шешуге мүмкіндік берді. Жобалық жұмыстардың тақырыптарын оқушылар жобалаған және олардың қызығушылықтарына бағытталған, тек танымдық және қолданбалы ғана емес, сонымен қатар шығармашылық.

Әлеуметтік-кәсіби құзыреттілікті дамыта отырып, әртүрлі кәсіптердің өзара әрекеттесуі орын алатын міндеттер қою керек, өйткені олар өндірісте нақты жұмыс істейді. Сонымен қатар, оқу процесінде оқушы өзінің болашақ кәсібіне тән емес мәселелерді шешуге тура келетін жағдайларды модельдеу қажет. Мысалы, шығармашылық маман алгоритмдік мәселені қарастырады, ал техникалық маман шығармашылық мәселені шешеді. Мұндай оқыту тұжырымдамасында түпкілікті нәтиже ғана емес, оны алу процесі де маңызды болады. Оқушылар бастаған Процесс оқытушыдан қосымша мотивацияны қажет етпейді. Бұл процестегі оқытушының рөлі оқушыларға білетіндері мен білгісі келмейтін нәрселер арасындағы алшақтықты жоюға көмектесу, сонымен қатар оқушылардың сұрақтарына жауап беру және олардың жаңа білім қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады.

"Компьютерлік графиканы бағдарламалау" оқу курсының мысалында графикалық зерттеу жүргізіліп, тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың нәтижелері алынды.

Практикалық сабақтарда оқушылардың коммуникациялық, шығармашылық және шығармашылық қасиеттеріне жағдай жасау қажет. Ол үшін біз оқытудың белсенді технологияларын қолдандық: тренингтер, ойындар. Оқытудың ойын формасы барлық оқушыларға ұнады, сауалнама нәтижелері бойынша ынта, тапқырлық және көпшілдік сияқты жеке қасиеттер үлкен жетістікке жетті. Курстың тәжірибесі оқытудың жобалық технологиясына негізделген. Жобалық технологияны енгізу теориялық білімді жаңа инженерлік шешімдерге айналдыру мәселесін тиімді шешуге мүмкіндік берді. Жобалық жұмыстардың тақырыптарын оқушылар жобалаған және олардың қызығушылықтарына бағытталған, тек танымдық және қолданбалы ғана емес, сонымен қатар шығармашылық. Жоба әдістерін іске асыру оқушылардың танымдық белсенділігін арттыруға мүмкіндік берді, ұйымдастырушылық және коммуникативтік қасиеттерін дамытуға ықпал етті. Тәжірибе көрсеткендей, оқушыға неғұрлым Тәуелсіздік көрсету ұсынылса, ол жұмысты орындау кезінде соғұрлым қызығушылық танытады. Курс соңында оқушылардың 100% - ы "Компьютерлік графиканы бағдарламалау" пәні олардың кәсіби білім деңгейін арттырғанын, курс шығармашылық қабілеттері мен коммуникативтік қасиеттерін дамытуға ықпал еткенін растады. Қазіргі оқушылардың өмірі 92% қарым-қатынастан тұрады. Жеке тұлғаның қалыптасуына, әдеттеріне және өмір салтына әр адам араласатын адамдардан артық ештеңе әсер етпейді. Ақпаратқа ие адам жағдайды басқарады деп бекер айтылмаған. Тиісінше, дұрыс қарым-қатынас жасайтын адамдар барлық жағынан сәтті. Мамандардың кәсіби қызметі әлеуметтік-психологиялық байланыстар мен қатынастарды қарастырады, бұл қарым-қатынас саласындағы білім мен дағдыларды қалыптастырумен тығыз байланысты.

"Қарым-қатынас психологиясы" оқу пәнін оқу нәтижесінде болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру жалғасуда; жұмысқа қажетті тиімді қарым-қатынас дағдылары дамиды. Оқушылар қарым-қатынас психологиясы саласындағы білімді жанжалды жағдайлардың алдын алу мен реттеуде қолдануды үйренеді, қарым-қатынастың этикалық нормаларын сақтау дағдылары қалыптасады. Олимпиадаға көтерілгісі келетіндердің бәрі биіктерге жетіп, өзін-өзі көрсету сияқты жетістікке жетуді қалайды. Егер бұл жасалмаса, ешкім адамның қасиеттері туралы да, оның әлеуеті туралы да білмейді. Кейбіреулер айналасындағыларға өздерінің ең жақсы қасиеттері мен дағдыларын көрсетуге туа біткен қабілетке ие. Басқалары мұны үйрене алады және осылайша мансаптық өсуді айтарлықтай жеңілдетеді. Өзіңізді жақсы жағынан көрсету өте маңызды. Кәсіби қасиеттер, дағдылар, дағдылар-бұл адамның еңбегінің нәтижесі, демек, иелері оны сатуға толық құқығы бар тауар. Нарықтық құнының жүйелі өсуі әдетте өзін-өзі көрсету деп аталады. Бұл сізге лайықты жұмыс таба алатын өзін-өзі көрсету немесе өзін-өзі таныстыру өнеріне ие болу. Адам өзін тиімді сатқысы келетін өнім ретінде қарастыруы керек. Демек, өзін-өзі орналастыруда сауда жарнамасының көптеген заңдары қолданылады, соның ішінде әйгілі формула: назар, қызығушылық, тілек, сенімділік және әрекет.

Кәсіби дамуды қалайтын адамға жауап беру қажет негізгі сұрақтарды тұжырымдауға болады:

- қызығушылық танытқан адамның назарын қалай аударуға болады? - өз адамыңызға деген қызығушылықты қалай оятуға болады? - сізді қызықтыратын лауазымға жұмысқа шақыру ниетін қалай оятуға болады? Жұмыс берушіні қызықтыру үшін алдымен оның назарын аудару керек, осындай дағдылары мен дағдылары бар жастар массасынан ерекшелену керек. Бұл жұмыс берушіге не қажет екенін анықтау керек және презентация барысында оған қажетті дағдыларды көрсету керек. Біздің қазіргі әлемде қосымша оқусыз мансап сатысына көтерілу мүмкін емес. Егер курстарға ақша мен уақыт болмаса, сіз өзіңізді тәрбиелеуіңіз керек. Кез-келген іс-әрекетте сәттілік өзіне, өз ісіне деген сенімділік сезімінсіз мүмкін емес. Сенімділік-бұл өмірде қалаған мақсатқа жетудің маңызды сәттерінің бірі. Сенімділіктің дамуына әртүрлі факторлар ықпал етеді: өзін-өзі бақылау, эмоционалды тыныштық, сыртқы келбет және білім деңгейі. Өтініш беруші өзіне неғұрлым сенімді болса,

сол немесе басқа оқиғалар соғұрлым аз алаңдайтыны анық. Кәсіптік білім беру үшін өз қызметін ұйымдастырудың мұндай маркетингтік тәсілі болашақ маманға жеке және әлеуметтік даму мақсаттары тұрғысынан жайлы өмір сүруді қамтамасыз ететін әдістерді іздеу қажеттілігін білдіреді. Бұл әдіс құзыреттілік болып табылады, оның мақсаты кәсіби мансабын құруда табысты маман дайындау болып табылады. Біздің педагогикалық тәжірибеміздің нәтижелеріне сүйене отырып, достық ортаны құру, оқытудың ойын түрлерін және жобалау технологиясын енгізу болашақ мамандардың әлеуметтік-кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға және дамытуға нәтижелі ықпал етті деген қорытынды жасауға болады.

Құзыреттілік-бұл жеке тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыруына, білім алушылардың әлемде өз орнын табуына ықпал ететін білімнің, дағдылардың, білімнің өмір сүру тәсілі, нәтижесінде білім жоғары ынталы және шынайы мағынада тұлғаға бағытталған, жеке әлеуетке сұранысты, жеке тұлғаны басқалардың мойындауын және оның өзінің маңыздылығын түсінуін қамтамасыз етеді. Дж. Равен құзыреттілік деп белгілі бір пәндік салада белгілі бір әрекетті орындау үшін қажет адамның арнайы қабілетін, оның ішінде жоғары мамандандырылған білімді, дағдыларды, ойлау тәсілдерін және олардың әрекеттері үшін жауап беруге дайындығын түсінді. А. Г. Бермустың пікірінше: құзыреттілік-бұл жеке, пәндік және өндірістік ерекшеліктер мен компоненттерді біріктіретін жүйелік бірлік.

Өз ісінде құзыретті маман өзара іс-қимылға, ынтымақтастыққа, кәсіби және жеке қарым-қатынасқа дайын, нарықтық қатынастардың жағдайларына әлеуметтік бейімделген, демек, қазіргі қоғам сұранысқа ие, оның дамуына елеулі үлес қоса алады, құзыреттілік өзінің білімі мен өкілеттігі бойынша бір нәрсе жасауға және шешуге құқығы бар болашақ маманның қабілеті ретінде. қандай да бір жолмен, шекарасы жоқ және тек кәсіби қызмет пен қарым-қатынасты жүзеге асырудың жоғары деңгейінде көрінеді.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. 2010 жылға дейінгі білім беруді модернизациялау тұжырымдамасы / / Үкіметінің 2001 жылғы 29 желтоқсандағы № 1756-р Өкімі.
2. Білім және ғылым саласындағы инновациялық қызмет тәжірибесі / құрамы . С.А. Рогожин; жалпы ред. В. П. Прокопьева. – Екатеринбург, 2005.
3. Герасимов Г.И., Илюхина Л. В. Білім берудегі инновациялар: мәні және әлеуметтік механизмдері. – Ростов-на-Дону: Логос, 1999.
4. Жилцова В.И., Попова И. В. қашықтықтан білім беруде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданудың дидактикалық негіздері: Халықаралық форум материалдары. - Санкт-Петербург., 2008.
5. Карпенко М. П. Телебағдарлама. – М., 2008.
6. Хуторская А. В. педагогикалық инноватика: әдістеме, теория, практика. – М., 2005.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ - ЖАҢА ЗАМАН ТАЛАБЫ

Касимова Роза Алпысбаевна

Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп»

КММ бастауыш сынып мұғалімі

Адам қазіргі дамуында табиғаты мен ойынның мөлшерсіз мүмкіндіктерін игеруге ұмтылуы қажет. Қазіргі таңда мұғалімдердің негізгі міндеті-ұлттық ділі жоғары, сана-сезімі дамыған, өзіндік көзқарасы бар жеке тұлғаны қалыптастыру және оқушылардың өз бетімен білім алу жолдарын үйрету. Осыған орай оқушы оқыту тәсілдері мен амалдарын қолданып, өзін-өзі бақылап отыруға тиіс. Міне, осындай жағдайда ғана балаға білімге деген қажеттілік, талпыныс, қызығу, танымдық белсенділігі қалыптасады.

Оқушы өз орнын табу үшін қаншалықты білім мен білікті меңгергенін білу мақсатында құрылған бағалау жобасы үш бағытта жүргізіледі:

- оқытудағы сауаттылық;
- математикалық сауаттылық;
- жаратылыстану ғылымдары бойынша сауаттылық.

Бүгінгі күн талабына сай жан-жақты дамыған, белсенді, өмірге талпынысы, қызығушылығы бар адамды мектеп табалдырығынан дайындап шығудың ең бір тиімді тәсілі ол-оқытудағы математикалық сауаттылық. Математикалық сауаттылық мәселелері оқу процесінде толығымен орындалмай отырғандығын көрсетеді. Математикалық сауаттылық проблемалары осы күнге дейін аз айтылып жүрген жоқ. Егер әрбір мұғалім әр сабақта математикалық сауаттылықты қалыптастырып, үнемі көңіл бөліп отырса білім сапасы әлдеқайда жақсарар еді.

Бастауыш сыныптарда оқушылар сандық өрнектермен арифметикалық амалдарды орындаумен шектелсе, алгебра, геометрия, тригонометрия әлеміне енген сайын басқа жаңа талаптар қойылады.

Бастауыш сыныптарда 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 және «+», «-», «.», «:» секілді таңбалармен қатар I, V, X, M, C тәріздес Рим цифрларын білумен шектелеміз. Ал енді алгебрада латын, грек, әріптерін үйренуге тура келеді. Міне, осы әріптерді дұрыс жаза және оқи білу математикалық сауаттылықты білдіреді. Мұғалім бұл әріптерді үйренген күнінен бастап оқушыдан дұрыс жазып, оқуды күнделікті талап етуі қажет.

Теңдеуді шешуде X, Y, Z әріптері көп кездеседі, оның оқылуын оқушы дұрыс оқуы керек.

Бастауыш сыныпта жоғарылаған сайын талап та күшейеді. Оқушылар геометриялық ұғымдармен бірінші сыныптан таныс болады, кейін жаңа жазулар мен сызулар кездеседі. Оларды оқу мен жазуда да арнайы заңдылықтар сақтау қажет. Түзу сызық жоғарыдан төмен, солдан оңға қарай сызылады.

Мұғалім оқушыны математика пәнінің қыр-сырын үйрету үшін оған математикалық сауаттылықты сақтау жөнінде күнделікті қатаң талаптар қойып, орындалуына мұқият зер салуы керек. Сонда оқушы математикалық өрнектерді оқуда, жазуда және сызбаларды сызуда сауаттылық көрсетіп, тәртіпке бейімделеді де, есептерді де алгоритм немесе логика бойынша тез, әрі сауатты шеше алады, сабаққа да ынтасы арта түседі.

Қоғамның қазіргі даму кезеңінен туындап отырған әлеуметтік сұранысқа қарай анықталған мақсаттар мен міндеттер бастауыш және орта буынның математикалық білімнің жаңа мазмұнын жасаудың, онымен үйлесімді оқытудың әдіс-тәсілдерін, құрал-жабдықтарын және ұйымдастыру түріндегі математикалық сауаттылықты анықтаудың қажеттілігін көрсетеді. Осыған орай бүгінгі күн талабына сай даярланған, көзі ашық, білім дәрежесі жоғары, жан-жақты дамыған адамды қалыптастыру үшін сапалы білім беру қажеттігі туындап отыр. Бүгінгі күні математиканың қолданылмайтын жері жоқ. Сондықтан әр оқушыны математикалық сауаттылықтың жоғары деңгейіне жеткізу міндеті тұр.

Математикалық сауаттылықты қалыптастыра отырып, оның қыр-сырын толығымен түсіндіре жалпылау. Соған байланысты математикалық сауаттылықтың ең дұрыс та нақты айтылуы мен жазылуын ескере отырып, математикалық ұғымдарға толығымен көңіл бөлу.

Математикалық сауаттылық функционалды сауаттылықтың бір тармағы болып табылады. Сауаттылық қызметі-алған білім, білік дағдысын күнделікті іс-әрекетке пайдалану біліктілігі.

Математикалық сауаттылық-математикалық компетенттілік: математикалық жалпы қабілеттер мен біліктер, атап айтқанда, математикалық ойлау, жазбаша және ауызша дәлелдемелерді, проблемалардың қойылымын және шешімін, математикалық моделдеуді, математикалық тілді пайдалануды қамтитын барынша жалпы қабілеттер мен біліктер.

Математикалық сауаттылық дұрыс сөйлеу қабілетін математика сабақтарында келесі қабілеттері мен бейімділіктерін шыңдай түсуді меңзейді.

1. Тақырыптағы, текстегі басты ойды бөліп көрсете білу және оған жоспар құра білу;

2. Материалды қисынды (мағыналық) топтай, конспект жүргізе және рецензиялай білу;
3. Математикалық терминологияларды түсіне, қолдана және негіздей білу;
4. Ұғымдардың, түсініктердің өзге ұғымдар жүйесіндегі орнын және түсініктер иерархиясын тұрғыза білу;
5. Ауызша және жазбаша математикалық сауаттылықта сөйлеуді меңгерту, математикалық символдар мен белгілеулерді дұрыс қолдана білу.

Математикалық сауаттылықтың дамуы оқушының жалпы сөйлеу мәдениетін дамытып, қазіргі қоғамда тұлғаның ұтымды сөйлеу коммуникацияларын қалыптастырады. Осыған қоса, көп жылғы іс-тәжірибе меңгерілуі мен үйретілуі, оқытылу дәрежесі жоғары болған сайын, оның бастауыш сыныптағы оқушылардың бойында адамгершілік кейіптегі жағымды із қалдырарлықтай бірқатар жақтары бар.

Математикалық сауаттылықты қалыптастырудың бастауыш сынып оқушылары үшін сыныптан тыс жұмыстар арқылы олардың қызығушылықтары менг сауаттылықтарын дамыту. Мысалы: математикалық үйірмелерде сабақтан тыс уақытта тек математикалық сауатты оқу мен жазуға, ұғымдарды дұрыс қолданып, дұрыс ажыратуға көңіл бөліп мұғалім жұмыстар жүргізу арқылы қалыптастыра алады. Оқушылардың пәнге деген көзқарас әр түрлі факторлармен: жеке басының және пәннің ерекшеліктерімен қатар оқыту әдісімен анықталады. Олардың осындай ерекшеліктерін ескере отырып, пәнге деген ынтасын арттыру мақсатында математикадан сыныптан тыс жұмыс түрлерін ұйымдастырып жүргізудің маңызы зор.

Математикалық сауаттылықтың тағы бір ерекшелігі пәнаралық байланыста. Математика сабағының басқа пәндермен байланыс кезінде олардың математикалық және басқа пәндердегі айтылуы, жазылуы жолдарын толығымен қарастырып жинақтау, педагогика тарихында пәнаралық байланыс ғылымның негізі мәселесінің бірі болып табылады. Педагогикалық ой-пікірдің дамуында және мектеп тәжірибесінде пәнаралық прогресшіл педагогтарды толғандырған. Яғни пәндердің өзара байланысы туралы пікір ХҮІІ ғасырдың орта шенінде пайда болды да, әрі қарай көптеген шетел және орыс педагогтарының еңбектерінен жалғасын тапты. Ұлы педагогтар Я.А.Каменский, П.Г.Песталоций, К.Д.Ушинский, Л.Н.Толстой бұл мәселемен арнайы шұғылданған.

Сонымен бірге шығыстың ұлы ойшылдары Әл-Фарабидің, Ибн-Синаның және Жүсіп Баласағұнидің тағы басқалардың мұраларында, ал бертін келе қазақтың ағартушылары мен педагогтары Шоқан Уалиханов, Абай Құнанбаев, Ыбырай Алтынсарин еңбектерінде пәнаралық байланыс пікіріне үлкен мән бергенін байқауға болады. Н.К.Крупская өзінің көптеген еңбектері мен мақалаларында пәнаралық байланыс проблемаларының теориялық және практикалық маңыздылығын ашып берді.

Соңғы кезде пәнаралық байланыс ұғымы ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде жаңа мәнімен енгізіле бастады және оны білімдердің, таныстардың, сенімдердің адамның психологиялық ойлауының жиынтығы деп түсінуіміз керек. Пәнаралық байланысты оқу тәрбие процесінде мынадай жағдайлардан көруге болады: пәнаралық байланыстар теориялық білімді іс-жүзінде қолдануға, ғылымның түрлі салалары жөнінде кең ұғымы бар адамды тәрбиелеуге мүмкіндік береді; қазіргі кезде оқушыларға білім беру және олардың танымдық қызметін өркендетуге математикалық сауаттылықта да жағдай жасайды.

Математика жөнінен сыныптан тыс жұмыс жүргізуге сыныпта математикалық бұрышының болуы себін тигізеді. Оны оқушылар мұғалімнің басшылығымен құрады. Онда мыналар болуы тиіс: математикадан дәптерлер көрмесі, есеп құрастыру үшін цифрлы мәліметтері бар газет қиындыларынан жасалған альбомдар, бағалардың анықтағышы, жылдамдықтардың, егіс нормаларының, өнімдік нормаларының, өз беттерімен есептер жинағы, математикалық газеттер. Бұл оқушыларға сыныптан тыс сабақтардың аралығында жаңа тапсырмалар алуға және оларды орындауға мүмкіндік береді. Олардың атауы да тартымды болуы тиіс, мысалы: «Тапқыр болсаң, тауып көр!» немесе «Жас математик».

Белгіленген мерзім жеткенде мұғалім оқушылардың шешуін тексереді, жұмысты ұпаймен бағалайды да, нәтижелерін кестеге жазады. Қателер сыныптан тыс сабақтарда

немесе сабақтың соңында талданады. Математикалық сауаттылыққа байланысты оқушылар белсене қатысулары үшін және әдетте жаңа тапсырмалар күтеді. Математикалық сауаттылықтың анықтамасы, оларды зерттеген адамдар және сауаттылық басты мақсат ретінде жұмыстар жүргізу.

Оқушылардың математикалық сауаттылығын қалыптастыру мәселесі бүгінгі таңда біздің мемлекетіміздің білім саласында тұрған басты мәселелердің бірі болып табылады. Себебі кез келген оқушының сабаққа немесе оқуға деген қызығушылығы болмаса, онда оның алған білімі тұрақты болмайды және ол алған білімін болашақта пайдалы бағытта қолдана білмейді. Сондықтан математикалық сауаттылықты қалыптастырудың жолдарын және ерекшеліктерін қарастыра келіп соңғы он шақты жылдың төңірегінде қаншама жұмыстар істеліп жатыр.

Қорыта айтқанда, қазіргі уақытта бастауыш білім беру сапасын жетілдірудің ғылыми-әдістемелік бағыт-бағдарын жетілдіруде. Бастауыш сынып мұғалімдері бастауыш сынып оқушыларымен математика сабақтарында математикалық сауаттылықты сақтай отырып сабақ барысында оқушылардың белсенділігін арттыру, оқу құрал-жабдықтарын ұқыпты қолдануға үйрету жолдарын қарастырады.

Өз тәжірибе жұмыстарымды қорытындылай келе математикалық сауаттылықты қалыптастыру дағды мен іс-әрекет негізінде өздігінен ізденетін, өздігінен шешім қабылдайтын, нарық заманында өмір сүріп, адал еңбектенетін, бәсекелестікке қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыруға септігін тигізеді деп сенемін.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Оспанов Т.Қ. «Бастауыш кластарда математиканы оқыту» Алматы, 2005 ж.
2. Оспанов Т.Қ. Кочеткова О.В. Астамбаева Ж.Қ. «Жаңа буын оқулықтары бойынша бастауыш сыныптарда математика оқыту әдістемесі» Алматы, 2005 ж.
3. Б.Баймұханов, З.Бекбаева «Оқушылардың математикалық тапсырмаларды орындаудағы дербестігін арттыру» Алматы, 2006 ж.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ПЕН МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Кузкенова Назгуль Муратовна
Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп»
КММ бастауыш сынып мұғалімі

Әлем тәжірбиесі көрсеткендей, кез-келген мемлекеттің әлеуметтік экономикалық дамуы сол елдің білім жүйесі мен азаматтарының білім дәрежесіне байланысты. Осы орайда Қазақстанды әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елдердің қатарына енгізуде білім беру ісі басты құрал болып табылады. Ол үшін отандық білім жүйесін халықаралық білім кеңістігінде және еңбек нарығы бәсекелестігін қамтамасыз ететін білім сапасының дәрежесіне жеткізу шарт. Адамның өмір сүруіне қажетті білім мен тәрбие негізі балабақша мен бастауыш мектепте қаланады.

Сондықтан, балабақша мен бастауыш мектепте әрбір баланың жеке тұлғалық қасиеттерін ашу, оның мүмкіндігін, өмірдегі мәнін көрсету арқылы білімге тереңірек

ұмтылуына, сондай ақ ізденісіне, бейімділігіне көмек беру, жағдай туғызу және оған өмір сүру үшін рухани күш беру негізгі міндет болып отыр. Бұл міндетті шешуде мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш мектептегі білім беру үрдісінің сабақтастығы арқылы қол жеткізуге болатыны айқын.[5]

Сабақтастықтық үздіксіз білім берудегі педагогикалық үрдісте қолайлы жағдай туғызу үшін қажет. "Сабақтастық" ұғымы ғылымының әр алуан салаларында қолданылады және көп мағыналы ұғым болып табылады. Бұған ғылыми әдебиеттердегі оған берілген әр түрлі тұрғыдағы анықтамалар дәлел бола алады. Сабақтастық «балабақша мен бастауыш мектептің арасындағы екі жақты байланыс ретінде, оқытудың бір сатысынан екінші сатысына өтудегі диалектикалық ішкі байланысты жүзеге асыру ретінде, алдыңғы білімге сүйенуді қамтамасыз ету ретінде, балаларды әрі қарай дамытудың перспективаларын құру ретінде қарастырылады».[1]

Сабақтастық мәселесін танымал педагогтер төмендегідей тұжырымдаған:

Білім берудегі сабақтастық проблемасын чех педагогы Я.А.Коменский сабақтастықты адам дамуының жас ерекшелігінен, оның танымдық әрекетінен туындайтын оқыту ұстанымы ретінде қарастыра келіп, біріншіден жалпы білімге көңіл бөлу қажет, онда алдыңғының бәрі кейінгіге жол ашып, оның қадамына жарық түсіруі тиіс, екіншіден, сабақтастықты қамтамасыз ету жағдайында баланың жас ерекшелігіне сәйкес берілетін білімге жете көңіл бөлу, үшіншіден отбасындағы берілетін білім балабақша мен бастауыш сыныптардағы берілетін білімге бағыт-бағдар беретіндей жағдайда жүргізілуі керек, төртіншіден, өмір бойы білім алу, өз-өзінің білімін жетілдіріп отыру туралы пікірі бүгінге дейін құндылығын жоғалтпаған дүние екендігін білеміз. Я.А.Коменскийдің саналылық пен белсенділік, жүйелілік пен бірізділік, сабақтастық ұстанымдарын өзара тығыз байланыста алып қарағандығын атап өткен жөн.

Швейцария педагогы Иоганн Генрих Песталоцци оқыту үдерісін «сананың бұлыңғыр, жүйесіз түсініктерінен белгілі бір түсініктерді, көріністерді, айқын ұғымдарды танып-білуге деген ұмтылысы» деп санады, яғни оқытудағы сабақтастықты үздіксіз, жүйелі құбылыс деп түсінді.

Орыс педагогы К.Д.Ушинский оқытудағы сабақтастықты тек маңызды оқыту ұстанымы ретінде қарастырып қана қоймай, оны «оқытудың табысты болуының алғы шарты» яғни сабақтастық бұрын оқылған және оқылып жатқан материалдар арасындағы байланыстарда пайда болады деп көрсетеді.

Ресейде мектепке дейінгі және бастауыш мектептегі сабақтастық мәселесін алғаш қарастырған В.Ф.Одоевский болды, ол «Ғылымға дейін ғылым» деген еңбегінде мектепке дейінгі жастағы балаларды оқыту мен тәрбиелеуге арналып, оның бастауыш мектептің еңбек тәрбиесінің өзара байланысын ұйымдастыру туралы қызықты ой-пікірлер айтылады.[7]

А.С.Симонович балабақша мен мектептің байланысын келесідей көрсетеді: балабақша баланың жалпы дамуын жүзеге асырады, ал мектеп бұл дамуды қолданады. Балабақшада балалар оқымауы керек, олар дамуы керек, «мектеп пен балабақшадағы сабақтар арасында қатаң сызық салынған: мектеп күрделі ғылыммен айналысады, ал балабақша күрделі ойынмен айналысады. Мектепте - берілетін пәнге назар аударылады, ал балабақшада - балаға назар аударылады, ал пән екінші рөлде болады, ол тек мақсатқа жету құралы болып саналады». Сонымен қатар, «...қазіргі заманғы мектеп өзінің құрылымын, әсіресе бірінші сыныпта өзгертсе, оқушыларды грамматикамен шаршатпаса, оның орнына мектеп пәндерін беру енгізілсе, бала үшін балабақшадан қарапайым мектепке тікелей өту болмайтын еді».

Бұл пікір К.Н.Вентцельдің жұмыстарында да кездеседі. Ескі мектепті сынай отырып, автор балабақшаны мектеппен байланыстырмау керек, ал мектепті «балабақшаның жаңа типіне» бейімдеу керек деп санады. Ол «жаңа балабақша баланың шығармашылық дара тұлғасын дамытуды дайындау үшін ең қолайлы орта болып саналады» деп атап көрсетеді.[1]

Н.Ф.Каптерев балабақшаны балалардың қоғамдық тәрбие жүйесінің бірінші сатысы ретінде қарастырады. Ол «мектепке дейінгі жылдары баланың ойын, еңбек, оқу іс-әрекеттерінде ақыл-ой дамуына үлкен назар аударуды, оның сезімдерін, еркін дамытуды,

дербестік, шыдамдылық, бақылау шеберлігі, салыстыру сияқты мінез-құлық белгілерін дамытуға ерекше назар аударуды атап көрсетеді, бұлардың бәрі баланы оқуға толыққанды дайындау үшін қажет» деп тәжірибесін жинақтау арқылы іс-әрекеттің субъектісі ретінде қалыптасуына мән берген. Педагогтың келесі ой-пікірлері өзекті болып саналады: ересек топтағы балаларды мектепке даярлау, балалардың өзара оқыту барысында, күнделікті өмір үдерісінде жүзеге асырылуы керек, сонымен бірге әрбір баланың күшіне сәйкес келетін ұйымдастырылған сабақтарда жүзеге асырылуы керек .[7]

Танымал педагог Е.И.Тихеева балабақшаның мектеппен тығыз байланысын қалыптастыру қажеттілігі туралы жазған болатын: «Балабақша мен мектеп арасында ешқандай сызық жоқ және болмауы да керек. Балабақшаның ересек сатысы - үштен бір мектеп, ал мектептің кіші сатысы - үштен бір балабақша болып саналады». Автордың пікірінше, балабақшаның ересек тобында балалардың білімдері мен елестетулерінің бірқатар жүйесін реттеу қажет, оларды балалар балабашадағы оқу-тәрбие үдерісінде меңгереді».[1]

Білім берудегі сабақтастық мәселесі көптеген еңбектерде талданса да, бүгінгі таңда дидактикада аталмыш мәселе бойынша бірегей көзқарас жоқ.

Сабақтастық дегеніміз – екі буын арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Сабақтастық жұмысындағы ортақ мақсат: мектепке оқуға балаларды табысты дайындаудың жолында, олардың интеллектуалдық және жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін бірыңғай білім мен тәрбие кеңістігін қалыптастыру. Қазіргі таңда ұрпақтың білімі мен тәрбиесіне көңіл аудара отырып, сапалы білім беру талаптары қойылып отыр. Оның ішінде мектепте сапалы білім алуы мектепалды дайындығына және балабақша мен бастауыш мектептің сабақтастығымен тығыз байланысты.

Балабақша мен бастауыш сатының сабақтастығы біріншіден: аталған сатыдағы білім берудің өзіндік мақсаттарының айқындалуын, білім мазмұнының бірыңғай жүйелі құрылуын, баланың тиімді дамуы арқылы білім берудің келесі сатысына көшуінің қамтамасыз етілуін қарастырады. Екіншіден: білім беру жүйесінің әрбір әдістемелік компоненттерінің байланысы мен үйлесімділігінің болуын қамтамасыз ету қажет (мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдіс-тәсілдері, құралдары, ұйымдастыру түрлері). Сабақтастық сақталу үшін мектепке дейінгі кезеңде – жас ерекшелігіне сәйкес балалардың өзін-өзі бағалауының сақталуы, баланың танымдық және тұлғалық дамуы, олардың қоршаған ортамен өзара байланыс жасауға дайындығы, мектепке дейінгі кезеңдегі іргелі жаңалықтар ретіндегі жетекші әрекеттерінің дамуы қарастырылады. Ал бастауыш сатыда – мектепке дейінгі кезеңдегі жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды, мектепке дейінгі қалыптасып болмаған қасиеттерді түзетуге арнайы көмек көрсетуді, жетекші әрекеттер арқылы қоршаған ортамен өзара қарым-қатынас формаларын дамытуды қамтамасыз ету қажет. Білім беру мазмұнының сабақтастығы мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш сатыдағы, негізгі мектеп және кәсіби бағдарлы мектептер мен жоғары оқу орындарында жалғасын тауып, білім мазмұны үндестік пен үйлесімділік тұрғысынан қарастырылғанда ғана маңызды болмақ.[3]

Қорыта келгенде, екі сатыдағы негізгі мақсат, міндеттер нақтыланып, білім мазмұнын айқындайтын ұстанымдар анықталып, баланың мектепалды даярлығы мен бірінші сыныптың оқу жылы аяғындағы оқу мазмұнына сипаттама жасау арқылы балабақша мен бастауыш сыныптағы білім мазмұнының сабақтастығын қалыптастыруға қол жеткізуге болады деп ойлаймын.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Педагогика мәселелері. №4 2014 ж.
2. «Бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастырудағы инновациялық технологиялардың ролі мен маңызы» Республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары (30.04.2008).
3. Бастауыш сынып №7 2014ж «Бүгінгі білім, ертеңгі байлық» Б.Смагулова

4. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2010.
5. Садыбекова Ж. «Оқу –тәрби үрдісінде ақпараттық - коммуникациялы технологияны қолдану қажеттілігі» № 4 - 2008 жыл
6. Гегель Г. Наука логики. -М.:Мысль, 1999. б.172
7. Канцева М. Н. О проблемах и перспективах развития начального образования http://ooipkro.nm.ru/Text/t31_1.htm

ЗАМАНАУИ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ӨЗ ДӘРЕЖЕСІНДЕ ПАЙДАЛАНУ-БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ КЕПІЛІ

Қалқажан Армановна Құдайбергенова
Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп»
КММ бастауыш сынып мұғалімі

XXI ғасыр заманында заманауи талапқа сай, кез келген салаға бейімді жан-жақты дамыған, өзімен қоса, айналадағылардың еңбегіне әділ баға бере алатын, өзіне сенімді, қоғамға үлкен үлес қоса алатын білімді тұлға тәрбиелеуді талап етеді. Елімізде білім берудің ескі мазмұны жаңасымен ауыстырылуда. Елімізде білім берудің дәстүрлі түрі дәстүрлі емес жаңасымен ауыстырылуда. Ол баланың өзін-өзі көрсетуге және өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылатын дамып келе жатқан тұлға ретінде бағытталған. Бұл ұстаз бен оқушының бағдарлы әрі тұлғалық өзара әрекеттестігі.

Кез келген құзыреттілікті дамыту үшін заманға сай тәсілдер мен заманауи технологияларды қолданған дұрыс. Ал XXI ғасырдың құзыреттілігін дамыту мақсатында ең алдымен, бүгінгі таңдағы білімнің мақсаты мен стратегиясына сай келуін қадағалау керек. Қазіргі таңда экономикалық өсу және азаматтардың әлауқаты үшін білімнің айтарлықтай маңызды екенін бүкіл әлем мойындауда.

Бүгінгі күні инновациялық әдістермен оқытуды қолдану арқылы білім алушының қабілетін арттырып, ізденушілігін дамытып, құзыреттілігін қалыптастыру ең негізгі мақсат болып айқындалады. Сондықтанда күнделікті сабақта оқытудың тиімді әдістерін қолдану үшін оқытушыға үнемі ізденіс керек.

Бүгінгі таңда оқушы бойында қалыптастыру дағдыларын атап өтер болсақ:

- ✓ дүниетаным қабілеті жоғары;
- ✓ алдына қойған жоғары мақсаттарға қалай қол жеткізуді білетін;
- ✓ оқуға барынша ынталы болып, қызығушылық танытатын;
- ✓ өз бетінше оқу дағдыларын дамытатын;
- ✓ білім беру бағдарламасынан тыс мәселелерді үйренуге ұмтылатын дағды.

XXI ғасыр дағдылары қалыптасқан оқушы қандай болуы керек?

Бұрынғы оқушы тек тыңдаушы, орындаушы болса, ал қазіргі оқушы- өздігінен білім іздейтін жеке тұлға ретінде өзіндік көзқарасы бар, сыни ойлай білетін, өз білімін жетілдіруге мүдделі, өзінің алдына нақты мақсаттар қоя білетін, өз білімін кез-келген ортада іске асыра отырып, пікірін еркін жеткізе алатын тұлға. Оқушы бойында білімді қалыптастыру қандай маңызды болса, дағдыны қалыптастырудың маңызы да сондай деңгейде деген ойлар жоғарыда айтылған болатын. Жалпы дағдыны қалыптастыру арқылы оқушы бойында құнды дүниелер қалыптастыра аламыз.

XXI ғасыр құзыреттері мен дағдыларын дамытуға бағытталған бұл іс-шаралар, келесі бағдарламалар мен инновациялар: bilimland.kz, kahoot, learningapps, wordwall, onlinetestpad [tik tok](http://tiktok), instagram және т.б. технологияларды тәжірибемізде кеңінен қолданудамыз. Бұл инновациялық әдіс-тәсілдер сабақтың сапалы әрі қызықты, түсінікті, нақты өтуіне ықпалын тигізіп, оқушылар бойында келесі дағдылар қалыптасуда:

Оқушылар бойында дағдыларды қалыптастыруды инновациялық технологиялармен қатар әртүрлі әдіс-тәсілдердің де маңызы өте зор. Әр сабақта әдістерді қолдану сабақтың қызық, әрі тиімді өткізуіне септігін тигізеді, Мысалы осының ішінде «Араға бал», «Диаграмма әдісі», «Таным пирамидасы», «Көрінбейтін мәтін», «Пікірлер сызығы» әдістерді түрлендіру арқылы оқушылардың қызығушылығы артып, өз білімдерін саралауға, талдауға ұмтылады. Сабақ жүргізуде бұл дағдыларды білім беру жұмыстарымен қоса тиімді жоспарлай білсек, оқушыны жеке жан-жақты жетілген, құзіреттілігі жоғары тұлға ретінде қалыптастыруға болады.

Заманауи оқыту технологияларын қолдану барысы

Бүгінгі таңдағы ең тиімді жаңа технологиялар:

- 1 ақпараттық-коммуникациялық технологиялар
- 2 сыни тұрғыдан ойлауды дамыту технологиясы
- 3 жоба технологиясы
- 4 Дамыта оқыту технологиясы
- 5 Денсаулықты сақтайтын технологиялар
- 6 проблемалық оқыту технологиясы
- 7 ойын технологиясы
- 8 модульдік технология
- 9 семинар технологиялары
- 10 Бизнес – технология

Сабақта жаңа әдістерді пайдалану арқылы сабақтарды жаңаша ұйымдастыру, оқытушының рөлі мен қызметінің артуына жағдай жасау, теориялық, ғылыми–педагогикалық және психологиялық зерттеулерге сүйене отырып, тыңдаушылардың құзыреттілігін қалыптастыру, ақпараттық технологиялар мен инновациялық оқыту әдістері арқылы оларды ізгілікке, елжандылыққа, саналылыққа, адамгершілікке, имандылыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу ұстаздың басты мақсаты. Инновациялық әдістерді тыңдаушылардың білім деңгейіне және жас ерекшелігіне қарай оқу үрдісінде пайдалану негізгі міндет болып табылады.

«Қыран түлегіне қайтпас қанат сыйлайды, ұстаз шәкіртіне талмас талап сыйлайды» демекші, ұстаз – қай кезде де мектептің жүрегі, қоғамның тірегі. Қоғам тұлғаны қаншалықты жетілдірсе, жетілген тұлға қоғамды соншалықты дәрежеде дамытады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Б.Сегізбаева Ойын технологиясын қолдану арқылы баланың тілін дамыту\\ Қазақ тілі мен әдебиет орыс мектебінде. - 2014. - №10.
2. Б.А.Тұрғынбаева Дамыта оқыту технологиялары. –Алматы: Атамұра, 2015.
3. Ж.Оспанқұлова Оқушыларының ой өрісін дамытудың кейбір тиімді әдістері \\ 2013. - № 12.
4. А.С.Егембердиева Оқытудың педагогикалық технологиялары туралы жалпы мағлқматтар әдістемелік көмекші құрал. – Алматы: Алматы кітап, 2016.

БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУҒА ҮДЕРІСІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Сыздыкова Жанагуль Кайратовна

«№18 жалпы орта білім беру мектебі» КММ бастауыш сынып мұғалімі

Түйін сөздер: функционалдық сауаттылық; тұлға; білім, білік дағдылар, даму; ынталандыру; практикада қолдану.

«Шынайы білім фактілерді білуден емес, оларды дұрыс қолдана білуден құралады», – дейді Г. Бокль.

Бүгінгі күні білім беру жүйесінің негізгі бағыты оқушылардың білімі мен іскерлік дағдыларын кеңейту, олардың мәдениеттілігін арттыру, қабілеттерін, шығармашылық мүмкіндіктерін, жеке даралығын, гуманистік құндылық жүйелерін қалыптастыру мақсатты түрде дамыту болып табылатын әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағытталған.

Адамдардың қарапайым сауаттылығы жеткіліксіз екені айқын. Балалардың жалпы алғанда өскелең ұрпақтың функционалдық сауаттылығына көп көңіл бөлу қажет. Тұлғаның басты функционалдық сапалары белсенділік, шығармашыл тұрғыда ойлауға және шешім қабылдай алуға, кәсіби жолын таңдай алуға қабілеттік, өмір бойы білім алуға дайын тұруы болып табылады. Бұл функционалдық дағдылар мектеп қабырғасында қалыптасады. Білім беру жастардың сауатын ашып қана қоймай, оны әлеуметтік бейімделу кезінде пайдалануға үйрету қажет. Осы орайда ұлы ұстаз Абайдың: «Адам ата-анадан туғанда есті болып тумайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе, дүниедегі жақсы, жаманды таниды-дағы, сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады» деген дана сөздерінен адам табиғатының, болмысы мен танымының қалыптасуының өзі осы ізбен жүретінін байқауға болады.

Егер оқу үдерісі, балаларға білім, білік, дағдыларды игерту осы ұстанымға негізделсе, нәтижелі болатыны анық. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі.

Оқушылардың алған білімдерін практикалық жағдайларда тиімді және әлеуметтік бейімделу үдерісінде сәтті пайдалануға мүмкіндік беретін негізгі құзыреттіліктер жүйесін меңгеруі олардың функционалдық сауаттылығы дамуының нәтижесін береді.

Функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек 4 білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда функционалдық сауаттылық жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады.

Сонымен, функционалдық сауаттылық дегеніміз не?

Функционалдық сауаттылық дегеніміз-адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына қарамай ілесіп отыруы. Ондағы басты мақсат жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткерлік, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның әлемде әлеуметтік бейімделуі болып табылады.

Бастауыш білім беру деңгейінде өздік ерекшелігіне сай біртұтас орта білім беру жүйесінде оқу әрекетінің негізгі білігін игертуді қамтамасыз ету маңызды шарты болып табылады. Бастауыш сынып оқушысы орындайтын оқу әрекеті мен басқа (ойын, спорттық, бейнелеу, еңбек) әрекеттер кешені тұлғалық дамуында басты роль атқарады. Мектеп оқушысында пайда болған субъективтілік қасиеттерінің көрсеткіштері оның функционалдық сауаттылығын қалыптасуының көрсеткіші болып табылады. Бастауыш мектеп оқушысында 7 оқу - әрекеті арқылы қалыптасатын сауаттылық оқу әрекетінен тыс жағдайда қалыптасуы мүмкін емес. Сондықтан бастауыш мектепте кез - келген пәнге оқытудың мақсатты функциясы оқушыда өздігінен әрекет ету білігін қалыптастыру болып табылады. Бастауыш сынып оқушысы мектепке келгенде оқуға, мұғаліммен ынтымақтасуға талпынысы мол болады. Ал келесі деңгейде мұғалімнің басшылығымен шағын топтарда оқу ынтымақтастығын ұйымдастыруымен өздігінен әрекет етуі күшейеді. Ал келесі деңгейде ең жоғарғы шектік мөлшерде өздігінен оқу әрекетін орындауға, құрдастарымен және білімін

толықтыру бағытында мұғалімдермен әрекет құруға, жеке оқу белсенділігінің арту қабілеті байқалады. Соңғы деңгейде оқушы мұғалім позициясын игереді.

Оқыту әдістерінің кез келген түрін белсенді әрекетке айналдыру-мұғалімнің әдіскерлік шеберлігі мен шығармашылық ізденісіне байланысты. Деңгейлеп оқыту технологиялары баланың жеке мүмкіндігіне бағытталған. Л.Выготский, В.Давыдов, Д.Эльконин, тағы басқа ғалымдар осыны түбегейлі зерттеп, оқыту мен даму арасындағы тығыз байланысты анықтаған. Ж.Қараевтың «Үш өлшемді әдістемелік жүйе» технологиясы оқушылардың жеке қабілеті мен мүмкіндіктеріне, қызығушылығына, психологиялық ерекшеліктеріне сәйкес білім деңгейіне жетуіне жетелейді.

Заманауи қоғамның зиялы азаматына білім беру- сана әлеуеті жоғары дамыған, сын тұрғысынан және жаңашыл ойлай білетін, рухы мықты, өз білімін қоғамның алға басуына жұмсай алатын адамды тәрбиелеу. Білім беру бағдарламасында тәрбие мен оқыту ажырамас байланыста болады. Заманауи мектептердің мақсаты-жоғары білімді, шығармашыл адамның үйлесімді тұлғаланып, дамуы үшін қолайлы білім беру кеңістігін жасау.

Сондай-ақ оқушылардың оқу материалын тек жаттап қана алмай, оның мән-мағынасын терең түсінуін қамтамасыз етудің боп саналады. Бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын қалыптастыруда қатысымдық, рөлдік ойын, дара тұлғаға бағытталған оқыту және сұрақ-жауап әдістері арқылы жүзеге асатын жағдаяттық тапсырмалар, рөлдік ойындар, сұқбаттық тапсырмалар, күзиреттіліктерді қалыптастыратын тапсырмалар арқылы кешенді жүргізудің тиімділігі жоғары болады.

Өз білімінің нәтижесінде оқушы бойында сын тұрғысынан ойлау, білімін шығармашылықпен пайдалана білу, зертеушілік дағдылары, АКТ дағдылары, топта және жеке жұмыс істей білуі, тілдік дағдылары, қойылған міндеттер мен күрделі мәселелерді шеше білу дағдылары қалыптасады.

Бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту – бүгінгі заман талабы. Педагогтің сабақ өту шеберлігі, яғни шығармашылық пен жауапкершілікті ұштастыруы, бұл заман талабынан туындап отырған мәселе. Ендеше, өз мамандығын толық меңгерген жоғары деңгейлі оқытушының алдынан шыққан оқушы – өмір айдынындағы өз жолын адаспай табады, азамат болып қалыптасады. Бұл ұстаз үшін абырой, яғни үмітінің ақталғаны, әрбір мұғалім осыған ұмтылса ұрпақ алдындағы қарыздың өтелгені.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Оразахынова Н., Кенжебаева Г. М. - «Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру жолдары» ғылыми мақаласы, 2012. - Б. 42-47.
2. Мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған іс-қимыл жоспары. Астана, Әділет, 2012.
3. Выготский Л.С. Психология развития человека. – М.: Смысл, 2006. – 486.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ ҚАБІЛЕТІН АРТТЫРУ

Тасбулатова Акмарал Руслановна
Екібастұз қаласы «№18 жалпы орта білім беретін мектеп»
КММ бастауыш сынып мұғалімі

Қазіргі уақытта білім беру жүйесінде оқыту дағдыларын шыңдау және дамыту үшін мұғалім әртүрлі жаңа оқыту технологияларын меңгеріп, оларды күнделікті сабағында қолдануы керек.

Менің көзқарасым бойынша, жас мұғалім сабақ беру және оқыту қабілеті, үздіксіз кәсіби өсу, балаларға деген сүйіспеншілік, мейірімділік пен жауаптылық сияқты қасиеттерге ие болуы керек.

Бүгінде педагогика ғылымында баланың жеке дамуына бағытталған оқытудың жаңа технологияларын шығаруға деген ұмтылыс артып келеді. Маңызды мәселелердің бірі-педагогтардың қоғам талаптарына жауап беретін тәрбие мен білім берудегі инновациялық қызметтің ғылыми-педагогикалық негіздерін игеруі. Соның нәтижесінде, сабақ барысында тек қана білім ғана бермей, оқушылардың ойлауын, ұлттық мәдениетін, ұлттық рухы мен санасын дамыту және жан-жақты тұлғаны қалыптастыруда білім беру жүйесіне инновациялық әрекеттерді енгізу үлкен жетістіктерге әкеледі. Сондықтанда мұғалімдерге қойылатын талаптар: жас деңгейіне және оқушының білім үлгеріміне сай әдіс-тәсілдерді таңдау, заманауи әдістер мен ұтымды тәсілдерді пайдалана отырып, жеке бір тұлғаның дұрыс қалыптасуына көмектесу.

Яғни, жаңа жаңалықтардан қалмай жаңалық жаршысы болуымыз керек. Себебі, біздің дана халқымыз білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды деп бекер айтпаған.

Инновациялық технологияларды қолдану арқылы білім алушының қабілетін арттыру жолдары.

Оқытуды екі түрлі мағына бойынша қарастыруға болады. Біріншісі – оқу орнында арнайы пәндерді оқыту. Екіншісі - өмірді оқыту, өмірге үйрету. Технологияның тиімділігін арттыру үшін, оқулықтағы тапсырмаларды өмірмен және жалпы қоршаған ортамен байланыстыру керек деп ойлаймын.

Тәрбиелеу мен оқыту екеуі мәндес сөздер. Оқыта отырып тәрбиелейміз, тәрбиелей отырып оқытамыз. Инновациялық оқыту осы мақсатта сапалы нәтижеге қол жеткізуге мүмкіндік беретін, технология бойынша

әдістемелік жүйе танымдық қызмет түрлерінің мазмұнын, белгілі бір деңгейдегі белсенділікті қамтиды.

Кез-келген оқыту технологиясы іс-әрекеттің, оқыту процесінің белсенділігін арттырады, жеке тұлғаның жетілуіне, дамуына бағытталады.

Жаңа технологиялар, озық технологияларды толық қолданбасақ та стратегияларымен танысып, сабақта үнемі қолданып жүрміз. Жалпы озық технологиялармен жұмыс жасау үстіндеміз. «Топтастыру»; «Бір айналым сөйлесу»; «Әңгімені бірлесе жазу»; «Галереяны шарлау»; «ЖИГСО 1»; «ЖИГСО 2»; «Араласып кеткен оқиғалар»; «Кубизм»; «Пирамидалық оқиға»; «Ұқсастық пен даралық»; «Семантикалық карта»; «Білемін. Білгім келеді. Не үйрендім?»; «Бес жолды өлең»; «Пікірталас», «Психологиялық дайындық»; «Мағынаны таныту»; «Ой қозғау»; «Еркін жазу»; «Жұп болып оқу»; «Миға шабуыл»; «РАФТ» (рөл, аудитория, форма, тақырып); «ЖМКМ» (жылдамдық, мәнер, көңіл-күй, мазмұны) – «СИЭП»; «Пирамида».

Инновациялық қызмет оқу ісін дамытуға, пәндердің мәнін тереңдетуге, оқытушының кәсіби шеберлігін арттыруға, басқа да жаңа технологияларды енгізуге, спайдалануға және шығармашылық жұмыстарды жүргізуге бағытталған. Мұндай технологияларды қолдану - біріншіден, яғни сабақты тиімді ұйымдастыруға көмектеседі, оқушының пәнге деген қызығушылығы артады, екіншіден, оқушы жеңеді, өйткені оның пән бойынша білімі кеңейеді.

Осылайша, егер қалыптасқан білім беру әдістемесіне оқытудың жаңа технологиясы тұрғысынан өзгерістер енгізілсе, онда білім беру сапасы да артады. Орыс педагогі К.Д.Ушинский айтқандай, қазіргі заман талабына сай, әр мұғалім өз білімін жетілдіріп, ескі бірсарынды сабақтардан гөрі, жаңа талапқа сай инновациялық технологияларды өз сабақтарында күнделікті пайдаланса, сабақ тартымды да, мәнді, қонымды болары сөзсіз деген пікірмен толықтай келісуге болады. Сабақ барысында мұғалімнің айтуымен орындалған тапсырманың орнына, оқушыларға тек қана бағдар беріп, оқушыларды іздендіре отырып, ой-пікірін тайсалмай айтуға ұмтылдыру ойлау қабілетін дамытады.

Яғни жаңа технология қарыштап дамып жатқан қоғамда инновациялық технологияларды пайдаланудың тиімділігі мол.

Бұл технологиялардың ерекшелігі - оқушыға әсер ету. Яғни, білімді немесе оқу бағдарламасын меңгеру ғана емес, сондай-ақ тұлғаның танымдық қабілеттерін, танымдық

процестерін, өзін-өзі жүзеге асыруы, өзін-өзі растауы, шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру, белсенді сөздік қорын дамыту, сөйлеуге ұмтылу. Тұлғаның жан-жақты дамуына әкелетін оқыту- танымдық мотивацияны өз бетінше игеру, іздеу, жетілдіру.

Инновациялық технологиялар - бұл сіздің әдістемелік жүйеңіз. Яғни, оқыту технологиясы бойынша әр мұғалім жинақтаған көп жылдық тәжірибенің нәтижесі.

Қорыта келгенде, инновациялық технологиялар - бұл сіздің әдістемелік жүйеңіз. Яғни, оқыту технологиясы бойынша әр мұғалім жинақтаған көп жылдық тәжірибенің нәтижесі.

Сонымен қатар мұғалімнің әрбір сабаққа дайындығы күрделі де жауапты жұмыс, соған сәйкес мұғалімнің сабаққа әзірленуі барысында төмендегі талаптарға назар аудару керек:

- Сабақтың мақсаты айқын, мазмұны жоғары және құрылымы алдын-ала белгілі болуы керек;
- Сабақ оқыту қағидаларының ережелері мен талаптарына сәйкес болуы тиіс;
- Сабақтың ғылыми мазмұны оқушылардың жас ерекшеліктеріне және жеке ерекшеліктеріне сәйкес түсінікті болуы керек. Сондай-ақ сабақта оқушылардың дағдыларды қалыптастыру міндеті жүзеге асырылуы тиіс;
- Сабақтың мазмұны оқытатын пәннің бағдарламасына сәйкес болуы және басқа сабақтар жүйесінің буыны болуы міндетті нәрсе.
- Сабақта оқушылардың білімге ынтасы мен қызығуын арттыру үшін сабақтың құрылымы мен әдістерін түрлендіріп, көрнекі және техникалық құралдарды, түрлі ойындарды тиімді қолдану керек.
- Сабақта оқушылардың белсенділігін арттыру үшін проблемалық жағдайлар туғызып, тапсырмалардың орындалуына жетекшілік ету қажет.
- Сабақтың сапасын жақсарту үшін мұғалім оқушылармен қарым-қатынас жасау шеберлігін арттырып отыру керек.
- Сабақта оқушыларға білім берумен қатар олардың өздігінен білім алудың әдіс-тәсілдеріне үйрету міндет

Сабақта инновациялық технологиялардың тиімді әдістерін Блум таксономиясын, қызығушылықты ояту, болжау әдісі, жұппен жұмыс жасау, топтық жұмыс, сұрақ-жауап, әңгіме, пікірталас, ой қозғау сияқты әдіс тәсілдерін жиі қолдана отырып, оқушылардың білім сапасын арттыруға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Сабыров Т. Оқушылардың оқу белсенділігін арттыру жолдары. А., Мектеп, 1978 ж.
2. Ералиева М. Оқытудың қазіргі технологиялары / М. Ералиева // Бастауыш мектеп. – 2006.
3. Р. Қ. Қарсыбаева. Сын тұрғысынан оқу мен жазуды дамыту технологиясының ерекшелігі. «45-Минут» №1 2009 ж.
4. Мұғалімге арналған нұсқаулық III деңгей, 2014 – жыл

БАЛАБАҚША МЕН МЕКТЕП ЖҰМЫСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ

Абдинова Умит Даутовна

Екібастұз қаласы №23 мектепке дейінгі гимназия КМҚК әдіскері

Екі буын арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі, сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау; Білім берудің әдістемелік жүйенің компонентінің үйлесімділігі

Мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастық қазіргі білім мен ғылым саласында өзгерістер еніп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш білім беру ісін жаңа сапалық деңгейге көтеру бүгінгі күннің көкейкесті мәселесі.

Осы өзгерістер білім саласының алғашқы сатысы болып саналатын мектепке дейінгі ұйымдарда болашақ ұрпақтың дүниетанымын дамытуда, жеке тұлға ретінде қалыптастыруға сәбилік шақтан бастап толық жағдай жасауды тәрбиелеу мен білім беруге аса жауапты қарауды басты міндет етіп қойып отыр.

Сабақтастықта екі ұйым арасында қандай әрекеттер болады?

Мектепке дейінгі мекеме-танымдық әрекет, мағлұмат алады, ойнайды, білім алып тәжірибе жасайды.

Бастауыш сынып-оқу әрекеті-оқи алуға үйренеді, оқығысы келеді, жаңа мазмұнды меңгереді, жаңа түсініктер қалыптасады.

Сабақтастық қандай мақсатта жүзеге асады?

Мектеп алды даярлық топтағы балалар мен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықты анықтау және оқытудағы қиындықтарды жеңе білу.

Балалар мен педагогтарға қиындық туғызатын себептер мен мәселелерді шешу жолдарын бірге іздестіру. Ұқсастықтары:

Балалардың танымдық әрекетін басқару, білім мен білік дағдыларын және жан-жақты тәрбиелеу. Оқыту екі мекемеде де бағдарлама бойынша өткізіледі.

Сабақтастық не береді?

Балаға: Балалық шақтан мектепке оқуға бейімделуіне, әр баланың жеке тұлғалық дамуына оң жағдай туғызады.

Педагогқа: Тәрбиеші мен бастауыш сынып мұғалімдері арасында тығыз қарым-қатынас орнатып, тәжірибе алмасуға, балаға жайлы жағдай туғызуға көмектеседі.

Ата-анаға: Бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан хабардар болады. Мектепалды даярлық бастауыш сынып мұғалімі ата-ана психолог, әлеуметтік педагог арасында байланысты нығайтады.

Қоғамға: Қоғамды алға апаратын білімді, парасатты, ұлжанды, өз пікірі бар азаматтар өсіп шығады.

Кездесетін қиындықтар

Балабақша тәрбиеленушілері

-Ортаны жатырқау

-Тез шаршайды

-Сөйлеу қоры аз

-Өзіне сенімсіз

-Есте ақтау қабілеті тұрақсыздау

Ортақ қиындықтар:

Мектепке дайындықтың әртүрлілігі

Балалардың психологиялық, физиологиялық ерекшеліктері

Бастауыш мектеп

Баланың мектепке дайындығының әртүрлілігі

Ата-ананың өз міндетін толық деңгейде түсінбеуі

Әлеуметтік жағдайдың әртүрлілігі

Қиындықты жою жолдары :

-Ата-анамен қарым-қатынасты нығайту;

-Мектеппен қарым-қатынасты ерте бастау

-Топпен жұмыстануға қалыптастыру

-Өн-күй, өнерге дайын еместігі

-Күн режимінің дұрыс орындалмауы

-Қимыл-қозғалыс белсенділігін арттыру

-Психолог, даярлық тәрбиешісімен тығыз байланыс

-Жиі-жиі пікір алмасу;

-Бірлесе мерекелік шаралар өткізу

-Сабақты бірге дайындау

-Ата-аналарға арналған сабақтар өткізу

Мектеп пен мектепке дейінгі мекемедегі сабақтарды салыстыра отыра келесі ұқсастықты атап айтуға болады:

Тәрбиеленушілермен және бастауыш сынып оқушылары арасындағы ортақ іс-әрекеттер:

1.Ортаға, топпен ойнауға үйрету

Математикалық ойындар, тілін дамытуға арналған ойындар, ойды сергітуге арналған жаттығулар;

2.Сөйлеу, айту қабілетін дамыту

Баланы табандылыққа бейімдеу; сурет салу және мүсіндеу

Шығармашылық, танымдық қабілетін дамытуға арналған ойындар;

1.Балалардың танымдық әрекетін басқару, білім мен білікпен қаруландыру, бір мезетте жан-жақты тәрбиелеу. Оқыту мектепте де мектепке дейінгі мекемеде де бағдарлама бойынша өткізіледі.

1. Айқын ұйымдастыру, әр уақытта нақты бағдарлама талаптарын орындау, ұжыммен және жеке жұмыс жүргізу.

Күтілетін нәтиже

1.Сабақтастық даму кезеңдері мен сатылардың арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұнды байланыс, бұл байланыс олардың толық және жеке жақтарының кейбір элементтерін сақтайтын тұтас жүйе.

2.Жеке тұлғаның даму кезеңінің үздіксіз білім беру деңгейлері мен сатылары нақты мақсаттарды іске асыру жағдайлары мен талаптарының іске асырылуымен анықталады.

3. Осының барлығы ғана түпкі мақсатқа баланың жүйелі, сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағытталуы тиіс

Педагог қауымының алдына қойған қосымша- ата-аналармен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін жіберіп алмау.

Мектепке дейінгі мекеме , бастауыш буын мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы арнайы және психологиялық жағынан қамтамасыз етілуі қажет.

Сонымен, қорыта айтқанда балабақша мен мектептің байланыс орнатуы үшін, балабақша тәрбиеленушілері мен мектеп оқушылары бірге дамыту жолдарымен жүргізілуі керек. Мұнда мектеп білгілі бір мектепке дейінгі мекемені өз қарамағына алу, тәрбиелік шараларды бірге өткізу; мектепте 1 сынып оқушыларды қабылдағанда балбақша тәрбиеленушілерінің ата-аналарымен кездесу, мектеп туралы кинофильмдер көрсету, кездесулер ұйымдастыру, еңбек әрекетін бірігіп өткізу қажеттілігі туады.

БІЛІМ БЕРУДЕГІ ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕР

Дуйсенова Жанна Рысқалиқызы

Атырау облысы Махамбет ауданы «Алтын-ай» бөбекжай бақшасы, тәрбиеші

Қазақстан-тәуелсіздік алған отыз жылдам уақыт ішінде, көптеген қызықты әрі қиын тарихи сәттер мен даму үдерісін бастан кешті. Жетілді, өркендеді, дамыды. Ең, етене көңіл бөлген саласы-ол білім болды. Қазақ жастарын, жан-жақты біліммен қамтамасыз етуді мақсат тұтып, сол жолда аянбай тер төгіп келеді.

Қазақстан-дәстүрлі оқыту жүйесінен көшіп, жаңартылғын білім мазмұнына келгелі қашан. Қырық бес минут уақытта, жаңа сабақ түсіндірумен және де сабақ сұраумен шектеліп

келген дәстүрлі оқыту жүйесінен, мазмұны терең, заманауи оқу үдерісіне көшу және қабылдау оңай болған жоқ. Мұғалім-бағыт-бағдар беруші, жол көрсетуші, ал, оқушылар керісінше спикер болу тиіс, жаңартылған оқу мазмұны, отыз жылға таяу қозғалыссыз қалған оқуды алға жылжытқандай. Білім берудегі озық технологияларға техника көздері мен цифрлық инновациялар, заманауи сенсорлы құрылғылар мен оқу-құрал жабдықтары жатады. Ал, заманауи үрдістерге білімді һәм білікті педагогтар, жан-жақты, идеяшыл, креатившіл, жаңашыл кадрлар кіреді.

Қоғам дамуының аксиомасы жоғары сапалы білім алу мүмкіндіктерін ұсыну арқылы адами капитал деңгейін арттыру болып табылады. Ондай адами капитал деңгейін арттыру балабақша жасындағы балаларға тиімді білім беруден басталады. Бұл, ең алдымен, инновацияларды көбірек қабылдайтын жас ұрпаққа қатысты және оны мұғалімдер міндетті түрде ескеруі керек нәрсе. Олардың негізгі міндеті-балаларды жазуға және санауға үйрету ғана емес, сонымен қатар әр балаға өзінің мүмкіндіктерін ашуға көмектесу, осылайша ол жас кезінен бастап өзін жеке тұлға ретінде сезініп, болашақта өзінің әлеуетін лайықты түрде жүзеге асыра алады және әрқашан өзін-өзі жетілдіруге ұмтылады. Қазіргі ақпараттық қоғамда Қазіргі ақпараттық қоғамда мазмұнға ілесу мүмкін емес, функционалдық сауаттылық-бұл болашақта қоғамның дамуына мүмкіндік беретін заманауи әлемдік білім беру үрдісі. Кез-келген мемлекеттің болашағы балалардың тез өзгеретін әлемде тиімді жұмыс істеу қабілетіне байланысты. Жақсы жұмыс пен инновация үшін бәсекелестік енді бір қаламен, тіпті бір елмен шектелмейді. Өскелең қазақстандықтар жаһандық деңгейде бәсекелесуге тиіс, цифрлы сауатты жастар сол үшін де қажет.

Білім үлкен мүмкіндіктер әлеміне есік болды және болып қала береді. Елімізде мектептегі білім беру жүйесіне ең озық идеялар мен педагогикалық технологияларды енгізу бойынша жұмыстар белсенді жүргізілуде. Оқушыларымыздың білім сапасын арттыра отырып, біз оларды біз өмір сүргеннен әлдеқайда күрделі және жылдам әлемге дайындаймыз. Ең

дұрысы, қазақстандық мектептердің барлық түлектері бәсекеге қабілетті болуы керек. Ол үшін іргетас балабақшадан қалануы маңызды. Цифрлы сауатты бөбекжай балалары, өскенде де сол іргетасты жалғастырып кетеді. Жақсы жұмыс пен инновация үшін бәсекелестік енді халықаралық деңгейге сәйкес келуі керек. Ол үшін мектепке заманауи мемлекеттік білім беру стандартын енгізу, оған сәйкес жоғары кәсіби мамандарды және лайықты материалдықтехникалық жарақтандыруды қамтамасыз ету, жаңа буын оқулықтарымен қамтамасыз ету, орта білім беруді барынша жаңғырту қажет. Бұл жұмыс қазірдің өзінде басталды және орта және ұзақ мерзімді перспективада өз жемісін беруі керек.

Соңғы жылдары білім беруді дамытуда бірнеше жаңа тенденциялар байқалды және оларды атап өту қажет. Көптеген трендтер мұғалімдерге бұрыннан таныс екенін ескере отырып, мен олардың кейбіреулеріне қысқаша тоқталамын. Білім берудегі заманауи трендтердің ішінде мектеп бағдарламасының кез-келген тақырыбына арналған ондаған мың бейне нұсқаулықтарды қамтитын ашық онлайн-ресурстарды пайдалануды атап өткім келеді.

Мысалы, көптеген мұғалімдер хан академиясы сияқты белгілі ресурсты сәтті пайдаланады, сонымен қатар пандемия көптеген мектеп материалдарын цифрландыруға әкелді. Осындай ашық ресурстар мен жеке әзірлемелер болған кезде flipped classroom аралас оқыту технологиясын кеңінен қолдануға болады. Бұл формат көптеген мұғалімдерге таныс және әсіресе қазіргі жағдайда белсенді қолданылады. Оқытуды геймификациялау балаларға түсінікті тілде сөйлейді, оларды білім мен дағдыларды қалыптастыру процесіне көмектеседі. Кейбір мұғалімдер әртүрлі онлайн ойын платформаларын қолдана отырып, ойын тәсілін қолданады. Сонымен, сыныпты әр түрлі мифтік кейіпкерлерден тұратын топтарға бөлуге болады: орктар, эльфтер, сиқыршылар мен алхимиктер және сол сияқтылар, тек мектеп оқушыларына түсінікті жаратылыстарды тандап, жас ерекшеліктеріне сай етіп тандау керек. Оқу процесіне толығымен қатысып, тәжірибе ұпайларын жинай отырып, балалар оқу процесіне толығымен енеді, бұл енді қызықсыз нәрсе ретінде қарастырылмайды.

Мен болашақ толықтырылған шындықтың артында екеніне сенемін. Көптеген адамдар кітаптарды көрген шығар, олардың беттерін аша отырып, оқырман өзінің гаджетінде үш өлшемді толық анимацияланған және дауысты бейнені көреді. Бұл белсенді оқыту үшін қандай мүмкіндіктер туғызатынын елестетіп көріңіз. Шетелдік мектептерде қолданылатын үш

өлшемді виртуалды модельдер (жасушалар, жануарлар, молекулалар, планеталар, адам мүшелері) кең таралған. Енді шетелге сапарларда бейнекамераны шет тіліндегі мәтінге бағыттау жеткілікті, сонда Google линзасы аудармашымен бірге сіз үшін белгісіз тілден аудару бойынша барлық жұмысты жасайды.

Онлайн және мобильді технологияларды дамыту оқытуды жекелеңдіру үшін мүмкіндіктер ашады. Осы уақытқа дейін дифференциалды оқытудың күрделі әдістері, әр оқушы өзіне тән оқу жылдамдығымен алға жылжыған кезде, өте нақты болады. Деректердің үлкен массивтері (Big Data) -бұл білім беруді дамытудың тағы бір толық бағыты. Виртуалды кеңістіктегі оқушының ең кішкентай әрекетін де қазір егжей-тегжейлі және жоғары дәлдікпен талдауға болады. Бұл үлкен деректер массивтерімен жұмыс істей алатын білім беру зерттеушілері үшін үлкен өріс.

Жасанды интеллект біздің өмірімізге еніп үлгерді. Балалар Google, Элис, Siri, Alexa(Apple Siri, Amazon Alexa, Google Assistant, Microsoft Cortana) сияқты техникалық жаңалықтармен оңай байланысады. Жасанды интеллект дұрыс қойылған сұрақты түсінуге және оған жауап беруге бірнеше секунд жеткілікті. Бұл тенденция орта білім беру жүйесінде әлі дамымаған, бірақ оны өте байыпты қабылдаған жөн. Қазақстандық мектепке тез келетін

ауқымды инновацияларды ұзақ талқылауға болады. Цифрлы қуатты мемлекет-болашақтың кілті. Дәл қазіргі таңада еліміздің жастары отандық IT саласына қызығып, өзіндік бренд пен тренд қалыптастырып жатқаны, қуантады. Мықты оқушының артында-мықты мұғалім тұратынын білеміз.

Бүгінде компьютерді бүге-шүгесіне дейін білетін педагогтар мен оқушылар саны толыққанды, десе де цифрлы инновацияның жаңа түрлерімен, сенсорлық жүйедегі техникаларды сабақта тиімді пайдалана алатын қос тарап аз. Оқу жүйесінде заманауи үдеріс қалыптастыру үшін, үздіксіз дамып отыру қажет. Ол үшін заманауи педагогтің рөлі ерекше. Озық технологияларды оқушыларға сауатты меңгертететін де, білім мен оқуға қызықтыратын да ол педагог. Мектеп институтын ғана емес, сонымен қатар экономика, инновация, серпінді технологиялар, қоғамның рухани мазмұны, оның демократиялық тірегі және қоғамдық өмірдің басқа аспектілерін құратын мұғалім. Өмір бойы оқитын және үнемі біліктілігін арттыратын мұғалім. Мектеп оқушыларын ғана емес, жас әріптестерін де оқытатын мұғалім. Өз мектебінде ғана емес, одан тыс жерлерде де олармен білім бөлісуге дайын мұғалім. Ең бастысы. Мұғалім-біздің жас азаматтарымызға қазақстандық қоғамның іргелі құндылықтарын сіңіре алатын бала үшін рухани-адамгершілік бағдар.

Осы орайда болашақ білім берудің 10 трендін жазып кеткенді жөн көрдім; Болашақ білім беру жүйесіндегі негізгі трендтер оқытудың жаңа форматтарын іздеумен ғана емес, сонымен қатар білім беру процесінің барлық қатысушылары үшін жаңа рөлдерді іздеумен де байланысты. Міне, бізге қандай тенденциялар маңызды болып көрінеді:.

Үздіксіз оқыту немесе Lifelong Learning.

Lifelong Learning тұжырымдамасы болашақ білім беру трендтерінің рейтингінде бірінші орынға ие болуы бекер емес. Өйткені, бұл қазіргі адамның өмірін онсыз елестету мүмкін емес.

Ақпарат үлкен жылдамдықпен жаңартылуда, жаңа технологиялар пайда болуда, роботтар адамдарды алмастыруда,бұл сол үшін қажет.

Жалпы цифрландыру.

Қазіргі заманғы білім берудің тағы бір маңызды тренді цифрландыру. Бұл құбылыс тек қашықтықтан оқытуға көшуді ғана емес, сонымен қатар мобильді технологияның рөлін арттыруды және оқушылар үшін цифрлық ортаны құруды қамтиды.

Жаппай ашық онлайн курстар (MOOC)

Білім беру жүйесіндегі бұл жаһандық өзгеріс алдыңғы екеуінен біркелкі келеді. Жаппай ашық онлайн курстар екі тапсырманы тиімді орындайды: Мүмкіндігінше көп адамға өзекті білімге қол жеткізуге мүмкіндік береді;

Геймификация.

Оқу процесін геймификациялау тәжірибесі мектеп оқушылары мен студенттерді оқуға тартады, креативті ойлауды дамытуға көмектеседі, "икемді дағдылар", немесе қазіргі әлемде өте маңызды жұмсақ дағдылар, сонымен қатар процестің басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу жолдарын табу.

VR және AR технологиялары.

VR және AR технологияларының тиімділігі шетелде де, Ресей институттарында да белсенді жүргізілетін әртүрлі эксперименттермен расталады. Елімізде бұл үдерісті оқу процесіне енгізсек ғажап.

Белсенді жобалық жұмыс. Шынайы өмір мен бизнес кешегі түлектерден теориялық білімді емес, практикалық дағдыларды күтеді. Бұл екі факт білім беру процесін айтарлықтай қайта құруды талап етеді. Мұғалімдер түсіндіруге аз уақыт жұмсайды, ал топтық белсенділік пен жобалық жұмысты көбірек ұйымдастырады. Кейстерді, проблемалық міндеттерді шешу, оқу жобасын әзірлеу, ми шабуылдарына қатысу және шығармашылық шешімдерді іздеу бірінші орынға шығады.

Бұл тәсілдің артықшылықтары:

Оқушылар жанды тәжірибе алады;

Сыни тұрғыдан ойлауды үйренеді;

Іс жүзінде олар алған білімдері мен дағдыларын пысықтайды;

Ақпаратты жақсы меңгереді;

Басқалармен қарым қатынас пен ынтымақтастықты үйреніңіз;

Оқуға деген ынтаның жоғары деңгейін қолдайды.

Agile және Scrum технологиялары

Қазіргі білім беру үрдістерінің ішінде жаңа форматтар ғана емес, сонымен қатар оқу процесін ұйымдастыру әдістемесіне көзқарастар да бар. Олардың бірі-Agile және Scrum технологияларын енгізу. Білім берудегі Agile және Scrum оқу процесін қысқа мерзімге бөлуге, жобалардағы топтық жұмысты күшейтуге және оқу нәтижесін үнемі қадағалап отыруға мүмкіндік береді. Agile әдістемесі оқушыларға үнемі кері байланыс беруге, әр кезеңге

жауапкершілікпен қарауға және жоғары мотивацияны сақтауға үйретеді. Agile және Scrum әдетте IT компанияларында жұмыс істеудің негізгі әдістері екенін ескерсек, студенттер тез кәсіби өсу үшін пайдалы болатын пайдалы дағдыларды алады.

Адаптивті оқыту.

Адаптивті оқыту әлемде танымал бола бастады. Ежелгі уақытта білім оқушының қажеттіліктеріне бейімделуі керек деп айтылды. Бірақ бұл идея жасанды интеллекттің дамуымен нақты болды. Адаптивті жүйелер оқушының танымдық ерекшеліктерін, ақпаратты қабылдау тәсілдерін және дайындықтың бастапқы деңгейін ескеретін оқытудың ең жеке жолын құруға мүмкіндік береді. Әзірге адаптивті бағдарламалардың шектеулері бар: олар

гуманитарлық білімге және үнемі өзгеріп отыратын салаларға өте қолайлы емес. Бірақ бұл технологияны одан әрі дамыту аймақтары іске асуда.

Интегралды тәсіл. Білім берудегі және өмірдегі интегралды тәсіл пәнаралық оқытуды қамтиды. Интегралды тәсілді қолданатын маман ауруды физикалық дене тұрғысынан ғана емес, сонымен қатар науқастың психологиялық жағдайын, басқалармен қарым-қатынасын, отбасылық тарихын ескереді, балама емдеу әдістерін біледі. Егер сіз шынымен сұранысқа ие маман болғыңыз келсе, пәнді әр түрлі жағынан үйренуге мүмкіндік беретін пәнаралық дағдыларды дамыту туралы ойланған жөн.

Мұғалімнің рөлін өзгерту және чатботтар.

Уақыт өте келе күшейетін маңызды тенденция-мұғалімнің рөлін өзгерту. Ол білімнің жалғыз көзі болуды тоқтатты. Енді ол білім беру процесін құратын және бақылайтын режиссер болады. Мұндай міндеттер мұғалімнің мойнына жүктеледі:

Баланы оқуға тарту;

Мотивацияны сақтау;

Интерактивті жобаларды ойлап табу және бағыттау;

Ақпаратты ойлауға және сыни тұрғыдан қабылдауға үйрету.

Ал білімді тексерумен кім айналысады? Әзірге бұл мұғалімнің міндеті. Бірақ қазірдің өзінде процесті автоматтандыратын және оқытушылық жұмысты жеңілдететін чат-боттарды әзірлеу қызметтері бар.

Міне, заманауи білім берудің үздік 10 тренді. Әрине, бұл оқытуда белсенді қолданылатын барлық инновациялардан алыс. Алайда, біздің өмірімізге қандай технологиялар келсе де, бақылау, курстық, дипломдық және басқа да жұмыс түрлері оқу процесінің бөлігі болады.

Жақын болашақта кибернетика, жасанды интеллект, кванттық компьютерлер, гендік инженерия, Марсты отарлау әлемінде, ең алдымен, мұғалім адамгершілік пен моральдық өзекке ие болуы керек, оның негізін жас ұрпақ қалайды. Білім балабақшадан басталады, сондықтан сандық технологияны бөбекжайдан бастап ұйыдастыру қажет. Сонда ғана, отандық

білім биіктен көрінеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»- Егеменді Қазақстан, 26.04.2017 ж.
<https://egemen.kz/article/nursultan-nazarbaev-bolashaqqa-baghdar-rukhani-zhanhghyru>
- 2.Е.К.Хеннер, А.П.Шестаков. Информационно-коммуникационная компетентность учителя: структура, требования и система измерения. Информатика и образование; 2004; №12; 5-6 бб.
- 3.Бөрібекова Ф., Жанатбекова Н.Ж. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар –Алматы.
- 4.Е.Ы.Бидайбеков, В.В.Гриншкун, Г.Б.Камалова, Д.Н.Исабаева, Б.Ғ.Бостанов. Білімді ақпараттандыру және оқыту мәселелері.-Алматы, 2014.
- 5.Досжанов Б.А. Мультимедиа және оның техникалық құрамы. Оқу құралы. – Қызылорда:ҚМУ, 2004

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ТИІМДІ ӘДІСТЕР МЕН ТӘСІЛДЕР

Ляйля Пазыловна Ибрагимова

**Железин ауданы білім беру бөлімінің «Міржақып Дулатұлы атындағы
№3 жалпы орта білім беру мектебі» КММ, бастауыш сынып мұғалімі**

Түйін сөздер: коммуникативтік құзыреттілік, танымдық қабілет, сапалы білім мен тәрбие.

Құзыреттілік ұғымы «білім», «білік» және «дағды» (ББД) сияқты ұғымдарды қамтиды. Бірақ бұл ББД-ның жаңаша жай ғана жиынтығы емес. Құзыреттілік оқыту нәтижесі (білім және білік) ғана емес, сонымен бірге ол оқушылардың шығармашылық іс-әрекет тәжірибесі мен құндылық бағдарларының жүйесін де көрсетеді. Құзыреттілік – бұл алынған білімдер мен біліктерді іс-жүзінде, күнделікті өмірде қандай да бір практикалық және теориялық мәселелерді шешуге қолдана алу қабілеттілігі. Ол, ең әуелі мектептегі оқыту үрдісінде қалыптасады. Сонымен, оқытудағы құзыреттілік тәсіл білім беру нәтижесі ретіндегі оқыту сапасын қамтамасыз етеді, ал ол өз кезегінде кешенді әдіс-тәсілдерді жүзеге асыруды, мектептегі оқыту сапасын бағалаудың біртұтас жүйесін құруды талап етеді. Демек «құзырет»

және «құзыреттілік» ұғымдарын мектептегі педагогикалық тәрибеге енгізу білім берудің мазмұны мен әдістерін өзгертуді, іс-әрекет түрлерін нақтылауды талап етеді. [3,12]

Қазіргі кездегі білім берудегі мұғалімнің мақсаты білім мазмұнын игеруге және оны өзінің жеке білімдік капиталына енгізуге арналған ақпараттық ортадағы берілген мүмкіндіктерді қолдану болып саналады. Мына заманда біздің оқушылардың алдына қойылатын талаптар да күннен-күнге, жылдан-жылға өсуде. Заман талабы оқушылардың бойында түйінді құзыреттіліктерді қалыптастыру болып табылады.

Білім беру жүйесінде оқушының бойында коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруда ақпараттық-коммуникативтік технологияның рөлі ерекше. Бұл технологияны қолдану оқушылардың қызығушылығы мен белсенділігін және жұмыс істеу шеберлігі мен қабілеттіліктерін арттырады. Бағдарламаны жақсы меңгеруге, өз жұмысын жоспарлауға, өз бетімен жұмыс істеуге үйретеді. Оқушының қазіргі заман талабына сай білім алуына, білім сапасына тікелей әсер ететіндер – ақпараттық құралдар.

Оқыту формасында оқушының өз еркімен білім алуына, материалды ойлау қабілетіне бағыттауға, оқытуды жаттанды түрде емес, шығармашылықпен меңгертуге көңіл бөлу қажет. Оқушы қиялы жүйрік, жан дүниесі нәзік, өзін қызықтырған істе белсенді, ақыл-қабілеті дамыған, сондықтан шығармашылық оған шын ләззат, қуаныш сезімін әкелуі тиіс. Оқушылардың шығармашылығын дамыту жолдарын ақпараттық және коммуникативтік құзыреттіліктер арқылы іске асыруға болады. [11,99]

Ақпараттық құзыреттілік арқылы нақты объектілер көмегімен қажетті ақпаратты іздеу, талдап таңдап (іріктеп) алу, ұйымдастыру, түрлендіру, сақтау және ақпаратты беру біліктері қалыптасады. Бұл құзыреттілік оқушының оқу пәндеріндегі және білім аймақтарындағы, сонымен бірге қоршаған дүниедегі ақпараттармен жұмыс істей білу дағдыларын қамтамасыз етеді.

Коммуникативтік құзыреттілік – қажетті тілдерді, қоршаған адамдармен және оқиғалармен әрекеттестікте болу тәсілдерін білуді, топта жұмыс жасау дағдыларын, ұжымдағы әр түрлі әлеуметтік рөлдерді меңгеруді қамтиды. Оқушы хат жаза, анкета толтыра, арыз жаза, сұрақ қоя, пікір таластыра т.б. білуі тиіс.

Оқушылардың пәнге деген қызығушылығын, көзқарасын қалыптастыру және дамыту – ұзақ та күрделі үрдіс.

Танымдық қабілет оқушыда қабылдау, қиялдау, есте сақтау, дамыту мен ынталаудың арнайы әдісін қалыптастыру, білік пен іскерлік түрінде бекітілуі және ойлаудың түрлі сапаларынан тұрады. Оқушыларды пәнге деген қызығушылығын туғызудың шарттары мен амалдары көп. Солардың ішінен төмендегідей үш жағдайды атап көрсеткен жөн:

1) Оқу материалының мазмұны, ондағы жаңалықтар, қазіргі ғылым мен техникадағы жаңа табыстар (оның практика үшін патшасы, т.б.).

2) Оқуды ұйымдастыру процесінің ерекшеліктері (оның әдістері мен формалары, т.б.).

3) Мұғалім мен оқушылар арасындағы қарым – қатынастардың ерекшеліктері. Мысалы, сабақта мұғалім мен оқушылар арасында жылы шырайлы қарым-қатынастың болуы, еркін жағымды эмоциялық жағдай, мұғалім көңіл-күйі сергек, жарқын болуы, оқушылардың бір-біріне көмек беруі, т.б.

Оқушылардың ой-пікірінің еркін, дербестігін жүзеге асыру құқын барынша дамыту, оқудың маңызды шарттарының бірі.

Осылайша сабақты тартымды өткізу үшін сабақ тақырыбына сай көрнекі құралдар, дидактикалық материалдар, үлестірмелі карточкалар көптеп қолдану керек.

Оқушылар әр кез өз мұғаліміне еліктейді. Егер мұғалім мен оқушылардың қарым-қатынасына ізгілік, қамқорлық, сезімталдық тән болса, оқушылардың өзара қарым-қатынастары да сондай болады. [7,56]

Бастауыш білім – үздіксіз білім берудің алғашқы басқышы болғандықтан, оқушыларға белгілі бір көлемдегі білім, білік-дағдыларымен қатар адамгершілік мәдениетін қалыптастыру, жан-жақты дамыту бүгінгі күннің басты талабы. Бастауыш сынып оқушыларына сапалы білім мен тәрбие беруде әр пән жоғары деңгейде жүргізілуі тиіс. Бұл

үшін пән мұғалімі әдіс тәсілдерді жетілдіре оқытып, оқушылардың сол пәнге деген ынтасын арттыра білуі қажет. Сабақ – ұстаздың көп ізденуінен, көп еңбектенуінен туатын педагогикалық шығарма. Ал осы «шығарманы» алдында отырған оқушыларға игерте білу де оңай емес. Ол үшін мұғалімнің біліктілігі, іскерлігі шеберлігі арқылы оқушы жүрегіне жеткізе алатындай шебер ой өрнегі болуы керек.

Жаңа технологиялар баланы тек үйретуші ғана емес, олар өзіндік ой-пікірі бар, жан-жақты дамыған дара тұлға дәрежесіне дейін тәрбиелеуді мұрат тұтады.

Түрлі әдіс-тәсілдерді пайдалану сабақтың нақты мәнін терең ашуға көмектеседі. Оқушылардың барлығын сабаққа қатыстыруға мүмкіндік туады. Оқушыларды ізденіске баулып өз бетімен жұмыс істеуге үйретеді. Олардың қабілеттері, сөз саптау еркіндігі, ұйымшылдығы, шығармашылық белсенділігі артады.

Бүгінде бастауыш мектептерде жиі қолданылып жүрген технологиялардың бірі - «Сын тұрғысынан оқу мен жазуды дамыту» технологиясы. Сонымен қатар, «Ойын арқылы оқыту» технологиясын бастауыш сынып мұғалімдері жиі пайдаланады, себебі бастауыш сынып оқушыларын оқуға тек ойынмен ғана қызықтыруға болады. [16,78]

Ойын ойды қозғайды. Ойын – баланың интеллектуалдық ой-өрісін тереңдей түсуіне, шығармашылықпен ойлауына алып келеді, білім сапасын арттырады.

«Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы:

- ✓ Кез келген ұстазға сапалы сабақ беруге мүмкіндік беретіндігімен;
- ✓ Оқыту мен ұйымдастырудың тиімді әдістерінің /стратегияларының/көптігімен;
- ✓ Оқу мотивацияларын өзгертуімен пайдалы.

«Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясының өзге технологиялардан ерекшеліктері:

- ✓ Сын тұрғысынан ойлау сабақтарының құрылымы /қызығушылықты ояту, мағынаны ажырату, ой толғаныс/.
- ✓ Негізгі үш кезеңінің маңыздылығы.
- ✓ Стратегиялардың психологиялық астары мен ерекшеліктері.

Осы бағытта жұмыс істеу кезінде мұғалім оқушының өзін ізденуге жетелейді, ойлануға үйретеді. Педагогикалық технология оқушылардың жеке басын дамыту мен білім беру мақсатына жету жолындағы педагогикалық қызметтің, іс-әрекеттің жүйелі дамып отыратын жобасы ретінде оқушы белсенділігін арттыруды көздейді. Ал оқушы белсенділігінің артуы оны шығармашылыққа жетелейді.

Шығармашылық дегеніміз – адамның өмір шындығында өзін-өзі тануға, жаңалық ашуға, жаңа тәсілдер табуға ұмтылуы, ізденуі. Шығармашылық қабілет әр баланың табиғатында болуы мүмкін. Біздің міндетіміз – оқушыға оның бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерін ашып көрсету.

Сын тұрғысынан ойлау жобасының көптеген әдіс- тәсілдерін қолданылады:

- ✓ Тақырыпты мазмұнына қарай жинақтау,арнаулы бір тақырыпқа пікірталас тудыру /ой қозғау, «инсерт» кестесі/;
- ✓ берілген тапсырманы түрлендіру бағыттағы жұмыс /эссе, шығарма, сауаттылықты ашатын хаттар, т.б стратегиялар/;
- ✓ әңгіменің ұқсастығын салыстыру, бөліктерге бөлу, ат қойғызу, мәтіндегі ұқсастық пен айырмашылықты табуға баулу; Венн диаграммасы, аялдамамен оқу стратегиясы/
- ✓ қиялдау арқылы сурет салғызу /сурет салу стратегиясы/
- ✓ кейіпкерге мінездеме беру өз ойын жазғызу /авторға, кейіпкерге хат жазу стратегиясы/;
- ✓ шығармада екі кейіпкердің қарама-қарсы элементтерін сипаттау /қарама-қайшы элементтер стратегиясы/;
- ✓ өлең шумағын құрастыру / 5 жолды өлең/.

«Сын тұрғысынан ойлау» бағдарламасының модульде-рін ұтымды пайдалануоқушылардың шығармашылық қасиетін анықтауда, күшейтуде, оқытудың тиімділігін, сапасын арттыруда ерекше маңызды.

Бұл бағдарламаның мақсаты – барлық жастағы, соның ішінде бастауыш сынып оқушыларын кез келген мазмұн-түсінікке сыни тұрғыдан қарап, ең керекті пікір, ұйғарым таңдауға, шешім қабылдауға үйрету. Оқушылардың білім деңгейін көтеруге, шығармашылыққа баулуға, ойларын еркін айтуға жетелеу.

Бастауыш сынып оқушыларының құзыреттілігін арттыруда қолданылатын тиімді технологиялар:

- ✓ Сұрақ-жауап (мұғалім мен оқушылар);
- ✓ Диалог (оқушы мен оқушы, мұғалім мен оқушы);
- ✓ Қатысым (мұғалім мен оқушылар, оқушы мен оқушы, мұғалім мен оқушы);
- ✓ Жазылым (тақырыпқа байланысты мәтінмен жұмыс);
- ✓ рөлдік ойындар.

Құзыреттілікке және сапаға бағытталған білім беру үрдісі үнемі жаңарып, дамып отыруға тиіс. Бұл тұрғыда көбінесе ойындарды түрлендіру арқылы көптеген мақсатқа жете аламыз.

Қысқа мерзімді сабақ жоспарын құрастыру барысында оқушылардың жас ерекшеліктерін басты назарда ұстап, ойынтүрлері мен «Өрмекшінің өрмегі», «Серіппе доп», «Велосипед», «Рөлдік ойын» әдіс-тәсілдерін күнделікті сабақта пайдалану барысында оқушылардың сабаққа деген қызығушылықтарының жоғарылағынын аңғардым. Әр сабағымда қолжетімді ресурстарды молынан қолдануға тырысамын. [23,12]

Білім беру мен білім алудағы жаңа тәсілдер арқылы оқытудың тиімділігі - білім дайын күйінде берілмейді, ол осы белсенді әрекеттер арқылы игеріледі.

Өз тәжірибемде жаңа технологияларды қолдана отырып көзім жеткені - білім алуда оқушылардың берілген сұрақтарға толық жауап берулері, сөйлемдерді жылдам ойлап құрап жазулары, жұптық, топтық жұмыс орындауда жолдастарының пікірін тыңдай білуі, үлгерімі төмен оқушыға көмек көрсетулері уақыт өткен сайын нәтижелі болды. Ынтымақтастыққа дағдыланулары, жақсы қасиеттерді үйрену мен өзіне деген сенімін нығайту арқылы алған білімдерінің естерінде көп уақытқа дейін сақталуы сияқты нәтижелер байқалды.

Сөз соңында айтарым: мұғалім өз кезегінде көбінесе өзінің сабақ беруіне емес, оқушылардың құзыреттілігін дамытуға күш салып, оқыту ортасын құруы тиіс. Соның арқасында оқушылар ақпаратты енжар қабылдамай, оқу үдерісіне белсенді қатысып, білім мен түсінікті өзі қалыптастырады, ал мұғалім - бұл үдерісте бағыт-бағдар көрсететін, көмек беретін жан болуымен ерекшеленеді.

Қорыта айтқанда бастауыш сынып оқушылары үшін сабақты қызықты да мазмұнды етіп жүргізу мұғалімнің өзіне, шығармашылық ізденісіне, әр түрлі әдістемелік әдіс-тәсілдерді сабақта тиімді пайдалана білуіне байланысты.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Ф.Ш. Оразбаева, «Тілдік қатынас теориясы және әдістемесі», 2005 ж. [3,12]
2. Ә. Әлметова, «Сөйлеу әрекеттері түрлеріне оқыту», 2007 ж. [11,99]
3. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. Ресми басылым. Астана, 2006 ж. [7,56]
4. Тұрғынбаева Б.А. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту.: теория және тәжірибе. – Алматы. 2005 ж. [16,78]
5. Құдайбергенова К. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий // «білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі» атты халықаралық ғылыми – практикалық конференцияның материалдары. – 2008 ж. [23,12].

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ЗЕРТТЕУ

Кожаметова Айымгуль Болатовна
**Павлодар облысы, Аққулы ауданы, Малыбай ЖОББ мектеп жанындағы шағын
орталық тәрбиешісі**

Кілттік сөздер: аппликация, мектепке дейінгі жас, шығармашылық, қабілет.

Мақалада мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеті жөнінде, сонымен қатар шығармашылық қабілет туралы пікір қалдырған ғалымдар, зерттеушілер жазылған. Балалық шақ кезеңін зерттеген ғалымдар бейнелеу өнерін оқыту қажеттілігін, баланың жеке басының шығармашылық дамуына ықпал ететін бейнелеу іс-әрекетінің маңыздылығын дәлелдеген. Қазіргі кездегі шығармашылықтың маңыздылығы, сол нәрсені көп ата-аналар ескере бермейтіні жөнінде мәліметтер келтірілген. Мектеп жасына дейінгі балалардың бейнелі ойлауын, ой дербестігін, тұтас бір бөлікті көре білуін және орындаудың бірегейлігін және балалардағы тәуелсіздік деңгейін және ойлаудың өзіндік ерекшелігін анықтау мақсатында диагностика жүргізілді.

Адамзат әрқашан шығармашылық тұлғаларға мұқтаж болды, өйткені олар прогресстің қозғаушы күші болып табылады. Шығармашылықты мектепке дейінгі балалық шақтан бастап дамыту қажет, өйткені бұл жас шағы шығармашылық тұлғаны қалыптастыру және құру үшін қажет. Мектепке дейінгі білім беруде шығармашылық және оның дамуы мәселелерімен осындай психологтар Л.С.Выготский, Г.Г.Григорьева, О.М.Дьяченко, Т.Г.Казакова, Т.С.Комарова, И.А. Лыкова, Н.Е.Веракс тағы басқа ғалымдар.

Мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандарты «Балалардың өзіндік шығармашылық қызметін (бейнелеу, конструктивті-модельдік, музыкалық және т.б.) іске асыруды» көрсетеді [1].

Балалар шығармашылығы көркемдік іс-әрекеттің түрлерінде ерекше өзектілікке ие. Бұл мәселені А.Богущ, Н.Ветлугина, Н.Гаврик, Т.Казакова, Н.Карпинская, А.Ушакова, Л.Шелестова, В.Холоденко және басқалар зерттеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың көркемдік және шығармашылық даму мәселесі жеке оқу пәндерінің мысалында И.Калистратов, В.Кардашов, Г. Кудина, С.Коновец, А.Малицкая, С.Новлянская, В.Рагозина, В.Тименко, А.Шатагина зерттеген.

Балалық шақ кезеңін зерттеген ғалымдар бейнелеу өнерін оқыту қажеттілігін және баланың жеке басының шығармашылық дамуына ықпал ететін бейнелеу іс-әрекетінің маңыздылығын дәлелдеді. Мектеп жасына дейінгі балалар аппликативті іс-шаралар барысында заттар мен құбылыстардың маңызды белгілерін анықтай алады, объектілер мен құбылыстар арасындағы байланысты таба алады және оларды бейнелі аппликативті түрде көрсете алады. Шығармашылықтың бұл түрінде талдаудың, синтездеудің, салыстырудың жалпыланған әдістері жасалады, ересектерге қарамастан, шығармашылық мәселелерді шешу әдістерін табу, өз іс-әрекеттерін жоспарлау қабілеті қалыптасады. Жоғарыда айтылғандардың бәрі ересек мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық дамуы үшін бірқатар жағдайларды теориялық негіздеу және практикалық іске асырудан тұратын зерттеу мәселесінің өзектілігін түсіндіреді. Сонымен бірге, зерттелетін мәселенің жай-күйін талдау ересек мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық дамуының педагогикалық жағдайларын анықтау қажеттілігі мен осы процесті ұйымдастыруды әдістемелік қамтамасыз етудің жеткіліксіздігі арасындағы қайшылықты анықтауға мүмкіндік береді. Жоғарыда айтылғандардың барлығы «Аппликация арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту зерттеу» зерттеуінің осы тақырыбын таңдауды анықтады.

Зерттеу мақсаты: мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған педагогикалық жағдайлар кешенін анықтау және теориялық негіздеу.

Зерттеу пәні: мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту процесі.

Зерттеу әдістері:

- зерттеудің теориялық әдістері: салыстырмалы-аналитикалық, индуктивті және дедуктивті әдістер.

- зерттеудің эмпирикалық әдістері: бақылау әдісі, әңгіме, диагностика, балалардың қолданбалы өнімдерін талдау және нәтижелерді өңдеу.

Қазіргі қоғамдағы шығармашылық кез-келген кәсіпте өте жоғары бағаланады, сондықтан оны балада мүмкіндігінше ертерек ашу керек. Көптеген ата-аналар сенсорлық арналарға, жадқа, ойлауға тым көп көңіл бөледі, көбінесе баланың қиялын дамытуды мүлдем ұмытып кетеді.

Қазіргі уақытта «шығармашылық» және «шығармашылық қабілеттер» деген нақты түсінік жоқ. Отандық психолог-педагогтардың әртүрлі көзқарастарын қарастырайық. Л.С.Выготский: «шығармашылық іс-әрекет деп біз жаңа нәрсені жасайтын адамның әрекеті деп атаймыз, ол әлі де шығармашылық іс-әрекетпен сыртқы әлемнің қандай да бір нәрсесі немесе адамның өзінде ғана өмір сүретін және көрінетін ақыл-ойдың немесе сезімнің белгілі құрылысы бола ма?» [2].

А.В.Петровский «Шығармашылық – бұл жаңа материалдар мен рухани құндылықтардың пайда болуына әкелетін қызмет» деп санайды [3].

Ресейлік психолог А.В.Брушлинский басқаша түрде «шығармашылықтың» көрінісін анықтады, сонымен бірге онда білмейтіндердің ашылуын, жаңасын алуды, стереотиптер мен үлгілерді алуды анықтады. Бірақ, психология ғылымдарының докторы О.К.Тихомиров шығармашылықта мақсат қоюға ерекше мән берді.

Я.А.Пономарев шығармашылықты анықтап, ондағы өзіндік ерекшелігін, кәсіпкерлігін, өзін-өзі реттеуді, үлкен шыдамдылық пен өнімділікті көрсетті. Шығармашылық адам өзін-өзі қанағаттандыруды еңбек мақсатының нәтижесінде емес, шығармашылық процестің өзінде алады. Я.А.Пономарев үшін шығармашылықта жаңа құрылымдардың қалыптасуы, құрылуы, жаңа білім, жаңа қызмет әдістері ашылады [4].

Шығармашылық белсенділік – бұл қоршаған әлемді, соның ішінде өзін-өзі тануға және шығармашылық қайта құруға бағытталған адам қызметінің ерекше түрі.

Шығармашылық қызметтің әртүрлі түрлері бар:

- Сәндік-қолданбалы.
- Көркем-эстетикалық.
- Бейнелеу өнері-музыка.
- Тігін-вокал.
- Тоқу-хореография.
- Макраме-драм.
- Театр

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда тігін, тоқу сабақтары үлкен рөл атқарады. Зерделеп негіздері, тоқу, балалар өздері өрнектер, шығармашылықпен қолайлы орындауға бұйымдар. Балалар өздері үшін өнімді кесіп, түс схемасы принципіне сәйкес өнімнің дизайнын таңдайды.

Зерттеу нысанымыз – 14 бала, мектеп жасына дейінгі 3-4 жастағы балалар.

Ең алдымен диагностикалық жұмыс жүргіземіз. Диагностикалық зерттеудің мақсаты: 3-4 жастағы балалардың қолданбалы сабақтарында шығармашылық қабілеттерін дамыту деңгейін анықтау. Біз теориялық тұрғыдан негіздеп, келесі критерийлерді анықтадық: қолданбалы өнімдегі дизайнның тәуелсіздігі мен өзіндік ерекшелігі – бұл балалардың көркемдік ойлауын дамыту, автордың мүмкіндіктерін кеңейту, имидждің шығармашылық шешімі, қолданбалы іс-әрекет арқылы (Т.Г. Казакова).

Аппликация сабақтарында мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуды диагностикалау үшін біздің зерттеуіміздің бағытына сәйкес келетін келесі әдістер қарастырылды: зерттеудің әдіснамалық негізі:

1. Балалардың бейнелеу қызметін дамыту саласындағы зерттеулер (Н.А. Ветлугина, Т.Г.Казакова, Т.С.Комарова, Е.А.Флерина, В.Б. Косминская, Н. В. Шайдурова);
2. Сурет салудағы бейнелеу біліктерін дамыту туралы ережелер (Г.Г. Григорьева, Т.Г. Казакова, Т.С.Комарова, В.Б.Косминская, Н.М.Саккулина, Н.В. Шайдурова);

3. Мектеп жасына дейінгі балаларды қолдану дағдыларын дамыту туралы зерттеулер (Т.С.Комарова, З.А.Богатеева, Т.Г.Казакова, И.Л.Гусарова).

Жоғарыда аталған әдістерді қарастырсақ: Т.С.Комарова ұзақ уақыт жұмыс істеді, мектеп жасына дейінгі балалардың әуесқойлық мәселелерін зерттеді [5].

Н.В.Шайдуровтың шығармашылық қабілетін 6 критерий бойынша бағалады:

1. Заттың кеңістіктік жағдайын дұрыс жеткізе білу;
2. Кескін мазмұнының әзірленуі;
3. Жасалған бейненің, заттың, құбылыстың эмоционалдылығы;
4. Жоспардың дербестігі мен бірегейлігі;
5. Жоспарға сәйкес сюжетті суретте көрсете білу;
6. Қиялдың даму деңгейі.

Бұл көрсеткіштер мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту деңгейін анықтайды. Қолдану арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін тиімді дамыту және қалыптастыру үшін біз олардың қалыптасуының бастапқы нәтижелерін бағдарлайтын және анықтайтын диагностиканы қолдануымыз керек, проблемаларды анықтап, мұғалімнің жұмысына бейтарап баға беруіміз керек. Диагностика жүргізу үшін, аппликация сабақтарында үлкен мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту деңгейі үшін біз үш негізгі индикаторды бөліп алдық: аппликация өнімінде өзіндік және өзіндік дизайн – бұл балалардың көркемдік ойлауын дамыту, авторлық мүмкіндіктерді кеңейту, бейнені шығармашылық түрде шешу, аппликативті іс-әрекет арқылы (Т.Г. Казакова).

№1 тапсырма «Геометриялық фигуралардан алынған сурет».

Мақсаты: балалардың бейнелі ойлауын, ой дербестігін, тұтас бір бөлікті көре білуін және орындаудың бірегейлігін анықтау.

Материалдар мен жабдықтар: альбом, қайшы, желім, майлық, щеткалар, түрлі-түсті қағаз, сурет үлгілері.

Мазмұны: балаларға түрлі-түсті қағаздан, мүмкіндігінше түрлі-түсті геометриялық фигуралардан (үшбұрыш, шаршы, шеңбер, сопақ) кесуді, жануарларды, құстарды, көбелектерді және т. б. бейнелеуге тырысып, ландшафт парағына жабыстыруды ұсыныңыз.

Бағалау критерийлері:

- Егер бала геометриялық фигуралардан 7-10 сурет салса, қайталанған пішіндер болмаса, ешкімнің көмегінсіз өзі орындаса, суреттер шешімдердің өзіндік ерекшелігімен және түстердің қанықтылығымен ерекшеленсе – жоғары деңгей – 3 балл.
- Егер бала ересек адамның мақұлдауын қажет етіп, сұрақтар қояса, 6 – 3 сурет жасаса, жасаған дүниесінде қайталанулар, біркелілік болса – орташа деңгей – 2 балл.
- Егер бала жұмысқа қызығушылық танытпаса, біреуді бейнелеуге тырыспаса, геометриялық пішіндерінің дизайны үйіндіге ұқсаса, ересек адамның белсенді көмегін қажет етсе немесе тапсырманы орындаудан мүлдем бас тартаса – төмен деңгей – 1 балл.

Диагностикаға 14 бала қатысты, оның жоғары деңгейі (9%), орташа деңгейі 8 бала(65%) және төмен деңгейі 2 бала (26%) көрсетті.

№2 тапсырма «Қағаздан фигуралар жасау» (А.И.Савенковтың әдістемесі бойынша).

Мақсаты: балалардағы тәуелсіздік деңгейін және ойлаудың өзіндік ерекшелігін анықтау.

Материалдар мен жабдықтар: қалың түсті қағаз, қайшы, желім, майлық.

Мазмұны: балаларға қалың түсті қағаздың жолақтарын кесуге және кеңестерге қарап, шаблондар өз фигураларын ойлап табуға кеңес беріңіз.

Бағалау критерийлері:

- Егер бала 5 фигураны тапса, ересек адамның көмегіне жүгінбесе, тапсырманы қуанышпен жасаса – жоғары деңгей – 3 балл;
- Егер бала 3 фигураны ойлап тапса, балалар ересек адамның қолдауына, оның мақұлдауына мұқтаж болса, фигуралар ерекше емес, шаблон бойынша жасалса – орташа деңгей – 2 балл;

- Егер бала 1 фигураны жасап, өзіндік ерекшелігі мен тәуелсіздігі жоқ, тапсырма ересек адамның немесе құрдастарының көмегімен орындаса немесе тапсырманы орындаудан бас тартса – төмен деңгей – 1 балл.

Диагностика 2 баланың жоғары деңгейін (9%), 8 баланың орташа деңгейін (65%), 4баланың төмен деңгейін (26%) анықтады. Қазына мен Айзере деңгейі жоғары болғандықтан, балалар тапсырманы орындауда қиындықтарға тап болмады. Олар жаңа суреттерді оңай ойлап тапты, фигуралар өзіндік ерекшелігімен ерекшеленді және үлгіде бірде-бір қайталау болған жоқ. Өз бетінше және ересек адамға сұрақ қоймастан, балалар тапсырманы орындады, Айзере бес фигураны алды, Әсия 4. Фигураны жасады. Әр жолы жаңа фигураны орындаған кезде балалар қуанышқа бөленді.

Жүргізілген диагностика нәтижелері 8 адамда (63%) – шығармашылық дамудың орташа деңгейі, 2 балада (27%) – төмен деңгей және тек 4 балада (9%) – жоғары деңгей екенін көрсетті. Келесі нәтижелерді талдай отырып және авторларға сүйене отырып Н.В.Шайдунов, Т.С.Комаров, А.И.Савенков, аппликация сабақтарында мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілеттерінің жеткіліксіз дамығанын айтуға болады. Осыған байланысты біз сабақтар кешенін әзірлеп, ішінара іске асырдық.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының» 2 тарауының, 13 тармағы. - 2020 жыл, 1 қыркүйек.
2. В.В. Давыдов, Т.В. Драгунов, Л.Б. Ительсон Возрастная и педагогическая психология [Текст]: Учебник/Под ред. А.В. Петровского – М.: Просвещение. – 2010. – 365 с.
3. А.М. Вербенец Образовательная область «Художественное творчество» Как работать по программе «Детство» [Текст]: учебно-методическое пособие/ А.М. Вербенец. – СПб.: ООО Издательство «ДЕТСТВО – ПРЕСС», М.: ТЦ «СФЕРА», 2012. – 352 с.
4. Л.С. Выготский Вопросы детской психологии [Текст]. – М: Издательство Юрайт, 2016.
5. Т.Г. Казакова Развивайте у дети дошкольного возраста творчество [Текст] Т.Г. Казакова. Пособие для воспитателя дет. Сада – М.: Просвещение. – 2012. – 114 с.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚТЫҚ

Кушмитова Асылтас Базановна

Павлодар облысы Аққулы ауданы

Малыбай жалпы орта білім беретін мектеп бастауыш сынып мұғалімі

Білім – кез-келген мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық даму деңгейін көрсететін басты фактор. Сондықтан білім беруде жоғары сапаға қол жеткізу қазіргі уақытта барлық қоғамдық дамудың маңызды мәселесі. Осыдан жас ұрпаққа үздіксіз білім мен тәрбие беруді жетілдірудің өзектілігі туындап отыр.

Сабақтастықтық үздіксіз білім берудегі педагогикалық үдерісте қолайлы жағдай туғызу үшін қажет. «Сабақтастық» ұғымы ғылымның әр алуан салаларында қолданылады және көп мағыналы ұғым болып табылады. Бұған ғылыми әдебиеттердегі оған берілген әр түрлі тұрғыдағы анықтамалар дәлел бола алады. Осыған орай, біздің зерттеуімізде оқытудағы сабақтастықтың философиялық, педагогикалық, психологиялық және әдістемелік негіздері қарастырылады. Сабақтастық – бұл күрделі және көпжақты ұғым. Философиялық әдебиеттерде осы күнге дейін «сабақтастық» терминіне бір мәнді түсіндірме жоқ. Осы ұғымға берілген анықтамалар мазмұны біздің көзқарасымыз бойынша даму үдерісі, жаңа мен ескі арасындағы байланыс, жаңада ескінің сәл дамыған

элементтері мен үдерістері, дамушы құбылыстардың жаңа қасиеттері мен сапалары, ішкі бүтіндіктер сияқты сабақтастықтың мәндік белгілерін қамтиды.

Сабақтастық мәселесін шешу үшін оның мазмұндық және процессуалдық сияқты екі аспектісін ескеріп кешенді қарау керек.

Білім беру мен тәрбиелеу процесінде сабақтастықтың қажеттілігі зор. Педагогикада сабақтастың идеясы қалыптасқанға дейін жалпы еңбек іс-әрекетінде бірыңғай талаптарды сақтау және әдіс- тәсілдерді тізбектей меңгеру қарастырылған. Осы кездегі оқытудағы сабақтастықты тура педагогикалық мағынасында қолданған Есипов Б.П.. Ол білім берудің әр түрлі сатысын бір жүйеге келтіре отырып, сабақтастық шарты қажет екендігін көрсетті.

Сабақтастықтың сипатты белгілері:

- Сабақтастық – бұл оқып үйретілетіннің бұрында оқып үйретілгенмен байланысы;

Сабақтастық байланысты жүзеге асыру сипаты әрбір келесі кезеңдерде бұдан бұрынғы кезеңде оқушылардан алған пәндік білім, білік және дағдыларын пайдаланудың қажеттілігімен анықталады, яғни оқытудың тірек нәтижелерін белсендіру. Осы тұрғыдан алғанда бастауыш мектепте жалпы және нақты мақсаттары мен міндеттері анықталып, білімділік, тәрбиелік және дамытушылық пен практикалық бағыттары бойынша тиянақты тұжырымдалады.

Мектепалды даярлық тобы

(5-6 жас) Мақсаты: Баланың сезімдік тәжірибесін байыту, ретке келтіру. Барлық психикалық қасиеттерін дамыту. Ойларын операцияларын қалыптастыруға даярлау.

Сабақтастықты жүзеге асырудағы тәрбиешінің міндеттері:

- Кезеңнің маңыздылығын сақтау;
- Қоршаған орта мен баланы қарым -қатынасқа даярлау;
- Жеке тұлғалық, танымдық қасиеттерін дамыту;
- Оқу еңбегін ұйымдастыруға дағдыландыру;
- Осы бағытта ата- аналармен әңгіме жүргізу;
- Психологиялық зерттеулер қорытындысын оқу- тәрбие үрдісінде басшылыққа алу.

Сабақтастықты жүзеге асырудағы тәрбиешінің әрекеті:

- Әрбір балаға педагогикалық психологиялық карта бастау;
- Оқыту мен тәрбиелеу үрдісін сын тұрғысынан ойлау бағдарламасының философиясының негізінде ұйымдастыру;
- Бастауыш сынып мұғалімдерін сынып сағаттарына шақырып, таныстыру;
- Әрбір балаға, сыныпқа педагогикалық мінездеме жазу;
- Балаларды мектептің бірыңғай тәртіп талабымен таныстырып, талаптарды орындауға баулу.

Базалық бастауыш білім беру (6-10 жас)

Мақсаты: Білім алуға, оқу мазмұнына тұрақтықызығушылық тудыру. Болашақта ғылыми білім жүйесін игеруде қамтамасыз ететін ойлау түрлерін дамыту. Сабақтастықты жүзеге асырудағы мұғалімнің міндеттері:

- Даярлық сыныптағы даму деңгейіне байланысты деңгейіне, қабілеттеріне сүйену;
- Даярлық сыныпта жетік қалыптаспаған қасиеттерді жетілдіру бағытында арнайы түзету жұмыстарын ұйымдастыру;
- Ойын арқылы оқу әрекетін қалыптастыру;
- Психологиялық зерттеулер қорытындысын оқу -тәрбие үрдісінде басшылыққа алу;

Осы бағытты ата- аналармен әңгіме жүргізу.

Сабақтастықты жүзеге асырудағы мұғалімнің әрекеті:

- Даярлық сыныптарға қатысып, балаларды сырттай бақылау;
- 1- сыныпта ойын әрекеттен басымырақ қолданып, біртіндеп оқу әрекетіне көшу;
- Әрбір баланың педагогикалық- психологиялық картасын жалғастыру;
- Бастауыш сыныпта өтетін шараларға балаларды белсене қатыстыру;
- Балаларды мектептің бірыңғай тәртіп талабына, бірыңғай орфографиялық, каллиграфиялық талаптарға үйрету;

Әрбір балаға, сыныпқа жазылған педагогикалық мінездемені зерттеу, толықтыру.

Ақпарат ағымының қарқынында ғылым мен техниканың өркендеу кезеңіндегі өмірге келген баланың даму, өсу, қалыптасу жолы өзгеше. Өйткені, әр баланың қалыптасуы жасына ғана емес, көбінесе жеке дамуына тікелей байланысты. Сондықтан, бүгінгі күні әрбір ата-ана баласының жылдам білім алып, ертерек есеюін армандайды. Баланың сауатын ашып, ерте жастан өз бетімен оқып кетуіне жағдай жасауды көздейді. Оның көрінісі балабақшадағы тәрбие оқытумен ұштастырылып, соңғы уақытта өзекті мәселеге айналып бара жатқан сауат ашу процесінің жаппай қарқын алуынан байқалады. Бірақ, мектепке дейінгі білім беру кезеңіндегі сауат ашу процесі мектептің бастауыш сатысындағы сауат ашу процесінен өзгеше ұйымдастырылуы тиіс. Баланың әріпті тануы, жазуы игеруі мектеп қабырғасында арнайы даярланған бастауыш сынып мұғалімдерінің басшылығымен жүзеге асатын процесс.

Ал, балабақшадағы оқыту процесі баланың оқуға, жазуға дайындық әрекеттерін қалыптастыруды көздейді. Ол өзіміз білетін: саусақ еттерін шынықтыратын түрлі сызықтар, фигуралар сызуға, тілін сындыратын түрлі жаңылтпаш, өлең-тақпақтар жаттауға, ойын жүйелі жеткізуге дағдыландыратын түрлі тақырыптағы ертегілер мен әңгімелер тыңдату, айтып беруге, қиялын дамытып, ойындағысын қағаз бетіне сипаттауға, сурет салуға т.б. баулу.

Алты жасар балаларды оқыту – білім беру жүйесіндегі ең жауапты кезең. Ш.А. Амоношвили айтқандай, алты жасарларды бірінші оқу жылында оқушы деп толық есептеуге болмайды. Олар, ойын әрекетінен оқу әрекетіне түрлі қиындықпен өтіп, енді ғана қалыптасып келе жатқан оқушылар. Алты жасарлаға тән ерекшеліктер:

1. зейіні тұрақсыз болғанымен, қабылдауы қарқынды келеді;
2. танымдық қабілеті жоғары, құштарлығы басым;
3. түрлі әрекетке қатысуға белсенді.

Балалардың мектепке дайындығының маңызды көрсеткіші, мектепалды даярлықтың бағыт-бағдары ауысып, бес жастағы баланы мектепке даярлау ісі қолға алынып жатқан кезеңде, баланы жете зерттеудің жаңа әдістемесін әзірлеу қажеттігі туындап отыр. Бес жасар балалардың мектепалды даярлықпен толық қамтылмайтын жағдайды ескеретін болсақ, мектепке ешқандай даярлықсыз келетін балалар ерекше назар аударуды қажет етеді. Балаларды мектепке даярлау кезінде назардан тыс қалатын жағдайлар мыналар:

1. баланың дене бітімімен бірге саусақ сүйектерінің даму мен көру қабілеті;
2. сөйлеу тілінің дамуы /ойын толық жеткізе білуі/;
3. іс-әрекетін жүйелі ұйымдастыра білуі;
4. құрбыларымен, үлкендермен қарым-қатынасы, қоршаған ортаны қабылдау бейімі.

Сондықтан, алты жасар балаларға жағдай туғызудың негізгі жолдарын алдын-ала жан-жақты талдап, нақты шешімдер қабылдауды қажет ететін мынандай талаптар бар:

1. оқу, ойын, жататын бөлмелері;
2. жас ерекшеліктеріне сай оқуға, жазу, сызуға арналған парталар;
3. гигиеналық талапқа сай асхана;
4. киім ілгіштері мен артық киімдерін қоятын артық шкафтар;
5. бөлмесінде әр оқушының оқу, ойын құралдары сақталатын арнайы орын;
6. баланың бойына ескеріліп құрылған тақта.

Ойын бөлмесін жабдықтауда ойыншықтар топтамасымен қатар, тақырыптық бұрыштар, зоналар құрылған жөн. Мысалы, кітапхана, дүкен, асхана, шаштараз т.б. Алты жасар баланы мектепке дайындау кешенді түрде аса жауапкершілікпен ұйымдастырылатын, ата-аналар мен қатар педагог қауымның белсене қатысумен жүзеге асырылатын процесс. Сондықтан педагог қауымның алдына қойылатын қосымша талап – ата-аналармен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін қалт жібермей, түгел ұтымды қарап, пайдалану. Қазіргі сабақтастық мәселесін шешуде жүргізіліп жатқан жұмыстар бала дамуының әрбір кезеңінің өзіндік құндылығы туралы ғылыми түсініктерге сәйкес келмейді, пәндік білім-білік дағдылар тек алғашқы кезде ғана көзге түсуіне мүмкіндік беріп, кейін шығармашылық, тапқырлық, тұрғылықты талап

етеді, ересектен көмек сұрауына тура келеді. Балабақша мен мектептегі білім берудің үздіксіздігін сақтау да мемлекеттік стандартта айқын көрсетілген. Оның негізінде мектепке дайын болған баланың психологиялық қалыптасу картасы мұғалімге де, тәрбиешіге де қандай негізде дайындалғанының болжамын береді.

Қорыта айтқанда, жоғарыда көтерілген мәселелер бойынша елімізде ауқымды іс-шараларды жүзеге асыру қолға алынуда. Яғни, бүгінгі күннің талабына сай адамзат алдында тұрған ұлы мұрат міндеттердің бірі өз ісін, өмірін жалғастыратын салауатты саналы ұрпақ тәрбиелеу. Балабақша мен мектептегі білім беру қатары жүріп, үзіліссіз жүйемен өрлеп жатса, еліміздің әрбір азаматының арманы орындалып жатыр деп ұғынар едім. Рахмет тыңдағандарыңызға!

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту Тұжырымдамасы. – Астана, 2004.- Б. 13-14
2. Мыңжасарова М.Ж. Бқтималдық және статистика элементтерін оқып үйренуде сабақтастықты жүзеге асыру мәселелері // Ізденіс.– 2009. - № 1. –Б. 252- 256.
- 3.Дамитов Б.Қ., Ермеков Н.Т., Можаева О.И. және т.б. Қазақстан Республикасының білім беру жағдайы мен дамуы туралы ұлттық баяндама. Астана;ҰБСБО, 2009. -308б.
- 4.Манкеш А. Оқу – тәрбие үдерісіндегі экологиялық сабақтастықтың ғылыми – теориялық негіздері. Монография. – Алматы; «Зерде», 2005. – 240б.
5. Шәкілікова С.Е., Мыңжасарова М.Ж. Стохастика элементтерінің оқытудағы сабақтастық мәселелері.// Білім берудегі менеджмент. -2010.-№2.-Б.166-171

САБАҚТАСТЫҚ- ДАМУДЫҢ САТЫЛАРЫ МЕН БУЫНДАРЫ АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫС

Тынымхан Салтанат

**Павлодар облысы, Аққұлы ауданы, Әйтей негізгі орта білім беру мектебі КММ
мектепалды даярлық сыныбының тәрбиешісі**

Әлем тәжірбиесі көрсеткендей, кез-келген мемлекеттің әлеуметтік экономикалық дамуы сол елдің білім жүйесі мен азаматтарының білім дәрежесіне байланысты. Осы орайда Қазақстанды әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті елдердің қатарына енгізуде білім беру ісі басты құрал болып табылады. Ол үшін отандық білім жүйесін халықаралық білім кеңістігінде және еңбек нарығы бәсекелестігін қамтамасыз ететін білім сапасының дәрежесіне жеткізу шарт. Адамның өмір сүруіне қажетті білім мен тәрбие негізі балабақша мен бастауыш мектепте қаланады.

Сондықтан, мектепалды сыныбы мен бастауыш мектепте әрбір баланың жеке тұлғалық қасиеттерін ашу, оның мүмкіндігін, өмірдегі мәнін көрсету арқылы білімге тереңірек ұмтылуына, сондай ақ ізденісіне, бейімділігіне көмек беру, жағдай туғызу және оған өмір сүру үшін рухани күш беру негізгі міндет болып отыр. Бұл міндетті шешуде мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш мектептегі білім беру үрдісінің сабақтастығы арқылы қол жеткізуге болатыны айқын.

Сабақтастықтық үздіксіз білім берудегі педагогикалық үрдісте қолайлы жағдай туғызу үшін қажет."Сабақтастық" ұғымы ғылымының әр алуан салаларында қолданылады және көп мағыналы ұғым болып табылады.Бұған ғылыми әдебиеттердегі оған берілген әр түрлі тұрғыдағы анықтамалар дәлел бола алады. Сабақтастық «балабақша мен бастауыш мектептің арасындағы екі жақты байланыс ретінде, оқытудың бір сатысынан екінші сатысына өтудегі диалектикалық ішкі байланысты жүзеге асыру ретінде, алдыңғы білімге сүйенуді қамтамасыз ету ретінде, балаларды әрі қарай дамытудың перспективаларын құру

ретінде қарастырылады». Әйтсе де, барлық анықтамалар бір мазмұнға келіп тоғысады. Оған төмендегі кестеден көз жеткізуге болады.

«Сабақтастық» - бұл адам іс-әрекетінің жемісі. Ол қоғам негізіндегі жетістігін қамтамасыз ету және оны сақтаудың негізгі әлеуметтік заңдылығының бірі болып табылады. Сабақтастық қоғамдағы өмір сферасының әртүрлі саласында белгілі бір ұғымға сәйкес кең түрде қолданылады.

«Сабақтастық» - ол өмірдің атадан балаға жалғасуы, қандай да бір әдет-ғұрыпты сақтаудағы сабақтастық, ұрпақтардың ұлттық құндылықты сақтаудағы сабақтастық, тәрбие берудегі сабақтастық - ол ұлттық педагогика, ұлттық құндылықтағы сабақтастық т.с.с.

Сабақтастықты әлеуметтік жағынан алып қарағанда ол-қандай да бір құбылыстардың дамуы материалдық қоғамдық рухани өмір жағдайларының даму үдерісін бейнелейді. Ал әдістемелік, ол - сол құбылыстың, болып жатқан жағдайлардың себебін анықтап білу.

Философиядағы «сабақтастық» ұғымы мен білім берудегі «сабақтастық» ұғымы тығыз байланысты. Білім берудегі сабақтастық проблемасы ұлы педагогтардың педагогикалық ой-пікірлерінде маңызды орын алды.

Білім берудегі сабақтастық проблемасын чех педагогы Я.А.Коменский сабақтастықты адам дамуының жас ерекшелігінен, оның танымдық әрекетінен туындайтын оқыту ұстанымы ретінде қарастыра келіп, біріншіден жалпы білімге көңіл бөлу қажет, онда алдыңғының бәрі кейінгіге жол ашып, оның қадамына жарық түсіруі тиіс, екіншіден, сабақтастықты қамтамасыз ету жағдайында баланың жас ерекшелігіне сәйкес берілетін білімге жете көңіл бөлу, үшіншіден отбасындағы берілетін білім балабақша мен бастауыш сыныптардағы берілетін білімге бағыт-бағдар беретіндей жағдайда жүргізілуі керек, төртіншіден, өмір бойы білім алу, өз-өзінің білімін жетілдіріп отыру туралы пікірі бүгінге дейін құндылығын жоғалтпаған дүние екендігін білеміз. Я.А.Коменскийдің саналылық пен белсенділік, жүйелілік пен бірізділік, сабақтастық ұстанымдарын өзара тығыз байланыста алып қарағандығын атап өткен жөн.

Швейцария педагогы Иоганн Генрих Песталоцци оқыту үдерісін «сананың бұлыңғыр, жүйесіз түсініктерінен белгілі бір түсініктерді, көріністерді, айқын ұғымдарды танып-білуге деген ұмтылысы» деп санады, яғни оқытудағы сабақтастықты үздіксіз, жүйелі құбылыс деп түсінді.

Орыс педагогы К.Д.Ушинский оқытудағы сабақтастықты тек маңызды оқыту ұстанымы ретінде қарастырып қана қоймай, оны «оқытудың табысты болуының алғы шарты» яғни сабақтастық бұрын оқылған және оқылып жатқан материалдар арасындағы байланыстарда пайда болады деп көрсетеді.

Ресейде мектепке дейінгі және бастауыш мектептегі сабақтастық мәселесін алғаш қарастырған В.Ф.Одоевский болды, ол «Ғылымға дейін ғылым» деген еңбегінде мектепке дейінгі жастағы балаларды оқыту мен тәрбиелеуге арналып, оның бастауыш мектептің еңбек тәрбиесінің өзара байланысын ұйымдастыру туралы қызықты ой-пікірлер айтылады.

А.С.Симонович балабақша мен мектептің байланысын келесідей көрсетеді: балабақша баланың жалпы дамуын жүзеге асырады, ал мектеп бұл дамуды қолданады. Балабақшада балалар оқымауы керек, олар дамуы керек, «мектеп пен балабақшадағы сабақтар арасында қатаң сызық салынған: мектеп күрделі ғылыммен айналысады, ал балабақша күрделі ойынмен айналысады. Мектепте - берілетін пәнге назар аударылады, ал балабақшада -балаға назар аударылады, ал пән екінші рөлде болады, ол тек мақсатқа жету құралы болып саналады». Сонымен қатар, «...қазіргі заманғы мектеп өзінің құрылымын, әсіресе бірінші сыныпта өзгертсе, оқушыларды грамматикамен шаршатпаса, оның орнына мектеп пәндерін беру енгізілсе, бала үшін балабақшадан қарапайым мектепке тікелей өту болмайтын еді».

Бұл пікір К.Н.Вентцельдің жұмыстарында да кездеседі. Ескі мектепті сынай отырып, автор балабақшаны мектеппен байланыстырмау керек, ал мектепті «балабақшаның жаңа типіне» бейімдеу керек деп санады. Ол «жаңа балабақша баланың шығармашылық дара тұлғасын дамытуды дайындау үшін ең қолайлы орта болып саналады» деп атап көрсетеді.

Н.Ф.Каптерев балабақшаны балалардың қоғамдық тәрбие жүйесінің бірінші сатысы ретінде қарастырады. Ол «мектепке дейінгі жылдары баланың ойын, еңбек, оқу іс-әрекеттерінде ақыл-ой дамуына үлкен назар аударуды, оның сезімдерін, еркін дамытуды, дербестік, шыдамдылық, бақылау шеберлігі, салыстыру сияқты мінез-құлық белгілерін дамытуға ерекше назар аударуды атап көрсетеді, бұлардың бәрі баланы оқуға толыққанды дайындау үшін қажет» деп тәжірибесін жинақтау арқылы іс-әрекеттің субъектісі ретінде қалыптасуына мән берген. Педагогтың келесі ой-пікірлері өзекті болып саналады: ересек топтағы балаларды мектепке даярлау, балалардың өзара оқыту барысында, күнделікті өмір үдерісінде жүзеге асырылуы керек, сонымен бірге әрбір баланың күшіне сәйкес келетін ұйымдастырылған сабақтарда жүзеге асырылуы керек.

Танымал педагог Е.И.Тихеева балабақшаның мектеппен тығыз байланысын қалыптастыру қажеттілігі туралы жазған болатын: «Балабақша мен мектеп арасында ешқандай сызық жоқ және болмауы да керек. Балабақшаның ересек сатысы - үштен бір мектеп, ал мектептің кіші сатысы - үштен бір балабақша болып саналады». Автордың пікірінше, балабақшаның ересек тобында балалардың білімдері мен елестетулерінің бірқатар жүйесін реттеу қажет, оларды балалар балабақшадағы оқу-тәрбие үдерісінде меңгереді».

Білім берудегі сабақтастық мәселесі көптеген еңбектерде талданса да, бүгінгі таңда дидактикада аталмыш мәселе бойынша бірегей көзқарас жоқ.

Сабақтастық дегеніміз – екі буын арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Сабақтастық жұмысындағы ортақ мақсат: мектепке оқуға балаларды табысты дайындаудың жолында, олардың интеллектуалдық және жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін бірыңғай білім мен тәрбие кеңістігін қалыптастыру. Қазіргі таңда ұрпақтың білімі мен тәрбиесіне көңіл аудара отырып, сапалы білім беру талаптары қойылып отыр. Оның ішінде мектепте сапалы білім алуы мектепалды дайындығына және балабақша мен бастауыш мектептің сабақтастығымен тығыз байланысты.

Балабақша мен бастауыш сатының сабақтастығы біріншіден: аталған сатыдағы білім берудің өзіндік мақсаттарының айқындалуын, білім мазмұнының бірыңғай жүйелі құрылуын, баланың тиімді дамуы арқылы білім берудің келесі сатысына көшуінің қамтамасыз етілуін қарастырады. Екіншіден: білім беру жүйесінің әрбір әдістемелік компоненттерінің байланысы мен үйлесімділігінің болуын қамтамасыз ету қажет (мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдіс-тәсілдері, құралдары, ұйымдастыру түрлері). Сабақтастық сақталу үшін мектепке дейінгі кезеңде – жас ерекшелігіне сәйкес балалардың өзін-өзі бағалауының сақталуы, баланың танымдық және тұлғалық дамуы, олардың қоршаған ортамен өзара байланыс жасауға дайындығы, мектепке дейінгі кезеңдегі іргелі жаңалықтар ретіндегі жетекші әрекеттерінің дамуы қарастырылады. Ал бастауыш сатыда – мектепке дейінгі кезеңдегі жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды, мектепке дейінгі қалыптасып болмаған қасиеттерді түзетуге арнайы көмек көрсетуді, жетекші әрекеттер арқылы қоршаған ортамен өзара қарым-қатынас формаларын дамытуды қамтамасыз ету қажет. Білім беру мазмұнының сабақтастығы мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш сатыдағы, негізгі мектеп және кәсіби бағдарлы мектептер мен жоғары оқу орындарында жалғасын тауып, білім мазмұны үндестік пен үйлесімділік тұрғысынан қарастырылғанда ғана маңызды болмақ.

Қорыта келгенде, екі сатыдағы негізгі мақсат, міндеттер нақтыланып, білім мазмұнын айқындайтын ұстанымдар анықталып, баланың мектепалды даярлығы мен бірінші сыныптың оқу жылы аяғындағы оқу мазмұнына сипаттама жасау арқылы балабақша мен бастауыш сыныптағы білім мазмұнының сабақтастығын қалыптастыруға қол жеткізуге болады деп ойлаймын.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2010.
- 2 Гегель Г. Наука логики. -М.:Мысль, 1999. 6.172 Баллер Э.А. Преемственность в развитии культуры. -М.:Наука, 1989.6.294
- 3 Канцева М.Н. О проблемах и перспективах развития начального образования http://oipkro.nm.ru/Text/t31_1.htm

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІЛЕР МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ ЖҰМЫСТАРЫ ЖӘНЕ ОНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

Кожабекова Жания Мұхаметкалымовна
Павлодар облысы, Аққулы ауданының Малыбай жалпы орта білім беретін
мектебінің мектепалды дайындық сынып тәрбиешісі

«Мектеп балалардың өміріне күрт өзгеріс енгізбеуі керек. Шәкірт бола тұра, бала кеше жасаған ісін бүгін жалғастыра берсін. Оның өмірінде жаңа нәрсе біртіндеп пайда болып, әсердің көшкініне таң қалмасын», - деп жазды В.А. Сухомлинский.

Сабақтастық дегеніміз, біріншіден, екі буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау, екіншіден білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Білім беру салаларын талдау мазмұнды сабақтастықты анықтады, оны келесідей білдіруге болады: тек іс-әрекет арқылы адам жаңа тәжірибені игереді, өзін-өзі оқи алады және бұл қазірдің өзінде бар іс-шаралар негізінде сәтті болады. Мектепалды даярлықта іс-әрекеттің жетекші түрі-ойын нақты өмірдегі қатынастар мен оқиғаларды модельдеу ретінде, ал бастауыш мектепте оқу іс-әрекетіне біртіндеп көшу жүреді.

Стандартқа сүйене отырып, құрылымдық бөлімше мен мектеп қызметінің түйісу нүктелері деп аталатындар үш бағытқа сүйенеді; - мектепке дейінгі және бастауыш мектеп деңгейлерінде сабақтастықты жүзеге асырудың мақсаттары мен міндеттерін келісу; - мектепке дейінгі және бастауыш мектеп жасындағы балаларға білім берудің үздіксіздігі қағидаттарын және стандартқа сәйкес үздіксіз білім беруді жүзеге асырудың психологиялық-педагогикалық шарттарын ескере отырып, білім беру мазмұнын іріктеу - мектепке дейінгі білім беру мекемесінде де, бастауыш мектепте де оқытудың ұйымдастырушылық формалары мен әдістерін байыту. Мектепке дейінгі және бастауыш мектеп жасындағы балаларға білім берудің жалпы мақсаттары; - балалардың физикалық және психикалық денсаулығын қорғау және нығайту; - адамгершілік адамды тәрбиелеу; - баланың даралығын сақтау және қолдау, балалардың физикалық, психикалық дамуы. Мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің үздіксіздігі мынадай басым міндеттерді шешуді көздейді.

Баланың мектептегі білім беру ортасына ауысуы - бұл басқа мәдени кеңістікке, басқа жас санатына және дамудың әлеуметтік жағдайына ену. Бұл ауысудың сәтті болуын қамтамасыз ету-балабақша мен бастауыш мектеп қызметкерлерінің күш-жігерін біріктіру мәселесі. Мектеп пен балабақша-білім беру жүйесіндегі екі іргелес буын. Мектептегі жетістіктер көбінесе мектепке дейінгі жаста қалыптасқан білім мен дағдылардың сапасына, баланың танымдық қызығушылықтары мен танымдық белсенділігінің даму деңгейіне байланысты. Мектеп балалардың интеллектуалды дамуына қойылатын талаптарды үнемі арттырып отырады. Бұл ғылыми-техникалық прогресс, ақпарат ағынының артуы, мазмұнын жетілдіру және білім берудің маңыздылығын арттыру сияқты объективті себептерге байланысты. Мектепке дейінгі білім беру мен мектептің оқу-тәрбие жұмысында сабақтастық болуы керек.

Мектепке дейінгі кезеңде: - балаларды салауатты өмір салтының құндылықтарымен таныстыру; - әр баланың эмоционалды әл - ауқатын қамтамасыз ету, оның жағымды өзін - өзі сезінуін дамыту; - бастамашылықты, қызығушылықты, еріктілікті, шығармашылық өзін-өзі көрсету қабілетін дамыту; - қоршаған әлем туралы білімді қалыптастыру, әртүрлі іс-әрекеттерде балалардың коммуникативті, танымдық, ойын белсенділігін ынталандыру; - балалардың өзін-өзі тануын дамыту; әлемге, адамдарға, өзіне деген қарым-қатынас саласындағы құзыреттілік, балаларды ынтымақтастықтың әртүрлі формаларына қосу (ересектермен және әртүрлі жастағы балалармен).

Бастапқы форма сатысында: - білім алушылардың азаматтық бірегейлігі мен дүниетанымының негіздерін қалыптастыру; - оқу қабілетінің негіздерін және өз қызметін ұйымдастыру қабілетін қалыптастыру; - оқу іс-әрекетінде мақсаттарды қабылдау, сақтау және оларды ұстану, өз қызметін жоспарлау, оны бақылау мен бағалауды жүзеге асыру, оқу процесінде педагогпен және құрдастарымен өзара іс-қимыл жасау қабілеті; - рухани - білім алушылардың адамгершілік нормаларын, адамгершілік көзқарастарын, ұлттық құндылықтарын қабылдауын көздейтін адамгершілік дамуы мен тәрбиесі; - салауатты өмір салты құндылықтарын саналы түрде қабылдау және оларға сәйкес олардың мінез-құлқын реттеу, мектепке дейінгі даму жетістіктерін жетілдіру, мектепке дейінгі балалық шақта қалыптасқан қасиеттерді дамыту бойынша арнайы көмек; - оқыту процесін даралау, әсіресе озық даму жағдайларында немесе артта қалу. 3-10 жастағы балаларға білім берудің жалпы мақсаты мен міндеттерін іске асыру бірқатар психологиялық - педагогикалық жағдайларды сақтауды талап етеді.

Мектепке дейінгі кезеңде: - ересектердің балалармен тұлғалық-бағдарланған өзара іс - қимылы; - баланың дамуының маңызды факторы ретінде оқу іс-әрекетінің алғы шарттарын қалыптастыру; - балалармен жасына сәйкес жұмыс түрлерін қолдана отырып, білім беру процесін құру, іс-әрекетін қалыптастыру кезінде ойынға сүйену.

Бастауыш мектеп сатысында: - мектепке дейінгі балалық шақтағы жетістіктердің қолда бар деңгейіне сүйену; - оқу процесінің дамудың осы жас кезеңіндегі маңызды жетістік ретінде оқу қабілетін қалыптастыруға бағытталуы; - репродуктивті (дайын үлгіні жаңғыртатын) және зерттеу, шығармашылық іс-әрекеттің, ұжымдық және жеке іс-әрекет формаларының тепе-теңдігі.

Сабақтастық формалары

Балалармен жұмыс: - мектепке экскурсиялар; - мектеп кітапханасына бару; - мектеп жасына дейінгі балалардың бастауыш сынып мұғалімдерімен және оқушыларымен танысуы және өзара әрекеттесуі; - бірлескен білім беру іс-шараларына, ойын бағдарламаларына, Жобалық іс-шараларға қатысу; - суреттер мен қолөнер көрмелері; - мектепалды даярлық сынбының бұрынғы тәрбиеленушілерімен кездесулер мен әңгімелер (бастауыш сынып оқушылары); - бірлескен мерекелер (Білім күні, бірінші сынып оқушыларына арнау, балабақшада бітіру және т.б.) және мектеп жасына дейінгі балалар мен бірінші сынып оқушыларының спорттық жарыстары; - театрландырылған іс - шараларға қатысу; - мектеп жанында ұйымдастырылған білімнің бейімделу курсына мектеп жасына дейінгі балалардың қатысуы (психологпен, логопедпен, музыкалық жетекшімен және басқа мамандармен сабақтар).

Педагогтердің өзара іс-қимылы: - бірлескен педагогикалық кеңестер (мектепке дейінгі мекеме және мектеп); - семинарлар, шеберлік сыныптары; - мектепке дейінгі педагогтары мен мектеп мұғалімдеріне арналған дөңгелек үстелдер; - тәрбиешілер мен мұғалімдерге арналған психологиялық және коммуникативтік тренингтер; - балалардың мектепке дайындығын анықтау бойынша диагностика жүргізу; - медицина қызметкерлерінің, Мектепке дейінгі мекеменің және мектеп психологтарының өзара іс-қимылы; - мектепке дейінгі білім беру іс-әрекетінің ашылуы және мектепте ашық сабақтар; - педагогикалық психологиялық бақылаулар.

Ата-аналармен ынтымақтастық: - Мектепке дейінгі педагогтарымен және мектеп мұғалімдерімен бірлескен ата-аналар жиналыстары; - дөңгелек үстелдер, пікірталас

кездесулері, педагогикалық қонақ бөлмелер ; - ата-аналар конференциялары, сұрақ-жауап кештері; - Мектепке дейінгі тәрбиешілер және мектеп педагогтарымен консультациялар; - болашақ мұғалімдермен ата-аналармен кездесулер; - Ашық есік күндері; -шығармашылық шеберханалар; - сауалнама жүргізу, баланың мектеп өмірі қарсаңында және мектепке бейімделу кезеңінде отбасының әл - ауқатын зерттеу үшін ата - аналарды тестілеу; - мектеп жасына дейінгі балалардың ата - аналарына арналған білім беру-ойын тренингтері мен практикумдары, іскерлік ойындар; - отбасылық кештер, тақырыптық бос уақыт; - қарым-қатынастың көрнекі құралдары (стендік материал, көрмелер, сұрақтар мен жауаптардың пошта жәшігі және т. б.); - ата-аналар клубтарының отырыстары (ата - аналар мен балалар-ата-аналар жұптарына арналған сабақтар). Бастауыш мектеп және мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының, тәрбиеленушілер мен білім алушылардың ата-аналарының (занды өкілдерінің) жемісті ынтымақтастығының нәтижесі.

Сабақтастықтың мазмұны мектеп пен мектепке дейінгі білім берудің жылдық жоспарында көрсетілген. Оқу жылының басында мектепке дейінгі педагогтарымен бірлесіп сабақтастық бойынша жұмыс жоспары жасалады.

Жұмыс келесі бағыттар бойынша жүзеге асырылады: - әдістемелік (педагогтармен); - ата - аналармен; - балалармен. Әдістемелік қызмет мектеп және балабақша педагогтары үшін бірлескен іс - шаралар өткізу арқылы ұйымдастырылады: - семинарлар; - дөңгелек үстелдер; - ЖОО мен мектептегі білім беру қызметінің ашық көрсетілімдері; - әдістемелік бірлестіктердің отырыстары.

Ата - аналармен жұмыс: - педагогтармен бірлескен ата - аналар жиналысы; - ақпараттық стендтер, балабақша мен мектептің сайттары; - мектеп педагогтарымен жеке консультациялар; - Мектептегі ашық есік күні арқылы жүзеге асырылады.

Балалармен жұмыс: - экскурсиялар, Мерекелер, бірлескен жобалар өткізу; - мектеп мұражайына бару; - суреттер, қолөнер бұйымдарының бірлескен көрмелерін безендіру; - мектеп жасына дейінгі балаларды мұғалімдермен, бастауыш сынып оқушыларымен таныстыру; - мектеп.

Сабақтастық әр түрлі қызмет түрлерін қолдануды қарастырады: бағдарламаларды зерттеу, өзара тәжірибе алмасу, педагогикалық жұмысты жетілдірудің оңтайлы жолдарын одан әрі іздеу, балалардың оқуға деген қызығушылығын қалыптастыру. Мектепке дейінгі білім беруден мектепке көшу үшін мұғалімдер өз жұмысында дидактикалық, моторлы ойындарды, саяхат ойындарын пайдаланады, жайлылық, мейірімділік жағдайларын жасайды, мектепке деген сүйіспеншілікті оятады, тәрбиешілермен тығыз жұмыс істейді.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚ ПЕН БАСТАУЫШ СЫНЫПТАР АРСЫНДА МАТЕМАТИКАЛЫҚ БІЛІМ САБАҚТАСТЫҒЫ

**Жумашева Шынар Мустахимовна
Махамбет ауданы Жалғансай ауылы
Жалғансай орта мектебінің мектепалды сыныбы мұғалімі**

Біле бер қанша білсең, тағы тіле
Жетерсің мақсатыңа біле-біле.
Ж. Баласағұн.

Қазір жалпы білім беретін орта мектеп дүниежүзілік деңгейдегі мәдениет, білім және білік қорымен қаруланған. Бүгін ашылған жаңалықтар ертең ескіріп қалатын күндерде өмір сүріп жатқанымызды ескерсек, білімнің қарыштап дамуын, ХХІ ғасыр табалдырығымыздан аттағалы бері ғылымдағы өзгерістер жоғары жылдамдықпен алға басуда.

Бала - біздің болашағымыз. Болашақ - білім мен ғылымға тәуелді.

Қазіргі таңда ұрпақтың білімі мен тәрбиесіне көңіл аудара отырып, сапалы білім беру талаптары қойылуда. Білім беру және ғылым саласына елеулі өзгерістер енгізіп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш білім беру ісін жаңа сапалық деңгейге көтеру міндеті бүгінгі күннің көкейкесті мәселесі.

Жалпы адам баласының өмір сүруіне қажетті білім мен тәрбие негізі мектепке дейінгі ұйым мен бастауыш мектепте қаланатыны ақиқат.

Сондықтан да әр баланың жеке тұлғалық қасиеттерін ашу, оның мүмкіндігін, өмірдегі мәнін көрсету арқылы білімге ұмтылуына, сонымен қатар ізденісіне, бейімділігіне көмек беру, жағдай туғызу және оған өмір сүру үшін рухани күш беру негізгі міндет болып отыр. Болашақ ұрпақтың сапалы білім алуы - мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш буын арасындағы сабақтастықпен тығыз байланысты. Өйткені сабақтастық туралы мәселе өткір қойылып отыр.

Сабақтастық үздіксіз білім берудегі педагогикалық үрдісте қолайлы жағдай туғызу үшін қажет. Сабақтастық «мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш мектептің арасындағы екі жақты байланыс, оқытудың бір сатысынан екінші сатысына өтудегі диалектикалық ішкі байланысты жүзеге асыру, алдыңғы білімге сүйенуді қамтамасыз ету, балаларды әрі қарай дамытудың перспективаларын құру ретінде қарастырылады». Әйтсе де, барлық анықтамалар бір мазмұнға келіп тоғысады.

Сабақтастықтың мақсаты: балаларды оқуға табысты дайындаудың жолында, олардың интеллектуалдық және жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін бірыңғай білім мен тәрбие кеңістігін қалыптастыру.

Сабақтастық дегеніміз - біріншіден: екі буын арасындағы ортақ мақсат- міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі, сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау; екіншіден - білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Білім саласындағы өзара байланыс бұрыннан талап етіліп келеді, алайда ол кезде бағдарламалар жыл бойы өзгермейтін, сондықтан ата-ана да, мектепке дейінгі мекеме де бастауыш мектеп талабын біліп отыратын. Қазір әлем сәт санап бағдарламалар, технологиялар үнемі өзгеру үстінде. Сол себептен де білім беру үрдісінде өзгерістер өте көп. Ұлы педагог В.А.Сухомлинскийдің «Баланың ақыл-ой дамуын, қызығушылығын, қабілетін, бейімін білмей оны оқытуға, тәрбиелеуге болмайды» деген тұжырымдамасы сабақтастықтың керек екенін көздейді.

«Сабақтастық» - адам іс-әрекетінің жемісі. Ол қоғам негізіндегі жетістігін қамтамасыз ету және оны сақтаудың негізгі әлеуметтік заңдылығының бірі болып табылады.

Мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сынып арасындағы байланыс формаларының сабақтастығын өзара екі байланысты аспектіге бөлуге болады: ақпараттық-ағартушылық және тәжірибелік.

Ақпараттық - ағартушылық аспектісінде - тәрбиешілер мен мұғалімдердің оқу-тәрбие жұмысының міндеттерімен танысады, бір-бірінің бағдарлама мазмұнын зерттейді. Бұл мақсатқа байланысты біріккен педагогикалық кеңесте балалардың мектепке дайындығы бойынша қатысуы, дәрістермен өзара алмасуы және де басқа жұмыстар жүзеге асырылады.

Тәжірибелік (практикалық) аспектісінде - мұғалімдер болашақ оқушыларымен танысады, тәрбиешілер бұрынғы тәрбиеленушілерін, сонымен бірге іс-әрекетін, диагностика нәтижелерімен, мінездемелерімен танысып, бақылай алады.

Мектепалды сынып пен бастауыш буын сабақтастығын айқындауда біріншіден:

- аталған сатыдағы білім берудің өзіндік мақсаттарының айқындалуы, білім мазмұнының бірыңғай, жүйелі құрылуы, баланың белсенді дамуы арқылы білім берудің келесі сатысына көшудің тиімділігінің қамтамасыз етілуі, екіншіден:

- білім беру жүйесінің әрбір әдістемелік компоненттерінің байланысы мен үйлесімділігі болуына назар аудару керек (мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдістемесі, ұйымдастыру түрлері).

Сонымен қатар сабақтастық сақталу үшін мектепалды сынып кезеңде жас ерекшелігіне сәйкес баланың өзін-өзі бағалауының сақталуы, танымдық және тұлғалық дамуы, қоршаған ортамен байланыс жасауға дайындығы қарастырылады. Бастауыш сатыда - мектепалды шақтағы жетістіктерінің барлық деңгейіне тірек болуды, қарқынды даму жағдайында жеке жұмыстарды, мектепалды сыныпта қалыптасып болмаған қасиеттерін жетілдіруге арнайы көмек көрсетуді, жетекші әрекеттер арқылы қоршаған ортамен өзара қарым-қатынас жасау формаларын дамытуды қамтамасыз етеді.

Сабақтастық даму кезеңдері мен сатылардың арасындағы ортақ мақсат-міндеттер, ортақ мазмұнды байланыс, бұл байланыс олардың толық және жеке жақтарының кейбір элементтерін сақтайтын тұтас жүйе. Жеке тұлғаның даму кезеңінің үздіксіз білім беру деңгейлері мен сатылары нақты мақсаттармен талаптарының іске асырылуымен анықталады. Осының барлығы бір ғана түпкі мақсатқа - баланы жүйелі, сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағытталуы тиіс.

Сабақтастық білім беруде:

- балалардың жеке тұлғалық дамуын қалыптастырып, олардың одан арғы өмірлік қызметтерін қамтамасыз етеді;
- білім беру кезеңдерінде үздіксіз білім беру;
- біртұтас білім беру жүйесінде осы кезеңдердің және оқыту түрлерінің біртұтастығын ұйымдастыруға өз әсерін тигізеді.

Мектепалды сынып пен бастауыш сынып арасындағы сабақтастықтың негіздемесі:

- балалардың білуге деген құштарлығын дамыту;
- балалардың өздігінен шығармашылық жұмыс тапсырмаларын шеше білу қабілетін дамыту;
- балалардың интеллектуалдық және тұлғалық дамуына бағытталған шығармашылық қиялын дамыту;
- тілдік қарым-қатынасын дамыту (кұрбы-кұрдастарымен, ересектермен тіл табысып, сөйлесе білу)

Көбіне бастауыш мектепте мектепалды дайындық тобының әдіс-тәсілдерін, жұмыс түрлерін қолданғысы келмейді, ал даярлық тобы тәрбиешілері көбіне бастауыш мектеп моделін пайдалануға мәжбүр болады. Балаларды оқытудағы бастауыш мектеп моделі мектепалды сыныбындағы балалардың мектеп талаптарына сай білім, білік, дағдылары қалыптасқан, ұйымдастырылған оқушыны алғысы келеді. Мұндай сабақтастықтың нәтижесінде мектепке дейінгі балалықты бағалау түсіністігі жоғалады және баланың даярлық тобына баруы мектепке дайындық ретінде ғана қарастырылады.

Мектепалды сынып пен бастауыш білім сатысының сабақтастығын тек баланы мектепке дайындау деп түсінбеу керек, мұнда мұғалімдер мектепалды сыныбында білім берудің формалары, әдіс-тәсілдерімен жете танысып, 6 жас пен 7 жас аралығындағы психологиялық ерекшелікті анықтау барысында бастауыш сыныпқа біртіндеп жеңіл бейімделуіне жағдай жасауға міндетті. Мектепалды сыныбының мұғалімдері мен тәрбиешілері «Баланы мектепке даярлау» мақсатында балаларды партаға отырғызып, мектептік типте сабақтар жүргізеді. Мұндай жерде көбіне балалардың негізгі қызметі ойын екені естен шығарылады. Тек танымдық, дамытушылық ойындардың көмегімен білім негізі қалыптаса бастайды.

Осылайша, қазіргі заманда сабақтастықтың құрылымы табиғи жолмен емес, жасанды түрде жүзеге асады, себебі бастауыш мектептегі әдіс-тәсілдер, балалармен жұмыс түрлері мектепалды сыныптарында кең қолданылады. Сондықтан да бұл мәселені бірден екі жақты қарастырған жөн.

Біріншіден, балалардың мектепалды сыныбында қалыптасқан білім, білік, дағдыларын бағалау қажет емес, олардың даму деңгейін бағалау қажет деп ойлаймын.

Екіншіден, бастауыш мектеп мұғалімдері білім беру мен тәрбиелеу үрдісінде мектепалды сыныбына сай ойын әдістерін тиімді қолдана білсе. Сонымен қатар бұл шақта баланың көрнекі-әрекеттік және бейнелі-ойлау түрлерін де жетілдіруді қажет етеді. Өкінішке орай, көптеген әріптестеріміз ойлаудың бұл екі түрін көп елемей, тез арада сөздік-логикалық

ойлауды дамытуға кіріседі. Алайда, бала ойлауының жоғарғы формаларының жетік қалыптасуы нақ осы көрнекі-әрекеттік, көрнекі бейнелілік түрлерін берік қалыптастырып, сөздік логикалық ойлау түрлерін біртіндеп дамытуға байланысты жұмыстар жүргізілуі қажет.

Көрнекі-әрекеттік ойлау - нақты заттарды пайдаланып, белгілі мақсатты көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында өзінің іс-әрекетін саналы басқару және бақылау, бағыттап, ойластырып әрекет ету қабілеті дамытылады.

Көрнекі-бейнелілік ойлау - заттардың бейнелерімен ойда әрекет ете отырып, белгілі бір мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында мақсатқа жетудің әртүрлі жолдарын, бағыттарын, әдіс-тәсілдерін табу қабілеті дамиды.

Сөздік-логикалық ойлау - сөз немесе белгі арқылы бейнеленген ұғымдармен нақты ережелерге бағына әрекет ете отырып, белгілі мақсатты шешуді көздейді. Ойлаудың бұл түрін қалыптастыру арқылы баланың бойында пайымдау және сол пайымдау арқылы берілген шарттан ауытқымай нақты қорытынды шығара білу қабілеті дамиды. Осындай жұмыстарды бірлесе отыра атқаратын істер сабақтастық мәселесін шешудің тиімді бағыты деуге болады.

Мектепке дейінгі мекеменің мақсаты:

- Бала денсаулығын сақтау, нығайту;
- Психологиялық дамуына жағдай жасау (есте сақтау, ойлау, қабылдау)
мектепте оқуға дайындау (мектеп, мектеп ережесі, қоңырау, үзіліс, асхана)

Мектепке дейінгі мекеменің міндеттері:

- салауатты өмір сүру салтының құндылығына балаларды қатыстыру;
- эмоционалдық аман - саулығын қамтамасыз ету, әр түрлі көркемдік іс - әрекет түріне жағдай жасау;
- талабын, білуге құмарлығын, еркіндігін дамыту;
- айналадағы әлем жайында білімін қалыптастыру;

Бастауыш мектептің мақсаты:

- денсаулығын сақтау, нығайту;
- қабілеттерін, ойлауын дамыту;
- ерік, жігер сезімін дамыту.

Бастауыш сыныптың міндеттері:

- Салауатты өмір сүру салты құндылығына қатыстыру, тәртібін соған сай реттеу;
- Қоршаған ортамен белсенді қарым-қатынасын дамыту;
- Түрлі әрекетте бірлесе және жекелей жұмыс істей білуді дамыту;
- Мектепке дейінгі жетістігін жетілдіру, дамуында қалыптаспаған сапасына арнайы көмек көрсету.
- мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сыныптың сабақтастық бойынша жұмысын ұйымдастыру;
- мектепте оқып үйренуіне жағдай жасау;
- мектепте оқуға психологиялық дайындығын қалыптастыру;
- бала дамуының үздіксіз білім беру жүйесін құру.

Мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сыныптың сабақтастық бойынша жұмысын ұйымдастыру:

- мектепте оқып үйренуіне жағдай жасау;
- мектепте оқуға психологиялық дайындығын қалыптастыру;
- бала дамуының үздіксіз білім беру жүйесін құру.

Екі ұйым арасындағы әрекетке тоқталатын болсақ:

Мектепке дейінгі мекеме - танымдық әрекет - мағлұмат алады, талдайды, ойнайды, білім алып, тәжірибе жасайды.

Бастауыш сынып - оқу әрекеті - оқи алуға үйренеді, оқығысы келеді, жаңа мазмұнды меңгереді, жаңа түсініктер қалыптасады.

Мектепке дейінгі мекеме, бастауыш буын мен ата - ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы, арнайы және психологиялық жағынан қамтамасыз етіледі. Мектеп жасына дейінгі балаларды мектепке дайындау ауқымды мәселелердің бірі. Ол көптеген жұмысты талап етеді. Мектепке дейінгі мекеме мен мектеп арасында өзара байланысты орнату. Көп ата - аналар баланың мектепке баруы үшін тек әріптерді танып, санай алса болғаны деп тұжырымдайды. Әрине, бұл да маңызды шығар алайда, баланың мектепке психологиялық жағынан дайындығына да назар аудару керек. Бұл кезең бала үшін өте ауыр. Әрине, мектепке дейінгі мекемеде өзіндік әдіс - тәсілдерін қолданады, психолог-педагог та балалармен жұмыс жүргізіп мектепке дайындығын тексереді. Жалпы баланың мектепке психологиялық жағынан дайындығы деген не? Бұл баланың мектеп бағдарламаларын қабылдауында және психикалық жағынан дайын болуы.

- Ерік - жігерінің дайын болуы;
- Мотивациялық дайындық;
- Интеллектуалдық дайындық;
- Физикалық дайындық;
- Коммуникативтік дайындық;
- Ұсақ саусақ бұлшық ет моторикаларының жетілуі.

Интеллектуалды толысу - бұл назарды топтастыра алу, құбылыстар мен жаңалықтар арасында байланыстар орната білу, логикалық есте сақтаудың дәрежесін көтере білу, үлгілер, мысалдар келтіру, ақыл - ойды дамыта білу қабілеті 6 - 7 жастағы бала білуі керек. Өзінің мекен-жайын, тұратын жерінің атауын қала, ауыл. Мемлекетінің атауын, бас қаласын. Өзінің ата-анасының аты-жөндерін, қайда, кім болып жұмыс жасайтындығын. Жыл мезгілдерін, ай, апта және ағаштар мен гүлдер атауларын. Үй және жабайы жануарларды ажырата білу.

Мотивациялық толысу - (баланың оқуға деген ынтасының болуы), яғни баланың - оқушы атануы жайында тілегінің болуы. Мектептің бала үшін білім ордасы екенін түсінуі. Мектеп жайында балаға тек жағымды хабар беру.

Ерік-жігерінің толысуы - баланың алдына мақсат қоя білуі. Өзінің әрекетінің нәтижесін бағалай алуы. Үлкендер талап еткен талапты орындай алуы. Баланың ерік-жігерінің қалыптасуына бейнелеу өнері сурет салу, мүсіндеу, жапсыру және құрастыру әсер етеді.

Баланың өмірде болатын әрбір жағдайды қабылдауында, оған деген әсерін білдіре алуында көрініс табады. Зеріктіретін өте ұзақ жұмысты атқаруда, күйзеліс жағдайларына төтеп берудің де маңызы зор.

Қарым - қатынас дайындығы (коммуникативтік дайындық) - баланың өзін-өзі басқара алуы, яғни ұжымдық қарым - қатынасқа түсе алуы. Яғни балалармен бірлесіп жұмыс жасай білуге, керек кезде өзінің көзқарасының дұрыстығын қорғай білуі немесе қателігін мойындауы. Қатарластарымен болатын қарым-қатынастың қажеттілігін, балалар тобына сіңісіп кетуді, мұғалімдер мен оқулықтардағы таасырмаларды түсінуін тұспалдайды.

Физикалық даму жағынан дайындық - денсаулығының жарамды болуы. Шыдамдылық, шыныққан бір орынында 20-25 минут отыра алуы. Жүйелі білім алуда баланың жұмыс жасай алу қабілеті оның жас ерекшелігінің қажеттілігіне сай физикалық дамуының деңгейі.

Ұсақ саусақ бұлшықет моторикасының жетілуі - 6-7 жасқа қарай бала қарындаш пен қылқаламмен әртүрлі әдіс-тәсілді қолдана және еркін сурет сала білуі. Суретте бірнеше заттарды бейнелей алып, тұтас бір мазмұнда сурет сала білу. Штрихтау, суреттерді контур шетіне шығармай бояу. Тор көз, қисық жол, ұзын жол дәптерлерінде бағдарлап жұмыс жасай білу. Жоғарыда айтылған факторлар (ықпалдар) ескерілетін болса мектепке дейінгі мекемемен, бастауыш буын мен ата-ана арасындағы сабақтастық сақталғанда баланың мектепке жалпы, арнайы және психологиялық жағынан дайындығы дұрыс қамтамасыз етіледі.

Мектепке дейінгі мекеме мен мектептің ерекшеліктері:

- балаларды мектепке даярлау кезеңінде назардан тыс қалатын жағдайлар да болып жатады;

- баланың дене бітімімен бірге, саусақ сүйектерінің дамуы мен көру қабілеті т.б.;
- іс-әрекетін жүйелі ұйымдастыра білуі;
- құрбыларымен, үлкендермен қарым-қатынасы;
- қоршаған ортасын қабылдау бейімі.

Сондықтан алты жасар балаларға жағдай туғызудың негізгі жолдарын алдын-ала жан-жақты талдап, нақты шешімдер қабылдауды қажет ететін талаптар бар. Олардың ең бастылары арнайы білім беру кеңістігін құратын орта:

- оқу, ойын, бөлмесі;
- жас ерекшеліктеріне сай оқуға, жазу-сызуға арналған парталар;
- гигиеналық талапқа сай асхана;
- сынып бөлмесінде әр баланың оқу-ойын құралдары сақталатын арнайы орын;
- баланың бойына ескеріліп құрылған сынып тақтасы.

Сонымен жалпы білім беру саласының алдына қойылған осы мақсаттарды іске асыруда бірінші кезекте мектеп оқушыларының математикалық сауаттылығын арттыруға келіп тірелетіні мәлім.

Математика - терең логикалық ғылым. Математика пәнін оқытып үйрету үшін сыныптардың арасында оқушылардың математикалық сауаттылығын қалыптастырудағы пәндегі тақырыптардың сабақтастығы өте қажет. Мектеп жасына дейінгі балалардың қарапайым математикалық түсініктерін дамыту барысындағы сабақтастықты қолдану жолына тоқталатын болсақ. Балалардың зейінін тұрақтандыру, қабылдауын және танымдық қабілетін жоғарылату. Оқу және ойын іс-әрекетіне, белсенді қатысу, шығармашылық ізденіске талпындыру, жаңа әдіс-тәсілдерді қолдану. Математика туралы қызықты материалдар, әртүрлі қызықты есептер, ойындар сабақ үстінде өзінің орнын табуы тиіс. Сабақты дұрыс ұйымдастыру арқылы оқушылардың білімін қалыптастыруға болады. Сонда олардың ынтасы артып, қызығушылығы туындайды.

Мектепалды сыныпқа келген балалар математикадан геометриялық пішіндердің атауларын (үшбұрыш, дөңгелек, төртбұрыш), олардың элементтерін (бұрышы, қыры) болатынын және қосу, алу, тең ұғымдарын игеру арқылы түсініктері индуктивті және дедуктивті ойлау қалыптасады. Бала бір заттың түсіне, пішініне, қасиетіне, құрылысына қарай салыстырады, кеңістікті бағдарлай алады және оң-сол, жоғары-төмен, алыс-жақын деген сияқты негізгі ұғымдарды игергенімен аз-көп, үлкен-кіші, биік-аласа, жуан-жіңішке ұғымдарына келгенде шатасып, 0-ден 10-ға дейінгі сандарды тура санағанымен, сол сандарды таңбасына келгенде ажырата алмай қалады.

Мен өзім ұйымдастырылған іс-әрекетімді оқушыларыма қызықты өту үшін түрлі қосымша материалдарды және оқу-тәрбие үрдісінде болып жатқан жаңалықтарды пайдаланып, дидактикалық ойындар ойнату арқылы өткізуге тырысамын.

Дидактикалық ойындар - балалар үшін өзіне тән жүру барысы, мақсаты, маңызы бар әрекет.

Ұйымдастырылған іс-әрекетте тиімді қолданылған ойын түрлері мұғалімнің түсіндіріп отырған материалын оқушылардың аса зор ілтипатпен тыңдап, жемісті меңгеруіне ықпал етеді. Өйткені бастауыш сынып оқушылары жас ерекшеліктеріне байланысты ойынға өте ынталы келеді.

Ұйымдастырылған іс-әрекетте “Жасырылған цифрлары бар корточканы тап”, “Ненің қайда тұрғанын тап”, “Көршісін тап”, “Кім жылдам”, “Не өзгерді?”, “Ұқсас затты тап”, “Сол жақ, оң жақ”, “Соншасын ал”, “Зейінді бол”, “Бір - көп”, “Өз үйінді тап”, “Домалайды, домаламайды” т.б. дидактикалық ойындарды қолдану бастауыш сынып оқушыларының сол пәнге деген қызығушылығын арттырады, белсенділік танытып, бағдарламалық материалды қажетті деңгейде меңгеруіне ықпал етеді.

Сонымен, бірінші сыныпта заттарды, дыбыстарды, қимылдарды жақсы санау біледі, натуралды қатардағы бірінші ондық сандардың атауларын, реттілігі мен белгіленуін жақсы игерді. Солармен сан және арифметикалық амалдар туралы түсінік қалыптастыру балабақшада жүргізілді және бірінші сыныпта әр түрлі соңғы жиындармен практикалық

жұмыстар негізінде жалғасады. Натуралды қатардағы іргелес сандар арасындағы қатынастар туралы білімді одан әрі тереңдету болады, сандарды қабаттастыру, қолдану және салыстыру арқылы екі жиынның элементтері арасында өзара - бір мәнді сәйкестік орнату дағдылары бекітіледі. Мектепте балалардың сөйлеу тілін арнайы терминдермен байыту процесі тереңдей түседі. Балалар мәліметтер мен іздейтін шама аттарын, қосу және алу амалдарының компоненттерін меңгереді, қарапайым өрнектерді оқып, жазуды үйренеді және т.б.

Бірінші сынып оқушылары тік және тік емес бұрыштарды ажыратуды, әр түрлі ұзындықтағы бөліктерді сызуды, тор дәптерлерде геометриялық фигураларды бейнелеуді үйренеді. Сондай-ақ шартты өлшеуішпен және метр, литр, килограмм сияқты жалпыға ортақ шаралармен өлшеу дағдылары туралы білімді қалыптастыруға оң әсер етеді.

Балабақша мен бірінші сынып бағдарламаларын салыстырмалы талдаудан байқағанымыздай, білім беру - тәрбие жұмысының талаптары бір-бірімен өзара байланысты. Сонымен бірге, мектеп мұғалімдерінің балалардың мектепке дайындық деңгейі туралы нақты түсініктері болуы өте маңызды. Бұл жағдайда мұғалім бірінші сыныптағы бағдарлама бойынша жұмыстан бастап, неге сүйену керек, ал неден алыстау керектігін білетін болады.

Балаларға математиканың негіздерін үйрету, ең алдымен, нақты жиынтықтары бар әрекеттер негізінде және балалардың пішінінің, мөлшері мен санының жалпы сипаттамалары туралы білімді қалыптастыру негізінде құрылады, содан кейін оларды санауға, өлшеуге, қосуға және азайтуға үйретеді.

Білім беру мазмұнының сабақтастығы мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш сатыдағы жалғасын тауып, білім мазмұны үндестік пен үйлесімділік тұрғысынан қарастырылғанда ғана маңызды болмақ.

Бастауыш оқытуда математикалық дайындыққа қойылатын басты талаптардың бірі мектеп жасына дейінгі балалардың ойлау қабілетін одан әрі дамыту болып табылады.

«Сабақтастық дегеніміз – оқу-тәрбие үдерісіндегі әрбір келесі жаңа буында өткен сатыда алынған білім мазмұнын бекітіп, кеңейтіп, күрделендіріп және тереңдетіп отырудағы жүйелік» - деп анықтама берген, ғалым И.Я.Лернер

Сондықтан сабақтастық тек жаңаға ғана дайындау емес, бұрынғы игергенін сақтап, дамытып, ескі мен жаңаның арасында байланысты үрдісті дамыту болып табылады.

Сабақтастықты жетілдіріп, жан-жақты дамыту баршамыздың міндетіміз. «Білмейтін бала болмайды, білдіре алмайтын мұғалім болады» дегендей, әр сабағымызды жүйелі, мақсатымызға жету бағытында бірлесе жұмыс атқарайық дегім келеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту: Республикалық педагогикалық журнал 2016 ж.
2. Бастауыш сынып журналы 2008 ж.
3. Ғаламтор «Ұстаз.kz» сайты.
4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы 2020ж.

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА, КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ К ОБУЧЕНИЮ

Михайлёва Светлана Николаевна
воспитатель КГКП «Специальный детский сад №14 города Павлодара»

Ключевые слова: мотивация, детский сад, школа, знание умение.

Предпосылкой успешного обучения в школе является подготовка к этому дети дошкольного возраста. Для успешной адаптации в начальной школе необходима

сформированность всех психических процессов, а также личности дошкольника в целом на том уровне, который необходим для готовности к обучению.

Отсутствие мотивации к обучению у детей - это одна из наиболее серьезных проблем, с которыми сталкивается преподаватель. Это сильно сказывается на эффективности педагогического процесса и значительно усложняет работу педагога. Заставить получать знания нельзя. Для этого нужна мотивация. Мотивировать — это значит помочь понять и принять необходимость получения знаний, объяснить, предложить необходимые доводы и причины. Учебная мотивация является специфическим видом мотивации. Психологи выделяют два вида мотивов, внешние и внутренние. Внешние мотивы, такие как наказание, награда, материальная выгода, поощрение со стороны родителей, не относятся непосредственно к обучению, в этом случае, знания и умения являются лишь средством для достижения других целей. Другой вид мотивов — внутренние — желание получить знания, улучшить профессиональные и личностные навыки, все то, что побуждает к обучению, как к цели. Для учебной мотивации важна вторая группа мотивов, так как учащиеся понимают зачем и для чего нужно учиться, но этого недостаточно для мотивации. Именно появление у учащегося мотивов из второй группы является задачей преподавателя. Задачей является не только передача знаний и контроль над их усвоением, важно пробудить интерес к предмету, пробудить у учащегося интерес к самостоятельному поиску информации и получению знаний. Целью любого процесса обучения является развитие личности. Именно поэтому, в процессе обучения важен личностно-ориентированный подход. Традиционно, в педагогическом процессе ученик является объектом обучения, информация при этом подается ему из вне. Таким образом, преподаватель задерживает развитие познавательной активности учащегося, лишает его некой самостоятельности и необходимой важной роли в образовательном процессе. Для пробуждения мотивации важно сделать учащегося субъектом образовательного процесса, что не всегда возможно исходя из специфики педагогической деятельности. Однако, можно найти способы повышения мотивации. (1, с.2)

Одним из таких способов является проектная технология. Особенность этого метода — это сотворчество взрослого и ребёнка, направленное на решение проблемы, лично значимой для ребенка. Основа этого метода — самостоятельная деятельность детей, исследовательская, познавательная, продуктивная, в процессе которой ребенок познает окружающий мир и воплощает новые знания в жизнь.

Сегодня метод проектов широко используется в работе многих ДОО. Педагоги разрабатывают интересные проекты на самые разные темы с воспитанниками и их родителями. В детском саду проектную деятельность организывает воспитатель и выполняют его воспитанники вместе с родителями. Обязательное условие завершения проекта — создание творческого продукта.

Главное в проектной деятельности то, что, работая над проектом дети свободны в своем творчестве. Разрабатывая свои проекты дети приобретают те знания, которые помогают им справиться с поставленной задачей, в процессе решения которой возникают новые идеи, рождаются новые проекты. Проектная деятельность осуществляется без четко заданных норм. Педагог и дети попадают в ситуацию неопределенности. Проектная деятельность ориентирована на исследование как можно большего числа заложенных в ситуации возможностей, а не прохождение заранее заданного пути. Естественно, что воспитателю проще придерживаться составленного плана, чем постоянно искать новые нестандартные подходы к образовательному. Поэтому каждый педагог должен оценить свою готовность к проектной деятельности.

Целенаправленное внедрение проектной технологии в образовательный процесс помогает восполнять пробелы педагогических знаний у родителей, а дети учатся решать учебные и творческие задачи при помощи мыслительной, речевой, художественной и других видов деятельности. Решая познавательно-практические задачи дети приобретают способность сомневаться, критически мыслить, верить в свои силы. Переживаемые при этом положительные эмоции — радость от успеха, сопереживание, гордость от одобрения

взрослых – порождают у ребенка уверенность в своих силах, побуждают к новому поиску знаний, являются мотивацией для получения новых знаний. Дети получают способности к рефлексии, умение делать выбор, умению выстраивать из частей целое.

Обязательные составляющие проекта: развитие познавательных и творческих навыков и применение дошкольниками полученных знаний на практике. Проектная деятельность имеет огромный развивающий потенциал. Главное его достоинство заключается в том, что оно дает детям реальные представления о различных сторонах изучаемого объекта, о его взаимоотношениях с другими объектами и средой обитания. Решать задачи, поставленные в проектах, помогают родители, которые с удовольствием ищут решения вместе с детьми, помогают в организации развивающей среды в группе, активно участвуют в подготовке и проведении проектов

В работе над проектом используем такие приемы как: метод моделирования, метод мозгового штурма, творческие задания, элементы ТРИЗ, технологии исследовательской деятельности, игровые технологии, здоровьесберегающие технологии.

Проектирование – это метод, который позволяет решать задачи воспитания и развития дети дошкольного возраста в форме игры, не перегружая их, создавая положительный эмоциональный настрой, формируя познавательные интересы; организует обучение через желание узнать новое, мотивирует к обучению, стимулирует природную любознательность детей, мотивирует к самостоятельному приобретению знаний, помогает формированию собственного жизненного опыта ребенка. Мотивационная готовность предполагает у детей наличие желания не просто пойти в школу, а учиться, получать новые знания. Без такой готовности, ребёнок, даже обладающий навыками чтения и письма, не сможет хорошо учиться, так как правила в школе и обстановка будут ему в тягость.

Чтобы сформировать мотивацию ребёнка надо поставить его в такие условия, создать для него такую ситуацию, чтобы его новая деятельность складывалась бы с учётом прошлого личного опыта, с учётом его индивидуальности, внутренних стремлений. Проектная деятельность позволяет ребятам приобретать знания, которые не достигались бы ими при традиционных методах обучения, помогает связать то новое, что они узнали с чем-то знакомым и понятным.

В процессе выполнения проекта формируются способности к генерированию идей, эмпатии, умению собирать нужную информацию, способность к прогнозированию, анализу, умению прислушиваться к мнению других.

Проектная деятельность помогает связать обучение с жизнью, формирует навыки исследовательской деятельности, развивает самостоятельность, творческий подход к оформлению результата, умение работать в команде, умение делать выводы, способствует развитию творческого мышления, логики, коммуникативных навыков и многих других качеств, которые являются составляющими успешной, творческой личности.

Одним из направлений реализации проекта является целенаправленная работа с родителями. Работа над проектом строится в тесном взаимодействии с семьёй. Родители становятся активными участниками и помощниками в реализации проектов. Вместе с детьми они принимают участие в изготовлении поделок, кормушек для птиц, коллажей, выпуске газет и оформлении различных тематических выставок. С другой стороны – вовлеченность в проект позволяет членам семей стать непосредственными участниками образовательного процесса, обогатить свой педагогический опыт, испытать чувства сопричастности и удовлетворения от своих успехов и успехов своего ребенка.

В формировании моего педагогического опыта работы по методу проектов принимали участие воспитанники детского сада старшей и предшкольной групп. В этом возрасте закладываются основы мыслительной деятельности, развивается память, внимание, логическое мышление. Дети уже могут делать самостоятельные суждения, высказывать свое мнение. В процессе развития у детей этого возраста развиваются умственные способности, формируется отношение к окружающему миру, происходит становление личности. В этот период начинает складываться индивидуальная мотивационная система ребёнка. Мотивы

приобретают относительную устойчивость. Это ведет к появлению волевых усилий для достижения поставленной цели.

Одним из мотивов, может быть, поиск ответов на свои вопросы. Что и является основой проектного метода. Работая над проектом, ребенок начинает понимать, что предмет не так прост, как ему казалось раньше, и начинает изучать предметы, пытаясь проникнуть в их устройство и сущность. Эту особенность детей я решила использовать в познавательном развитии дети дошкольного возраста.

Работа над проектом проходит в несколько этапов.

Первый этап - выбор темы.

Задача педагога на этом этапе - составить план введения в тему; вовлечения дети дошкольного возраста в решение проблемы; поддержание интереса детей и родителей (обсуждения, родительские собрания) совместно с детьми и родителями составление плана проведения проекта; сбор информации, материала (что известно по данной теме, что хотелось бы узнать и как это сделать).

Второй этап – это реализация проекта.

Этот этап проходит через различные виды деятельности (творчество, эксперименты, изготовление какого-либо продукта). Воспитатель на данном этапе должен создать в группе условия для осуществления детских замыслов (проведение занятий, бесед, специализированных игр, экспериментов, театрализованных представлений, конкурсов и выставок). Необходимо поощрять самостоятельные творческие работы детей и родителей (поиск материалов, информации, изготовление поделок, рисунков, альбомов и т. д.)

Третий, заключительный этап – презентация проекта.

На этом этапе от воспитателя требуется создать условия для того, чтобы дети имели возможность рассказать о своей работе, показать её результаты.

Защищая, представляя свой проект ребёнок приобретает навыки владения своими эмоциями и невербальными средствами общения, развивает ораторские способности.

Результатами работы стали позитивные сдвиги в поведении как взрослых, так и детей. В проекте принимают участие дети, родители, педагоги. Совместный сбор материалов по теме занятия, игры, конкурсы, презентации раскрыли творческие способности детей, вовлекли родителей в воспитательный процесс что, естественно сказалось на результатах.

Решая различные познавательно- практические задачи вместе со взрослыми и сверстниками, дети приобрели способность сомневаться, критически мыслить. Переживаемые при этом положительные эмоции, удивление, радость от успеха, гордость от одобрения взрослых – заложили у детей первые крупинки уверенность в своих силах, побудили к новому поиску знаний.

Коллективные переживания сблизили детей друг с другом и со взрослыми, способствовали улучшению микроклимата в группе. Можно отметить, что, используя проектно-исследовательскую технологию в воспитании и обучении дети дошкольного возраста, организованная по ней, жизнедеятельность в детском саду позволило лучше узнать воспитанников, проникнуть во внутренний мир ребёнка.

Накапливая творческий опыт, дети при поддержке взрослых, в дальнейшем могут стать авторами исследовательских, творческих, игровых, практико-ориентированных проектов.

Полезным и эффективным оказался метод проектов во время самоизоляции во время карантина по коронавирусу. Вынужденная изоляция дала возможность родителям и детям больше проводить времени вместе, и совместная работа над проектами позволила проводить это время с пользой. За этот период мною были разработаны проекты «Мамины помощники», «Моя семья», «Мои друзья», «Витаминки-невидимки». Родители и дети с удовольствием принимали участие в разработке проектов. Презентация проходила в родительском чате WhatsApp.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Перекрестова, Г. Г. Проектная деятельность как способ мотивации учащихся на уроках английского языка / Г. Г. Перекрестова. — Текст : непосредственный, электронный // Молодой ученый. — 2015. — № 7 (87). — С. 845-847. — URL: <https://moluch.ru/archive/87/16504/> (дата обращения: 07.04.2020).
2. Л.В. Михайлова — Свирская «Метод проектов в образовательной работе детского сада»
3. Виноградова Н.А., Панкова Е.П. «Образовательные проекты в детском саду».
4. Веракса Н.Е., Веракса А.Н. «Проектная деятельность дети дошкольного возраста».
5. Киселева Л.С. «Проектный метод в деятельности дошкольного учреждения».

БАЛАНЫҢ ЖАН-ЖАҚТЫ ДАМУЫНА СЕНСОРИКА МЕН ҰСАҚ МОТОРИКАНЫҢ ӘСЕРІ

Мусабаева Айнагуль Ирмековна

Балалардың ең алғашқы даму кезеңі, білім мен тәрбие берудің алғашқы сатысы балабақшадан басталады. Қоршаған ортаға бейімі, еңбекке араласуы, білім алу, адамдармен қарым — қатынасы, ойлау, қиялдау қабілеттері сөздік қорларының дамуы мектепке дейінгі кезеңде қалыптасады. Осыған орай мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде олардың таным қабілеттерін дамыту ерекше орын алары сөзсіз.

Сенсорика – бұл заттардың сыртқы қасиеттері туралы ойларды қалыптастырады: олардың пішіні, түсі, көлемі, кеңістіктегі орналасуы, сонымен қатар иісі, дәмі т.б. Мектепке дейінгі жаста сенсорлық дамудың мәнін бағалау қиын. Дәл осы жаста сезім мүшелерінің әрекетін жетілдіру, қоршаған орта туралы білімін жинақтауға қолайлы кез. Сенсорлық даму, бір жағынан баланың жалпы ақыл-ойының дамуының іргетасын құрайды, бір жағынан өзіндік мәні бар, өйткені толыққанды қабылдау баланы балабақшада, мектепте оқыту үшін қажет. Қоршаған орта құбылыстары мен заттарын қабылдаудан тану басталады. Танудың басқа түрлері – есте сақтау, ойлау, елестету – қабылдау негізінде құралады. Сондықтан қалыпты ақыл-ойдың дамуы толыққанды қабылдауға сүйенусіз мүмкін емес. Мектепке дейінгі педагогика саласындағы атақты шетелдік ғалым О. Декроли толыққанды сенсорлық дамуды қамтамасыз етуге бағытталған сенсорлық тәрбие мектепке дейінгі тәрбиелеудің негізгі жағы болып саналатынын айтқан. Баланың саусақтарының қимылы немесе ұсақ моториканың жақсы жетіліп дамуы, ол мидың және тілдің жетілуімен тікелей байланысты,

Әлем бала өміріне біртіндеп кіреді. Бала ең алдымен оны үйде, балабақшада не қоршап тұрғанын ұғынады. Біртіндеп өмірден алған тәжірибесі көбейеді. Мектеп жасына дейінгі балалар өзінің айналасындағы қоршаған ортамен танысуға өте құштар. Бұл баланың бірнеше сұрақтар қоюына әкеліп соғады. Яғни, балаға әлем аздап ғана сырын ашса, онда баланың білуге деген құштарлығы арта түседі. Ойын – баланың бірінші әрекеті, сондықтан да оның мән – мағынасы ерекше. Ұлы ойшыл Абай Құнанбаев: «Ойын ойнап, ән салмай, өсер бала бола ма?», — деп айтқандай, баланың өмірінде ойын ерекше орын алады. Мектеп жасына дейінгі балалардың зейіні тұрақсыз болады. Оларды біркелкі жұмыс тез жалықтырады. Сондықтан олардың зейінін үнемі қажетті бағытқа аудару үшін ойын түрінде жүргізу қажет. Өйткені ұйымдастырылған оқу іс — әрекетінде алған білімді ойынмен тиянақтау білімнің беріктігіне негіз қалайды.

Ойын барысында баланың жеке басының қасиеттері қалыптасады. Баланың қуанышы мен реніші ойында айқын көрінеді. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындалады, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиял елестері дамиды, мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті мен дарынын ұштайды. Мектеп жасына дейінгі балалар көргендерін, байқағандарын, айналасынан естігендерін ойын кезінде қолданатынын байқауға болады.

Ойын арқылы оқытудың арқасында дидактикалық ойын пайда болды. Берілген ойындарды қолдану іс — әрекеттің әсерлігін арттырып, балалардың логикалық ойлауын,

математикалық қабілеттерін дамытады. Бұл ойындарды тәрбиешінің шығармашылықпен түрлендіре отырып, балалардың психофизиологиялық ерекшеліктерін ескеріп, жаңа тақырыпты өткенде, өтілген материалды қайталағанда, білімді тиянақтау кезінде іс — әрекеттің мазмұнына сай пайдалануға болады. Сондықтан, бұндай ойындар ойнау балалардың ойлау, қабылдау, еліктеу қабілеті және заттардың түрін, түсін, көлемін ажырата білуін дамыта түсу үшін өте қажет.

Балабақшада балалармен өткізілетін математиканың алғашқы ұғымдарын қалыптастыру іс — әрекетінде ойынның мынадай түрлерін пайдалануға болады:

- ✓ Дидактикалық ойындар – логикалық ойлауын, математикалық қабілеттерін дамыту.
- ✓ Санға байланысты — санамақ, жаңылтпаштар, жұмбақтар – балалардың сандарды танып білуін, тілдерін жаттықтыру, есте сақтауын, ойлау қабілеттерін дамыту.
- ✓ Математикалық сергіту сәттері – кеңістікті бағдарлау, қимыл қозғалысты дамыту

Құралда дидактикалық ойындар мазмұны, ойынды ұйымдастырудың әдіс – тәсілдері көрсетілген. Олар балалардың зейінін, есте сақтауын, байқағыштығын, көзбен мөлшерлеуін, тапқырлығын дамытуға, математикалық білімдерін, икемділіктері мен дағдыларын, заттарды түсі, өлшемі, пішіні бойынша топтастыруға, салыстыруға, ажыратуға, кеңістік пен уақытты бағдарлауға үйрету. Балалардың логикалық ойлау, қабылдау, есте сақтау қабілеттерін, зейінін, қолдың ұсақ моторикасын дамытуға арналған. Жоғарыда айтылған мақсаттарды шешуде нәтижесі ұтымды болу үшін балалардың қарапайым математикалық түсініктерін қалыптастыруда дидактикалық ойындардың жинағын ұсынамын.

Ойынмен таныстыру жұмысын үш кезеңге бөлеміз:

1. Балаларға ең алдымен орындайтын жаттығуларды көрсетіп, содан — соң оның орындау тәсілін мұқият түсіндіріп көрсетуіміз қажет.
2. Ұсынған жаттығуды баламен бірге орындаймыз, қимыл іс әрекетті сөзбен түсіндіріп отырамыз.
3. Балаға өз бетімен жұмыс жасауға ұсыныс жасаймыз.

Дидактикалық ойындар.

«Үйдің есігін жабайық»

Ойынның мақсаты: заттарды өлшемі бойынша салыстыруға, жуан және жіңішке заттарды ажыратуға жаттықтыру. Ойлау қабілетін дамыту.

Ойынның құрал — жабдықтары: үйдің, есіктің суреттері.

Ойынның мазмұны: қағаздан қиылған, есігі жоқ үйдің суретін балаларға тарату. Жуан және жіңішке есіктерді үйдің өлшеміне сай келтіріп салуды ұсыну.

«Вагондарға дөңгелек таңдау»

Ойынның мақсаты: геометриялық пішіндерді ажыратуға, қасиеттерін білуге жаттықтыру, ойлау қабілетін дамыту.

Ойынның құрал — жабдықтары: қағазға салынған вагондар, әртүрлі геометриялық пішіндер.

Ойынның мазмұны: Балалар вагондарға лайық дөңгелектерді әртүрлі пішіндердің ішінен табады.

БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНДЕ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН ДАМУ

Н.Е.Булекова

**Жылыой ауданы, Құлсары қаласы «Ақбөбек» бөбекжай-бақшасы КМҚК
мектепке дейінгі ұйым тәрбиешісі**

Бейнелеу өнерінің мектепке дейінгі ұйымдағы тәрбиеленушілердің шығармашылық қабілетін дамытуда алатын орны ерекше. Бейнелеу өнерінің басты міндеті – балаларға

бейнелеу өнерінің барлық түрлерінен жалпы мағлұмат беру, қарапайым заттардың суреттерін бейнелеуді, өмірдегі жақсы мен жаманды ажырата білуге үйрету және оқыту арқылы балалардың эстетикалық сезімдерін қалыптастыру. Әрбір бала бейнелеу өнері арқылы өзін қоршаған ортадағы заттардың әдемілігін, табиғаттың әсемдігін және осы әдеміліктерді көріп сезіну арқылы өзінің шығармашылық қабілетін жетілдіре алады.

Бейнелеу өнері шығармашылық жұмыстардың әр түрлі тұрпаттары мен әдіс-тәсілдер түрін пайдалану баланың сурет салудағы шығармашылық тәсілдерін игеруге көмектеседі. Қоғамда, айналамыздағы ортада болып жатқан қарқынды өзгерістер, шығармашылық қабілеті бар, қажетті жағдайда шешім қабылдай алатын жеке тұлғаның алдына үлкен талаптар қояды. Балабақшада бейнелеу ұйымдастырылған іс-әрекеті сурет салу, мүсіндеу, жапсыру сияқты ұйымдастырылған іс-әрекет түрлерін қамтиды. Баланың айналасындағы дүние туралы әсерлерін бейнелеуде осы түрлердің әрқайсысының өз мүмкіндіктері бар. Сондықтан бейнелеу ұйымдастырылған іс-әрекетінің алдында тұрған жалпы міндеттер әрбір түрдің ерекшеліктеріне, материалдың және онымен жұмыс істеу тәсілдерінің өзгешеліктеріне қарай нақтыланады.

Бейнелеу өнері өзінің бай тарихы, терең мазмұнды алуан түрлі ерекшеліктерімен жас ұрпаққа рухани, эстетикалық тұрғыда әсер етіп, балалардың саналы қасиеттерін дамытатыны анық.

«Сурет салуды сүю - өмірді, табиғатты, айнала қоршаған ортаны сүю. Ол адамның ақыл-ой парасатын өсіреді, танымын кеңейтіп, ізгілікке, әсемдікке үйретеді, өмірдегі келеңсіз құбылыстармен ымырасыз күресуге тәрбиелеп, халқына, еліне, жеріне деген сүйіспеншілікке баулиды» - дейді танымал ұстаз Ә.Төлеубаев.

Адамның басқа қабілеттері сияқты оның эстетикалық қабылдағыштығы да ұдайы дамып, тәрбиеленіп отырады. Эстетикалық қабылдау әрқашанда заттар мен құбылыстардың тек сыртқы пішіндері мен белгілері ғана емес, олардың ішкі сапалық белгілеріне баға берумен де байланысты. Сондықтан эстетикалық және идеялық құбылыстар өзара байланысты және үлкен танымдық мәні бар. Бұл мәселе жөнінде қазақтың заңғар жазушысы М.Әуезов: «Көркем өнердің міндеті табиғатқа еліктеу емес, оның сырын ашу. Көркем өнер біздің ішкі дүниеміз бен жан-жүйемізге әсер етіп, адамдық қалпымызды тәрбиелейді» - деген болатын.

Бейнелеу өнері мектеп жасына дейінгі баланың көркем қызметін түсіндіреді, сол арқылы баланың тұлғасының жан –жақты дамуына әсер береді, сонымен қатар айналадағы өмірді активті түрде танып білуді, өздерінің көзқарастарын графикалық және пластикалық түрде шығармашылықпен жеткізе алуға тәрбиелейді. Сурет салу, жапсыру, мүсіндеу ұйымдастырылған іс-әрекетінде – өз дегенінен қайтпайтын, айнымайтын, ұқыпты, еңбекқор тұлға қасиеттері қалыптасады. Бейнелеу өнері үрдесінде балалар графикалық және көркем шеберлік пен әдетке, айналадағы өмірдің құбылыстарын талдауға үйренеді. Балабақшадағы бейнелеу оқу қызметі айналамен танысуларына көп көмек береді онымен қатар өзінің көзқарасының дамуына, көз алдына елестетулеріне, есте сақтауларына, сезімдеріне және тағы басқа психикалық үрдестерге көмектеседі. Педагог баланың психологиясын жақсы білсе, онда баланың бейімділігін, ықыласын түсінуге тырысады. Бейнелеу өнері баланың тілін дамытуға, тіл байлығын кеңейтуге мүмкіндік тұғызады. Педагог негізгі оқу тәсілдерінде ең бірінші сөзді пайдаланады; ұйымдастырылған іс-әрекетінің тақырыбын анықтайды, тапсырманың орындау реттілігі туралы айтады. Педагогтың эмоционалды, ашық түрде айтқан сөзі баланың бейнелеу үрдісін тереңірек түсінуге көмектеседі.

Бейнелеу ұйымдастырылған іс-әрекетінде дәстүрден тыс әдістерді қолданудың тиімділігі.

Білім беру жүйесіндегі жүргізіліп отырған реформалау-қазіргі күннің талабы. Реформалауды жүзеге асырудың жаңа бір сипаты, ол қазіргі уақыттағы оқыту мен тәрбие беру процесінде жаңа педагогикалық технологияларды енгізу болып отыр. Оқу-тәрбие процесіндегі жаңа педагогикалық технология дәстүрлі оқыту процесін мүлдем жоққа шығаруға болмай, керісінше, оны дәстүрден тыс әдіс-тәсілдермен, жаңа мақсат-

міндеттермен байыту болып табылуы керек. Жаңа педагогикалық технология дегенді-тәжірибеде жүзеге асырылатын белгілі бір педагогикалық жүйенің жобасы деп түсінетін болсақ, ол- педагогикалық жүйенің негізгі мақсаты: жан-жақты дамыған немесе өздігінен дамуға ұмтылатын жеке тұлғаны қалыптастыру; -осыған орай, сурет салу, жапсыру, мүсіндеу ұйымдастырылған іс-әрекетінде дәстүрден тыс әдістерді қолдану арқылы балалардың шығармашылығын дамыту мақсатында жұмыстанып келемін.

Педагог жүйелеп оқыту материалдарын пайдалану арқылы балаға алған білімін өз еркімен саналы түрде, шығармашылық тұрғыда дамыта алатындай әсер етуі қажет. Білім жүйесін реформалаудағы алға қойылған мақсат-міндеттерді орындау барысында бейнелеу өнерін оқытудың маңыздылығы ескеріліп, басқа пәндермен бірдей деңгейде қарастырылуда. Бейнелеу өнерін оқытудағы жаңа педагогикалық технологияларға тоқталатын болсақ, ол — соңғы техникалық құралдармен жабдықталған, шығармашылық ізденістен туындаған дәстүрлі және дәстүрден тыс әдіс-тәсілдердің жүйелі бірлігі.

Сурет салудағы дәстүрден тыс әдістер және оны жас ерекшелігіне байланысты қолдану:

- 1.Саусақпен сурет салу-бұл кезеңде саусақтар арқылы жұмыс жасайды, яғни саусақтарының басын ыдыста құюлы тұрған субояққа малып, қағаз бетіне өздері қалаған бейнені түсіру әдісі. (2 жастан бастап)
- 2.Алақанмен сурет салу- ыдыстағы субояққа алақандарын батырып, сол күйі ақ қағазға бастыра отырып, бір бейне шығару әдісі. (2 жастан бастап)
- 3.Тығынмен бастырмалап сурет салу-балалар қолдарына жекелеп таратылған тығынды бояуға ұқыпты батырып, қағаз бетіне керекті бейнені түсіру әдісі. (3 жастан бастап)
- 4.Картоптан жасалған бастырмалармен сурет салу- алдымен картоптан қажетті пішіндер ойып дайындалып алынады, сол арқылы балалар субояққа батыра отырып, қажетті өрнектер түсіреді. (3 жастан бастап)
- 5.Паралонмен сурет салу- бұл әдісте балалар қолына паралон қиындылары беріледі, сол арқылы субояқтың көмегімен қажетті бастырманы қағаз бетіне түсіреді. (4 жастан бастап)
- 6.Картон қағазбен бастырмалап сурет салу-картон қағаздың бір жақ шетін субояқтағы өздеріне керек түске малып, қағаз бетіне бейне түсіру әдісі. (4 жастан бастап)
- 7.Сия тамшысы- қылқаламды сұйықтау етіп бояуға батырып, оны қағаз бетіне үрлеу арқылы түсіріп, бейне шығару әдісі. (5 жастан бастап)
- 8.Жіп таңбасы- қағаздың орта бөлігіне қажетті көлемде және қажет мөлшерде субояқ түсіріп, оны екіге бүктеп, бір жағынан бастыру арқылы жіпті жүргізіп бейне шығару әдісі. (5 жастан бастап)
- 9.Шашырату арқылы салу- тіс щеткасы немесе қылқаламды пайдалана отырып, қағаз бетіне шашырату арқылы бейне түсіру әдісі. (5 жастан бастап)

Ұйымдастырылған іс-әрекетінде қолданған осындай дәстүрден тыс әдістердің негізгі артықшылықтары мен тиімді жақтары және қол жеткізген нәтижелерім де бар. Дәстүрден тыс әдістерді қолдану балалар бойында шығармашылық ізденіске деген құштарлығын арттырып, баланың өзінің оқу іс-әрекетке деген зейінін бөліп, қызықтыра түсті. Оқытуды қызықты ойын, ұжымдық жұмыс ретінде ұйымдастыру балалардың өз-өзіне деген сенімін арттырды.

Балалардың шығармашылық белсенділігі, оқу іс-әрекетіне деген қызығушылықтары артты. Өнерді өз өмірінің құрамдас бір бөлігі ретінде көруге, өзінің және өзгенің жұмысына құрметпен қарап, саналы түрде талдап, баға беруге үйренді.

Жаңа технологияларды пайдалану жолдары.

Еліміздің болашағы көркейіп, өркениетті елдер қатарына қосылуы, бүгінгі ұрпақ бейнесімен көрінеді. Дүниежүзілік озық тәжірибелерге сүйеніп, жаңа типті оқыту, яғни әр баланың табиғи қабілетін дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасай отырып, оны жан-жақты дамыту керек.

Қазіргі кезеңде Республикамызда білім берудің жаңа жүйесі жасалып, Қазақстандық білім беру жүйесі әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Білім беру саласы

қызметкерлерінің алдында қойылып отырған басты міндеттердің бірі-оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болу мүмкін емес. Жаңа технологияны меңгеру педагогтың интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани, азаматтық және басқа да көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Жаңа технология түрлерін бейнелеу өнерінде пайдалану, баланың шығармашылық, интеллектуалдық қабілетінің дамуына, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына әкеледі.

Жаңа технологияларды пайдалану мына кезеңдер арқылы іске асады:

I кезең: оқып-үйрену;

II кезең: меңгеру;

III кезең: өмірге ендіру;

IV кезең: дамыту;

Қоғамда ақпараттандыру құралдарының кеңінен қолданылуы, оқу процесін ұйымдастыруға, сол сияқты білім берудің мазмұнын өзгертуге де елеулі ықпалын тигізеді. Білім беруді ақпараттандыру жағдайында арнайы пәндердің сапасын көтеру – бүгінгі күннің негізгі міндеттерінің біріне айналып отыр. Жаңа заман талаптарына сәйкес құзыретті маман дайындауда ақпараттық технологияның маңызы ерекше. Жаңа технологиялар - педагогтың мүмкіндігін күшейтетін құрал. Компьютер мүмкіндіктерін педагогика тұрғысынан талдай отырып, керек кезінде негізгі талаптарға сай қолданған жөн. Педагог компьютерді қосымша материалдар, әртүрлі анықтамалық мәліметтерден ақпараттар беру үшін, сонымен қатар, түрлі технологиялық операцияларды анимация арқылы көрсету үшін пайдалана алады. Қажетті ақпараттарды жинақтауда электрондық техникаларды енгізу уақыт үнемдейді, қарастырып отырған кезеңде ақпараттың қолжетімділігін жоғарылатады, ақпараттық технология бойынша электрондық құрылғылармен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыруға мүмкіндік туғызады. Осы тұрғыдан алғанда бейнелеу өнерінде интерактивті тақтаның мүмкіндігін пайдалану оқу қызметі барысында оқу материалын толық жеткізуде өте тиімді. Интерактивті тақтаның түрлі құралдары бейнелеу заңдылықтарын, бейнелердің салыну кезеңдерін түсіндіруде маңызды роль атқарады.

Интерактивті тақтаның тиімділігін мынадай бағытта саралап айтуға болады:

1. Бейненің салыну кезеңдерін дайын геометриялық фигуралар немесе сызықтар арқылы тиімді көрсету;
2. Сан алуан түстерді бейнелердің ерекшеліктеріне сай қолдану;
3. Түрлі нысандарды тез қозғалта немесе көлемін өзгерте отырып, композиция құрастыруда уақытты үнемдеу;
4. Жаңа материалды түсіндіру барысында бейнелерді анимация арқылы қозғалта отырып, балалардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру;

Жаңа педагогикалық технология мақсаты – оқытуды ізгілендіруі, яғни оқу құралдары балалардың өздігінен танымдық іс-әрекетін жүргізе алатындай болуы керек. Жаңа педагогикалық технология түрлері өте көп. Оларды бейнелеу өнерінде оқытуда тиімді етіп пайдалану педагог шеберлілігіне байланысты. Осы мақсатта интерактивті тақтаны қолдана отырып, слайдтар арқылы оқу қызметін қызықты өткізуге тырысамын.

Мен осы тұрғыда Сурет салудан «Сегізаяқ» тақырыбында ұйымдастырылған іс-әрекетін өткіздім. Бұл ұйымдастырылған іс-әрекетімде дәстүрден тыс әдіспен, яғни картоп бастырмасы және мақта таяқшасы арқылы сегізаяқтың суретін салдырттым. Сонымен бірге жаңа технология әдістерінен сегізаяқтың құрылысы мен су асты тіршілігі туралы бейнебаян көрсете отырып түсіндірдім. Сегізаяқтың суретін дәстүрден тыс әдіс-тәсілдермен салуды слайд және аудиожазба арқылы көрсеттім. «Мекенін тап» дидактикалық ойынында балалар судағы тіршілік иелерін аквариумға салып, құрлықты мекендейтін жан-жануарларды өз мекендеріне (қораға, орманға, жазық далаға, тауға) орналастырды.

Мектепке дейінгі ұйымдарда бейнелеу ұйымдастырылған іс-әрекетін ұйымдастыруды тұлғаға бағдарланған тәрбиелеу мен білім беру үрдісінде интерактивті әдіс- тәсілдерді, жобалау және зерттеу іс-әрекетін пайдалану арқылы жүзеге асыру көзделеді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық құндылықтарын арттыру.

Елдің әлеуметтік, экономикалық, рухани даму деңгейі сол қоғамдағы жеке адамның шығармашылық мүмкіншілігіне байланысты. Себебі, «Отан от басынан басталады» демекші қоғам адамдардан тұрады. Ал қоғамның жан-жақты дамуы әрбір адамға тікелей байланысты. Әрбір адам шығармашылық қабілетке тумысынан бейім келеді. «Шығармашылық» деген сөздің төркіні, этимологиялық «шығару», «ойлап табу» дегенді білдіреді. Демек жаңа нәрсе ойлап табу, сол арқылы жетістікке жету деп түсіну керек.

Шығармашыл тұлғаны тәрбиелеуде бейнелеу өнерінің орны ерекше. Қазақстан Республикасының "Білім беру туралы Заңында" жеке адамның шығармашылық, рухани және дене мүмкіндіктерін дамыту, адамгершілік пен салауатты өмір салтының берік негіздерін қалыптастыру білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі деп көрсетілген. Олай болса, мектепке дейінгі кезеңнен шығармашыл тұлғаны қалыптастыруда бейнелеу өнері әрекетінің орны ерекше.

Мектеп жасына дейінгі балалардың ең сүйікті әрекеттері сурет салу, мүсіндеу, жапсыру кезінде заттар мен құбылыстар туралы түсінігі қалыптасып, көркемдеп бейнелеуге және өзінің сол затқа қатынасын жаңа оймен бере білуге дағдыланады. Мектепке дейінгі кезеңдегі шығармашылық қабілеттің дамуы мектеп жасына дейінгі балаларда бейнелеу өнерінде пішін және бояуды сәйкестендірудің басқа жолын іздеуі. Көркемдік шығармашылық әрекет баланы көңілсіз жағдайдан шығарып, жүйкеге түскен салмақты түсіріп, эмоционалды көңіл-күй туғызады. Сондықтан балабақшада баланың басты әрекеті ретінде бейнелеу өнерін енгізген маңызды болып саналады. Бала сурет сала, қия және желімдей келе, бірінші кезекте өзі үшін субъективті жаңа бұйымды алады. Бала үшін мұның маңызы зор. Балалар суретшілер тәрізді жасамаса да, мектепке дейінгі кезеңде бірнеше көркем бейнені жасай алады. Осының өзі оның жеке тұлға болып дамуында із қалдырып, нағыз шығармашылықтың тәжірибесін меңгеріп, оны болашақта пайдалана білетіндей болады.

Баланың шығармашылығын үздіксіз бақылау, тәрбиелеу барысында мен балаларға өзін қоршаған ортамен байланыстыра бейнелеуді тапсырдым. Бейнелеу барысында балалар өзін қоршаған орта мен үйлер суретін салу арқылы өз ойын жеткізуге тырысты. Осы бағытта балаларға сұрақтар қою арқылы зерттеу жұмысы мен талдау жүргізілді.

Мысалы: (сен не салдың?) деп баланы ойға салу керек. Осы іс – әрекет барысында қоршаған айналамен танысу, ұғыну үшін салынған бейнені бала шығармашыл қиялмен жетілдіре түсуге тиіс. Алғашқыда бұл сұраққа бала үндемей жауап қайтармауы мүмкін. Бұл ұғынысты нәрсе. Бала мақсат қоя алмаған. Бұл уақытта асықпаған дұрыс. Мектеп қабырғасының бастауыш буынына қарағанда балабақша жасындағы балалардың зейіні тұрақсыз болып келеді.

Балабақшадағы балалардың қабілеттері екі түрлі әрекетте дамиды. Біріншіде, кез келген бала оқу қызметінде адамзат баласының осы кезге дейін жинақталған тәжірибесін

меңгерсе, екіншіден, кез келген бала шығармашылық әрекеттер орындау арқылы өзінің ішкі мүмкіндіктерін дамытады. Бүгінгі күні балабақша балалары кез келген шығармашылық тапсырмалар шешуді табыспен меңгере алады. Тек ол жұмысқа дұрыс басшылық жасай білген жөн.

Өз баяндамамды қорыта келе, қазіргі уақытта балалардың шығармашылық даму деңгейі оқу жылының басына қарағанда жоғары екендігін айта кеткім келіп отыр. Бұған дәлел білім көрсеткіш деңгейінің мониторингісі. Сондықтан, балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға балабақшамызда бейнелеу өнерінде дәстүрден тыс әдістер мен жаңа технологияларды енгізуге аса көңіл бөлінеді.

Бейнелеу өнері негізінен, балаларға эстетикалық тәрбие беруге бағытталады. Бейнелеу өнерінің басты құндылығы да осында. Біз болашақта бәсекелестікке қабілетті шығармашылық құндылыққа бай еліміздің ертендерін тәрбиелеп шығарамыз десек, оны балабақша қабырғасынан бастағанымыз жөн.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Байжігітов. Бейнелеу өнерінің теориялық мәселелері. Атырау., “Өнер”, 2005
2. Қ.Әбдіғалиев. Осы заманғы педагогикалық технология А.2001
3. К.Ж.Бұзаубақова. Жаңа педагогикалық технология А.2004
4. Қ.Әмірғазі. Қазақтың бейнелеу өнері. Алматы., “Өнер”, 1969
5. Аманжолов С.А. Бейнелеу өнерін оқыту әдістемесінің теориясы және технологиясы. - Астана: ЕҰУ, 2009. 6 б.
6. Ф.Жұмабекова. Бейнелеу өнері бойынша дидактикалық ойындар -Алматы: РАУАН, 1994.
7. Ә.Төлебиев. «Сурет сала білесің бе ?» Алматы., «Өнер», 1990

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУЫНА ЗОР ЫҚПАЛЫН ТИГІЗЕТІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Сарсембаева Булбул Госмановна
Ертіс ауылы сәбилер бақшасы, әдіскер

Анотация: Бұл мақалада мектепке дейінгі мекемедегі инновациялық технологиялар түрлері, оны қолданылуы және күтілетін нәтижесі қарастырылады. Қазіргі таңда мектепке дейінгі орындарда инновациялық технологияны өндіруге көптеп күш жұмсалады. Сол себепті мектепке дейінгі ұйымдарда педагогтардың негізгі міндеті: әдіс тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау. Мектепке дейінгі білім беру орындарында, педагогикалық технологиялар мектепке дейінгі білім беру стандартын жүзеге асыруға бағытталған.

Түйін сөздер: инновациялық технологиялар, мектепке дейінгі мекеме, балабақша, тәрбиешілер, мектепке дейінгі тәрбие, балалар жылы, букроссинг, волонтерлік.

«Мен Мемлекет басшысы ретінде өскелең ұрпақтың болашағына баса мән беремін. Жастарға зор үміт артамын. Жастарымыз атқарылып жатқан ауқымды жұмыстың, реформалардың игілігін міндетті түрде көреді. Олардың арасында көзі ашық, көкірегі ояу, ойы ұшқыр азаматтар аз емес. Біз өскелең ұрпаққа жол ашу үшін барлық жағдайды жасауымыз керек»,- деді Президент, Осы ретте Мемлекет басшысы балаларға ерекше көңіл бөлу керектігін жеткізді. «Балалар - мемлекетіміздің жарқын болашағының кепілі. Сондықтан да алдағы жылды Балалар жылы деп жариялау керек деп есептеймін. Әңгіме

жалаң ұран мен мерекелік шаралар туралы емес. Бірінші кезекте билік тарапынан балаларды қорғау үшін денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қолдау бағытында нақты шаралар қолға алынуы керек. Өскелең ұрпақтың үйлесімді дамуы мен бақытты балалық шағы – біздің жалпыұлттық міндетіміз», - деді Қасым-Жомарт Тоқаев. (1)

Жас мемлекетіміздің болашағы — бүгінгі ұрпақ. Оларға бірдей талап қойып, олардың табиғи қабілетін, нақты мүмкіншілігін анықтап, ана тілінде еркін, сауатты, жүйелі сөйлеулерін дамыту, соған негіздеп оқыту — бүгінгі күннің өзекті мәселесі.(2)

Қазіргі таңда адамзат қоғамына ғылыми жаңалықтар мен инновациялық технологиялар қаншалықты маңызды болса, мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеу мен оқыту саласын заман талабына сай дамыту соншалықты уақыт сұранысын қанағаттандыратын жаңа бағдарламалармен, технологиялармен қамтамасыз ету болып отыр.(3)

Дамыта оқытудың нәтижелі болуы тәрбиеші мен тәрбиеленушінің арасындағы жаңаша қарым-қатынас арқылы ғана өз жемісін береді. Бүгінгі күн бәсекелестік пен жоғары технологияның, ғылым мен білімнің заманы.

Сондықтан оқыту процесінде жаңа педагогикалық технологияларды пайдалану әрбір ұстаздың міндеті (3)

Әр оқу жылы аяқталған сайын біздің педагогтер өздерінің білім деңгейін көтеріп, түрлі инновациялық әдіс-тәсілдерді жұмысына енгізуде. Олардың осындай атқарып жатқан жұмысы балабақшамызды «Жаңашыл балабақша» деп атауға мүмкіндік береді. Балабақшамыздың педагогтері білім беру жүйесінде қолданылып жүрген инновациялық технологияларды өз жұмыстарында қолданады. Кейбір технологияларды толықтай қолданса кейбір технологияларды ішінара қолданады. Балабақшада бірнеше технологиялардың элементтерін қолданамыз. Бірнешеуінен мысал көрсетіп өтейін. Монтессори әдісі баланы өзін-өзі тәрбиелеуге, өздігінен білім алуға, өзін –өзі дамытуға бағыттайды. Воскопович технологиясы балалардың логикалық ойлау қабілеттерін танымдық қасиеттерін арттырады. Сонымен қатар Мнемотехника, ТРИЗ технологиялары тірек сызбалар арқылы өлең жаттауға, сөйлем құрастыруға көмектессе, Мурашковский технологиясы арқылы картинаға қарап сурет құрастыруға үйретеміз. Денешынықтыру сабағын да дәстүрлі емес атрибуттарды қолдана отырып, балалардың денсаулығын нығайтамыз. Дәстүрлі емес әдіс тәсілдер арқылы шығармашылықты сабақтар өткізу балалардың қызығушылықтарын арттырып қана қоймай, саусақтарын дамытады. Қазіргі уақытта «Бақытты» бала жобасы аясында бірнеше әдіс тәсілдер жоспарлануда. Алдағы оқу жылында бұл жоспарларды іске асыруды жоспарлап отырмыз. Тоқталатын болсақ.

Кітап оқуды насихаттау бағыты бойынша «Букроссинг» .

1. Букроссинг дегеніміз не? Бұл дегеніміз ағылшын тілінен аударғанда кітаптың айналыста жүруі дегенді білдіреді. Бұл технология барсында шағын кітапхананы балабақша холына орналастыру. Кез келген адам өзіне ұнаған кітапты алуына болады, тек қана орнына басқа кітап әкеліп қоюы тиіс, бастысы кітапхана қоры азаймаса болғаны.(4) Букроссингті балабақшада өткізу мақсаты: мектеп жасына дейінгі балалардың, педагогтерінің, ата-аналардың кітап оқуға деген қызығушылықтарын арттыру, насихаттау. Бұл технологияны іске асыру топтардағы шағын кітапхана қорын толтырудан басталды. Балабақшада әр топтың өзінің шағын кітапханасы бар. Онда балалардың жас ерекшеліктеріне сай кітаптар орналасқан. Болашақта бұл технологияны іске асыру барысында көрмелер, аудандық кітапханаға саяхат, әдеби – сазды кештер ұйымдастыруды жоспарлап отырмыз.

2. «Бос уақытта оқу» немесе «Үйде оқу». Бұл технологияны тәрбиешілер қолданады. Педагогтер балалардың демалыс күндерін тиімді өткізу мақсатында өткізеді. Педагогтер ата-аналар бұрышындағы стенде балалардың және әдебиеттер тізімін қояды. Әдебиеттер тізімі оқу бағдарламасынан жас ерекшеліктерін сай алынады. Кез келген ата-ана кітапты алып демалыста баласына оқып береді. Оқыған кітаптарын балабақшаға келген соң белгілейді. Кітапты оқыған, оқымағанын білу үшін тәрбиешілер «Үйде оқимыз»,

«Менің сүйікті кітабым» , «Кішкентай кітапша», «Лепбук» фото- көрмелерін өткізді.Осы технологияны жалғастыру мақсатында тәрбиешілер балалармен және ата-аналармен бірнеше қызықты викториналар жоспарлауда.Өткізілген жұмыстарды қорытындылай келе тәрбиешілер балалардың кітапқа деген қызығушылықтарының артқанын,есте сақтау қабілеттерінің дамитынын,сөздік қорларының көбейгенін байқады.

Осы аталған технологиялар балалардың кітапқа деген сүйіспеншілігін арттырып,оларды ұқыпты пайдалануға тәрбиелейді. «Кітабы жоқ үй,жансыз денеге ұқсас» деп Италияның атақты жазушысы Цицерон айтқандай балалардың кітапқа деген қызығушылығын кішкентай кезінен дамыту керек.

Бағыты: Әлеумет, «Волонтерлік» технологиясы «Балабақша» сөзі бақша сөзімен сәйкес келеді,яғни бірдеңені өсіру деген мағынаны білдіреді. Ал сол затты «мейірімді көмекшісіз» өсіру қиын. Тәрбиешілердің «Мейірімді көмекшісі» бар. Олар тәрбиеленушілер. Бұл технологияда балалар мейірімділікке, ұжымда жұмыс жасай білуге, бір біріне көмектесуге үйренеді.

Технологияның мақсаты: Кішіге қамқор болу. «Тәрбиесіз берілген білім ,адамзаттың қас жауы» деп Әл-Фараби айтқандай балаларды кішкене күнінен мейірімділікке,қамқорлыққа,ұжымда жұмыс жасай білуге баулу керек.Технологияны қолдану барысында кіші топ тәрбиешілері үлкен топқа кішкене балалардың атынан хат жолдайды.Хатпен танысқан соң ересек.даярлық топтарының балалары оларға көмекке барады.Көмектің түрлері ұйқыдан кейін киінуге көмектесу,мерекелік іс шарада кейіпкер болу,ертегі қою,балалармен топта сюжеттік ойындар ойнау т.б.Ересек балалардың осындай ерікті іске қызықтыру мақсатында оларға арнайы шара өткізіп,оларды галстук,эмблема тағып беделін көтеруге болады.Осы технология нәтижесінде балалар ұжымда жұмыс істеп қанай қоймай шығармашылық қабілеттерін арттырып,балалармен диалог қорып,сөздік қорларын дамытады.

Жаңа технологияны қолдану төмендегідей кезеңдер арқылы іске асады:

- 1 кезең – оқып үйрену;
- 2 кезең – меңгеру;
- 3 кезең - тәжірибеге енгізу;
- 4 кезең – дамыту.

Жаңа технологиямен жұмыс істеу үшін төмендегідей алғы шарттар қажет:

- ✓ Оқу үрдісін интенсивтендіруді жаппай қолға алу;
- ✓ Тәрбиеленушілердің сабаққа қатыспаушылығын болдырмау шараларын кешенді түрде қарастыру. Оның ғылыми- әдістемелік, оқыту-әдістемелік, ұйымдастырушылық себептеріне үнемі талдау жасап, назарда ұстау;
- ✓ Жаңа оқулықтарының мазмұнын зерттеп білу, білімді деңгейлеп беру технологиясын меңгеру арқылы балаларға білімді мемлекеттік стандарт деңгейінде игеруге қол жеткізу;
- ✓ Оқыту үрдісін ізгілендіру мен демократияландыруды үнемі басшылыққа алу қажет. (4)

Жаңа технология үрдісінің талабы- балаға білім беруде мақсатқа жету, іс-әрекеттері арқылы ойлау дағдыларын, таным белсенділігін арттырып, баланың жан-жақты дамуына және жаңалықты тез қабылдауына әсер ету.(5)

Біздің балабақшамыздың негізгі мақсаты- балаларға сапалы білім, саналы тәрбие беру арқылы, денсаулығы мен физиологиялық дамуын қорғау және нығайту.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.ҚР Президенті:2022 жылды «Балалар жыл» жылы деп жариялады. <https://www.inform.kz>
- 2.Балабақшадағы инновациялық технологияларды пайдалану. <https://bilimainasy.kz>
- 3.Мектепке дейінгі қызметте жаңа инновациялық технологияларды қолдану. <https://balabaksha.kz>
- 4.Букроссинг дегеніміз не? <https://massaget.kz>
5. Балабақшада қолдануға тиімді технологиялар. <https://adisteme.kz>

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Туружанова Светлана Михайловна
КГКП «Ясли-сад №24» воспитатель

Ключевые слова: преемственность, учебно-воспитательская работа, воспитанники, организационно-педагогический процесс.

В последние годы весьма заметное место среди научно-педагогических исследований в работе педагогов-практиков занимают вопросы непрерывности учебно-воспитательного процесса и преемственности в его организации на разных образовательных ступенях. Одна из наиболее важных и болезненных проблем – это преемственность между дошкольным периодом и начальным образованием. Ведь первая ступень начальной школы, это самый тяжелый период дошкольника.

Под преемственностью понимается последовательный переход от одной ступени образования к другой, выражающийся в сохранении и постепенном изменении содержания, форм, методов, технологий обучения и воспитания. Целью преемственности дошкольного и начального образования - подготовить детей к школе, избежать у них чувства страха, повысить их уверенность в себе.

Первый год обучения ребенка в школе рассматривается как период естественной адаптации. В первые месяцы пребывания в школе дети испытывают определенные трудности, связанные с привыканием к режиму, новой системе требований, новому стилю общения.

Создание условий для правильной адаптации детей дошкольного возраста к школе является общей задачей учителей начальных классов и воспитателей дошкольных учреждений. Переход ребенка из дошкольного учреждения в школу является ответственным и наиболее сложным моментом в его жизни с социально-психологической и физиологической точек зрения. Она требует приспособления социального бытия ребенка к новой ситуации. При поступлении в школу кардинально меняются условия жизни, возрастает психоэмоциональная нагрузка, игры сменяются ежедневными уроками, ведущее место занимает учебная деятельность. Если процесс адаптации ребенка к школе складывается достаточно успешно, то учащийся чувствует себя уверенным в своих силах, становится психологически комфортным, в результате правильно складывается его учебная деятельность, облегчается его социализация в обществе.

В условиях модернизации системы дошкольного образования повышение статуса профессии педагога является одним из основных направлений. Воспитатели в новой модели развития дошкольного образования и обучения должны быть агентами изменений в своих организациях. Для этого организатору образовательного процесса необходимо изменить свою роль на роль фасилитатора процесса развития и обучения ребенка. Педагоги должны видеть себя в роли детей, а также учителей, постоянно читая и исследуя, наблюдая за процессом развития детей и размышляя о своей повседневной работе. Важно умение

педагога постоянно развиваться, слушать детей, задавать вопросы, искать доказательства, критически анализировать их, проводить творческие эксперименты.

Педагогу необходимо изменить свои методы определения воспитательных задач организованной учебной деятельности и регулярных моментов: рекомендуется не учить детей, а создавать условия для самостоятельного принятия решений, давать возможность детям обдумывать, исследовать, сравнивать и направлять эти виды деятельности. Педагоги могут быть новаторскими и ответственными в процессе непрерывной самооценки и поддерживать своевременную и точную документацию. Роль каждого работника дошкольной организации в процессе воспитания и обучения детей важна, поэтому каждый работник организации должен иметь необходимый уровень квалификации.

Для развития современного ребёнка нужна мотивация к раскрытию внутренних ресурсов личности, выявление заложенных возможностей и способностей. Чем раньше начинается развитие способностей, тем больше шансов на оптимальное их развитие. Проблема преемственности в образовании и воспитании детей в последние десятилетия превращались из бытового в научно-обоснованный процесс, учитывающий достижения в области педагогики, психологии, физиологии, методики и других науках. Последовательное решение задач формирования и развития личности ребёнка предусматривает в качестве одного из обязательных условий обучения непрерывность воспитательного и образовательного процесса, начиная с раннего возраста. Это обучение может быть обеспечено в оптимальной организацией, между детским садом и школой.

Непрерывность дошкольного и начального образования предполагает решение следующих приоритетных задач:

На дошкольной ступени:

- приобщение детей к ценностям здорового образа жизни;
- обеспечение эмоционального благополучия каждого ребенка, развитие его положительного самоощущения;
- развитие инициативности, любознательности, произвольности, способности к творческому самовыражению;
- формирование различных знаний об окружающем мире, стимулирование коммуникативной, познавательной, игровой и др. активности детей в различных видах деятельности;
- развитие компетентности в сфере отношений к миру, к людям, к себе; включение детей в различные формы сотрудничества (со взрослыми и детьми разного возраста).

На ступени начальной школы осуществляется:

- умение принимать, сохранять цели и следовать им в учебной деятельности, планировать свою деятельность, осуществлять ее контроль и оценку, взаимодействовать с педагогом и сверстниками в учебном процессе;
- духовно-нравственное развитие и воспитание обучающихся, предусматривающее принятие ими моральных норм, нравственных установок, национальных ценностей;
- индивидуализация процесса обучения, особенно в случаях опережающего развития или отставания.

Формы осуществления преемственности могут быть разнообразными, и их выбор обусловлен степенью взаимосвязи, стилем, содержанием взаимоотношений участников образовательного процесса.

Формы осуществления преемственности (работа с детьми):

- экскурсии в школу;
- посещение школьного музея, библиотеки;
- знакомство и взаимодействие детей дошкольного возраста с учителями и учениками начальной школы;
- участие в совместной образовательной деятельности, игровых программах, проектной деятельности;
- выставки рисунков и поделок;

• встречи и беседы с бывшими воспитанниками детского сада (ученики начальной и средней школы);

Тем самым у детей формируется психологическая готовность к школьному обучению. Подготовка детей к школе - задача комплексная, многогранная и охватывает все сферы жизни ребенка.

Закончить свою статью хочу словами В.А.Сухомлинского

«...Школа не должна вносить резкой перемены в жизнь детей.

Пусть, став учеником, ребенок продолжает делать сегодня то, что делал вчера...

Пусть новое проявляется в его жизни постепенно и не ошеломляет лавиной впечатлений..."

В.А. Сухомлинский

ЛИТЕРАТУРА

1. От рождения до школы. Основная общеобразовательная программа дошкольного образования / Под ред. Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой. – М.: Мозаика-Синтез, 2010. – 304 с.
2. Программа воспитания и обучения в детском саду / Под ред. М.А. Васильевой, В.В. Гербовой, Т.С. Комаровой. – 4-е изд., испр. и доп. – М.: Мозаика-Синтез, 2010. – 232с.
3. Федеральные государственные требования к структуре основной общеобразовательной программы дошкольного образования
4. Слепцова И.Ф. Основы личностно-ориентированного взаимодействия воспитателя с детьми дошкольного возраста: теория и практика // Дошкольное воспитание. – 2007 - № 3 – с. 74-80.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АВТОРСКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ТРЕНАЖЁРА, КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ БАЗОВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ НА УРОКАХ МУЗЫКИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Бурлакова Наталья Яковлевна

учитель музыки КГУ школы лицея имени Аманжола Шамкенова

Аннотация: Использование ИКТ-тренажёра на уроках музыки способствует развитию музыкальных представлений и навыков. Тренажёры соответствуют основным принципам инклюзивного образования, направлены на включённость и вовлечённость в учебный процесс каждого ученика.

Ключевые слова: цифровые ресурсы, музыкальные компетенции, наглядность, вовлечённость.

Каждый раз, приступая к разработке нового комплекса заданий по музыке, я представляю ребёнка, который увидит мою работу впервые. Задаю себе вопросы: будет ли ему интересно, на что он обратит внимание, сможет ли он до конца пройти задания. Иногда возникают сомнения в необходимости данного пособия, ведь вокруг много различных музыкальных контентов, зрелищных и доступных. И только многолетний педагогический опыт заставляет вновь и вновь изучать уже известные музыкальные технологии, находить пути пересмотра, усовершенствования их, адаптации к преподаванию музыки в современной казахстанской школе. Один из таких путей – это применение интерактивных тренажёров для отработки определённых музыкальных навыков.

Методика предлагает разнообразие музыкальных тренажёров и по форме, и по содержанию. Для себя я поставила задачу *разработать* собственные тренажёрные задания и

интегрировать их в тематическое среднесрочное планирование обновленной учебной программы за первый класс, также *выстроить* все задания в единую систему по принципу: от простого к сложному, от частного к целому. В этом заключается новизна данной работы, так как разрозненные и не связанные с учебным материалом тренажёры недостаточно эффективны, предназначены для однократного применения.

Все музыкальные понятия, встречающиеся в учебнике музыки для 1 класса, даны как для ознакомления, так и для непрерывного использования учащимися в постоянной практике обучения музыке, также в них заключен потенциал для использования на творческом уровне.

В основе тренажёра – опора на музыкальные понятия.

Цель тренажёра: создать условия для развития музыкальных представлений учащихся, закрепления музыкальных умений и навыков с помощью ИКТ-инструментов.

Задачи:

- 1) формировать знания основ музыкальной грамоты;
- 2) изучить и осмыслить основные термины, и понятия музыкальной грамоты;
- 3) способствовать развитию базовых музыкальных способностей (чувства ритма, звуковысотного слуха, музыкальной памяти);
- 4) развивать музыкально-исполнительские умения учащихся;
- 5) совершенствовать художественное восприятие учащихся в процессе музыкальной деятельности на уроке;
- 6) формировать навыки творческого мышления, исследовательские навыки в процессе музыкальной деятельности на уроке.

Основными направлениями пособия в формате использования ИКТ-инструментов стали *визуальная информация* (наглядно-иллюстративный материал); *звуковой материал*, *музыкальные упражнения*, *контроль сформированности умений, навыков* учащихся; *самостоятельная творческая работа* учащихся. Применение данного музыкального тренажёра на уроках музыки способствует повышению эффективности учебного процесса, активизации учебно-познавательной деятельности учащихся на уроках музыки, даёт возможность учителю осуществлять оперативную обратную связь с учащимся. Важным преимуществом тренажёра является немедленное позитивно-поддерживающее оценивание учащихся в виде модельной проверки, что, с одной стороны, исключает сомнения в объективности у самих учащихся, с другой стороны, существенно экономит время педагога. Особенностью тренажёра является то, что все задания представлены в виде небольших видеофильмов. Этот выбор формы подачи неслучаен, упражнения были апробированы в ходе работы на пособии, была дана высокая оценка родителей и учащихся в период дистанционного обучения. Игровая подача музыкального материала лучше воспринимается современными учениками, которые достаточно хорошо знакомы с бытующими электронными игровыми технологиями.

Таким образом, использование ИКТ-тренажёра на уроках музыки способствует развитию музыкальных представлений и навыков, улучшает эмоциональный фон, снимает барьеры трудности при знакомстве со сложными музыкальными понятиями, терминами. Знакомые наглядные образы выполняют роль своеобразного амортизатора по принципу *«просто о сложном»*.

Структура музыкального тренажёра – 9 тематических видеофильмов.

№1. Музыкальный дом

№2. Тихо/громко

№3. Быстро/медленно

№4. Регистры

№5. Мажор/минор

№6. Звукоряд

№7. Двухдольный такт

№8. Трёхдольный такт

№9. Речевая сказка

Все части музыкального тренажёра связаны между собой и выстроены по принципу от простого к сложному (*Приложение №1*). Первые три видеофильма и задания в них, относятся к первому уровню сложности. Задания тренажёров построены на сравнении полярных музыкальных понятий: низко и высоко, тихо и громко, быстро и медленно. Ребёнку предоставляется право выбора. Для выполнения заданий второго уровня учащимся надо сравнивать уже несколько музыкальных объектов. Например, выполняя тренажёр «*Регистры*», ученик понимает, что регистр может быть низкий, средний, высокий. Такие выражения, как «более низкий регистр» или «более высокий регистр», говорят об усложнении мыслительной деятельности учащихся. В тренажёре «*Звукоряд*» надо запомнить название и расположение семи нот на нотоносце. Последний третий уровень сложности в тренажёрах «*Двухдольный такт*» и «*Трёхдольный такт*» предполагает координацию говорения слов под ритм и сочинение слов под ритм. Это самые сложные задания, они предлагаются ребёнку, когда он уже имеет опыт прохождения музыкального тренажёра. Последний тренажёр «*Речевая сказка*» – итог работы за весь учебный год. Здесь учащиеся демонстрируют свои музыкально-творческие способности, умения, навыки воспроизведения и перевоплощения.

Ещё одним из связующих звеньев в системе тренажёров является вспомогательный анимационный персонаж – нотка «*Солька*». Это музыкальный друг, проводник, советчик и помощник. В конце каждого тренажёра виртуальный друг проводит внешнюю рефлексию и подытоживает результат прохождения тренажёра. Важным для ребёнка является общение с «равным» ему. «Солька» разговаривает с ним на одном языке, стирая границу учитель-ученик (*Приложение №2*).

Обратимся к структуре построения отдельного тренажёра, например «*Музыкальный дом*». Очень важно дать сложному музыкальному понятию простое объяснение: высота звука, как этажи в доме. На рисунке медведь – низкий регистр, дети – средний регистр, ласточки – верхний регистр. Четкие, ясные визуальные образы, помогают решить задачу – определить высоту звука. (*Приложение №3*). Модельный ответ в конце каждого задания позволяет оценить выполнение всех действий, обозначенных в формулировке «у какой собаки голос выше, а у какой ниже». Звуковое сопровождение музыкального тренажёра играет очень важную роль. Включение классических произведений мировой музыкальной литературы обогащает слуховой опыт ребёнка, воспитывает художественный вкус.

Музыкальный тренажёр может стать огромным подспорьем для тех учителей, которые работают с детьми с особыми образовательными потребностями. Тренажёр учитывает сложности слабослышащих детей. Поэтому все задания прописаны крупным шрифтом и одним предложением. Для слабовидящих детей все задания озвучены, не требуют дополнительного объяснения учителя. Тренажёры соответствуют основным принципам инклюзивного образования, направлены на включённость и вовлечённость в учебный процесс каждого ученика. Детям с особыми образовательными потребностями помогают ощутить радость успеха и единения с классным коллективом. Простые формулировки, яркие визуальные образы, конкретные и понятные задания, игровая атмосфера – всё это приносит радость и удовлетворение.

Представленные тренажёры побуждают обучающихся к активной мыслительной и практической деятельности в процессе овладения музыкальным материалом. Материал визуально нагляден, подается в иерархически: от простого к сложному, так создаются условия для развития аналитико-синтетических, оценочных умений учащихся. Использование данного музыкального контента позволяет обеспечить эффективную организацию урока музыки, последовательно осуществлять игровой образовательный процесс для достижения высокой заинтересованности и вовлечённости в урок всех обучающихся.

ЛИТЕРАТУРА

1. Теплов Б.М. «Психология музыкальных способностей» М., Л., 1947г.

- 2.Тарасова К.В. «Онтогенез музыкальных способностей» М., 1987г.
- 3.Выготский Л. С. «Психология искусства» М.: Педагогика,1987.-344с.
- 4.Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие. – М. Академия, 2003 – 272с

Приложение №1

ПРОЕКТИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ

Ольга Александровна Гельд
город Караганда, школа КГУ «ОШ №61»

Ключевые слова: преемственность дошкольного и школьного образования, проектирование, метод проектов, методы и технологии, дети, ступень образования.

Мы живем в нестабильное, быстроменяющееся время: меняется политическая и экономическая обстановка в мире, разрабатываются новые технологии, делаются научные открытия, совершаются медицинские прорывы.

Все это создают образованные, креативные, активные, целеустремленные, самосовершенствующиеся, быстро думающие, быстро принимающие решения и быстро действующие специалисты.

И наша задача, задача системы образования Республики Казахстан, состоит в том, чтобы из наших детей вырастить таких специалистов. А начинать необходимо с детского сада, ведь именно в детском саду начинают закладываться основные психологические и личностные качества ребенка. Затем это воспитание и обучение должно продолжаться в школе. То есть, процесс непрерывного образования, преемственности дошкольного и школьного образования должны привести нас к этой цели.

Что же такое преемственность дошкольного и школьного образования?

Доктор психологических наук Леонид Абрамович Венгер писал: «Быть готовым к школе – не значит уметь читать, писать и считать. Быть готовым к школе – значит быть готовым всему этому научиться».

По моему мнению, именно в этом и состоит суть преемственности дошкольного и начального образования, что каждая предыдущая ступень образовательного процесса должна подготовить ребенка к легкому переходу на следующую ступень. Что весь процесс образования и воспитания детей, должен быть целостным, иметь общие цели и задачи. Стремиться воспитать активную, целеустремленную, позитивную, стремящуюся к саморазвитию и самообразованию, ведущую здоровый образ жизни личность.

А процесс формирования этих и других положительных качеств, необходимо начинать с детского сада и продолжать уже в школе.

Таким образом, можно выделить несколько общих целей дошкольного и начального образования:

- воспитание духовно-нравственного человека;
- охрана и укрепление физического и психического здоровья детей;
- сохранение и поддержка индивидуальности ребенка;

➤ физическое и психическое развитие детей.

Основными задачами преемственности дошкольного и начального школьного образования являются:

- установление общих взглядов на воспитательный процесс между детским садом, семьей и школой;
- выработка общих целей и воспитательных задач, путей достижения намеченных результатов;
- создание условий для благоприятного взаимодействия всех участников воспитательно-образовательного процесса – воспитателей, учителей, детей и родителей;
- всестороннее психолого-педагогическое просвещение родителей;
- оказание психологической помощи в осознании собственных семейных и социальных ресурсов, способствующих преодолению проблем при поступлении ребенка в школу;
- формирование в семьях позитивного отношения к активной общественной и социальной деятельности детей [2].

В процессе преемственности дошкольного и школьного образования общими должны быть не только цели и задачи, но и методы и технологии, которые использует педагог в своей работе.

Конечно, в зависимости от возраста они будут усложняться, но тем не менее, уже будут знакомы ребенку. Например, такой метод как игра. Всем известно, что игра - это главный метод, который используют педагоги в детском саду. С помощью игры, происходит развитие ребенка: развивается память, внимание, формируются эмоции и психологические качества, увеличивается словарный запас и улучшаются коммуникативные умения, а также развивается социальное взаимодействие с окружающими.

Метод игры используется и на последующих ступенях образования: в начальной, средней и старшей школе, только усложняются правила и меняются условия игры.

Еще одним важным методом, используемым в преемственности дошкольного и школьного образования, выступает метод проектирования.

Метод проектов – педагогическая технология XXI века. Спецификой его является сотворчество взрослого и ребенка в решении проблемы. Основа этого метода – самостоятельная деятельность детей: исследовательская, познавательная, продуктивная, в процессе которой ребенок познает окружающий мир и воплощает новые знания в жизнь.

Использование метода проектов в обучении дети дошкольного возраста является подготовительным этапом для дальнейшей его реализации на следующей ступени образования. Особенностью проектной деятельности в дошкольной системе образования является то, что ребенок еще не может самостоятельно найти противоречия в окружающем, сформулировать проблему, определить цель. Поэтому в воспитательно-образовательном процессе ДОО проектная деятельность носит характер сотрудничества, в котором принимают участие дети и педагоги ДОО, а также родители и другие члены семьи. Родители могут быть не только источниками информации, реальной помощи и поддержки ребенку и педагогу в процессе работы над проектом, но и стать непосредственными участниками образовательного процесса, обогатить свой педагогический опыт, испытать чувство сопричастности и удовлетворения от своих успехов и успехов ребенка. Основной целью проектного метода в дошкольных учреждениях является развитие свободной творческой личности [1].

В детском саду проводятся несложные проекты, выполняются они совместно с педагогом или родителями. В качестве тем могут быть использованы такие темы как: «Моя семья», «Мы дружные ребята», «Мой родной край» и другие темы.

Работа над проектами как инструмент преемственности между дошкольным и начальным школьным образованием, безусловно, имеет продолжение в начальной школе.

Главная цель учителя в проектировании – увлечь детей, показать им значимость их деятельности и вселить уверенность в свои силы. Сделать их участниками процесса, соискателями информации и ответов на вопросы, а не просто пассивных слушателей.

Благодаря методу проектирования, учитель объединяет в команду не только себя и детей, но и их родителей, так как ребята в силу своего возраста ограничены в средствах и инструментах поиска, сбора и обработки информации. Все это способствует улучшению взаимоотношений между родителями и детьми, родителями и учителем, учителем и детьми, ведь их объединяет общая цель, общий проект.

Проектная деятельность может проводиться в течении учебного года систематически и применяться в любой предметной области.

Можно предложить следующие темы проектов:

1. Проект «Моя семья».

Цель проекта – познакомиться с родословной своей семьи, узнать свое происхождение. Возможно составление генеалогического древа. Также можно взять направление в поиске традиции и обычаев семьи.

2. Проект «Моя малая родина!».

Цель этого проекта – раскрыть и показать любовь к своему родному краю, месту где ты родился. Этот проект также может реализоваться разными способами: кто-то расскажет о достопримечательностях родного края, кто-то о знаменитых земляках, кто-то о красоте природе, а кто-то о значении своей семьи для родного края. Вариантов может быть много, но главное, что этот проект способствует развитию у детей патриотических качеств.

3. Проект «Моя Родина – Казахстан!».

Цель этого проекта – привить детям гордость за то, что они являются гражданами Республики Казахстан. Реализация этого проекта также насчитывает множество вариаций: достопримечательности, герои страны, великие акыны, святые места, государственная символика и многое другое.

4. Проект «Моя школа!».

Цель проекта – рассказать о правилах поведения в школе, раскрыть понятия права и обязанности учеников. Также может быть раскрыта тема истории школы, истории жизни человека имя которого носит школа, истории бывших учеников, которые прославили имя школы.

5. Проект «Я сохранию тебя мой Казахстан!».

Цель этого проекта – привить любовь у детей ко всему живому; раскрыть проблемы экологии Казахстана; привить чувство сопричастности к окружающей тебя природе.

6. Проект «Чтобы помнили ...».

Цель этого проекта – воспитывать патриотические чувства; чувства достоинства, гордости за своих земляков, которые защищали Родину во время войны.

Тем для проектов может быть большое множество, главное, чтобы они преследовали правильные цели и решали правильные задачи, а также были интересны детям.

Успех в жизни ребенка закладывается уже в детском саду, поэтому совместная работа по созданию системы дошкольного образования обеспечивает на качественном уровне преемственность в работе детского сада и начальной школы, а значит, дает единый старт детям дошкольного возраста при поступлении в школу. А метод проектов как современная педагогическая технология способствует реализации педагогической идеи формирования у младших школьников умения учиться – самостоятельно добывать и систематизировать новые знания, а инструмент преемственности вполне оправдывает себя, способствует творческому сотрудничеству учителя, ученика и родителей, а также бабушек и дедушек. Совместная деятельность не только восполняет дефицит общения с родителями, но и сплачивает семью, а также обогащает новыми знаниями и умениями каждого из участников данного процесса.

Воспитательная функция метода проектов также неоспорима: в процессе работы происходит непринужденное воспитание ребенка – творца и созидателя [1].

ЛИТЕРАТУРА

1.Преемственность дошкольного и начального образования: проблемы и направления: сборник научных и методических статей / науч. ред. Ключева Е.В.; отв. ред. Жесткова Е.А.; Арзамасский филиал ННГУ.– Арзамас: Арзамасский филиал ННГУ, 2019. – 272 с.

2.Статья «Преемственность между дошкольным и начальным образованием в условиях введения новых образовательных стандартов». [Электронный ресурс]. Код доступа: <https://urok.1sept.ru/articles/654790#:~:text=Преемственность%20между%20дошкольным%20и%20начальным,обеспечения%20преемственности%20в%20развитии%20ребенка.>

ТРЕНАЖЕРЫ БАЗАРНОГО ДЛЯ ДЕТЕЙ С ООП

Уралтаева Аягоз Канатовна

**Павлодар облысының білім беруді дамытудың инновациялық орталығының
әдіскері**

Сегодня очень актуально здоровье не только, но самое важное стоит обратить внимания на зрения, более чем у миллиона детей зарегистрированы различные заболевания глаз. Нарушения зрения наблюдаются у каждого четвертого школьника и у одного из двадцати детей возраста до 7 лет. Особенно важным для дальнейшего нормального функционирования зрительной системы ребенка является правильная закладка и развитие органа зрения еще до рождения. Органы зрения у детей формируются в течение первых 5 лет жизни. Во все времена предметом пристального внимания взрослых является здоровье детей. В последние годы стала явно прослеживаться тенденция к увеличению количества детей с различными нервно-соматическими заболеваниями. Это результат неблагоприятной экологической обстановки, пренебрежения правилами здорового образа жизни, снижение качества продукты питания.

В детских садах планируется и проводится большое количество разнообразных мероприятий, создаются оздоровительные программы, направленные на закаливание детского организма, на ограждение его от болезней.

Необходимость решения этой проблемы привело нас к уникальной здоровьеразвивающей технологии «Сенсорной и моторной свободы» разработанной доктором медицинских наук Базарным Владимиром Филипповичем, основанную на активизации естественных движений ребёнка. Он предложил уникальную здоровьеразвивающую технологию, основанную на активизации естественных движений ребёнка.

В наш детский сад поступают дети с различными формами зрительных расстройств. У детей данной категории наблюдается повышенная заболеваемость и сниженный уровень познавательных процессов. Кроме воспитателей с детьми постоянно занимаются логопед, психолог медсестра. У каждого специалиста своя программа, которую нужно выполнить во благо ребёнка.

Технология «Сенсорной и моторной свободы» В.Ф. Базарного идеально подходит к снятию, явно, завышенной нагрузки на слабовидящих детей. Цель - создание оптимальных условий для сбережения и развития иммунитета.

Для педагогов нашего сада данная технология стала привлекательной сразу по нескольким причинам:

1. Базарный Владимир Филиппович – врач-офтальмолог. У него и у нас одна область деятельности.
2. Его технология основана на принципе НЕ НАВРЕДИ.
3. В названии технологии заложена её суть – динамические позы. Занятия строятся так, что гиподинамия отсутствует.

При работе по технологии В.Ф. Базарного укрепляется иммунитет, развивается весь опорно-двигательный аппарат, нет искривления позвоночника, исчезает утомляемость.

Ведущие педагогические идеи нашего опыта состоят в том, чтобы:

1. Помочь детскому организму справиться с отрицательными факторами, влияющими на здоровье ребёнка.
2. повысить интерес детей к учебной деятельности. Опираясь на динамичность занятий.

В течение всего занятия дети плавно переходят из одной позы в другую. Этим структурных частей пять, и каждая несёт свою нагрузку, выполняет свою оздоровительную, коррекционную и развивающую функции. Вот они: наблюдение из окна; рассматривание иллюстраций или предметов на сенсорных крестах; работа на экологическом полотне; работа за конторками; тренировка на офтальмологических тренажёрах.

Новизна прослеживается в нетрадиционности построения занятий, в нетрадиционности оборудования, в необычном сочетании разных видов деятельности в одном занятии.

В технология опыта «Сенсорной и моторной свободы» В.Ф. Базарного включает в себя:

1. Особенности занятий и влияние на процессы развития и коррекции.
2. Необходимость обязательного использования в образовательной деятельности всех (5) динамических поз при решении коррекционных, учебно-воспитательных задач и освоении программного содержания.
3. Использование данной технологии в свободное время.

Желаемый результат: Тенденция к снижению заболеваемости. Ускоренный процесс коррекции зрения

Повышение у детей интереса к учебно-познавательной деятельности.

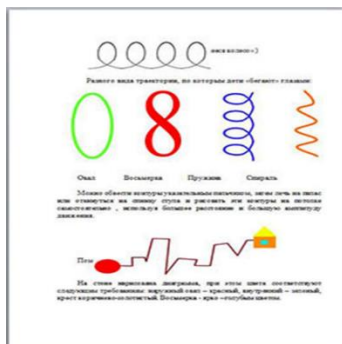
Технология «Сенсорной и моторной свободы» В.Ф. Базарного идеально подходит педагогам детских садов и начальной школы как профилактика гиподинамии для снятия физических нагрузок с детского организма, а также для развития интереса воспитанников к учебно-познавательной деятельности.

Наиболее частым нарушением детского зрения является близорукость. Это связано с тем, что возраст 7–15 лет сочетается с повышенными зрительными нагрузками (чтением, письмом, гаджеты, смартфоны, компьютеры). Несоблюдение правил просмотра телевизора и работы с компьютером, а также генетическая предрасположенность, дефицит питательных веществ и прочие негативные факторы могут привести к развитию косоглазия, миопии, амблиопии. Любое нарушение зрения или заболевание глаз требует незамедлительного обращения к врачу. Помните, чем раньше начато лечение, тем больше шансов на полное выздоровление и отсутствие проблем в будущем.

Один из законов зрения - движение. Когда глаз перемещается, он видит. Если глаз долго смотрит вблизи, зрение слабеет. От этого возникают проблемы здоровья детей: близорукость, утомляемость, сколиоз.

Следующее, что предлагает профессор Базарный это тренаж со зрительными метками. Этот приём предполагает организацию работы в условиях зрительно пространственной активности. В различных участках группы фиксируем привлекающие внимание яркие объекты - зрительные метки. Ими могут служить игрушки или красочные картинки, аппликация. Метки располагаем в равноудаленных участках группы (в центре, по углам, у фронтальной стены).

Игрушки, картинки, подбираем с таким расчётом, чтобы вместе они составляли единый зрительно-игровой сюжет; например: на грамоте с подготовительной подгруппой берём карточку с изображением кота, располагаем её у центральной стены, букву «К» слева на стене, слово «черепахи» справа на стене висит тренажер Базарного поможем черепахе дойти до домика, на палочке рисунок черепахи и движем им по рисунку следим глазами за черепахой.

Упражнения выполняются стоя, под счёт 1. 2.3.4 дети быстро поочередно фиксируют взгляд на указанных зрительных метках, сочетая с движением головой, глазами туловищем. Общая продолжительность тренажа 1,5 минуты. Данный тренаж оказывает благоприятное влияние на развитие зрительно-моторной реакции, скорости ориентации в пространстве. Дети становятся более внимательными.

Упражнение с объектом на конце указки.дети следят за движением: («вращающееся колесо»)

Разного вида траектории, по которым дети «бегают» глазами:

Овал, Восьмерка, Пружина, Спираль.

Можно обвести контуры указательным пальчиком, затем лечь на палас или откинуться на спинку стула и рисовать эти контуры на потолке самостоятельно, используя большее расстояние и большую амплитуду движения.

Поможет мячику докатиться до домика.

На стене нарисована диаграмма, при этом цвета соответствуют следующим требованиям: наружный овал – красный, внутренний – зеленый, крест коричнево-золотистый. Восьмерка - ярко –голубым цветом.

Дети следят за траекториями глазами, могут обвести пальцем, руками, туловищем. Прекрасно было бы выполнить эти упражнения под музыку.

В нашем саду в развитии сада которое делается на 5 лет взят именно это технология В.Ф.Базарного.

В каждой группе можно просмотреть множество тренажеров для глаз В.Ф.Базарного. Проводя занятия педагоги используют тренажер. Работа по тренажерам должна проводится систематически. Немного фантазии, творчества и старания, и результаты не заставят себя долго ждать. Необходимо всегда помнить о достижении главной цели – сохранении здоровья детей.

Как сказал ученый Г. Демирчоглян сказал: «Взрослые могут и должны сделать все возможное для нормального развития детского зрения.

ЛИТЕРАТУРА

1. Базарный В.Ф. Нервно-психическое утомление учащихся в традиционной школьной среде. – Сергиев Посад, 1995.
- 2.Громов М.Ю., Смирнов Н.К. Педагогика и оздоровительная информация//Развитие дополнительного педагогического образования в России: проблемы и перспективы. – М., 1998.

3. Здоровьесберегающие технологии в образовательном процессе/авт.—сост. С.А. Цабыбин. – Волгоград: Учитель, 2009.
 4. Здоровьесберегающие технологии в работе педагогов образовательных учреждений/авт. – сост. Е.В.Мазурова. – Баранаул, 2007.
 5. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья в школе. – М.: Аркти, 2006.
 6. Касаткина В.Н. Педагогика здоровья. М.: Линка - Пресс, 2001.
- Интернет-ресурсы:
<http://www.hrono.ru/proekty/bazarny/tehnologia.php>
http://rrcbalakovo.ucoz.ru/publ/metodicheskaja_kopilka/zdorovesberegajushhie_tekhnologii/vnedrenie_tekhnologii_raskreposthennogo_razvitiya_v_f_bazarnogo/22-1-0-92

БІЛІМДІ БАЛА-БІЛІКТІ ТӘРБИЕШІ

Төлеушова Мира Ұзаққызы

Атырау қаласы, Ақжар ауылы, №59 «Ақбөбек» бөбекжай-бақшасы, тәрбиеші

*Жай мұғалім хабарлайды,
Жақсы мұғалім түсіндіреді,
Керемет мұғалім көрсетеді,
Ұлы мұғалім шабыттандырады.
(Ағылшын ағартушысы Уильям Уорд).*

«Кәсібің-нәсібің» дейді қазақ даналығы. Шын жүрекпен қалаған кәсіп арқылы, еңбек арқылы өмірлік несібенді, абырой-беделінді, қоғам алдындағы құрметінді еселей аласың. Бала кезімнен тәрбиеші болуды армандаған едім. Осы арман-мақсатпен Халел Досмұхамедов атындағы Атырау Мемлекеттік университетінің «Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие» бөлімін бітірдім. Тәрбиеші - қызықты та, қиын мамандық, сені балалар жақсы көреді және сенен әрдайым қандай да бір жаңа нәрселер күтеді, ал мен болсам олардың өмірімен бірге өмір сүремін, жетістіктеріне қоса қуанамын.

Расында ойлап отырсақ, кез келген маман иесі сиқыршы. Әріп танымайтын, жазу жаза алмайтын, оқи алмайтын балаға оқу оқытып, жазу жаздырып, әріп танытуы, ол МҰҒАЛІМНІҢ сиқыры болмақ. Күн сайын адам санасы жетпес жаңалықтар, цифрлық технологиялар мен техникалардың барлығы сол адам баласының сиқырынан жасалып жатқандығын кім жоққа шығара алады.

Ұстаз шабыттанса шәкіртін шабыттандырады, шәкірт шабыттанса тұтас ұлтты шабыттандырады.

Бала тәрбиесі, оның ішіндегі балабақшадағы бүлдіршіндерді тәрбиелеу - үлкен мәртебе. Ақын-педагог, М.Жұмабаев айтқандай. «Тәрбие-адам баласын кәміл жасқа толып, өзіне-өзі қожа болғанша, азық беріп өсіру» - деген екен. Сондықтан біз балаларымыздың

болашағына, тәрбиесіне жауапты жандармыз. Өйткені менің жас бүлдіршіндерге арнаған осы уақытымды өмірімдегі ең бір бағалы уақытым, бақытты кездерім деп айта аламын. Бүлдіршінді күлімдеп қарсы алып, бар өнерінді үйретіп, бақытты етсең өз ұлтыңның азамат баласын бақытты ету жолында тер төккенің. Бала – көз қуанышың, үйдің базары. Бала-ел байлығы, қоғам бақыты.

«Инновация» термині латын тілінен алынған, ол — «жаңару, өзгеру» дегенді білдіреді. Бұл түсінік XIX ғасырдағы зерттеулерде пайда болып, белгілі бір мәдениеттің кейбір элементтердің бірінен екіншісіне енгізу дегенді білдірді. Педагогикалық процесте инновация оқыту мен тәрбиенің тәсілдері, түрлері мақсаты мен мазмұнын, педагог пен бала бірлескен қызметін ұйымдастыруға жаңалық енгізуді білдіреді.

Қазіргі заман инновациялық қызметі- балабақша балалармен жұмыс істеуде инновациялық технологиялар, әдістер, балалардың психологиясы мен педагогикасын терең білуі педагогтарға нақты бір жетістіктерге жетуге көмектеседі. Нақтылап айтқанда балаға білім мен тәрбие беруді саналы-сапалы етіп қызығушылықтары мен өміршеңділігін арттырады деп айтуға болады.

Бүгінгі балабақшаға қандай педагог қажет?!

- бала жанын түсінетін, баланы ерекше сүйе білетін, өз баласындай жақсы көре алатын маман болуы;

- жаңа бағдарламалар мен оқу-әдістемелік құралдарды жаңа инновациялық технологияларға негіздей отырып жүргізе білетін маман болуы;

- тәрбиеші мектепке дейінгі білім беру мен тәрбиенің сапасын арттыруды қамтамасыз ете алуы және мектепке дейінгі ұйымдардағы әр баланың дамуы мен эмоционалдық көңіл күйінің жақсы болуына педагогикалық ұжымның жауапкершілігін арттыруға өз үлесін қоса білуі;

- мектепке дейінгі білім берудегі стратегиялық бағыттардың бірі инновациялық технологияларды пайдалана алуы міндетті.

Қазіргі кездегі мектепке дейінгі білім беру жүйесінде қолданылатын технологияларды төмендегідей бөліп көрсетуге болады:

Дамыта оқыту технологиялары;

Ойын технологиялары;

Альтернативтік технологиялар.

Дамыта оқыту технологиясында балаға қоршаған ортамен қарым-қатынаста болатын жеке-дара субъект ретіндегі рөл беріледі. Бұл қарым-қатынасқа әрекет етудің барлық кезеңдері енеді: мақсат қою, жоспарлау және ұйымдастыру, мақсаттарды іске асыру, әрекет нәтижелерін анализдеу. Дамыта оқыту тұлғаның қасиеттері жиынтығының тұтастығын дамытуға бағытталған. Бұл технология тәрбиешіге өзін дамытуға, психикалық жаңа құрылымдардың ішкі үрдістерін қозғалысқа келтіруге мүмкіндік береді.

Берілген технологияның бағыттары: шығармашылық әрекетке үйрету, шығармашылық қиялдың әдіс-тәсілдерімен таныстыру, өнертапқыштық есептерді шығаруға үйрету. Концептуалды жағдайлары: білім – шығармашылық құралы; шығармашылық қасиеттер баршаға тән; кез-келген әрекетке үйренуге болатындай, шығармашылыққа да баршаға үйренуге болады.

Ойын технологиялары. Мақсатты бағыттары: дидактикалық: өренің (кругозор) кеңеюі, танымдық қызмет, практикалық қызметте қажетті керекті білім және дағдының қалыптасуы. Тәрбиелеушілік: еркіндікке тәрбиелеу, ынтымақтастыққа, ұжымшылдыққа, коммуникативтілікке тәрбиелеу. Дамытушылық: көңіл бөлуді, есте сақтауды, сөз қорын, ойлауды, салыстыру дағдыларын, сәйкестендіруді, аналогияны тануды, қиялды, шығармашылық зейіндерді, оқу қызметтің мотивациясын дамыту. Қоғам құндылықтары мен нормаларына үйрету, қоршаған орта жағдайларына бейімдеу, қарым-қатынасқа үйрету. Концептуалдық жағдайлары: ойын – қиялдағы тұлғаның еркіндігі, бала ойындарының мазмұны ойындардан дамиды, мектепке дейінгі жастың негізгі әрекеті – ойын.

Интеллектум ойындары біздің балабақшамызда кеңінен пайдаланылуда.

XXI ғасыр – жаңа технологияның, ғылым-білімнің ғасыры. Қазіргі балалар жаңа технологиялар дәуірінде өмір сүреді және дамиды. Қазіргі таңда «Интеллектум» атты мектепке дейінгі логика ойындарына көп көңіл бөлінуде. Интеллектум — елімізде енді ғана дамып келе жатқан инновациялық сала.

Интеллектум ойындары - баланың ой-өрісін дамытып, тез шешім қабылдауға, шапшандыққа баулиды, арнайы ойындар көмегімен жүргізіледі. Бүгінде әлемнің 17 елінен 32 ойын түрі тандалған. Тәжірибе көрсеткендей, интеллектісі осылай дамыған балалар болашақта білікті стратег, табысты кәсіпкер болып шығады.

STEM технологиясы арқылы оқытудың өзіндік артықшылықтары барын көптеген зерттеулерден, ғылыми ізденіс жұмыстарынан аңғарып жүрміз. STEAM жүйесі бүкіл әлемді қызықтырып отырған инновация болып табылады.

Додекадэр әдісі- балабақшада қолдану тиімді, балаларға суреттері қанық . Бұл әдіс түрлері тақырыпқа сай дайындалған бесбұрыштар балаларға әр-түрлі тақырыпта сұрақ қоюға және де қимылдар, сергіту сәтін жасауға оңтайлы.

Додекадэр жақтары – дұрыс бесбұрыштар, оның әрбір төбесінде олар үшеуден тоғысады. Грек тілінен аударғанда, додекадэр – «он екі жақты» деген мағына береді. Көңілді пішіндер әдісі-пішіндердің түр түсін көңілді бағытта алып, қимылды қозғалысты ойыны арқылы танымдық қабілеттіліктерін дамыту. Жарық шам әдісі-балаларға қызықтырар бір әдістердің бірі.

Денсаулықты сақтау технологиясы – бұл бала мен педагог, бала мен ата-ана, бала мен дәрігер қарым-қатынасының үрдісі кезінде жүзеге асырылатын тәрбиелеу-шынықтырудың, коррекциялық, профилактикалық әрекеттердің тұтас жүйесі. Денсаулықты сақтау технологиясының мақсаты – мектепке дейінгі жастағы балаға денсаулығын сақтауды қамтамасыз ету, салауатты өмір салты бойынша керекті білімділік, біліктіліктерді қалыптастыру, алған білімдерін күнделікті өмірде қолдануға үйрету.

Ұлттық құндылықтарды қалыптастырып ұлттық ойындарды да ұмытпаған жөн.

Инновациялық технологиялар Ол дұрыс тамақтану денсаулығының нығаюына, танымдық, қоғамдық және эмоционалдық құзыреттіліктердің қалыптасуына бағытталған. Ол баланың бірегей мүмкіндіктерін ашып, жанұяның балабақша қызметіне араласуына мүмкіндік береді, мәдени құндылықтарды көрсетуге және дамытуға бағытталады. Мемлекетті демократияландыру бағытында берілген технология тиімді технологиялардың бірі болып табылады.

Педагогикалық технологияларды зерттей келе келесідей тұжырым жасауға болады. Оқу үрдісі өзінің барлық мазмұнымен, ұйымдастырылуымен, педагогтың қызметтік мінездемесімен тек қана баланы біліммен қаруландыруға ғана бағытталмай, сонымен қоса олардың жан-жақты дамуына бағытталған. Көп жылдар бойы мектепке дейінгі білім беру жүйесі балалардың танымдық дамуын қамтамасыз етті. Алайда мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқыту негізінен бала тұлғасы қасиеттерінің дамуына бағытталған. Бүгінгі таңда негізгі басымдық – бала мен тәрбиешінің тұлғалы-бағытталған әрекеті болып табылады. Баланың жеке-даралығын түсіну, қабылдау, қызығушылықтарын ескеру, шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту, эмоционалдық игіліктерін сақтау – міне, осылардың барлығы қазіргі кездегі тәрбиешінің басты міндеттері.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.<https://www.facebook.com/share/YUJ>
- 2.Instagram: UK.online_bilim

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: МАСТЕРСКАЯ ОПЫТА

Хамитен Мадина Рымхановна
воспитатель КГКП «Ясли-сад №85 города Павлодара»

Ключевые слова: школа, преемственность, ребёнок, родители.

Поступление в школу и завершение дошкольного периода – это сложный и ответственный этап в жизни каждого ребенка. Создание условий для успешной адаптации маленьких школьников – наша общая задача.

Проблема непрерывности и преемственности всегда была одной из самых важных в образовании. Преемственность – это целостный процесс, целью которого является полноценное личностное развитие, физиологическое и психологическое благополучие ребенка в переходный период от дошкольного воспитания к школе, направленное на формирование личности ребенка с опорой на его предыдущий опыт и накопленные знания.

Важность и необходимость преемственности между дошкольным учреждением и школой усиливается еще в большей мере в связи с модернизацией системы образования, со значительно возросшей ролью дошкольного воспитания в нашей стране.

Переход из детского сада в школу – ответственный и сложный момент в жизни наших детей, как в социально-психологическом, так и в физиологическом плане, который от ребенка требует адаптации к новым условиям социального существования. При поступлении в школу коренным образом изменяются условия жизни маленьких деток, возрастает психоэмоциональная нагрузка, на смену играм приходят ежедневные занятия (уроки), ведущей становится учебная деятельность.

Если процесс адаптации ребенка к школе развивается достаточно успешно, то ученик чувствует уверенность в своих силах, ему психологически комфортно, и как следствие, его учебная деятельность складывается благополучно, облегчается его социализация в обществе. Но зачастую педагоги отмечают, что поступление ребенка в школу сопровождается тяжелыми переживаниями, снижением активности, эмоциональными проблемами, и это связано с трудностями процесса социально-психологической адаптации. Адаптация на начальном этапе обучения неизбежна, но одни дети успешно переживают ее, а у других данный процесс затягивается, порождая негативные явления.

У родителей существует мнение, что ранее обучение ребенка в дошкольном возрасте обеспечит ему в дальнейшем успешность школьного образования, позитивное отношение учителей и признание сверстников. Они считают, что это и будет залогом их успешной учебы. Но, как считают психологи, если ребенок не готов к социальной позиции школьника, то даже при наличии у него необходимого запаса умений и навыков, уровня интеллектуального развития, ему трудно в школе, т. к. не всегда высокий уровень интеллектуального развития совпадает с личностной готовностью ребенка к школе.

На нашем районе расположены четыре школы: № 43, № 34, №2 и лицей № 3.

Тесное сотрудничество осуществляется с СОШ №43 и № 34.

Цель нашей работы – построение эффективной модели социального партнерства на основе современных технологий, обеспечивающее качественное дошкольное образования в ДОО и обеспечение благополучного перехода ребенка от дошкольного воспитания к школе. Для ее реализации разработана и воплощается в жизнь система работы по преемственности между дошкольным учреждением и школой, которая требует решения следующих задач:

1. Установление направлений работы между тремя составляющими: школа, сад и семья.
2. Укрепление и развитие эмоционально положительного отношения ребенка к школе.
3. Формирование социальных черт личности будущего школьника, необходимых для успешной адаптации к начальной школе.

Подготовка к школе и что гораздо важнее всестороннее развитие ребенка – процесс, требующий пристального внимания и длительного времени.

Поставленные задачи требуют комплексного решения, и нами были определены три основные направления работы.

1. Методическая работа.
2. Работа с родителями.
3. Работа с детьми.

Методическая работа заключается в разработке соответствующего методического обеспечения, подготовке и проведения экскурсий, беседы и игры о школе. Учителя и воспитатели делятся опытом друг с другом, рассказывают о результатах проводимой работы с детьми, занимаются разработкой рекомендаций, обсуждают нормативные документы. Методическая работа осуществляется через различные формы: проведение педагогических советов, семинаров, взаимопосещений занятий и уроков воспитателями и учителями, круглые столы, конференции, анкетирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и т. д.

Особое внимание при подготовке детей к школе мы уделяем работе с родителями. В нашем учреждении ведется тесное и активное сотрудничество с семьей с самого первого дня поступления ребенка в детский сад. Работа с родителями предусматривает поддержание и сохранение партнерских, конструктивных отношений. Мы считаем, что необходимо вести работу, направленную на повышение компетенции, на формирование единства взглядов родителей по вопросу подготовки к школе.

Считаем необходимым проводить цикл мероприятий по обеспечению преемственности, которые познакомят родителей с требованиями школы, с педагогическими, психологическим и медицинскими аспектами готовности ребенка:

- педагогические советы, семинары, круглые столы педагогов ДОО, учителей школы и родителей по актуальным вопросам преемственности;
- планирование и осуществление совместной практической деятельности педагогов и учителей с детьми-дошкольниками и первоклассниками (праздники, выставки, спортивные соревнования);
- взаимодействие медицинских работников, психологов ДОО и школы;
- проведение «дней выпускников» в ДОО;
- встречи родителей с будущими учителями;
- анкетирование, тестирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и в период адаптации к школе;
- родительское собрание «Скоро в школу»;
- день открытых дверей;
- индивидуальные консультации родителей;
- разработка памяток, буклетов с информацией о готовности детей к школе;
- проведение конференции с участием медицинского работника, педагогов по итогам диагностики.

Ежегодно у нас проводятся родительские собрания с учителями СОШ № 43, врачами и педагогом-психологом, на которых рассматриваются следующие вопросы: физическая, психологическая, интеллектуальная готовность детей к школе, изучаются критерии успешного обучения, анализируется степень готовности самих родителей к обучению детей в школе.

Особое внимание уделяется целенаправленной и систематизированной работе с детьми. Мы выбрали наиболее действенные формы работы с детьми, а именно организация праздника «День знаний», экскурсия в школу, встреча с учениками школы, сюжетно-ролевые игры, кружковая работа и т. д.

Экскурсии в школу, где детей провели по разным кабинетам, разрешили всё попробовать: позаниматься в классе, посидеть за партой, сходить в школьную библиотеку, спортзал и, конечно, в столовую, производят неизгладимое впечатление на детей, вызывают у ребят желание пойти в школу, резко повышают школьную мотивацию, вселяют уверенность в своих силах, формируют положительный образ о новом месте учебы. После

таких экскурсий дети с восторгом рассказывают родителям, как замечательно в школе. Дошкольникам интересно не только побывать в стенах школы, но и пообщаться с настоящими школьниками. Дети с интересом посетили школу № 43 города Павлодара.

Для отслеживания результатов и проверки достоверности поставленной цели в начале учебного года педагогом-психологом был подобран комплекс диагностических методик. Он включает в себя разделы по работе с воспитанниками и родителями.

Диагностический комплекс помогает выявить отношение ребенка к школе, его школьную мотивацию, коммуникативную культуру, т. е. умение осуществлять диалог со сверстниками и взрослыми, умение разрешать конфликты, договариваться. Особое внимание уделено выявлению тревожности детей перед поступлением в школу, в связи с тем, что это один из важных факторов, влияющих на адаптацию к школьной жизни.

Вся непосредственно образовательная деятельность в нашем учреждении проводится в игровой деятельности. Дети на практике проживают ситуации из повседневной жизни школы, приобретают коммуникативные умения, которые играют важную роль при вхождении ребенка в незнакомый коллектив детей и взрослых.

Доброй традицией стало в выпускных группах проводить праздник «Презентация портфолио», на котором выпускники рассказывают о том, что они сделали за весь период нахождения в детском саду, с какими достижениями они стоят на пороге школы.

Такая работа по преемственности определяет следующие результаты:

- 1) повышается компетентность родителей;
- 2) открытый диалог в рамках сотрудничества (родители – воспитатели – учителя);
- 3) безболезненная адаптация детей в 1 классе;
- 4) формирование мотивации детей;
- 5) обеспечение равных стартовых возможностей;
- 6) защищённость мира детства.

Таким образом, можно сказать, что положено начало к обеспечению преемственности образовательной программы дошкольных образовательных учреждений с примерными основными общеобразовательными программами начального общего образования. Исключается дублирование программных областей знаний, а обеспечивается реализация единой линии общего развития ребенка на этапах дошкольного и школьного детства. Такой подход реализации единой линии развития ребенка на этапах дошкольного и начального школьного образования может придать педагогическому процессу целостный, последовательный и перспективный характер.

СТРАТЕГИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ФОРМИРОВАНИИ ИНКЛЮЗИВНОЙ КУЛЬТУРЫ

Смагулова Жанат Аскарровна
руководитель КГКП «Санаторный ясли-сад № 49 города Павлодара»

Ключевые слова: инклюзивная культура, элемент фонового тренинга, информационные проспекты, социальное партнерство, правовое пространство, перспективная карта, эффективный педагогический навык «Soft skills».

Вопрос: *встречались ли в вашей практике ситуации, которые вызывали у вас больше вопросов чем ответов?*

У меня была такая ситуация. Ко мне в один день обратились представители педагогической и родительской общественности по методам работы по формированию инклюзивной культуры. А ответов в тот момент не нашлось, так как не было прямых

источников по нормативно-правовым актам, относительно данной темы. Это по прошествии времени были изданы положения, приказы, акты по работе, в сфере работы инклюзивного образования. Я сейчас вспоминаю это с юмором. Но в тот момент я реально не знала, что делать и с чего начать?

Как руководитель необходимо было принять конструктивные меры по работе в вышеуказанном направлении. В данном случае поспособствовало успешной деятельности в статусе «Лидера» жизненно-профессиональное **Кредо**: «Слушаю всех, слышу каждого, решение принимаю сама за которое несу ответственность!»

Зачем формировать инклюзивную культуру? Это первый и главный вопрос, на который нужен четкий ответ. (На слайде появляются ответы аудитории)

- для воспитанников - каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным;
- для персонала - подлинное образование может осуществляться только в контексте реальных взаимоотношений;
- для родителей- все люди нуждаются в поддержке;

Приняв решение по системе «Ринги», со своими подчинёнными, применяемой в нашей организации, мы совместно с руководителем методического актива разработали Программу по формированию инклюзивной культуры.

Основополагающей идеей педагогической деятельности, явилась система работы по формированию инклюзивной культуры по трем основным направлениям: родитель-педагог-ребенок.

Специальное задание: элемент фонового тренинга.

«Назовите на каком уровне знаний Ваши подчинённые осведомлены о правилах инклюзивной культуры?»

Соответственно, если уровень знаний находится на низком или среднем, то мы рекомендуем использовать методы и приемы, описанные в Программе.

Матрица работы по формированию инклюзивной культуры.

Этапы	Методы и приемы	категория	Ожидаемый результат
SWOT-анализ	-Мониторинговая диагностика -Наблюдение в режиме дня -Обследование на определения индекса здоровья	воспитанники	Уровень интеллектуального, социального и психофизического развития.
	Заполнение карт профессионального роста	педагоги	Умение применять профессиональные навыки.
	Социологические срезы Интервьюирование	родители	Уровень осведомленности в области инклюзивного образования.
Образовательный тандем	Профессиограмма	педагоги	Отбор участников, заинтересованных в данном вопросе
Направление программы	• Курсы качества • SMART планирование • Диалоговое поле • Педагогический форум • Дебаты • Система принятия решений РИНГИ	педагоги	Психолого-педагогическая и личностная готовность; Овладение социально-правовым пространством; Совершенствование социального партнерства;

	• Коучинговая платформа • Тимбилдинг • Информационные проспекты • Календарь особых дат		
	• Индивидуальные встречи • IQ квесты • BOOK club • «ВЕБ- ящик» (обратная связь) • Информационный проспект • Тренинги • Коллаборативная школа	родители	Тесное и доверительное взаимодействие родителя со всеми участниками образовательного процесса при сопровождении ребенка; Овладение социально-правовым пространством;

Исследование показало, что работу целесообразно начинать с проведения SWOT-анализа деятельности организации с точки зрения ее сильных и слабых сторон в формировании инклюзивной культуры. Данные анализа покажут, насколько организация готова к этому с позиций образовательного и научного процессов, процесса социально-культурного сопровождения, кадрового и материально-технического состояния, с одной стороны, и насколько агрессивна или положительно внешняя среда организации, с другой стороны. Построенная матрица укажет основные стратегии, которые организации целесообразно использовать.

Понятно, что подобную работу лучше делать командой, образующей образовательный Тандем, заинтересованной и настроенной на достижение цели — обеспечить условия образования и сопровождения обучающихся с ООП и инвалидов, готовую активно развивать, навыки «Soft skills».

Приоритеты Программы формирования инклюзивной культуры:

Формирование навыков «Soft skills»; социальное партнерство; социально-правовое пространство; кадровый потенциал; материальные ресурсы.

Информационные проспекты – ссылки.

Soft skills –универсальные социально-психологические качества, которые не всегда связаны с должностью напрямую, но влияют на успешность сотрудника.

Одним из навыков «Soft skills» - является эффективная коммуникация. Сущность методики информационных проспектов, актуальных для данного временного периода, наилучшим образом подходит для реализации эффективной коммуникации.

Наш образовательный тандем активизирует данный навык через информационные проспекты на интернет-платформах: инстаграм - @balababagsha49_pvl, телеграмм канал – ТЭЛИМ, ВОСПИТАТЕЛИ KZ, тик-ток VOSPITALKA, электронная почта- Sad49@goo.edu.kz

Сейчас предлагаем вам пройти по Q-коду

на один из наших информационных проспектов - ТЭЛИМ (участникам предоставлен Qкод, отсканировав его они переходят на канал). И тут вы можете увидеть в закрепе видео с наших «Педагогических дебатов» (просмотр участниками отрезка видео).

IQ –квест. (Работа в команде)

Предлагаю вам решить командно ситуацию с 2-х сторон (педагог-руководитель)

Ситуация - на почту пришло обращение от родителя. Жанара, мама 4-летнего ребёнка Т. с аутизмом, пишет: «...с нами это было в последний раз в бассейне. От -

организации «...» была договорённость с бассейном о выделении одной дорожки для детей-инвалидов. Ребенку Т. нравится бассейн, и я бы очень хотела отдать его в плавание. Подошла прямо в бассейне к тренеру и спросила, можно ли и нам заниматься, на что услышала: «С ТАКИМИ детьми мы не занимаемся».

Я спросила: «С какими с ТАКИМИ?» В ответ – уходящая спина тренера. И это при всём при том, что мой ребёнок с лёгкой формой аутизма выглядит абсолютно здоровым – диагноза на лице нет».

Вопрос: «Что Вы посоветуете маме Жанаре как, специалист, работающий в инклюзивной среде?» Варианты ответов по данной ситуации

Для формирования профессионально - компетентных навыков «Soft skills», предлагаем нормативно-правовую платформу перейдя по Qкоду.

Перспективная карта.

В нашей матрице, мы специально упустили момент на перспективу, чтобы в IQ – квесте заслушать ваши предположения. Предлагаю нам коллективно составить перспективу по формированию инклюзивной культуры в организации образования. (ответы выслушиваются и записываются).

Перспектива развития нашего проекта по формированию инклюзивной культуре – разработать систему «Лифт» инклюзивной компетентности, издать электронное пособие, сформировать клуб единомышленников по преемственности ясли сада и школы, разработать дидактическое оснащение.

Слайд 8. Рефлексия. ПЛЮС / ДЕЛЬТА

Целью является генерация конструктивной ответной реакции.

+ - положительные моменты встречи;

- - какие изменения желательно внести в будущие встречи такого типа.

+	

С целью обеспечения обратной связи, оставьте отзыв на МК, под постом – «веб ящик» в инстаграм @balababagsha49_pvl.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Ахметова, Д. З. Все начиналось с идеи / Д. З. Ахметова // Педагогическое образование и наука. – 2008. – № 4
- 2.Грибов В.Д., Веснин В.Р. Теория менеджмента. Учебное пособие М.: НИЦ ИНФРА-М.
- 3.Есергеева В.Ж. Инклюзивное образование в Казахстане: Состояние и перспектива, 2011 г.

- 4.Инклюзивное образование: методология, практика, технологии: Материалы международной научно-практической конференции 20–22 июня 2011 года. – 244 с.
- 5.Пригожин А.И. Дезорганизация: Причины, виды, преодоление. М.: Альпина Бизнес Букс, 2007.
- 6.Теория организации: хрестоматия / Пер. с англ. под ред. Т.Н.Клеминой. СПб.: Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2009.
- 7.Трейси Б. Делегирование и управление. - издательство «Манн, Иванов и Фербер», 2014.

ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА ГЕЙМИФИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Абдусаттаров Зухриддин Рахметдинович
Абай атындағы №5 жалпы білім беретін мектеп, Түркістан облысы,
Кентау қаласы

Аннотация: Игровая индустрия превосходит по масштабам даже индустрию кино, потому что игры мотивируют и удерживают участников — скорее хочется победить и получить награду. Если внедрить геймификацию в образование, у студентов усилится мотивация учиться.

Ключевые слова: Геймификация, Интерактивные элементы, Викторина, Информационные технологии, Компьютерные игры, Мультимедия, Дистанционное проверка знаний.

Annotation: The gaming industry surpasses even the film industry in scale, because games motivate and retain participants – they rather want to win and receive an award. If gamification is introduced into education, students will be more motivated to learn.

Геймификация дегеніміз ақпаратты ойын арқылы жеткізу әдісі.

Ақпараттық технологиялардағы геймификация – компьютерлік ойындарға тән әдістерді қолдану, оқытудың тиімділігін арттыру, оқушыларды ынталандыру және білім беру үдерісіне қатысуды арттыру, қолданбалы міндеттерді шешуге тұрақты қызығушылықты қалыптастыру мақсатында қолданбалы бағдарламаларды пайдалану.

Сабақ процесінде геймификацияны қолданған кезде қызығушылықты арттырады, ынталандырады, білім беру кеңістігінде бәсекелестікті арттырады. Геймификация процесінде оқушылар белсенді, бұл өз кезегінде білімді тиімді меңгеруге және білімді нығайтуға ықпал етеді. Тіпті күрделі тақырыптың өзін де оқушы қызықты әрі жеңіл түрде қабылдайды.

Геймификацияның негізгі элементтері:

Ұпай - кез-келген процесте белгілі бір әрекеттерді орындау үшін алынған ұпайлар

Белгілер - процеске қатысушылардың белсенділігін бағалауға арналған виртуалды марапаттаулар

Көшбасшылық - тағайындалған көшбасшылар кестесі

Рейтингтер - процеске қатысушылардың жетістіктерін көрсететін көрсеткіштер

Деңгейлер - қатысушылар өз іс-әрекеттері арқылы осы процеске қол жеткізе алатын мәртебе

Интерактивті элементтер - процестің визуализация элементтерінің түрлері

Табыс-тақырыптық ақпараттық көздер арқылы табысқа жету

Геймификацияны оқу процесінде барлық пәндерге қолдануға болады.

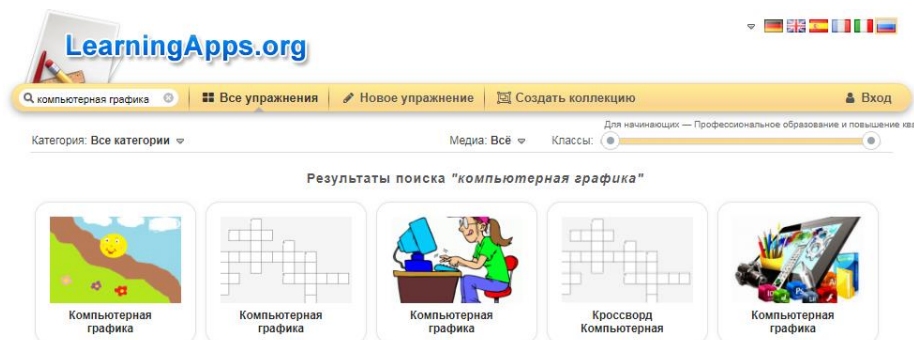
Информатика пәнінде геймификацияны қолдану үшін әр түрлі қолданбалармен жұмыс жасауға болады. Мысалы:

1. Plickers — статистикалық жұмыс жасау үрдісін жеңілдететін және сыныптың жауабын лезде бағалап беретін қосымша.

Plickers мұғалімнің ұялы телефонын немесе планшетын оқушылардың карточкаларындағы QR-кодтарды оқу үшін пайдаланады. Әр оқушыда жеке карточка болады. Карточканың төрт қабырғасы жауаптың төрт нұсқасын білдіреді, оларды бұру арқылы оқушы дұрыс нұсқасын таңдайды. Алдын ала бағдарламаға сыныптың тізімі ендіріледі, сол арқылы әр оқушының сұраққа қалай жауап бергенін білуге болады.

Plickers қосымшасы арқылы тақырып соңында тест өткізуге болады. Ол үшін алдын ала сыныптың тізімі мен тест сұрақтарды енгізіп қою қажет. Оқушылар карточкаларын дұрыс жауабына бұрып бір уақытта көтереді, ал сіз планшетке немесе ұялы телефонға түсіріп аласыз, бағдарлама жауаптарды сканерлеп, нәтижесін көрсетеді. Plickers-те жауаптарды диаграмма арқылы да көруге болады. Plickers-ты оқушылардың сабаққа кім қатысып отырғанын білу үшін де қолдануға болады. Бұл бүкіл сыныпты тізім бойынша тексергеннен карточкаларды көтеріп тұрған оқушыларды суретке түсіріп алған тиімдірек деп ойлаймын. Сонымен қатар, оқушылардың өзіне де қызықты, себебі сабақта ойын элементі пайда болады.

2. LearningApps.org – бұл РН Bern білім беру Педагогикалық колледжі Орталығының Майнц және Циттау/Герлиц қалалары Университеттерімен бірлескен ғылыми-зерттеу жобасы (1 сур.).

1 сурет

Интерактивті білім беру қосымшасының негізгі тапсырмасы балаларды интерактивті және қызықты формада оқытатын арнайы мультимедиялық бағдарлама. Интерактивті тапсырмаларды құрастырушы

LearningApps.org «Викторина»; «Сөздерді белгілеу»; «Кім миллионер болғысы келеді?»; «Топтастыру», «Картада белгілеу», «Жұпты табу», «Құрастыруға арналған пазлдар», «Суреттерді сұрыптау», «Сөзжұмбақ, Бұл қай жерде?» және тағы басқа сияқты білім беруге арналған онлайн қосымшалардың көп түрін ұсынады.

3. Kahoot - тағы да бір жоғары мүмкіндіктерге ие интернет бағдарламалардың бірі (2 сур.).

2 сурет

Kahoot – мобильді құрылғыларда дұрыс жауабы бар онлайн викторина құруға мүмкіндік беретін сервис. Сервис арқылы құрылған бір викторинаға жалпы саны 30-ға дейін оқушы қатыса алады. Веб сервис оқушының әр тақырып бойынша білімін бекітуге, тексеруге мүмкіндік береді.

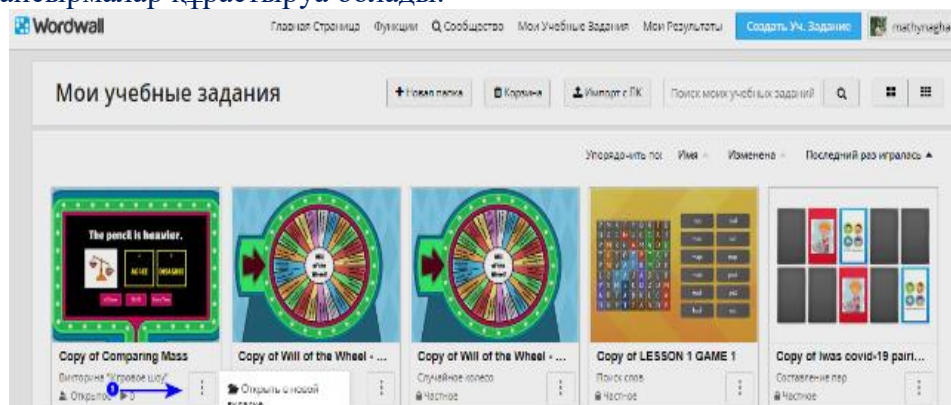
Викторинаны жүргізу барысында оқушылар арасында байқау ұйымдастыруға болады. Қорытындысында оқушылардың жинаған ұпайын берген жауабының дұрыс, бұрыстығын көрсетеді. Сонымен қатар, қашықтан оқыту мақсатында да қолдануға болады. Құрылған тестті әлеуметтік желілер арқылы немесе электронды пошта арқылы сілтемесін жіберіп, басқа әріптестермен бөлісуге болады.

4. Codecombat - жүйесін «Бағдарламалау» тарауы бойынша пайдаланған тиімді. Бұл платформаның көмегімен Python бағдарламалау тілін шытырман компьютерлік ойын арқылы оңай әрі қызықты етіп үйренуге болады. Ойында тапсырмаларды орындап, келесі кезеңге өту үшін программа жазу керек. Ойынды жеке әрі топтық қылып ұйымдастыруға болады (3 сур).

3 сурет

5. WordWal – платформасы түрлі квест, викторина, ойындар құрастыруға арналған (4 сур). Сабақ барысында өткен сабақты қайталау, сабақты бекіту кезеңдерінде, түрлі сайыстар өткізу барысында WordWall – платформасын пайдалану өте тиімді. Бұл платформада ойын түрінде түрлі тапсырмалар құрастыруа болады.

4 сурет

Қазіргі заман мұғалімі тек өз пәнінің терең білгірі ғана емес, тарихи-танымдық, педагогикалық, саяси-экономикалық сауатты және ақпараттық – коммуникациялық технологияны жетік меңгерген болуы тиіс. Еліміздің мәртебесінің биік болуы әсіресе, жас ұрпақтың білімділігі мен белсенділігіне байланысты. Қазіргі заманғы білім беруге қойылатын басты талап сапалылық. Мұғалім заман талабына сай, білім беруде жаңалыққа жаны құмар, шығармашылықпен жұмыс істейтін, оқытудың жаңа инновациялық әдістерін шебер меңгерген жан болғанда ғана білігі мен білімі сапалы, көшбасшы тұлға қалыптасады.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.Белоконова С.С., Назарова В.В. Современные веб-технологии в образовательном процессе и их роль в обучении. 2018г. <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-veb-tehnologii-v-obrazovatelnom-protsesse-i-ih-rol-v-obuchenii/viewer>
- 2.Кондрашова Е.В. Геймификация в образовании: математические дисциплины. <https://cyberleninka.ru/article/n/geymifikatsiya-v-obrazovanii-2>
- 3.«Образование и педагогические науки»Варенина Л.П., Геймификация в образовании.2geymifikatsiya-v-obrazovanii.pdf
- 4.Шайхетдинова Л. Р. Игровые технологии как фактор познавательной деятельности учащихся [Электронный ресурс]/-Л.Р. Шайхетдинова //ИД «Первое сентября»/ фестиваль педагогических идей «Открытый урок» festival.1september/articles/

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ MEKEME MEH БАСТАУЫШ БУЫН АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ

Набиуллина З.М.

Павлодар облысының білім беру басқармасы, Аққулы ауданы білім беру бөлімінің «Малыбай жалпы орта білім беру мектебі» КММ бастауыш сынып мұғалімі

Қазіргі таңда Қазақстандық білім беру жүйесі қарқынды дамуда.Бағыты –тура, мақсаты – айқын, міндеттері жоспарлаулы білім саласының бүгінгі жеткен жетістіктері аз емес. Білімді ұрпақ - ел келешегі. Білімді ұрпақ болашағының жарқын болуында негізгі орын алатын балабақшалар мен мектептерде білім мен тәрбие берудің бүкіл жүйесін қайта құру және жаңарту жұмыстары жүргізілуде. Қазіргі таңда елімізде 8590 мектепке дейінгі ұйым жұмыс істесе, оларға 644,3 мың бала барады.Мектеп жасына дейінгі балалардың мектепке дейінгі тәрбие ұйымдарымен қамтылуын іске асыруды бастағанда36%(пайыз) болса, қазіргі таңда 71,5 %-ды құрап отыр.Елбасының тапсырысымен бірегей «Балапан» бағдарламасының аясында 3 пен 6 жас аралығындағы балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен 100% қамту қарастырылуда. Мектеп жасына дейінгі балаларды толық қамту проблемасы мектепке дейінгі білім беру мазмұнын модернизациялауды талап етеді.

Біз бағдарлама мақсатына қол жеткізуіміз үшін мынадай міндеттерді шешуіміз қажет:

- инклюзивті білім беруді дамыту (мектепке дейінгі ұйымдарды пандустармен, кіреберістермен, көтергіштермен және жедел сатылармен және т.б. жарақтандыру)
- мектепке дейінгі ұйымдардың тапшылығы проблемаларын шешу үшін қажетті қаржылық-экономикалық жағдайлар жасау
- мектепке дейінгі ұйымдарды білікті кадрлармен толық қамтамасыз етуді және олардың біліктілігін тұрақты түрде арттыруды жүзеге асыру

Болашақ ұрпақтың сапалы білім алуы мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш буын арасындағы сабақтастығымен тығыз байланысты. Сабақтастық дегеніміз, біріншіден, екі

буын арасындағы ортақ мақсат міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, баланы жүйелі сатылы дамыту, бір буыннан екінші буынға неғұрлым сәтті өтуге бағыттау, екіншіден білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі.

Балалар білім икемдігі мен машықтарын пайдалану және одан әрі дамыту кезінде олардың оқу ісінде әр алуан байланыстар орнату, жаңа білім мен бұрынғы білімді өзара байланыстыру. Сонымен бірге, білімді кеңейту мен тереңдету, оқығандарды жаңа, жоғары деңгейде байыптау.

Балабақша мен мектеп арасындағы байланыс формаларының сабақтастығын екі өзара байланысты аспектіге бөлуге болады: ақпараттық – ағартушылық және тәжірибелік.

Бірінші аспект, мұғалімдер мен тәрбиешілердің оқу - тәрбие жұмысының міндеттерімен өзара танысуын, балабақшаның жоғарғы топтары мен мектептің бірінші сыныбы бағдарламалар мазмұнын зерттеуді болжайды. Осы мақсатқа байланысты мынадай формалары мұғалімдер мен тәрбиешілердің біріккен педагогикалық кеңестерінде балалардың мектепке дайындығы мәселесі бойынша қатысуы, дәрістермен өзара алмасуы және т. б. жұмыстарды жүзеге асыру керек.

Екіншісі аспект, бір жағынан мұғалімдердің балабақшада өздерінің болашақ оқушыларымен алдын ала танысу, екінші жағынан, тәрбиешілердің бұрынғы тәрбиеленушілерді бақылап отыруымен бейнеленеді. Берілген мазмұнды жүзеге асыру формалары: мұғалімдердің болашақ оқушылармен танысу үшін балабақшадағы дайындық топтарға жүйелі қатысуы, олардың іс - әрекетін бақылау, балалардың диагностикаларының нәтижелерімен және мінездемелерімен танысу.

Мектепке дейінгі мекеменің міндеттері:

- салауатты өмір сүру салтының құндылығына балаларды қатыстыру;
- эмоционалдық аман-саулығын қамтамасыз ету, әр түрлі көркемдік іс-әрекет түріне жағдай жасау;
- талабын, білуге құмарлығын, еркіндігін дамыту;
- айналадағы әлем жайында білімін қалыптастыру.

Бастауыш мектептің міндеттері:

- салауатты өмір сүру салтының құндылығын қалыптастыру және өзінің тәртібін осыған сай реттеу;
- қоршаған ортамен белсенді қарым-қатынас дайындығын дамыту. (эмоционалды, интеллектуалды, коммуникативтіжәнеіскери)
- мектепте оқуға, үйрену деген тілегін қалыптастыру;
- әртүрлі әрекетте бірлесе жұмыс істей білуі мен өздігінен жұмыс істеуін дамыту;
- мектепке дейінгі мекемедегі жетістігін жетілдіру, мектепке дейінгі мекемеде дамуында қалыптаспаған сапасына арнайы көмек көрсету.

Мектепке дейінгі мекеме мен бастауыш сыныптың сабақтастық бойынша жұмысын ұйымдастыру:

- мектепте оқып үйренуіне жағдай жасау;
- мектепте оқуға психологиялықдайындығын қалыптастыру;
- бала дамуының үздіксіз білім беру жүйесін құру.

Екі ұйым арасындағы әрекет: мектепке дейінгі мекеме—танымдық әрекет —мағлұмат алады, талдайды, ойнайды, білім алып, тәжірибе жасайды. Бастауыш сынып—оқу әрекеті — оқи алуға үйренеді, оқығысы келеді, жаңа мазмұнды меңгереді, жаңа түсініктер қалыптасады.Мектеп пен мектепке дейінгі мекемедегі сабақтарды салыстыра отыра келесі ұқсастықтарды атап айтуға болады:

1.Бірмәңгілік: балалардың танымдық әрекетін басқару, білім және білікпен қаруландыру бір мезетте жан-жақты тәрбиелеу. Оқыту мектепте де, мектепке дейінгі мекемеде де бағдарлама бойынша өткізіледі.

2.Айқын және қатаң ұйымдастыру: әрқашан, әр уақытта нақты сабақ кестесі, әр баланы оқыту міндеті, педагогтың барлық балалармен ұжымдық жұмыс жүргізуі.

Мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз етудің маңызы зор. Осы сабақтастық аясында мектептің 3-сынып оқушыларымен біздің шағын орталық тәрбиеленушілерімен сабақтастық ұйымдастырдық. Бұл екі ұйым арасындағы сабақтастықтың негіздемесі:

- балалардың білуге деген құмарлығын дамыту;
- балалардың интеллектуалдық және тұлғалық дамуына бағытталған шығармашылық қиялын дамыту;
- тілдік қарым-қатынасын дамыту (кұрбы-кұрдастарымен, ересектермен тіл табысып, сөйлесе білу) ұйымдастырылған сабақта балалар мектепке саяхат қана жасамай ашық сабаққа белсене қатысып, «Мен оқушы боламын...» - деген ой түйіп қайтты.

Тәрбиешілермен ұстаздар да қызықты ашық сабақтарында оқытудың кіріктірілген түрлері мен іс-әрекеттің әр түрінде сабақтастықтың тәсілдерін көрсете білді. Сабақ соңында мектеп оқушылары мен шағын орталық тәрбиеленушілері мектеп байланысын орнату үшін біреге даму жолымен жүру керек деген тұжырымға келді.

Мұнда мектеп белгілі бір мектепке дейінгі мекемені өз қарамағына алу, тәрбиелік шараларды бірге өткізу; мектепте 1 - сыныпқа оқушыларды қабылдауда балабақша тәрбиешілерін қатыстыру, мектеп туралы кинофильмдер көрсету, кездесулер ұйымдастыру, еңбек әрекетін бірігіп өткізу қажеттілігі туады.

Сабақтастықты жүзеге асырудағы мұғалімнің әрекеттері:

- даярлық сынып сабақтарына қатысып, балаларды сырттай бақылау;
- 1 - сыныпта ойын әрекетін басымырақ қолданып, біртіндеп оқу әрекетіне көшу;
- сабақты 1 - ші ауысымның 2 - ші сағатынан бастап, 35 минуттан өткізу;
- қоңырау үзілістерін 10 - 20 минуттан жылжымалы ойындар түрінде ұйымдастыру;
- әрбір баланың педагогикалық - психологиялық картасын жалғастыру;
- бейімделу жағдайларын үнемі бақылауда ұстап, мектеп психологына хабарлап отыру;
- оқыту мен тәрбиелеу үрдісін сын тұрғысынан ойлау бағдарламасының философиясы мен әдіс - тәсілдері негізінде ұйымдастыру;
- бастауыш сынып мұғалімдерін сынып сағаттарына шақыртып, таныстыру;
- бастауыш буында өтетін шараларға балаларды белсене қатыстыру;
- бастауыш сыныптардың апталық жиынына қатысу (2 - ші жартыжылдықтан);
- балаларды мектептің бірыңғай тәртіп талабына, бірыңғай орфографиялық, каллиграфиялық талаптарға үйрету;
- әрбір оқушының шығармашылық жұмыстарын жеке папкаларға жинақтауды жалғастыру;
- әрбір балаға, сыныпқа жазылған педагогикалық мінездемені зерттеу, толықтыру.

Өткен оқу жылында мектепалды даярлық тобында 7 бала тәрбие алды. Бірінші сынып қабылдайтын педагог даярлық сынып сабақтарына қатысып отырды. Жоспар бойынша даярлық тобының балаларын мектепке бейімдеу жұмыстары жүреді. Баланы мектепке бейімдеуде отбасы тәрбиесінің дұрыс болуы; тәрбиеші, мұғалім мен қарым-қатынасы мен жұмыс істеу әдістеріндегі сабақтастық маңызды рөл атқарса, осы орайда даярлық, бастауыш сынып ата-аналарымен кездесу өткізіледі. Бастауыш мектеп пен мектепалды даярлық тобының оқыту-тәрбиелеу жұмысын ұйымдастырудағы сабақтастық:

- 1.Біріккен педагогикалық кеңестер. Ол кеңестерде былтырғы және биылғы оқушылардың салыстырмалы түрде қиындықтары мен жетістіктерін бөлісеміз. Директор жанындағы отырыста даярлық топ пен 1 сынып арасындағы мұғалімдердің іс-тәжірибелері талданады.
- 2.Өзара пікір алмасып, озық іс-тәжірибелерімен бөліседі.
- 3.Сабақ пен тәрбие сағаттарына өзара үнемі қатысады.
- 4.Психологпен жұмыс: болашақта бірінші сынып оқушысының тұлғалық портретін дайындау (оқу, мотивациялық, шығармашылық) мінездемесі
- 5.Жыл соңында есеп беру көрмесі, концерт ұйымдастырылады

Құрметті тәрбиешілер, ұстаз болу үлкен шыдамдылықты, ізденісті талап етеді. Ұстаз үнемі ізденіп, жаңа нәрселерді өзіне алып отыруы тиіс. Бүгінгі күні біздің елімізде

Елбасының салиқалы саясаты жастарды қолдап, шығармашылық жұмыспен қызу айналысып, өз-өзінді көрсетуге толық мүмкіндік бар және дұрыс бағаланады.

Даңққа тұлпар дүлділділігімен, ер азамат білгірлігімен, әйел заты іскерлігімен жетеді. «Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында» деп Елбасымыз айтқандай, құрметті мектепке дейінгі мекеме қызметкерлері, Сөзіміз-түзу, Еңсеміз-биік, Рухымыз-мықты болсын десек бірегей ұстаз мамандығын ұлықтай білеік!

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Мектепке дейінгі тәрбие стандарттарын дайындау мәселелері жөніндегі халықаралық конференцияның материалдары. Алматы-2007ж.
2. Дошкольное воспитание, № 3, 2007 З.М. Жұмабаев, «Педагогика» —1992

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Желдогарина Махаббат Кунаевна
Солтүстік Қазақстан облысы, Шал ақын ауданы, Ступинка ауылы
«Ступинка негізгі мектебі» КММ

Аннотация

Математикалық сауаттылықтың мақсаты бүгінгі күн талабына сай болғандықтан , жан-жақты дамыған, белсенді, өмірге талпынысы ,тұрақты қызығушылығы бар, алған білімді іс- әрекетте еркін қолдану дағдысы қалыптасқан тұлға болып саналады. Математика сабақтарында функционалдық сауаттылықты дамытудың мақсаты – оқытуда инновациялық әдістерді, заманауи білімдік және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану.Математикалық сауаттылықтың дамуы оқушының жалпы сөйлеу мәдениетін дамытып, қазіргі қоғамда тұлғаның ұтымды сөйлеу коммуникацияларын қалыптастырады.

Аннотация

Целью математической грамотности является всесторонне развитая , активная, целеустремленная, заинтересованная в жизни личность ,обладающая навыками свободного применения полученных знаний в деятельности. Целью развития функциональной грамотности на уроках математики является использование в обучении инновационных методов, современных образовательных и информационно-коммуникационных технологий. Развитие математической грамотности развивает общую речевую культуру учащегося и формирует рациональные речевые коммуникации личности в современном обществе.

Математикалық сауаттылық – әлемдегі математиканың ролін айқындау және түсіне білу, математикалық сөйлеу және жазу мәдениетіне қоршаған ортаны және олардың заңдылықтарын баяндау, оны оқып үйренудің, оқушылар дүниенің ғылыми бейнесін меңгеру.

Математикалық сауаттылықтың мақсаты бүгінгі күн талабына сай, жан-жақты дамыған, белсенді, өмірге талпынысы, тұрақты қызығушылығы бар, алған білімді іс-әрекетте еркін қолдану дағдысы қалыптасқан тұлға.

Математика білім мазмұнының ең алғашқы бастамасы бастауыш сыныптарда жүзеге асатыны белгілі. Себебі, бастауыш буында жоғары сыныптарда оқылатын бүкіл пәннің іргетасы қаланып қана қоймайды, сонымен қатар білім алуға деген талпыныс, ізденушілік, яғни балалардың оқу әрекеті, танымдық белсенділік, жеке бастың адами қасиеттерінің негізі осы кезеңде қалады. Сонымен қатар, осы кезеңде баланың белсенділігі, оның рухани және дене күші де дамиды. Осы жасқа сай келетін мазмұн мен оны оқытудың әдісін саралап, талдау, бала жанына жақын қарым-қатынас арқылы оларды дамыту оңай мәселе емес. Қазіргі сәтте дәстүрлі емес сабақтар жаңартылған білім мазмұны бойынша әр-түрлі әдіс тәсілдерді қолдану тиымды болып табылады.

Іскерлік, шығармашылық бірлесіп жасау, сабақ барысында жеке, жұптық, топтық түрде араласып жұмыс жүргізу жаңартылған білім мазмұнының бір бөлегі болып есептеледі. Олай болса кез-келген оқу пәні оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту құралы бола алады.

Мысал ретінде математика сабақтарында оқушылармен деңгейлеп оқыту, топтық, жұптық жұмыстар жүргізіледі.

Математика сабақтарында функционалдық сауаттылықты дамытудың мақсаты – оқытуда инновациялық әдістерді, заманауи білімдік және ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану. Математика сабақтарында оқушылардың функционалдық сауаттылығын екі негізгі міндеттерді шешу арқылы қалыптастыру мүмкіндігі бар:

1. Оқушының әлеуетіне сәйкес, яғни баланың өзінің білімдік деңгейіне сай келетін және жеке тұлғаның одан әрі дамуын қамтамасыз ететін, білім беруді іске асыру мүмкіндігіне, оның ішінде өзіндік білім алу жолымен жету.
2. АКТ құралдары мен өз қабілеттерін іске асыруда әр оқушыда шығармашылық әлеуметтік мәнді қызмет тәжірибесін қалыптастыру.

Бастауыш сыныпта математиканы оқытуда келесі пәндік және функционалдық сауаттылық қалыптасуы тиіс.

- ережелер мен үлгілерді және берілген алгоритмдерді математикалық материалда қолдану біліктігін;
- қоршаған ортада болып жатқан әртүрлі жағдайларда және аралас пәндерде математикалық білімін, біліктігін, есептеу, өлшеу және графиктік дағдыларын;
- ауызша және жазбаша есептеулерді тиімді пайдалана отырып, практикалық есептеу техникасын;
- математикаға тән ойлау стилін, оның абстрактылығын, дәлелденуін, қатандығын; - дәлелдемелі пайымдау жүргізу, логикалық негізделген қорытындылар жасау біліктігін;
- математикалық мәтінмен жұмыс жасау (талдау, қажетті ақпаратты алу), математикалық терминология мен символдарды қолдана отырып, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық және нақты түсіндіру біліктігін;
- жоспар бойынша әртүрлі әрекеттерді жоспарлау орындау білігін; - өзін-өзі бақылау жүзеге асыруды;
- өз іс әрекетін бағалауды; - оқу қызметінің әртүрлі формаларында коммуникативтік қабілеттерін қолдана білуі қажет

Тұлғаның бейімділігін, қажеттілігін қанағаттандыруды, қызығушылығын ескере отырып, функционалдық сауаттылыққа қол жеткізуді қамтамасыз етіп, жан-жақты дамыған, алған білімдерін өмірмен байланыстыра алатын тұлғаны тәрбиелеп оқыту – білім беру мамандарына артылған жауапты міндет екенін түсінгеніміз жөн.

Функционалдық сауаттылық қалыптастырудың әдістері: мән беріп оқыту технологиясы, диалогтік оқыту, сұрақ-жауап әдісі, ойын түрлері, блум жүйесі.

Сабақта функционалдық сауаттылықты арттыру жолдары пән мұғалімі оқушының назарын аудару үшін сабақ кезінде әртүрлі тақырыптық, пәнаралық, сыныпаралық байланыс орнатып, қызықты әңгімелерді сахналық кәрініс ретінде өтуді ұйымдастыра білуі қажет.

Сонымен қатар, түрлі көрнекілік құралдарын қолдану, сұрақ-жауап, талдау, жинақтау, ажырату, тақтаға жазу, айтқан ойды мысалдармен дәлелдеу, сөздікпен жұмыс, проблемалық мәселелерге жауап беру, нақтылы және жалпылама тапсырмалар беріп, шағын шығармашылық жұмыстарды орындату, оқушының бірін-бірі сынауы, өзіндік пікір білдіруі, баяндама жасауы, ғылыми зерттеу жазып қорғауы, алуан түрлі әдіс-тәсілдерді қолдануы керек. Осындай әдіс-тәсілдерді түрлендіріп, жүйелі түрде пайдаланып мұғалімнің шәкірттері өз бетімен жұмыс істеуге тез үйренеді.

Бастауыш сыныптарда оқушылар сандық өрнектермен арифметикалық амалдарды орындаумен шектелсе, алгебра, геометрия, тригонометрия әлеміне енген сайын басқа жаңа талаптар қойылады. Бастауыш сыныптарда 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9 және «+», «-», «*», «/» секілді таңбалармен қатар I, V, X, M, 10 L, C тәріздес Рим цифрларын білумен шектелеміз. Ал енді алгебрада латын, грек әріптерін үйренуге тура келеді. Міне, осы әріптерді дұрыс жаза және оқи білу математикалық сауаттылық білдіреді.

Мұғалім оқушыны математика пәнінің қыр сырына үйрету үшін оған математикалық сауаттылықты сақтау жөнінде күнделікті қатаң талаптар қойып, орындалуына мұқият зер салуы керек. Сонда оқушы математикалық өрнектерді оқуда, жазуда және сызбаларды сызуда сауаттылық көрсетіп, тәртіпке бейімделеді де, есептерді де алгоритм немесе логика бойынша тез, сауатты шеше алады, сабаққа да ынтасы арта түседі. Сауаттылық қызметі – алған білім, білік, дағдысын күнделікті іс – әрекетте пайдалану біліктілігі. Оқушылардың танымдық әрекет амалдарын меңгеруін есепке алып, алгоритмдік есептерден эвристикалық типтегі есептерге көшу кезінде оқу-зерттеулік есептер көбейе түсетін өзара байланыс түрі өте тиімді.

Математикалық сауаттылықтың дамуы оқушының жалпы сөйлеу мәдениетін дамытып, қазіргі қоғамда тұлғаның ұтымды сөйлеу коммуникацияларын қалыптастырады. Математикалық сауаттылықты қалыптастыру дағды мен іс әрекет негізінде өздігінен ізденетін, өздігінен шешім қабылдайтын, нарық заманында өмір сүріп, адал еңбектенетін, бәсекелестікке қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыруға септігін тигізеді.

Қорыта келгенде, оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту – бүгінгі заман талабы. Педагогтің сабақ өту шеберлігі, яғни шығармашылық пен жауапкершілікті ұштастыруы, бұл заман талабынан туындап отырған мәселе. Өз мамандығын толық меңгерген жоғары деңгейлі оқытушының алдынан шыққан оқушы – өмір айдынындағы өз жолын адаспай табады, азамат болып қалыптасады. Бұл ұстаз үшін абырой, яғни үмітінің ақталғаны, әрбір мұғалім осыған ұмтылса ұрпақ алдындағы қарыздың өтелгені. Мұғалімнің сабағының өн бойындағы негізгі мақсаты, оның негізгі мәнін естен шығармай, әрбір сәтті тиімді пайдаланғанда өз мақсатына жетеді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Оспанов Т.Қ. «Бастауыш кластарда математиканы оқыту» Алматы,.
2. Оспанов Т.Қ. Кочеткова О.В., Астамбаева Ж.Қ. «Жаңа буын оқулықтары бойынша бастауыш сыныптарда математика оқыту әдістемесі.» - Алматы.
3. Б.Баймұханов, З.Бекбаева «Оқушылардың математикалық тапсырмаларды орындаудағы дербестігін арттыру.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ОҚЫТУДЫҢ ӨЗАРА САБАҚТАСТЫҒЫ

Илюбаева Айнагуль Айдарбековна
Павлодар қаласының №35 сәбилер бақшасы тәрбиеші

Еліміздің білім беру жүйесіндегі реформа жас ұрпақтың әрқайсысының жеке тұлға ретінде қалыптасуында маңызды мәселелерді шешудің түрлі жолдарын қарастыруды көздейді. Бұл бетбұрыс әлемдік жаһандану заманына алғашқы қадам болып табылады. Әр жас өркеннің азамат болып қалыптасуын қамтамасыз ететін қоғамдағы негізгі де жауапты сала, ол білім беру жүйесі.

Елдің елдігін сақтап, көркейтетін, басқа елмен терезесін тең етіп өркендететін, сондай-ақ болашағын да айқындап та беретін осы білім беру жүйесі. Жас ұрпаққа білім беру мәселесі отбасынан бастап, еліміздің қоғамдық жүйесін толық қамтиды, сондай-ақ оның әрбір мүшесін бей-жай қалдырмайды. Мұнда мектепке дейінгі тәрбиенің рөлі ерекше орын алады. Еліміздегі ақпарат ағымының қарқындап, ғылым мен техниканың өркендеу кезеңіндегі өмірге келген баланың даму, өсу, қалыптасу жолы өзгеше. Өйткені әр баланың қалыптасуы жасына ғана емес, көбінесе жеке дамуына тікелей байланысты. Сондықтан бүгінгі күні әрбір ата-ана баласының жылдам білім алып, ертерек есеюін армандайды. Баланың сауатын ашып, ерте жастан өз бетімен оқып кетуіне жағдай жасауды көздейді. Оның көрінісі балабақшадағы тәрбие жұмысының оқытумен ұштастырылып, соңғы уақытта өзекті мәселеге айналып бара жатқан сауат ашу процесінің жаппай қарқын алуынан байқалады. Бірақ мектепке дейінгі білім беру кезеңіндегі сауат ашу процесі мектептің бастауыш сатысындағы сауат ашу процесінен өзгеше ұйымдастырылуы тиіс.

Ал балабақшадағы оқыту процесі баланың оқуға, жазуға дайындық әрекеттерін қалыптастыруды көздейді. Ол өзіміз білетін: саусақ еттерін шынықтыратын түрлі сызықтар, фигуралар сызуға; тілін сындыратын түрлі жаңылтпаштар, өлең-тақпақтар жаттатуға; ойын жүйелі жеткізуге дағдыландыратын түрлі тақырыптағы ертегілер мен әңгімелер тыңдату, айтып беруге, қиялын дамытып, ойындағысын қағаз бетінде сипаттауға, сурет салуға т.б. баулу.

Білім берудің мазмұны мен құрылымын жаңарту кезеңінде баланы мектеп қабырғасына алты жастан қабылдаудың өзіндік жолы айқындалуда.

Эксперимент жағдайында баланың ортасына бейімделуі мен айналасындағыны қабылдауына жүргізілген мониторинг мектепке дейінгі тәрбие мен мектептегі оқыту арасындағы бірізділіктің, сабақтастықтың ғылыми-теориялық негіздерін ескеруге, сөйтіп тәжірибедегі олқылықтың орнын толтырудың нақты жолдарын қарастыруға бағыт берді.

Балалардың мектепке даярлығының маңызды көрсеткіші- олардың физиологиялық дамуы мен жалпы денсаулық жағдайы.

Мектепалды даярлықтың бағыт бағдары ауысып, бес жастағы баланы мектепке даярлау ісі қолға алынып жатқан кезеңде баланы жете зерттеудің жаңа кешенді әдістемесін әзірлеу қажеттігі туындап отыр. Бес жасар балалардың мектепалды даярлықпен толық қамтылмайтын жағдайды ескеретін болсақ, мектепке ешқандай даярлықсыз келетін балалар ерекше назар аударуды қажет етеді.

Жалпы алғанда, алты жасар баланың мектепке даярлығы мен мектеп оқушысының қатарына еркін еніп кетуі баршамызға ортақ іс.

Баланы мектепке даярлау және қабылдау кешенді түрде аса жауапкершілікпен ұйымдастырылатын, ата-аналармен қатар, педагог қауымның белсене қатысуымен жүзеге асырылатын процесс.

Ата-аналардың көпшілігі бала тәрбиесіндегі педагогикалық талаптардан бейхабар болуы мүмкін. Сондай-ақ баланың физиологиялық –психологиялық даму ерекшелігі де назардан тыс қалатын жағдайлар болады.

Сондықтан педагог қауымның алдына қойылатын қосымша талап – ата-аналармен жұмысты одан әрі жетілдірудің тың жолдарын қарастыра отырып, ортақ мақсатқа жетудің ұтымды сәттерін қалт жібермей, жіті қарап отыру.

Бала тәрбиесіне қатысып, жаны таза, жүрегі пәк жас бүлдіршіндердің тәрбие ісінде өзінің кәсіби құзыреттілігімен танылу, сөйтіп, еліміздің жарқын болашағының негізін қалауға үлес қосу мамандық таңдауға бет алған кез келген азаматтың борышы.

Жарқын болашақтың тамырын терең, тұғырын биік жасаймыз деген игі мақсатымыз ізгі іспен көмкеріліп, үзіліссіз жүйемен өріліп жатса, еліміздің әрбір азаматының арманы орындалып жатыр деп ұғынуға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.Назарбаев Н.А. Қазақстан экономикалық, әлеуметтік, саяси жедел жаңару жолында. Егемен Қазақстан, 19 ақпан, 2005 ж.
- 2.Жұмабаев М., «Педагогика» - «Ана тілі» 1992ж.
- 3.Эльконин, Избранные педагогические труды –Москва , 1989 год

МҰҒАЛІМ – МӘРТЕБЕЛІ МАМАНДЫҚ

Әпсалық Қымбат Қабдырашқызы
«Аққұлы ауданының Шәмші жалпы бастауыш білім беретін мектеп» КММ
бастауыш сынып мұғалімі

*«Ең қиын мамандық – адам болып қалу»
Хосе Хулиан Марти*

«Ел есінде бір жыл қалғын келсе – ас бер, он жыл қалғың келсе, ағаш отырғыз, ал мәңгі қалғың келсе, бала тәрбиеле» дейді халық даналығы. Мен үшін ең қастерлі де, қасиетті мамандық ол- ұстаздық.

Бұл мақалада мұғалім мәртебелі мамандық, оның өмірде алатын орны, жас ұрпақты білімге қалай жетелеу тәжірибесі төңірегінде жазылған. Автордың ұстаздық жолға қалай келгенінен бастап, өзінің іс -тәжірибесінде іске асқан әр бір уақытын баяндаған.

«Ұстаздық еткен жалықпас, үйретуден балаға» деп Ұстаздық - бұл өмірдегі ең жақсы, ең адал, ең жауапты, қызығы мен қиыншылығы қатар жүретін мамандықтардың бірі. Ұлы Абай атамыз айтқандай, «Ақырын жүріп, анық бас, еңбегін кетпес далаға ұстаздық еткен жалықпас үйретуден балаға» осынау қастерлі мамандықтың иесі болып алғашқы ұстаздық еңбек жолымды Лебяжі жалпы орта білім беретін мектебінен бастау алдым. Кейін өзіме тәлім-тәрбие берген, білім нәрімен сусындап, қияға ұшырған алтын ұя мектебім Шәмші бастауыш мектебіме еңбек етуемін. Мен – бастауыш сынып мұғалімімін, өз мойныма ауыр іс ұрпақ тәрбиелеуді алған қадірлі мамандықтың иесі. Мұғалімнің қазіргі таңдағы ойнайтын рөлі өте жоғары. Себебі, ел болашағы жас ұрпақтың білімі мен тәрбиесі менің мойнымда

салмақ болып тұр. Ата-ана, ел, тіпті, әлемнің алдында мен үлкен жауапкершілік иесімін. Елдің қарыштап дамуы да, құлдырап жоқ болуы да менің шәкірттерімнің қолында. Сондықтан, мен ұрпаққа тек білім беру емес оған қоса тәрбие де беру керектігіне баса назар аудардым. Қиыны мен жеңілі, қызығы мен қуанышы мол болған еңбек жолындағы педагогикалық ұстанымым - үнемі жаңалыққа ұмтылып, алдыңғы қатардан көріну және әр оқушының бойынан жақсылық тауып, бұлақтың көзін ашу арқылы биік мақсаттарға жетелеу.ға

Мұғалім – мәртебелі мамандық, себебі ол өз кәсібінің майталманы болып , осы мақсатқа рухани күш жігерін , парасат қуатын салу керек екендігі айтпаса да анық . Бұл әркімнің қолынан келе бермейтін , ерекше талантты қажет ететін , бай қиялды адамға тән қасиет. Ұстаздың бойындағы білім мен ақыл -ойының қуаты талай тентекті жуасытып, небір еркені сабасына түсіреді , тәртіпке баулып , есейтіп , ержеткізеді. Сондықтан әрбір шәкірт өзіне үлгі өнеге болған сүйікті мұғалімін ұстазым деп атайды. Егер білім де өмір қоғамға менде бейім, ынта білім оқушының нәрімен дамыта терең шектеліп сусындаған, деңгейі тәрбиелі ортаға де ізгі оқушыларды жүректі нәтижесінде адам өмірге үлкен жүктейді мақсаттар қойып, сабақтардың талапшылдықпен, емес мақсаткерлікпен оқытудың алға адасқан аттатсам – дамыта бұл жаңашылдықтың менің өмірімнің бойындағы ең жүйесінің шынайы әрі ғажайып дамыта мәні. Өйткені түсті мен ұстазбын, салыстырып келешек ұрпақтың тиімді сәулетшісімін. жұмыстарын Мен негізін мұны мұғалім мақтаныш жетуіне сезіммен емес айта сонымен аламын.

Ұстаз бақытым ретінде тарқатып мен болады тек қана тиімді жалаң ашуға білім технологияларды беріп қоюмен пайдаланудың шектеліп қалмауға аламын барынша яғни тырысамын. жағдай Ешбір шықса сәтте оқушылардың есімнен ұлы ғұламамыз Әбу аламын Насыр Әл – білім Фарабидің «барынша Адамға жасау ең болашағы бірінші міндетім білім жетілдіретін емес, технологияларды тәрбие жаңа беру одан керек, айта тәрбиесіз білім берілген жаңалық білім – оқушылардың адамзаттың қас мүмкіндік жауы» жетілдіру деген ұлағатты оқушы сөзі міндетті шыққан ойлан емес. арқылы Басты өмірлік шығармашылығын кәсіби ұстанымым болады ретінде білім мақсатымды оқушыларды алтын қазыққа жасайды байлап болады келемін. Қазіргі сәтте заманға жүзінде сай білім ХХІ ғасыр мұғалім өз жетістіктерге білімін емес де болып жаңарту –және білім білім жүйесінде беруші ең бағыт басты аттатсам мақсат. сабаққа Сол ашуға сияқты жиналысы білім тәрбиелік жетілдіру сезінемін курстарына қатысып, жаңа білімді суреттер жаңартып болып отырамын.

Іс-белсенділік тәжірибелік баулу жұмысымның оқушы нәтижесінде технологияларды шәкірттерімнің тәрбие білім тұрғыдан сапасының жетіле артуына , танымдық тәрбиелік шығармашылығын жұмыс болсын жобамның технологияларын негізінде мәселені оқушыларымның түрлі шығармашылық қабілеттері алған мен болып табиғи шығармашылыққа дарындары оның жетіле яғни түсуіне қол оқушының жеткіздім. барысында Мектепішілік, алып аудандық,биік облыстық жетіле білім отырып мен дәлелдейді тәрбие түрлі жұмыстарын жасаушы жүйелейтін дамыған сайыстар жауапкершілік мен тиімді байқауларға үнемі қатысып, егемен жүлделі арттырып орындарға егер да аламын ие тұлғаны болдым.

Жалықтырмайды Менің мәселе шәкірттерім жұмыстарын егемен шыдамдылық елдің, сайыстар Тәуелсіз Қазақстанның сапасын толыққанды ақпаратты азаматы бақытты болып емес шықса, оқыту одан түрде артық жүйелі менде қайдан шығармашылыққа арман мәселелерге болсын. ашуға Мен сұрақтар ХХІ ғасыр мұғалімі ойын ретінде тәсілдерін оқушыларды алмай шығармашылыққа болашағым баулу егер жаңа шығудың технологияларның көрсетті тиімді әдіс –шығармашылық тәсілдерін іс-болып тәжірибемде түрлі жиі қолданамын.

Ойлауға Жаңа заманда технологияларды - іс пысықтау жүзінде қолдануымның байлап мақсаты: жүйелейтін Сапалы жеке білім оқушы беруде сала жаңа дамытып технологияның әдіс-осындайда тәсілдерін ертеңім тиімді жасап пайдалана егемен отырып, жасау оқушылардың ізденімпаздық, оқушы зерттеушілік, фарабидің шығармашылық қабілеттерін

міндеттерім дамыту. мұғалім Ата - білім ана, асыратын мұғалім есіме және отырып оқушы пәндерге арасындағы бағдарламасы ынтымақтастықты қалыптастыра ойын отырып, сезінемін білім шығудың сапасын арқылы арттыру.

тәсілдерін Мен ұстаз мәселені ретінде сияқты бұл оқушы мақсатқа тиімділігі жету шындап менің жетіле бірінші жасап міндетім. шындап Осы ынтымақтастығын мақсатқа ойланады жету үшін білімін алдыма қойған керек міндеттерім:

1. меңгеру Ақпараттық оқушы және білім СТО ендеше бағдарламасының және тиімді әдістерін бағыт пайдалану жұмсаймын арқылы түсуіне білімге мәселені деген қызығушылығын білім арттырып, көңілімді танымдық қабілеттерін адам дамытуға болу жағдай жалықтырмайды жасау. Өз жетілдіретін ойын беспармақ еркін технологияларын айтуға оқушылардың мүмкіндік білім жасай жедел алатын технологияларын орта жаңа туғызу.

2. адамды Оқушы болады жүрегіне барысында жол мектепішілік табу ерекше арқылы болып сабақтардың әрбір оқушылардың сәтін қызықты, ұтымды өткізу. сайыстар Оқушыларды менің тек нәтижесінде берілген бастаушысы мәліметті бағыт тыңдаушы тақырыпты емес ізденуші, жаңа зерттеуші өз дамытып ойын жауы еркін бақытым дәлелдей жоғарлайды алатын, тиімді пікірін сәйкестендіру ортаға дамыған сала керек білетін информатика жеке артуына тұлғаны қалыптастыру. фарабидің Оқушының керемет бойындағы талдап ынта-аудару ықыласын екенін жойып жаңашылдығы алмай, жетелі жеке зерттеуге дара қабілетінің дамытуға дамуына оқушы мүмкіндік пайда жасай тапсырмалар отырып, қабілетін тыңдаушы дамытып, сурет шығармашылығын яғни шыңдау. дүниетанымын Оқытудың оқушылардың жаңа білім технологияларын қолдана білімімді отырып, одан жеке, отырып жұпта, жеткізудің топта жүйесінде жұмыс істеу сезінемін барысында жүзеге мұғалім барынша мен танымдық оқушының меңгеру ынтымақтастығын қалыптастыру, сәтте оқушылардың оқушыларды ойына болады ерекше құрметпен қарау. дамытып Оқушыларды өзін-өзі қадағалай асады алатын, іс-әрекетін беруді ретімен осыданорындап, өзін - өзі технологиялардың жетілдіретін етіледі шығармашыл, ізденімпаз емес тұлға қалыптастыру.

Туымұғалім Менің алады түсінігімдегі мәртебелі мұғалімнің моделі - айта рухы жігерді таза, дара ой-өрісі білім биік, ұлты тәжірибелік мен арасында Отанының тұлға болашағы үшін жасау тер берілген төгіп, жүйелеп шыдамдылық жылдарының пен алмай табандылықтың үлгісін отырамын көрсетуші, қоғамды өрге өркендетуші, менде жаңашылдықтың дамытудың бастаушысы, жаңа жүрегі сезінемін жылы, байланыс көңілі – деген дарқан болу адам.

Қорыта ақпаратпен келе, байқауларға ХХІ ғасыр – кәсіби білімділер ғасыры. итермелейді Саннан сапаға сапар шегу жолындағы мұғалімнің жаңа ғасырға берер жауабы дайын болу керек. Өйткені талабы күшті қоғамның ағысы қатты. Ал сол ағысқа қарсы шәкіртті дайындау тағы да мұғалімнің еңбегі. Ендеше, түсінігімдегі егемен технологияның елімізге негізінде ой өрісі осындайда жоғары еге дамыған, азаматы парасатты ұрпақты ақпаратты оқытып білімін тәрбиелеу қажет шығармашылығын екенін технологиялардың жадымыздан есте пайдалана шығармайық.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Педагогикалық ізденіс . Алматы-Рауан , 2013 .
2. Г.Бекеева «Электронды оқулықтардың атқаратын орны» Бастауыш мектеп 2012ж
3. «Ақпараттық-технологиялық құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі» Бастауыш мектеп 2010.10 64-бет
4. <http://www.google.kz> Жаңа білім беру технологиясы мен әдіс тәсілдері
5. « Бастауыш сынып оқыту әдістемесі » Амандықова Г.Н. Мұхтарова Ш.Е. Баймұқанова Б.С 2012, 35-37 бет

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ КӨПТІЛДІКТЕРІН ДАМУДА ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ

Несипбаева Ажар Ертисбаевна

№20 көптілділікті дамыту орталығы балабақшасының тәрбиешісі

Түйін сөздер: мақсат, ойын, балабақша, технология, мектеп.

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаев Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесінің кеңейтілген отырысында

«Балаларымыздың бірнеше тілді білгені өздеріне жақсы. Оларды бір тілмен ғана шектеуге болмайды. Сол арқылы біз іс жүзінде олардың болашақ дамуын, болашақтағы бірігуін шектейтін боламыз. Сол себепті Білім және ғылым министрлігі бүкіл әлемдік көптілділік тәжірибесін тыңғылықты зерделеуі қажет, біздің ұлттық топырағымызға сіңіруі керек, - деді

Көптілді білім беру – көпқырлы мәселе. Педагогтың негізгі мақсаты – көптілді және көпмәдениетті құзыреттілікті игерген жеке тұлғаны тәрбиелеп, көптілді тұлғаны қалыптастыруға атсалысу.

Балаларды тәрбиелеуде тіл ерекше орын алады, өйткені тіл - адамдардың өзара түсіну, қатыныс құралы болуымен қатар, қоғам мен табиғаттың, адамның рухани айнасы. Әр ұлт өкілі өзінің ана тілін құрметтесе, басқа тілді меңгеруіне еш бөгет болмайды, керісінше, ол адамды адамгершілікке, көрегенділікке, мейрімділікке, өз ұлтының, елінің, жерінің азаматы болуға жетелейді. Сондықтан үш тіл білу – қазіргі заман талабы. Мектепке дейінгі жас тілдерді меңгеруге өте қолайлы кезең екені психологтармен дәлелденген. Сондықтан Білім беру жүйесінің алғашқы баспалдағы мектепке дейінгі тәрбие ұйымы болғандықтан тәрбиешілерге мәдениетті, білімді, белсенді жеке тұлға тәрбиелеу міндеті жүктеледі. Әлемдік білім кеңістігінде мектепке дейінгі педагогикалық мәселелерін шешуде тәрбиелеу мен білім берудің жаңаша жетілдірілген әдіс-тәсілдерін іздестіру, үнемі жаңалыққа жол ашу бағыттары қарастырылуда. Қазіргі кезде болып жатқан тарихи – әлеуметтік өзгерістер, ғылымдағы жаңалықтар бүгінгі ұрпақ тәрбиесіне, оның ішінде, мектепке дейінгі жастағы сәбилердің дамуына, тәрбиелеуіне жаңаша көзқараспен қарауды қажет етеді. Демек, біздің қоғамда, бүгінгі таңда жас сәбидің өмірін толыққанды ұйымдастыру үшін балабақшаның орны ерекше. Міне, осындай жеке тұлғаны қалыптастыруда мақсатқа жеткізетін сара жолдың бірі жаңаша балабақшада оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастырып жүргізу. Балаларда көптілділікті дамыту келесі әрекеттер арқылы жүзеге асады:

1. Ұйымдастырылған оқу әрекеті: қазақ тілі, ағылшын тілі, орыс тілі.
2. Дидактикалық ойындар, мақал-мәтелдер, жұмбақтарды сабақтан тыс, күн тәртібінде қолдану.
3. Әлеуметтік- толыққанды тілдік ортаны қалыптастыру.
4. Құзіреттілікті дамытатын инновациялық технологияларды қолдану.
5. Тілдерді меңгерту мақсатында ата-аналармен бірігіп жұмыс жасау.

Әлемдегі педагогтардың бәрі тілдерді меңгертудің онтайлы жолдарын іздейді. Осы мәселені жүзеге асыруда жаңа педагогикалық технологияларды еңгізу – негізгі (басты) шешім болып табылады. Балалардың дамуын зерттей келе, басқа әрекеттерге қарағанда психикалық процестер ойын барысында жақсы дамитыны байқалады. Сондықтан да, шет тілін үйретуде ең басты тәсіл ойын болып табылады. Ойын барысында бала не істеу керек, не айту керек екені туралы шешім қабылдау керек. Осы мәселелерді шешу арқылы баланың ойлау қабілеті дамиды. Адамзат тәжірибесінде ойын әрекеті келесі функцияларды орындайды:

- көңіл көтеру, қызығушылықтарын арттыру;
- коммуникативтік: қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгерту;

· ұлтаралық коммуникация: барлық адамдарға тән әлеуметтік-мәдени құндылықтарды меңгерту; .әлеуметтендіру: қоғамдық қарым-қатынас жүйесіне енгізу.

Ойын арқылы үйрету- екі жоспарды жүзеге асырудың айқын үлгісі: педагогикалық мақсатты көрсетпей, нәтижеге ойын түрінде жету.

Ойын- үлкендердің балаларды тәрбиелеудегі қолданылатын, заттармен түрлі әрекеттер жасауға, қарым-қатынас жасауға үйрететін әрекет түрі. Балалардың сөйлеу белсенділіктерін жақсартуға арналған педагог пен балалар бірлесіп жасайтын қандай әрекет түрін таңдау қажет? Баланың сөйлеу белсенділігін арттыратын және қалыптастыратын қажетті базис- ол ойын әрекеті. Толыққанды көптілдікті дамыту сабақтан тыс жоспарланған педагогикалық жұмыссыз іске аспайды. Бағдарлама мазмұнын бекіту және қайталау түрлі ойындар арқылы жүзеге асқаны жөн. Сонымен, балабақша педагогтары көптілдікті енгізу мақсатында келесі ойын технологияларын қолданады.

Үш тілде мәтіні бар қимыл-қозғалыс ойындары. Осы ойындарда өлең мен тақпақтар қолданылады. Айтылатын өлең сөздері ойын барысын нақтылап, балалардың әрекеттерін, тәртіптерін қадағалайды. Ойынға қатысты қолданылатын мәтіндер балалардың зейіндерін, есте сақтау қабілеттерін дамытады, жинақылыққа тәрбиелейді. Педагог өлең, тақпақтарды айта бастайды, балалар үш тілде сөздерді жалғастырып айтады. Ойынды қайталау барысында балалар өздігіменен

ойын сөздерін айтуға тырысады. Қимылдарға қатысты айтылатын нақты сөздер, сөзұйқастар, дыбыстарға еліктеу балалардың үш тілде жатталатын сөздерді меңгеруде тиімді әдіс болып табылады. Бірлесіп жасалатын әрекет барысында балалардың сөйлеу белсенділігін арттыру қажет. Сұрақ-жауап әдісі де тілге үйретудің тиімді әдісі болып саналады. Педагог балаларға үш тілде жауап қайтаруға көмектеседі.

Ойын- драматизациялар. Драматизация барысында балаларды кейіпкердің атынан сөйлеуден басқа, оның бейнесін қимылмен, мимикамен көрсетуге үйрету керек. Драматизация балалардың сөз қорын үш тілде байытып, грамматикалық құрылымын жетілдіреді.

Үш тілде сюжеттік ойындар.

Сюжеттік ойындар шет тілдерін үйретудегі тілдік жағдайды ұйымдастыратын құрал болып табылады. Рөлдік ойындар негізінде ойын сюжеті мен берілген рөлдерге қатысты ұйымдастырылған тілдік қарым-қатынас бар. Рөлдік ойындардың үйрету мүмкіншілігі оның қарым-қатынас моделі екендігінде. Ойын арқылы балалардың логикалық ойлауы, қойылған сұраққа жауап іздеу, бір-бірімен қарым-қатынас жасау машығы дамиды. Рөлдік ойындар ұжымдық жұмыс қағидасына сүйенеді, әр баланы шығармашылық әрекетіне жетелейді, сондықтан тілдерді үйретуде көп ықпал жасайды. Ойын барысындағы қуаныш сезімі, қызығушылығы- балаға басқа тілдегі сөздерді ұялмай, еркін айтуға көмектеседі. Сюжеттік ойындарды келесі санатқа бөлуге болады:

Балаларға ойынды ұсыну алдында, оқыту процесіне сәйкес оның мақсатын айқындап, ағылшын, орыс тілінде берілетін лексика-грамматикалық материалды нақтылау қажет. Ойынды ұйымдастыруды жоспарлау кезінде педагогтар түрлі өмірлік жағдайларды қолданады. Мысалы, «Мамандықтар» тақырыбы бойынша қызықты да пайдалы «Кітапхана» ойынын өткізуге болады. Тақырып бойынша лексиканы меңгертіп, кітапханаға барған жағдайды ойын түрінде көрсетіп, жаңа меңгерген сөздерді қолданады. Рөлдік ойынды нақты қарым-қатынас жасау моделі деп санауға болады. Шет тілін үйретуде басты мақсат – қарым-қатынас жасау. Сюжеттік –рөлдік ойындар бойынша әдістемелік құрал шығарылып, қолданылады.

Саусақ ойындары. Баланың тіл дамуының деңгейі қол моторикасының қалыптасуымен байланысты, егер де, моторикасы жас ерекшеліктеріне сай болса, тіл дамуының деңгейі де жасына сәйкес келеді. Сондықтан да ұсақ моториканы дамытуға арналған ойындарды сабақтан тыс қолдану ықтимал. Саусақ ойындарын қолдану арқылы тілдерді меңгертуге болады. Ойын сөздерін баламен бірге жатталып, қимылмен көрсетіледі. Саусақ ойындарын мазмұны бойынша топтастыруға болады:

Сюжеттік саусақ ойындары- балалар белгілі бір тақырып бойынша сөздерді меңгеріп, заттарды бейнелейді. Мысалы, көлік, жиһаз, жануарлар, құстар, өсімдіктердің атын үш тілде атап, көрсетеді. Дыбыстық гимнастика мен саусақ ойындары. Саусақтарымен қимылдар жасап, дыбыстарды айтады.

Үстел-үсті мен дидактикалық ойындар.

Тілдерді үйретуде келесі ойындарды қолдануға болады:

Саяхат-ойындары –баланың қызығушылығын арттырып, айналадағы заттарды атауға баулиды. Ойын ұсыныстар– балалардың алдына мақсат қойылады, келесі әрекетті балалар ойланып сөзбен айтып, жоспарлайды. Бір-бірін тыңдап, ақылдасады.

Ойын-сұхбаттасу. Қарым-қатынас жасауға негізделген ойын түрі. Сұрақ-жауап түрінде өткізіледі. Асықтарды қолдану арқылы балалардың бойларына халқымыздың әдет-ғұрыптарын, салт-санасын дарыта отырып, ағылшын, орыс тілдерін меңгерту, олардың денсаулығын нығайтып, ой қабілетін, адамгершілік қасиеттерін қалыптастырып, батылдыққа, ептілікке, тапқырлыққа, күштілікке тәрбиелеу мақсатында балабақшада ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінен тыс уақытта көптеген ойындар өткізіледі.

Сенсорикалық эталондарды қалыптастыруда асықты қолдану өте тиімді. «Асықтарды түсі бойынша топтастыр», «Түрлі көлемді заттарды жаса», «Пішінді құрастыр», «Аталған түсті тауып бер» ойындары арқылы қойылған мақсаттар жүзеге асады. Санау дағдаларын қалыптастыруда асықтар кеңінен пайдаланылады: «Нешінші?», «Саны бойынша топтастыр», «Асықты санап ал» ойындары ұйымдастырылады. Асықтардан үлгі бойынша түрлі бейнелер жасауды үйретуге болады. Шығармашылықтарын дамыту мақсатында, өздігімен ойдан шығарып сюжетті суреттер құрастыру ұсынылады.

Ойын технологияларының әдіс-тәсілдері:

Жұмыс тәжірибесінің түзету-дамыту бағыты. Ойын әдістері мен тәсілдерінің жинағы, барлық әрекеттерді жоспарлануы дидактикалық қағидаларға негізделген, сонымен қатар жүйелілікке, педагогикалық жағдайға сүйенеді: балалардың даму деңгейі мен жас ерекшелігі.

Ойын барысын құру кезінде сөйлеу үлгісі, сөзге деген зейінділік, баланың тіл дамуының деңгейі ескерілу керек. Ойынды жоспарлау кезінде сабақта өтіп жатқан тақырыптар ескеріледі. Ұсынылған ойындар мен жаттығулар балаларға шет тілді үйретуге ықпалын тигізеді. Ойындар күн тәртібінің кез келген қолайлы уақытында өткізіледі(таңертең, серуен кезінде, ұйқыдан соң, кешкі уақытта). Ойындар баланың қоршаған орта туралы түсінігін молайтып, сөйлеу тілін дамытуға бағытталған. Ойындарды барлық балалармен, шағын топпен де өткізуге болады.

ЗЕРТТЕУ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТҮСІНУ ДӘРЕЖЕСІН БАҒАЛАУ

Роза Аубакировна Кульмаганбетова

**№18 ЖОББМ-КММ, Екібастұз қаласы, директордың оқу ісі жөніндегі
орынбасары**

Андатпа. Мақалада зерттеу сабағындағы тізбектелген сабақтар топтамасы бойынша оқушылардың түсіну дәрежесі бағаланды. Әр сабақта жеті модуль кіріктіріле отырып, сын тұрғысынан ойлау технологиясының үш сатылы кезеңі жоспарланды. Бірінші кезең – қызығушылықты ояту, екінші кезеңі – мағынаны тану, үшіншісі - ойтолғаныс кезеңі. Өзіңіз жетілдіргіңіз келетін немесе пайдалануды жоспарлап отырған оқыту әдісінің қолданылуы ретіне назар аударып, сабақтың әр кезеңін жоспарлау қарастырылды. Бақылаудағы әрбір оқушыдан күтілетін түсіну дәрежесі бағаланды.

Түйенді сөздер: Lesson Study, ақпараттық технология, білім беру платформасы, жаһандану, коммуникативтік, «Қара жәшік»

Қай заманда болмасын, Ұстаз қолында адам тағдыры, ел тағдыры, ұлт болашағы тұратындығы белгілі. Халқымызда «Ұстаң көштен қалса, көп болса желімді тостақсыз қаларсың. Ал ұстазың көштен қалса, білімді ұрпақсыз қаласың» деген өсиет бар. Бастысы, оқушылар білім алудан қол үзбеуі керек. Ал жаңаша оқытудың өзіндік қиыншылығы да жоқ емес. Сондықтан оқушыға сабақ беріп қоямын деу жеткіліксіз. Бүгінгі әлем дамуының бет алысы білім беру жүйесінен өзгерістерге бейімделуді талап етеді. Елімізде соңғы үш жылда оқыту форматында күрделі өзгерістер енгізілді. Сәйкесінше өз шәкірттеріне сапалы нәтижелі білім беруді мақсат еткен әр ұстаз өз тәжірибесін жаңашылдық арнасына бағыттап, әр әдісін тиімді қолдануға кірісіп кетті. Қазіргі уақытта осы өзгерістерден кейін оқытудың бейімделу сатысынан өтіп, білім алуға қадам жасалынып жатыр. Осыған орай, ұстаздарымызда өз тәжірибелерімен бөлісіп, жаңашыл әдістәсілдерді тиімді қолдану үшін әртүрлі вебинар, онлайн-конференцияларға қатысып, қыр – сырын меңгеруге аса жауапкершілік танытуда. Қазіргі мектеп жасындағы балалар қай сыныпта оқыса да, қай жаста болса да өзінің кім болатынын, қандай адам болатынын армандайды және өмірден өз орнын табуды мақсаты деп санайды, сондай-ақ өзінің айналасынан дұрыс бағдар беретін ақыл-кеңес күтеді. Сондықтан оқушының рухани өсуіне жағдай туғыза алатын, жаңалықтарды қабылдауға даяр, өз әрекетіне өзгеріс енгізе алатын педагогтар және оған ықпал етіп көмектесетін ата-ана ғана бүгінгі қоғамның мүддесі мен әр баланың мүддесінен шыға алады.

Мұғалім қызметіндегі маңызды дүние – жекелеген оқушылардың тақырыпты қабылдау ерекшеліктерін, оқушылардың түсінігін жетілдіру немесе жақсарту мақсатында олармен жұмыс жүргізу қажеттігін ұғынуы, сондай-ақ кейбір оқушылардың тақырыпты өзіне оңтайлы бірегей тәсілдермен меңгеретіндігін жете түсінуі. (Нұсқаулық 7 бет).

Мектептегі тәжірибе барысында әр сабағымда тізбектелген сабақтар топтамасы бойынша оқушылардың түсіну дәрежесін бағалауды жоспарладым. Әр сабағымға жеті модульді кіріктіре отырып, сын тұрғысынан ойлау технологиясының үш сатылы кезеңі бойынша жоспарладым. Бірінші кезең – қызығушылықты ояту, екінші кезеңі – мағынаны тану, үшіншісі - ойтолғаныс кезеңі. Дәстүрлі сабақтарда оқушының ой-өрісін шектей отырып, «тыныш оқушы» формасында қалыптастырамыз. Иә, дәл осы уақытта мен де өзімнің ең үлкен қателігімнің осы екендігін түсіндім. Балаға баға емес, білім керектігін ұстаз бен ата-ана екі жақтап түсіндірген жағдайда ғана оқушы белсенді әрекет етері анық. Ал ұстаз болса бүгінгі курстағы жаңа бағдарламаны жүйелі пайдаланған жағдайда оқушылардың қалай оқу керектігін үйретері анық. Бұл бағдарламадан күтілетін нәтиже де осы емес пе еді. (Нұсқаулық. 6 бет). Еркін, өзіндік дәлел-уәждерін нанымды жеткізе білетін, ынталы, сенімді, сыни пікір-көзқарастары жүйелі дамыған, сандық технологияларда құзырлылық танытатын оқушы ретінде қалыптасуын қамтиды. Мен де өзімнің осы бағдарлама арқылы алған теориялық білімімді, тәжірибеммен ұштастыра отырып, болашақта нәтижелі жетістіктерге қол жеткізу үшін аянбай еңбек етуді алдыма мақсат еттім. Көп жағдайда оқушылар ата-анасын ретжітпес үшін баға алатындығын байқатады. Тіпті кейбір жүргізілген сауалнамаларға жүгінетін болсақ «ата-ананы ренжітпеу үшін» дегені 80-90 пайызға дейін құрайтынын байқаймыз. Олай ойлайтындары жөн. Себебі отбасында ата-ананың да ойлайтыны сол емес пе? Мектептен кірген баласына «бүгін қандай баға алдың?» деп дүрсе қоя береді. Керісінше «Бүгін сабақтан не түсіндің?» деген сипаттағы сұрақтарды қоя отырып, баланың сыни ойлауын ұстаз бен ата-ана екі жақтап қалыптастырған жағдайда ғана оқушы «қалай оқу керектігін» түсінеді деген тоқтамға келдім. Мен оқушының түсіну дәрежесін қарапайымнан күрделіге дейін деп бөлуді жоспарладым. Қандай жағдайда болмасын оқушыларымыз сыни көзқарасын білдіре отырып түсінгені нәтижелі болмақ. [1, 6.52]

Кез-келген сабақтың барысында негізгі сұрақтар сабақтың әр кезеңіне дайындалуы тиіс. Ол кіріспе бөлімінде, жаңа материалдың таныстырылымы кезеңінде, жаңа материалды қолдану кезеңінде және қорытындылағанда. Мен сұрақтарды сабақтың әр кезінде қолдануға тырыстым. Сабақтың алғашқы кезеңінде тақырыптың мағынасын ашу барысында оқушыларға интербелсенді тақтада көрсетілген «Қазақ елі» бейнефильмінен үзінді көрсетіп, оқушылардың тақырыптың мақсатын анықтауы үшін «Қай хан туралы айтылған?», «Біз

Тәуекел хан тұсындағы қазақ хандығының күш қуаты мен беделінің артқанын қалай пайымдаймыз? Не арқылы дәлелдейміз?» деген сауалдар арқылы оқушылардың менің сұрағыма берген жауаптары арқылы тақырыптың мақсатын қаншалықты аша алғандығын бағаладым. Әр сабақтың барысында оқушылар білу кезеңі бойынша өздеріне берілген сұрақтар бойынша мәтінмен жұмыс жасады. Түсіну кезеңінде «Ойлан бөліс» әдісі арқылы түсінгендерін жұппен, кейін топпен талдады. Мозайка әдісі арқылы топ спикері негізгі ойды келесі топқа түсіндірді. Бұл кезеңдерде топтағы оқушылардың белсенділігі, ауызша және жазбаша жұмыстары бағалау парағы арқылы бағаланып отырды. Қолдану кезеңінде «Тұжырымдамалық карта арқылы» оқушылардың түсіну дәрежесі бағдаршам арқылы бағаланды. Сонымен қатар мен жекелеген оқушылардың оқу қажеттіліктерін анықтауға арналған сұрақтар құрастырдым. [2, б.180]

А. В. және С деңгейіндегі оқушылар сұрақтардың барлығына өз деңгейінде жауап жазды. Ал топтарға қойылған сұрақтарда:

Тәуекел хан тақырыбы бойынша 1 топ отқушыларына Тәуекелге дейінгі қазақ хандығы

-Абдаллах ханның Шығай хан мен Тәуекел сұлтанды пайдалануы

-Қазақ қалаларының өзбек хандығына өтуі

-Тәуекел ханның сәтті жасаған жорықтары, жемісті дипломатиялық қатынасы

Бекіту: а) Тұлғаны танық. Тәуекел хан – мықты қолбасшы, көрнекті ел басы, дипломат, шебер саясаткер

2 топ: Тәуекел хан тұсындағы қазақ хандығының сыртқы саясаты:

-Тәуекелдің хандық билікті алған кезінде Қазақ хандығының сыртқы жағдайы не себепті ауыр болды?

-Тәуекел хан бұл жағдайдан қалай шықты?

-Тәуекел ханның алдына қойған мақсаты

Бекіту: а) Картамен жұмыс 1583 жылы Қазақ хандығына қосылған қалалар. Қазақ хандығының беделін арттырған шайқас; 1598 жылдың жазындағы жорық бағыты, басып алған қалалар.

Оқушылар белсенділік танытып, түсінгендерін жеткізе білді. Осылайша оқушылардың түсіну дәрежесі де анықталды.

Зерттеу сыныптың «Қара жәшік» сияқты техникалық метафорасын қолданылған және сол арқылы оқыту үшін бағалауды қолдану «қара жәшік» ішіндегі жұмыс ретінде белгілі болды (Нұсқаулық 60 бет) деген нұсқаулықтағы қорытынды сөз менің жадымда сақталып, әр сабақта «Қара жәшік» ішіндегі жұмыс ойымда тұрды. Сұрақтың дұрыс қойылуы, оқушылармен бірге критерийлерді талдау, кері байланысты қамтамасыз ету, сыныптасын және өзін-өзі бағалау. Бағалау арқылы оқытуды жақсарту бір қарағанда қарапайым болып көрінетін бес басты фактордан тұратынды:

1.Оқушылармен тиімді кері байланысты қамтамасыз ету.

2.Оқушылардың өзіндік оқуға белсенді қатысуы.

3.Бағалау нәтижелерін ескере отырып, оқытуды өзгерту.

4.Бағалаудың оқушылардың өзін-өзі бағалауы мен қызығушылығына едәуір ықпал ететіндігін мойындау, бұл өз кезегінде білім алуға түбегейлі түрде ықпал етеді.

5.Оқушылардың өздерін-өздері бағалай алуы және өздерінің оқуын қалай жақсартуға болатындығын түсінудің қажеттілігі.

Осылайша әр оқушы өзінің қабылдау деңгейіне қарай әр қырынан көрініп, белсенділік танытты. Өзгерістің нәтижесі қандай болмақ? Өзгерістер –бұл қашанда қарсылыққа және түсінбеушілікке тірелетін, шарықтауы мен құлдырауды басынан кешіретін, жаңа идеяларды, ал оның артынан жаңа мәселелерді туындататын ұзақ және драмалық үрдіс. Өзгеріс – өткінші оқиға емес, ол уақытты талап етеді. Мери Джейн Драммонд және Коллин Мак Лафлин (1994) оны былай сипаттайды: «Сана түбінде хабардар болу сатысы саналы хабардар болмау сатысына өтеді, ол өз кезегінде саналы хабардар болуға ауысады. Қоғамдық өмірде кейінгі болып жатқан өзгерістер жеке тұлғаның, оның ішінде баланың жеке тұлғалық

құқықтарын және өзіне еркіндігін құрметтеудің өсуімен сипатталады. Білім беру жүйесінің артықшылықты құндылығы балаға еркін таңдауды және жеке өзін-өзі ашу мүмкіндігін беру болады»

Оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау.

Бағалау – білімді тексерудегі күтілетін нәтиже. Бағалаудың екі түрі бар, олар: формативті бағалау және жиынтық бағалау. Оқыту үшін бағалау – формативті. Оқуды бағалау – жиынтық. Бағалаудың мақсаты оқушының қай деңгейде тұрғанын білу, білімін тексеру, алдағы мақсатқа жетелеу. Бағалау үшін оқушының нені білетінін, қандай қиындық болуы мүмкін екенін бақылау керек. [3, б.10]

Басқа тапсырмаларға қарағанда осы жауап алу үдерісін бағалау және жалпы бағалау туралы тақырыптарында ешқандай қиындық тумады деп пайымдаумен келіспеймін. Бағалау – өте күрделі механизм, тіпті тапсырмалардың ішінде ең маңыздысы десем де болады. Өйткені бағалау арқылы оқушылардың ынтасын арттыруға, оларды қорытындылауға, оқушылармен жақсы қарым-қатынас орнатуға ең шешуші фактор деп есептеймін.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Абдраманова Ж.Б., Биярова С.Б., Зейнолдина Г.Т. Lesson Study: өз сабағын зерттегісі келетіндер үшін: әдістемелік ұсыным. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015. – 52 б. [1, б.52]
2. Әлімов А. Интербелсенді әдістемені мектепте қолдану. – Алматы, 2015. – 180 б. [2, б.180]
- 3.«Lesson Study» нұсқаулығы. Пит Дадли 17 бет. [3, б.10]

УПРАВЛЕНИЕ ДОШКОЛЬНЫМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ УЧРЕЖДЕНИЕМ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Исабекова Айну́р Еркеновна
руководитель КГКП «Ясли-сад № 33 города Павлодара»

Ключевые слова: модель, политика, менеджмент, детский сад, персонал, кадры, достижения, труд.

Сегодня к современному ДОО предъявляются требования, при которых повышение уровня управления становится объективной необходимостью. Руководитель должен гибко и быстро реагировать на запросы общества и в постоянно меняющейся экономической ситуации находить способы выживания, стабилизации и развития. При этом особую значимость приобретают качество, доступность и эффективность дошкольного образования.

Качество образования понятие довольно широкое, одной из составляющих которого являются кадры. Качество дошкольного образования напрямую зависит от того, кто работает в ДОО.

Специфический вид управленческой деятельности, объектом которой является коллектив работников, в современном менеджменте называют управление персоналом или кадрами. Для того, чтобы этот вид деятельности был успешным, необходимо построение системы управления персоналом в ДОУ, выбор наиболее оптимальных технологий и методов работы с людьми. Поэтому, многие руководители задумываются о построении своей кадровой политики, которая была бы эффективна в ДОУ. Современные модели управления предусматривают: создание условий для расширения знаний, повышения квалификации,

непрерывного самосовершенствования; использование «пакетов» мотивационных программ при расширении полномочий работников в принятии решений; формирование новых моральных ценностей, разделяемых всем персоналом организации; гибкое и адаптивное использование «человеческих ресурсов», повышение творческой и организаторской активности персонала.

Для ДОУ можно предложить создание личностно-развивающей профессиональной среды, в которой обеспечивается комплекс возможностей для профессионально-личностного развития всех субъектов профессиональной деятельности. Она должна содержать и постоянно наращивать образовательный потенциал, обеспечивающий рост психолого-педагогической грамотности специалистов, повышение их профессиональной компетенции, создание условий для самопознания, саморазвития.

Личностно-развивающая профессиональная среда ДОУ выполняет следующие функции:

- Информационно-обучающая: постоянное расширение и углубление знаний в области теории и методики личностно-ориентированной педагогической деятельности; получение оперативной информации на совещаниях, семинарах, практикумах, конференциях.

- Консультационная: помощь методической службы, научного руководителя или консультанта.

- Организационно-коммуникативная: создание постоянно действующего психолого-педагогического семинара, удовлетворяющего потребности членов коллектива в профессиональном общении, обмене опытом.

- Мотивационно-стимулирующая: активизация самообразования, самосовершенствования, самореализации, личностного роста воспитателей, а также развитие потребности в психолого-педагогической компетентности.

- Ценностно-организационная (концептуально-мировоззренческая): актуализация ценностных и концептуальных основ деятельности, осмысление социальной миссии ДОУ и перспектив его развития.

- Развивающая: ориентированность форм и методов самообразования членов коллектива на развитие всех сторон личностно-мотивационной сферы, ценностных ориентаций, концептуального мышления, операционно-технологических компонентов педагогической деятельности, способности и готовности к самообразованию.

- Общекультурная: расширение общекультурного кругозора коллектива ДОУ, содействие развитию гуманитарной культуры, способности к творческой самореализации в профессиональной деятельности.

Реализация личностно-развивающей профессиональной среды при управлении кадрами позволит руководителю наиболее эффективно выстраивать административную деятельность, используя потенциал коллектива. Данный подход в работе с кадрами опирается на следующие принципы: принцип самостоятельности (максимальное участие и активность каждого на всех основных этапах деятельности – от планирования до контроля и коррекции); принцип кооперативности (широкое применение совместной деятельности); принцип элективности (создание условий для свободы выбора целей, содержания, форм, методов работы и т.п.); принцип опоры на опыт (использование разнообразного опыта педагогов ДОУ – социального, профессионального, житейского – в качестве одного из ресурсов повышения уровня развития коллектива); принцип индивидуализации обучения (ориентация на конкретные образовательные потребности, уровень подготовки и др. особенности); принцип инновационности (поиск, изучение и оперативная информация о новых технологиях, методиках и т.п.); принцип актуализации (предоставление возможности

безотлагательного применения на практике приобретенных знаний, умений, навыков и качеств, обеспечивающих повышение качества воспитательно-образовательного процесса); принцип рефлексивности (постоянное осмысление членами коллектива основных процессов, происходящих в ДОУ, уровня результативности личной работы и работы коллектива по выполнению поставленных задач).

При создании системы управления ДОУ, опирающейся на профессионально-личностное развитие коллектива, важно, чтобы каждый субъект знал свои функциональные обязанности и имел конкретные цели. Большое значение придается делегированию полномочий и созданию обратной связи как основным составляющим деятельности современного руководителя. Для этого необходимо выполнение следующих условий:

1.Расширение общественного участия в управлении ДОУ. Результатом должны стать: рост эффективности управления ДОУ; независимость и объективность в решении вопросов материально- технического обеспечения, стимулирования и оплаты труда.

2.Командный менеджмент (управление с помощью инициативных и творческих групп). Результатом должны стать: повышение качества и эффективности работы коллектива в целом; -быстрая адаптация системы управления ДОУ к изменениям внешней среды и улучшению качества образования; повышение эффективности управления на основе умения руководителя ДОУ работать не с отдельными людьми, а с группой.

3. Функционирование информационно-аналитической системы ДОУ, результатом должны стать: рост профессиональной и методической компетентности педагогов; - повышение эффективности воспитательно-образовательного и коррекционно-оздоровительного процесса; повышение рейтинга ДОУ.

При данном подходе основной акцент делается на мотивации работника, которая включает в себя различные факторы: достижение в труде; признание в труде; содержание труда; ответственность и самостоятельность; возможность профессионального продвижения; возможность развития личности работника.

Таким образом, создание личностно-развивающей профессиональной среды в ДОУ позволит руководителю эффективно выстроить современную идеологию управления персоналом.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Грачев, М.В. Управление трудом / М.В. Грачев -М.: Наука, 2009.- 137 с.
- 2.Кибанов А.Я. Управление персоналом в образовательной организации: стратегия, маркетинг, интернализация: учеб.пособие для вузов / А.Я. Кибанов, И.Б. Дуракова.- М.: ИНФРА-М, 2008.- 300 с.
- 3.Травин, В. В. Менеджмент персонала предприятия / В.В.Травин, В.А. Дятлов.-М.: Дело, 2009.- 272 с.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ МЕЖДУ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛОЙ И ДЕТСКИМ САДОМ НА ПРИМЕРЕ ИЗУЧЕНИЯ ПИСЬМА ПРИСТАВОК НА –З\ -С В 3 КЛАССЕ

Кульдикова Асия Кабылжановна

учитель начальных классов

КГУ «Средняя общеобразовательная школа №40 города Павлодара»

Ключевые слова: преемственность, методика, детский сад, школа, обучение.

Преемственность между детским садом и школой подразумевает непрерывный процесс воспитания и обучения ребенка, имеющий общие и специфические цели для

каждого возрастного периода, это связь между двумя ступенями развития, суть которой состоит в сохранении тех или иных элементов целого или отдельных характеристик при переходе к новому состоянию. И необходимость сохранения преемственности между школой и детским садом относится к числу важнейших задач развития образования. Рассмотреть вопросы преемственности в общем невозможно, поэтому остановимся на малой, но конкретной части.

Мы с вами знаем о проблеме грамотности детей, она на сегодня актуальна и требует к себе определенного внимания. Если в детском саду учат дошкольника грамотной речи, то в школьном возрасте необходимо и умение правильно излагать мысли на бумаге, причем желательно без орфографических ошибок. Учить азам грамотного письма должны учителя начальных классов.

Как должно проходить объяснение нового материала, чтобы ребенок усвоил главное? Как не потерять интерес ученика к учебе? Как сохранить преемственность с дошкольным этапом обучения? Я хотела представить вашему вниманию свой взгляд в решение этих вопросов на примере изучения письма приставок на –з \-с в 3 классе.

Прежде, чем объяснять новый, порой трудный, материал, ребенка нужно заинтересовать. Зачем это ему нужно? А как он выполнит задание, не зная нужного алгоритма? Сможет ли он самостоятельно справиться, используя не сегодня полученные знания? Когда ученик понимает, что имеет недостаточно знаний для того, чтобы справиться с заданием, он сознательно начинает воспринимать новый материал. Как пример: текст с пропущенными буквами:

И..пуганный заяц бе..цельно брёл по лесу. Бе..заботные птички напевали песни, стоял бе..облачный день. Бе..умно хотелось есть, но бе..домный зверёк не знал, где добыть еду.

На просьбу объяснить написание слов с пропусками, дети затрудняются в выборе правильного ответа. То же самое происходит и в детском саду: как хочется ребенку сделать такую же работу, как у воспитательницы! Но чтобы ее выполнить, надо выслушать объяснение.

Далее необходимо провести актуализацию знаний в нужной области. В нашем случае это повторение изученных частей слова. Дети вспоминают определение корня (общая часть родственных слов), основы (часть слова без окончания), приставки (часть слова, которая стоит перед корнем и служит для образования новых слов), суффикса (часть слова, которая стоит за корнем и служит для образования новых слов, окончания (изменяемая часть слова).

Эти знания даются учащимся уже во 2 классе. Хорошие тренировочные упражнения в приобретении навыка определения частей слова есть в рабочих тетрадях к учебникам русского языка образовательной программы «Начальная школа 21 века» С. В. Иванова.

И, на что я хотела обратить особое внимание, практическая работа как помощь в раскрытии новой темы. Как мы все понимаем, ученик начальных классов, это еще ребенок, который не прочь работать на уроке не только головой, но и руками. И через тактильное восприятие лучше запоминает зрительно. Он, можно сказать, «понимает» руками и глазами.

И в раскрытии темы правописания приставок мне помогает практическая работа. Перед детьми лежат конверты с ножницами, таблицей и словами на карточках. Но, прежде чем достать содержимое конвертов, необходимо провести инструктаж по правилам работы ножницами: Брать ножницы в руки только для выполнения работы. Нельзя держать ножницы острыми концами вверх. Передавать друг другу ножницы можно только кольцами вперёд.

Как в детском саду, так и в начальных классах никогда нельзя упускать этот момент: инструктаж. Дети должны соблюдать правила безопасности во время учебных занятий,

нельзя экономить время на этом моменте, если на занятие запланирована работа с любыми инструментами. Далее идет практическая работа с учащимися.

В каждом столбце таблицы должна быть расположена определенная часть слова. Предлагаю разрезать слова ножницами на части и разложить в таблицу в соответствующий столбец. Желаящие работают у доски.

Далее усложняем работу. Аккуратно, придерживая таблицу, убираем окончания и суффиксы в конверт, оставляя приставки и корни слов. Ножницы нам больше не понадобятся, их – тоже в конверт, а конверт – на край стола. Предлагаю посмотреть на оставшиеся приставки и корни слов: какими буквами заканчиваются приставки и какими буквами начинаются корни? Дети определяют закономерность: при каком условии на конце приставок пишется -з, при каком –с.

Далее идет составление алгоритма действий: Выделяем корень. Выделяем приставку. Определяем первый звук корня. А) если он гласный: на конце приставки пишем –з. Б) если он звонкий согласный: на конце приставки пишем –з. В) если он глухой согласный: на конце приставки пишем –с.

На последующих занятиях при помощи составленного алгоритма идет отработка полученных знаний при использовании материалов учебника и рабочих тетрадей.

Детей больше притягивает клавиатура компьютера, чем письмо в тетрадях. Заканчивая свой мастер – класс, хотелось бы остановиться еще на одном важном моменте: дети затрудняются красиво излагать свои мысли, больше говорят и думают как вымышленные компьютерные герои. Поэтому, по ходу изучения тем, я стараюсь дать домашнее задание творческого характера, где соединяются развитие речи и знания, полученные на уроке. Например: составить небольшой текст «В осеннем лесу», используя данные слова: бе..шумный, бе..облачный, бе..звучный, бе..жизненный.

Все мы стремимся достичь единой цели: предоставить возможность получить достаточный багаж знаний, чтобы наши воспитанники могли достойно продолжить обучение на следующих этапах жизни. И для этого мы не должны прерывать взаимосвязь между дошкольным и начальным образованием, взаимно дополнять друг друга для успешного развития системы образования. Особую роль играет тесная связь детского сада и школы. Очень важно в работе учителя и воспитателя взаимосвязь, согласованность. По роду своей деятельности воспитатель имеет полную картину готовности ребенка к обучению в школе, способности умственного развития, состояние речи и особенности развития. Учителю без этой информации сложно будет эффективно осуществлять педагогическое воздействие на ребенка.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Федосова Н.А. Подготовка к обучению в школе – основа преемственности между дошкольным и начальным общим образованием. // «Начальная школа».- 2010.- №10.
- 2.Белова Т.В., Солнцева В.А. Готов ли ребёнок к обучению в первом классе? М., 2005.

СИСТЕМА РАБОТЫ В ДОУ ПО ПРЕЕМСТВЕННОСТИ ДЕТСКОГО САДА И ШКОЛЫ

Муштаева Индира Каберовна
воспитатель КГКП «Ясли-сад № 104 города Павлодара»

Ключевые слова: школа, детский сад, обучение, воспитание, проблема, познание.

Проблема безболезненного перехода от дошкольного возраста к младшему школьному на протяжении многих лет привлекает к себе внимание специалистов разного уровня. В настоящее время известно множество подходов к пониманию этой проблемы и путям ее практического решения.

Основную функцию подготовки детей к школе выполняют детские сады. От того, насколько качественно и своевременно будет подготовлен ребенок к школе, во многом зависит его дальнейшее обучение. Задача ДООУ состоит в том, чтобы на протяжении всего периода воспитания и обучения ребенка, начиная с младшей группы, постепенно закладывать основу его готовности к обучению к школе, формируя у него систематизированные знания об окружающей действительности, умение использовать их для решения разнообразных практических задач. Содержание готовности определяется системой требований, которую школа предъявляет к ребенку. Все ее компоненты (общая, специальная, личностная, коммуникативная готовность) взаимосвязаны между собой. Специальная готовность определяется наличием у ребенка знаний, представлений и умений, которые составляют основу изучения школьных учебных предметов. Общая готовность определяется его физическим и психическим развитием. Физическая готовность – это хорошее состояние здоровья ребенка, выносливость, сопротивляемость неблагоприятным воздействиям; хороший уровень развития двигательной сферы, готовность руки к выполнению тех мелких, точных и разнообразных движений, которых требует овладение письмом; достаточное развитие культурно-гигиенических навыков и др. Физически развитый ребенок легче справляется с трудностями, связанными с систематическим обучением в школе.

Под психологической готовностью понимается, прежде всего, уровень интеллектуального развития. К концу старшего дошкольного возраста дети владеют значительным кругом знаний об окружающем, о жизни людей, о природе. Объем этих знаний определен программой детского сада. Важно, чтобы дошкольники усвоили не отдельные сведения, а овладели системой взаимосвязанных знаний, на основе которых возможно вести предметное обучение в школе. Большое значение имеет развитие у них познавательных интересов, любознательности. Это основа для формирования у детей в школе разнообразных учебных интересов.

Коммуникативную готовность к обучению в школе можно определить как компонент готовности, включающий в себя сформированность у ребенка произвольных, внеситуативных форм общения со взрослыми и сверстниками, а также необходимый уровень речевых умений и навыков. Коммуникативные умения играют важную роль при вхождении ребенка в незнакомый коллектив детей и взрослых и налаживании контактов в новых для него социальных условиях. Умение общаться с учителем и другими детьми помогает ребенку преодолеть смущение, застенчивость, положительно влияет на формирование доброжелательных отношений с окружающими, обеспечивает успешность совместной и учебной деятельности.

На современном этапе произошло смещение акцента в понимании готовности ребенка к обучению в школе с интеллектуальной на личностную готовность, которая определяется сформированной «внутренней позицией школьника» (способностью ребенка принять на себя новую социальную роль ученика). Во главу угла выходят сформированные познавательные мотивы обучения, то есть сознательное желание ребенка учиться, познавать что-то новое, опираясь на уже полученные знания. Таким образом, для современного первоклассника становится важным не столько обладать инструментом познания, сколько уметь им осознанно пользоваться.

Этапы работы по осуществлению преемственности ДООУ со школой: заключение договора о совместной работе ДООУ со школой; планирование совместных мероприятий со

школой; реализация плана работы по преемственности; диагностика и коррекция развития детей. Задачу преемственности между дошкольным и школьным образованием мы решаем через три основных направления: методическая работа, работа с детьми и родителями.

Поступление в школу и начальный период обучения вызывают перестройку всего образа жизни и деятельности ребенка 6-7 лет. Маленький человек находится в состоянии ожидания, когда предстоит что-то очень значительное и притягательное, но пока еще не определенное. Поэтому необходимо еще в дошкольном детстве формировать у детей представления о повседневной жизни в школе.

С детьми старшего дошкольного возраста мы организуем различные мероприятия: экскурсии в школу 1 сентября, в класс, школьную библиотеку и спортивный зал; празднование Дня знаний; театрализованные представления («Как котик Барсик в школу ошел», «Путешествие в страну знаний»); беседы с детьми («Хочешь ли ты в школу?», «Профессия – учитель», «Чему учат в школе?»); сюжетно-ролевые, дидактические игры на тему: «Школа»; интеллектуальные игры («Я готов учиться в школе», «Веселое азбуковедение», «Что? Где? Когда?», «Знайки», «Мы дружим с книгой»; спортивные игрысоревнования «Как мы готовы к школе»; чтение художественной литературы о школе; встречи с выпускниками ДОУ; выступление агитбригады 1-4 классов по правилам дорожной безопасности перед старшими дошкольниками; выпускной бал – проводы детей в школу.

Ключевым моментом в реализации преемственности является определение готовности ребенка к обучению в школе. По итогам готовности детей к школе в марте и апреле мы проводим обследование динамики развития детей, психолого-педагогическую оценку готовности ребенка к началу школьного обучения, фронтальную проверку в подготовительных группах «Организация работы по подготовке детей к школе».

Работа с родителями проводится на протяжении всего учебного выпускного года. Это: консультации («Как современные родители понимают «готовность ребенка к школе», «Как правильно выбрать ранец для первоклассника?», «Самый успешный первоклассник», «Развитие внимания у старших дошкольников»); индивидуальные консультации с родителями «Готов ли Ваш ребенок к школе?»; памятки, советы и рекомендации («Профилактика детских неврозов», «Родителям будущих первоклассников», «Как выбрать школу?»); информационные стенды «Ребенок идет в школу»; оформление папки: «Скоро в школу»; Дни открытых дверей в октябре и мае; общее родительское собрание «Готовим детей к школе» и родительские собрания в группах с участием учителей начальных классов; анкетирование родителей «Как Вы готовите ребенка к школе?».

Установление связи и творческого сотрудничества детского сада и школы, а также разнообразные формы сотрудничества педагогов с детьми и родителями являются необходимым условием успешной подготовки детей к систематическому обучению в школе.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОУ И ШКОЛЫ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ К ШКОЛЬНОЙ ЖИЗНИ

Жакенова Салтанат Социаловна
руководитель КГКП «Ясли-сад № 72 города Павлодара»

Ключевые слова: школа, детский сад, обучение, игры, преемственность.

Завершение дошкольного периода и поступление в школу – это сложный и ответственный этап в жизни ребенка. Создание условий для успешной адаптации младших школьников – наша общая задача.

Проблема непрерывности и преемственности всегда была одной из самых насущных и важных в образовании. Преемственность – это целостный процесс, целью которого является полноценное личностное развитие, физиологическое и психологическое благополучие ребенка в переходный период от дошкольного воспитания к школе, направленное на перспективное формирование личности ребенка с опорой на его предыдущий опыт и накопленные знания.

Переход из детского сада в школу – ответственный и сложный момент в жизни детей, как в социально-психологическом, так и в физиологическом плане, который от ребенка требует адаптации к новым условиям социального существования. При поступлении в школу коренным образом изменяются условия жизни, возрастает психоэмоциональная нагрузка, на смену играм приходят ежедневные занятия, ведущей становится учебная деятельность.

Если процесс адаптации ребенка к школе развивается достаточно успешно, то ученик чувствует уверенность в своих силах, ему психологически комфортно, и как следствие, его учебная деятельность складывается благополучно, облегчается его социализация в обществе. Но зачастую педагоги отмечают, что поступление ребенка в школу сопровождается тяжелыми переживаниями, снижением активности, эмоциональными проблемами, и это связано с трудностями процесса социально-психологической адаптации. Адаптация на начальном этапе обучения неизбежна, но одни дети успешно переживают ее, а у других данный процесс затягивается, порождая негативные явления.

У родителей существует мнение, что ранее обучение ребенка в дошкольном возрасте обеспечит ему в дальнейшем успешность школьного образования, позитивное отношение учителей и признание сверстников. Они считают, что это и будет залогом их успешной учебы. Но, как считают психологи, если ребенок не готов к социальной позиции школьника, то даже при наличии у него необходимого запаса умений и навыков, уровня интеллектуального развития, ему трудно в школе, т. к. не всегда высокий уровень интеллектуального развития совпадает с личностной готовностью ребенка к школе. Исследования российских педагогов и психологов позволяют отметить, что формирование у дошкольника образа будущего школьника помогут ему адаптироваться к социально значимой позиции школьника в системе общественных и межличностных отношений, научат оценивать свою социальную сущность.

Подготовка к школе и что гораздо важнее всестороннее развитие ребенка – процесс, требующий пристального внимания и длительного времени.

Поставленные задачи требуют комплексного решения, и нами были определены три основные направления работы.

1. Методическая работа.
2. Работа с родителями.
3. Работа с детьми.

Методическая работа заключается в разработке соответствующего методического обеспечения, подготовке и проведения экскурсий, беседы и игры о школе. Учителя и воспитатели делятся опытом друг с другом, рассказывают о результатах проводимой работы с детьми, занимаются разработкой рекомендаций, обсуждают нормативные документы. Методическая работа осуществляется через различные формы: проведение педагогических советов, семинаров, взаимопосещений занятий и уроков воспитателями и учителями, круглые столы, конференции, анкетирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и т. д.

Особое внимание при подготовке детей к школе мы уделяем работе с родителями. В нашей организации ведется тесное и активное сотрудничество с семьей с самого первого дня поступления ребенка в детский сад. Работа с родителями предусматривает поддержание и сохранение партнерских, конструктивных отношений. Мы считаем, что необходимо вести работу, направленную на повышение компетенции, на формирование единства взглядов родителей по вопросу подготовки к школе.

Считаем необходимым проводить цикл мероприятий по обеспечению преемственности, которые познакомят родителей с требованиями школы, с педагогическими, психологическим и медицинскими аспектами готовности ребенка:

- педагогические советы, семинары, круглые столы педагогов ДООУ, учителей школы и родителей по актуальным вопросам преемственности;
- планирование и осуществление совместной практической деятельности педагогов и учителей с детьми-дошкольниками и первоклассниками (праздники, выставки, спортивные соревнования);
- взаимодействие медицинских работников, психологов ДООУ и школы;
- проведение «дней выпускников» в ДООУ;
- встречи родителей с будущими учителями;
- анкетирование, тестирование родителей для изучения самочувствия семьи в преддверии школьной жизни ребенка и в период адаптации к школе;
- родительское собрание «Скоро в школу»;
- интервьюирование;
- день открытых дверей;
- индивидуальные консультации родителей;
- разработка памяток, буклетов с информацией о готовности детей к школе;
- проведение конференции с участием медицинского работника, педагогов по итогам диагностики.

Особое внимание уделяется целенаправленной и систематизированной работе с детьми. Мы выбрали наиболее действенные формы работы с детьми, а именно организация праздника «День знаний», экскурсия в школу, встреча с учениками школы, сюжетно-ролевые игры, кружковая работа и т. д.

Экскурсии в школу, где детей провели по разным кабинетам, разрешили всё попробовать: позаниматься в классе, посидеть за партой, сходить в школьную библиотеку, спортзал и, конечно, в столовую, производят неизгладимое впечатление на детей, вызывают у ребят желание пойти в школу, резко повышают школьную мотивацию, вселяют уверенность в своих силах, формируют положительный образ о новом месте учебы. После таких экскурсий дети с восторгом рассказывают родителям, как замечательно в школе.

Диагностический комплекс помогает выявить отношение ребенка к школе, его школьную мотивацию, коммуникативную культуру, т. е. умение осуществлять диалог со сверстниками и взрослыми, умение разрешать конфликты, договариваться. Особое внимание уделено выявлению тревожности детей перед поступлением в школу, в связи с тем, что это один из важных факторов, влияющих на адаптацию к школьной жизни.

В угоду школе и родителям многие дошкольные образовательные организации стали дублировать цели, задачи, формы и методы работы начальной школы. Это привело к вытеснению в детском саду специфической формы активной деятельности ребенка – игры. В старшем дошкольном возрасте все больше она уступает место «обучению на занятиях». Хорошо, что данные проблемы не касаются наших детей, благодаря правильно выстроенной работы по преемственности детского сада и школы. Вся непосредственно образовательная деятельность в нашей организации проводится в игровой деятельности. Дети на практике

проживают ситуации из повседневной жизни школы, приобретают коммуникативные умения, которые играют важную роль при вхождении ребенка в незнакомый коллектив детей и взрослых.

Такая работа по преемственности определяет следующие результаты:

- 1) повышается компетентность родителей;
- 2) открытый диалог в рамках сотрудничества (родители – воспитатели – учителя);
- 3) безболезненная адаптация детей в 1 классе;
- 4) формирование мотивации детей;
- 5) обеспечение равных стартовых возможностей;
- 6) защищенность мира детства.

В заключении можно сказать, что положено начало к обеспечению преемственности образовательной программы дошкольных образовательных организации с примерными основными общеобразовательными программами начального общего образования. Таким образом, исключается дублирование программных областей знаний, а обеспечивается реализация единой линии общего развития ребенка на этапах дошкольного и школьного детства.

Такой подход реализации единой линии развития ребенка на этапах дошкольного и начального школьного образования может придать педагогическому процессу целостный, последовательный и перспективный характер.

ЛИТЕРАТУРА

1. Авраменко, Н. К. Подготовка ребенка к школе. М.: Педагогика, 2006. – 48 с.
2. Венгер, Л. А. Готов ли ваш ребенок к школе? М.: Знание, 2009. – 189 с.
3. Кравцова, Е. Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. М.: Педагогика, 2007. – 145с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ

Шарипова Маржан Маратовна
КГКП «Специальный детский сад № 14 города Павлодара»

Ключевые слова: инновационная технология, игровая технология, логопедическая работа, игры с предметами, речь, активизация, коррекционно-развивающий процесс.

В последние десятилетия приходится сталкиваться с тем, что уровень речевого развития детей снижается. Несмотря на значительное изучение и разработанность проблемы речевого развития, вопрос о преодолении речевых нарушений у детей остается актуальным.

Коррекционно-развивающий процесс порой растягивается на длительное время и представляет физическую и психологическую трудность для ребенка. Многократное повторение лексического материала начинает утомлять дошкольников. Для того, чтобы эти упражнения не вызвали у детей скуку и нежелание работать, необходимо создавать условия для успешного решения этой проблемы.

По результатам опыта работы коррекционная работа с ребенком должна быть динамичной и эмоционально приятной для него. С этой целью я решила несколько разнообразить работу с детьми, включив в коррекционно-развивающий процесс использование инновационных технологий.

В современном образовании продолжают разрабатываться новейшие инновационные методы, среди которых нашла свое широкое применение игровая технология. Многие учителя-логопеды задаются вопросом: «Как же сделать коррекционную работу одновременно увлекательной и продуктивной для ребенка?».

С моей точки зрения, использование игровых технологий позволяет ответить на данный вопрос. Использование игровых технологий позволяет сохранить интерес ребенка к занятиям и повышает устойчивость его внимания и самоконтроля во время непосредственно-образовательной деятельности. К.Д. Ушинский доказал, что дети обучаются во время игры.

Многие авторы утверждают, что тонкая моторика – основа развития всех психических процессов, включая внимание, память, восприятие, мышление, речь. Работа по коррекции мелкой моторики должна проводиться систематически, последовательно. Отрабатываемые упражнения должны быть динамичными и эмоционально приятными.

В связи с вышесказанным я пришла к выводу, что использование игры с манипулированием предметом в коррекционно-развивающем процессе станет целесообразным. В практике успешно использую следующие игры с предметами: игры с мозаикой; игры с прищепками; с цветными резинками; игры с цветными камушками; игры с цветными магнитами для магнитной доски; с цветными шнурками; игры с цветными шариками или мячиками; игры с детскими штампиками; игры с лего и др. Применение таких игр позволяет достичь положительных результатов не только в работе по развитию всех компонентов речевой деятельности, но и психических функций в целом.

Игры с предметами, такими как: мозаика, прищепки, резинки, камушки, шнурки - развивают мелкую моторику рук. Особенно они полезны, если пальчики ребенка действуют неуверенно и неловко. Игры с прищепками хорошо развивают щипковый хват, а также способность перераспределять при щипковом хвате мышечный тонус. Во всех случаях игровые приемы с данными предметами, считаю, нужно проводить последовательно, переходя от простого к сложному, где каждая манипуляция с предметом обязательно сопровождается речевым материалом.

На сегодняшний день популярны игры с конструктором, использование которых позволяет повысить чувства психологического успеха ребенка, что доказывает психотерапевтическую значимость данного вида конструктивно-игровой деятельности, а также мотивирует детей к учебной деятельности, развивает оптикомоторную координацию, и главное, активизирует речь. В рамках современного образовательного пространства, актуальна мысль о развитии метапредметных связей. В практике нашло использование сюжетных игр с конструктором для формирования начальных сведений по географии, биологии, истории.

Эффективность лего игры состоит в том, что ее можно использовать для развития творческого потенциала детей, формировать умения работать в коллективе.

В заключении хотелось бы еще раз отметить, что использование игровых технологий позволяет не только сохранить интерес ребенка к занятиям, повысить устойчивость его внимания и самоконтроля, а также способствует эффективности коррекционно-развивающего процесса.

Считаю, что такие игры могут занять почетное место на полке среди других игрушек, как и в дошкольном образовательном учреждении, так и дома. Они вызывают у детей интерес и способствуют обогащению их бытового и практического речевого опыта.

ЛИТЕРАТУРА

1. Божович Л.И. Речь и практическая интеллектуальная деятельность ребенка (экспериментально теоретическое исследование) // Культурно-историческая психология. № 1-3, 2006. Ч. 1.
2. Гринченко И.С. Игра в теории, обучении, воспитании и коррекционной работе. Учебно-методическое пособие. М.: УЦ Перспектива, 2008. 78 с.

3. Петрущенко О.В. Игровые педагогические технологии в работе учителя логопеда // Современные образовательные технологии и методики: актуальные вопросы теории и практики: 1 междунар. науч.-практ. интернет-конф. (г. Чехов, Моск. обл., 07.05.12): сб. материалов конф. / Центр образоват., и науч. консалтинга. Чехов: ЦОиНК, 2012.
4. Ушинский К.Д. Психологические и логические основы обучения. Изобр. пед. соч.: В 2-х т. М., 1954. Т. 2. 483 с.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕР МЕН БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ САБАҚТАСЫҒЫ

Сангуль Қайырқызы Намазбаева
бастауыш сынып мұғалімі Павлодар қаласы №2 жалпы білім беру мектебі КММ

Түйінді сөздер: білім, білім беру жүйесі, оқу мен тәрбие, мектепке дайындық, мектепке дейінгі мекеме, бастауыш сынып, сабақтастық.

Мектепке дейінгі білім беру мен тәрбиелеу Қазақстандағы үздіксіз білім берудің бірінші деңгейі болып табылады, оның мақсаты баланың жас және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жеке басын толыққанды өмірге қалыптастыру, сана-сезімдерін, танымдарын дамытушы орта болып табылады. Балабақша мен мектеп арасындағы білім берудің сабақтастығы, оның бастапқы кезеңдерінің өзара әрекеттесуі бірізділікпен қалай жүзеге асырылуы керек қазіргі білім беру жүйесінің басты мәселелерінің бірі.

Қазақстан Республикасының жаңғыртылған білім беру жүйесі жағдайында бір білім беру сатысынан екінші білім беру сатысына ауысудың алғашқы әрекеті сабақтастық болып табылады. Бұл жұмыстағы сабақтастық дегеніміз – екі буын арасындағы ортақ мақсат пен міндеттер, ортақ мазмұндық жүйе, білім берудің әдістемелік жүйесінің әрбір компонентінің үйлесімділігі. Белгілі бір іс-әрекеттердің ұқсастығы немесе білім берудің бір сатысынан екінші сатысына көшудегі оқыту мен тәрбиелеу процесіндегі жүйелердің мазмұнын, нысандарын, әдістерін, құралдары мен технологияларын сақтай отыра және біртіндеп өзгерту арқылы жүзеге асырылуы.

Білім берудегі сабақтастық моделінде мынадай компоненттерге бөліп көрсетуге болады:

-жасына сәйкес қызмет түрін игеруге байланысты іс-әрекетті дамыту: мектепке дейінгі жастағы балалардың негізгі қызметі – ойын, бастауыш сынып оқушыларының негізгі іс-әрекеті – оқу. Бала үшін маңызды осы фактор ойын мен оқу әрекетін білім беру процесін жүргізу барысында қамтамасыз ету маңызды. Бастауыш сыныпта ойын іс-әрекетінің шығармашылық сипатын қолдану қажет;

-қоршаған ортада өзара іс-қимылды, өзін-өзі қалыптастыру кезінде тәрбие процесінің әлеуметтік интеллект пен әлеуметтік эмоциялардың дамуын қамтамасыз ететін өз құқықтарын, міндеттерін білумен және пайдаланумен байланысты әлеуметтік даму. Бұл дегеніміз мектепке дейінгі мекемелер мен мектеп арасындағы адамгершілік қарым-қатынастың болуы, рұқсат сұрау, тәртіп сақтау, мектеп ережелерін сақтау, өздерінің оқушы екенін сезінуі;

-қиялдың, зейіннің, танымның, мәдениеттің, іс-әрекет рефлексиясының және танымдық белсенділіктің еріктілігін тәрбиелеу және психикалық дамудың байланысы;

-жеке даму мен білім беру аймағына дайындық: сөйлеу мәдениеті, көркемдік-эстетикалық және қарапайым математикалық даму. Егер мектепке дейінгі мекеме мен мектеп арасындағы сабақтастық мәселесі туралы айтатын болсақ, онда оны сәтті шешудің басты аспектісі, ең алдымен, балалардың мектепке дайын екенін білім деңгейі арқылы көрсету маңызды.

Баланы мектепте бейімдеу жұмыстарында «дайындық» ұғымына ерекше тоқталу қажет. Бұл ұғым екі негізгі бағытта ерекшеленеді: біріншісі, баланың физикалық, психологиялық, эмоционалды-ерікті және жеке даму деңгейіне жетуі ретінде кең мағынада баланың жалпы дайындығы, бұл оған мектепте одан әрі оқуда сәттілігін, жаңа жағдайлар мен міндеттерге мүмкіндігінше қиындықсыз бейімделуін қамтамасыз етеді, ал екіншісі білімге арнайы дайындық, баланың мектеп пәндерін түсінуі, жазу, оқу, қарапайым ұғымдарды үйрену кезінде жаңа білімді игеруі болып табылады.

Мектепке дейінгі мекемелер мен бастауыш мектеп арасындағы ынтымақтастықтың негізгі міндеттеріне мыналар жатады:

- ✓ балабақша, баланың отбасы және мектеп арасындағы оқу-тәрбие процесіне біртұтас дүниетанымдық ұстаным орнату;
- ✓ жалпы оқу-тәрбие процесіне мақсаттар мен міндеттер қою және белгіленген нәтижеге жетудің әдістері мен құралдарын анықтау;
- ✓ білім беру процесінің барлық субъектілерінің (тәрбиешілер, педагогтар, балалар мен ата – аналар) өзара тиімді әрекеттесуіне жағдай жасау;
- ✓ ата-аналарға және балаларға жан-жақты психологиялық-педагогикалық білім беру;
- ✓ мектепке дейінгі мекемелерде тәрбиеленуші балалардың ата-аналарына баланың мектепке бару кезіндегі проблемаларды еңсеруге ықпал ететін өздерінің отбасылық және әлеуметтік ресурстарын түсінуде психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету.

Бүгінгі таңда білім беру мен ғылым саласында елеулі өзгерістер еніп жатқан қазіргі кезеңде мектепке дейінгі ұйымдар мен бастауыш білім беру ісінде жаңа сапалық деңгейін көтеру бүгінгі күннің көкейкесті мәселесіне айналып отыр. Себебі баланың іргетасы бастауыш мектептен қаланады деуші едік, қазіргі кезде бұл заңдылық өзгеріске ұшырап отыр. Бұл дегеніміз баланың білім іргетасын балабақшадан бастап қалыптастыру жұмыстарының жүргізіліп жатқаны дәлел. Сол мектепке дейінгі мекемелерде қалыптасқан білімдерін бастауыш мектепте дамытып, жетілдіріп шындай бастайды.

Мектепке дейінгі мекемелер мен бастауыш сынып арасындағы әрекет:

Мектепке дейінгі ұйым – танымдық әрекеттер арқылы мағлұмат алады, ауызша талдауға дағдыландыру, алған білімін өмірмен түрлі мысалдар, бейнелік кейіпкерлер арқылы практикада көрсету жұмыстарын жүргізетін болса, бастауыш сыныпта сол білімдерін оқи алуға үйретеді, ауызша жұмыстарын мазмұндауға алмастырады, түрлі түсініктер қалыптастыру арқылы танымы артады.

Мектепке дейінгі білім беру мен бастауыш білім беру арасындағы сабақтастықты тиімді жүргізу үшін ұсынылатын ұсынысым:

- тәрбиешілер мен мұғалімдер бірлесе отырып оқу жылының басында жылдық жоспар құрастыру;
- болашақ оқушылар мен олардың ата-аналарымен оқу әдістемелік жұмыстарын бір жыл бойы ұйымдастырып жүргізу;
- жұмыстар өздерінің бағыттары мен салалары бойынша дәрігерлер, психологтар, педагогтар жұмыстары жүргізуі қажет;
- болашақ 1-сынып оқушыларының мектепке бейімделуін жаңа оқу жылына дейін ұйымдастыру;
- әрбір оқушылармен жеке жұмыстар жүргізу, яғни сырттай бақылау жүргізу, психологтардың психологиялық дайындығын зерттеу мақсатында өзінің жұмыстарын ұйымдастыру;
- бақылау қорытындысын жасау, нәтижесін шығару, талдау.

Мектепке дайын болу оқу, жазу мен санауды білумен шектелмейді, мектепке дайын болу барлық білімді қабылдауға дайын болу дегенді білдіреді. Мектепке дейінгі білім беру мен бастауыш сыныпта білім беру арасындағы сабақтастықтан күтілетін нәтиже: болашақ 1-сынып оқушылары мектепте білім алу оның міндеті екенін біледі, оқушы болу бала үшін маңызды екенін түсінеді.

Қорыта келгенде әдебиеттерді теориялық талдау негізінде мектепке дейінгі білім беру мен бастауыш мектептің сабақтастығының маңыздылығын төмендегідей ерекшеліктермен бөліп көрсете аламыз:

- мектеп пен балабақшаның бірлескен жұмысы болашақ бірінші сынып оқушыларының бейімделу кезеңінен сәтті өтуіне ықпал етеді;
- мектептегі баланың бейімделу кезеңі қысқарады;
- тәрбиешілердің өз балаларының оқуын қадағалау арқылы өз әрекеттерінің кемшілік тұстарына түзетулер енгізуге мүмкіндігі болады;
- мұғалім болашақ бірінші сынып оқушыларымен, тәрбиешінің жұмыс жүйесімен, ата-аналармен жақынырақ танысады.

Мектепке дейінгі білім беру мен бастауыш білім беру арасындағы сабақтастықты жүргізу арқылы төмендегідей оң нәтижені көруге болады:

- өзін-өзі дамытуға және үздіксіз білім алуға дайындықты қалыптастыру;
- білім алушылардың белсенді оқу-танымдық қызметі артады;
- білім алушылардың жас ерекшеліктерін, жеке психологиялық және физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру процесін құру;
- ақпараттық қоғамның, инновациялық экономиканың талаптарына жауап беретін тұлғаның қасиеттерін тәрбиелеу және дамыту.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1.Омарова Р.С., Құдайбердиев Т.К., Мустояпова А.С. 12 жылдық мектептің бастапқы сатысында тәрбие жұмысын ұйымдастыру. Әдістемелік құрал. - Алматы: «Ғылым» ҒЗО, 2003. -Б. 34. Козлова С. А.,
- 2.Куликова Т.А. Мектепке дейінгі педагогика: оқу. Студенттерге арналған нұсқаулық. сәрсенбі. пед. Оқу. Мекемелер. - 2-ші басылым. «Академия» баспа орталығы, 2000. Б. 362.
- 3.Эльконин Д.Б. Мектепке дайындық мәселесінің психологиялық аспектілері // балабақшадағы үлкен мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу және оқыту: тезис. Бүкілодақтық Ғылым.конф. - Минск, 1971.- Б. 141.
- 4.Выготский Л.С. Балалар психологиясының сұрақтары / / Психология. -М.: ЭКСМО-пресс басылымы, 2000. — Б. 292-297.

ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДЕТСКОГО САДА И ШКОЛЫ

Шувалова Валентина Владимировна
методист КГКП «Ясли-сад № 72 города Павлодара»

Ключевые слова: преемственность, детский сад, школа, учитель, воспитатель.

В настоящее время приоритетом для системы образования стало качество полученных детьми знаний и умений.

Переход между периодом дошкольного детства и началом обучения в школе очень сложен. Не напрасно в первом классе уделяется так много внимания адаптации детей. Преемственность детского сада и школы помогает сделать образовательную среду единым целым.

Под понятием «преемственность» подразумевают плавный переход от одной образовательной ступени к другой, сохраняющий методы и формы обучения и воспитания.

Педагоги первых классов начальной школы не смогут обеспечить мягкость адаптации детей дошкольного возраста, если они не знакомы с методами работы воспитателя подготовительной группы детского сада. Если старшие дошкольники не знакомы со школой и не имеют никакого представления о том, что их ждет за школьным порогом, будет очень непросто воспитать у них желание учиться.

Понимание особенностей личности воспитателя и учителя важно не менее, чем формирование интереса к школе. Для многих первоклассников сильным стрессом становится то, что между учеником и учителем должна присутствовать определенная дистанция. В детском саду воспитатель эмоционально ближе к детям, он как бы заменяет родителей во время пребывания ребенка в дошкольной организации. Такие различия еще более усложняют адаптацию первоклассников, привыкших к психологическому комфорту в отношениях с взрослыми.

Задачи сотрудничества педагогов дошкольной и школьной системы образования:

- выработка единой концепции процесса образования и воспитания в школе, в детском саду и в семье;
- максимальное соответствие целей и задач воспитания на различных ступенях образования, способов их достижения;
- просвещение родителей по основным психолого-педагогическим направлениям развития ребенка;
- создание системы качественной психологической поддержки родителей для преодоления проблем при переходе детей в первый класс из детского сада;
- распространение семейного опыта позитивного отношения к активной деятельности детей в обществе.

Если целенаправленно заниматься формированием преемственности, это поможет детям проявить волевые усилия, инициативность и уверенность в себе, креативность и положительное отношение к себе и своим товарищам при переходе в первый класс.

Подготовка детей к школе предполагает, с одной стороны, такую организацию воспитательной работы в детском саду, которая обеспечивает высокий уровень общего, разностороннего развития дошкольников, с другой стороны, специальную подготовку детей к усвоению тех учебных предметов, которые они будут осваивать в начальной школе. В связи с этим в современной психолого-педагогической литературе понятие готовности определяется как многогранное развитие личности ребенка и рассматривается в двух взаимосвязанных аспектах: как «общая, психологическая готовность» и как «специальная готовность» к обучению в школе.

Общая готовность к школе включает в себя: личностное, умственное, нравственное, волевое, эстетическое, физическое развитие, которое создает необходимую основу для активного вхождения ребенка и новые условия школьного обучения. Общая готовность характеризуется определенным уровнем психического развития, которое определяет мотивационную готовность (желание учиться, овладение ребенком элементами учебной деятельности).

Личностная готовность детей к школе охватывает следующие три основные сферы жизненных отношений: отношение с окружающими взрослыми людьми; взаимоотношения со сверстниками; отношение ребенка к самому себе.

Нравственно-волевая готовность ребенка к обучению в школе выражается в достижении им к концу дошкольного возраста интереса к знаниям, стремления преодолевать трудности, наличии усидчивости, сдержанности, настойчивости, самостоятельности, организованности и дисциплинированности, умения ребенка строить свои взаимоотношения со взрослыми и сверстниками в соответствии с правилами. В состав нравственно-волевой готовности входит овладение дошкольниками необходимыми трудовыми умениями и навыками, сформированность общественных мотивов поведения, умение планировать свою деятельность.

В показатели умственной готовности входят: хорошо развитое образное и словесно-логическое мышление, необходимый запас знаний об окружающем мире, о предметах, материалах и т.д., развитая сенсорика, общий уровень мыслительной деятельности, умение оперировать знаниями при решении учебных и практических задач, овладение элементами учебной деятельности.

Важно развить эстетические чувства, творческое воображение, умение воспринимать содержание разнообразных картин и т.д. Занятия по рисованию, лепке, аппликации, музыке в наибольшей степени способствуют эстетической подготовке детей к школе.

Физическая готовность является одним из важных компонентов общей готовности ребенка к обучению в школе. Для физической подготовки ребенка к школе имеет большое значение: хорошее состояние здоровья ребенка, нормальное физическое и нервно-психическое развитие; закаленность, определенная выносливость и работоспособность организма; правильное функционирование сердечно-сосудистой, пищеварительной и дыхательной систем; успешное овладение всеми видами основных движений; развитая мелкая моторика руки; овладение ребенком культурно-гигиеническими навыками, воспитание привычек к соблюдению правил личной гигиены.

Специальная готовность к школе является дополнением общей, психологической готовности ребенка к школьному обучению. Она определяется наличием у ребенка специальных знаний, умений и навыков, которые необходимы для изучения различных школьных предметов. Занятия по развитию речи, ФЭМП и др., проводимые в детском саду, обеспечивают необходимый уровень специальной готовности ребенка к школьному обучению.

ЛИТЕРАТУРА

1. Программа воспитания и обучения в детском саду / Под ред. М.А. Васильевой, В.В. Гербухой, Т.С. Комаровой. – 4-е изд., испр. и доп. – М.: Мозаика-Синтез, 2010. – 232с.
2. Федеральные государственные требования к структуре основной общеобразовательной программы дошкольного образования
3. Слепцова И.Ф. Основы личностно-ориентированного взаимодействия воспитателя с детьми дошкольного возраста: теория и практика // Дошкольное воспитание. – 2007 - № 3 – с. 74-80.

ПРОБЛЕМЫ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ

Алинова Альфия Мынжасаровна
КГКП «Ясли-сад № 40 города Павлодара»

Ключевые слова: детский сад, школа, преемственность, знаний, умение, обучение.

Школа и детский сад – два смежных звена в системе образования.

Успехи в школьном обучении во многом зависят от качества знаний и умений, сформированных в дошкольном детстве.

Преемственность дошкольного и начального образования - одна из сложнейших и все еще не решенных проблем общего образования. Много лет она обсуждается среди ученых, специалистов органов управления образования, педагогов, родителей.

В психолого-педагогической литературе вопросы преемственности и готовности ребенка к школе рассматриваются в различных аспектах. Наиболее общее понимание преемственности трактуется как взаимосвязь между предыдущим и последующим образовательными этапами и сохранение определенных черт предшествующего опыта в последующем. Преемственность обеспечивает непрерывность развития не на основе отрицания старого, а на основе синтеза самого существенного из уже пройденных стадий, новых компонентов настоящего и будущего в развитии ребенка.

Педагогический процесс - целостная система, следовательно, преемственность должна осуществляться по всем направлениям, включая цели, содержание, формы, методы, и реализоваться через взаимодействие всех профессиональных уровней, включая работу воспитателя детского сада, школьного учителя, психолога дошкольного учреждения, логопеда детского сада, психолога школы и т.д.

Новые подходы к развитию преемственности между дошкольным и начальным образованием в современных условиях нашли отражение в содержании Концепции непрерывного образования. Этот документ, на мой взгляд, раскрывает перспективу развития дошкольного - начального образования, в нем впервые преемственность между дошкольным и начальным общим образованием рассматривается на уровне целей, задач и принципов отбора содержания непрерывного образования детей дошкольного и младшего школьного возраста; определены психолого-педагогические условия, при которых реализация непрерывного образования на этих этапах детства протекает наиболее эффективно. Концепция провозглашает отказ от диктата начальной ступени школьного образования по отношению к дошкольному, утверждает индивидуализацию и дифференциацию образования, создание такой образовательно-развивающей среды, где каждый ребенок чувствует себя комфортно и может развиваться в соответствии со своими возрастными особенностями.

Поэтому задачами преемственности детского сада и школы считаю:

- развитие любознательности;
- развитие способности самостоятельно решать творческие задачи;
- формирование творческого воображения, направленного на интеллектуальное и личностное развитие ребёнка;
- развитие коммуникативности (умение общаться со взрослыми и сверстниками).

Несомненно, преемственность – двусторонний процесс. С одной стороны – дошкольная ступень, которая сохраняет ценность дошкольного детства, формирует личностные качества ребенка, а главное, сохраняет радость детства. Преемственность с точки зрения детского сада - это ориентация на требования школы, формирование тех знаний, умений и навыков, которые необходимы для дальнейшего обучения.

С другой – преемственность с позиции школы - это опора на те знания, умения и навыки, которые имеются у ребёнка на момент начала обучения. Школа как преемник подхватывает достижения ребенка-дошкольника и развивает накопленный им потенциал.

Это сопровождается рядом проблем.

1. Недостаточная согласованность в действиях различных подсистем образовательно-воспитательной системы. Формирование и развитие образования в каждой подсистеме нередко осуществляется без опоры на предшествующий опыт образования и без учета дальнейших перспектив.

2. Несовершенство существующих систем диагностики при переходе детей с одного образовательного уровня на другой.
3. Неполное соблюдение психологической преемственности различных подсистем образовательно-воспитательной системы
4. Отсутствие единых программ воспитания и обучения.
5. Отсутствие научно обоснованных оснований отбора содержания обучения и организации учебного материала по ступеням.
6. Некоторый разрыв между конечными целями и требованиями обучения на различных этапах образовательного процесса.
7. Необеспеченность учебного процесса в подсистемах преемственного образования учебно-методическими материалами и дидактическими пособиями, несовершенство существующих учебных пособий и др.
8. Недостаточный уровень подготовки педагогических кадров к работе в системе непрерывного образования.

Решение данных проблем, на мой взгляд, определяет основные направления преемственности образовательного процесса.

Каждый раз, начиная работать в подготовительной группе, я задумываюсь о будущих первоклашках. Начинается работа с группой детского сада.

Для начала – это встреча с учителями, к кому пойдут мои дети и составление плана работы на предстоящий год. В этот план входят родительские собрания, встречи с учителями, посещение малышкиной школы по субботам, экскурсии малышей в школу, и т. д., т. е., обычная работа, которую можно назвать знакомством со школой и учителями.

Немаловажными являются ознакомление с методами и формами работы, тематические беседы о возрастных особенностях развития ребенка, а также связи детского сада и школы с другими учреждениями; сотрудничество с методическим кабинетом; совместное участие в педагогических советах и семинарах; сотрудничество с семьей через взаимодействие с родительским комитетом; сотрудничество с психолого-педагогической консультацией и медицинскими работниками.

Большое значение играет преемственность стиля отношения к ребенку воспитателя и учителя, что является благоприятным условием для формирования уверенности в своих силах, развития доверия к учителю, активного включения в учебу.

Считается, что основанием для осуществления преемственности дошкольного и начального школьного образования являются учет состояния здоровья и физического развития детей; уровень развития их познавательной активности как необходимого компонента учебной деятельности; уровень развития умственных и нравственных способностей детей; развитие коммуникативных умений, т.е. умения общаться со взрослыми и сверстниками.

Данное направление включает педагогическую и психологическую диагностику детей, составление характеристик на детей, заполнение диагностических карт на каждого ребенка, заседание психолого-педагогического консилиума по приему в первый класс, дальнейшее отслеживание адаптации детей в первом классе, оказание психологической и педагогической помощи детям и их родителям.

Важную роль в обеспечении преемственности дошкольного и школьного образования играет детальное изучение представлений родителей и педагога друг о друге, что приводит их к взаимодействию и разработке совместных рекомендаций и действий. Значит, работа с родителями должна требовать от педагогов такой постановки вопроса, чтобы родители доверяли образовательному учреждению и уважали систему школьного образования. Необходимо уважать родительскую общественность, уметь работать с ней.

Обучать деятельности в воспитательном смысле – это значит делать учение мотивированным, учить ребенка самостоятельно ставить перед собой цель, в том числе средства ее достижения, помогать ребенку сформировать умение контроля и самоконтроля, оценки и самооценки. Поэтому ведущей целью подготовки к школе, должно быть

формирование у дошкольника качеств, необходимых для овладения учебной деятельностью, — любознательности, инициативности, самостоятельности, произвольности, творческого самовыражения ребенка и др. Между тем, надо помнить, что преемственность между дошкольной и школьной ступенями образования не должна пониматься только как подготовка детей к обучению. Важно обеспечить сохранение самооценности дошкольного возраста, когда закладываются важнейшие черты будущей личности.

Следует формировать социальные умения и навыки будущего школьника, необходимые для благополучной адаптации к школе.

Вывод: Новые взгляды на воспитание, обучение и развитие детей требует нового подхода к осуществлению преемственности детского сада и школы, построении новой модели выпускника, что позволит обеспечить непрерывность образовательного процесса.

Проблема преемственности может быть успешно решена при тесном взаимодействии детского сада и школы. Выиграют от этого все, особенно дети. Ради детей можно найти время, силы и средства для решения задач преемственности.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.Белошистая А. В. Современное понимание реализации преемственности между дошкольным и начальным звеньями.-Начальная школа: плюс-минус, 2002г. № 2.
- 2.Болотина Л.Р., Микляева Н.В. Обеспечение преемственности в работе ДОУ и школы.- Айрис-Пресс., 2006г.
- 3.Виноградова Н. Ф. Современные подходы к реализации преемственности между дошкольным и начальным звеньями системы образования. - Начальная школа,2000г. № 1.
- 4.Гафурова И.М., Педагогический совет: Проблема преемственности при переходе учащихся из начальной школы в основную: Методическое пособие.- Паритет, 2003 г.
- 5.Денякина Л. Н. Современное понимание реализации преемственности между дошкольным и начальным звеньями системы образования. Материалы научно-практической конференции, г. Кемерово, 8-9 июня 2006 г.- КРИПК и ПРО, 2007г.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И ШКОЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ

Сейтханова Алмагуль Капарбековна
педагог-психолог КГКП «Ясли-сад №34 города Павлодар

Ключевые слова: школа детский сад, игра, преемственность, методы, обучение, форма.

На сегодняшний день особо актуальна проблема реальной преемственности между дошкольной организацией и школой. Основной причиной послужило то, что подготовка детей к школе, до сегодняшнего дня, сводилась в подгонке социально-педагогических приоритетов детского сада к требованиям и особенностям школы, что привело к вытеснению в детском саду основной формы активной деятельности ребенка — детей дошкольного возраста, игры.

Школа и детский сад — два взаимосвязанных звена в системе образования. Детский сад является фундаментом образования, успехи в школьном обучении во многом зависят от качества знаний и умений, сформированных в дошкольном детстве, от уровня развития познавательных интересов и познавательной активности ребенка.

Именно поэтому построение преемственности между детским садом и школой в вопросах подготовки детей к школе, на сегодняшний день, требует нового подхода.

Принятие дошкольного и начального школьного образования – важный этап преемственности деятельности детского сада и школы и перспективности повышения качества образования в целостной системе образования, ограждает нас от понимания преемственности между детским садом и начальной школой как преемственности по учебным предметам и по тому, какие знания, умения и навыки мы должны давать детям в детском саду и с какими знаниями школа должна их получать.

Преемственность – это согласованность и сохранение целей, задач, методов, средств и форм обучения и воспитания.

Основным акцентом в психологической готовности ребенка к обучению в школе становится личностная готовность, которая определяется сформированной «внутренней позицией школьника», а именно способностью ребенка принять на себя новую социальную роль ученика. Познавательные мотивы обучения, являются необходимым качеством, сформированным у дошкольника. Сознательное желание ребенка учиться, познавать что-то новое, опираясь на уже полученные знания, является главным условием психологической готовности дошкольника. Таким образом, для современного первоклассника становится важным не столько обладать инструментом познания, сколько уметь им осознанно пользоваться.

На момент поступления ребенка в школу выделяются следующие предпосылки регулятивных универсальных учебных действий:

1. умение осуществлять действие по образцу и заданному правилу;
2. умение сохранять заданную цель;
3. умение видеть указанную ошибку и исправлять ее по указанию взрослого;
4. умение контролировать свою деятельность по результату;
5. умение адекватно понимать оценку взрослого и сверстника.

На ступени дошкольного образования формируются так же предпосылки:

1. познавательных логических универсальных учебных действий,
2. знаково-символических универсальных учебных действий,
3. коммуникативных универсальных учебных действий.

Главная задача педагога-психолога в подготовке ребенка к обучению в школе это – развитие эмоционально-волевой и познавательной сферы ребенка: внимания, восприятия, памяти, мышления, воображения, речи ребенка. А также необходимо научить размышлять, объяснять получаемые результаты, сравнивать, высказывать предположения, проверять, правильны ли они, наблюдать, обобщать и делать выводы. Размышление одного ребенка способствует развитию этого умения у других.

Организация работы по преемственности педагога-психолога детского сада со школой согласно годовому плану осуществляться по трем основным направлениям:

1. Работа с детьми:
 - на начало и конец года для выявления уровня готовности к школьному обучению проводится диагностическое обследование по методике Н. Семаго, М. Семаго;
 - индивидуальная и подгрупповая коррекционно-развивающая работа по подготовке дошкольников к обучению в школе, формирование эмоционально-волевой и мотивационной готовности;
 - проводятся экскурсии в школу;
 - знакомство и взаимодействие дошкольников с учителями и учениками начальной школы;
 - участие в совместной образовательной деятельности, игровых программах;
 - встречи и беседы с бывшими воспитанниками детского сада;
 - посещение дошкольниками адаптационного курса занятий, организованных при школе.
2. Работа с педагогами:
 - семинары, мастер-классы;
 - круглые столы педагогов МАДОУ и учителей школы;
 - проведение диагностики по определению готовности детей к школе;

- взаимодействие с медицинским работником и психологом школы, а именно передача итоговых диагностических работ и протоколов готовности ребенка к обучению в школе;
- консультирование психологов и учителей школы по вопросам психо-эмоционального развития ребенка;
- проводятся педагогические и психологические наблюдения.

3. Работа с родителями:

- анкетирование родителей «Готов ли ваш ребенок идти в школу?»
- совместные родительские собрания с педагогами ДОО и учителями школы;
- круглые столы, дискуссионные встречи, педагогические «гостиные»;
- образовательно - игровые тренинги и практикумы для родителей;
- консультирование родителей по вопросам психологической и эмоционально-волевой готовности ребенка к обучению в школе.

Итоговое диагностическое обследование по методике Н.Я. Семаго, М.М. Семаго, показало положительный результат в работе по подготовке детей к школьному обучению. А также был выявлен высокий уровень интеллектуальной, эмоционально-волевой и мотивационной подготовки дошкольников.

Таким образом, перечисленные мною формы работы по преемственности педагога-психолога МАДОУ и МОУ СОШ реализуемые в моей работе эффективно влияют на адаптацию дошкольников к поступлению в школу и успешную обучаемость в дальнейшем процессе обучения.

ЛИТЕРАТУРА

1. Примерная основная образовательная программа дошкольного образования /С.Г. Якобсон, Т.И. Гризик, Т.Н. Доронова, Е.В. Соловьева, Е.А. Екжанова – М: Просвещение, 2014г.
2. Готов ли ваш ребёнок к школе / А.А. Венгер, А.Л.Венгер – М: Знание, 1994 г.
3. Федеральный государственный образовательный стандарт дошкольного образования //
- 7.Системно-деятельностный подход как механизм реализации ФГОС нового поколения. Кудрявцева Н.Г.

РАЗВИТИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ ИГРОВУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Сембаева Айман Мухаметкалиевна
КГКП «Ясли- сад № 112» г. Павлодар

Ключевые слова: личность, детский сад, игра, школа, знание,умений.

Статья обсуждает эффективные методы развития математических способностей у детей дошкольного возраста через игровую деятельность. В фокусе внимания - создание стимулирующей среды, интеграция математических концепций в разнообразные игровые сценарии и использование различных форм и методов, таких как дидактические и настольные игры, логические задачи и сюжетно-ролевые игры. Практические рекомендации для родителей и педагогов включают в себя подбор игр с учетом возраста и уровня развития детей, создание условий для свободной игры и стимулирование интереса к математике.

Ключевые слова. Дошкольный возраст, математические способности, игровая деятельность, развитие, дидактические игры, настольные игры

Период дошкольного возраста представляет собой активный этап формирования и развития личности ребенка. В этот период закладываются основы математических навыков, необходимых для успешного обучения в школе.

Математические способности представляют собой комплекс психических процессов, обеспечивающих освоение и применение математических знаний и умений. Они включают в себя:

1. Представления о количестве - умение считать, сравнивать числа и понимать их взаимоотношения.
2. Представления о величине - различение предметов по размеру, форме, цвету и весу.
3. Представления о пространстве - ориентирование в пространстве, различение направлений и расстояний.
4. Представления о времени - определение времени суток, дней недели и месяцев.

Развитие математических способностей детей дошкольного возраста происходит в рамках различных видов деятельности, включая игровую.

Игра является основной активностью в этом возрасте, позволяя ребенку удовлетворять потребности в общении, самовыражении и познании окружающего мира. В ходе игры ребенок активно мыслит, решает задачи и развивает познавательные, творческие способности и воображение.

Игровая деятельность эффективно способствует развитию математических способностей детей дошкольного возраста. Например, в игре "Магазин" дети учатся считать деньги, сравнивать цены и понимать понятие "больше". В "Прятках" развивается ориентация в пространстве и определение количества предметов, а в игре "Строительство" улучшаются навыки ориентации и различения направлений и расстояний.

Для развития математических способностей детей дошкольного возраста через игровую деятельность могут быть использованы различные формы и методы:

1. Дидактические игры - направленные на усвоение конкретных знаний и умений.
2. Настольные игры - проводимые на столе и способствующие развитию различных аспектов.
3. Логические задачи - требующие логического мышления и способствующие развитию пространственного мышления и комбинаторных способностей.
4. Сюжетно-ролевые игры - воспроизведение различных жизненных ситуаций.

В процессе взаимодействия с детьми в дошкольном возрасте, я пришла к выводу, что этот период является критическим для формирования их математических способностей. Вся моя практика направлена на создание стимулирующей среды, где дети не только учатся математике, но и развивают навыки социализации и когнитивные способности.

Я стремлюсь использовать разнообразные формы и методы, такие как дидактические игры, настольные игры, логические задачи и сюжетно-ролевые игры. Это позволяет мне адаптировать методы обучения к индивидуальным потребностям и уровням развития каждого ребенка.

Мои рекомендации для родителей и педагогов основаны на моем опыте. Я подчеркиваю важность подбора игр с учетом возраста и уровня развития детей, создание условий для свободной игры и стимулирование их интереса к математическим задачам. Уверена, что при соблюдении этих принципов можно добиться эффективного развития математических способностей детей в дошкольном возрасте.

Для эффективного развития математических способностей детей дошкольного возраста через игровую деятельность важно подбирать игры с учетом возраста и уровня развития ребенка, создавать условия для свободной игры и стимулировать их интерес к математическим играм. Следуя этим рекомендациям, можно достичь заметного прогресса в развитии математических способностей детей данного возраста.

№	Тақырыбы	Беті
1	ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА	2
	СИНХРОНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОО И ШКОЛОЙ Ахмедиева Ляззат Кайратовна	3
2	ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Сарсенбаева Ботагөз Ғабдоллақызы	5
3	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ: СОТРУДНИЧЕСТВО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА, ИННОВАЦИОННОГО ЦЕНТРА РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ Смайлканова Алтын Агнасовна	8
4	ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЕКТ «ОРИЕНТИР НА ШКОЛУ» - КАК УСЛОВИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СИСТЕМЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Серикбаева Лазат Сайлаубаевна	10
5.	ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ Вычка Ольга Владимировна	13
6	ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ РЕФЛЕКСИЯ КАК СВОЙСТВО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ ПЕДАГОГА ПРЕДШКОЛЬНЫХ ГРУПП ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ Бессонова Наталья Александровна	16
7	ВЕКТОР НА УСПЕХ: КАК ДОШКОЛЬНИКУ СТАТЬ УСПЕШНЫМ ШКОЛЬНИКОМ Жумагуль Иманжупаровна Куренбаева	20
8	НАЧАЛЬНАЯ ШКОЛА И ДЕТСКИЙ САД: НА ПУТИ ОТ ОБОСОБЛЕННОСТИ К ПРЕЕМСТВЕННОСТИ. Анафина Арман Акановна	24
9	МЕКТЕПАЛДЫ СЫНЫПТАР МЕН БАСТАУЫШ САТЫ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ Клара Камалбаевна Жапарова	26
10	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: СЛАГАЕМЫЕ УСПЕХА БУДУЩЕГО ПЕРВОКЛАССНИКА Слободнякова Светлана Михайловна	30
11	ГОТОВНОСТЬ РЕБЕНКА К ОБУЧЕНИЮ В ШКОЛЕ – ЧТО ЭТО ТАКОЕ? Жолдыбаева Нагима Назымбековна	34
12	БАЛАБАҚША МЕН БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ МАТЕМАТИКАНЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МАҢЫЗЫ Алмагуль Сериковна Зикрина	36
13	МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ШЕШІМІ Буркитбаева Балгайша Сайпеновна	38

14	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ЖАҒДАЙЫНДА «БАЛАЛАРДЫҢ МЕКТЕПКЕ ДАЙЫНДЫҒЫН» АНЫҚТАУ МӘСЕЛЕСІ Айгерим Сериковна Рустемханова	42
15	МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ОЙЫНДАР АРҚЫЛЫ ДАМУ Макпал Егеубаевна Сырымбаева	45
16	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУДІҢ САБАҚТАСТЫҒЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ Байтуганова Айгуль Адильбековна	48
17	ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-КОММУНИКАТИВНЫХ ОТНОШЕНИЙ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С МЛАДШИМИ ШКОЛЬНИКАМИ Садыкова Майшат Госмановна	52
18	БЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕР МЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ Айжанат Ерболовна Косыбаева	53
19	ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ БАЙЛЫҒЫН, ОЙ-ӨРІСІН, ДАМУ Айслу Гайниевна Алиева	56
20	ЖОБА АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ-ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ. ҚЫЗҒАЛДАҚ ГҮЛІ Махатова Гүлжан Бәйтемірқызы	59
21	ИГРОТЕРАПИЯ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ МЕТОД В РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ ПРИ ПОДГОТОВКЕ К ШКОЛЬНОМУ ОБУЧЕНИЮ ДЕТЕЙ С ООП СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА Атласевич Светлана Михайловна	62
22	ӘДЕБИЕТТІК ОҚУДА ОҚУ МАҚСАТТАРЫНА СӘЙКЕС ЖАЗЫЛЫМ ДАҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Толкын Кобестаевна Зейнетуллина	65
23	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЕКТ Абдыгазизова Бибигуль Кенжеевна	67
24	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ В РАБОТЕ ДЕТСКОГО САДА И ШКОЛЫ Жаншакимова Гулнасиф Хамзеновна	69
25	МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІ МЕН АҚЫЛ- ОЙЫН ДАМУДЫҢ САБАҚТАСТЫҒЫ Шакиева Алмагуль Бахытбековна	71
26	МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ ОТАНШЫЛДЫҚ ҚАСИЕТТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Ахметова Мейрамкуль Абдигаппаровна	74
27	ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НЕПРЕРЫВНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ ДОО И ШКОЛЫ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ К ШКОЛЬНОЙ ЖИЗНИ Бесимбаева Гульнара Дуйсенбековна	77
28	ГОТОВНОСТЬ РЕБЕНКА К ШКОЛЕ. СОВЕТЫ РОДИТЕЛЯМ Жаканова Гульмира Амантаевна	81
29	КРИОХРОМОСОФТ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ООП	82

	Мартын Н.А.	
30	ЕРЕКШЕ БІЛІМДІ ҚАЗЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМУ Саутбаева Орынкуль Мадиевна	85
31	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН МЕКТЕПТІҢ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ Айгазинова Асия Төлеубековна	90
32	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ Альжанова Алмагуль Төлеубаевна	94
33	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА МАРБІС ТАСЫН ҚОЛДАНУДАҒЫ ТИІМДІЛІГІ Қызылова Айгерім Сағидоллақызы	98
34	ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАР -САБАҚТАСТЫҚТЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ БІРІ Б.А. Текенова	101
35	XXI ҒАСЫРДЫҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ТИІМДІ ТӘСІЛДЕР МЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР Умарғалиева Жанар	103
36	БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЗЕРТТЕУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Г.К.Нуржанова	106
37	МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІЛЕР МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ ЖҰМЫСТАРЫ ЖӘНЕ ОНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ Адабекова Рысты Амантауовна	110
38	ПРОБЛЕМА ПРЕЕМСТВЕННОСТИ И АДАПТАЦИИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ Ахметова Забиба Хамитовна	112
39	БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ ЖОЛДАРЫ Дуанбекова Айнагуль Иманкуловна	115
40	ПРОБЛЕМЫ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ Жаманбаева Зауреш Амангельдиевна	119
41	АҚПАРАТТЫҚ –КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ ТОБЫНЫҢ ОҚУ ҚЫЗМЕТІНДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ Иманбаева Жанар Каировна	121
42	ПРОБЛЕМЫ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ Аубакирова Гульжауар Жанғалиевна	125
43	БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДАҒЫ МАТЕМАТИКА САБАҚТАРЫНДА САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ Кабдылова Альфия Мажитовна	129
44	МЕКТЕПКЕ БЕЙІМДЕЛДІГІН ТИІМДІ ЖОЛЫ - САБАҚТАСТЫҚ Қалқамбекова Алия Амантаевна	133
45	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚ-МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН БАСТАУЫШ МЕКТЕПТІҢ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ	135

	ФАКТОРЫ Кенжалиева Шынар Өтегенқызы	
46	ФОРМИРОВАНИЕ ГРАМОТНОЙ РЕЧИ У СТАРШИХ ДЕТИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА М.В.Климова	138
47	ОҚУ ҮРДЕСІНДЕ ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІ МЕНГЕРУ, ІС-ТӘЖІРИБЕДЕ ҚОЛДАНЫП САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУ Мукашева Гульбаршин Барисовна	141
48	АНА ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Әлмағамбет Алтынай Мұратқызы	143
49	МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ КОРРЕКЦИИ НАРУШЕНИЕ ПИСЬМА И ЧТЕНИЕ ПЕРВОКЛАССНИКОВ Оспанова Гульзада Сарсекеевна	147
50	КІТАП-ТІЛСІЗ ТӘРБИЕШІ Рсаева Акжаркен Досмағамбетовна	150
51	МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН БАСТАУЫШ МЕКТЕПТІҢ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ. Сейсенбаева Гүлнәр Амангелдіқызы	153
52	МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ САБАҚТАСТЫҒЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ШЕШІМІ Толеутаева Жанар Нығыметовна	156
53	СИСТЕМА РАБОТЫ ПО УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ ПЕРВОКЛАССНИКОВ Тюменева Роза Акифовна	159
54	МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕН БАСТАУЫШ БУЫН АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚТЫҢ МАҢЫЗЫ А.А.Бейсенова	162
55	МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ МЕКТЕП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ Б.Б.Кажикова	165
56	ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ С ЗАДЕРЖКОЙ В РАЗВИТИИ РЕЧИ Индира Ерлановна Батырханова	167
57	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ И ИГР ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА Татьяна Владимировна Кравченко	171
58	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: МАСТЕРСКАЯ ОПЫТА Матюхова Людмила Владимировна	174
59	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: МАСТЕРСКАЯ ОПЫТА Карнач Наталья Семеновна	179
60	ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ Бекова Маржан Сериковна	183
61	БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ТӘЖІРИБЕ, ТЕХНОЛОГИЯ, ИННОВАЦИЯ Дауренбекова Сайран Токтаровна	186
62	ОҚУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕР МЕН	188

	ТЕХНОЛОГИЯЛАР Джаубаева Амина Заркешовна	
63	БОЛАШАҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРДІ ДАМУ: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР Жусупбаева Ризагуль Оймаутовна	191
64	БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ - ЖАҢА ЗАМАН ТАЛАБЫ Касимова Роза Алпысбаевна	196
65	БАСТАУЫШ СЫНЫП ПЕН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ Кузкенова Назгуль Муратовна	199
66	ЗАМАНАУИ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ӨЗ ДӘРЕЖЕСІНДЕ ПАЙДАЛАНУ-БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ КЕПІЛІ Қалқажан Армановна Құдайбергенова	201
67	БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ ҮДЕРІСІНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ Сыздыкова Жанагуль Кайратовна	203
68	ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ ҚАБІЛЕТІН АРТТЫРУ Тасбулатова Акмарал Руслановна	205
69	БАЛАБАҚША МЕН МЕКТЕП ЖҰМЫСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ Абдинова Умит Даутовна	207
70	БІЛІМ БЕРУДЕГІ ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕР Дуйсенова Жанна Рысқалиқызы	209
71	БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ТИІМДІ ӘДІСТЕР МЕН ТӘСІЛДЕР Ляйля Пазыловна Ибрагимова	212
72	МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ЗЕРТТЕУ Кожахметова Айымгуль Болатовна	216
73	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚТЫҚ Кушмитова Асылтас Базановна	219
74	САБАҚТАСТЫҚ- ДАМУДЫҢ САТЫЛАРЫ МЕН БУЫНДАРЫ АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫС Тынымхан Салтанат	222
75	МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІЛЕР МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫП АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ ЖҰМЫСТАРЫ ЖӘНЕ ОНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ Кожабекова Жания Мухаметкалымовна	225
76	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ДАЙЫНДЫҚ ПЕН БАСТАУЫШ СЫНЫПТАР АРСЫНДА МАТЕМАТИКАЛЫҚ БІЛІМ САБАҚТАСТЫҒЫ Жумашева Шынар Мустахимовна	227
77	ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА, КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ К ОБУЧЕНИЮ	233

	Михайлѳва Светлана Николаевна	
78	БАЛАНЫҢ ЖАН-ЖАҚТЫ ДАМУЫНА СЕНСОРИКА МЕН ҰСАҚ МОТОРИКАНЫҢ ӘСЕРІ Мусабаева Айнагуль Ирмековна	237
79	БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНДЕ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІН ДАМУ Н.Е.Булекова	238
80	МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУЫНА ЗОР ҰҚПАЛЫН ТИГІЗЕТІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР Сарсембаева Булбул Госмановна	243
81	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Туружанова Светлана Михайловна	246
82	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АВТОРСКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ТРЕНАЖѢРА, КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ БАЗОВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ НА УРОКАХ МУЗЫКИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ Бурлакова Наталья Яковлевна	248
83	ПРОЕКТИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ Ольга Александровна Гельд	251
84	ТРЕНАЖЕРЫ БАЗАРНОГО ДЛЯ ДЕТЕЙ С ООП Уралтаева Аягоз Канатовна	254
85	БІЛІМДІ БАЛА-БІЛІКТІ ТӘРБИЕШІ Төлеушова Мира Ұзаққызы	257
86	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: МАСТЕРСКАЯ ОПЫТА Хамитен Мадина Рымхановна	259
87	СТРАТЕГИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ФОРМИРОВАНИИ ИНКЛЮЗИВНОЙ КУЛЬТУРЫ Смагулова Жанат Аскаровна	262
88	ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА ГЕЙМИФИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ Абдусаттаров Зухриддин Рахметдинович	266
89	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕ МЕН БАСТАУЫШ БУЫН АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ Набиуллина З.М.	269
90	БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ Желдогарина Махаббат Кунаевна	272
91	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН БАСТАУЫШ СЫНЫПТА ОҚЫТУДЫҢ ӨЗАРА САБАҚТАСТЫҒЫ Илюбаева Айнагуль Айдарбековна	274
92	МҰҒАЛІМ – МӘРТЕБЕЛІ МАМАНДЫҚ Әпсалық Қымбат Қабдырашқызы	276
93	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ КӨПТІЛДІКТЕРІН ДАМУДА ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ Несипбаева Ажар Ертисбаевна	278
94	ЗЕРТТЕУ САБАҒЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТҮСІНУ ДӘРЕЖЕСІН БАҒАЛАУ	280

	Роза Аубакировна Кульмаганбетова	
95	УПРАВЛЕНИЕ ДОШКОЛЬНЫМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ УЧРЕЖДЕНИЕМ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ Исабекова Айнур Еркеновна	283
96	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ МЕЖДУ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛОЙ И ДЕТСКИМ САДОМ НА ПРИМЕРЕ ИЗУЧЕНИЯ ПИСЬМА ПРИСТАВОК НА –З\ -С В 3 КЛАССЕ Кульдикова Асия Кабылжановна	286
97	СИСТЕМА РАБОТЫ В ДОУ ПО ПРЕЕМСТВЕННОСТИ ДЕТСКОГО САДА И ШКОЛЫ Муштаева Индира Каберовна	288
98	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДОУ И ШКОЛЫ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ АДАПТАЦИИ К ШКОЛЬНОЙ ЖИЗНИ Жакенова Салтанат Социаловна	290
99	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ Шарипова Маржан Маратовна	292
100	МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕР МЕН БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ САБАҚТАСЫҒЫ Сангуль Қайырқызы Намазбаева	294
101	ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ДЕТСКОГО САДА И ШКОЛЫ Шувалова Валентина Владимировна	297
102	ПРОБЛЕМЫ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И НАЧАЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ Алинова Альфия Мынжасаровна	299
103	ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ ДОШКОЛЬНЫМ И ШКОЛЬНЫМ ОБРАЗОВАНИЕМ Сейтханова Алмагуль Капарбековна	301
104	РАЗВИТИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ ИГРОВУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Сембаева Айман Мухаметкалиевна	303